

Kun. A. LIEPINIS

== K I T Ų ==
P Ė D O M I S

II

PAVYZDŽIŲ RINKINYS

Panevėžys, 1937

Iš atsiliepimų apie „KITŲ PĖDOMIS“

Gerb. A. Jakštas 1933 m. „Tiesos Kelio“ Nr. 9:
„...visa ši knyga yra ne tik dideliai naudinga, nes duoda didelę daugybę gražių gyveninio pavyzdžių, bet ir labiau sudomina skaitytoją, negu koks romanas. Pradėjus šį veikalą skaityti, tiesiog sunku nuo jo atsitraukti.“

Gerb. J. Gobis 1933 m. „Panevėžio Balso“ Nr. 33:
„Ši knyga – tai Katalikų Bažnyčios doktrina pavyzdžiuose ir aforizmuose. Šitoks katalikų pasaulėžiūros dėstymas yra visiems prieinamas. Autorius ne abstraktiškais sąvokomis aiškina katalikiškąją pasaulėžvalgą, bet daugiausia vaizdais ir aiškiais, gyvais posakiais, kurie masių sąmonėje visada stipriau laikosi, negu abstraktiškos sąvokos bei idėjos, tačiau autorius parinko tokių pavyzdžių ir posakių, kurie daro gilų įspūdį ne tik mažamoksliams, bet ir inteligentams...“

Gerb. J. Kr. 1933 m. „Šaltinio“ Nr. 41:
„...Pavyzdžių yra tikrai magnetizuojančių skaitytoją, kad, skaitydamas paskirus dalykėlius, pasijunti skaitęs didžiąją katalikų tikėjimo apologiją...“

Gerb. P. Laskauskas 1934 m. „Pavasario“ Nr. 5:
„Iš pavyzdžių sunku beišrinkti pavyzdį. „Kitų pėdomis“ – tai puikių pavyzdžių knyga ir verta perskaityti visiems, kurie nori žengti priekin kitų pramintomis pėdomis. „Kitų pėdomis“ nėra koks romanas, bet skaityti labai įdomi ir patraukianti, nes čia surinkti gražiausi garsių žmonių gyvenimo pavyzdžiai, ir tik patys gerieji...“

Kun. A. Liepinis

K I T ū P Ē D O M I S

II

5 5 0 METŲ
NUO LIETUVOS KRIKŠTO
SUKAKČIAI PAMINĖTI
(1387 -1937)

Išspausdinta 2000 egz.

Printed in Lithuania

KITU PĖDOMIS

II

PAVYZDŽIŲ RINKINYS

Parinko ir išleido
Kun. A. Liepinis

Panevėžys, „Bangos“ spaustuvė — 1937 m.

Nihil obstat.

Can. L. Butvila,

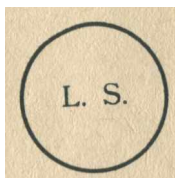
Censor ex officio.

Nr. 3266

IMPRIMATUR.

Datum in civ. Panevėžys, die 31 Maii, 1937.

† C A S I M I R U S ,
Eppus Panevėžensis.

Prieš ketverius metus buvo parūpintas ir išleistas pirmas gyvenimo pavyzdžių rinkinys „Kitų pėdomis“. Tai buvo, bene, pirma didesnė šios rūšies knyga lietuvių kalba.

Pirmas tomas „Kitų pėdomis“ visuomenėje rado, palyginti, didelį pritarimą. Tai matyti ne vien iš daug kur išspausdintų atsiliepimų ir recenzijų. Pavyzdžiais iš „Kitų pėdomis“ rinkinio buvo nemaža naudojama spaudoje, mokykloje, sakykloje, susirinkimų salėse ir kitur.

Tasai visuomenės domėjimasis šios rūšies knyga buvo nuolatinis akstinas rinkti naujus gyvenimo pavyzdžius, kurie, štai, ir išleidžiami antruoju „Kitų pėdomis“ tomu.

Leidžiant šį antrąjį pavyzdžių rinkinį, kaip buvo daugelio pageidauta, stengtasi įdėti daugiau pavyzdžių iš Lietuvos ir lietuvių gyvenimo ir nurodyti šaltiniai, iš kur pavyzdžiai imti.

Kaip jau pirmojo „Kitų pėdomis“ tomo pratartyje pasakyta, pavyzdžius renkant turėta galvoje svarbiausia juose glūdį p a m o k y m a i .

Duok, Dieve, kad ir šiame „Kitų pėdomis“ rinkinyje kuo daugiausia išganingo dvasios peno rastų visi jo „alkstantieji ir trokštantieji“ (Mat. 5,6)!

SVARBESNI ŠALTINIAI

Alekna, Antanas. *Lietuvos Istorija*. Praplatintoji laida. Šv. Kazimiero Dr-jos leidinys Nr. 252. Kaunas, 1919 m. 266 psl.

Baden-Powelis, Lordas. *Skautybė berniukams*. Autorizuotas vertimas. Iš 16-to leidimo išvertė ir sulietuvino Vikt. Kamantauskas. Kaunas, „Skautų Aidas“, 1934 m.

Byras. *Kelių faktams! Į spaudos apaštalus!* Panevėžys, 1933 m.

Dosenbach, P., S. J. Šv. Juozapas pagal Evangelijų pasakojimą. Tėvų Jėzuitų leidinys. Kaunas, 1934 m.

Fabri, R. P. Mathiae, S. J. *Conciones in Evangelia et festa totius anni*. Volumen I. Editio Quinta Taurinensis. Taurini-Romae, 1923. 696 psl.

Fattinger, Josef, Religionslehrer. *Der Katechet erzählt*. I. Beispielsammlung für Schule, Haus, Kanzel und Beichtstuhl in Aulehnung an den neuen österreichischen Katechismus. Vierte Auflage. Druck und Verlag: Katholische Pressvereinsdruckerei Ried im Innkreis, Ob.-Oest. 1935 m. 608 psl. (Sutrupinta: Fat. I).

Fattinger, Josef. II... Erste Auflage. 1935 m. 728 psl. (Fat. II).

Foersteris, Fr. W. *Mokėk gyventi*. Knyga berniukams ir mergaitėms. Išvertė M. Pečkauskaitė. Kaunas, 1934 m. 448 psl.

Yčas, Martynas, D-ras. *Atsiminimai*. Nepriklausomybės Keliais. I t. Kaunas, 1935 m. 240 psl.

Jakštas, A. *Meno kūrybos problemos*. Šv. Kazimiero Dr-jos leidinys Nr. 498. Kaunas, 1931 m. 368 psl.

Jakštas, A. *Pikto problema*. Šv. Kazimiero Dr-jos leidinys Nr. 625. Kaunas, 1935 m. 235 psl.

Jakštas, Prel. Aleksandras Dambrauskas, *Užgesę žiburiai*. Biografijų ir nekrologų rinkinys. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidinys Nr. 1. Kaunas, 1930 m. 502 psl.

L a p o t, Ks., Dr. Józef. Zbiór przykładów z życia współczesnego dla ambony i szkoły. Tom pierwszy. Wiara. Kielce, Nakładem Autora. Czcionkami drukarni „Jedność” w Kielcach, 1935 m. 270 psl. (Lapot, I)

L a p o t... Tom drugi. Skład Apostolski... 1935 m. 222 psl. (Lapot, II).

Lapot... Tom trzeci. Dekalog... 1935 m. 351 psl. (Lapot, III).

L a p š y s, Vytautas. Už visus, visiems. „Šaltinio” priedas Misijų Dienai. Marijampolė, 1935 m.

Mačernis, J. Paslaptingoji Rykštė. Tik atsitiktinumi ar baudžianti Dievo ranka? Marijonų Kongregacijos leidinys. Marijampolė, 1935 m.

Mačernis, J. Tarp gyvenimo ir mirties. Kristui ir Bažnyčiai Nr. 5. Marijonų leidinys. Marijampolė, 1936 m'.

Marden, Orison Swett. Ugdykime talentus. J. Kazėno vertimas. Fakelo leidinys. Kaunas 1936 m. 176 psl.

Marden... Ką darai, daryk gerai. Vertė J. Kazėnas. Sakalas. Kaunas, 1936 m. 172 psl.

Mroviniskis V., Tėvas, S. J. *Štat Žmogus*. Trumpi V. Jėzaus kančios mąstymai. T. T. Jėzuitams leidus, laisvai vertė O. Zaštautaitė. Kaunas, 1935 m.

Oberhammer, Klemens, Dr. *Vertrauet auf die Gottesmutter. Wahre Begebenheiten aus unseren Tagen*. Verlagsanstalt Tyroha, Innsbruck—Wien—München. 1932.

Packevičius, J. *Šv. Pranciškus Salezas*. Marijonų leidinys Nr. 120. Kaunas, 1936 m.

Paltarokas, Kazimieras, Vyskupas. *Vadovas Sakyklai*. I. Pamokslai apie „Tikiu į Dievą Tėvą”. Antrasis padidintas leidimas. Kaunas, 1933 m. 352 psl.

Paltarokas... II. Pamokslai apie Dievo ir Bažnyčios Įsakymus, nuodėmes ir dorybes. Antrasis padidintas leidimas. Kaunas, 1932 m. 390 psl.

Paltarokas... III. Pamokslai apie Dievo malonę, sakramentus ir maldą. Antrasis padidintas leidimas. Kaunas, 1931 m. 348 psl.

Petrutis, J. *Didysis Karas*. I. Kaunas, 1935 m.

Skvireckas, Juozapas, Kauno Arkivyskupas Metropolitas. *Naujasis Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Testamentas*. II pataisyta laida. Kaunas, 1936 m. 765 psl.

Steponis, K. *Mūsų Vadai*. Kristui ir Bažnyčiai Nr. 14. Marijonų leidinys Nr. 126.

Stonys, A., Kun., Dvasios Tėvas. Mąstymai Šv. Pranciškaus Tretininkams. Parašė Telšių Kunigų Seminarijos klierikai – tretininkai. Išleido T. K. S. Šv. Vincento a Paulo Susiėlpimo Fondas. Telšiai, 1933 m. 186 psl.

Šapokas, A. Jogaila. Švietimo M-jos Knygų Leidimo Komisijos leidinys Nr. 450. Kaunas, 1935 m. 336 psl.

Tihamér Tóth, Dr., Budapešto universiteto profesorius. Atmerk akis! Išvertė Antanas Bieliūnas, S. J. T. T. Jėzuitų leidinys. Kaunas, 1935 m.

Tihamér Tóth... Jaunos sielos auklėjimas. Įvado žodį parašė J. E. Vysk. P. Būčys, M. I. C. Išvertė Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Mankeliūnas. „Pavasario“ knygyno leidinys Nr. 6. Kaunas, 1935 m. 264 psl.

Vaižgantas. Jaunam veikėjui. 20 feljetonų. Kaunas, 1925 m., 150 psl.

Žiugžda, J. Tarptautinių žodžių žodynas. Sudarė K. Boruta, Pr. Čepėnas, A. Sirutytė-Čepėnienė. Sakalas. Kaunas, 1936 m. 1064 psl.

(Iš čia imta dalis nelietuviškų žodžių paaiškinimų).

LAIKRAŠČIAI IR ŽURNALAI

(sutrumpintu pavadinimu):

Rytas (Rt.); XX amžius (XX); Šaltinis (Šlt.); Panevėžio Balsas (P. B.); Panevėžio Garsas (P. G.); Žvaigždė (Žv.); Šv. Pranciškaus Varpelis (Šv. Pr. V.); Pranciškonų Pasaulis (Pr. P.); Žemaičių Prietelius (Ž. Pr.); Misijos (Mis.); Lietuvos Aidas (L. A.); Lietuvos Žinios (L. Ž.); Tiesos Kelias (T. K.); Židinys (Žid.); Ateitis (At.); Ateities Spinduliai (At. Sp.); Naujoji Vaidilutė (N. V.); Naujoji Romuva (N. R.); Ūkininkas (Uk.).

ALFABETINĖ RODYKLĖ

A

Afrika 13 75 124 132 162
180 473 523
Akivaizda Dievo 63 81 305
483
Alcazaras 589
Aleksandras Didysis 106 252
500 504 617
Algirdas L. D. Kunig. 505
Aloyzas šv. 460
Alpės 18 42 111
Amerika 11 39 51 92 169
199 200 257 328 339 424
454 513 351 596 598
Ampere 115 212 564
Amžinybė 1 4 6 836 64 150
265-278 481
Anatole France 260
Angelai 73 85 189 250 269
278 412 541
Anglija, anglai 25 28 31 37
39 45 169 259 287 364 388
412 462 474 488 490
Apaštalavimas 177 179 **186-**
196 248 282 292 306 348
366 400
Apaštališkasis Sostas 37 93
94 **150-161** 171 237 239
300 601 608
Apgaulė 40 98 311 478 517
518
Apkalbėjimas 519 521
Apreiškimas **19-37** 41 162
Apvaizda **68-80** 124 219 238
240 241 289 367 443 527
Apžadai 170 211 221 224...
345... 550

Arijus 164
Aristotelis 52 54 534
Artimas 112 305-317 414
512 547
Astrida kar. 145 262
Ašaros 16 171 278 316 338
413 416
Atgaila 8 192 215 224 259
269 277 278 316 402 416
538
Atsilyginimas 490 492 493
496 514
Atsiskyrėliai (žiūr. Vienuoliai)
Atsivertimai 14 21 41 74 105
114 145 161 166 177... 192
197... 212... 224 237 244
271 316 325 373 486 498
520
Auklėjimas 19 39 51 58 81
99 113 165 406 419... 579
580
Auksas (žiūr. Pinigai)

B

Balbo 138
Baranauskas vysk. 429 430
Basanavičius 399
Baudžiava 307 545
Bausmė 158 245 358 483 517
Bažnyčia 21 49 95 151 **162-**
175 176 295 **454-464**
Bedieviai 43 44 45 60 61 65
109-116 149 158 260 298
361 407 427 428 498
Bismarkas 457 530
Blaivybė 463 469 545 551
611 616

Bolševizmas 32 101 112 123
 182 243 300 312 356 368
 374 419 435 459 624 ..
 Bosko kun. 70 112 266 330
 400 511

Brolystė 505 507 508
 Budistai 1 249 336 549

Burtai **333-344**

Būčys vysk. 91 185 211 213
 225 279 318 494 496 519
 526 538 602

C

Calles 116 122
 Cenzūra 173 464
 Cezaris 91 108
 Chateaubriand 48 76 250 472
 474 500

Chersterton 150 161 542

Čenstakava 223

Čigonai 248

D

Daina 440 555
 Dambrauskas prel. (ž. Jakštas)
 Dangus 6 95 121 216 266
 267 268 272 278 285

Danija 472

Darbas 71 91 131 262 273

396 447 475 499 **553-570**

573...

Darius ir Girėnas 578

Darvinas 91 109 178

Daukantas 395 442

Daukša M. 307

Desperacija 4, 335

Dievas 15 36 41 54-67 102

345-361 (vardas) 456

Dioklecijonas 22 458

Dogelis kan. 148 205 340

421 543

Dorybės **600-616**

Drąsa **115-130** 154 186 303

321 370 428 432 436 449 606

Draugystė 74 103 136 196

359 504 513

Duonelaitis 439

Dvasiškiei 634... (ž. Kunigai)

E

Egiptas, egiptiečiai 40 157

197 274 333 562 570

Ekateryna II kar. 317

Ekskursija 137 153 156 170 340

Elena šv. 106

Elžbieta angl. kar. 223 259

Estai 36 366

Etiopai 13 24 157 203 330 360

Eucharistiniai kongr. 104 454

Evangelija 27 30 32 95 102

109 118 163 170 171 194

F

Fisher šv. 605

Foersteris Fr. W. 2 222 274

378 379 382 391 397 477

502 512 527 567 598

Fošas 71 283

Franklinas 52 338 365 556

G

Gailestingumas 68 98 311 414

502 506 514

Gamta 45 50 54 57 58 460

553 583

Gediminas 505

Gerumas 262 411 **499-515**

Gerutis 432

Giesmė 180 214 353 358

Girtuoklystė 300 335 548 551

552

Gyvenimo tikslas **1-18** 96 110

Gyvuliai 73 75 84 333 334

336 399 482 491

Godumas 168 539 540 552

Goethe 82 396 408

Graikai 83 150 252

Greta Garbo 338

H

Haasas gyd. 188
Haydn 66 242 618
Henrikas VIII kar 303 456
Hitleris 170 328

I

Indija 36 38 62 199 208 331
333 334 383 385 431 469
Ispanija 111 114 116 129 147
153 243 301 303 321 353
368 513 514 589 628
Italai 157 348
Išganytojas 95-108 171 498
Išmintis 19 36 560 561 562
Išpažintis 50 74 114 192 208
215 263
Išradėjai 52 197
Ištesėjimas 22 224 550 570
572 574 580 594
Ištikimybė 28 117 . 133 300
353 382 584 410 449
Įstatymai 38 51 279 312 431
454 461 557 591

Y

Yčas M. 92 201 441
Ydos 603

J

Jakštas A. 32 149 380 389
420 566
Jakobinai 113
Japonija 20 37 121 171 176
119 327 336 406 446 463 521
Jėzus 95-108 283 345 565
Jėzuitai 183 189 237 219 330
394
Joana d'Arc 321
Juozapas šv. 77 106 192 220
276
Jūrininkai 3 10 53

K

Kalba 520 522
Kalėjimas 42 157 362 440
Kalvinai 167 187 198 334
Kankiniai 22 113 115.. 223
296-304 312 605
Kantas 109 471 584 591
Kapas 439 445 539
Karas 156 157 159 227 240
241 243 257 278 287 310
321 322 327 332 352 353
435 446 449 450 451 476
477 497 506 526 530 589
590 615
Karevičius ark. 154 436 437
577 607
Katalikai 164 181 489
Katekizmas 34-37 50 124
125 163 180 189 282
Kaukuolė 251 256
Keiksmi 345-361
Kelionė 10 11 42 42 135 138
143 153 156 164 207 224-
234 242 369 516 571 601
Kernai Paša 265
Kenstaičiai 125 479
Keppler 46 66 290
Kerštas 304 322-24 329 534
543
Ketteleris 365 393 510 558
Kęstutis 440 505
Kiaukliai 174
Kinai 14 125 126 338 341 464
Kinija 1 20 377 502 551
Kliūtys 571...
Knyga 2 21 22 28 36 41 111
112 148 166 196 197-209
235 236 275 425 431 577
Koelno Katedra 87
Kolekcijos 338
Kolumbas 585
Komunija 50 71 114 137 153
177 186 226 254 260 284
410
Komunizmas 27 52 111 114

152 169 207 243 301 304
 404 426
 Krikštas 1 128 162 179
 Kristaus sekimas **115-130** 378
 Kryžius 95 114 116 141 146
 147 171 185 296 297 307
 355 416 485
 Kryžiuočiai 352 440 547
 Ku-Kiux-Klanas 159
 Kulturkamfas 161 457
 Kuncėvičius ark. 185
 Kunigai 79 111-13 143 152
 165 167 181 189 225 227
 301 329 429 454 462 486
 607

L

Labdarybė 184 510
 Laidotuvės 114 263 607
 Laikas 55 150 266 275 365
 474...
 Laikraščiai 197-209 472 575
 Laisvė 39 73 444
 Laisvamaniai 65 114 215 245
 263 267-8 486 607 620
 Leninas 152 262
 Liežuvis (žiūr. Kalba)
 Lietuva 104 154 173 394
 429-439 505
 Lietuviai 36 104 302 394-6
 399 466 509 578
 Liga 4 8 9 17 **224-234** 342
 408 510
 Lincoln 73 390 394 442 480
 513 540
 Linčas 159 586
 Lisztas 471
 Liurdas **224-234** 477 627
 Liuteris M. 151 165 167 214
 Londonas 5 25 31 364

M

Magometonai 57 128-9 144
 152 265 326 472 530 523

Maironis 433 440 441 580
 Malda 43 61 71 77 84 113
 134 138 153 192 196 217
 224... 244 246 276 358 366
 404 422 561 **617-633**
 Malone 60 83 95 475
 Marija Švč. 50 66 71 95 111
 113 122 171 187 189 190
210-223-234-248 304 620
 Masonai 140 157
 Materializmas 67 88
 Mažvydas 37
 Mąstymas 79 100 105 559
 Medžioklės 6 256 603
 Meilė artimo 112 127 204 209
 262 **305-315** 376... 504 512
 Meilė Dievo **279-295**
 Meilė priešų 122 133 **318-532**
 362 448 547 616
 Meksika 27 115-16 122 140
 267 410
 Melas 235 248 **516-535**
 Menas 291 554-6 684-5 567
 567
 Michelangelas 49 91 554 556
 567
 Mintis 63 88 98 526 537
 Mirtis 1 3 4 8 9 15-17 61 82
 116 125 215 **249-266** 498
 604
 Misijos 1 38 81 102 144 162
 166 169 171-2 190 190 254
 292 299 313 320 830-1 335
 369 384 473 549 629
 Mišios 14 50 60 71 93 113
 137-8 145 153 160 169 172
 180 186 218 226 238 254
 362-3 368-70 374 619
 Mokykla 36 28 31 42 51 109
 111 140-1 147-8 155 173
 176 187 201 219 395 406-7
419-429 462 485 511 528
 584
 Mokslas ir tikėjimas **38-53**
 65-7 109-10 155 182 191 610

Moteris 220 222 304 388 400
435 589
Moterystė 127 143 299 311
343 376-390 456 486 627
Motina 16 74 148 217-19 249
327 391-404 447 451-2
481 520 527 593 625
Muravjovas 173
Mussolini 26

N

Napoleonas 30 45 91 131 203
210 265 267 503 583 594
Nansenas F. 310
Negrai 159 333 568 573
Nelaimė 9 61 65 76 361 367
598 399
Nepriklausomybė Lietuvos
104 174 195 429-439 443-
451
Neronas 113 116
Nestorijus 144
Nobelis 47 139 230
„Normandija“ 93
Nuodėmė 10 536-552
Nusižeminimas 97 220 315
317 319 609

O

Olandija 170
Ordinai 118
Ozanamas 212 422

P

Padavimai (žiūr. Apreiškimas)
Pagonai 1 2 3 22 40 59 62
95 96 102 124-5 162 184
299 318 333-341 385
Pagarba 20 28 111 134
Pagunda 63 76 80 236 441
484 5 549
Paleistuvystė 269 541 542
Pamokslai 6 74 105 199 323
370-3

Papiktinimas 143 147 346 370
400
Parapija 172 225 293
Pareiga 186 406 447 586-599
Pasiaukojimas 104 107 113
292 308 9 312 446 511 592
Pasitikėjimas 316 337 467 470
471 489 528
Paskalis šv. 52 235 323 465
Paskutiniai Sak. 74 218 239
261 272
Pašaukimas 350 395 571-585
Pataikūnas 544 614
Paveikslas 95 100 112-13 131
142 146 161 188 206 210
211 215 218 220 223 265
280 296 423 479 498
Pavydas 118 543 544
Pergamas 562
Persekiojimai 22 59 77 113
115-130 152 161 163 171
176 183 195 217 237 243
259 264 285 296-304 318-
332 353 373 410 420-23
425 6 429-30 443 455 522 605
Pijus VII 210
Pijus X 61 156 276
Pijus XI 151 153 160-61 177
179 185 190 198 239 423
633
Piktžodžiavimas 109 143 158
241 247 345-361
Pilsudskis 47
Pinigai 7 56 82 262 281 322
465 6 468-70 472 484-5 540
Pyktis 312 346 386-7 395 546
Pragaras 95 110 261 267 271
Pranciškus Salez. 124 186-7
198 211 220 275 515 520
533
Pranciškus As. 69 291 325
Prancūzija 17 111 117 147
224 295 267 518 530
Prancūzų revol. 64 113 217
256 298 625...

ALFABETINĖ RODYKLĖ –

Pranašystės 163 341 344
 Pravošlavai 32 182 500 341
 607
 Priesaika 45 118 223 303 328
 329 **345-361** 444 478 518
 Prietarai **333-344**
 Priešai (žiūr. Meilė priešu)
 Pro T. 115
 Protestantai 33 163 165-6 183
 187 214 216 220 22 237 394

R

Radio 180 208 589
 Rafaelis 565
 Ramybė 100 123 126 132
 492 488 ..
 Religija 27 38-53 341 419
 456 460
 Relikvijos 71 87 106 262 338
 Riteriai 30
 Roma 3 19 21 150 155 6 175
 252-3
 Romanas 200 339
 Rooseveltas 53 401 456 460
 462 469 507 591
 Rožančius 50 61 66 71 82
 122 160 182 190 211 212
 217 **235-248** 358 421 521
 589 633
 Rusija 21 31-2 112 114 173-4
 300 310-12 317 373 376
 420-5 429-439 455 461 485
 543

S

Sapiega 431
 Sarajevas 497 526
 Savarankiškumas 562 579
 Sąmoningumas 25 **131-149**
 201 355 378 400 407 606
 Sąžinė 8 41 108 200 279 295
 407 468-72 474 5 **481-498**
 518 548 559 596
 Siela 1 4 7 14 44 81-91 100

110 198 224 555 566 584
 Siemaška 300
 Skaitymas (žiūr. Knygos,
 Laikraščiai)
 Skaistybė 300 542
 Skaistykla 266 269 452
 Spauda 157 170 131 194
197-209 366 379 425 6
 430 433-4 562
 Statula 100 147 216 221-2
 337 349
 Stebuklas 144 224-234
 Sterilizacija 390
 Suomiai 36
 Susivaldymas 132 608
 Sutvirtinimo Sakr. 118 186

Š

Šeima (žiūr. Moterystė)
 Širdis 11 58 104 107 124 500
 504 565
 Šmeižtas 526 534
 Švedija 16 145 222 264 472
 Šveicarija 18 108 322 461
 465 467 475
 Šv. Raštas **19-32** 109 112
 163 165 180 187 364 632
 Šv. Tėvas (žiūr. Ap. Sostas)
 Šventės 101 103 112 138 274
 305 **362-375**
 Šventvagystė 109 112 114
 116 245 261 295 358 479
 535

T

Teatras 132 134 158
 Teismas 49 51 57 143 250
 267 270 334 347 356 424
 468 484 531 586
 Teisingumas 397 407 **465-**
480
 Testamentas 51 358 411 416
 467
 Tėvai 81 115 201 207 217

398 **346-418** 419 524 589
 615
 Tėvynė 332 429... **440-453**
 Tiesa 58 110 516-535
 Tikėjimas 27 **38-55** 115...
 170-1 199 258 284 484
 Tikslas gyvenimo **1-18** 44
 96 110 571
 Tikslingumas 75 76 78 80
 372
 Tilvytis kun. 264
 Tinginystė 549 550 553
 „Titanikas“ 93
 Tylos minutė 453
 Tolstojus L. 32 110 430 603
 Tomas Morus 303 456
 Tumas kan. (žiūr. Vaižgantas)
 Turkai 119 128 322 426
 Turtai 7 13 17 82 84 119 194
 356 362 500 575
 Tvarka 605

U

Unitai 130 185

V

Vagystė 38 235 465 487 488
 493 496
 Vaikai 81 99 111 113 120 133
 177 207 217 219 244 278
 327 346 375 **291-404-418**
 481 495 507 520 524 587
 589 626 633
 Vaitkus 633
 Vaižgantas 377 429 443 451
 470 491 506 528 569 592 604
 Valančius 341 396
 Valdžia 26 153 431 **454-464**
 Vardas Švč. **345-361** 516 521

Vargšai 68 502 511 515
 Varniai 173
 Vatikanas (žiūr. Ap. Sostas)
 Velnias 57 87 94 110 161
 261 538
 Vergystė 78 120 128 159
 Vienybė 75 505
 Vienuoliai 6 7 13 52 69 77
 145 155 165 181 189 195
 213 220 237 243 275 278
 291 300-2 316 325 6 353
 394 424 534 541 546
 Vilnius 154 442 452
 Vytautas Did. 352
 Vokietija 153 357 476 530
 Volteras 43 203 261

W

Wiley Post 337
 Windhorstas 404 457 627

Z

Zamora 122-
 Zercianinovas 182
 Zita šv. 279
 Zubovai 426

Ž

Žagarė 423
 Žegnojimas 141 136 335 621...
 Žiedas 160 376 382
 Žydai 28 95 102 112 135 143
 159
 Žmogus **84-94**
 Žmogžudžiai 209 483 484
 491 496 532 586
 Žosistai 137 193 350
 Žudynės 112 113 115 116

1 0 0 0 !

(Gerb. Kun. A. Liepiniui, „KITŲ
PĖDOMIS" autoriui, padėka už 1000).

Kas labiau mus suįdomins,
Jeigu ne „Kitų Pėdomis",
arba Tūkstantis?

Jei kas Dievą jau užmiršo...
Kas iškels vėl Jį į viršų?

1000!

Jei kas nors kame suklydo...
Kas išgydytų iš ydų?..
Tūkstantis!

Kas paguos visų apleistą?
Kas suteiks ligoniui vaisto?

1000!

Jei kam jau gyvent pabodo...
Kas tokiam ištars paguodą?
Tūkstantis!

Kas sudraus nuo pykčio, keršto,
Kurie plinta taip dabar štai?

1000!

Kas mergelei – lelijėlei
Duos jėgų žydėti gėle?
Tūkstantis!

Jei kam yra noro vesti...
Kas išpirš žmonas geras tik?

1000!

Jei – tu moterystės luome,
Kas tave paguos visuomet?
Tūkstantis!

Žodžiu, kas skaitys, tas aiškiai
Pamatys, ką žmogui reiškia --

1000!!!

(Taip atsiliepė apie pirmąjį „Kitų Pėdomis“ tomą A. Plūketis,
1933 m. „Panevėžio Balso“ Nr. 36).

I. PAGRINDINIS KLAUSIMAS

„Tai yra amžinasis gyvenimas: kad jie pažinių tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kūrį tu siuntei, Jėzų Kristų“.

Jon. 27,3.

1. Kam gyvename ant žemės?

Pietų Šantungo (Kinijoje) misijų vyskupas Henninghaus'as kartą mokė kiniečius krikščionių mokslo. Prie pat vyskupo stovėjo trys vyrai, kurie buvo pasiprašę priimti juos į katechumenus, tai yra, į besirengiančius priimti krikštą. Vyskupas paklausė pirmąjį vyrą: „Kam tu gyveni ant žemės?“ – „Kad valgyčiau“, atsakė tasai. Vyskupas paklausė antrąjį vyrą: „O kam tu gyveni šitame pasaulyje?“ – „Kad amžinai pykčiau“, niūriai atsiliepė antrasis vyras, aiškiai reikšdamas nepasitenkinimą savo gyvenimu. Trečiasis vyras buvo asilų varovas. Kaip budistas, jis tikėjo, kad po mirties žmogaus siela apsigyvena gyvulyje. „Na, mano drauge, kam gi tu gyveni ant žemės?“ pagaliau paklausė vyskupas asilų varovą. „Kam aš gyvenu ant žemės?..“

Dabar mano asilas turi eiti pirma manęs, o aš einu paskui jo ir jį varau. Bet po mano mirties mano siela apsigyvens asile. Tada aš turėsiu eiti paskui dabartinio mano asilo, o jis eis paskui manęs ir mane varys“ (Fat. I, 5). – Tai vienas iš daugybės klaidingą supratimų apie pagrindinį žmogaus žemiškojo gyvenimo tikslą: „Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi“ (Mat. 4,10).

2. Kas žmogui svarbiausia?

Šv. Augustinas († 430) pasakoja, kad jo laikais apie tris šimtus pagonių galvotojų mėginę atsakyti į klausimą, kam žmogus gyvena ant žemės. – Didysis šių laikų pedagogas prof. Fr. W. Foerster'is sako: Daugybė žmonių už dubinėlių lėšienės parduoda visa, ką turi geriausia, – ne tiek iš valios silpnumo arba godumo, kiek dėl to, kad yra akli ir visai nemato skirtumo tarp to, kas vertinga, ir to, kas neturi jokios vertės. O to aklumo priežastis yra ta, kad jie niekada gerai savęs nėra paklausę: Kas gi visame pasaulyje yra žmogui svarbiausia? Jei žmogus tikrai tai žino, tai jis nepasiduos taip lengvai visokiems apgaulingiems ir nepatvariems viliojimams – lygiai kaip nemai-

nys gerųjų knygų į blogąsias, jei syki yra skaitęs tikrai geras knygas ir žino, kokią iš jų nauda” (Mok. Gyv., 106-7).

3. Paseno, bet tik 7 metus tegyveno.

Vienas Romos ciesorių rūmų garbingas asmuo, vardu Šimilis, jausdamas gyvenimo galą, atsisakė nuo aukštos tarnystės ir grįžo į savo ūkį. Čia ramiai pagyvenęs dar septynerius metus, mirė. Prieš mirtį liepė pastatyti ant savo kapo paminklą su užrašu: „Čia guli Šimilis. Jis sulaukė senyvo amžiaus, tačiau gyveno tik septynerius metus“ (Fat. I, 242). – „Kas negalvoja apie tikslą, panašus į jūrininką, kurs nežino, kur jis plaukia, ir veda laivą į pražūtį“ (Šv. Alfonsas).

4. Nežinojo kam gyveno.

Lotaringijos kunigaikščio kancleris septyniolika metų ištikimai tarnavo savo ponui karų ir taikos metu, užmiršdamas Dievą ir savo sielą. Sunkiai susirgęs, pasijuto nebepagysias. Neapsakomai nusigando – bijojo tuščiomis rankomis stoti į Amžinojo Teisėjo akivaizdą. Gaudžiomis ašaromis maldavo kunigaikštį, kad jis pasistengtų nors diena kita prailginti jo gyvenimą: norėjo gyvenimo pabaigoje atsiprašyti Viešpatį Dievą, kad sveikas būdamas jam netarnavo. Nors ir labai galingas buvo Lotaringijos kunigaikštis, bet mirties akivaizdoje ir jis buvo visiškai bejėgis. Didžiausiame nusiminime mirdamas, kancleris liepė padaryti ant savo kapo tokį užrašą: „Sustok, keleivi, ir skaityk: Šitas vyras visą amžių tarnavo kunigaikščio rūmams. Savo sielą užmiršęs, jis atsiskyrė su šituo pasauliu, nežinodamas kam į jį buvo atėjęs“ (Fat. I, 5-6). – Karaliaus Pranciškaus I sekretorius paskutinę savo gyvenimo valandą skundėsi: „4000 rietimų popieriaus aš prirašiau karaliaus tarnyboje; bet nežinau, ar bent ketvirtadalį valandos aš rimtai dirbau savo sielos išganymui“ (Šlt. 1935, 26).

5. Nežino kur nueis.

Londonė Šv. Povilo bažnyčioje yra palaidota daug žymių anglų. Vienoje paminklinėje lentoje skaitome tokį užrašą: „Dubius vixi, incertus morior, quo eam nescio – Abejojimuose gyvenau, nelikrumoje mirštu, kur nueisiu, nežinau“ (Fat. I, 263). – „Ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kėstų nuostolį? arba ką žmogus duos savo sielai atvaduoti?“ (Mat. 16,26).

6. Atėjo pelnyti dangaus.

Šv. Makedonijus kartą užgirdo pamoksle šiuos žodžius: „Ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kėstų nuostolį“. Susimąstęs jaunikaitis paliko savo namus ir išėjo gyventi į mišką, kad ten, nuo visko atsiskyręs, geriau

prisiruoštų amžinybei. Tai padarė jis slapta, ir žmonės greit jį užmiršo. Po daugelio metų į tą mišką, kur Makedonijus gyveno, atvyko karalius medžioti. Karalius, pamatęs Makedonijų, labai nustebo ir paklausė, ką jis čia daręs. Makedonijus, vietoj atsakyti į karaliaus klausimą, paklausė jį: „Ko tamsta čia atėjai?“ – „Aš atėjau medžioti“, atsakė karalius. „Ir aš atėjau medžioti“, tarė Makedonijus, „tik ne vargšų gyvulėlių, bet amžinųjų dangaus gėrybių. Atėjau pelnyti dangaus“. Karalius susimąstęs nuėjo (Žvaigždutė, 1934, 1). – Jonas iš Avilos sako: „Žmogus, kurs netiki į amžinąjį gyvenimą ir nesirūpina savo išganymu, užsitarnauja uždaromas į bepročių namus“.

7. Kepėjas susirūpino savo siela.

Apie 335 metus Aleksandrijos mieste gyveno rūpestingas kepėjas, vardu Makarijus. Kartą jis sėdėjo gatvėje ant akmens ir vartaliojo uždirbtus pinigus. Tas uždarbis ne lengvai buvo jo pasiektas. Jis pusę nakties maišė tešlą, darė pyragaičius ir anksti rytą su pilnu krepšiu išsiskubino į miestą, garsiai šaukdamas: „Pyragaičiai! Švieži pyragaičiai!“ Viską išpardavęs, jis surinko nemaža pinigų ir, atsisėdęs ant akmens, ėmė juos skaičiuoti. Bet ūmai Makarijus užgirdo kažin kokią paslaptingą balsą: „Makarijau, kam tu taip rūpiniesi tais dalykais, kurių tu visvien nenusineši į aną gyvenimą? Makarijau, rūpinkis pirmiausia savo sielos išganymu!“ Tuo pačiu metu Makarijui paaiškėjo, ko jam dar ypatingai trūksta. Jis metė kroves žemiškus turtus; pinigus išdalino vargšams ir išėjo į dykumas pas atsiskyrėlį šv. Antaną. Čia jam dar giliau paaiškėjo, kaip nepastovios žemiškos gėrybės ir kaip neišmintingi tie, kurie dėl jų užmiršta sielos reikalus (Fat. I, 243). – „Nekraukite sau turtų žemėje, kur rūdys ir kandys gadina ir kur vagys iškasa ir vagia, bet kraukite sau turtus danguje, kur nei rūdys, nei kandys negadina ir kur vagys neiškasa ir nepavagia“ (Mat. 6, 19-20).

8. Visų apleistas artistas mirties akivaizdoje.

Žymus artistas, paskendęs žemiškoje garbėje ir laimėje, atsitolino nuo Bažnyčios ir visai užmiršo tikybinės pareigas: niekad nesimeldė, nėjo sakramentų... Po kiekvieno vaidinimo triukšmingas minios plojimas ir šauksmas nustelbdavo jame bet kokią sąžinės atbudimą aukštesniam gyvenimui. Sunkiai susirgęs, netrukus buvo visų užmirštas. Visų apleistas gulėjo nykiame kambaryje. Ant sienų tebekabėjo daugybė suvytusių vainikų ir buketų, buvusios artisto garbės ženklų. Gelbėdamasis nuo šalčio, ligonis traukė nuo vainikų plačius kaspinus ir klojo juos ant savo virpančio kūno. Niekas nelaimingojo nebeatminė, niekas jo neįankė. Tik gerasis sielų gydytojas netikėtai atvyko ir ėmė raminti besisielojantį ligonį. „Netrukus aš

mirsiu, o neturiu nieko nusinešti į amžinybę“, skundėsi ligonis, gaudžiai ašarodamas dėl savo nerūpestingai praleisto gyvenimo. Gerasis kunigas pamažu nuramino vargšą artistą, atgailos sakramentu sutaikė jį su Dievu ir parengė besiartinančiai mirčiai, kuri nusiraminsiam ligoniui nebeatrodė taip baisi (Fat. 1,240-1). – „Tuštybių tuštybė, ir visa tuštybė. Ką gi daugiau turi žmogus iš viso savo darbo“ (Pam. 1,2-3), „kas nėra mylėti Dievą ir Jam vienam tarnauti“ (Kr. Sek. I, 13).

9. Didžiausi nelaimė.

Pasakojama apie vieną Persijos karalių, kad jis kartą pasišaukęs tris išmintingus vyrus ir paklausęs, koki ant žemės didžiausi nelaimė. Pirmasis atsakęs: „Didžiausi nelaimė yra liga“. Antrasis: „Didžiausi nelaimė yra senatvė“. Trečiasis: „Didžiausi nelaimė yra mirties akivaizdoje matyti niekais praleistą gyvenimą“ (Fat. I, 243). – „Kurie gera darė, išeis atsikelti į gyvenimą, o kurie pikta darė, – keltis į teismą“ (Jon. 5,29).

10. Kenksmingas balastas.

Kartą laivas leidosi į plačią jūrą. Laive tvarka geležinė: matrosai (jūrininkai) savo vietose, mašinos dirba, magneto adata vis linksta į priešakį. Staiga pastebėta, kad laivas plaukia ne savo keliu – visai priešinga kryptimi. Sustojo. Ieškoma priežasties, bet nieko nerandama – viskas tvarkoje. Pagaliau po ilgo ieškojimo paaiškėjo: laivo dugne gulėjo didelis geležies balastas. Geležis ir nukreipė magneto adatą nuo tikrosios jos krypties. Išmetus į jūrą geležį, adata vėl atsistojo savo vietoje – nukrypo į šiaurę, ir laivas pradėjo plaukti reikiamu keliu (At. Sp. 1935, 1). – Panašiai nuodėmės sutrukdo žmogų jo kelionėje į laimingąją amžinybę. – „Mirties akstinas yra nuodėmė“ (1 Kor. 15,56).

11. Gėlės – kompasas.

Amerikos lygumose auga tokios gėlės, kurių lapai nuolat į šiaurę pakrypę. Žmonės tas gėles vadina gėlėmis – kompasu. Jų lapų nenukreipia nuo šiaurės nei saulė, nei lietus, nei vėjai, nei audros. Keliauninkai, tose lygumose paklydę, žiūri į gėles – kompasą ir susiranda kelionės kryptį (Fat. I, 140-1). – Tokias gėles – kompasą turime turėti savo širdyje, kad mes visada būtumėm nusikreipę į Dievą, kad mūsų širdžių neatitrauktų nuo Dievo nei kūno geismai, nei pasaulio viliojimai, nei kančios, nei žmonių laimė, nei žemiškieji turtai. Tik tada „nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei busimieji dalykai, nei stiprybė, nei aukštumas, nei gilumas, nei joks kitas sutvėrimas negalės atskirti mūsų nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje“ (Rom. 8,38-39).

12. Per karalių užmiršo Dievą.

Kartą imperatorius Karolis V stovėjo prie savo mirštančio tarno lovos. Valdovas mylėjo šitą žmogų, nes jis nuo pat jaunystės tarnavo jam labai ištikimai. „Mano brangus drauge“, pratarė imperatorius, „tu buvai visą laiką ištikimas mano tarnas; man be galo skaudu matyti tave taip kenčiantį. Prašyk manęs, ko tik nori, aš tavo norą išpildysiu!“ – „Viešpatie!“, tarė tarnas, „noriu prašyti tavęs vienos didelės malonės“. – „Ko? Pasakyk man“, greit paklausė imperatorius. „Duok man vieną gyvenimo dieną – tik vieną dieną!“ – „O, mano drauge!“, atsakė valdovas. „Prašai manęs to, kas perviršija mano galias; galingiausias žemės monarchas negali pridėti prie žmogaus gyvenimo nė vienos valandėlės, kai jau ateina Dievo skirtasis laikas mirti“. Tai pasakęs, valdovas pakėlė akis į dangų ir gailiai atsiduso. „Kvailas aš buvau“, sušuko tarnas, „praleidau savo gyvenimą tarnaudamas karaliui, kuris negali prailginti mano gyvenimo nė viena valandėle. O, kad aš būčiau taip ištikimai tarnavęs savo Dievui, Dangaus Karaliui, koks būčiau laimingas dabar! Bet nelaimė! To nepadariau ir dabar mirštu, bijodamas teismo, kurs manęs laukia!“ Tai buvo paskutiniai žodžiai (Žv. 1935, 6). – „Nuodėmės alga – mirtis. Dievo gi dovana – amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje“ (Rom. 6,23).

13. Vienuolis turtingesnis už negusą.

Senai senai gyveno turtingas negusas (Abisinijos valdovas, Afrikoje). Jis tarėsi esąs didžiausias, turtingiausias visame pasaulyje. Vargingas vienuolis, nusileidęs nuo kalnų į jo šalį, ėmė sakyti visuose tukuluose (lūšnelėse), jog jis turtingesnis esąs už negusą. Negusas, užgirdęs tai, liepė jį suimti ir atvesti į rūmus. Pavargėlis vienuolis atėjo į valdovo rūmus. Negusas jam tarė: „Tu sakaisi turtingesnis esąs už mane, tuo tarpu apsilvėjęs esi elgetos rūbpalaukais. O aš esu toks turtingas, jog ko tik įsigėsiu – viską tuojau galiu turėti“. Vienuolis ramiai atsakė: „Aš turtingesnis už tave, didysis negusai, nes aš nieko nenoriu“. Negusas supyko ir riktėlėjo: „Kvaily! aš liepsiu nukirsti tau galvą“. Vienuolis nulenkę galvą ir atsakė: „Aš turtingesnis už tave, negusai, nes aš dargi jos nenoriu“. Negusas, užgirdęs tuos žodžius, susimąstė. Paskum davė vienuoliui medaus, duonos, naują lazda ir paleido jį keliauti su Dievu (Abisinija, A. Bulyginienė, 1935, 102). – „Jei Dievas yra už mus, kas prieš mus?“ (Rom. 8,31).

14. Ir pasaulio garbė nepastovi.

Rudolfas Valentino, didžiausia nebylių filmų perijodo žvaigždė, kurio mirtis buvo apverкта tūkstančių jo gerbėjų, buvo palai-

dotas Hollywoodo kapinių mauzoleume (didelis ir brangus kapo paminklas), priklausiusiame didelei jo rėmėjai June Mathis. Prieš kiek laiko June Mathis mirė. Kadangi mauzoleume nebebuvo laisvo kapo, jos įpėdiniai, norėdami padaryti vietos Mathis'ei, nutarė Valentino karstą pašalinti. Valentino buvo padėtas pas vyresnįjį kapų prievaizdą. Nuo to laiko praėjo du metai, ir iki tol niekas nepaklausė apie mirusiojo menininko karstą: nei jo brolis, kurs gyveno Hollywoode, nei jo menežeris, kurs per jį nepaprastai praturtėjo. Valentino lavonas gulėjo beveik užmirštas Hollywoodo kapinių direktoriaus rūsyje, po stalu. Rudolfas, kurs mėgo laisvai gyventi, buvo tūkstančių moterų tiesiog dievinamas, kiekvienas jo išdykavimas buvo norimas paversti mada. Tačiau, kai tas pats Rudolfas netikėtai susirgo ir prieš mirtį susitaikė su Dievu, priėmė Kat. Bažnyčios sakramentus ir nuširdžiai apverkė savo ankstyvesnias kvailybes, jo garbintojai bematant išnyko. Tik paskum, po kiek laiko, kelios nežinomos ir nežymios jo garbintojos už jo sielą užprašė šv. Mišias (Rt. 1935, 65). – „Kūnas ir kraujas negali paveldėti Dievo karalystės; nė kas genda, nepaveldės to, kas negenda (1 Kor. 15,50).

15. Laimingasis žmogus.

Kartą buvo ieškota laimingo žmogaus pasaulyje. Daug aplankyta šalių, kreiptasi prie didžiausių turtuolių ir pasaulio galiūnų ir visur klausinėta, ar yra toks žmogus, kurs jaučiasi visiškai laimingas ir kuriam nieko netrūksta. Bet visur buvo girdimi tik nusiskundimai, dejavimai, keiksmi, kerštavimai, nepasitenkinimas, o kai kur net savizudybės dėl nelaimingo gyvenimo. Ieškotojai buvo nustoję vilties kada nors surasti laimingą žmogų. Galų gale sustojo jie prie vieno elgetos, kuris sėdėjo šalia kelio ir pamaldžiai skaitė iš maldaknygės. „Pasakyk, meldžiamasis, ar tu nematei kada laimingo žmogaus, nes tu čia, prie kelio, ištisas dienas sėdi ir stebi daugybę įvairių žmonių?“ Pakėlė savo geras akis senelis į nepažįstamuosius ir prašneko: „Aš esu tasai laimingasis žmogus, kurio tamsta ieškai. Aš nieko neturiu ir nieko nebijau. Nei "vagys manęs nepuola, nei plėšikai nedrumsčia mano ramybės; aš nebijau nė mirties, nes neturiu ko palikti, kas manęs gailėtųsi. Mano miegas yra saldus – be rūpesčių, mano maistas yra duonos plutelės, kurias gavęs nuo gerų žmonių, dėkodamas Dievui, gardžiai suvalgau. Nežinau, kas ryt bus, bet viena žinau, kad yra Dievas, kuris niekada manęs neapleido, neapleis manęs nė žiloj senatvėj ir galutinai pasiims pas save“ (Žv. 1936, 1). – „Paslaptis būti laimingam glūdi linksname pasitenkinime. Kam neužtenka to, ką jis turi, tas yra neturtingas, ir kas yra patenkintas tuo, ką jis turi, tas yra turtingas – o dar turtingesnis yra tas, kurs gali džiaugtis tuo, kas kitiems priklauso“ (O. S. Marden).

16. Be ašarų nėra gyvenimo.

Žymiosios švedų rašytojos Šeimos Lagerlöf raštuose randame šitokią kalėdinę legendą. Kūdikis gimė prieš pat Kalėdų šventes. Kalėdų naktį motina sėdėjo prie lopšio ir jį supdama klausėsi kaukiančio lauke vėjo. Ji mąstė apie savo gyvenimą, apie gyvenimą savo sūnaus, kurs nerūpestingai ir ramiai miegojo. Kokia jo laukia ateitis? Kas jis bus? Židinyje blėso žarijos. Išmušus 12-tą, iš gėstančio židinio pasirodė fejė (burtininkė, moteriška dvasia, gyvenanti ore ir žemėje) ir tarė motinai: „Kiekvienais metais tokią naktį aš išpildau kieno nors pageidavimą. Prašyk, ko nori, ir aš tau viską padarysiu“. Moteris tarė: „Padaryk, kad mano sūnus užaugtų sveikas, stiprus ir laimingas“. Fejė atsakė: „Prižadu tau: tavo sūnus bus sveikas, stiprus ir laimingas“. – „O ar tu gali padaryti, kad jis būtų pats turtingiausias visoje Švedijoje?“ – „Prižadu tau: tavo sūnus bus turtingiausias visoje Švedijoje“. – „Aš noriu, kad jis vestų žmoną pačią gražiausią visame mieste“. – „Prižadu. Gražesnės žmonos niekas neturės“. – „Taip pat noriu, kad iš jo akių neiškristų nė viena ašara“. Nuleidusi galvą fejė tylėjo. Motina vėl kreipėsi į ją: „Ko tyli? Juk tu pasakei, kad galiu reikalauti ko tik noriu“. – „Neprašyk negalimo. Be ašarų negalima gyventi“. Motina sušuko: „Aš noriu, kad mano sūnus niekada neverktų. Šį mano norą tu turi išpildyti“. Fejė dar žemiau nuleido galvą. „Argi tu atsisakai? Tu mane apgaudinėjai?“ – „Pagalvok, ko reikalauji...“ – „Aš žinau, ko reikalauju. Per daug esu pati išliejusi ašarų, dėl to sūnui trokštu kito likimo“. Fejė tyliai ištare: „Tavo noras bus išpildytas“. Tuos žodžius tariusi fejė išnyko. Židinyje prieš užgesdama liepsna skaisčiai švystelėjo... Motina pasilenkė prie lopšio ir pamatė kūdikį mirusį. Jis niekada neverkė (L. A. 1935, 335). – „Kiekvienas neš savo našta“ (Gal. 6,5).

17. Ar su tokiu atsidėjimu ieškoma Dievo?

„Mėlynasis tigras“, fantastiškai (išsvajotai) graži plaštakė, Sumatros (Azijos pietuose) čiabuvių tvirtinimu gyvenanti tos salos gilumoje. Sumatros gyventojai sako, kad mėlynasis tigras esanti dvasia, kuri nesiduoda sugaunama. Iš baltųjų tos plaštakės niekas nematė ir nieko užtat negalima apie ją pasakyti. Tos plaštakės vardas yra toks pat fantastiškas, kaip ir jos išvaizda. Tai esąs didžiausias tos rūšies drugys, kurio sparnų plotis siekias 35 cm., o išvaizda tokia dryžuota, kaip tigro. Bet kada jis suglaudžia savo milžiniškus sparnus, tada iš karto pasidaro dangaus mėlynumo, ir esąs nepaprastai gražus pažiūrėti. Užtat vietos gyventojai ir laiką jį dvasia. Kai prancūzų milijonierius Vaubert'as išgirdo apie šią plaštakę, užsigeidė žūt būt ją sugauti, nes jis iš prigimties buvo aistringas drugių rinkėjas.

Tuoj suruošė ekspediciją (kelionę) į Sumatrą, kuri jam kaštavo beveik milijoną frankų, kad suieškotų ir sugautų tą mėlynąjį tigrą. Ekspedicijos vadas Pr. Maréchal ir jo palydovai davė sau žodį negrįšią į Prancūziją, kol nesugausią tos plaštakės. Bet savo žodžio jie neišlaikė. Jau iš pat pradžių kažkoks nelėmtas likimas persekiojo jų ekspediciją. Vos tik laivas išplaukė iš Marselio uosto, kaip ekspedicija neteko vieno žmogaus: lipdamas laivo laiptais vienas dalyvis nusilaužė sau koją. Dar nebuvo priplaukę Sumatros, turėjo laidoti ir antrąjį: kažkaip nupuolė į jūrą ir prigėrė. Trečiasis, išlipęs iš laivo, rado mirtį vienoje Sumatros kavinėje, kur susipešė su vienu čiabuviu ir buvo nužudytas karštakraujo malajo. Pagaliau ekspedicija leidosi į šalies vidurį. Dvejus metus jokios žinios nebuvo apie juos. Tik 1935 m. grįžęs Maréchal papasakojo, kaip ėjosi jam ir jo palydovams. Balų drugys, nedraugingi čiabuviai, uodai, nuodingos gyvatės, nuodingos žolės ir plėšrūs žvėrys baisiai juos prikančinė. Drugio liga pakirtusi jiems jėgas, miškų tankumynės išsėmę sveikatą, ir palydovai mirė vienas po kito. Toje vietoje, kur mėlynasis tigras turėjęs būti, jie sutikė didelį pasipriešinimą iš čiabuvių, kurie nenorėję prileisti, kad būtų ižestas mėlynasis tigras; o Maréchal'ui buvę likę tik trys palydovai. Jiems vis sakydavę, kad mėlynasis tigras gyvenas dar vieną kilometrą giliau miškų tankumynuose. Kada jie perėję džiungles, atsidūrę dar baisesniuose miškuose, kur vietoj mėlynojo tigro galėję laukti tik nuodingų gyvačių įkandimo. Jo vienintelis palydovas, kurs išlikęs gyvas, išėjęs iš proto. Misionierius Vaubert'as taip ir nesumedžiojo to pasakiškojo mėlynojo tigro į savo didžiulę peteliškių kolekciją (rinkinį), tik pradžioje dešimtį žmonių (Šlt. 1935, 49). — „Su kuo gi aš palyginčiau šitą kartą? Ji panaši į vaikus, sėdinčius priekyvietėje, kurie, šaukdami sau lygiems, sako: Mes vamzdžiavome jums, o jūs nešokote, raudas giedojome, o jūs neraudojote“ (Mat. 11,16-17)

18. O į dangų ar taip veržiamės?

Gražiausiu kalnu pasaulyje laikomas Materhorn'o kalnas Alpėse, Šveicarijoje. Jo aukštis 4.505 metrai, o visas viršus apdengtas sniegu ir amžiniais ledynais. Pirmą kartą jo viršūnę žmonės pasiekė 1865 m. liepos 14 d. Dabar dažnai keliautojai ir sporto mėgėjai užkopia į Materhorn'o viršūnę. Bet dažnai čia ir nelaimių pasitaiko. Daugelis nukrinta nuo slidžių ledynų ir užsimuša. Dažnai staiga kylančios pūgos užpusto ledynuose keliautojus. Apskaičiuota, kad nuo 1865-VII-14 kopiant į Materhorn'o viršūnę žuvo 743 žmonės. O kur kiti kopimai ir žuvimai? (M. L. 1936, 1). — „Ar jūs nežinote, kad tie, kurie bėga lenktynėse, visi, tiesa, bėga; bet tik vienas tegauna laimikį? Taip bėkite, kad jūs gautumėte“ (1 Kor. 9,24).

II. VETERA ET NOVA

„Kiekvienas Rašto žinovas, pamokytas apie dangaus karalystę, panašus į žmogų šeiminingą, kuris išima iš savo izdo naujų ir senų daiktų“.

Mat. 15, 52.

19. Tikroji išmintis.

Ilgą laiką gyvendamas Egipto dykumose, šv. Arsenijus labai išgarsėjo. Romos cėsorius Teodozijus Didysis jį pasikvietė mokytį ir auklėti savo dviem sūnams: Arkadijui ir Honorijui. Šventasis su visu atsidėjimu ėmėsi to svarbaus ir sunkaus darbo. Nors jis gerai pažino visus romėnų ir graikų mokslus, bet dažnai palikdavo cėsorius rūmus ir vykdavo pas labai seną senelį, kurs net skaityti ir rašyti nemokėjo, bet pasižymėjo nepaprastu išmintingumu. Tas garbingas žilagalvis senelis duodavo šv. Arsenijui geriausių patarimų visuose auklėjamojo darbo sunkumuose ir painumuose. Kartą, Arsenijui rengiantis išeiti iš cėsorius rūmų, vienas iš aukštųjų tarnautojų jam tarė: „Arsenijau, tu esi išstudijavęs visus romėnų ir graikų išminčių raštus, o betgi klausai tokio nežymaus senelio patarimų?“ Šv. Arsenijus nuolankiai atsiliepė: „Taip, aš stebiuos romėnų ir graikų filosofų išmintimi, bet iš to paprastojo žmogaus mokslo aš nė ABC nežinau. Jo išmintis yra iš Dvasios, kuri iš aukšto eina“ (Fat. I, 145). — „Žmogus negali nieko sau imti, jei jam nebus duota iš dangaus“ (Jon. 3,27).

20. Karaliaus raštas.

Pabaigoje šešioliktojo šimtmečio kinų valdovas pasiuntė japonų karaliui Taicosama (Aukščiausias Viešpats) specialų paties parašytą raštą. Raštas buvo vežamas ir įteikiamas su didžiausiomis iškilmėmis. Jis buvo padėtas ant specialaus, brangakmenimis papuošto baldachimo, kurį lydėjo daugybė mandarinų (aukštų kinų valdininkų) ir kitokių žymių valdovo žmonių. Su tokiu pat iškilmingumu tą raštą priėmė japonai. Taip norėta pagerbti milžiniškos valstybės valdovą (Fat. I, 13). — Ir mes esame gavę iš nepaprastai didžio, nes visų karalių Karaliaus ir visų viešpačių Viešpaties raštą. Tai yra Šv. Raštas. Šv. Grigalius klausia: „Kas gi yra Šv. Raštas, jei ne Dievo laiškas jo sutvėrimams?“

21. Šv. Raštas atvertė į katalikybę.

1934-X-18 Romoj mirė širdies liga buv. rusų kunigaikštis A. Volkonskis, rytų apeigų katalikų kunigas. Kun. Volkonskis, baigęs Peterburgo universitete juridinį (teisių) fakultetą, karo tarnybą atlikęs kavalergardo pulke, baigė vyriausiojo štabo karo akademiją ir karo metu buvo karo atstovu Romoje. Nemaža jis yra parašęs kariškos literatūros (raštų). Į amžiaus galą pradėjo studijuoti Šv. Raštą ir Bažnyčios istoriją. Išstisus penkerius metus, niekam nieko nesakydamas, rengėsi į kunigus. Gana jau senas būdamas, išlaikė Katalikų Bažnyčios reikalaujamus egzaminus ir buvo išvestas į katalikų kunigus. Pačiomis pasutinėmis savo gyvenimo valandomis jis vos suspėjo parašyti didelį bažnytinės istorijos veikalą „Katalikybė ir religinės tradicijos Rytuose“. Šį darbą autorius dirbo be jokio atsikvėpimo, lyg ir nujausdamas artėjančią mirtį (Rt. 1934, 243). — „Visos žmonių knygos, net pačios geriausios, palyginus su Šv. Raštu, yra lyg tos keliaujančios žvaigždės, kurios savo žibėjimą gauna iš saulės“ (Boyle, 1627-1691, žymiausias septynioliktojo šimtmečio fizikas).

22. Šv. Rašto kankinys.

Pirmaisiais krikščionių persekiojimo šimtmečiais Romos ciesorius Dioklecijonas įsakė Tibiuros (Afrikoje) vyskupui Feliksui sudeginti krikščionių šventąsias knygas. „Aš geriau pats duosiuos sudeginamas, negu leisiu sudeginti dieviškasias knygas, nes reikia labiau Dievo klausyti, negu žmonių“. Vysk. Feliksas buvo ilgai laikomas kalėjime ir visaip kankinamas. Negalėdami priversti jį paklausti Dioklecijono, pagonys supančiojo jį geležiniais pančiais, įmetė į ankštą laivo kajutą ir keturias dienas vežė į Italiją, neduodami nei valgyti nei gerti, čia vėl buvo pareikalauta atiduoti šventąsias knygas, bet vysk. Feliksas griežtai atsisakė vykdyti pagonių įsakymą ir, perdurtas ietimi, baisiose kančiose mirė (Fat. I, 14). — „Kristus yra man gyvenimas, ir mirtis yra man pelnas“ (Pilyp. 1,21).

23. „Tai vienintelė tikruma“.

Kai žymusis rašytojas Augustas Strindberg'as atsigulė į mirties patalą, jis pasišaukė savo mylimąją dukterį ir, ištaraš tik du žodžiu: „Mylimoji Greta!“, paėmė į rankas Šv. Raštą. Padėjęs Šventąjį Raštą ant sunkiai besikilojančios krūtinės, vos girdimu balsu tarė: „Mano gyvenimo dienos baigiasi... Baigiu ir savo darbų apyskaitą... Tai vienintelė tikruma“. Tai ištaraš, parodė ranka į Šv. Raštą ir netrukus mirė (Fat. II, 13). — „Iš tos dangiškos valstybės, nuo kurios mes tebesame atskirti, mes esame gavę Raštą, kuriame nurodoma, kaip mes turime šiame pasaulyje elgtis“ (Šv. Augustinas).

24. Akis už akį.

Amerikietis Gordon'as Mc Geagh'as, išgyvenęs Abisinijoje penkerius metus ir iš neguso gavęs ordiną „Etijopijos žvaigždė“, tarp kitko aprašė ir šį atsitikimą. Kada Abisinijos sostinėje Adis Abeboje traukinys suvažinėjo žmogų, ir jis mirė, sostinėje kilo svarbus klausimas: kaip nubausti traukinio mašinistą. Ilgai suko galvas, iki pagaliau atėjo gera mintis. Paėmė Šv. Raštą, perskaitė ir kaltininkui pritaikė Mozės įsakymą: Už akį — akį. Pagal tą įsakymą traukinio mašinistą viešai pakorė stoties aikštėje. Iš to matyti, kad abisiniečiai apie Naująją Įstatymą neturi jokio supratimo (Šlt. 1935, 43). — „Jūs girdėjote, kad buvo pasakyta: Akį už akį ir dantį už dantį. Aš gi jums sakau: Nesipriešinkite piktam“ (Mat. 5,38-39).

25. Šv. Raštas kovoje su nepadorumais.

Per 1933 m. įvykusias jūrų iškilmes Kouse (Anglijoje) į pajūrį (pliažą) buvo suvažiavusi beveik visa Londono rinktinė publika. Daugelis kilnių vyrų ir moterų, matydami nepadorius maudymosi apsilvilkimus, reiškė didelį nepasitenkinimą. Ypač piktintasi šlykščiais moterų apsilvilkimais. Kilus griežtiems protestams prieš viešojo padarumo griovėjus, miesto meras (burmistras, miesto galva), nusiuntė į pajūrį vaikina ir liepė jam ten visą dieną vaikštinėti su plakatu rankose, kuriame buvo išrašyti Šv. Rašto žodžiai: „Moteriškė neapsivilks vyrišku apdaru, ir vyriškis nesinaudos moterišku drabužiu, nes nuoboda yra Viešpačiui tasai, kuris tai daro“ (Atk. 22,5). Pagarba, kurią anglai jaučia Šv. Raštui, suvaidino didelį vaidmenį (D. 1933, 38).

26. Šv. Raštas mokyklose.

Mussolini, 1935 m. pavesdamas visų mokyklų vedėjams įvesti mokykloje Naujojo Įstatymo mokymą, pasakė: Visi profesoriai ir mokytojai privalo šią brangią knygą mokiniams išaiškinti ir žiūrėti, kad jie gražiausias jos vietas mintinai išmokyti. Tai yra didžiausia ir svarbiausia knyga, nes ji yra dieviška knyga. Tautos valdžia trokšta tuo būdu pakelti vaikų, o per juos visos tautos dvasią ir skatinti ieškoti neabejotino kelio, kuris tautą nuvestų į tikrą didybę. Šis įsakymas jaunuomenei, kurią mokyti Šv. Rašto kelios dešimtys metų buvo uždrausta, buvo didelė naujiena (Rt. 1935, 247). — „Be Dievo ir Šventojo Rašto teisingai valdyti pasaulį neįmanoma“ (J. Vašingtonas, I-sis J.A.V. prezidentas).

27. Evangelija — vienintelė išsigelbėjimo priemonė.

Viename Meksikos teisininkų susirinkime buvo kalbama švietimo klausimu. Vienas kalbėtojas socialistas neapsakomai išgyrė valstybinį švietimo monopolį. Po jo staiga į tribūną už-

žengė Antonio Soto y Goma, visiems prieš tai žinomas kaip aršus revoliucionierius ir kovotojas su Bažnyčia, ir dideliame visų nusistebėjimui ėmė kalbėti už švietimo ir auklėjimo laisvę. Jis pasisakė, kad žiauri ilgų metų dechristijanizuoto Meksikos viešojo gyvenimo praktika išgydžiusi jį nuo susižavėjimo laicizmu (visuomeninė srovė, reikalaujanti atpalaiduoti mokslo ir kultūros įstaigas nuo bažnytinės įtakos). Jis kalbėjo: „Komunizmas paneigia bet kokią tradiciją, taip pat ir šeimos tradiciją. Jis pašalina visus varžtus ir bet kokią discipliną (drausmę). To viso vieton jis stato skepticizmo „moralę“ (abejingumo dorovę). Tačiau tikrumoje vis dėlto prigimtinės moralės kodeksas (dorovės knyga) komunizmo šviesa tegali šviesti tik griuvėsiuose; užtat neišvengiamai reikalinga grąžinti religiją į viešąjį gyvenimą. Aš, vienas iš revoliucionierių, be baimės skelbiu laicizmo griuvimą. Pas mus nebėra jokios dorovės, nes vienintelė, kokia tik gali būti, moralė yra krikščioniškoji moralė, kurios mus mokė mūsų tėvai. Meksika atsiskyrė nuo Kristaus, ir tat reiškia jos vidujinį žlugimą. Tai turint galvoj, darosi suprantama, kodėl politika šiandien yra niekas kita, kaip korupcija (sugedimas), o revoliucionieriai yra ateistai (bedieviai), kurie nežino kitų dievų, kaip pinigų ir patogų gyvenimą. Taigi aš ir sakau: pašalinti iš mokyklos Evangeliją yra toks nusikaltimas, kurį teks apraudoti kruvinomis ašaromis. Vienintelė priemonė išgelbėti respubliką nuo žlugimo yra vėl atiduoti šalį į Aukščiausiojo Įstatymdavėjo rankas“ (Rt. 1935, 152). — „Atsimenu, sako M. Nicolas, kad, pradėjęs kasdien skaityti Evangeliją, aš pajutau savo sieloje lyg pavasario rytmečio aušrą... Iš tų paslaptinių puslapių dvelkė kažkas, kas mane stačiai žavėjo“.

28. Jūrininko Biblija.

Vardas Biblija yra padarytas iš graikiško žodžio, kurs reiškia tą pat, ką ir knyga. Šv. Raštas Biblija vadinamas daugiausia protestantų kraštuose, kur Biblija dažniausiai laikoma vieninteliu tikėjimo šaltiniu, todėl labai branginama. — 1840 m. mirė anglas jūrininkas, palikdamas saviškiams Bibliją, kurią jo ainiai iki šiandien išlaikė. Ant Biblijos pirmo puslapio senas jūrininkas yra parašęs: šitą knygą man dovanojo 1781 m. kunigas Raikis už tai, kad aš stropiai lankiau šventadienio mokyklą. Tokiu būdu Biblija man priklausė 53 metus. Iš tų 53 metų aš praleidau 41 metus ant jūros, tačiau Biblijos iš rankų nepaleidau. Per 41 metus aš dalyvavau 45 jūrų mūšiuose ir buvau 13 kartų sužeistas, 3 kartus nuskendo mano laivas, ir 15 kartų aš sunkiai sirgau. Visą amžių kiekvienoje bėdoje Biblija buvo mano liknsmintoja. 1834 m. aš Bibliją daviau naujai įrišti taip, kokia ji dabar yra. Viskas, ką čia parašiau, yra tei-

singa, aš po to pasirašau (M. L. 1935, 28). — Šv. Raštą labai brangino ir žydai, kuriems jis visų pirma buvo duotas. Žydų rašytojas ir kunigas Juozapas Flavijus (miręs apie 100 po Kr. g.) tarp kitko sako: „Pas mus visai nėra nesuskaitomos daugybės knygų, tarp savęs nesutinkančių ir kovojančių, bet yra tik 22 knygos, apimančios visą praėjusio laiko istoriją, kurios teisingai yra laikomos dieviškomis... Kokioje pagarboje mes laikome savo knygas, parodo mūsų pasielgimas; nes per tiek amžių niekas dar neišdrįso nei pridėti ką nors prie jų, nei iš jų ką atimti, nei ką nors jose permainingti; bet visi žydai nuo pat kūdikystės įgauna tokį įsitikinimą, jog tiki, kad tai yra Dievo įsakymai, jog jų nuolat laikosi ir, jei būtų reikalas, už juos su noru numirtų" (C. App. 1,8).

29. Senasis Įstatymas ant atviruko.

Vatikano laikr. „Osservatore Romano“ 1935 m. buvo įdėjęs nuorašą vieno Austrų pašto atviruko, ant kurio yra surašyta vokiečių kalba visa Senojo Įstatymo Istorija. Šią Šv. Rašto Istoriją perrašė vienas Austrijos ūkininkas, Pr. Wielach'as. Siųsdamas šį savo darbą redakcijai, jis rašo: „Nors mano rankos yra skirtos valdyti arklui ir dalgiui, bet, padirbėjus apie 100 val., man pasisekė perrašyti ant šito atviruko Senojo Įstatymą Istoriją, kuri apima nuo 32.000 iki 33.000 žodžių. Tai turėtų būti pati mažoji Biblija pasaulyje“. Su geru padidinauoju stiklu galima visai aiškiai skaityti nuorašą, kuris surašytas visas lotynų raidėmis (Rt. 1935, 228). — „Nemanykite, būk aš atėjęs Įstatymo ar Pranašų panaikinti; ne panaikinti aš atėjau, bet įvykdyti“ (Mat. 5,17).

30. Riteriai — Evangelijos gynėjai.

Senovės riteriai buvo labai religingi. Jie visada stengdavosi išklausyti pamaldų, ypač prieš stodami į mūšį ar imdamiesi kokio rimto ir sunkaus darbo. Jie laikė būtina būti visada prisirengus mirti. Didžiojoje Maltos bažnyčioje galima ir šiandien pamatyti vietą, kur senovės riteriai meldavosi. Skaitant Credo, jie visi sustodavo ir išsitraukdavo kardus, rodydami, kad yra prisirengę ginti Evangeliją kartais ir savo gyvybėmis (Skaitybė berniukams, 1935, 235). — Napoleonas Evangeliją yra pavadinęs knyga „par excellence“. „Aš dažnai ją skaitau“, sako jis, „ir visuomet su tuo pačiu pasitenkinimu... Kartą užvaldžiusi mūsų protą, Evangelija pavergia mūsų širdį“.

31. Šv. Raštas už 3 milijonus litų.

Britų muziejus Londone 1935 m. nupirko iš bolševikiškosios Rusijos Šv. Rašto rankraštį, vadinamą Codex sinaiticus, už 3 milijonus litų. Šis rankraštis devynioliktoje šimtmeityje

buvo rastas šv. Kotrynos vienuolyne ant Sinajaus kalno ir duotas Petrapilio imperator, bibliotekai. Šis Šv. Raštas buvo Petrapilio bibliotekos garbė. Jame yra visas Naujasis Įstatymas ir didesnė dalis Senojo (Šlt. 1936, 2). – Drezdeno mokyklos direktorius Bergmann'as viename straipsnyje Šv. Raštą yra pavadinęs visos žmonijos „auklėjimo vadovėliu“ ir „aukštąja charakterių (būdų) ugdymo mokykla“.

32. Bolševizmas – Evangelijos neskaitymo vaisius.

Bolševizmas yra viena iš didžiausių bausmių, kuriomis rusų tauta nubausta už dideles jos istorines kaltes. Rusijoje nė vienas luomais nėra gyvenęs krikščioniškai. Senieji slavofilai idealizavo rusą – valstietį; pats grafas L. Tolstojus pas kaimietį – muziką ieškojo gyvenimo išminties. Tuo tarpu rusų patrioto Menšikovo pasakymu, rusų kaime civilizacijos vietoj vien sifilizacija, aiškiau pasakius, – dorovinis supuvimas. Ką gi veikė rusų inteligentija, tautos mokytojai, vadai? Gi šalinos nuo bažnyčios, niekino religiją, visuotiniu savo uždaviniu laikė kovą su esamąja valdžia. Vienatinis dievukas, kuriam jie kariais ir gyvybės nesigailėjo, – tai buvo revoliucija. Tos revoliucijos jie galop susilaukė ir nuo jos patys žuvo. Taip išsipildė žodžiai: kuriuo kas ginklu kovoja, nuo jo ir žūva. Bet ar nešvietė liaudies ir inteligentijos pravoslaviškoji dvasiškija? Atsakymo vietoj štai vaizdelis. 1917 m. važiuoja vagonė didis krikščionių studentų judėjimo rėmėjas. Du raudonarmiečiu garsiai girias savo plėšimais ir „buržujų“ žudymais. Neiškentė krikščionis ir iš savo kertelės paklausė: „Argi Kristus Evangelijoje taip mokė daryti?“ – „O ar mes skaitėm Evangeliją? Mes tik jos viršelį bučiavom. O kas ten joje parašyta, mes nežinom“, atsakė paklaustieji. Vadinasi, Evangelija Rusijoje gerbta, jos viršelis puošta auksu ir sidabru, bet jos turinys žmonėms mažai teaiškinta, todėl ir tikros Kristaus dvasios rusuose maža tebuvo. Patvirtina tai ir prieškarinė rusų literatūra, ypač Gogolio ir Dostojevskio veikalai. Verkšlenta, pav., dėl Stonios Marmeladovaitės, virtusios prostitute savo šeimai nuo bado apsaugoti, o kad rusų visuomenėje nieks neatsirado, kas ją sušelpų, tai laikyta natūraliu dalyku ir visai nesipiktinta (Pikto problema, A. Jakštas, 1935, 81-83). – „Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę“ (Mat. 7,21).

33. Padavimas reikalingas išganymui.

Protestantai Padavimų nepripažįsta, nes, sako, visas Kristaus mokslas esąs surašytas šv. Rašte. Kartą susitiko protestantas su kataliku ir įsikalbėjo apie tuos dalykus. Protestantas paėmė Šv. Raštą ir perskaitė šv. Povilo žodžius: „Kiekvienas

Dievo įkvėptas Raštas yra naudingas mokyti, sudrausti, pataisyti, auklėti teisybėje, kad Dievo žmogus būtų tobulas, tinkamas kiekvienam geram darbui“ (2 Tim. 3,16-17). Ir pridėjo: „Vadinasi, Šv. Rašto užtenka išganymui; Padavimas nereikalingas“. Katalikas ramiai atsakė: „Sveikatai palaikyti reikalingas grynas oras; vadinasi, sveikatai užtenka oro; valgis nereikalingas“. Protestantas, nebeturėdamas ko atsakyti, nutilo (Tanqueray, 1912, I, 625). — „Taigi, broliai, tvirtai stovėkite ir laikykite padavimus, kurių išmokote ar tai žodžiu, ar mūsų laiškų“ (2 Tesal. 2,15).

34. Žydė prašo katekizmo katalikei tarnaitėi.

Pas vieną katalikų kunigą atėjo inteligentė žydė ir paprašė katekizmo. „Ar tamsta nori priimti katalikų tikėjimą?“ paklausė kunigas. „Ne! Aš turiu katalikę tarnaitę, kuri nemoka savo tikėjimo. Noriu ją pamokyti, nes ji net skaityti nemoka“. — „Kodėl tamsta tuo rūpiniesi, nebūdama katalikė?“ — „Aš noriu, kad mano tarnaitė būtų dora, sąžininga. O be savo tikėjimo mokėjimo ir praktikavimo doru, sąžingu nebūsi“ (Lapot, I, 40). — „Kristų laikykite savo kasdieniniu draugu. Dešimties minučių, net dviejų minučių, kasdieną praleistų su Kristumi veidas veidan, širdis širdin, padarys jūsų dieną visai kitokią“ (Anglų geografą Henry Drummond, 1851-1897).

35. Katekizmo apaštalas.

Paryžiaus Šv. Jono bažnyčioje prie gražiai parengto Betliejaus stovėjo didelis būrys neturtingų vaikų ir smalsiai žiūrėjo į Kūdikelį Jėzų. Paskum jie priejo prie Dievo Motinos altoriaus. Čia juos pasitiko viena ponija, pasišventusi vargšų vaikų katekizacijai. „Ar tu lankai katekizmo pamokas?“ paklausė ji vyriausiąjį berniuką. „Ne! Motinėle norėjo mane siųsti pasimokyti katekizmo, bet tėvelis neleido“. — „Bent poteries gal jau moki?“ — „Nemoku, nes tėveliai manęs jų neišmokė. Moku tik Sveika Marija“. — „O kas tave to išmokė?“ — „Vienas berniukas, Cornier“. Tas berniukas kasdien atbėgdamo į bažnyčią sukalbėti rožančiaus. Paklaustas Cornier, ar atsimena tą berniuką, kurį išmokė melstis į Dievo Motiną, atsakė: „Nebeatsimenu, nes aš jau daug tokių esu išmokęs melstis. Stengiuos juos visus išmokyti nors šios maldelės. Todėl vėduos juos į bažnyčią ir mokau, kaip išmanydamas“ (Lapot, I, 26-27). — „Kristus turi būti sukurtas tikinčiųjų sielose, pirma negu jie galės kovoti dėl jo“ (Benediktas XV, Laiškas Kolumbijos Vyskupams, 1915).

36. Užmiršta brangenybė.

Vienas europietis, dar jaunystėje nustojęs tikėjimo, keliaudamas po pasaulį, sustojo Indijoje. Čia jis užgirdo kalbant apie

vieną bramaną (indų žynį), kurs atspėjas visas sielos paslaptis. Nueina pas tą indiečių išminčių ir sako jam: „Išmintingasai žmogau, suteik mano susipainiojusiai sielai aiškumo“. Senis indietis atsakė: „Ar aš atpainsiu tavo sielą, aš nežinau. Bet jeigu savo širdyje laikysi septynius dalykus, tu visada būsi laimingas. Štai tie septyni dalykai: Būk išmintingas ir supratingas. Savo mintis kreipk prie aukščiausių dalykų, bet nebūk nieko neišmanęs ir kasdieninio gyvenimo reikaluose. Būk galvojęs ir valingas. Nieko nepradėk, pirma to neapsvarstęs, o nutaręs ką daryti, imkis to visomis jėgomis ir visu pasiryžimu. Stenkis daug pažinti, bet savo žiniomis nesididžiuk. Juo aiškiau tu dalyką pažinsi, juo geriau jį suprasi. Bet tavo širdis niekad teneužmiršta savo menkumo. Pagaliau didžiausias dalykas (čia senelis pakilo, pažvelgė su pagarba į dangų ir tęsė) tai Amžinybės pagarba ir Dievybės garbinimas. Amžinybės pagarba apvainikuoja ir pašvenčia kitus šešius dalykus, o Dievybės garbinimas suteikia ją garbinančių sieloms visa – išmintį, protą, patarimą ir stiprybę, mokslą ir dievotumą ir pačią pagarbą“. Europietis pabraukė ranka per veidą, tarsi kokį šydą nutraukdamas, ir iš lėto tarė: „Išmintis ir protas, patarimas ir stiprybė, mokslas ir dievotumas, Dievo baimė – juk tai visa buvo mano katekizme, kurį aš mažas mokiausi!“ – „Tai tavo katekizmas yra labai išmintinga knyga – kodėl tu dar pas mane ateini?“ (Fat. I, 9). – 1535 m. buvo išspausdinta pirmoji iki šiol žinoma estų knyga, Wanradt – Kolio „Liuteroniškas katekizmas“. Pirmoji suomių knyga pasirodė 1542, lietuvių – 1547 (Mažvydo katekizmas) ir latvių – 1585 metais (P. G. 1935,33).

37. Katekizmas Japonijos parlamente.

Kartą 700 Japonijos bonzų (pagonių kunigų) susirinkę užprotestavo prieš Japonijos palaikymą santykių su Apaštalų Sostu. Jie nurodinėjo, kad Šv. Sosto ambasadorius labai kenkias japonų senų senovės tikėjimui. Tada admirolas Yamamoto, kurs bevažinėdamas po Europą atsivertė ir pasidarė net tretininku, karaliaus rūmams ir ministerių kabineto nariams pasiuntė katalikų katekizmą, pabrėždamas tą vietą, kurioje kalbama apie piliečių pareigas valdžioms. Ministeriai taip susižavėjo katalikų katekizmu, kad jį pasiuntė parlamento nariams. Parlamente kilo smarkūs ginčai, bet labai palankūs Katalikų Bažnyčiai. Admirolas Yamamoto išleido dar brošiūrą, kurioje išaiškino bonzų priekaištus katal. tikėjimui. Brošiūra turėjo didžiausio pasisėkimo (Lapot, I, 32). – Anglijos arkivyskupas kardinolas Manning'as tarp devynių kliūčių katalikybės pažangai žymioje vietoje pastatė nesirūpinimą platinti ir skaityti Šv. Raštą (T. K. 1936, Pam. 9). – „Vienas katekizmas geriau palaiko tvarką, negu dešimts policininkų“ (Vilhelmas I).

III. TIESA IR ŠVIESA

„Dievas yra šviesa ir jame nėra jokios tamsybės. Jei sakytumėm, kad bendraujame su juo, o vaikščiotamėm tamsybėje, mes meluojame ir nedarome tiesos“.

1 Jon. 1,5-6.

38. Tikėjimas įgimtas.

Vienas katalikų misijonierius kalbėjosi su Indijos pariju (žemojo* luomo atstovu) apie tikėjimą. Tėvas misijonierius klausė parijų: „Ar nuodėmė paimti tavo auksą?“ – „Aišku“, atsakė parijus. „O jeigu tu paimsi iš kito?“ – „Taip pat nuodėmė!“ – „Vadinasi, jūs žinote Dievo įsakymus. Iš kur jūs tai žinote?“ – „Iš Dievo“. – „Taip? Betgi Dievas nėra į jus kalbėjęs!“ Čia pagonis parodė pirštu į savo kiūtinę ir tarė: „Štai, iš čia, iš čia...“ (Fat. I, 52). – „Dievo rūstybė apsireiškia iš dangaus kiekvienoje bedievyystėje ir neteisybėje tų žmonių, kurie Dievo tiesą laiko neteisybėje. Kas žinoma apie Dievą, juk yra juose apreikšta, nes Dievas jiems apreiskė“ (Rom. 1, 18-19).

39. Daržas be daržininko.

Anglų rašytojas John Thelwall įrodinėjo savo draugui Coleridge, kad vaikų nereikia mokyti apreikštos tikybos; reikia leisti jiems patiems pasirinkti tas ar kitas tikėjimo tiesas. Taip kalbėdami, juodu priėjo prie daržo kampo, kurs buvo užaugęs visokiomis piktžolėmis. „Štai ir mano daržas“, tarė Coleridge. „Kaip tai? Juk čia aš tematau laukines žoles!“ – „Taip“, atsiliepė daržo savininkas. „Tos žolės čia auga tik todėl, kad aš daržui nenoriu primesti daržininko. Aš laikiu, kol daržas pats užaugins gražias gėles ir gardžius vaisius. Po kurio laiko žolės savaime pranyks, o jų vietoje užaugs gražiausi augalai“. Thelwall nutilo ir nustojo įrodinėti, kad vaikai galima išauklėti be apreikštos tikybos tiesų (Lapot, I, 20). – „Pasitikėjimą Dievu mes turime per Kristų, ne kad mes būtumėm savaime tinkami ką nors parodyti lyg iš savęs, bet mūsų tinkamumas yra iš Dievo“ (2 Kor. 3,4-5).

40. Apkvaišo pažvelgęs į pagonių tikėjimo tuštumą.

Senu egiptiečių padavimu, visų dievų ir visų gyvybių pradžia buvusi deivė Izis. Jos paveikslas buvo laikomas di-

džiausioje paslapyje už šilkinio užtiesalo Sais'e. Kas į tą paveikslą pažvelgdavęs, sužinodavęs visas tikėjimo paslaptis. Niekas, be pagonių kunigų, nebuvęs pažvelgęs į Izis paveikslą. Bet atsiradęs jaunikaitis, kurs taip susidomėjęs tuo paveikslu, jog ėmęs ir vieną naktį pažvelgęs į paslaptinę paveikslą. Ką jis ten pamatė, niekam nepasakė, nes rytą nuėję į šventyklą kunigai rado jį ant kietos aslos išbalusį, nebylį ir apkvaišusį. Kas gi jį apkvaišino? Ne kas kita, kaip pagonių tikėjimo tuštumas. Vietoje tariamosios deivės paslaptingojo paveikslo, jautriasis jaunikaitis pamatė apgaulingai užmaskuotą tuštumą (Fat. I, 34). – „Pažinę Dievą, jie negarbino jo kaip Dievo ir nedėkojo; savo mintyse pasidarė tušti, ir neišmintinga jų širdis aptemo“ (Rom. 1,21).

41. Mokslas be tikėjimo.

Žymaus rašytojo konvertito (atsivertusio į tikrąjį tikėjimą) Brucker'io draugas kartą stengėsi įrodyti, kad tikėjimas buvo reikalingas nebent seniau, barbariškais laikais, ne šiandieną; dabar mokslas ir žmogaus protas esą visagaliai. Brucker'is nieko nesakęs padavė draugui knygą ir paprašė iš jos skaityti. Tam skaitant, rašytojas užskleido langines to kambario, kuriame jie buvo. „Ką darai? Aš nebematau skaityti!“ – „Niekio! Aš tik norėjau tave palikti tavo paties proto šviesai, nes tokiame išmintingame žmogui, kaip tu, šiais laikais nebereikia jokios kitos šviesos“, ramiai atsakė Brucker'is, duodamas suprasti, kad vien žmogaus proto šviesos- neužtenka tikėjimo paslaptims suprasti (Lapot, I, 170). – Vienas išmintingas mokytojas sako, kad į Dievybę mes žiūrime per keturius veidrodžius. Pirmasis veidrodys yra gamta, antrasis – istorija, trečiasis – sąžinė, ketvirtasis – Apreiškimas (Fat. I, 36).

42. Ir į tikėjimą galima dvejopai žiūrėti.

Žinomas poetas Anastasius Grün vienoje vietoje („Du namo grįžusieji!“ vaizduoja du turistus (keliautojus), kurie apkeliavo didelę Alpių kalnų dalį: vienas keliavo todėl, kad dabar yra tokia mada, o kitas iš susižavėjimo Alpėmis. Kai turistai sugrįžo namo, juos klausinėjo, ką jie matę. Pirmasis atsakinėjo žiojauzdamas: „Ką mes matėme? Niekio ypatingo! Vien medžiai, laukai, upeliai, pievos, mėlynas dangus ir saulės spinduliai... Ach!“ Ir vėl žiojauja. Antrasis apie tai pasakojo spindinčiomis iš džiaugsmo akimis: „Ką mes matėme! O! Visur medžiai, laukai, upeliai, pievos, mėlynas dangus ir saulės spinduliai!“ Bet iš jo žodžių buvo jaučiama, kaip džiaugsmingai plaka jo širdis. – Ir į katalikų tikėjimą gali vesti du keliai: galima tikybos mokytis žiojaujant, bet galima ir su dvasiniu pakilimu, džiaugsmu, meile (Jaunos sielos auklėjimas, Toth, 1935, 151). – Pran-

cūzų valstybės vyras Guizot'as praėjusiame šimtmetyje yra pasakęs: „Kiekviena naujai atidaroma mokykla uždaromas vienas kalėjimas“. Bet ar taip yra? To paties šimtmečio pabaigoje vienas italų kriminalistų psichologas dėl tų Guizot'o žodžių išsitarė: „Nuo to laiko atidaryta tūkstančiai ir tūkstančiai mokyklų, bet kalėjimai dėl to neužsidarė; atvirkščiai, atsidarė nauji, ir jų gyventojų skaičiai vis auga“ (Fat. I, 11).

43. „O aš esu katalikas!..“

Prieš kiek laiko į mūsų universitetą atvyko vienas žymus prancūzų mokslininkas, prof. Dr. S. Ypač įdomus buvo jo pasimatymas su vienu mūsų profesorium. Mūsų mokslas atstovas, žinoma, labai džiaugėsi, sutikęs tokį bendradarbį, atvykusį net iš tolimosios Prancūzijos. Bet jis pats, arba neturėdamas didesnių nuopelnų mokslui, o gal tik manydamas padarysiąs tam svetimšaliui didesnę malonumą, jam šitaip prisistatė: „Je suis Voltairien“, t.y. aš esu garsiojo prancūzų bedievio Voltaire'o šalininkas! Tiesa, ir jis, be abejo, turėjo gerai žinoti, kad iki šiol dar nė vienam mokslo žmogui neatėjo į galvą mintis Voltaire'ą kada nors pavadinti mokslininku, nes tai buvo tik gabus tikėjimo šmeižikas, patvirkęs juokdarys ir rašytojas. Bet iki šiol daugumai Lietuvos netikinčiųjų vis rodydavosi, jog užtenka bent kam prisipažinti, kad jis bedievis, tuomet jau visi turėdavo būtinai įtikėti, kad jis esąs labai mokytas žmogus. Taip, matyt, galvojo ir šis Vytauto Didžiojo universiteto žmogus. Bet kaip jis nustebo, kada jis išgirdo iš to Vakarų Europos svečio nepaprastai mandagų, bet sykiu ir labai rimtą atsaką: „Et moi, je suis catholique! – O aš esu katalikas!“ (Žv. 1936, 9). – Genialus matematikas prof. Bern. Riemann (1826-1866) iš pradžių mokėsi teologijos. Per visą gyvenimą rodė savo religinius įsitikinimus. Mirė besimeldamas.

44. Netikėjimu žmonių nepataisysi.

Vienas bedievių agitatorius ilgai ir karštai kalbėjo susirinkime apie visokius nebūtus priekaištus tikėjimui. Baigęs kalbėti, kreipėsi į klausytojus, prašydamas dar ko paklausti, ką jis būtų užmiršęs ar nepasakęs. Po valandėlės atsistoja paprastas žmogelis ir paklausia agitatorių, kiek žmonių jis savo bedieviškomis kalbomis yra pataisęs. Publika ilgai laukė atsakymo. Deja, sumišęs agitatorius nebežinojo ko atsakyti. Tuo tarpu tas paprastas tikintis žmogelis nurodė ištisą eilę asmenų, kurie, išsižadėję bedievytės ir pradėję krikščioniškai gyventi, ne tik patys rado laimę, bet ir kitus laimingus padarė. Bedievybės apaštalas sugėdintas spruko iš susirinkimo ir toje padangėje nebedrįso rodytis (Fat. I, 18-19). – Čia tinka protestanto rašytojo Jul. Magnussen žodžiai: „Jei Aristofanas (graikų

komedijų rašytojas, gyv. 450-385 m. pr. Kristų) šiandien gyventų, jis rašytų satyras apie profesorius ir mokslininkus, kurie yra jaunimo mokytojais, o tačiau bijo paliesti klausimo, kuris jau Aristofano laikais buvo svarbiausiu klausimu ir kuris šiandien savo svarbumu visus kitus prašoka, — bijo, būtent, paliesti Dievybės ir nemirtingos sielos klausimo. Jis savo satyros aštrius dyglius atkreiptų prieš tuos laikus, kuriuose mokyti profesoriai rašo storas knygas ir kasdien skaito paskaitas, o tačiau neturi drąsos pažvelgti į akis dieviškiems klausimams, kurių tinkamas išsprendimas ir jų laikymasis pilnai suteiktų mūsų gyvenimui jėgos... ir žmones vėl padarytų žmonėmis" (Stimmen der Zeit, 1927/28, 324).

45. Nepriimtas už liudininką... dėl bedievyستės.

Anglijoje prieš teismą buvo iššauktas vienas 18-kos metų vaikas kaip liudininkas. Kada reikėjo prisiekti, jis negalėjo kalbėti žodžių paskui teisėją. Teisėjas tada paklausė, argi jis niekad nieko nėra girdėjęs apie Visagalinį Dievą. Vaikinas atsakė, kad niekad. Tada teisėjas jam pareiškė, kad žmogus, kurs nieko apie Dievą nėra girdėjęs, negali būti priimtas teisme už liudininką. Ir vaikas buvo atstatytas (Šlt. 1936, 5). — Pas Napoleoną I atėjo kartą vienas jo bendradarbių ir pasiūlė sukurti naują religiją. Napoleonas I jam atsakė: „Leiskis prikryžiuojamas ir palaidojamas ir paskum po trijų dienų ateik pas mane, tada mudu pakalbėsime apie naujos tikybos kūrybą" (Fat. I, 155).

46. Tikėjimas ne paikystė.

Žinomas mokslininkas domininkonas Lakorderas, kartą keliaudamas, sustojo viešoj valgykloj pasistiprinti. Šalia jo prie stalo sėdėjo kažin koks prekybos agentas ir gyrėsi savo bedievybe. Prisiplepėjęs kreipiasi į garsųj domininkoną, su pašaipa klausdamas jį: „Malonėk, gerbiamasis Tėve, paaiškinti šį dalyką: argi nėra paikystė tikėti tai, ko protas nesupranta?" — „Visai ne", atsakė dvasiškis, „aš manau priešingai. Argi tamsta supranti, dėl ko ant ugnies kiaušiniai kietėja, o sviestas leidžiasi? Priežastis, kaip matai, ta pati, o jos padariniai visai priešingi". — „Negaliu suprasti", atsako bedievis, „ką tai gali reikšti". — „Štai ką", taria Lakorderas: „to dalyko nesupratimas tamstai nekliudo tikėti į kiaušiniene" (Linksmaš kalendorius, 1936). — Kepleris (1571-1630), vienas didžiausių pasaulio astronomų, savo veikalo „Mysterium cosmographicum" išangos vietoje įdėjo psalmę: Coeli enarrant gloriam Dei. Kai jis surado savo trečiąją įstatymą ir suprato nepaprastą visatos harmoniją (darnumą), dėkodamas už tai Dievui, pragydo šiais žodžiais: „Didis yra mūsų Dievas, didelė Jo galybė, begalinė išmintis. Dangau,

saule, mėnuli ir žvaigždės, garbinkite jį savo kalbomis... Ir mano siela trokšta garbinti Viešpatį ir Sutvėrėją. Tebūnie jam garbė ir šlovė per amžių amžius. Amen" (Atmerk akis, Toth, 1935, 200).

47. „Kurpiaui, pasilik prie savo kurpalio“.

Kartą maršalui Pilsudskiui teko būti aukštų žmonių draugijoje, kur buvo kalbama apie visokias kultūros problemas. Tarp kitko, vienas garsus, savo srityje pasižymėjęs inžinierius kalbėjo įvairiais religijos klausimais. Ir kaip! Iš jo kalbos lygiai buvo galima spręst, kad jis yra ir panteistas (jam viskas Dievas), ir ateistas (bedievis) ir tikintis. Pilsudskiui tas išpyko, ir jis tarė inžinieriui: „Pone inžinieriau, aš tvirtinu, kad visa, ką jūs ten savo knygoje skelbiate ir mokote apie mašinų gaminimą, yra tuščios ir juokingos svajonės. Aš, kaip karys, tai žinau ir suprantu kuo puikiausiai: visoki statikos (pusiausvyros) ir spaudimo dėsniai, garo ir elektros jėgos—visa tai yra viena nesąmonė, išrasta inžinierių tam, kad mulkintų žmones, sau prisiglemžtų pinigų ir dar nemažą pagarbą iš mulkių įsigytų!“ — „Graziai mokat juokauti, Jūsų Ekscelencija!“ — „Aš visai nejuokauju“, atkirto Pilsudskis. „Ta pačia teise, kuria tamsta, kaip inžinierius, paneigė visas religijos tiesas, lygiai ta pačia teise aš drįstu į visą inžinierijos išmintį ir mokslą diletantiškai (nerūpestingai, lengva širdimi) numoti ranka ir pasakyti, kad tai tik vieni plepalai, žmonių mulkinimas ir daugiau nieko. Štai ką aš jums, pone inžinieriau, norėčiau pasakyti: netikėjimas nė pusės tiek nebūtų taip pasklidęs pasaulyje, jei žmonės laikytųsi seno ir tikrai išganingo graikų išminčiaus patarimo: Kurpiaui, pasilik prie savo kurpalio! Tai mūsų dienų liga“, tęsė Pilsudskis, „kad žmonės nori suvaidinti visų sričių žinovo rolę. Jie mėgsta lengvapėdiškai spręsti subtiliausius (gilausius) visų sričių klausimus, nors nieko ten nenusimano, kaip kad, sakysim, jūs religijoje“. Inžinierius, žinoma, nuleido nosį juo labiau, kad matė, jog ir visi kiti svečiai pritarė Pilsudskiui (Šlt. 1935, 41). — „Nėra moksliško pagrindo tikėjimui išsižadėti. Kas nemoka suderinti mokslo ir tikėjimo, yra kaltas ne kas kitas, kaip jis patsai“. Taip tvirtina šių laikų vienas svarbiausių gamtos mokslininkų amerikietis Millikan'as, kurs už didelius nuopelnus elektros srity gavo Nobelio premiją, Edisono medalį ir visą eilę kitų įvertinimų (Tikiu, II 1., 1936, Marijonų 1. 123).

48. „Ne galva, bet širdis užmuša tikėjimą“.

Kartą Prancūzijoje viename salone buvo susirinkęs nemažas skaičius rašytojų ir menininkų. Tarp kitko ėmė kalbėti ir apie tikėjimą. Kai kurie įrodinėjo, kad mokyti žmonės šiandien negalį tikėti. Tada prabyla Chateaubriand (Šatobrianas) de

René († 1848), rašytojas, ir sako: „Garbingi ponai, uždėję rankas ant krūtinės prisipažinkite, ar dėl to netikite, kad esate mokyti, ar dėl to, kad nedorovingai gyvenate? Ne galva, bet širdis užmuša tikėjimą“ (At. Sp. 1935, 1). — „Tauta tada liaujasi tikėjusi į Dievą, kada pradeda nedorovingai gyventi“, sako prancūzų mokslininkas Claude Piat.

49. „Aš visa tikiu, ką moko Katalikų Bažnyčia“.

Italas muzikas Verdi buvo ne tik katalikas, kokių nemaža yra jo tėvynėje, bet tikėjimą gynė su didžiausiu iškalbingumu. Kai jis Paryžiuje skambino savo didįjį kūrinį „Requiem“, vienas žymus žurnalistas juokdamasis jam pasakė: „Jūsų Tuba mirum yra išgąstinga; aš rimtai manau, kad jau atėjo paskutinis teismas, kuriuo, matyt, tamsta tiki“. — „Aš visa tikiu, ką moko Katalikų Bažnyčia“, atsakė Verdi. „Aš tik negaliu suprasti, kaip menininkas ar rašytojas gali būti be religijos. Juk krikščionybė yra genijališkiausios kūrybos įkvėpėja; be jos Rafaelis, Michelangelas, Palestrina ir Mozartas nebūtų buvę tokie, kokie jie ištikro yra. Jei mano „Requiem“ yra vertingas, tai yra dėl to, kad jis kurtas tikinčio vyro“ (Ūkininkas, 1934, 16). — „Visas tikrasis mokslas yra tik vienas didelis Sutvėrėjo galybės patvirtinimas“ (Lordas Kelvin Thomson, 1824-1907).

50. Voltos tikėjimo išpažinimas.

Volta (1745-1827), elektros srovės išradėjas, buvo uolus katalikas. Jis kasdien klausydavo šv. Mišių ir nė vienos dienos nepraleisdavo nesukalbėjęs rožančiaus. Jis nelaikė savęs žeminančia pareiga mokyti mažus vaikus katekizmo. Kiekvieną penktadienį jis priimdavo šv. Komuniją, o sekmadienį uždegdavo aliejinę lemputę po Marijos paveikslu, kurs kabėjo jo darbo kambaryje. Su koku įsitikinimu šis garsus mokslo vyras išpažino katalikiškąjį tikėjimą, aiškiai parodo šis pavyzdys. 1815 m. pabaigoje vienas sunkiai sergąs ligonis nepriėmė kunigo, kurs norėjo išklausti jo išpažinties. Jis aiškinosi nenorį išpažinties atlikti, nes religija esanti reikalinga tik tamsiai liaudžiai, mokyti žmonės apsieina ir be religijos.. Kunigas stengėsi jam įrodyti, kad tai yra netiesa, ir suminėjo visą eilę pavyzdžių, kurių tarpe buvo ir Volta. Ligonis tarė, jei Volta esąs religingas iš įsitikinimo, tai ir jis pradėsias tikėti. Tada minėtas kunigas kreipėsi į Voltą, prašydamas, kad jis pareikštų šitam ligoniui savo pažiūras į katalikų tikėjimą. Į tai Volta štai ką atsakė: „Aš nesuprantu, kaip žmonės gali abejoti dėl mano tikėjimo pastovumo. Aš išpažįstu vieną tikrąjį Romos-Katalikų tikėjimą, kuriame gimiau ir augau. Daryti gerus darbus, kaip pridera geram katalikui, gaila, dažnai užmiršdavau; prisipažįstu—daug kartų nusidėjau. Tačiau ypatingų Dievo malonių dėka, kiek

prisimenu, prieš tikėjimą dar nenusidėjau. Jei mano elgesys davė žmonėms progos palaikyti mane bedieviu, tai atitaisydamas savo klaidą pabrėžiu, kad šitą katalikų tikėjimą visuomet tikruoju laikiu ir dabar dar tebelaikau. Gerajam Dievui esu be galo dėkingas, kad jis davė man tikrąjį tikėjimą. Tvirčiausias mano pasiryžimas yra jame gyventi ir mirti ir tokiu būdu įeiti į amžinąjį gyvenimą“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 202-3). – „Gamtos pažinimas – tai kelias prie Dievo“ (Prof. J. Liebig'as, 1803-1873, išugdęs žymiausius chemijos profesorius visam pasauliui).

51. Tikyba ir dorovė – pirmoji pamoka.

1936 m. Čikagos kriminalinio teismo teisėjai svarstė naujus planus užkirsti kelią moksleivių nusikaltimams. Pirmiausia buvo nutarta abiturientams (baigiantiems mokyklą) parodyti kriminalinio teismo rūmus ir kalėjimus, kad jie patys galėtų įsitikinti, kas atsitinka su jaunais nusikaltėliais. Po ilgų pasitarimų Čikagos teisėjai nutarė kiekvieną penktadienį abiturientus vedžioti į „nusikaltimų klinikas“. Vienas teisėjas nuolat abiturientams vadovaus ir rodys tikriausius nusikaltimų vaizdus. Abiturientai dalyvaus teismuose posėdžių metu, kada bus sprendžiamos jaunų nusikaltėlių bylos (Policija, 1936, 18). O New Yorke buvo sušaukta konferencija aptarti kovos būdams su nusikaltimais. Suvažiavo teisėjai, valdininkai, profesoriai, kalėjimų viršininkai, policijos vyresnieji ir kt. Jie nutarė, kad, be kitų priemonių, auklėti visuomenę svarbios yra šeima, Bažnyčia ir jaunimo draugijos. Suvažiavusieji griežtai pasisakė už tai, kad mokyklose būtų dėstoma dešimt Dievo įsakymų, kad kiekvienos dienos pirmoji pamoka būtų skirta tikybai ir doriniam auklėjimui. Taigi gyvenimo patyrimas privertė visuomenės vadus šauktis tikybos pagalbos (Rt. 1936, 14). – „Bedievybė yra nieku nepagrįsta klaida“ (Londono prof. H. Davy, 1778-1829).

52. Vienuoliai išradėjai.

Visa eilė įvairių ordinų vienuolių yra pasižymėję išradimais technikos ir gamtos mokslų srityse. Štai keletas jų: Domininkonas Aleksandras Spina XIII šimtetyje pagamino pirmuosius akinius. Benediktinas Blažiejus Valentinas pirmasis pritaikė chemiją ligoniams gydyti. Didysis viduriniųjų amžių fizikas ir chemikas Roger Baconas, iš pranciškonų ordino, išrado didinamąjį stiklą, žiūroną ir uždegamąjį veidrodį. Jezuistai išrado apšvietimą dujomis; jezuitas Duunas 1815 m. Prestone įsteigė pirmąją dujų gaminimo bendrovę. Prancūzas dijakonas Nollet dar prieš Benjaminą Frankliną buvo patyręs, kad perkūnija yra atmosferos (oro) elektringumo iškrovimo vyksmas. Pirmąjį žaibolaidį padarė vienuolis Prokow Diwisch, Brenditzo klebonas.

Celestinas Opitzas, Gailestingųjų Brolių provincijolas Austrijoje, 1847 m. pirmą kartą panaudojo narkozą. Garsusis domininkonas Albertas Didysis po Aristotelio pirmasis moksliskai dirbo mineralogijos, botanikos ir zoologijos srity; jis pastatė pirmąjį šiltnamį ir atrado aršenią ir ciną. Pirmąjį meteorografa (oro fiksuojamąją mašiną) sukonstruavo jėzuitas Angelo Cecchi, vienas didžiausių mūsų laikų astronomų. Tėvas Magon išrado mikroskopą, tėvas Dessorges 1772 m. sukonstruavo pirmąjį oro balioną. Gaisro gesinamoji švirkšlė išgalvota cistersų vienuolių. Viurcburgo arkivyskupas kunigaikštis Fridrichas Karolis Schönbunnas yra anatomijos kūrėjas. Priemonę akluosius išmokyti skaityti 1887 m. išrado jėzuitas Lana (Rt. 1936, 75). 1936 m. Ispanijos komunistų buvo nužudytas garsus chemikas jėzuitas P. Eduardo Vitoria, 80 metų senelis, neįkainojamai nusipelnęs savo kraštui. Jis žinovų buvo laikomas dideliu savo srities specialistu. Buvo įsteigęs Sarrios chemijos institutą; jo priežiūroje išaugo visa karta chemikų, kurie šiuo atžvilgiu Ispaniją padarė nepriklausomą nuo užsienio. Į daugelį kalbų išversti jo mokslo veikalai turi didelį susidomėjimą tiek Europoje, tiek Amerikoje (XX amžius, 1936, 68). — „Esu krikščionis! Tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievas, kaip tikėjo Kopernikas, Tycho, Brahe, Descartes, Newton, Fermat, Leinitz, Pascal ir kt.“ (Matematikas Cauchy, 1789-1857).

53. Būtinį politinės gerovės ramsčiai.

Pirmajam Tautiniam A. J. V. Eucharistiniam Kongresui, įvykusiam Klevelande, Ohio, 1935 m., įteiktame rašte prezid. Rooseveltas (Ruzveltas) tarp kitko rašo: „Religinės konferencijos ir susirinkimai mūsų tautos ir nacijos gerovei turi gyvybinės reikšmės. Kad pažintumėm principus, iš kurių kyla socialinis teisingumas ir ūkiškoji laisvė, kurių mums visiems reikia, reikia kažko daugiau, kaip kad savy turi vienas žmogus arba žmonių grupė. Tiems principams sekti reikia didesnės kaip savo paties galia. Mano paties viešojo gyvenimo patirtis man visada primena, kokie teisingi yra mūsų pirmojo prezidento žodžiai: Religija ir dorovė yra būtinai ramsčiai visam tam, kas veda į politinę gerovę. Religija mums padeda, nes ji mus moko, kad mes visi esam vieno Dangiškojo Tėvo vaikai ir kad tasai Dangiškasis Tėvas mums padeda. Be religijos nė viena tauta ilgai negyvuoja. Itin pažymėtinas dalykas, kad mes nuo pat pradžios iki šių dienų kovojom už laisvą tikėjimo praktikavimą ir jį ugdėm apsaugodami jį mūsų įstatymais ir institucijomis. Dėl tos priežasties Jūsų Kongresas turi didelės reikšmės didelėj ir svarbioj misijoj tautos gerovei kelti“ (Rt. 1935, 248). — „Mes privalome giedoti Dievui padėkos giesmes už visa tai, ką jis mums yra suteikęs“ (Prof. Beržėlius, 1779-1848, chemikas).

IV. PIRMAS IR PASKUTINIS

*„Aš pirmas ir aš paskutinis; ir be manęs
nėra Dievo“.*

Jz. M, 6-

53. Nieko nėra be priežasties.

Žiūrėdami į žvaigždėtą dangų mes jaučiame tą patį, ką jautė, tik daug giliau už mus, didysis graikų išminčius Aristotelis. Vienoj savo raštų vietoj jis sako: „Kaip tas, kuris nuo Idos kalnų matydamas lyguma žygiuojančias tvarkingas graikų kariuomenės dalis (priešakyje raitelius žirguose ir kovos vežimuose, o užpakalyje pėstininkus), supranta, kad ten yra kas nors, kurs visa tai tvarko; kaip jūrininkas, matydamas plaukiantį laivą, žino esant vairininką, kuris pritaiko prie vėjo bures ir tokiu būdu nustato plaukimo kryptį, – panašaus įsitikinimo vedami ieško tvarkos Sutvėrėjo ir Palaikytojo visi tie, kurie nukreipia savo žvilgsnį į dangų ir stebi tvarkingus žvaigždžių būrius ir saulės kelionę, kuri prasideda rytuose ir baigiasi vakaruose. Ir kaip tik čia jie prieina tą išvadą, kad visa tai negalėjo atsirasti atsitiktinai, kad tai yra Amžinosios Būtybės padaras“ (Sect. Emp. dogm. III 2, fragm. II, p. 36). – Mokslininkas Liebig'as (1803-1879) savo viešose paskaitose smerkė tuos, kurie, prisidengę gamtos mokslu, bandė neigti Dievo buvimą. Savo veikale „Chemija ir jos pritaikymas“ jis rašo: „Didybę ir begalinę Sutvėrėjo išmintį tikrai supras tik tas, kuris iš gamtos, t.y. Dievo didžiosios knygos, stengsis išskaityti jo išmintį“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 207).

55. Nepaprastas laikrodis ir skruzdė.

Strazburgo katedroje yra užsilikęs iš viduramžių nepaprasto didumo laikrodis. Jis parodo minutes, valandas, dienas, mėnesius ir net metų laikus. Visas jo įrengimas gana painus, bet kartu ir įdomus. Pav., ketvirtį valandos muša plaktuku į varpą mažas vaikas, pusę valandos – jaunuolis, tris ketvirčius valandos – suaugęs žmogus, valandą – senis. Iš to galime spręsti, koks sudėtingas šito laikrodžio mechanizmas. Dabar įsivaizduokime, kad šito laikrodžio mechanizme, tarp ratų ir ratelių, landžioja skruzdė. Ji atidžiai apžiūri dantuotus ratus, grandines, svarsčius ir taria sau: „Čia nieko nėra ypatingo. Ar didelis

daiktas, kad rodikliai sukasi? Tai visai suprantama; nes rodikliai prijungti prie šito keisto rato. Šis gi ratas sujungtas su kitu ratu, kurs taip pat sukasi. Bet kas gi jį suka? Ogi ta judanti švytuoklė. Bet kas gi pagaliau judina tą švytuoklę? Ogi anie didieji svarsčiai savo svoriu ją judina. Vadinasi, čia nieko nėra nuostabaus. Vieną ratą suka kitas ratas, tą vėl trečias... Žodžiu, visa tai yra ne kas kita, kaip mažų vaikų žaislas“. Taip filosofuoja mažoji skruzdė, manydama viską gerai suprantanti. Deja, ji nesupranta to, kas svarbiausia. Ji nežino, kas šiuos ratus padarė ir taip sumaniai sujungė, kad vienas gali sukti kitą. Jai visai neateina į galvą, kad čia yra sumanaus ir protingo laikrodininko darbas (Atmerk akis, Toth, 1935,- 112). — Panašus į tą skruzdę ir tas žmogus, kuris, žiūrėdamas į stebėtinai sutvarkytą visatą, neižvelgia joje Sutvėrėjo minties ir rankos. — Linnė (1707-1778) yra moderniškiosios botanikos (augalų mokslo) autorius. Jis savo visuose veikaluose garbina Dievą, pav., savo veikalo „Gamtos sistemos“ įžangoje rašo: „Aš mačiau pro mane praeinančių amžinąjį, visažinantįjį Dievą, ir iš nustebimo buvau lyg stabo ištiktas“ (Ten pat).

56. „Nemačiau, taigi nėra“.

Vienas turtingas žmogus nuvažiavęs į mažą žvejų sodžių ant Baltijos kranto, norėdamas tenai ramiai pagyventi kokį laiką. Vakare paklausęs jis viesbutyje, ar negalėtų kas jam išmainyti tūkstantinę. Bet šeimininkas, kurs dar niekada nebuvo matęs tūkstantinės, taręs: „Su tuo popieriu tamsta čia nieko nenuveiksi, čia už viską reikia mokėti smulkiaisiais pinigais“. Į viesbutį atėję keli sodiečiai; šeimininkas parodęs jiems popieriuką, klausdamas, gal jie galėtų išmainyti. Jie pasijuokę atsakė: „Ką? Tūkstantinę? Bet juk tokių pinigų nė būti nėra“. Ir jie skersai žiūrėję į svečią. Paskum atėję dar keli žvejai; jie irgi manė, kad esą popierinių daugiau šimtinių, ir tų labai maža, nes valdžia tik sykį į šimtą metų vieną tokį teisleidžianti, kai daranti paskolą. Svečias, nuėjęs savo kambarin, užgirdęs sodiečius kalbant: „Jis, man rodos, visai neturi pinigų, jis yra apgavikas, išlupkime jam gerai kailį, ir gana“. Žinoma, svečias to nelaukęs; anksti, dar saulei neužtekėjus, iššokęs pro langą ir bėgęs, kaip begalėdamas, per pievas, kol priejęs miestelį, kur galėjęs išmainyti savo pinigus. Jis išmainęs juos vienais variniais, supylęs į du didelius maišus, pasisamdęs vežimą, sugrįžęs atgal į sodžių ir už vakarienę užmokėjęs šeimininkui vienais variokais (Mokėk gyventi, Fr. W. Foersteris, 1934, 193). — O kiek tokių trumparegių paikų žmonių, kurie sakosi netikį į Dievą, nes jo neapčiuopia. — Garsusis muzikas Bethovenas taip kalbą į Viešpatį: „Aš privalau garbinti Tavo gerumą, kad esi išbandęs visas priemones mane prie savęs patraukti. Patiko Tau, kad aš

pajusčiau sunkią Tavo baudžiančiąją ranką, kad per įvairius bandymus mano išdidusi širdis būtų nužeminta. Liga ir kitomis nelaimėmis apsupai mane, kad pamąstyčiau apie savo nukrypimus..." (Šit 1935. 37).

57. Klumpėmis įrodė Dievo buvimą.

Pas vieną magometonų dervišą (vienuolį) atėjo netikintysis ir piktžodžiaudamas tarė jam: „Kam sakoma, kad Dievas yra visur esąs? Aš jo nematau! Parodyk man, kur jis yra? Kam žmogus baudžiamas už nuodėmes? Juk jis neturi laisvos valios, ir todėl negali nieko padaryti, kas būtų priešinga Dievo valiai. Kaip Dievas gali velnią bausti pragaro ugnimi, kai pats velnias yra iš ugnies padarytas? Ugnis ugniai negali jokio skausmo padaryti“. Dervišas nieko nesakydamas paėmė nuo žemės klumpes ir visa jėga šveitė jas į piktžodžiautojo galvą. Šis, nusteбęs tokiu dervišo atsakymu, nuėjo pas kadi (teisėją) pasiskųsti. Teisėjas pasišaukė dervišą ir klausia jį: „Kam tu šveitei klumpėmis tam vyrui į galvą, vietoje atsakyti į jo klausimus?“ Dervišas atsakė: „Tai ir buvo mano geriausias, kokį tik aš žinojau, atsakymas. Tas vyras sako, kad jam dabar skaudanti galva. Bet aš nematau jokio skaudėjimo. Teparodo jis man savo galvos skaudėjimą, aš parodysiu jam savo Dievą. Jis atėjo pas tamstą mane apskųsti. Bet jis tam neturi jokio pagrindo. Aš, anot jo, būdamas be laisvos valios, neturiu būti baudžiamas, nes taip jau Dievo buvo sutvarkyta, kad aš turėjau šveisti klumpėmis į jo galvą. Pagaliau, kaip žemė galėjo žemę užgauti? Juk tas vyras yra iš žemės padarytas. Žemė negali įskausti žemės, kaip ugnis ugnies“. Sugėdintas netikintysis parėjo namo nieko nelaimėjęs (Fat. II, 40). — Net netikintis prancūzų rašytojas Diderot'as kartą pasakė: „Dievo nepripažįstančių žmonių įsitikinimui sugriauti užtenka peteliškės akies ir sparnelio“. Mat, gamtos gražumas ir tikslingumas rodo visatos Sutvėrėją.

58. „Tai pasakė mano širdis“.

Pasakojama, kad Prancūzijoje gyveno filosofas Sintenis. Jam atėjo galvon, kad Dievą išradę vien kunigai ir karaliai. Jisai sumanė tai įrodyti, o jei ne, tai nors sugriauti vadinamąjį istoriškąjį Dievo buvimo pagrindą. (Istoriškasis Dievo buvimo pagrindas yra visos žmonijos balsas ir įsitikinimas Dievo buvimu: visuomet visi žmonės tikėjo, kad Dievas yra). Sintenis galvojo: jei niekas žmogui nebesakytų apie Dievo buvimą, jei kunigai apie tai nebekalbėtų — žmonės visai apie Dievą nebežinotų. Tatai įvykdyti jis sumanė šiokiu būdu. Reikia, galvoja Sintenis, mažą, nemokantį dar kalbėti, kūdikį auginti, nieko niekad apie Dievą jam nesakant, ir bus gerai. Tuojau jis iškelia į miestą tokio kūdikio ieškoti; na, ir netrukus surado —

paėmė jis neturtingos motinos sūnų. Sintenis parsivežė į savo kaimą tą vaiką, davė jam atskirą kambarį, daržą, puikų sodą, bet toli nuo kitų gyvenimų. Visa tai aptvėrė aukšta siena, kad joks žmogus negalėtų ten įeiti. Su vaiku pasilieka tik jis vienas ir atidžiai sergsti, kad niekas jam apie Dievą neišsirtų. Visus paveikslus, statulas, knygas – viską iš savo namo iškraustė, kad tie daiktai jo augintiniui Dievo neprimintų. Pirmuoju vaikelio mokytoju yra gamta, o jisai – tiktai paaikšintoju. Vaikelis auga, mokosi, o apie Dievą nė žodžio negirdi. Taip praslinko daug metų. Vaikelis jau tapo jaunikačiu, o apie Dievą nieko dar nežino. Mokytojas negali juo atsidžiaugti ir galvoja savo širdyje: „Netrukus aš nusiųsiu Paryžiaus Akakemijai (aukštoji mokykla) suaugusį jaunikaity, kuris niekad nė sapnuote nesapsavo, kad būtų Dievas, kad būtų pasaulio Sutvėrėjas*. Vieną rytą labai anksti, vos pradėjus švisti, tasai išminčius išėjo į sodą pasivaikščioti. Vaikščiodamas pamatė ir savo augintinį, einantį takeliu kalnelio link. „Kur jis dabar taip anksti eina?“ sako išminčius. Užsislėpęs už medžių pradėjo jį sekti. Jaunikaitis užsilipo ant kalnelio, prie ežero kranto, nuo kurio gražiai matyti tekanti saulė. Žiūri ir savo akims netiki... Mato, kad vaikiną atsiklaupęs užtekančią saulę sveikino, sakydamas: „O saule, kaip tu esi graži! Kaip tave skaisčiai padarė Sutvėrėjas, kurs dabar tave pasaulin siunčia! Saule, ar tu matai Sutvėrėją? Jei tu jį matai, pasakyk, kad aš jam viso gero linkiu, pasakyk, kad ir aš norėčiau jį pažinti. Jei tu jį matai, pabučiuok jį už mane...“ Paskum bučiuoja sau ranką ir siunčia tuos pabučiavimus saulei, kad nuneštų juos Dievui, nes savo širdyje jisai myli Dievą, nors jo nepažįsta. Sintenis už medžio užsislėpęs visa tai matė ir girdejo. Todėl, nubėgęs ant kalnelio, apsikabino jaunikaity ir, visas susijaudinęs, sušuko: „O kas tau pasakė, kad yra danguje Sutvėrėjas?“ – „Kas pasakė?“, atsakė jaunikaity: „Nugi toji saulė, kurios tu ten neužkėlei. Ar ne per mažas būtumei tai padaryt? Kas pasakė? Nugi tos žolės, nes tu nesi po žeme ir negali savo pirštu jų išdaiginti. Tai pasakė man toji mano širdis, kurios tvinksnėjimų priežastimi nesu nei tu, nei aš“. Sintenis, užgirdęs tokią kalbą, kurios niekuomet nelaukė, apsiverkė, paskum atsigrįžęs į Paryžių sušuko: „Netikėliai, jūs suklydote!“ (Vienybė, 1925, 15). – „Ieškok tiesos, o radęs ją, neišsižadėk jos* (Šv. Justinas).

59. „Težinau tik vieną Dievą“.

Pagonių teisėjai įsakė šv. Prokopui aukoti jų dievams. Šventasis labai drąsiai atsakė: „Šalin su savo dievais! Težinau tik vieną Dievą, kurs man įsakė tik jam vienam teaukoti“. Tada šv. Propokui buvo liepta pagarbinti bent keturius ciesačius, kurie tuo laiku buvo pasidalinę Romos valstybę. Bet drą-

susis vyras į tai atsiliepė žinomam Homero posakiu: „Nieko neišeis iš daugvaldytės, tebūnie tik vienas karalius!“ Po to buvo nukirsta jam galva (Rolfus, Nauka Wiary... 1894, 173). – Pestalozzi, įžymiausias naujųjų amžių pedagogas, šaukia: „Jėzau Kristau! Aš puolu prieš Tave ant kelių, nuolankiai melddamasis. Tik Tavyje viename aš randu išsigelbėjimą nuo mirties, į kurią aš esu stumiamas, jei nesivadovauju Tavo mintimi ir Tavo dvasia“ (Šlt. 1935, 37).

60. Dangus neapima, o širdyje telpa.

Mokytas žmogus, kuris netikėjo į Dievą, kartą sutiko paprastą kaimietį, einantį į bažnyčią šv. Mišioms. Ponas paklausė: „Žmogau, kur tu eini?“ – „Į bažnyčią, pone“, atsakė žmogelis. „O ką darai bažnyčioje?“ – „Garbinu Dievą“, atsakė žmogelis. „Pasakyk man“, paklausė bedievis su pajuoka, „ar jūsų Dievas yra didelis, ar mažas?“ – „Jis yra didelis ir mažas, pone“, su pagarba atsakė žmogelis. „Kaip taip gali būti?“ – „Jis yra taip didelis“, atsakė vargšas žmogelis, „kad dangus jo neapima, o tuo pačiu taip mažas, kad gali gyventi mano širdyje“. Šis atsakymas ponui padarė didesnio įspūdžio, negu visos iki tol skaitytos knygos (Žv. 1935, 4). – Kopernikas, gamtininkų išmokytojas, parašė, jo paties įsakymu iškaltame po mirties ant paminklo, taip nuolankiai kreipiasi į Viešpatį: „Neprašau tos malonės, kurią esi suteikęs Povilui, nei to atsižvelgimo, kurį esi parodęs Petruui. Tik tos malonės, kurią esi parodęs žmogžudžiui ant kryžiaus, nuoširdžiai maldauju Tave“ (Šlt. 1935, 37).

61. „Netikėti galima tik namie...“

Bedievis Volney vieną dieną darė ekskursiją jūra prie Šiaurinio Amerikos kranto su keletu į save panašių draugų. Staiga pakilo baisi audra, ir jų gyvybei grėsė pavojus. Jų triukšmingas pasikalbėjimas tuoj virto baugia tyła, o jų lūpos, tiek daug kalbėjusios apie Dievo nebuvimą, pradėjo kalbėti maldos žodžius. Pats Volney, sugriebęs kažkur rožančių, karštai pradėjo kalbėti: „Sveika Marija“. Praėjus pavojui, vienas asmuo, stebėjęs jį audros metu, priėjo prie jo ir tarė: „Brangus pone, neseniai mačiau Tamstą kalbant maldas. Į ką tamsta meldeis? Aš maniau, kad tamsta netiki į Aukščiausiąją Būtybę?“ – „O, mano drauge!“, atsakė filosofas. „Netikėti galima tik manie, kada nėra pavojaus, bet viskas kitaip atrodo, atsistojus mirties akivaizdoje“ (Žv. 1934, 4). – Louis Veuillot'as, garsusis prancūzų rašytojas, visą savo gyvenimą buvo nepajudinamas Dievo ir Bažnyčios gynėjas. Šv. Tėvas Pijus X jį pavadino „kertančiu kardui“ ir „šviečiančiu fakelu“. Literatūros istorikas tėvas Baumgartner'is S.J. apie jį rašo: „Jis buvo garbingiausias ir reikšmingiausias katalikybės reikalų gynėjas, užtat Bažnyčios

priešų eilėse labiausiai nekenčiamas vyras“. Louis Veuillot'as mirė 1883 m. Paryžiuje po tiekos gausingų darbų. Paliko nepaprastai gražų testamentą. Štai jis: „Šalia manęs plunksna, ant kaktos kryžiaus ženklas, mano pasididžiavimas; po paskutinių maldų ant mano kapo įkaskit kryžių ir, jei pastatysite akmenį paminklą, iškalkite jame: Pirma tikėjau, dabar regiu“ (Ūkininkas, 1934, 16).

62. Švč. Trejybės pėdsakai pagoniuose.

Nors Švč. Trejybės paslaptis žmogui yra sunkiai suprantama, bet jos supratimo pėdsakus randama net giliosios senovės pagoniuose. Ant egiptiško obelisko (aukštos, keturkampės kolonos) didžiajame Romos cirke buvo parašyta: „Megas Theos – Tbeogenetes – Pamphenges“ (Didysis Dievas, Dievo Pagimdytasai, Visuršviečiantysis). Porphyrius pasakoja apie vieną Šerapis'o orakulą, kuris skelbė: „Pradžioje buvo Dievas, paskum Žodis ir Dvasia: trys Dievai, vienas iš kito paeinantys“. Platonas savo Epinomis'e aiškiai kalba apie tris principus: „Dievas, Žodis ir Dvasia“. Indijoje ir Tibete plačiai žinomas Dievo trejybiškumas. Daugelis galvotojų trejybės dėsni yra pastebėję ir gamtoje. – „Kaip varpas nustoja skardumo, jei tik jame atsiranda kokia nors šukė, taip ir tikėjimas praranda savo vertę, jei kas atmeta nors vieną tiesą, nes nebetiki Dievui, kuris apreiškė visas tikėjimo tiesas“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas 1, 1933, 40).

63. Dievas žino kiekvieną žmogaus mintį.

Vieną dieną jaunas vaikinai, kankinamas blogų minčių, nuėjo pas kunigą ir sako: „Tėveli, aš esu nuolat kankinamas blogų minčių ir bijau, kad su jomis nesutikčiau. Pasakyk man geriausią priemonę, kaip jas pašalinti nuo savęs“. – „Klausyk, brangusis!“ atsakė kunigas. „Jei tavo galva būtų padaryta iš stiklo taip, kad kiekvienas galėtų pamatyti tavo mintis, kaip ilgai laikytum! jas savo prote?“ – „O, greit mesčiau jas šalin, nes man būtų gėda, jei kas sužinotų apie tokias mintis!“ – „Dievas mato kiekvieną tavo mintį taip aiškiai, lyg, rodos, jos būtų pridengtos plonu permatomu stiklu!“, pasakė kunigas. „Dėl to, kaip tik blogos mintys ateina į galvą, sakyk sau: Dievas mane mato! – ir jos tuoj pabėgs šalin!“ (Žv. 1934, 1). – „Pasek saulėgrąžų pavyzdžiu. Jos nuolat žiūri į saulę. Taip ir tavo darbai tebūnie nuolat kreipiami mano širdies garbei“ (Meilės sutartis, Alcaniz, 1934, 36).

64. „Ar gi tai ne Dievo rankų padariniai?“

1791-VI-2 Prancūzų revoliucijos genijus Mirabeau gulėjo mirties patale. Buvo graži pavasario diena. Ligonis liepė savo lovą atsukti prie lango. Jis stebėjo atgyjančią gamtą, kuri

maudėsi trykštančiuose saulės spinduliuose. Šis genijalus vyras buvo išvargintas politinių kovų. Jos jį kankino mirties valandoje. Tačiau minutėlei jis apleidžia tą kovų areną. Jis kreipia savo mintis į sielos vidų. Besiartinanti amžinybė sujudina jį. Sužavėtas nepaprasto pavasario grožio, paukštelių skambančių balsų, žaliuojančių lankų, sprogančių miškų ir sodų, sušunka: „Argi tai ne Dievo rankų padariniai?“ – Taip! Užtenka gyvenimo kovų audrose bent valandėlei pažvelgti į save ir aplink save, o tūkstančiai balsų šauks mums be žodžių, bet giliai, perveriančiai: yra Dievas (T. K. 1936, Pam., 232-3). – Albrechtas Düreris, žymus vokiečių dailininkas, prisimindamas savo mirusįjį tėvą, rašo: „Negalimas daiktas, kad tas, kuris dailiai gyvena, blogai atsiskirtų su šiuo pasauliu. Dievas yra gailėtingumo Pilnybė. Per jį Dievas, tas be pradžios ir pabaigos Amžinasis Valdovas, su Tėvu, Sūnumi ir Šventąja Dvasia mums teikia amžinojo palaiminimo džiaugsmą. Amen“ (Šlt. 1935, 37).

65. Nelaimė moko melstis.

Garsusis anglų laisvamanis filosofas Hume vaikščiojo miške. Eidamas bala, paslydo nuo siauro lieptelio ir įkrito į neišbrendamą liūną. Atsidūręs baloje, ėmė šaukti pagalbos. Jo šauksmą užgirdo viena moterėlė ir atsiskubino į nelaimės vietą. Pamačiusi didįjį bedievį, ji atsisakė jį gelbėti. „Tamsta esi Hume, bedievis?“ – „Ne, ne, aš nesu bedievis! Kaip Dievą myliu, tamsta manęs nepažįsti!“, šaukia nusigandęs Hume. „Na, tai sukalbėk „Tikiu į Dievą...“ Vargšas Hume turėjo sukalbėti visą Apaštalų Tikybos Išpažinimą, kurio jis jau senai nebekalbėdavo. Tada moterėlė padavė jam pagali ir ištraukė iš liūno. – Nelaimė moko ne tik melstis, bet ir tikėti (Fat. I, 31). – Mokslas be tikėjimo man atrodo kaip knyga, kurios nuplėšta pradžia ir galas (Gaune).

66. Dievas – visų žmogaus talentų šaltinis.

Garsusis kompozitorius (muzikos veikalų kūrėjas) Juozas Haydn'as, kurio dvi kompozicijos („Kūryba“ ir „Metų laikai“) iškėlė jį į garbingiausių kompozitorių viršūnes, buvo maldingas žmogus. Tasai didysis muzikas niekad neskambindavo savo kūrinų pirm neatkalbėjęs rožančiaus. Ir niekada jis nepasitikėjo savo genijališkumu, nepagarbinęs Dievo Motinos. Toje garbingumo dvasioje sukūrė jis ir garsųjį savo veikalą „Kūrybą“. Kartą jis pasakė: „Niekada dar aš taip nebuvaui meldęsis, kaip kurdamas šį veikalą. Kasdien klūpodamas prašau Dievą, kad jis man padėtų laimingai atlikti šį darbą“. 1809 m. kovo mėn. paskutinį kartą J. Haydn'as skambino tą savo kūrinį. Skambinimas, nežiūrint į jo senyvą amžių, buvo atliktas taip puikiai, kad visiems padarė nepaprasto išpūdžio. Ir jį patį dar kartą

sugriaudino jo paties veikalas. Skambinant gražiausią dalį „Ir tapo šviesa“, jis jautė tokią antgamtišką harmoniją, jog jam ašaros byrėjo per skruostus, ir jis, pakėlęs dangun rankas, sūšuko: „Ne iš manęs, bet iš ten atėjo visa“. Liudvikas Bethovenas su pagarba prisirišino prie savo mokytojo ir pabučiavo abi rankas. Tuo akimirksniu pasklido rožių kvapas, kurias ant Haydn'o pabėrė švelni moters ranka, tarsi tuo atsidėkodama už visa tai, ką šis žmogus yra padaręs dangui ir žemei. Haydn'as žinojo, kad visų žmogaus gabumų ir talentų šaltinis yra Dievas. „Visas mano gyvenimas“, pasakė kartą, „gailestingos jo meilės išrašytas" (ūkininkas, 1934, 16). — Kepleris (1571-1630), vienas didžiausių pasaulio astronomų, savo vieną mokslo veikalą baigia šiais žodžiais: „Prieš atsitraukdamas nuo stalo, ant kurio dariau bandymus, turiu pakelti akis ir rankas į dangų ir siųsti nuolankią maldą šviesos Sutvėrėjui" (Atmerk akis, Toth, 1935, 200).

67. Yra Sutveriančioji Galybė.

Anglų Viktorijos instituto pirmininkas žinomas mokslininkas Ambrose Fleming'as laikė paskaitą tema: „Filosofiniai svarstymai apie moderniąją fiziką ir jos santykius su religine mintimi“, kurioj jis peržvelgė naujausius atradimus fizikoje, radio srityje, medžiagos sudėties tyrime ir t.t. Išvadą padarė tokią: „Didžioji modernių atradimų pilnuma apie skaičių, svorį ir turį fiziniame pasaulyje, kaip mano labai daug mokslininkų, visiškai sunaikino materializmą. Visata pasirodo mūsų akiai ir protui nebe kaip daiktas, o kaip mintis. Bet mintis suponuoja mąstytoją. Fizika patiekia įrodymus, kad fizinė visata yra suverta, o ne savaime išsivysčiusi. Nepriimtina pažiūra, kad visata būtų pripuolamo atsitikimo ar laisvos elementų kombinacijos padarinys, kas išskirtų tikėjimą į sutvėrimą, o tuo pačiu ir į Sutvėrėją. Pagrindinis materialistinės evoliucijos teorijos principas yra — lėtas, ilgas, vykęs mažais etapais, materijos pasikeitimas. Naujieji fizikos atradimai priešingi šiai pažiūrai. Eksperimentiniai mokslai sugriovė pažiūrą, kad iš negyvosios medžiagos atsiranda gyvoji, taigi tarp neorganinės ir organinės medžiagos yra skirtumas, kurio neišaiškina materialistinė evoliucijos teorija. Tą gali išaiškinti tik priėmimas Sutveriančios Galybės įsikišimo" (XX amžius, 1936, 10). — „Dievą aš pažįstu su lygiu tikrumu, kaip ir gamtos mokslo tiesas" (Mykolas Faraday, 1791-1867, vienas žymiausių pasaulio išradėjų). — Galima drąsiai su mokslininku Hirn tvirtinti: „Tiesa, kad Dievas sutvėrė pasaulį, yra lygi matematikos tiesai (suprask — ta tiesa nesugriauinama). Ją reikia laikyti kaip paskutinį šių laikų mokslo žodį, tinkantį kiekvienam tiesiam ir nepriklausomam protui" (M.L. 1935,37). — Mokslininkas E. G. Saint-Hilaire, kartu su pranašu šaukė: „Dangus skelbia Dievo garbę... Garbinkime Viešpatį..."

V. RŪPESTINGOJI RANKA

„Kas tave kaltintų, jei pražūtų tautos, karas ta esi padaręs? Nes be tavęs nėra kŕlo Dievo, kŕs visais dalykais rūpintųsi“.

Išm. 12,12-15.

68. „Nebŕkite bailiai susirŕpinę rytojumi!“

Reimso arkivyskupas šv. Remigijus, nujausdamas brangymetį ir norėdamas varguomenę apsaugoti nuo bado, kaip tas Juozapas Egiptietis, ėmė atitinkamai tam rengtis: pastatė didelius svirnius ir pylė į juos supirkinėjamus javus. Vieną žiemos vakarą artimoje aludėje sėdėjo du valkatos ir visaip tyčiojosi iš senelio arkivyskupo. „Ką tas seniukas sugalvojo? Gal jis nori naują miestą pastatyti? O gal jam parŕpo javais verstis? Palauk, mes sugriausime jo visus prekybos planus!“ Niekšai nuėjo ir padegė šv. Remigijaus grūdų pilnus sandėlius. Tai sužinojęs šventasis arkivyskupas nusiskubino gelbėti vargšams skirto maisto. Deja, jau buvo per vėlu. Ką gi šventasis daro? Ramiai nulipa nuo arklio, prieina prie ugnies ir šildydamasis sako: „Tokia ugnelė senatvėje labai prasiverčia“. Mat, šv. Remigijus suprato, kad tai Apvaizdos darbas: jei ji aprŕpina dangaus paukščius ir laukų lelijas (Mat. 6,28...), jis neapleis ir savo pamiltųjų vargdienių“ (Fat. I, 95-96). — „Tavo gi, Tėve, Apvaizda valdo, nes ir jŕroje tu davei kelią ir tarp bangų labai tikrą taką, parodyti, kad tu gali išgelbėti iš viso ko, net jei kas ir be mokėjimo leistųsi į jŕrą“ (Išm. 14,3-4).

69. Dangiškasis Tėvas savo vaikų neapleidžia.

Šv. Pranciškus Asyžietis nuvyko pas Šv. Tėvą savo vienuolynui įstatų tvirtinti. Bet kadangi šv. Pranciškus tuose įstatuose reikalavo, kad vienuoliai neturėtų jokio turto, Šv. Tėvas labai svyravo, nes „iš ko galės vienuoliai pragyventi“, skverbėsi Šv. Tėvui mintis. Tuomet šv. Pranciškus pasakė Šv. Tėvui palyginimą apie vieną neturtingą moterėlę, kurią vedęs karalius. Moteriškė pagimdžiusi daug gražių sŕnų. Paskum susirŕpinusi jų išmaitinimu, nusiuntusi visus vaikus pas karalių. Karalius tuoj pažinęs, kad tie vaikai jo sŕnūs, ir taręs: „Nesibijokite, jŕs esate mano sŕnūs, aš jŕsų neapleisiu. Kasdien tiek daug svetimųjų valgo prie mano stalo, tai ir jums užteks ten vietos ir

valgio“. Šv. Pranciškus taip pasakėlę paaiškino: karalius esąs Dangiškasis Tėvas, vargšė moterėlė esąs jis pats, o moterėlės sūnūs — Šv. Pranciškaus vaikai - vienuoliai, kuriuos jis pagimdęs Kristui, ir Kristus jų neapleisias. Šv. Tėvas įstatus patvirtino (Mąstymai Šv. Pranciškaus Tretininkams, 1933, 31). — „Neleisk savo burnai vesti savo kūno į nuodėmę ir nesakyk angelo akivaizdoje: Nėra Apvaizdos, kad kartais užsirūstinęs Dievas prieš tavo žodžius nesunaikintų visų tavo rankų darbų“ (Pam. 5,5).

70. „Reikia, kad ir Dievo Apvaizda padėtų“.

Bergame (Italijoje) vienas gatvės muzikantas, kurs tuomi pelnė sau duoną, atkreipė į save dėmesį vieno Bolognės universiteto profesoriaus. Šis susidomėjo ne tuo vienuolikos metų berniuku, bet jo smuiku, kurs nepaprastai gražiai skambėjo. Instrumentas buvo duotas specialistams ištirti, ir pasirodė, kad tai tikras Stradivarijaus smuikas. Smuikas buvo įvertintas 150.000 lirų, ir gatvės berniukas netikėtai pasidarė didžturčiu (Šlt. 1935, 44). — Kada kunigas Bosko kalbėjo pirmą kartą apie Marijos Krikščionių Pagalbos baziliką susirinkusiai miniai, sakė: „Aš noriu pastatyti didelę, gražią ir turtingą baziliką. Tačiau neturiu nė vieno cento kešenėje, nežinau nė kur jų gauti, bet tai nesvarbu. Jei Dievas to norės, pastatysiu“. Jo pasitikėjimas Dievo Apvaizda buvo toks didelis, kad davė visus parėdymus, visai dar neturėdamas nė būsimos bazilikos projekto, net nė žemės sklype kur ją statyti. Nupirko žemę, davė padaryti projektą ir liepė savo ekonomui pradėti darbus. Šis jam pastebėjo, kad namuose turimų pinigų neužteko net tos dienos laiškam išsiųsti. Kun. Bosko atsakė. „Liepk pradėti kasti pamatus. Kada mes pradėjome statyti jau turėdami reikiamą pinigų sumą? Reikia, kad ir Dievo Apvaizda kuo nors prisidėtų!“ (Saleziečių Žinios, 1935, 2).

71. Dinamitas nesprogo.

Kelių taisymo darbininkas, Charlee Short, 18 m. amžiaus vaikas, Kalifornijoje, Amerikoje, ant rankų užsidėjęs kažkokį minkštą maišą, glėbyje nešė 150 volelių dinamito uolų plaišinimui. Eidamas per aukštą, dar nepabaigtą dirbti tiltą, kojai paslydus, su dinamitu glėbyje jis nupuolė 50 pėdų žemyn, patiltė! Kai kiti darbininkai pamatė kas atsitiko, nualpo iš baimės! Jie žinojo, kad, sproguos tam dinamitui, ir tas tiltas, ant kurio jie stovėdami dirbo, ir visas kelias aplinkui bus į dulkes sudraskyti. Tačiau didžiausiam visų nusistebėjimui, vaikinui žemyn su dinamitu nupuolus, ne tik kad dinamitas nesprogo, bet nė pats vaikas neužsimušė, tik buvo kiek sužeistas (Šv. Pr. V. 1933, 8-9). — Maršalas Fošas, prancūzų kariuome-

nės vadas, buvo tvirtas katalikas. Būdamas Prancūzų kariuomenės vadu, kiekvieną sekmadienį drauge su kaimiečiais klausydavo šv. Mišių. Kai prieš karo paliaubas atlankė jį Clemenceau, rado besimeldžiantį bažnyčioje. Ir prieš kiekvieną svarbesnį žygį jis kasdien meldavosi prieš tabernakulį. Ypač jis meldavosi prie Marijos Liurde. Viešai tasai didysis strategas (sumanus karo vadas) kalbėdavo rožančių. Jo pareigų atlikime pasitikėjimas Dievo Apvaizda jam buvo viskas. Jis nekentė tokių žodžių, kaip „laimė“, „likimas“. Sprendžiamaisiais momentais, ypač duodamas įsakymus, juos uoliai iš pagrindų perstudijuodavo; ir tik pasimeldęs prie Dievo Apvaizdos juos įsakydavo išpildyti. Kai gulėjo ligos patale, stipriai rūpinos savo sielos reikalais ir nuolat priimdavo šv. Komuniją. Mirdamas spaudė prie širdies Pergalėtojo Kryžiaus relikvijas (Ūkininkas 1934,16).

72. Dinamitas anglies gabale.

Vienas Winnipeg (Kanadoje) miesto gyventojas, Mr. B. M. Mitchell, užkūrė pečių, kad sušildytų savo kambarius. Kai pečius gerai įsidegė, į ugnį jis dar norėjo įmesti didelį anglies gabalą, kad pečius nekurstomas ilgai galėtų degti. Labai jis privargę, bet anglies gabalo pečių įmesti jam nepasisekė, nes pastarasis buvo perdidelis ir pro pečiaus duris vidun nebelindo.

Tai matydamas, Mitchell paėmė atšipusį kirvį ir didžiulį anglies gabalą pusiau perskėlė. Bet koks baisus buvo išgastis ir Dievo Apvaizdai dėkingumas, kai jis perskelto anglies gabalo viduryje pamatė įdėtą pusantero svaro dinamito volelį su prijungtu prie jo detonaturo padegtuvu. Dinamitas anglin buvo įdėtas, matyti, dar kasykloje tebesant anglių sprogdinimui ir kažin dėl kurios priežasties pasiliko nesproges. Kadangi skylė, pro kurią dinamitas anglin įdėtas, buvo gerai uždaryta, tat, susprogus anglims aplinkui, tas gabalas ir pasiliko su jame esančiu dinamitu niekieno nepastebėtas. Jei tik Mitchell būtų įmetęs tą anglies gabalą neperskeltą pečių, tai dinamitas, sproges, ne tik būtų būtų sugriovęs, bet ir patį Mitchell ir jo žmoną ir vaikučius visus būtų užmušęs! (Slť. 1935, 24). — „Kas iš žmonių galėtų žinoti Dievo užmanymą? arba kas galėtų atspėti, ko Dievas nori? Nes mariųjų mintys bailios ir netikri mūsų numatymai... Mes sunkiai suprantame, kas yra ant žemės, ir kas ties mūsų akimis vargiai randame“ (Išm. 9,13-14,16).

73. Peteliškė išgelbėjo traukinį nuo nelaimės.

Kartą Amerikoje štai kas atsitiko. Buvo labai tamsi naktis. Iš vieno miesto į kitą dūmė šimto kilometrų per valandą greitumu keleivinis ekspresas (greitasis) traukinys. Keleiviai ramiai sėdėjo, o traukinio bildesys, kaip perkūnas, drumstė nakties tylą. Garvežio prožektorius švietė kelis šimtus metrų pirmyn.

Tik štai mašinistas žiūri ir netiki! Pakrapšto akis, prisikiša prie lango, dar kartą pakrapšto... angelas priešais traukinį mosuoja ranka: stabdo traukinį... Mašinistas mano, kad vaidenasi, tačiau vistiek sustoja. Keleiiviai išlipa. Tarnautojai bėga į priekį, prie garvežio. Ir kas gi? Žiūri – peteliškė, pakliuvusi į prožektorių, daužosi į visas puses, o išlįsti negali; jos šešėlis kaip tik ir atrodė angelas, stabdęs traukinį... „Tfu!“ nusispiovė keleiviai, tarnautojai ir pats mašinistas ir pradėjo ruošti toliau važiuoti. Tik štai kažkas pastebėjo – porą metrų prieš traukinį išardytas geležinkelis; traukinys išvengė nelaimės (Pr. P. 1936,4). – Hartfordo (A.J.V.) bibliotekos didžiojoje salėje pirmosios rašytosios konstitucijos originalas laikomas kaip didžiulės vertės relikvija. Ten pat yra didžiojo Amerikos prezidento, vergų išlaisvintojo, Abrohamo Lincolno stalas, ant kurio jis pasirašė vergijos išlaisvinimo deklaraciją. Ten pat išstatyta Lincolno atsisveikinimo kalba, pasakyta savo gimtinės kaimynams išvykstant užimti prezidento vietą. Štai kelios ištraukos iš tos kalbos: „Šiems žmonėms aš esu skolingas už viską, kuo aš esu. Man krinta pareiga, kuri tur būt yra didžiausia nuo Vašingtono laikų. Vašingtonas niekada nebūtų laimėjęs, jei ne Dieviškosios Apvaizdos pagalba, kuria jis visada rėmėsi. Aš jaučiu, kad aš negalėsiu laimėti be tos pačios Dieviškosios pagalbos, kuri palaikė jį, ir todėl į tą pačią Visagalinčią Būtybę aš kreipiuosiu paramos, ir aš tikiu, kad jūs, mano draugai, visi melsitės, kad aš gaučiau Dieviškąją pagalbą, be kurios aš negaliu laimėti, bet su kuria pasisekimas yra tikras“ (Rt. 1936, 125).

74. Ne 53-sis, o 35-sis numeris.

Dsekso grafijoje klebonas Džonsonas penktadienio popietyje prie savo rašomojo stalo išigilinęs rengėsi sekmadienio pamokslui. Netrukus uždusęs atsiskubino Pasauliečių Apaštalavimo draugijos pirmininkas ir pranešė, kad jo seseriai atsitikusi nelaimė, ir ji gulinti jau mirties patale. Ji maldaujanti paskutinio Bažnyčios patarnavimo. Kol klebonas apsirengė, svečias užrašė ant lapelio tikslų adresą: Kristalo g. Nr. 35. Po dešimties minučių uolusis kunigas jau buvo prie lapelyje pažymėto namo, kurio durys tačiau buvo uždarytos ir nesimatė jokio skambučio. Pagalvojęs, kad ligonio giminaičiai išsiskubino pas gydytoją ar į vaistinę, klebonas mėgina koku nors būdu patekti į namą. Radęs vieną langą tik privertą, ilgai negalvojęs, atidaro langą, įlenda į vidų ir pataiko į kažkokį tylų prieangį. Nugirdęs antrame aukšte lyg subildant stalčių, kunigas lipa laiptais aukštyn ir eina prie to kambario, iš kur girdėjo bildėjimą. Čia kunigas atsistoja priešais didelį, laukinėmis išverstomis akimis žiūrintį į jį vyrą. Kai kunigas nustebęs paklausia apie mirštančiąją, prie kurios jis buvo pakviestas, prieš jį sto-

vęs vyras atsipeikėja ir ima niurnėti ant kunigo, ko jis pas jį įsilaužęs ir kas jam leidęs eiti pas jį į kambarį. Tuo tarpu pasigirsta gatvėje balsas, šaukias kunigą pavarde. Kunigas prieina nustebęs prie lango, atsidaro ir pamato apačioj Pasauliečių Apaštalavimo pirmininką, kuris jam šaukia, kad kunigas paklydęs ir vietoj Nr. 35 pataikęs į Nr. 53. Kunigas supratęs linktelia galva, atsiprašo nepažįstamąjį ir išeina. Netrukus jis pasiekia vietą ir atlieka savo patarnavimą. Po keturių savaičių anas niūrusis vyriškis atėjo pas kleboną ir prisipažino, kas jis esąs. „Matote“, kalbėjo nepažįstamasis, „kaip keistai su manimi atsitiko. Aš esu geros katalikės sūnus. Buvau katalikiškai auklėjamas, bet, gaila, anksti patekau į netikėlių draugystę, praradau tikėjimą, dorą ir tokiu bedievišku savo gyvenimu pagreitinau motinai mirtį. Iš visų jos ašarų ir maldų aš tik juokiausi ir tyčiojausi. Po motinos mirties dar labiau nupuoliau ir kriste kritau į baisią prarają. Pagaliau ėmiau viskuo biauřėtis. Nutariau nusizudyti. Tuo momentu, kai užgirdau jūsų balsą, jau laikiau pridėjęs prie kaktos revolverį. Tas jūsų sušukimas man buvo toks netikėtas, kad aš ėmečiau revolverį į stalčių ir ėmiau klausytis. Paskum jūs įėjote į kambarį. Kas buvo toliau, žinote. Dabar galit suprasti mano susijaudinimą. Kai jūs išėjote, aš ilgai sėdėjau ant kėdės giliai susimąstęs. Pamažu augo manyje įsitikinimas, kad mano motina tą didžiausio mano pavojaus valandą atvedė jus, katalikų kunigą, kad mane išgelbėtumėt. Aš labai ilgai dar kovojau pats su savim, bet, štai, dabar aš čia ir dar šiandien noriu atlikti viso gyvenimo išpažintį“. Taip ir įvyko. Klebonas gavo iš to vyro geriausią ir pavyzdingiausią Pasauliečių Apaštalavimo narį (Šv. Pr. V. 1935, 10). — „Kas sugrąžina nusidėjėlį nuo jo kelio klaidos, tas išgelbės jo sielą nuo mirties ir apdengs daugybę nuodėmių“ (Jok. 5,20).

75. Gyvuliai Aukščiausiojo planuose.

Pietų Afrikoje sutinkamas įdomus augalas, vardu Harpagon phyton. Jo sėklos kevalas yra visas nusagstytas tam tikrais kabliukais, ir todėl, iš kurios pusės jį tik paliesi, jis tuojau prikimba. Nežymiai jis prisiglaudžia prie žemės ir kiūto. Eina pro šalį nieko bloga nejausdamas žvėris, pav., liūtas ir netyčia užmina ant šios spygliuotos sėklos, o jos spygliai tuojau įlenda į gyvulio leteną. Vargšas liūtas, pajutęs skausmą, leidžiasi bėgti. Kiekvienu užmynimu minėtos sėklos spygliai vis giliau lenda į leteną ir tuo būdu verčia nelaimingąjį gyvulį dar greičiau bėgti, kol pagaliau sudūžta kevalas ir sėklos plačiai pasisėja. Tai ir yra vyriausias šio gudraus augalo surėdymo uždavinyš — išplatinti savo sėklas. — Netoli Sumatros salos (Pietų Azijos pakraštyje) Krakatau salelė buvo aplieta iš ugniakalnio išsiveržusios lavos, nuo kurios žuvo visas gyvis. Tačiau po kelių metų joje

vėl buvo pilna augalų. Ir kaip nuostabu, kad artimiausia nuo jos sala yra 200 kilometrų. Vadinasi, į ją patekti tegalėjo sparnuotos sėklos, kurios oru čia buvo vėjo atneštos, arba kurios čion atkeliavo prisikabinusios prie paukščių kojų. Tai girdint, pasidaro aiškūs garsaus fiziologo A. W. Volkmann'o žodžiai: „Nors negalime veikiančių dėsnių akimis pamatyti bei rankomis palytėti, tačiau mes turime spręsti apie jų buvimą iš reiškinių, vykstančių pagal pastovius dėsnius... Jei kas nors, užtikęs dykumoj, visai žmonių negyvenamoje apylinkėje, taisyklingai tašytų ir cementu sulipdytų akmenų sienas nepripažintų, kad tai yra namas, pastatytas protingų būtybių, tai ar nevertėtų tokių žmogų pavadinti bepročiu? O juk planingas organizmų (kūnų) sudarymas praneša kiekvieną žmonių pastatytą trobėsį... Kiekvieno organinio rutuliojimosi priežastis glūdi veikime išmintingos jėgos, kuri veikia pagal nustatytą planą ir sudaro sąlygas atsirasti naujam procesui“ (Atmerk akis, Toht, 1935, 61-62).

76. Svaiginanti gėlė.

Javos saloje auga milžiniškas augalas su nepaprasto didumo žiedais, vadinamas *Rafflesia*. Nuo kitų augalų jis skiriasi tuo, kad iš savęs išgarina maitos kvapą. Mat, musės, užuodusios daug žadančią maitą, apspinta ją ir sudeda ant jos kiaušelius. Nors visi tie jų kiaušeliai žūsta, nes netikra maita negali musės misti, tačiau *Rafflesia* pasiekia tuo savo tikslą: musės ir bitės, belandžiodamos po jos žiedus, juos apvaisina. — Panašiai elgiasi ir Pietų Afrikos Arum *dracunculus*, kurio žiedai, be maitos kvapo, turi raudoną mėsos spalvą. Saulei šviečiant būriai maitos ieškančių vabzdžių sulenda į gudriosios gėlės žiedus ir, pasigėrę smarkiu jos kvapu, šoka pašėlusius šokius. Kai kuriam jų ateina į galvą: „Vertėtų iš čia pasišalinti, nes visos mūsų linkmybės gali liūdnei baigtis.“ Tvirtai pasiryžta palikti šėlstančius draugus ir iškopia į žiedo paviršių. Ir vėl laisvas! Prieš jį saulėtas, skaidrus gyvenimas. Bet ne! Jis negali pasipriešinti viliojančios maitos kvapui! Atgal! Atgal! Atgal į šėlstančią draugiją! Ir jis grįžta pas šėlstančius draugus. Palengva vienas netenka kojos, kitas sparnelio ir t. t. Vakare, kai gėlė paliauja skleidusi maitos kvapą, išsiblaivę vabzdžiai išropoja išjos žiedų, tik vienas be kojos, kitas be sparnelio ir t.t. Gudrioji gėlė šypsodamasi patydomis sako: „Maitos jūs negavote, o už pasilinksminimo vietą gausiai man atlyginote, apdulkindami žiedus!“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 101-102). — „Didžiausiame džiaugsmo yra dalykų, kurie mus pažadina sunaudoti trumpučius akimirkinius, o dideliame skausme, atvirkščiai, kažkokia jėga mus užmigdo. Nuo ašarų pavargusios akys pačios užsimerkia, ir taip nelaimėje Apvaizda siunčia žmogui savo malones“ (Chateaubriand - Satobrianas).

77. Šv. Juozapo „draugas“.

Buvo laikas, kada Prancūzijoje persekiojo vienuolius. Jie turėjo kraustyti į svetimus kraštus. Vienos moterų vienuolijos, užsiimančios mokymu bei auklėjimu, buvo uždaryta iš eilės 50 namų (vienuolynų). Didelė vienuolių dalis išbėgo į Belgiją. Daugumas jų buvo iškelta į Arlioną. Jas tenai išeinant iš stoties labai sužavėjo mažų mokyklinio amžiaus vaikučių pasitikimas. Po tokio, nors ir gražaus priėmimo, vargšems vienuolėms sve-timoje šalyje greitai viso ko pritrūko. Jų būklė taip pablogėjo, kad jos nežinojo nė ką pradėti. Tada vienai seseriai vienuolei atėjo į galvą mintis melstis į šv. Juozapą, kad jis atsiųstų joms padėti vieną savo draugų. Nutarta melstis visoms seserims pakaitomis iš eilės ir be pertraukos. Kitos dienos rytą ta pati sesuo, kuriai buvo kilusi ši mintis melstis, praneša generalinei visos vienuolijos viršininkės asistentei, kad šv. Juozapas savo „draugą“ jau atsiuntęs, ir įteikia jai kortelę su parašu: „Grafas Juozapas...“ Svečias, įleistas į vidų, štai ką pasakė: „Gerbia-moji Motinėle, aš sužinojau, kad jūs, atvykusios čia prieš keletą dienų, kenčiate didelį vargą. Aš savo ir savo žmonos vardu kviečiu jus apsigyventi mano jums prirengtuose namuose. Jūs būsite visa kuo aprūpintos, o man bus didelė laimė, kad galėsiu jums padėti“. Iš tiesų, netrukus sesers vienuolės to „šv. Juoza-po draugo“ dėka jau vedė Briuselyje puikų pensijonatą (Šven-tųjų Bendravimas, 1934, 6). — „Prašykite, ir bus jums duota; ieškokite, ir rasite; belskite, ir jums bus atidaryta, nes kiekvie-nas, kuris prašo, gauna, ir kuris ieško, randa, ir beldžiančiam bus atidaryta“ (Mat. 7,7-8).

78. Ne bitės apsiriko, bet matematikai.

Dirbdamos korių narvelius, bitės pasirenka tokią formą, kuri mažiau medžiagos ir triūso reikalauja ir į kurią telpa di-džiausias medaus kiekis. Šitą jų tikslą geriausiai atitinka šešia-kampė prizmė, kurios dugnas yra sudarytas iš trijų rombų. Reomiuras tiksliai išmatavo šitų rombų kampus ir rado, kad bukieji kampai turi 109 laipsnius, 28 minutes; smailieji 70 laips-nių, 32 minutes. Reomiuras norėjo šį klausimą teoretiškai iš-spręsti ir sustatė šitokių uždavinį: „Duotas šešiakampis indas, kurio dugnas sudarytas iš trijų rombų. Kokio didumo turi būti rombų kampai, kad indas, sunaudojant jam kuo mažiausiai me-džiagos, turėtų didžiausį talpumą?“ Tiksliai apskaičiavus, pa-aiškėjo, kad bukieji dugno rombų kampai turi turėti 109 laips-nius, 26 minutes, o smailieji — 70 laipsnių, 34 minutes. Tiesiog nuostabus dalykas! Vadinasi, bitės apsiriko tik 2 minutėm. Kartą jūros laivas užėjo ant seklumos. Kapitonas buvo patrauktas į teismą. Jis buvo kaltinamas tuo, kad neišvengė nelaimės, nors jis laive turėjo daug matavimo įrankių, logaritmų lentetes, žo-

džiu, visa, kas jūros kelionei būtinai reikalinga. Kapitonas teisinosi sakydamas, kad kelionės planai buvę visiškai tiksliai apskaičiuoti ir kad nelaimė laivą ištikusi ne dėl blogų kelionės planų, bet dėl to, kad apskaičiavimo daviniuose išėjęs klaidingas ilgio laipsnis. Viskas buvo iš naujo patikrinta, bet veltui: niekur nė mažiausios klaidelės. Tačiau ir šito apskaičiavimo daviniuose slėptasi klaidos. Pasirodė, kad klaidos būta logaritmų lentelėje. Pataisius logaritmų lentelėje klaidą, buvo dar kartą apskaičiuota, kokio didumo turi būti rombo kampai. Ir kaip nuostabu! Paaiškėjo, kad bukasis rombo kampas turi turėti 109 laipsnius, 28 minutes, o smailasis – 70 laipsnių, 32 minutes. Vadinas, rombo kampai turi būti tokio didumo, kokio juos daro bitės. Taigi ne bitės apsiriko, bet matematikai. Tai girdint, atrodo, lyg Dievo išminties spindulys nušvistų prieš mūsų akis (Atmerk akis, Toth, 1935, 75-77). – „Ir kas tik yra paslėpta ir nematoma, aš išmokau, nes visų dalykų dailininkė išmokė“ (Išm. 7,21).

79. Išsigelbėjo ant bedugnės krašto.

Šventoji Teresė skubina su savo pagalba dvasiškijai ne tik, kai ji eina savo pareigas, bet ir kiekviena proga apgaubia ją savo seseriška ir galinga globa. Tėvas Revenantas, kanau-ninkas Galleso mieste, Italijoje, keliaudamas sykį automobiliu, atsidūrė labai pavojingoje padėtyje: automobilis labai dideliu greitumu važiuo keliu, einančiu bedugnės krantu. Vienne pasisukime šoferis pajuto, kad stabdžiai neveikia, ir jau automobilis pradėjo risti šlaitu žemyn. „Būtumėm nukritę į bedugnę“, pasakoja stebuklingai išgelbėtas, „bet staiga ir be matomos priežasties automobilis vietoj sustojo, nors priešakiniai ratai jau kabojo ore... Tai atsitiko kaip tik tą akimirksnį, kai mintimi pasivedžiau šventosios Teresės globai“ (Šv. Teresės Maldų rinkinys, 1933, 46). – Nieko nėra naudingesnio sielos žaizdoms išgydyti, kaip Jėzaus žaizdų apmąstymas (Šv. Bernardas).

80. Augalas – vabzdžių viliotojas.

Augalo Nepenthes destillatoria lapai baigiasi ilgais plonais siūleliais, prie kurių prikabinotos apvalios taurelės. Ant viršutinių taurelės briaunų šis augalas išprakaituoja medaus, prie kurio smalsiosios skruzdės, bitės ir kiti vabzdžiai pulte puola. Nieko blogo nejausdamas, vabzdys įropoja į pačią taurelę ir nebegali išlįsti atgal. Smailūs plaukai, lyg kokios vielos, užtveria jam kelią. Vargšas vabzdys atsiduria taurelės dugne esančiame „mirties ežere“. Ten yra sulčių, panašių į žmogaus pilvo virškinamąsias rūgštis, kurias išprakaituoja klatingas augalas. Tos sultys pakliuvusią į taurelę auką nunuodija ir suvirškina (Atmerk akis, Toth, 1935, 64-65). – „Ieškokite Dievo, ir jūsų siela bus gyva“ (Ps. 68,33).

VI. MAŽASIS KŪRĖJAS

„Žmogui geram jo akivaizdoje Dievas duoda išminties, žinojimo ir linksmybės“.

Pam. 2, 26.

81. Siela – Dievo atvaizdas.

Senais laikais daug kur buvo įsigalėjęs keistas paprotis, būtent, turtingų šeimų vaikai ant savo krūtininių nešiodavo širdies formos didelius medalius. Ant jų būdavo atspausa jų tėvo ir motinos paveikslai. Šių medalių nešiojimo tikslas buvo apsaugoti vaikus nuo blogo elgesio. Mat, jie, nuolat turėdami prieš akis jų tėvų atvaizdus, nedrįsdavo jų akivaizdoje daryti tai, kas galėtų padaryti negarbę jų tėvų vardui. Vienas bajoras turėjo sūnų vardu Scipio, kuris ant savo kaklo taip pat nešiojo tokį medalį. Nors tėvų vaizdas nuolat jam stovėdavo prieš akis, tačiau jis neskė jų dorybėmis ir savo blogu elgesiu darė jiems gėdą. Tada miesto valdyba įsakė atimti iš Scipio medalį ir nedorą vaikina nubausti. – Dangiškasis Tėvas taipgi atspaudė mūsų sielose savo atvaizdą, dėl to ir mes turime būti labai rūpestingi, kad nepadarytume ko nors, kas jam nepatinka, jo garbę įžeidžia (Žv. 1936, 6). – „Siela tai yra Sutvėrėjo paveikslas, Dievo kvapas. Mokykis, o žmogau, žinoti savo vertybę bei kilnybę“ (Šv. Ambraziejus).

83. Nežemiškųjų žemčiūgų ieškotojas.

Vieną dieną A.J.V. Pacifiko geležinkelio traukinyje susitiko du keliautojai (pasižyrai). Vienas, sprendžiant iš jo paniurusio veido ir visos išvaizdos, buvo greičiausia jaučių varovas; prie jo diržo kabėjo revolveris ir medžiojamasis peilis. Antrasis keliautojas dėvėjo juodus dvasiškio rūbus, o prie šono buvo prisikabinęs rožančių. „Kur tamsta keliauji, mielas drauge?“ pirmas prabilo kunigas. „Aš keliauju į Klondyką, į aukso kasyklas. Pasakoja, kad ten jo pasakiškos daugybės“. – „Tai netrukus būsi milijonierius!“ – „Norėčiau! Bet atmink, gerbiama sis, koks ten sunkus darbas! Reikia 20 metrų kastis iki aukso sluoksnio. O dėl didelių Aliaskos (didelis pusiasalis Amerikos šaurėje) šalčių tegalima dirbti tik tris mėnesius per metus. Ir maistas ten neapsakomai brangus. Be to, nuolatiniai plėšikų ir vagių užpuolimai... Bet vis dėlto auksas lieka auksu!“ Kunigas,

ramiai klausęs aukso ieškotojo kalbos, giliai atsiduso ir vėl tylėjo. „Bet kur gi tamsta keliauji?“ pagaliau paklausė kunigą aukso ieškotojas „Aš keliauju ieškoti žemčiūgų“, atsiliepė kunigas, maloniai šypsodamasis. O kai tasai su nepasitikėjimu purtė galvą, kunigas tęsė toliau: „Aš esu misijonierius ir keliauju pas pagonius eskimosus skelbti jiems Jėzaus Kristaus mokslą ir gelbėti jų sielas. Kiekviena žmogaus siela yra brangiausia žemčiūgas, nes ji yra nemirtinga“ (Fat. II, 85-86). — Garsusis vokiečių poetas Goethe sako: „Kiekvienas, pasiekęs 75 metų amžiaus, būtinai galvoja apie mirtį. Mane ši mintis palieka visiškoje ramybėje, nes aš esu tvirtai įsitikinęs, kad mūsų siela yra nemirtingos prigimties. Ji panaši į saulę, kuri nusileidžia tik mūsų žemiškos akims, o iš tikrųjų ji niekad nenušleičia, bet nuolat šviečia“ (Ten pat, 86).

83. Brangioji tessera.

Senieji graikai turėjo tokį paprotį. Kai du draugai turėdavo ilgam laikui išsiskirti, jie lauždavo tam tikrą lentelę, tesserą, ir kiekvienas pasiimdavo po jos pusę, kurias labai saugodavo, kad nežūtų. Kai draugai vėl susitikdavo, sudėdavo abi lentelės dalis, ir iš to jie vienas antrą tikrai atpažindavo. — Kai kas mato čia palyginimą apie žmogaus sielos nuo Dievo išėjimą ir vėl pas jį grįžimą. Dievas tik tada žmogaus sielą priima, kada ji grįžta su tessera — pašvenčiamąja malone (Fat. I, 107). — „Pats ramybės Dievas tepsventina jus visais atžvilgiais, kad jūsų dvasia, siela ir kūnas būtų išlaikyti visai nepeiktini mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus atėjimui“ (1 Tesal. 5,23).

84. Kas žmogui brangiausia.

Kartą kunigas, pamatęs, kaip vienas žmogus nepaprastai rūpestingai prižiūri savo arklių, paklausė: „Pasakyk man, kiek tamstai laiko užima kasdien toks rūpestingas arklio prižiūrėjimas?“ — „Apie dvi valandas“, atsakė žmogus. „Na, gerai! O dabar pasakyk man atvirai, kiek laiko kiekvieną dieną tu paskiri savo sielai aprūpinti?“ — „Nagi, tiesą sakant, beveik nieko: rytmetines maldas senai atpratau kalbėti, o šventadieniais tik retkarčiais teneinu į bažnyčią...“ — „Jei šitaip, tai aš norėčiau būti verčiau tamstos arkliu, negu tamstos siela!“ atsakė liūdnai nusišysojęs kunigas (Žv. 1934, 7). — „Teisiųjų takas šalinasi nuo pikto; kas sergi savo sielą, tas laikosi savo kelio“ (Pat. 16,17).

85. Pasitenkinime laimė.

Yra tokia legenda. Kartą žmogus, pastebėjęs puolant žvaigždėlę, sušukęs: „Suteik man laimę!“ — „Ryt, kai tik pirmą kartą suskambins varpai, eik į rytus ir sutiksi ją“, atsakė kažin kas aiškiu balsu. Žmogus taip ir padarė. Visą dieną keliavo jis

per laukus, per pievas ir miškus, vis į rytus. Atidžiai dairėsi į visas puses, bet laimės nesutiko. Nuvargęs, sudulkėjęs ir alkanas grįžo vakare namo. Naktį jis vėl stebėjo dangų. Ir vėl pamatė puolančią žemyn blankią žvaigždutę. „Suteik man laimės“, dar garsiau sušuko. Tada visai prieš save pamatė jis aukso vainiku pasipuošusį angelą. „Neišmanėli, šį tavo norą aš išpildžiau vakar“, tarė jis. „Atleisk, jei prieštarausiu. Viską, kaip buvai sakęs, atlikau, bet laimės nesutikau“, išdidžiai atsakė žmogus. „Tu laimės nematei ir negirdėjai, nes buvai jai aklas ir kurčas. Ji tave visokiais būdais sveikino“, tęsė angelas. „Ne, šito ji tikrai nedarė“, prieštaraavo žmogus. „Tik prisimink! Ar nebuvai tu stiprus ir sveikas rytą? Ar nesijautei patenkintas? Ar nedžiugino tavęs dienos šviesa? Ar neblizgėjo žolėje rasa, kaip žemčiūgai? Ar nebuvo gėlių pakelėse ir ar nekvepėjo šilas? Ar negiedojo paukščiai gražiausių savo giesmių? Ir visa tai buvo tavo. Ar tai nėra turtai ir laimė? Tu betgi troškai to, ko tikrovėje būti negali, gyvenimo laimę sudarančių dalykų visai nepastebėdamas. Žinok: lašeliai sudaro jūras, valandėlės – metus, malonūs mažmožiai – žemišką žmogaus laimę“. Tą pasakęs, angelas pranyko (Pavasaris, 1933, 21). – „Žmogaus širdis rengia savo kelią, bet Viešpaties dalykas vesti jo žingsnius“ (Pat. 16,9).

86. Sielos pardavėjas.

Anglų poetas Oskaras Wilde gražioje pasakoje apie žvejį, kurs norėjęs parduoti savo sielą, kad laimėtų undinę, pasižadėjusią už jo tekėti su viena sąlyga, jei parduosiąs savo sielą, šitaip pasakoja. Ateina žvejys pas kunigą ir sako: „Kunige, pasiimk mano sielą!“ Kunigas nustebęs atrėžia: „Ką manai, neišmanėli! Sielą nori prarasti! Siela yra didžiausioji gėrybė; siela – begalinės vertės!“ Vargas tau, jei ją pražudysi!“ Eina tada žvejys į turgų pas pirklius: „Sielą noriu parduoti. Pirkite!“ Pirkliai tyčiojasi iš jo: „Už sielą nė cento; ji mums bevertė!“ Ir nustebęs žvejys susimąstė. „Ar aš galvos nebetekau, ar kiti nieko neišmano. Vieni sako, kad siela turi begalinę vertę, o kiti, kad nieko neverta!“ – Ne vienas mūsų gal taip mažai vertina savo sielą, nepaiso savo sielos išganymo, kaip pirklys, kuriam siela nebeverta nė cento (T. K. 1936, Pām., 162). – „Neduokite to, kas šventa, šunims ir nemeskite savo perlų ties kiaulėmis; kad kartais jų nesumindžiotų savo kojomis ir apsigrėžusios jūsų nesudraskytų (Mat. 7,6).

87. Relikvijos išgelbėjo sielą.

Apie Vokietijos Kelno (Koeln) nuostabios katedros statymą yra tokia legenda: „Arkivyskupas Konradas, trokšdamas pastatydinti gražiausią viso pasaulio bažnyčią, negalėjo rasti visai

tinkamų planų. Vienas plano dirbėjas-architektas, kad jo planas nebuvų priimtas, ėjęs skandintis į Reiną. Pakely sutikęs velnią senio pavidale. Šis pasiūlęs jam esamos katedros planą, reikalaudamas už jį architekto vėlės (dūšios). Architektas paprašęs velnią duoti jam laiko apsvarstyti jo pasiūlymą. Gavęs tokį sutikimą, nubėgęs pas arkivyskupą pasitarti, kas daryti. Arkivyskupas, be abejonų, pataręs būtinai išgauti iš velnio garsų planą ir čia pat davęs architektui Šv. Uršulės relikviją. Velnias įniršęs, jausdamasis bejėgis kovoti prieš relikviją, nuplėšdamas ragais plano kertę, sušukęs: „Katedra, kurią tu išmanęs vagi, nebus niekuomet baigta, ir tavo vardas liks nežinomas“. Iš tiesų, architektas, negalėdamas atstatyti trūkstamos braižinio dalies, iš nusiminimo mirė, o statybos darbai buvo ilgai nebaigti. Vos 19 šimt. pabaigoj katedra buvo visai baigta (Katalikų Bažnyčios Meno Istorija, I. Šlapelis, 1935, 61-62). – „Būkite tad gudrūs, kaip žalciai, ir neklastingi, kaip karveliai“ (Mat. 10,16).

88. Smagenys yra dvasios įrankis.

Visame pasaulyje plačiai išgarsėjęs Robertas Mayer'is (1814-1878), kuris pirmas sudarė elektros taupymo teoriją, vėliau gamtininkų kongrese Insbruke į materialistų (tepripažįstančių pasaulyje tik vieną medžiagą) priekaištus taip atsakė: „Tiesa, kad smagenyse įvyksta medžiaginių permainų ir kad dvasiniai žmogaus veiksmų sutampa su tomis permainomis. Tačiau būtų didžiausia klaida, jei tuodu kartu vykstančiu veiksmu laikytume tapatybę. Aiškumo dėliai paimkim šitokių pavyzdžių. Visi gerai žinome, jog be chemiškų funkcijų telegrafu susikalbėti negalima. Bet ar kas drįstų tvirtinti, kad telegramos turinys yra ne kas kita, kaip vietoje vykstančio fizinio bei cheminio proceso padaras? Panašus santykis yra tarp žmogaus smagenų ir minčių. Smagenys yra tik įrankis, bet jokia būdu ne pati dvasia, kuri šituo įrankiu naudojasi! Dvasia nepriklauso pojūčių ir kaip tokia negali būti bandymo objektu fizikams ir anatomams... Šia mintimi aš baigiu savo pranešimą. Iš širdies gelmių kylančiu įsitikinimu pranešu visam pasauliui, kad tikroji filosofija negali būti niekas kita, kaip krikščioniškojo tikėjimo įžanginė mokykla“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 205-6). – „Daugas \aldovas tvarko visa“, sako Newtonas (1647-1697), „o tvarko ne kaip pasaulio siela (kaip klaidingai mano panteistai), bet kaip pasaulio Viešpats. Dėl tos jo valdžios vadiname jį Dievu ir Aukščiausiu Valdovu. Tvarko jis visa tai, kas yra ir kas gali būti. Jis yra vienas Dievas, yra tas pats Dievas – visur, visada. Stebimės jo tobulumo, gerbiame ir garbiname jį dėl jo aukščiausios valdžios. Be tos valdžios, be Apvaizdos ir be tikslo savo darbuose Dievas būtų tik fatalumas, arba gamta“.

89. Ne bet kam pavestina siela.

Naktį, kai buvo dar visai tamsu, Ipokratas smarkiai subeldė lazda į Sokrato, vieno žymiausių senovės graikų išminčių (469-399), duris. Jis atidarius, kaip viesulas, įbrazdėjo į vidų ir balsu rėkė: „Sokratai, ar tu pabudai ar miegi?“ – „Ar naujieną kokią atnešei“, pažinęs jo balsą, paklausė Sokratas. „Naujieną, bet tik gerą“. – „O kokių galų tu“, tarė Sokratas, „taip anksti atlėkei?“ O jis, priėjęs prie lovos, su dideliu džiaugsmu tarė: „Protagoras (žymus graikų sofistas, bedievis, 480-410) atvažiavo. Protagoras! Visi giria šitą žmogų ir sako jį esant didžiausį galvočių. Na, o kodėl mums nenuėjus pas jį, kad jis mane padarytų išmintingą“, maldavo Ipokratas. „Tik ne dabar, naktį. Nusiramink. Kai išauš, tada nueisime“. Išaušus abu išėjo į sodą pasivaikščioti. Sokratas jam tarė: „Na, jeigu tau reiktų pavesti kam nors savo kūnas, ar tu mažai apie tai galvotum – pavesti ar ne. Ir prietelius ir namiškius kviestumei pasitarti. Svarstytum tą reikalą per ištisas dienas. O štai, dėl sielos, kurią tu laikai esant kažkuo aukščiau ir vertingiau, negu turtas ir kūnas, tu nesitarei nei su tėvu, nei su broliu, nei su savo prieteliais – ar pavesti ar ne savo sielą šiam atvykusiam svetimos šalies žmogui“. – Jeigu Sokratas būtų gyvenęs ne prieš pustrėčio tūkstančio metų, o gyventų dabar, tai jis tiesiog negalėtų suprasti, kaip daugelis šių laikų žmonių paveda savo amžinos sielos reikalus, patys nežinodami kam. Paveda visai akiai. Pasirenka nepžįstamus vadus (Tikiu, II 1. 1936, Marijonų leid. 123). – „Jeigu aklas veda aklą, abudu įpuola į duobę“ (Mat. 15,14).

90. Mintis yra sielos išdava.

Mintis daro žmonėse keistų dalykų. Ji padaro, kad pažįstamas virsta nepažįstamu, jeigu mintis smarkiai kliudo jį pažinti. Būva atsitikimų, kad žmogaus koja riečiasi pirštams linkstant prie kulnies taip, kad ir iš kojos darosi lyg kumštis. Tokio dalyko ištiktas žmogus tegali stovėti tik ant vienos kojos ir dėl to tvirtai nepastovi. Jei jis yra dailidė, ar šiaip amatininkas, kuris stačias pelnosi duoną sau ir vaikams, tai toki liga baisi žmogui nelaimė. Gydytojai to nepajėgia išgydyti, nes nė vaistai negelbsti. Pagaliau žmogus miršta, ir koja išsitiesia. Gydytojai nesistebi, nes jie žino, kad velionio ligos kiltą ne iš jo kūno, o iš keistai susimetusios minties. Priežastis nežinoma. Išnyko mintis, išnyko ir kojos susirietimas į kumštį. Štai dar vienas aiškesnis pavyzdys. Jei kas mums ant žemės patiestų gulščią geležinį balkį dešimties metrų ilgio ir 20 centimetrų pločio, mes lengvai pereitume išilgai to balkio, neiškrypę iš jo. Bet jei tą patį balkį kas nors atvirame ore iškeltų 50 metrų nuo žemės ir lieptų mums tuomi balkiu pereiti nuo vieno galo į kitą, tai mes nepereitume, nors gerai žinome, kad balkis mus

atlaikytų ir kad mūsų kojoms būtų pakankamai vietos ant jo. Mintis, kad galime nupulti, trukdo mums eiti tuo balkiu. Pripratęs žmonės tos minties neturi ir saugiai vaikščioja daug mažesniais daiktais. Šituos dalykus žinodami suprantame, kodėl du mokiniai eidami į Emaus nepažino V. Jėsaus (Luk. 24,13-35). Dėl tos pačios priežasties ir Magdalena jo nepažino, pamačiusi jį Arimatiejos Juozapo sode (Luk. 24,1-12). (T. K. 1935, Pam., 150). – „Jūs sakote, kad siela esanti tik kūno jėgų išraiška, – tad kodėl mano siela yra gyvesnė kaip tik tada, kada kūno jėgos nyksta?“ (V. Hugo).

91. „Mens sana in corpore sano“ prasmė.

Romiečio Juvenalio satyrose (10 s.) pavartotas posakis „sana mens in sano corpore“ iš tikrųjų buvo pavartotas šia prasme: reikia prašyti Dievybės, kad ji gimstant sveikam kūnui suteiktų stiprią sielą, kuri nežino mirties baimės ir kiekvieną vargą lengvai pakelia. Dabar tas posakis klaidingai vartojamas kaip šūkis, kad sveikame kūne sveika siela. Iš tikrųjų ir sveikiausiuose kūnuose įsiviešpatauja nesveikata, kai juose nėra sveikos sielos. O kaip dažnai silpnuose kūnuose yra galingos sielos! Pavyzdžiui, Cezaris, nežiūrint į jo ilgus stiprius galvos skaudėjimus ir epileptiškus antpuolius, savo karo žygius visada sėkmingai baigdavo. Šv. Tėvas Grigalius Didysis (590-600) ištisais metais gulėdavo ligų surakintas, tačiau geležine jėga garbingai valdė Kristaus Bažnyčią. Darvinas, nors sirgo keturiolika metų taip, kad nė trijų valandų per dieną negalėdavo pašvęsti darbui, tačiau padarė stebėtinų dalykų mokslo srityje. Prancūzų filosofas - rašytojas Montaigne (1533-1591), nors buvo ligų kankinamas, stebėtinai smarkus išbuvo iki pat savo gyvenimo galo. Vokiečių rašytojas Šileris buvo labai liguistas ir silpno kūno. Venecijos dožas Enrico Dondolo (1108-1205) laimėdavo mūšius būdamas jau 94 m. (Dožas – Venecijoje nuo 697 ir Genujoje nuo 1339 m. respublikos galvos titulas – pavadinimas). Wellingtonas, 1815 m. prie Waterloo nugalėjęs Napoleoną I, turėjo 80 m. Aleksandras Humboldtas savo „Kosmos“ užbaigė per mėnesį prieš savo mirtį, eidamas 90-sius m. Michelangelo iki 89 m. kūrė stebėtinus meno kūrinius. Ir t.t. (P. G. 1935, 20). – „Gyvenimas kaip upė; žmonės kaip lašai: jis visuomet tas pats; jie nuolat keičiasi. Bet vandens lašai negyvi ir visi vienaip maži, o žmonės gyvi ir juose pasitaiko nepaprastai stambių asmenų. Apie tuos ir apie jų darbus rašo istorija“ (Vysk. Būčys, Žem. Priet. 1936, 36).

92. Kūriniai, iškelia Dievo galybę.

M. Yčas savo „Atsiminimuose“ (It., 1935, 113) rašo: New-York! Mes esame New-Yorke! Netikime, kad tai miestas.

Juk tai ne žmonių kūrinys! Tai negali būti! Rodosi, kad tai pastatyta ištisa kalnų grandinė, sukurtas toks daiktas, kurio pavadinimui, jo tiksliam apibūdinimui, trūksta žodžių, trūksta išsireiškimų, sąvokos... Šie kūriniai iškelia žmogų, bet dar aukščiau iškelia Dievo galybę, kuri davė pačiam žmogui protą, išmintį ir energiją tokius kūrinius pasauliui patiekti. Viename namie ištisi dideli miestai. 1931 metais pastatytas Empire State Building namas turi 85 aukštus. Iš tokio bokšto žiūrėti žemyn baisu darosi. Tai yra didžiausias šių dienų stebuklas. Žmonės, kurie apačioje vaikščioja, rodosi kažin kokiomis muselėmis, o tramvajai—judančiomis blakėmis. Tokiame Woolwoth Building name—mieste gyvena 20.000 žmonių. Juk tai visas Panevėžio miestas! O kituose dar daugiau: 30-40.000. Žiūrėk, į 3-4 namus galėtum sutalpinti visus mūsų laikinosios sostinės, Kauno miesto gyventojus. Tuose namuose įtaisyta kelios dešimtys pakeliamųjų mašinų, kurios per valandą nuleidžia žemyn ir pakelia aukštyn viso namo gyventojus ir besidarbuojančius kontorų tarnautojus. Greta susisiektimo patobulintas visokiariopas patogumas. Žmogus, neišeidamas iš namų, gali apsirūpinti visais savo pareikavimais. Čia yra įtaisytos pašto ir telegrafo įstaigos, laivokarčių ir geležinkelių agentūros, bankai, įvairiausios krautuvės reikalingųjų daiktų prekybai... Žmonių išvežiojimas New-Yorke atliekamas tobuliausiomis priemonėmis. Požeminiai tuneliai, kuriais išvadžiota geležinkelių linijos, autobusai, tramvajai bemačiant, kaip vandenį savo vamzdžiais nuleidžia New-Yorko vandentiekis, taip jie išskirsto New-Yorko gyventojus... — „Viena siela yra brangesnė už visą pasaulį“ (Šv. Grigalius Didysis).

93. „Normandija“ plaukioja Šv. Tėvo palaiminimu.

1935 metais Prancūzijoje su didelėmis ir nepaprastomis iškilmėmis buvo nuleistas didžiausias ir greičiausias pasaulyje laivas „Normandija“. Jis nuplaukia į Ameriką per 107 val. Per valandą jis nuplaukia po 29 mazgus, t. y. daugiau kaip po 53 kilometrus. Koks tai yra didžiulis ir sudėtingas laivas, galime suprasti iš to, kad prieš statant jam planus dirbo per dvejus metus 25 inžinieriai ir 250 braižytojų. Planams nubraižyti sunaudota 300.000 kv. metrų popierio. Pradėtas statyti 1930 m., o baigtas 1935 m. pradžioje. Prie jo statybos dirbo 140.000 darbininkų, kuriems už darbus išmokėta 200 milijonų frankų. Iš viso laivas kainuoja 750 milijonų frankų (apie 300 mil. litų). „Normandija“ yra 79880 tonų talpos; jos mašinos turi 160.000 arklių jėgų; laivo ilgis 313 metrų. Svarbiausios mašinos yra 29 garo katilai ir 4 milžiniškos elektros turbinos. „Normandija“ apsaugota nuo gaisro ir skendimo. Statytojai nevartojo jokių nereikalingų pagražinimų, nes šitie padidina tik gaisro pavojų. Laivo įgulą sudaro 1320 žmonių, o keleivių gali paimti 4000.

Laive yra žiemos sodas su daugybe paukščių narvelių. Laivas turi savo teatrą, kuriame telpa 480 žmonių, 92 metrų ilgio valgomąją salę, 36 mtr. ilgio ir 78 mtr. pločio maudymosi baseiną, erdvas aikštes vaikams žaisti, tikras karusėles, lėlių teatrą ir kt. Jau nebetenka nė minėti gimnastikos salių, rūkomų salonų, skaityklų, bibliotekų, valgomųjų kambarių ir kabinetų, kurie visi prabanginiai, už didelius pinigus išpuošti pirmieji menininkų. Kajutes aptarnauja 628 prižiūrėtojai, 25 kambarinės, 108 jūrininkai ir 25 berniukai – pasiuntiniai, neskaitant magazinų patarnautojų, telefonistų, baro ir bufeto kelnerių, nuolatinių sporto mokytojų ir salės aptarnautojų. Septynių laivo aukštus jungia 13 liftų, kuriuos aptarnauja 30 žmonių. Kiekvienoms kečiurims kelionės dienoms yra šitokia maisto atsarga: 70.000 kiaušinių, 7.000 paukščių, 16.000 kg. mėsos, 24.000 litrų vyno, 7.000 bonkų šampamo. Šu elektros pagalba pietus gamina 187 virėjai; jiems padeda 9 mėsaininkai, 10 kepėjų ir 6 rūšio reikmenų specialistai. Keleivių patogumui dar yra 3 gydytojai, 20 gailėstingųjų seserų, 30 elektrotechnikų, 7 spaustuvės žmonės, kurie atspausdina laivo laikraštį, išeinantį dūsų per dieną, 9 frizuotojai ir 16 muzikantų. Viena to laivo kelionė į Ameriką ir atgal atseina apie 7 milijonus frankų, bet užtat gauna pajamų maždaug apie 8-16 milijonų. Kaip anais laikais visus stebino „Titaniko“ laivas savo didumu, taip šiandien „Normandija, nors „Titanikas“ toli negali lygintis su „Normandija“. „Normandijos“ laivo vadovybė nėra tokia bedieviška ir tikėjimui akipelėiška, kaip kad buvo nuskendusio „Titaniko“. Ruošdamasi plaukti pirmą kartą per vandenyną, laivo vadovybė neužmiršo paprašyti Šv. Tėvo palaiminimo. Ji nusiuntė į Romą gražų lapą su išpašytomis raidėmis ir Šv. Tėvo atvaizdu su šitokiu turiniu: „Šventasis Tėve! Kapitonas ir visos „Normandijos“ laivo dabartinis personalas, puolę prie Jūsų Šventenybės kojų, maldausime Jūsų Apaštališkojo Palaiminimo“. Šis didžiausias pasaulio laivas turi ir koplyčią, puikiai įrengtą, kur laikomos šv. Mišios (Šlt. 1935, 28). – (Dar didesnę laivą 1936 m. anglai pastatė – „Karalienė Meri“). – „Daugelis noromis keliauja tolimą kelią dėl menko užmokesčio, o dėl savo sielos išganymo vos sutinka padaryti nors vieną žingsnį“ (Tomas Kempietis).

94. Liucipieriaus garbintojai – irgi „kūrėjai“.

1880 m. Romoje buvo surengta demonstracija revoliucijonierei L. Michel pagerbti. Vienas masonas savo kalboje išgarbino Liucipierių kaip moderniškų idėjų simbolį. Iš minios pasigirdo balsas: „EI viva satana! – Tegyvuoja šėtonas!“ Apie 5000 žmonių pakartojo: „Dievas yra miręs! Tegyvuoja velnias!“ Buvo pagerbtas šėtonas. Jam šaukta valio ir pasirūžta iškelti jo vėliavas ant visų bažnyčių ir Vatikano (Šlt. 1935, 13).

VII. MEILĖS DIEVAS

*„Krislus numirė už visus, kad ir tie, kurie
yra gyvi, jau nebe sau gyventų, bei tam,
kurs yra už juos miręs ir prisikėlė“.*

2 Kor. 5,15.

95. „Atlikta!“

Tirolyje, Pruneckene, yra viena iš XVI šimtmečio alegoriška freska (piešinys vandeniniais dažais ant naujai išrinktos sienos), vaizduojanti Jėzaus paskutinę valandą ant kryžiaus. Ant kryžiaus prikaltas Jėzus. Pro keturius kryžiaus galus tiesiama paslaptiinga ranka su įvairiais simboliškais ženklais. Viršuje kryžiaus dangus. Kairėje sinagoga. Dešinėje Bažnyčia. Apačioje pragaras. Po paveikslu parašas: Atlikta—Consummatum est! Simboliškieji freskos ženklai atvaizduoja paslaptiingą Jėzaus žodžio reikšmę. Pruneckeno freska virš Jėzaus galvos atvaizduoja dangų. Dangaus debesyse matosi Dievas, daugybė angelų ir dangaus kariuomenių. Dievas vienoje rankoje laiko pasaulį, antra rodo į kryžių. Dangaus kariuomenės, išmeigusios akis, žiūri į kryžių. Ties Jėzaus galva, pro kryžiaus viršų, tiesiasi paslaptiinga ranka. Ranka raktu beldžia į dangaus duris. Tai simboliškas atvaizdavimas Jėzaus žodžio „atlikta“ prasmės jo dangiškosios pasiuntinybės atžvilgiu. Dangaus Tėvas, siųsdamas būnu į žemę, jam buvo skyręs didelės pareigas. Jėzus turėjo sunaikinti neprietelystę tarp Dievo ir žmogaus, žmogų pamokyti antgamtiškų dalykų, paskelbti Evangeliją, įkurti Bažnyčią, pataisyti Įstatymą, palikti malonėmis brangius sakramentus, pasiaukoti. Jėzus nuo kryžiaus šaukia: Dangau! Visa atlikta! Atlikta, kas man buvo skirta. Pruneckeno freska atvaizduoja ir žemę. Jėzaus kryžiaus skersinis rodo į žemę. Kairėje ant sustingusio arklio sėdi šarvuotas karžygys. Karžygio galva ties kryžiaus galu. Pro kryžiaus galą tiesiasi paslaptiinga ranka ir smogia karžygiui kauliju į pakaušį. Jo akys užrištos. Rankoje jis laiko vėliavą. Tačiau net pats, nei arklys nejuda iš vietos. Žodžiu, karžygis sustingęs. Kas tai yra? Tai sinagogos likimas. Jėzus mirtimi smogė sinagogai į pakaušį ir ją paliko stovėti likimo ištiktą. Už karžygio, rankoje laikydama obuolį, stovi Ieva. Už Ievos dalgi ištiesus stovį giltinė. Viršuje giltinės ant medžio apsvy-

niojės žaltys, kuris nasruose taip pat laiko obuolį. Tai žmonių nupuolimo vaizdas. Dešinėje tolumoje stovi medis. Ant medžio pakabintas sudžiūvęs žaltys. Prie medžio, su pergalės vainiku ant galvos, stovi Moteriškė. Iš jos rankų į visas šalis eina spinduliai. Prie jos stovi figūra, vienoje rankoje laikanti taurę, kitoje – pergalės vėliavą. Iš Jėzaus širdies žaizdos į taurę teka kraujas, o pro kryžiaus kampą paslaptinga ranka neša vainiką. Kas yra šios figūros? Tasai sudžiūvęs žaltys, tai nugalėtas žmonijos gundytojas, Rojaus žaltys. Moteriškė, tai Marija, kurią Dievas pašaukė sutrinti žalčiui galvą. Nepažįstama figūra, kuriai paslaptingoji ranka deda vainiką ant galvos, yra Jėzaus įkurtoji Bažnyčia. Ji rankoje laiko taurę. Į taurę iš Jėzaus šono čiurkšle teka kraujas. Tas kraujas, tai Dievo malonės. Apačioje figūros keturi evangelistai, kiekvienas savo simboliškoje reikšmėje. Marija ištiesus rankas ant visų. Tai vaizdas Jėzaus Bažnyčios, kurią jis įkūrė ir pavedė Marijos globai. Taigi Jėzus žodžiu „atlikta“ praneša žemei, kad nuo prikryžiovimo valandos sinagoga, Dievo atstumta, stovės sustingusi lig teismo dienos, kad Bažnyčiai pavestos antgamtiško gyvenimo brangenybės. Pagaliau, apačioje kryžiaus atvaizduoti pragariai. Kas čia daroma? Nuo kryžiaus, žemiau Jėzaus kojų, vėl tęsiasi paslaptinga ranka, kūju mušdama į pragarų duris. Kas tai yra? Tai vieta, kurioje teisieji kenčia nematydami Dievo. Jie teisūs. Tačiau Adomo nuodėmės pasėkos neleidžia jiems kilti prie Viešpaties sosto. Jie, pasilikdami tamsybėse, laukia Jėzaus tariančio: Atlikta! Kūjis beldžiasi į duris. Prieš duris stovi trys dangaus kunigaikščiai. Iš pragarų ilga procesija skuba išlaisvintieji. Kaip brangus buvo Jėzaus žodis „atlikta“ pragaruose teisiesiems! (Kenčiantis Kristus, J. Aleksa, 1936, 268-71). – „Vesk mane savo tiesoje ir mokyk mane, nes tu esi Dievas, mano Gelbėtojas“ (Ps. 24,5).

96. Kristus – durys į šviesesnę menę.

Vienas senųjų anglų vadas prieš 1300 metų pasakė šitokią dalyką: „Man visada atrodė, kad mūsų gyvenimas panašus į žvirblio skridimą pro didelę menę, kur žmogus sėdi ir valgai, o židinyje liepsnoja ugnis, lauke siaučiant audrai ir tamsai. Žvirblis įskrenda nežinia iš kur, paskraidė akimirksnį šilumoje ir šviesoje, paskum vėl išskrenda į tamsumą. Taip ir su žmogaus gyvenimu: jis ateina nežinia iš kur; pabūva pasaulyje trumpą laiką, paskum vėl išskrenda nežinia kur. Bet dabar mums įrodinėja, kad, jei atliksime savo pareigą gyvendami, gyvenimui pasibaigus, neišskrisime į tamsumą, nes Kristus yra atidaręs duris, kad galėtume įeiti į šviesesnę menę, į dangų, į kurį nuėję galėsime amžinai taikoje gyventi“. Tas senas

vadas kalbėjo visų Šiaurės Anglijos vadų vardu, karaliui Edwinui supažindinus juos su bendrais krikščionių tikėjimo dėsniais. Vadaį priėmė krikščionybę ten pat, nes ji teikė jiems daugiau paguodos, kaip jų senasis pagoniškas stabmeldiškų dievų garbinimas. Nuo to laiko Anglijoje ir viešpatauja krikščionių tikėjimas (Skautybė berniukams, 1935, 234-5). – „Aš kelias, tiesa ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane“ (Jon. 14,6).

97. Karolio Didžiojo sostas.

Yra užsilikusi legenda apie stebėtinai įrengtą karaliaus Karolio Didžiojo sostą, kuriame jis pasirodydavęs didžiosiose šventėse ir šiaip nepaprastose iškilmėse. Kas atsiklaupdavęs ant to sosto papėdžių ir nusilenkdavęs karaliui, tuojau karaliaus sėdynė nusileisdavusi iki žemei. Kai karalius apsikabindavęs klūpantį, jo sėdynė vėl pakildavusi, ir klūpėjusis atsidurdavęs aukštai šalia karaliaus (Fat. I, 71). – Šia legenda paaiškinama, kaip geras yra karalių Karalius – Kristus, kurs, „esme būdamas Dievas, nelaikė pasisavinimu būti lygiam su Dievu; bet jis pats save sunaikino, prisiimdamas tarno pavidalą, pasidaręs panašus į žmones ir viršujinė išvaizda rastas kaip žmogus. Jis pats save pasižemino, pasidaręs klusnus iki mirčiai, mirčiai gi kryžiaus“ (Pilyp. 2,6-8).

98. Liūto vietoje – avinėlis...

Senovėje vienas pirklys, brangakmenių vietoj, pardavė karaliui pigius akmenėlius. Po kiek laiko karalius sužinojo apgavystę ir pirklių pasmerkė liūtams sudraskyti. Jo mirties dieną susirinko didelės minios žmonių. Atvyko ir pats karalius, apsuptas savo palydovų. Gili tylą apėmė minias, kada pamatė pirklių žengiant į areną. Staiga karalius garsiai sušvilpė. Tai buvo ženklas paleisti baisųjį liūtą. Atsivėrė arenos durys, ir štai – liūto vietoj išsoko mažas avinėlis ir, linksmi šokinėdamas, nubėgo prie pirklio. Didžiausias džiaugsmas apėmė visus. Žiūrovai tuoj suprato, jog karalius vargšui žmogeliui parodė pasigailėjimą. Visi vienu balsu sušuko: „Valio, karalius!“ – Panašiai Dangiškasis Tėvas elgiasi ir su mumis. Kada mes įžeidžiame jį savo nuodėmėmis. Jo teisybė reikalauja, kad už tai kentėtume pragare. Bet savo begaliniame gailestingume jis pasigaili mūsų ir siunčia savo vienatinį Sūnų – Dievo Avinėlį, „kurs atima pasaulio nuodėmę“ (Jon. 1,29), kad mus atpirktų (Žv. 1934, 4).

99. Angliaus vaikai karaliaus pilyje.

Kartą norėjo karalius iškelti į svetimą šalį. Tačiau drauge paimti ir savo vienintelį vaiką jis joku būdu negalėjo.

Žinojo karalius, kad miške gyvena jam labai geras ir ištikimas anglis. Nuneša tada karalius savo kūdikį angliui ir palieka jo vaikų tarpe. Šis auga drauge su angliaus vaikais; drauge su jais žaidžia, valgo ir miega. Po kelių metų grįžta karalius tėvynėn ir pasiima savo sūnų atgal. Berniukas sugrįžta į puikią savo tėvo pilį. Čia gali jis naudotis karališkais turtais, garbe ir patogumais. Jis tačiau prašo tėvą: „Tėve, visi mano žaidimo draugai, angliaus vaikai, turi taip pat dalytis mano laime ir džiaugsmais. Pakviesk juos, tėve, į pilį“. Tėvas negalėjo neišklausti savo vienintelio sūnaus prašymo, ir vargingi angliaus vaikai apsigyveno karaliaus rūmuose (Pav. 1934, 5). — Tiesa, tai yra tik pasaka. Tačiau, kiek panašumo ši pasaka turi su ta didžiąja tikrove, kada Dangaus Tėvas siuntė savo mylimą ir vienintelį Sūnų į pasaulį. — „Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį pasaulio teisti, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas“ (Jon. 3,17).

100. Nukryžiuotojo paveiksle rado ramybę.

Vienas žymus ir turtingas anglas nusikalto savo karaliui ir už tai buvo nubaustas kalėti iki gyvos galvos. Didelis skausmas ir nusiminimas suspaudė nelaimingo kalinio sielą. Norėdamas palengvinti savo sielos kančias, jis išsiprašė iš kalėjimo sargo kaltą ir plaktuką. Ir ką jis daro? Pradeda jis uolinėje kalėjimo sienoje kalti Nukryžiuotojo paveikslą, drauge išreišdamas ir savo vidaus kančias. Ir stebėtina! Bedirbdamas pajuto jis savo sieloje visišką ramybę. Mat, jis, bekalddamas Išganytojo paveikslą, tarsį atspaudė savo širdyje jo baisią kančią ir mirtį ir tokiu būdu rado Jėzuje nusiramimą. Jo liūdinti širdis susivienijo su merdėjančio Jėzaus Širdimi (Mąstymai, 1933, 186). — 1935 m. pastatyta Išganytojo statula ant Chaterlaido kalno arti Leono (Šveicarija) 1.300 m. aukštumoje. Statula, kurios aukštis siekia 30 metrų, vaizduoja Kristų, laiminantį gražiame Rodono slėnyje (Rt. 1935, 248).

101. „Kristus prisikėlė!“

Vienas pabėgėlis iš bolševikų „rojaus“ pasakoja: Tai buvo 1918 m., per Velykų šventes. Susirinkusios minios aki-vaizdoje vienas bolševikų vadas tyčiojosi iš senojo tikėjimo, o labiausiai iš „kvailų“ Velykų papročių bei džiaugsmo. Baigus jam savo bedievišką prakalbą, kelias minutes viešpatavo miniose nejauki tylą. liktai keli draugai plojo rankomis nejaukiai nuotakai baigti, minios gi pasiliko tylios, nepritardamos šiam begėdiškumui. Gale jo kalbos buvo leista klausytojams prabilti. Keliasi rusų dvasiškis. Vadovavęs susirinkimui išpėjo jį nervingai: „Gerai, kalbėkite, bet aš jums teduosiu tik penkias minutes laiko!“ — „Man tereikia tik vienos minutės!“

atsakė ramiai dvasiškis. Jis atsistojo kalbėtojams skiriamoj vietoj ir, valandėlę susikaupęs, padaręs didelį kryžiaus ženklą, garsiai sušuko: — „Kristus prisikėlė!“ — „Tikrai jis prisikėlė!“ dunda minių choras, kartodamas senąją rusų Velykų sveikimo žodį. Neapsakomas džiaugsmas apimė visus. Tie, kurie lig šiol nedrįsdavo pareikšti savo religinių jausmų, dabar apsikabina vieni kitus su džiaugsmo šukiais, su ašaromis akyse. Visi iš naujo jie šaukia vieni kitiems pilnus laimės bei džiaugsmo žodžius: — „Kristus prisikėlė, aleliuja, aleliuja!“ Taip skambėjo galingai po visą salę šv. tikėjimo įkvėptas šukis. Šitas tikėjimas leido jiems užmiršti nors trumpam laikui bolševikų sprespaudos vargus; šitas tikėjimas padės rusų krikščionims ir toliau ištverti, kolei neišauš Prisikėlimo švenčių diena! (Žv. 1935, 4). — „Mes žinome, kad Kristus, prisikėlęs iš numirusiųjų, jau nebemiršta; mirtis jam daugiau nebeviešpatauja“ (Rom. 6,9).

102. „Tas, kurs gelbsti laivui apsivertus“.

Kai pirmieji misijonieriai nuplaukė į Grenlandiją skelbti vietiniams gyventojams Evangeliją, jie jokiū būdu negalėjo pagoniams išaiškinti, kas yra Išganytojas. Po ilgo aiškinimo vienas grenlandietis, rodėsi, šiaip taip suprato, ko nori misijonierius pasakyti. Jis tarė misijonieriui: „Tai tur būt bus toks vyras, kuris, laivui apsivertus, šoka į vandenį ir išneša skendantį ant kranto“. — „Taip, taip“, linksmai prašneko misijonierius ir aiškino toliau grenlandiečiams, kaip Išganytojas atėjo gelbėti puolusių į nuodėmių tvaną žmonių. Grenlandiečių tarpe Išganytojo žodis ilgai reiškė žmogų, kurs gelbsti laivui apsivertus skęstantį (Fat. I, 114-115). — V. Jėzus atnešė į šį pasaulį naujų ir svarbių tiesų žinojimą, naują mokslą. Paprastai būva, kad naujojo mokslo sekėjai vadinasi savo mokytojo vardu. Bet V. Jėzaus mokslo sekėjai taip gerbė jo vardą, kad jo nė netardavo. Reikiant jį paminėti, jie jį vadindavo Šventuoju. Tas įprotis buvo kilęs iš žydų tautos, kurioje Dievo vardas buvo netariamasis, o reikiant Dievą minėti, buvo sakoma: Viešpats. Tik raštuose buvo gausiai vartojamas V. Jėzaus Vardas, nes ir Senojo Įstatymo įprotis nedraudė rašyti Dievo Vardą, tik draudė tarti. Bet save V. Jėzaus sekėjai turėdavo nuolatai minėti gyvoje kalboje, todėl jie turėjo ieškoti lengvai tariamo vardo. Kadangi V. Jėzų jie kalboje vadindavo Šventuoju, tai ir patys buvo Šventojo mokytiniai. Kol visi buvo jo įsakymams ištikimi, tol tas vardas gana gerai tiko (Šlt. 1935, 44).

103. „Jis mirė už mane“.

1915 m. sausio mėn. Rytprūsioje, Goldapės krašte, rusai turėjo užėmę vokiečių apkasus. Vieną rytą, sužinoję

rusų poziciją, vokiečiai taip tiksliai pradėjo šaudyti į juos, kad jie jokių būdu nebegalėjo ilgiau išsilaikyti. Nutarė trauktis slapta po keletą į rezervinius apkasus, kurie buvo apie $1/2$ kilometro už kalnelio. Staiga iš 4-to būrio krenta vienas sužeista koja kareivis. Jo ištikimas draugas, nepaisydamas nei kulų zvimbimo, nei viršų galvų dalį galandančios mirties, apkabino sužeistąjį, užsidėjo ant pečių ir skubinosi į saugesnę vietą. Nelaimė! Nelemtas šūvis pataikė jam, ir jis nulinko su išgelbētu draugu į griovį negyvas. Išgelbėtasis rado jo dokumentuose jojo fotografiją ir, pasiimdamas atminimui, savo krauju ant jos parašė: „Jis mirė už mane“. Grįžęs iš tolimos Rusijos ligoninės, kaip invalidas, namo jis iki šiol laiko didelę pagarboje šią fotografiją. Kiekvienais metais prisimena aną dieną ir meldžiasi už savo išgelbėtoją. – Kiekvienas mūsų turi išgelbėtoją ir tai dar didesnę negu anas kareivis, pasiaukojęs savo artimo kūno gyvybei išgelbėti: mes turime Išganytoją, kuris mirdamas ant kryžiaus išgelbėjo mus, kad ir mūsų siela ir kūnas nežūtų amžinai (Žv. 1935, 3). – Mokslininkas-išradėjas Simpsonas profesoriaus katedrą pasiekė savo didžiu darbštumu, greitą kilimą tarnyboje (karjerą) pradėjęs nuo kepto amato. Kartą jį paklausė, koks jo didžiausias išradimas buvęs. „Mano didžiausias išradimas buvo ta valanda, kai aš sužinojau, jog esu nusidėjęs, o Jėzus Kristus mano Išganytojas“, trumpai atsakė profesorius Simpsonas (Fat. I, 115).

104. Lietuvių Tautos pasiaukojimas Jėz. Širdžiai.

Lietuvių Tauta, Dievo Apvaizdos išgelbėta iš šimtmečius ją slėgusios vergijos pančių ir karžygišku Šv. Dvasios stiprinimu savo sūnų ir dukterų pasiaukojimu atgavusi laisvę ir nepriklausomybę, 1934 Šventaisiais Metais liepos mėn. 1 d. iš visos Lietuvos dešimtimis tūkstančių susirinkusi Kaune į Pirmąjį Tautinį Eucharistinį Kongresą su savo nepriklausomos Valstybės Prezidentu Antanu Smetona, Lietuvos bažnytinės Provincijos Arkivyskupu Metropolitu Juozapu Skvirecku, visos lietuvių tautos Aukštaisiais Ganytojais, Vyriausybe, kariuomene, dalyvaujant iš užsienio atvykusiems mūsų tautos vaikams, suklaupusi prieš išstatytą viešoje adoracijoje Švenčiausiąjį Sakramentą, pasiaukoja dieviškai Jėzaus Širdžiai, patiekdama Jai šiuos karščiausius mūsų tautos troškimus: Švenčiausioji Jėzaus Širdie, saugok ir globok mūsų tautos laisvę ir nepriklausomybę; stiprink savo šv. Dvasios malonėmis mūsų dvasios vadovus, mūsų Vyriausybę, mūsų kariuomenę ir visus mūsų tautos darbuotojus; suburk vienybėn visus mūsų tautos vaikus, surink svetur išblaškytus josios sūnus ir dukteris ir sujunk juos su mumis nesuardomais tėvynės meilės ryšiais. Geriausioji Jėzaus Širdie, kuri verkei, žiūrėdama į savo išrink-

tosios tautos nelaimes, priimk ilgus ir skaudžius mūsų tautos iškentėtus skausmus ir neleisk daugiau mūsų priešams viešpatauti brangioje mūsų tėvynėje. Gailestingiausioj! Jėzaus Širdie, atleisk mūsų tautos nuodėmes, klaidas ir padaryk, kad mūsų visų širdys užsidegtų neužgesinama Tavo meilės liepsna. Jėzaus Širdie, teateina Tavo Karalystė mūsų brangioje Lietuvoje. Šis pasiaukojimo aktas padarytas, Kauno Arkivyskupui Metropolitui vadovaujant, pasirašytas visų tautos atstovų ir turi būti padėtas mūsų tautos nepriklausomybės šventovėje Prisikėlimo bažnyčioje (Kaune) Jėz. Š. altoriuje (Š. Pr. V. 1934, 8)

105. Reikšmingas aplankymas.

Dievobaimingas Aragonijos karalius savo kelionėje po Ispanijos kraštą aplankė vieną ricierių, kuris karalių labai iškilmingai priėmė. Tai buvo prieš pat Kalėdas. Tas ricierius buvo žinomas savo tikybinio šaltumu. Atsisveikindamas karalius tarė ricieriui: „Kilnusias ricieriau! Tamsta mane priėmėi labai iškilmingai ir garbingai, užtat aš tamstai širdingai dėkoju. Bet po kelių dienų ateis karalių Karalius ir praleis su tamsta Kalėdas. Todėl papuoški jo priėmimui savo širdį taip, kaip išpuošei savo pilį mano priėmimui“. Ko nepadarė griaudūs kunigo pamokslai, padarė švelnūs karaliaus žodžiai. Tos Kalėdos buvo ricieriaus atsivertimo šventė. — Šv. Bernardas kiekvieną tikintįjį ragina: Dažnai apmastyki Išganytojo Atėjimą ir paruoški jam savo širdį, nes jis atėjo surasti ir išganyti, kas buvo pražuvę. Su meile priimk jį, kai jis pas tave ateina kaip Išganytojas, ir jis su meile priims tave, kai tu nueisi pas jį kaip pas savo Teisėją (Fat. I, 126).

106. „Tu turi sūnų Aleksandrą“.

Senas padavimas sako, kad kartą per karališkas iškilmes vienas kalbėtojas šitaip garbino Makedonijos karalių Pilypą: „Tavo garbės, karaliau Pilypai, negalima apimti viena trumpa kalba, kaip jos neapima net dangaus didieji skliautai. Tavo žygiai išgarsinti visur, kur tik saulės spinduliai siekia. Tavo didvyriški darbai ir tavo ricieriškos dorybės yra taip gausios, kaip dangaus žvaigždės. Bet kam tai visa pasakoti, kai užtenka pasakyti, jog tu turi sūnų Aleksandrą, visų garbių garbė! Tu esi tėvas sūnaus, kuriam šis pasaulis yra per mažas“.

— Taip galima pasakyti apie šv. Juozapą, kurio didžiausia garbė yra ta, kad jis buvo Išganytojo globėjas (Fat. I, 122-3).

— Ketvirtame šimtmečio Konstantino Didžiojo, Bizantijos Imperatoriaus, motina šv. Elena su daugeliu kitų daiktų, brangiausiojo mūsų Išganytojo V. Jėzaus kančia ir kryžiaus mirtimi pašvęstų, surado ir drabužį ir kartu su kitais kai kuriais daiktais atgabeno Europon. Paskiau jis pateko Triero Katedron.

Daug kartų buvo bandoma jis iš ten nugabenti į Romą, bet, Vokietijos dvasiškai ir katalikams nuolankiai Šv. Tėvo prašant, galutinai pasiliko Triero Katedroje. V. Jėzaus drabužis ant altoriaus viešam pagerbimui ir pamatymui buvo išstatytas 1810, 1844, 1891 ir 1933 mt. (Žv. 1933, 10).

107. Nedėkingumas – Išganytojo užmokestis.

Senovėje kaž kur karaliaus galingas, garsus karalius, kurį visi dėl jo geros širdies labai mylėjo. Kartą jis sumanė pavaižinti po savo karalystę, persirengęs, kad jo niekas nepažintų, kad patogiau galėtų teikti pagalbą savo valdiniams. Privažiavęs prie pačios savo valstybės sienos, staiga kitoje pusėje užgirdo dejavimus ir pagalbos šauksmus. Karalius paklausė: „Ką tai reiškia?“ Jam atsakė, kad ten lauke esą belaisviai, supančioti geležiniais pančiais ir priskirti sunkiems darbams. Dabar jie kaimyninės valstybės karaliaus baisiai plakami. Karalius labai susijaudino ir nuėjo prie nelaimingųjų. Bet, deja, išvaduoti negali, nes anos valstybės įstatymai sako: vyras už vyrą. Ką gi darys gerasis karalius? Jis nutarė pats save atiduoti už vieną tų nelaimingųjų, kuris atrodė visų nelaimingiausias ir kuris turėjo dar daug metų kentėti. Nusiėmė viršutinį rūbą ir padėjo; pasiėmė belaisvio drabužius – apsiliko. Įsakė save apkaustyti geležiniais ir, kęsdamas badą ir troškulį, ėjo prie sunkaus darbo. Dabar belaisvis, pasiėmęs karaliaus rūbus, apsitaisė ir važinėjosi po jo karalystę, nenorėdamas pripažinti tikrojo karaliaus. Skelbėsi pats juo esąs. – Juk ir mes dažnai gerajam Jėzui atsilyginame blogu – sunkiomis nuodėmėmis už jo gerumą – mūsų išganyką (Pr. P. 1936, 7-8).

108. Piloto kalnas Šveicarijoje.

Istorija mums mažai ką pasako apie Piloto gyvenimo galą. Ano laiko istorikai pasakoja, kad 36 metais jis buvo Cezario pašauktas į Romą atiduoti savo valdžią kitam. Istorikas Euzebijus pasakoja, kad jis pats nukirpo savo gyvybės siūlą. Padavimas mums daug daugiau pasakoja. Plaukdamį Keturių Kantonų ežeru (Šveicarijoje), matome nepaprastos išvaizdos kalną, vadinamą Pilotas. Sakoma, kad po Kristaus mirties Pilotą kankino baisūs vaizdai. Veltui jis stengėsi pasislėpti nuo jų savo rūmuose, veltui jis stengėsi paslėpti savo veidą rankų delnuose, visur jis matė kruviną žmogystę, kuri jį klausė: „Kam mane nekaltą nuteisei mirti?“ Pilotas negalėjo to pakeisti. Jis išvažiavo bastytis po pasaulį, bet ir čia toji šmėkla jo neapleido. Besibastydamas priėjo Keturių Kantonų ežerą, kur iš nusiminimo šoko į vandenį ir prigėrė, bet vanduo išmetė jo kūną, o nežinomos dvasios prislėgė kūną milžinišku kalnu (T. K. 1936, Pam. 55).

VIII. ANTIKRISTO TARNYSTĖJE

„Daug suvedžiotojų išėjo į pasaulį, kurie neišpažįsta, kad Jėzus Kristus yra atėjęs kūne. Toks žmogus yra suvedžiotojas ir antikristas“.

2 Jon. 7.

109. „Naujoviška universitetinė katedra“.

Kristus pasakė, kad jo priešų niekada nestigs. Kaip per visą 19 š. ir pradžioje 20 š. Vokietijos universitetų (aukštųjų mokyklų) katedrose dirbo uolūs Antikristo tarnai, tatai puikiai atvaizdavo viename savo paveikslų „Naujoviška universitetinė katedra“ žinomas pietinės Vokietijos menininkas tapytojas Karolis Baumeister'is. Štai, matome puošniai įrengtą auditoriją (paskaitų salę) moderniškuose universiteto rūmuose. Profesoriaus katedra (paaukštinta vieta) yra mūsų dešinėje, o publika (klausytojai) – kairėje... Auditorija jau kupina žmonių; nebesutelpę į suolus, kiti sau vietas pasirinko ant grindų prieš pat profesoriaus katedrą. Bet auditorijon vis dar grūdasi nauji neužmatomi būriai. Klausytojų čia matome prisirinkusių iš visokių luomų bei visokių profesijų; čia matai raumeningomis rankomis fabrikų ir laivų darbininkus, sunkiai ant grindų susėdusius ir atsirėmusius ant savo darbo įrankių – kūjų, inkarų ir kt.; čia pat netoliese jų, taip pat ant grindų įsitaisę frantai ir visoki bonvivanai (linksmi gyveną dykaduoniai), įsikandę papirosus, pasidėję šalia pypkes su ilgais kandikliais, arba pasistatę šalia gėrimo, tur būt alaus, ąsočius. Auditorijos suoluose susitelkus pati prašmatnioji publika: cilindruoti storpilviai, prašmatnios damos... Auditorijoje šen bei ten matyt ir knygų. Auditorijos dugne, aukštai suoluose kažin kokia moderniška pusplikė panelė beria aukštyn kažin kokių spausdintų lapų pundą. O netoliese jos tirštas būrys vyrų iškeltose aukštyn rankose laiko aukštai iškeltą, ant ilgo koto vėliavą su įrašu: Šalin Kristus! Visos auditorijos nuotaika yra orgiastiška; vieni ramiau juokiasi, kiti tiesiai leipdami kvatoja; tik darbininkų veidai ramūs, paniurę, bet ir jie rodo įtemptą dėmesį. Šią visą įvairių įvairiausių auditoriją taip nuteikė jos centras ir širdis – katedroje pasistiebęs, į klausytojus atsigręžęs profesorius, rodąs į čia pat prie katedros ant grindų nutrenktą krucifiksą,

Šventąjį Raštą, parvirtusį kieliką su išniekinta ostija ir vyskupišką mitrą bei lazdą, t. y. Bažnyčios pastoracinės valdžios simbolius. Profesorius pasisako auditorijai, kad jis esąs tikrojo „moderniojo“ mokslo atstovas ir apaštalas, mokąs viską išaiškinti: ir kaip visas pasaulis „savaime“ nežinia iš ko atsirado, ir kaip žmogus iš pirminės celės (narvelio) taip pat „savaime“, „evoliucijos keliu“ atkeliavo iki keturrankės beždžionės ir dvirankio žmogaus, ir kaip viskas „savaime“ taip puikiai pasidarė be kokio Dievo ar kokios viršgamtinės galybės... Mes turime naujus keturis evangelistus: Kantą, Darwiną, Nietzsche ir Haeckelį! Pirmasis paskelbė Dievą esant negalimą protu įrodyti; antrojo descendencijos teorija išaiškino organinio pasaulio kilmę be Dievo; trečiasis išmokė, kad modernio žmogaus išsigelbėjimas – tai savęs paties išsiauikštinimas į „viršžmogius“, iškilimas ant silpnescio kito žmogaus sprando pasistojus; ketvirtasis – naujos religijos (monizmo) pranašas paskelbė, kad monizmas (viskas yra vieno pradmens) tėra vienintelė, mūsų gadynės verta, religijos forma; jis ir dorovės tėra vienintelė gryna versmė!.. Profesoriaus klausytojai nebesitveria džiūgaudami. Jie tiesiog krikia ir žvengia girdėdami šią naują „evangeliją“... (At. 1935, 11). – „Žiūrėkite, kad kas nors jūsų nesuklaidintų, nes daugelis ateis mano vardu ir sakys: Aš Kristus, ir jie suklaidsins daugelį“ (Mat. 24, 4-5).

110. Pragaro atstatymas.

Rusų rašytojas ir filosofas Levas Tolstojus aprašė vienoje vietoje pragaro atstatymą, pajuokdamas šių laikų kultūros nešiotojus. To rašto turinys yra toks: Kristus, nužengęs po mirties į pragarą, jį išgriovęs, esančias ten sielas išlaisvinęs, Belzebubą, pragaro valdovą, sukaustęs ir įmetęs į kokią bedugnę. Ilgai Belzebubas gulėjęs toje bedugnėje ir mąstęs, kaip čia galėjo atsitikti, kad jis, pragaro valdovas, taip galingas, turįs tiek tarnautojų, galėjęs pralošti kovą su tuo, kuris mirė ant kryžiaus. Jam taip bemažstant, apspito jį visa velnių daugybė ir ėmė su didžiausiu klyksmu šokti ir suktis aplinkui jį. Galais negalais Belzebubas apstabdė šokikus ir paklausė jų apie to nepaprasto džiaugsmo priežastį. Kadangi kiekvienas iš valdinių norėjo pirmutinis pranešti savo valdovui nepaprastą žinią, todėl visi kartu sušuko, kad pragaras esąs atstatytas ir kad tiek gyventojų į jį renkasi, kad jau pasidarė ankšta, reikės statyti naujos patalpos. Tai pasakę, vėl ėmė visi suktis ir šokti iš džiaugsmo. Belzebubas susimąstė, nes negalėjo suprasti, kaip tas pragaro atstatymas galėjo įvykti, nes tas, kuris mirė ant kryžiaus, nuodugniai buvo jį išgriovęs, taip nuodugniai, kad atstatymui nepasiliko jokios vilties. Pagaliau nutarė pareikalauti smulkios apyskaitos iš pragaro atstatymo,

kas, kaip ir kuo yra prisidėjęs prie to darbo. Čia satyros autorius atvedė prie Belzebubo įvairių visuomenės sluoksnių ir luomų atstovus velnių pavidale ir liepia jiems pasakyti, kaip kiekvienas prisidėjo prie pragaro atstatymo. Pirmutinis ateina mokslų daktaras. Raudonai apsisaitęs, pilnas puikybės ir išdidumo, net nenusilenkdamas prieš Belzebubą, pareiškė, kad jis daugiausia yra prisidėjęs prie pragaro atstatymo. Jis įkalbėjęs mokslininkams, kad svarbiausias gyvenimo reikalas, tai sužinojimas, kiek yra visam pasauli vabalų, uodų ir musių, varlių, žvėrių, žolių ir medžių, kiek yra vandens lašų jūrose ir žvaigždžių ant dangaus, ką slepia žemė ir jūros savo gelmėse, iš ko padaryta kiekviena dulkė, žodžiu, rūpintis pažinti daiktus žemesnius už žmogų, kad tuo būdu sutrukdytų aukštesnių tiesų pažinimą. Patiko mokslininkams tas įkalbinėjimas, todėl visi puolėsi tyrinėti kūrinį, prisirinko apie juos daug žinių, bet užmiršo, kaip reikia dorai gyventi, kad save išganytų, nes neturėjo laiko pažinti Dievui ir jo įsakymams. Jie ištyrė ir susekė, kaip ir kur gyvena koks vabalas, kas jam kenkia, o kas padeda. Bet kur gyvena viso pasaulio Sutvėrėjas, kas kenkia žmogaus sielai, o kas jai išeina į naudą, tai jie visiškai užmiršo ištirti (Šlt. 1936, 6). — „Dievas, kuris pradžioje sutvėrė dangų ir žemę, yra kiekvieno mokslo pradžia ir pabaiga“ (J. Maxwell, 1831-1879, žymiausias anglų fizikas).

111. Ten, kur bedieviai mokytojai.

Prancūzijoje daugumas mokytojų bedieviai. Jie ir patys skleidžia bedievybę ir saugo, kad jų globai pavestų vaikų kas nevestų prie Dievo. Štai, 1935 m. Lietuvos kun. St. Yla, būdamas Prancūzijoje, vieną gražų trečiadienio popietį išėjo pasivaikščioti į Grenoblio liaudies parką (sodą). Bematant jį apspito visas būrys vaikų, su kuriais jis po 5–6 minučių jau buvo visai susipažinęs ir, tarp kitko, ėmė kalbėti apie Svč. Marijos pasirodymą La Salete, Alpių aukštumose. „Atsiprašau“, staiga pasigirsta nevaikiškas balsas, „čia ne katalikų ir ne protestantų patronatas (prieglauda), kur galima religinius dalykus vaikams aiškinti; čia valdžios mokyklų vaikai“. Tai buvo bedieviškos valdžios mokyklos mokytojas, susiinteresavęs vaikų susigrūdimu ir atėjęs ištirti to susigrūdimo priežasties. Kun. Yla norėjo mokytojui bedieviui kai ką sakyti, bet jis griežtu tonu sušuko vaikams: „Išsiskirstyti! Eiti sau!“ Kunigas pradėjo eiti. Klausiančios vaikų akys žiūrėjo į kunigą. Jie nesuprato, už ką ir kodėl jiems neleista pasikalbėti su nepažįstamuoju užsieniečiu (Šlt. 1935, 2). — 1936 m. Ispanijoje išigalėjus komunistams, užs. reikalų ministeru tapo Alvarez del Vayo, kitados buvęs ambasadorius Meksikoje. Tenai būdamas, jis redagavo mokyklų vaikams prieštikybines knygas, kuriose

esama panašių dalykų: „Vaikeli, tu neprivalai gerbti savo tėvų, kadangi jie tave pradėjo žemo smagumo momentu. Tu privalai jų neapkęsti“ (XX, 1936, 77). – Komunistams įsigalėjus Ispanijoje, vaikus mokant eilėraščių, imta versti kartoti ispaniškai sueiliuotą sakinį „Viens, du, trys – nėra Dievo!“ Kitur vaikai privalo sveikinti mokytoją: „Labas rytas, mokytojau – nėra Dievo!“ (Pr. P. 1936, 4).

112. Kristaus mokslo neapkentėjai.

Kaip pirmaisiais krikščionystės šimtmečiais Jėzaus Kristaus mokslas nepatiko žydams ir pagonims, taip dabar jis nepatinka žydo Karolio Markso sekėjams socialistams. Buv. Rusijos bolševikų švietimo komisaras Lunačarskis sako: „Mes neapkenčiam krikščionystės ir krikščionių: jų patys geriausieji yra pikčiausi mūsų priešai. Mat, jie skelbia artimo meilę ir pasigailėjimą, o tai kaip tik yra priešinga mūsų principams. Krikščionių meilė yra revoliucijos kliūtis. Tad šalin artimo meilę! Mums reikia vien neapykantos. Gerai išmokę neapkęsti, mes nugalėsime pasaulį. Apsidirbę su žemės karaliais, turim dabar kibtį į Dangaus Karalių. Ši antireliginė kova neturi apsibrėžti vien Rusijos ribomis: ji turi pasklisti visame pasaulyje tiek musulmonų, tiek katalikų kraštuose“. Ir tai ne tik skelbiama, bet ir vykdoma. Įsikūrusi 1925 m. rusų „Kovojančių Bedievių Sąjunga“ 1926 m. turėjo jau 87000 narių, o 1930 m. – 3500000. Vyriausiojo rusų bedievių organo „Bezbožnik“ (Bedievis; 1927 m. leista 62000 egz., o 1930 m. – 400000. Laikotarpy 1927–1929 m. išleista visokių bedieviškų lapelių 34 milijonai egz., o per pirmuosius tris mėnesius 1930 m. paskleista jų 13 milijonų egz. Kovoje su religija Rusijoje 1920–1930 m. uždarinėta bei griauta bažnyčios, kurta specialiniai antireliginiai (prieštikiybiniai) universitetai ir muziejai, steigta bedievių rateliai, bedievių kovotojų tuntai ir kitkas. 1930 m. gruodžio 11 d. maskviškės komunistinės Akademijos suvažiavime nutarta išleisti įvairiomis sveltimomis kalbomis marksistinio ateizmo (bedievystės) enciklopediją, organizuoti antireliginę parodą ir kovai su religija panaudoti filmos. Su Maskvos bezbožnikais sutiko dirbti iš vien visi pasaulio bedieviai. Visi jie išsijuose dirba, agituoja, kalba, rašo, spausdina, fanatizuoja (mulkina) aklas minias. Kovai su religija naudojami net mokyklų vadovėliai, vaikų elementoriai. Kiekvienai raidei pridėta koks nors labai paprastas prieštikiybinio turinio šūkis, nušviestas specialiai tikėjimui niekinti skirtais paveikslais (ilustracijomis). Taip, pav., B raidei pridėtas paveikslas, parodąs raudoną šluotą, šluojančią ikonas (stačiatikių šventus paveikslus) ir Šv. Raštą. Apačioj parašas: „Brostje, bratcy, bogov bo-jatsia“ – liaukitės, broliai, bijoję dievų. Kitoj vietoj raudonas

traktorius su didele jėga važiuoja per kaimo bažnyčios griuvėsius, kartu suvažinėdamas ir du „buožes“. Paskutinei rusų alfabeto raidei (jat) pavaizduoti paveiksle matom vyskupo mitra apvainikuotą gyvatės galvą, iš kurios snukio iškištas ilgas liežuvis. Po paveikslu parašas: „jadovytaŭo jazyka ja-rost jarka“ — aiškus nuodingo liežuvio siutimas. Ir bolševikų lošiamųjų kortų paveikslais visai išniekinamos krikščionių šventenybės. Visa tai veikia minias, atpalaiduojant visus jų žvėriškus palinkimus (instinktus). Nenuostabu, kad nuo bolševizmo pradžios iki 1923 m. išžudyta Rusijoje: 28 vyskupai ir arkivyskupai, 1215 kunigų bei šventikų (popų), 6895 profesoriai bei mokytojai, 8800 armijos karininkų, 200000 kareivių, 48500 policininkų, 156168 dvasiškiai, 120000 visokių inteligentų, 192350 darbininkų ir 815000 ūkininkų. Viso 1516956 žmonių! Bet tai nesudaro nė dešimtos dalies tų, kurie yra žuvę per pastarąjį dešimtmetį (1923–1935) Sibire, Solovkuose, koncentracijos stovyklose, kalėjimuose nuo bado, nuo ligų, nuo nežmoniškų gyvenimo sąlygų. Pav., kasant Leningrado–Baltosios Jūros kanalą (226 klm.) per pusantrų metų dirbo 150000 priverstinių darbininkų, iš kurių tik 10000 išturėjo visus kasimo sunkumus, o 140000 darbininkų mirė ir jų lavonai sukasti į kanalo krantus... Baisu, ką daro Kristaus mokslo neapkentimas! (Pikto problema, A. Jakštas, 1935, 64...) — Tautinės Sovietų Unijos Vidaus Komisariato oficialiu pranešimu 1935 m. iš viso Rusijoje buvo uždaryta 14000 bažnyčių, koplyčių, sinagogų ir kitokių šventnamių. 3687 įvairių konfesijų dvasiškius tardė GPU; 29 nubausti mirtimi. Ši Sovietų statistika nepasako, kiek dvasiškių mirė ir kiek buvo sušaudyta Sibire (XX, 1936,89). — „Jėzus Kristus vakar ir šiandien tas pats ir per amžius. Nesiduokite suvedžioti įvairiais ir svetimais mokslais“ (Žyd. 13, 8-9).

113. Žiaurieji revoliucionierių įstatymai.

Po Didžiosios Prancūzų Revoliucijos juo labiau įsigalėjo jakobinai, juo bjauresni kilo persekiojimai tikėjimo. Vidaus reikalų ministeris Cahier de Gerville'is 1792 m. vasario 17 d. pats viešai pranešė, kad vietinė valdžia išleidžia naujus tikėjimą persekiojančius įstatymus. Vaikai atimami nuo tėvų ir auklėjami bedieviais. Iškasami numirėliai, kuriuos palaidojo katalikų kunigai. 1792 m. balandžio 28 d. panaikinta bažnytinės draugijos, brolijos ir korporacijos. Kad niekas nebeprimintų apie Kristų, tikėjimą ir jo šventuosius, bedieviška Prancūzijos revoliucionierių valdžia pradėjo metus skaityti ne nuo Kristaus užgimimo, bet nuo sušaukimo konvento arba nuo paskelbimo Prancūzijoje respublikos, t. y. nuo 1792 m. rugsėjo 21 d. Metus jie padalino į savotiškus mėnesius po 30 dienų... Mėne-

sius jie padalino į savotiškas savaites, turinčias po 10 dienų. Tos savaitės vadinosi dekadomis. Į krikščioniškųjų švenčių vietą bedieviai įvedė civiles šventes... 1792 m. gegužės 26 d. bedieviai išleido įsakymą ištremti iš Prancūzijos visus katalikų kunigus, kurie atsisako prisiekti ir laikytis Bažnyčią ir tikėjimą griauančiųjų įstatymų. Taip. pasmerktieji kunigai per 24 valandas turėjo palikti savo vietą, per tris dienas – departamentą, o per trisdešimt dienų – Prancūziją. Jei kurs drįstų pasilikti, ar sugrįžti, tam paskirta 10 metų kalėjimas. 1792 m. rugsėjo 26 d. išnaujo smarkiai įsakyta išvyti iš Prancūzijos visi katalikų kunigai. Buvo paskirta mirties bausmė kiekvienam kunigui, kurs dalytų žmonėms sakramentus, ir kiekvienam žmogui, kurs nuo katalikų kunigo sakramentus priimtų ar kurs slėptų katalikų kunigą. Tačiau atsirado daug tokių didvyrių kunigų, kurie, nežiūrėdami į mirties bausmę, pasiliko Prancūzijoje, kad žudomiesiems ir mirštantiesiems suteiktų bent paskutinius sakramentus. Tokie kunigai, išsislapstę po miškus, po olas, po katalikų namus, nuošaliai esančius, naktimis laikė pamaldas, dalijo sakramentus ten susirinkusiems ir žudomiesiems, prie kurių stengėsi prieiti persirėdę... Žudyta šimtais ir tūkstančiais... Štai, sugauta ir nužudyta 60 moterų už tai, kad jos ėjo klausyti Mišių... Bedieviai nuteisė mirtin moteriškę už tai, kad ji turėjo maldaknygę ir pardavinėjo Kristaus ir Marijos paveikslėlius. Pagaliau pati malda laikyta piktadaryste. Išgaudė bedieviai ir tuos didvyrius kunigus, kurie dėl artimo meilės drįso pasilikti Prancūzijoje. Vieni buvo žudomi kazamatuose saloje Re ir Oleron, kiti Rocheforto ar Sinnamary balose, kur po kelių mėnesių trys ketvirtosios jų dalys jau gulėjo kapuose, kiti išvežti į Guayaną, kad juos išžudytų drugys. Aix'o uoste keturi šimtai kunigų uždaryti į laivą, mušami, marinami badu, ėdami kirmių. Sirrians'e bedieviai revoliucionieriai nukirto klebonui ausis ir kaipo revoliucionierišką kokardą jas prisegė prie jo kaktos. Paskiau jie kleboną papiovė, išskrodė jį, išplėšė iš jo krūtinės širdį, o ant jo lavono šoko. Konvento įgaliotinis bedievis Carrier'as 1793 m. lapkričio 16 d. nuskandino devynias dešimtis kunigų, kurie nuo 1792 m. kalėjo uždaryti už savo tikėjimą. Romėnų rašytojas Tacitas pasakojo, jog kraugerys ciesorius Neronas galvojo ir negalėjo išgalvoti, kaip nužudyti savo motiną, nesukėlus triukšmo. Anicetas jam patarė padirbinti tokį laivą, kurs atsidarytų viduryje jūros, kuri prarys kartu ir laivą ir jame esančią ciesoriaus motiną. Ir Carrier'as įsakė padaryt tokį pat laivą su durimis apačioje. Į tą laivą jis susodino 90 kunigų ir juos paleido ant plačios ir sriaunos upės Loire. Vienas to laivo tarnas viduryje upės atidarė apatiniausias laivo duris, ir

laivas tuoj pradėjo skęsti. Pasigirdo šauksmai ir maldavimai skandinamių. Bet tas buvo neilgai, nes sriauni upė greitai prarijo sau įmestasias aukas. 1793 m. gruodžio 10 d. Carrier'as liepė nuskandinti 48 kunigus, sakydamas: „Tuos bestijas reikia įmesti į upę“. Ir t. t. Ir t. t. (Bedievių Inkvizicija I, Maliauskis, 1928, 45-49). — „Karaliaujant bedieviams, žmonės žūva“ (Patarl. 28,12).

114. Laisvamaniams vadovauja „bezbožnikai“.

1935 m. balandžio mėn. 22 d. mirė Joniškio miesto gyventojas p. Baranauskienė. Velionė buvo „laisvų“ pažiūrų, tačiau kelias dienas prieš mirtį grįžo prie Dievo: atliko išpažintį ir priėmė šv. Komuniją. Taigi mirė kaip katalikė, todėl rengtasi ir laidoti kaip pridera, katalikiškai. Joniškio klebonas kan. P. Korzonas buvo pažadėjęs net palaidoti nemokamai. Rodos, viskas tvarkoj. Tačiau a.a. p. Baranauskienės vyras savo žmonos kūną atidavė laisvamaniams. Kai tik jie gavo iš velionės vyro leidimą paimiti jo žmonos kūną, tuoj supuolę nuplėšė nuo velionės rankų rožančių, užpūtė žvakes ir išvarė giedotojas. Pagriebę kūną, išnešė į rūkstančiais „nuodėguliais“ apstatytą automobilį ir išvežė į Šiaulių laisvamanių „kapus“ (Rt. 1935,96).

— 1936 m. pavasarį Prahoje (Čekoslovakijoje) įvyko tarptautinis laisvamanių kongresas. Tame kongrese nustatyta pilnas antireliginis darbo solidarumas (vieningumas) tarp laisvamanių komunistų ir laisvamanių nekomunistų. Tame kongrese dalyvavo atstovų iš Prancūzijos, Anglijos, Belgijos, Liuksemburgo, Lenkijos, Čekoslovakijos, Vokietijos, Olandijos, Šveicarijos. Sudaryto tarptautinio laisvamanių fronto darbe komunistai bus pirmose eilėse. Kongreso darbai eję pagal direktyvas, gautas iš Maskvos. Jis suvienijo abudu laisvamanių internacionalu (komunistų ir nekomunistų), pasiduodant Rusijos bezbožniku vadovybei (XX, 1936, 6). — 1936 m. vasarą Prancūzijoje, Garches mieste komunistai surengė didžiulę demonstraciją, kurioj dalyvavo 300.000 asmenų. Pradžioj eisenos ėjo vaikinai, kurs pajuokos ženklan vietoj kryžiaus nešė komunistų ženklą. Komunistai persirengę vienuolėmis ir kunigais mušė būgnais ir t. p. — Ispanijos laisvamanių sąjunga drauge su jaunaisiais Ispanijos komunistais nutarė dalį iš bažnyčių išplėstų turtų nusiųsti į Rusiją, kur jie bus padėti centriniam bedievių muziejui Maskvoje. Ta dovana daroma dėkingumo ženklan už Rusijos pagalbą ispanų raudonajam proletariatui, teiktą per Ispanijos 1936 m. pilietinį karą (XX, 1936, 90).

115. Tėvas didvyris.

1927 m. Meksikoje nužudytas jaunas kunigas T. Mykolas Pro. Tėvas, pamatęs savo brangaus sūnaus lavoną, pakėlė jį,

pabučiavo į veidą ir skarele nušluostė nuo jo kraują. Dukteriai, kuri ėmė graudžiai raudoti, didvyriškas tėvas tvirtu balsu tarė: „Duktė, nėra čia ko verkti!“ Netrukus atnešė ir jo antrojo sūnaus lavoną, Humberto, taip pat dėl tikėjimo nužudytą. Tėvas ilgai meldėsi prie savo karžygiškųjų sūnų lavonų. Kai draugai verkdami reiškė jam užuojautą, jis atsakė: „Mykolas buvo apaštalas, o Humbertas angelas. Mirė dėl Dievo, su kuriuo dabar džiaugiasi danguje!“ Kai lavonus įleido į duobę, jų tėvas pats pirmasis užbėrė ant jų žemės ir tvirtais žingsniais parėjo namo, kur ramiu, nuolankiu balsu prasitarė: „Bai-gėme... Te Deum laudamus!“ (Lapot, I, 1935, 72-73). — Yra garsi knygutė, vardu „Apie Kristaus Sekimą“. Ji labai vertinga, bet sunki atmimtinai išmokti. Kai žymusis prancūzų mokslininkas Ampere gulėjo sirgdamas ir buvo mirties išvakarėse, kažkas pasisiūlė jam paskalysiąs šią knygutę. Ampere tarė: „Neskaitykite man jos: aš ją išmokau atmimtinai!“ (Žv. 1936, 9).

116. „Tegyvuoja Kristus Karalius!“

Meksiką valdė žiaurusis prez. Kales, dvidešimtojo šimtmečio Neronas. Jis nužudė tūkstančius žmonių ir tai tik todėl, kad šie išpažino katalikų tikėjimą. Em. Bonila užsistojo už skriaudžiamuosius ir 1927 m. Didįjį Penktadienį buvo surakintas. Jam siūlė: Mesk tikėjimą, o tada laisvė, puiki vieta... „Kristus—mano Karalius!“, atsakė Em. Bonila. Balandžio 15 d. nuveda jį į nužudymo vietą. Jo veide spindi džiaugsmas, nepalaužiamas pasiryžimas. Apimtas minties, kad jau prisiartinio garbės valanda, kada jo galvą puoš kankinio vainikas, jis prašo truputį laiko pasimelsti. Kareiviai leidžia. Kokia malda buvo tame akimirksnyje, gali suprasti tik tas, kurs pats buvo tokios mirties pavojuje. Po trumpos, bet karštos maldos kankinys atsistoja ir parašo: „Aš mirštu dėl Dievo. Emanuelis Bonila“. Kareiviai pririša jį prie kryžiaus ir iškelia aukšty. Po trijų, pilnų skausmo, kentėjimo valandų prieina karininkas ir leisgyviam Emanueliui sako: „Sušuk: Tegyvuoja Kales! —ir išsigelbėsi“. Bonila pakelia galvą, sukaupia paskutines, silpnutes jėgas ir sušunka: „Tegyvuoja Kristus Karalius!“ Tą pačią akimirką pasigirsta šautuvų trenksmas, ir Emanuelis Bonila miršta dėl Dievo (Žv. 1934, 12). — Granados mieste, Ispanijoje, siaučiant žiauriajam pilietiniam karui, nežinomi piktadariai 1936 m. sunaikino garsų baltą istorinį kryžių, kuris pastatytas 1532 m. toje pat vietoje, kur šv. Pranciškus Borgietis, Gandia kunigaikščio sūnus, atsižadėjo žemiškų turtų ir garbės, belydėdamas palaidoti mirusios karalienės Izabelės kūną. 1931 m. tas kryžius iš dalies buvo sudegintas, bet surinktomis katalikų aukomis jis ir vėl buvo atstatytas (Šlt. 1936, 38).

IX. LENGVOJI NAŠTA

„Imkile mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms atilsio; nes mano jungas saldus ir mano našta lengva“.

Mat. 17,29-30.

117. Drąsusis nekaltųjų krikščionių gynėjas.

177 metais Liono (Prancūzijoje) miesto gyventojai sukilo prieš krikščionis. Krikščionys visai niekinti ir skauti. Jiems uždrausta eiti į pirtis, į teismus, į teatrus ir kitas viešas įstaigas. Kur jie pasirodydavo, mesdavo į juos akmenimis, drąskydavo jų drabužius, naikindavo jų turtą. Kartą daugybė krikščionių buvo suimta ir atvesta pas miesto valdytoją. Ciesoriaus vietininko nesuradus, atvestieji buvo sukišti į kalėjimą. Kada tasai atvyko, liepė atvesti iš kalėjimo krikščionis ir visaip juos kankinti, kad išsižadėtų Kristaus. Miesčionių minia gėrėjosi kankinamųjų kančiomis. Pagaliau iš tos pakrikos minios išėjo vienas jaunikaitis, vardu Epagatas, drąsiai prisiartinio prie ciesoriaus vietininko ir pareikalavo liautis persekiojus nekaltus Kristaus mokslo išpažinėjus. Laukinis sužvėrėjusios minios riksmas nutraukė kilniojo jaunikaičio kalbą. Netrukus ir jis atsidūrė tarp suimtųjų krikščionių, nes jis drąsiai prisipažino ciesoriaus vietininkui esąs Kristaus sekėjas (Fat. I, 497-8). — „Tik jūs elkitės taip, kaip verta Kristaus Evangelijos, kad aš, ar atėjęs ir pamatęs jus, ar kitur būdamas, išgirsčiau apie jus, jog jūs stovite vienoje dvasioje, viensirdžiai kovodami už Evangelijos tikėjimą, ir nesiduodate nieku nugąsdinti savęs priešams“ (Pilyp. 1,27-28).

118. Ordenai ar Evangelija?

Siaučiant krikščionių persekiojimui Palestinos Cezarėje, 262 metais vienas karys, vardu Marinus, prieš pat paaukštinimą buvo pavydaus draugo įskūstas kaip Kristaus sekėjas. Marinus nesenai buvo priėmęs sutvirtinimo sakramentą. Kaip tvirtas krikščionis, jis drąsiai prisipažino esąs Kristaus sekėjas. Ciesoriaus vietininkas Achėjus davė jam tris valandas pagalvoti: ar geriau išsižadėti Kristaus ir priimti paaukštinimą karo tarnyboje, ar mirti už Kristų. Marinui išėjus iš teismo rūmų, prisiartinio Cezarėjos

vyskupas Teoteknus ir nusivedė jį į bažnyčią. Čia prie altoriaus išdėstė jam visa, ką jis gaus ciesoriaus tarnystėje ir ką Kristaus tarnystėje. Vyskupas padėjo ant altoriaus pasaulinius ordenus ir Evangelijų knygą ir tarė: „Pasirink katrą jų, mano sūnau!“

Ilgai negalvodamas, Marinus uždėjo ranką ant Evangelijų knygų ir prisiekė dėl Evangelijos gyvybę paaukoti. Krikščionis didvyris nuėjo į teismo salę ir drąsiai išpažino savo tikėjimą. Čia pat jis buvo nuteistas mirti, o netrukus buvo įvykdytas ir teismo sprendimas. Marinui buvo nukirsta galva (Fat. I, 492-3).

– „Taigi, kaip jūs priėmėte Viešpatį Jėzų Kristų, taip elkitės jame, išsisknię, antstatyti ant jo ir tvirtai laikydamiesi tikėjimo, kaip jūs išmokote, augdami jame su dėkojimu“ (Kolos. 2,6-7).

119. „Tekrinta ir mano galva!“

Daugiau kaip prieš 120 metų Armėnijoje turkai žiauriai persekiojo krikščionis. Tarp kitų ir dvylikos metų berniukas buvo verčiamas atsisžadėti Kristaus. „Už jokių pinigų!“ šaukė mažasis didvyris. „Mes nukirsime tau ranką!“ – „Štai ji, kirskite!“ Nuo aštraus budelio kardo kaip mat nukrito žemėn berniuko ranka. Persekiotojai manė tuo būdu priverstą jaunuolį pakeisti savo nuomone. Bet šis kantriai kentėjo baisius skausmus. „Išsižadėk savo tikėjimo, kitaip neteksi ir antros rankos!“

– „Niekuomet!“ atsakė tvirtasis berniukas. Užsimojimas – ir ant žemės gulėjo antra jo ranka. Budeliai vėl tarė: „Išsižadėk savo tikėjimo!“ Bet jaunas Kristaus kankinys stovėjo nepajudėdamas. Degdami pykčiu, persekiotojai pranešė, kad dabar eilė jo galvai. Berniukas ramiai nusišypsojo, palenkė galvą ir tarė: „Tekrinta ir mano galva! Aš noriu kaip krikščionis gyventi ir mirti!“ Ir po valandėlės prie budelių kojų nusirito kilniojo jaunuolio galva (Fat. 1,489-490). – „Žiūrėkite, kad niekas neapgautų jūsų pasaulio išmintimi ir tuščia apgaule“ (Kolos. 2,8).

120. Tvirtas, kaip ažuolas.

420 m. Persų karalius Isgerdes ėmė žiauriai persekioti krikščionis. Vieną pirmųjų karalius liepė suimti turtingą, bet gerą krikščionį Suenes'ą. Suenes'as visko neteko: ir žemių, kuriose dirbo apie 1000 darbininkų, ir mylimų vaikų ir šiaip didžiųjų turtų. Kai karaliaus tarnai Suenes'o turtus gabeno į karaliaus rūmus, jis ramiai kalbėjo: „Imkite viską, bet mano didžiausiojo turto jūs nepaimsite. Aš jį nešioju savo krūtinėje. Tai yra mano tikėjimas. Pasakykite tai ir karaliui“. Tai užgirdęs, Isgerdes įsiuto ir įsakė Suenes'o akivaizdoje suimti jo vaikus ir paversti juos vergais. Atsisveikindamas su mylimais vaikais, Suent s'as tarė: „Telaimina jus Dievas, mano vaikeliai! Niekad nepažeiskite savo tikėjimo, kurį nešiojate savo karštose krūtinėse. Atiduokite visus savo turtus, nes tikėjimas jus daro

kilnius ir turtingus. Tikėjimas nušluostys jūsų ašaras, praturtins jus neturte, jūsų gyvenimą padarys garbingą ir jūsų mirtį palaimins Dievo akivaizdoje. Neužmirškite, kad persekiojimas tėra praeinanti audra, po kurios ateis amžinosios giedros diena". Norėdamas palaužti Suenes'o tikėjimą į Kristų, Isgerdes visus jo turtus atidavė jo buvusiam neištikimam tarnui, su kuriuo jau anksčiau buvo susidėjusi jo žmona. Visko netekęs, Suenes'as tapo savo buvusio biaueraus tarno vergu. Daugelis gerųjų žmonių reiškė jam gilią užuojautą. Suenes'as visiems atsakydavo: „Iš manęs atėmė visą mano gėrybę, mano vaikus ir žmoną, bet Jėzaus Kristaus niekas iš manęs neatims. Jis buvo ir bus mano viešpats ir mano meilė laimėje ar nelaimėje, gyvenime ar mirtyje. Kol mano gyslose tekės nors lašelis kraujo, aš būsiu ištikimas savo tikėjimui" (Fat. II, 19-20). — „Nes jums suteikta malonė dėl Kristaus, kad ne tiktai į jį tikėtumėte, bet kad ir kentėtumėte už jį" (Pilyp. 1,29).

121. Nieku nenugalimas tikėjimas.

1833 m. Japonijoje buvo žiauriai persekiojama Katalikų Bažnyčia ir žudomi visi jai priklausantieji. Gerieji žmonės parodydavo didžiausį džiaugsmą kančių valandose. Net maži vaikeliai drąsiai išpažindavo tikėjimą ir sutikdavo mirti už jį. Vieną dieną mažutis vaikelis, atbėgęs į teismą, puolė ant kelių prieš teisėjus ir prašė leisti jam kalbėti. Gavęs leidimą, jis taip prabilo: „Teisėjau, greičiau nukirsk man galvą, kad galėčiau eiti į savo tikrąją Tėvynę!" — „Kur yra ta tavo tikroji tėvynė?" paklausė teisėjas. „Danguje", atsakė vaikas. „O kur tavo tėvai?" — „Jie nuėjo namo, į dangų. Aš taip pat noriu bėgti pas juos... O, pone, kirsk mane kardu ir leisk man greičiau eiti pas gerąjį mūsų Tėvą". Teisėjas, nustebęs to vaiko drąsa bei tikėjimu, atsisakė išpildyti jo prašymą, sakydamas: „Šitokio tikėjimo nė griežčiausi įsakymai negalės įveikti!" (Žv. 1935, 2). — „Kad niekas neapgautų jūsų aukštomis kalbomis" (Kolos 2,4).

122. Joakimas de Silva.

Meksikoje 1927 m. Calles'ui persekiojant katalikus, ypatingą narsumą parodė jaunimo organizatorius Joakimas de Silva iš Guanajuato. Tai buvo pavyzdingiausias katalikas. Be šiaip maldų, jis kasdieną sukalbėdavo rožančių, nors ir labai pavargęs grįždavo namo. Vienas jo draugų pasakoja: „Aš nuolat mitydavau jį bažnyčioje prie tabernakulio graudžiai ašarojantį". Kasmet jis atlikdavo dvasios pratybas (rekolekcijas). Rugšėjo 12 d. Joakimas de Silva drauge su savo septynioliktų metų draugu Emanueliu Malgarejo Zamoroje buvo generolo Gepeda suimtas ir įmestas į vietos kareivinių kalėjimą. Generolas telegrafavo Calles'ui, klausdamas, ar suimtąjį pasiųsti į sostinę, ar

vietoje sušaudyti. „Sušaudyti“, buvo trumpas Calles'o atsakymas. Joakimas ramiai išklaušė mirties sprendimą. Kai bedieviai kareiviai norėjo ištraukti iš jo rankų rožančių, jis jiems atsakė: „Kol manyje bus nors kibirkštelė gyvybės, niekas neatims iš manęs rožančiaus“. Į praeinančiųjų pastabas, kad Joakimas vedamas į bausmės vietą, jis atsakydavo: „Ne, į Kalvariją!“ Bausmė turėjo būti įvykdyta šventoriuje. Joakimas nesutiko, kad jam būtų akys užrištos. „Nereikia to, nes aš ne nusikaltėlis! Aš pats duosiu ženklą ugniai. Kai aš sušuksiu: Tegyvuoja Kristus Karalius! Tegyvuoja Guadulapos Dievo Motina! tada galėsite šauti“. Joakimas dar pasakė trumpą kalbą. Jis atleido visiems savo priešams ir pasidžiaugė galįs mirti už Dievą ir tėvynę. Tai paveikė vieną kareivį taip, kad jis metė ginklą žemėn ir sušuko: „Aš nešausiu! Aš esu katalikas ir eisiu su jumis!“ Kareivis buvo tuojau suimtas ir kitą dieną sušaudytas. „Dabar nusiimkime kepures, nes tuojau pamatysime Viešpatį Dievą“, tarė Joakimas savo narsiam draugui Emanueliui. „Tegyvuoja Kristus Karalius! Tegyvuoja Guadulapos Dievo Motina!“ Pasi-girdo salve (sutartinį šūviai), ir jaunasis Kristaus kankinys pavirto, paplūsdamas savo kraujuje. Emanuelis taip pat pavirto netekęs sąmonės. Jį sušaudė neatsipeikėjusi (Fat. II, 539-40), – „Kas tik išpažįsta, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, tame Dievas pasilieka, ir jįsai Dievuje“ (1 Jon. 4,15).

123. „Jūs laimit dabar, o Kristus paskum!“

Prof. Dr. Donder pasakoja tokį atsitikimą iš žiauriųjų persekiojimų netolimuose Rytuose, Prieš bolševikų teisną stovėjo vienas vyskupas. Menki ir sulopyti darbininko drabužiai dengė jo išbadėjusį kūną. Tiktai iš jo veido spindėjo kaž kokia nežemiška drąsa ir ramybė. Jis buvo pasmerktas mirti. Bet, rodės, kad nė tai jo nenugąsdino. Tuomet prie jo prišoko vienas kalėjimo sargas ir, garsiai kvatodamas, sušuko: „Na, sakyk gi mums, dvasiškasis tėveli, kas dabar nugali: tavasis Kristus, ar mes komunistai?“ – „Taip!“ atsakė jam tvirtu balsu vyskupas. „Jūs nugalite dabar. Bet mano mylimasis Kristus laimės vėliau!“ (Žv. 1936, 2). – „Baimės nėra meilėje, bet tobula meilė varo šalin baimę, nes baimė turi kančios; kas bijo, tas netobulas meilėje. J aigi, mes mylėkime Dievą, nes Dievas pirmas mus mylėjo“ (1 Jon. 4,18-19).

124. Jaunieji tikėjimo didvyriai.

Afrikos viduryje yra labai gražus kraštas, tikras žemės rojus – Uganda. Aštuonioliktojo šimtmečio pradžioje daugelio Ugandos gyventojų širdyse žydėjo tikrasis tikėjimas. Bet 1886 metų pavasarį jaunas karalius Mvanga, prikalbėtas pagonių ministrų, paskelbė krikščionių persekiojimą. Vieną vakarą jis

pastebėjo, kaip vienas jo rūmų vyras Dionizas kažin ko mokė savo draugą. „Ką tu čia darai?“ paklausė Mvanga. „Savo draugą mokau katekizmo“, ramiai atsakė Dionizas. Įniršęs karalius čia pat ietimi pervėrė nekaltą Dionizą. Iš gegužės 25 į 26 d. naktį karo ministerio buvo paskelbtas įsakymas visiems krikščionims viešai išsižadėti Kristaus. Gegužės 26 d. rytą karalius pašaukė visus savo rūmų vyrus ir paklausė, kas dar norėtų būti krikščionimi. Štai, priešakin išeina Karolis Luanga, kurį budeliai čia pat suima ir kankina. Pirma jis kenčia baisias ugnies kančias. To paties sulaukia ir jo kiti draugai krikščionys. Trims jauniausiems kankintojai sako: „Pasakykite, kad Kristui daugiau nebesimelsite, ir karalius tuoju gražins jums laisvę“. Bet tie drąsiai atsiliepia: „Kol mes būsimė gyvi, mes melsimės“. Septyniolika ištikimųjų Kristaus sekėjų nuvaro ant Rubanga kalno, prie suverstos krūvos sausų meldų. Budeliai kiekvieną atvartųjų apvynioja sausomis meldomis, tik tris jauniausiuosius palieka laisvus. „Kur mano meldos? Ir aš noriu būti apvyniotas“, sako Simeonas. Ir iš trijų jaunikaičių padaro gyvas žvakes, tik juos pastato nuošalyje. Netrukus visą nelaimingųjų būrį padega, bet taip, kad juo ilgiau jie kankintųsi — padega nuo kojų. Baisiose ugnies kančiose pasigirsta bendra malda, ir taip visi atiduoda savo sielas į Viešpaties rankas. Tik tris jaunuosius kankinius liepia paleisti ir įmesti kalėjimam. Tai buvo Dievo Apvaizdos rankos, nes reikėjo, kad jie paskum patvirtintų savo draugų didvyriškumą. Vienas iš jų 1920 metais net dalyvavo Romoje Ugandos kankinių kanonizacijoje — pripažinime šventaisiais (Fat. II, 329-30). — „Širdis yra darbų versmė; koki tad širdis, toki ir darbai“ (ov. Pranciškus Sal., Filotėja, III, 23).

125. Gyvenimo ir mirties durys.

Aukštojoje Kinijoje aštuonioliktojo šimtmečio gale siautė žiaurūs krikščionių persekiojimai. Ypač žudyta kunigus ir jų ištikimuosius padėjėjus tikybos mokytojus, katechetus. Vieną išėjimą pagonyms pavadino „gyvenimo durimis“, nes kas pro šias duris išeidavo, tam būdavo gražinta gyvybė ir laisvė. Bet ant šių durų slenksčio buvo nupieštas Išganytojo paveikslas, kurį išeinantis turėjo sumindyti. Antras išėjimas vadinosi „mirties durimis“, nes už šių durų buvo pastatyti budeliai, kurie išeinantį tuoju nužudydavo. Susirinko didžiausia minia žmonių pasižiūrėti, kiek suimtųjų katechetų išeis pro mirties ir kiek pro gyvenimo duris. Neapsakomai nustebo susirinkę pagonyms, pamatę, kad pro mirties duris išėjo trisdešimt narsiųjų Kristaus išpažinėjų ir tik du baikštuoliai išlindo pro gyvenimo duris. Šiuos netrukus visaip pajuokė ir išniekino patys pagonyms. Kankinių karžygiška mirtis padarė gilaus išpūdzio net ir aršiausiems krikščionių priešams (Fat. I, 178-79). — „Daugelis... elgiasi kaip

Kristaus kryžiaus neprieteliai. Jų galas – žuvinimas, jų dievas yra pilvas ir jų gyrius susideda iš gėdos“ (Pilyp. 3,18–19).

126. „Aš esu krikščionis...“

Tonkine (Kinijoje) ištikimasis Kristaus sekėjas Koa-Cuong, 35 metų vyras, buvo areštuotas dėl ištikimybės krikščionybei. Po ilgo kankinimo Koa-Cuong buvo kelius mėnesius kalintas. Bet jis nesvyravo savo ištikinimuose ir nesidavė atitraukiamas nuo Kristaus. Įnirtęs mandarinas (aukštas kinų valdininkas) įsakė išdeginti Koa-Cuong veide tris žodžius: „Klaidingas Jėzaus tikėjimas“. Nors jis visomis jėgomis tam priešinosi, bet budeliai nežmonišku žiaurumu tai atliko. Įmestas į kalėjimą, vargšas Koa-Cuong vėl karštai meldėsi, bet sielos ramybės nebeatgavo: jis negalėjo pakęsti tokio Kristaus paniekinimo. Koa-Cuong paprašė kalėjimo bendrų iš jo veido išpjauti su visa mėsa du žodžiu: „Klaidingas“ ir „Tikėjimas“, o palikti tik „Jėzus“. Pamatęs tai mandarinas, įsakė budeliams iš naujo išdeginti jo veide išplautuosius žodžius. Bet Koa-Cuong pasipriešinimas šį kartą buvo toks stiprus, kad budeliams nebepasisėkė žiaurioji operacija. Supykęs mandarinas liepė vėl plakti Koa-Cuong. Nors plakamojo kūnas šmoteliais krito žemėn, bet didvyris kančios pergaletojas nuolat ramiai kartojo: „Aš esu krikščionis! Krikščionybė yra tiesa! Tai ne klaidingas tikėjimas, ne ne! Aš jo niekad neišsižadėsiu!“ Kai jau net budeliai pailso, mandarinas vėl paklausė: „Jeigu nori gyventi, leisk išdeginti tuos žodžius savo veide“. – „Geriau aš mirsiu, bet to daryti neleisiu“. – „Tad gerai, mirk!“ Ir mandarinas įsakė vesti Koa-Cuong į mirties vietą. Vedant jį per miestą buvo šaukiama: „Tai nepaklusnumo auka! Jis nedavė išdeginti savo veide žodžių: Klaidingas tikėjimas!“ Koa-Cuong buvo ištikimas Kristui iki mirties (Fat. I, 265-6). – „Aš visa galiu tame, kurs stiprina mane“ (Pilyp. 4-13).

127. Gyvas užkasė.

Anamo mieste, krikščionių persekiojimo laikais, 1880-1890 metais, kaip pasakoja misijonierius Gepproy, viena mergaitė taip pasižymėjo savo tikėjimo gynime: Krikščionių kaime „Leai Psich“ jauna 15 mergaitė, vardu Thu, per ilgesnį laiką su savo sesute išvengė kruvinojo persekiojimo. Tėvo abi mergytės jau nebeturėjo, o motina buvo ištekėjus už kito vyro. Thu su savo sesute gyveno pas senelį. Jaunas stabmeldys, aukštos „Bahu“ giminės, išimylėjo gražią mergaitę. Jis troško ją vesti ir žadėjo jai įvairių patogumų. „Ne“, su šypsniu pasakė mergaitė, „niekuomet negyvensiu drauge su stabmeldžiu“. – „Bet jei mane paniekinsi, nužudysiu tave ir tavo sesutę!“ rūščiai pagrasino jaunikaitis. „Juo geriau“, atsakė drąsiai mergaitė, „tada kartu eisime į dangų ir kartu ten džiaugsimės“. – „Tai pasigailėki

nors savo sesutės". — „Kaip tik jos ir gailiuos, norėdama, kad ji mirtų drauge su manimi". Iškasė duobę, kad palaidotų Thu gyvą. „Gyvą palaidosiu tave, jei nepasiduos man", vis grasino aukštąs turtuolis. Mergaitė ramiai tylėjo ir laukė, kol baigs kasti duobę. Iškasęs, liepė jai žengti į ją. „Palūkėkit truputėlį", tarė mergaitė. Atsiklaupė, kiek pasimeldusi, atsistojo ir... „Dabar esu pasirengus". Įžengdama į duobę, paėmė kartu su savimi savo ketverių metų sesutę ir linksmu veidu pasakė: „Dabar jau galite mus užkasti". Stabmeldžiai iš tikrųjų tai ir įvykdė (Liurdas, 1936, 3). — „Nė vienas, kurs kareiviauja Dievui, nespainioja į žemiškus reikalus, kad patiktų tam, kuriam apsiėmė* (2 Tim. 2,4).

128. Aš esu katalikas.

Tai buvo po mūsų pas Varną, kai turkų sultonas sumušė lenkų kariuomenę. Išdidžiai jojo turkų sultonas ant juodo žirgo, o užpakaly jo ėjo virtinė surištų vergų, už kuriuos tikėjosi gauti didelį išpirkimą. Prisiartinęs prie stovyklos, valdovas pastebėjo žolėje miegantį apdriskusiais rūbais berniuką. „Tuoju atveskite šį valkatą pas mane!" rūščiai įsakė kareiviams sultonas. Vaikinas staiga prikeltas išsigando ir pradėjo šaukti. Nuvedė jį pas sultoną, kuris, įkyriai žiūrėdamas į išdžiuvusius berniuko veidus, paklausė: „Koks tavo vardas?" — „Gerardas". — „Iš kur atėjai?" Klausė toliau sultonas. „Iš namų". — „Ar pats vienas?" — „Ne, su savo tėveliu; jis yra karaliaus dvariškis". — „O kur yra tavo tėvas?" — „Tur būt žuvo pas Varną". — „Kiek tau metų?" — „Dvylika". — „Kodėl esi taip apiplyšęs? Juk karaliaus dvariškio sūnui reikia gražesnius rūbus vilkėti!" — „Veržiausi per krūmus, bridau balomis, tai ir suplėšiau". — „Vaike, tu man patinki. Paimsiu tave už tarną, o dabar gausi gerus pietus". — „O, dėkui, esu labai išalkęs". — „Aš apvilksiu tave brangiais ir gražiais drabužiais, ir tu būsi geru sultono tarnu ir pranašo sūnumi". — „Ką tai reiškia pranašo sūnumi?" — „Būsi magometonas". — „Ne, pone, tuo būti negaliu, nes esu katalikas". — „Daugiau tu nebūsi kataliku". — „Ne, kataliku būsiu per amžius, nes per krikštą gavau neišdildomą ženklą (žymę)". — „Tu būsi laimingas, kaip ir visi mano tarnai: gražiai vilkėsi ir būsi sočiai ir gardžiai pavalgęs. Išsižadėk savo tikėjimo!" — „O ne! Ką aš turėčiau po mirties sakyti Dievui, kuris mane teis?" — „Jeigu atsikalbinėsi, liepsiu numarinti badu". — „Nors turėčiau ir mirti, nebijau, nes Dievas mano sielą paims į amžinų džiaugsmų ir laimės šalį". — „Tad mirk, neklaužada!" Tuos žodžius taręs, žiaurus soltonas pakėlė ranką su išlenktu kalaviju ir sušvytravo viršum berniuko galvos. „Esu katalikas! Viešpatie, priimk mano sielą" kartojo vaikas. Bet kalavijas nepalietė jo galvos. Vargšas pravėrė akis ir pažvelgė į sultoną.

Sultonas su nepaprastu nustebimu žiūrėjo į jauną drąsuolį. Pagaliau jis pasišaukė savo tarnus ir liepė atvesti vieną vergą. „Pasiimk šį narsų berniuką ir nuvežk į jo tėvynę. Jeigu jūs būtumėt buvę, kaip šis vaikas, nebūtumėm jūsų paverę“. Vaikas ir vergas džiūgaudami leidosi į kelionę. Kai turkų sultono stovykla dingio iš akių, vergas apsikabino berniuką ir pravirko džiaugsmo ašaromis. Tas vergas buvo tikras berniuko tėvas (Pr. P. 1936, 9). — „Visi Bažnyčios vaikai yra kunigai, nes per krikštą yra gavę krizmos patepimą, kurs ir padaro panašius į kunigus. Tiktai ostija, kurią jie turi aukoti, yra visai dvasinė; toji ostija yra ne kas kitas, kaip jie patys“, taip dažnai kartodavo šv. Ambraziejus Milano arkivyskupijoje savo tikintiesiems.

129. Būk, kuo esąs.

Per ispanų karus su arabais kartą trylika ispanų pateko nelaisvėn. Juos visus tuoj nupirko vienas arabų karininkas ir pasiuntė Arabijon savo tėvui dovanų. Arabai labai nekenė katalikų ir dažniausiai juos žudydavo. Jaunieji kariai tai puikiai žinojo. Arabijoje jie buvo atiduoti senam, turtingam, karštam magometonui. Senis liepė jiems sustoti į eilę. Priėjo prie pirmo ir klausia: „Kas tu esi?“ — „Ispanas, Romos katalikas“. — „Tuoju būsi pakartas“. Eina prie antro ir vėl klausia: „Kas tu esi?“ — „Ispanas, Romos katalikas“. — „Būsi pakartas“. Ir taip su visais iš eilės. Priėjo prie paskutiniojo. Tas girdėjęs, koks buvo sprendimas pirmiesiems, atsakė: „Esu tuo, kuo tu nori“. Arabas išvertė akis, peržvelgė belaisvį, nusišypsojo ir tarė: „Jei tu nežinai, kas esi, tai aš noriu, kad tu būtum niekšas, bailys, išgama, be jokios vertės žmogus. Tokiems aš liepiu gyviems oną nulupti. Tuoju nulups ir tau. Anie vyrai, kurie žinosi, kas esą, nuo šiol tampa laisvi“ (Šlt. 1935, 50). — „Kas tik išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir aš išpažinsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje; o kas manęs išsigins žmonių akivaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje“ (Mat. 10,32-33).

130. Skustuvu išpiovė „stačiatikystę“.

Buvo tai 1872 metais Podliachijoje. Unitai buvo varu verčiami priimti stačiatikių tikėjimą. Kartą į cerkvę atvedė paprastą, nemokytą žmogelį, Lisaką, ir jo kaktą patepė aliejumi, tvirtindami, kad ta apeiga padariusi iš jo stačiatikį. Lisakas ūmai dingio, bet po kelių valandų grįžo pas archijeriejų, visas išbalęs, kruvinu veidu, kenčiąs, nes kaktose buvo didžiausia žaizda. „Dabar aš jau nebesu ir niekad nebebūsiu stačiatikiu, nes pateptąją vietą išplaviau skustuvu“, kalbėjo Lisakas. Tas paprastas, bet uolus katalikybės sekejas su dideliu vargu buvo išgelbėtas nuo kraujo užsinuodijimo (Lapot, 1935, I, 70).

X. KATALIKO PASAS

*„Širdimi tikima dėl nuteisinimo, o burna
— daroma išpažinimas dėl išganymo“.*

Rom. 10,10.

131. Dailininkas ir pasas.

Kadaise jaunas prancūzų dailininkas Dorė keliavo po užsienį ir užsuko į vieną nedidelį miestelį. Iš jo buvo paprašyta asmens dokumentų. Dailininkas jų neturėjo, todėl buvo nuvestas pas miestelio burmistrą. „Kaip vadiniesi, jaunas žmogau, ir iš kur esi“, tarė jam burmistras. „Esu bažnytinių paveikslų piešėjas, dailininkas Dorė iš Paryžiaus“. — „Ar gali tai įrodyti?“ — „Paso neturiu“, jis atsakė, „bet, prašau, atleiskit mane porai minučių“. Dailininkas nuėjo prie lango, iš kurio buvo matyti graži aikštė, o jos vidury stovėjo daili bažnyčia su kylančiais į dangų bokštais. Ir ėmė paišyti paveikslą. Paskum, rodydamas burmistrai, tarė: „Štai mano pasas“. Burmistras, pamatęs nuostabų paveikslą, tarė dailininkui: „Malonusis jaunuoli, dabar aš neabejoju, kad tu esi dailininkas Dorė. Būki mielas svečias mūsų mieste“ (M. L. 1936, 1). — Darbais ir veiksmu įrodykime, jog esame katalikai. — Apie žmones sprendžia tik iš jų darbų (Napoleonas).

132. Pavyzdžio galingumas.

Geras pavyzdys turi stebuklingos įtakos. Jis žavėte žavi. — Viename Vokietijos mieste užsidedė bevaidinant teatras. Žmonės iš didelio išgąscio puolė prie durų. Žmonėms taip beprotiškai besiveržiant, buvo didelio pavojaus, kad tūkstančiai bus sumindžiotų ir sužalotų. Tik didysis kunigaikštis, tuokart irgi buvęs teatre, stovėjo ramiai savo vietoje ir liepė muzikai toliau griežti. Tas pavyzdys padarė tokios įtakos, kad visi tuojau nurimo ir išėjo iš teatro didžiausioje tvarkoje (Mokėk gyventi, Foersteris, 1934, 229). — Afrikos tyrliaukių gyventojai pasakoja legendą, kad ištroškęs keliautojas, išvydęs debesyse erelį, turi tiksliai išsižiūrėti, kur krinta jo šešėlis. Jei išsižiūrėjo — tekasa, ir ras visai negiliai gausią šalto vandens srovę (Sal. Žin. 1935, 2). — „Neduokime nė vienam jokio papiktinimo, kad mūsų tarnystė nebūtų peikiama, bet visame parodykime save, kaip Dievo tarnus“ (2 Kor. 6,3-4).

133. Lopšys mūšio lauke.

Dvyliktame šimtetyje mirė Brabanto kunigaikštis, ir jo įpėdiniu liko vienerių metų sūnus Gotfridas. Pasinaudodami valdovo mirtimi, priešai norėjo pagrobti našlaičiui priklausomą žemę. Bet ištikimieji brabantiečiai prisiekė iki paskutinio kraujo lašo ginti mažąjį kunigaikštį ir jo paveldėtą kraštą. Jie paėmė Gotfridžiuką su savimi į karo lauką, pakabino jį lopšyje į medį, kad visi kariai galėtų jį matyti, ir ėmė narsiai gintis nuo priešu, nors mažasis jų vadas dar nieko negalėjo jiems įsakinėti. Nuolatinis pažvelgimas į lopšį su mažuoju krašto valdovu kariaujančius tiek stiprino, kad jie lengvai nugalėjo priešus ir išlaisvino šalį iš svetimųjų valdžios (Fat. I, 127). – „Todėl ir mes, turėdami aplink save taip didelį liudytojų debesį, atmetę visokią naštą ir stovinęčią aplink mus nuodėmę, bėkime ištvėringai mums paskirtomis lenktynėmis, žiūrėdami į tikėjimo kūrėją ir baigėją, į Jėzų, kurs už padėtą jam džiaugsmą kentėjo kryžių, nieku palaikęs pajuoką, ir sėdosi Dievo sosto dešinėje“ (Žyd. 12,1-2).

134. Jis nebuvo minios žmogus.

Garsusis italų artistas Zacconi turėjo vaidinti naujam Buenos Aires teatre. Visai paskutiniam momente, prieš išeinant į sceną, buvo jam pranešta, kad mirė jo gerasis draugas Podesta, lygiai labai garsus artistas. Zacconi buvo sugniuždytas skausmo ir širdgėlos, bet, nepaisant to, uždanga buvo pakelta. Zacconi išėjo į sceną ir prieš gausią teatro publiką pasakė trumpą, pagerbiančią kalbą apie savo draugą Podestą. Paskum atsiklaupė vidury scenos ir tyliai kelias minutes pasimeldė už savo mirusį draugą. Publika buvo labai nustebinta to artisto pagarba savo draugui, o gal labiau tuo laisvu nuoširdumu, kurį jis parodė savo tikibiniam įsitikinimams (Šlt. 1935, 49). – „Krikščionis be dorybių – tai riešutas be branduolio, šulinys be vandens, – niekam netinkas“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 354).

135. Krikščioniškas pasisveikinimas gyvenime.

Matas Šalčius savo 1929 m. kelionėje per Austriją pritrūko benzino. Nusivareęs motociklą į kaimelį, įėjo į vieną namą, kur tarė galint būti benzino. Guten Tag! šūktelėjau visa burna, kad mane išgirstų, rašo jis savo atsiminimų „Svečiuose pas 40 tautų“ I dalies 111 psl. (antrasis leidimas, Kaunas, 1935 m.). Iš gretimo kambario kažin kas sumurmėjo ir išėjo žmogus, matyt, šeimininkas, vilkdamasis švarką. Aš pakartojau savo sveikinimą. Šeimininkas man nieko neatsakė. Vėliau sužinojau ir kodėl. Austrijoje įprasta sveikintis „Gruess Gott“ – mūsų „Garbė Dievui“, ir kas kitaip sveikinas, tas gali atsako nesu-

laukti. Ten benzino negavęs, M. Šalčius nuvažiavo į dvarą. Išėjo labai malonus iš pažiūros vyras, rašo toliau M. Šalčius. Pasisveikinom. Taip ir taip, sakau – pritrūkau benzino, kaimelyje nėra kur nusipirkti, tai norėčiau čia gauti. „Nėra“, sako: tik saviems reikalams yra traktoriuje, bet duoti negaliu, be to, jis esąs ne pats ponas, bet tik ūkvedys. Aš jam kalbėti ir įrodinėti, kad ir sušalęs ir sušlapęs ir toli dar liko važiuoti ir esu pasiruošęs sumokėti kiek reikia. Jis nenorėjo nė klausyti. Aš jam vėl kalbėti: dėl kokio benzino lašelio, sakau, gali pražūti krikščioniška siela. „Ką, jūs krikščionis?“ paklausė ūkvedys. „O jūs manėt, kad kas aš?“ – „Žydas“. – „Kodėl?“ – „Jūs pasisveikinant Guten Tag – taip pas mus sveikinasi tik žydai, krikščionys sako Gruess Gott“. Čia tad supratau savo nepasisiekimo paslaptį, ūkvedys, sužinojęs, kad aš krikščionis, liepė bernui atnešti benzino, ir aš vėl galėjau tęsti savo kelionę. – „Iš to pažįstame, kad mylime Dievo vaikus, jei mes mylime Dievą ir laikome jo įsakymus“ (1 Jon. 5,2).

136. „Aš esu katalikė ir to nedarysiu!“

Viename užsienio biure gavo tarnystę jauna katalikė mergaitė. Savo uolumu ir sąžiningumu ji atkreipė biuro vedėjų akis. Jie pasiūlė jai didesnę atlyginimą, tik pareikalavo, kad ji mažiau rodytųsi savo katalikybe ir daugiau bendrautų su laisvų pažiūrų ir laisvo elgesio biuro tarnautojais. Ištikimoji Bažnyčios duktė drąsiai atsakė: „Aš esu katalikė ir to nedarysiu!“ (Fat. I, 494). – „Netraukite jungo su netikinčiais; nes koks yra bendravimas tarp teisybės ir neteisybės? arba koki gali būti vienybė tarp šviesos ir tamsybių? Koks sutikimas tarp Kristaus ir Belialio? arba kokią dalį turi tikintis su netikinčiuoju?“ (2 Kor. 6,14-15).

137. Drąsus tikėjimo išpažinimas.

Geležinkelio stoty Thionville mieste, Prancūzijoje, didysis darbininkų apaštalas kan. Cardijn laikė eilę paskaitų religiniais klausimais. Kai jis atsisveikinęs su save klausytojais nuvyko į stotį, iš kur turėjo grįžti į Paryžių, nustebęs pamatė jo laukiančių 50 jaunų kareivių. Tai buvo Žosistai (Jaunų Katalikų Darbininkų Sąjungos nariai). Kanauninkui užėmus traukinį vietą, visi kareiviai suklaupė ties vagono langu, prašydami palaiminimo. Traukiniui pradėjus judėti, pasigirdo iš jaunų kareivių krūtinų skambūs Katalikų Darbininkų Sąjungos himno garsai (Žv. 1936, 6). – 1936 m. atostogų metu rugpiučio 15 ir 16 dienomis į Lietuvą buvo atsilankiusi įdomi prancūzų katalikų ekskursija iš 44 asmenų. Visi jie buvo inteligentai: profesoriai, gydytojai, aukšti atsargos karininkai, laikraščių redaktoriai ir t.t. Jie labai norėjo pažinti Lietuvos katalikų gyvenimą.

mą. Visur jie buvo maloniai priimami, na, ir jie patys visiems paliko malonų išpūdį. Todėl ir visi mūsų laikraščiai apie juos nemaža straipsnių prirašė. Bet visų gražiausį pavyzdį jie parodė visiems mūsų inteligentams bažnyčioje. Mat, kasdien per visą savo kelionės laiką jie ne tik išklause šv. Mišių, bet ir ėjo prie Dievo Stalo! (Žv. 1936, 9).

138. Lakūnų drąsus pamaldumas.

1933 mt. vasarą Italijos oro susisiekimio ministeris Balbo su visa oro eskadrile buvo nuskrides į Ameriką. Tą vasarą Amerika matė įvykį, kaip išgarsėję vyrai viešai klūpėjo prieš Dievą. Pokylyje, kurį lakūnams pagerbti kėlė Chicagos miesto taryba, dalyvaujant 5000 asmenų, visi Balbos palydovai nesivaržydami sukalbėjo maldą prieš valgant ir pavalgius. Šventadienį, kai Balbo su savo lakūnais pasirodė pamaldose Chicagos katedroje, norėta juos pasodinti garbės suoluose. Vadovas padėkojo žodžiais: „Mes ne į parodą atėjome, o pasimelsti ir padėkoti Dievui. Mes verčiau pasiliksime bažnyčios viduryje“. Chorui pradėjus giedoti „Sanctus“, Balbo davė įsakymą: „Klauptis“. Jis pats, karininkai ir kariai išklūpėjo lig po Komunijos (P. B. 1933, 40). – Per 1936 m. visuotinį streiką Prancūzijoje sustreikavę darbininkai užėmė ir vieną Mulhousės fabriką. Streikininkų tarpe buvo daug katalikų, kurie nepanorėjo praleisti sekmadienio neišklausę šv. Mišių. Jų pareikalautas, streiko komitetas pakvietė kun. Brunnerį atlaikyti pamaldas pačiame fabrike. Didžiulėse fabriko patalpose buvo greitosiomis pastatytas paprastutis altorius. Pamaldose dalyvavo per 200 darbininkų ir tarnautojų. Po Mišių kunigas pasakė trumpą pamokslėlį, padėkodamas už tokią gražią ir drąsią katalikų darbininkų iniciatyvą ir už gausų dalyvavimą pamaldose (XX, 1936, 15).

139. Drąsus tikėjimo gynėjas.

Nobelis, dinamito išradėjas, ieškojo sau bendradarbio, kokio nors inžinieriaus. Kažin kas rekomendavo jam vieną jauną inžinierių, kurs sunkiai medžiaginiai vertėsi. „Laukiu tamstos rytoj per pusryčius“, visai sausu tonu tarė jis jaunam žmogui, su kuriuo ką tik susipažino. Kitą dieną jaunas inžinierius atvyko punktualiai. Abu atsisėdo prie stalo. Nobelis kalbėjo sausai. Vis aštriau ir aštriau jis ėmė liesti tikėjimą ir kalbėti apie tai, kad šis nereikalingas, nenaudingas ir t. t. Jaunas inžinierius net pabalo – taip buvo užgauti jo švenčiausi įsitikinimai. Nobelis tai pastebėjo ir su dvigubu smarkumu ėmė jį atakuoti. Tada jaunas inžinierius ėmė drąsiai tikėjimą ginti; jis atsakinėjo ramiai, bet aiškiai į Nobelio priekaištus ir ėmė įrodinėti, kur Nobelio apsirikta, kame jo klaida ir t. t.,

visai neatsižvelgdamas į tai, kad gali Nobelį užgauti ir negauti vietos. Kalba vis aštrėjo ir aštrėjo. Tik staiga Nobelis ėmė garsiai juoktis ir, tiesdamas į jauną inžinierių ranką, tarė: „Tamsta patinki man labai. Užuoat pataikavęs, tamsta aiškiai ir drąsiai parodei savo įsitikinimus. Tai puiku. Nuo šiandien tamsta mano bendradarbis“ (Pav. 1935, 23). — „Aš prašau prisiektinai akivaizdoje Dievo ir Jėzaus Kristaus, kurs teis gyvus ir mirusius, jo atėjimu ir jo karalyste, skelbk žodį; nesiliauk laiku ir nelaiku; įrodinėk, ragink, bark visu kantrumu ir mokymu“ (2 Timot. 4,1-2).

140. Studentai už savo tėvų tikėjimą.

Meksikoje Guadalajaros mieste yra universitetas. Iki 1935 m. jame būdavo 900 studentų. Tais metais vyriausybė pareikalavo, kad kiekvienas studentas savo imatrikulacijos knygutėje pasirašytų pažadą, kad nuo šiol liausis vykdamas tikybos veiksmus. Septyni šimtai keturiasdešimt studentų atsisakė pasirašyti. Universitete beliko 160 jaunuolių valdininkų ir kitų masonų vaikų (Šlt. 1935, 24). — Airijos prezidentas De Valera Tautų Sąjungoj tarp kitko yra štai ką pareiškęs: „Išsireiškimo „praktikuojas katalikas“, dažnai girdimo visame kontinente, šventojo Patriko šaly (Airijoje) niekas nežino. Čia kiekvienam katalikui yra savaime aišku, kad jis turi atlikti savo religines pareigas. Čia visi yra įsitikinę, kad tik katalikybė tegali suteikti tautai religinę ir tautinę taiką“ (P.G. 1936,7).

141. Įdomus mokytojų pasikalbėjimas.

Tai įvyko 1935 m. žiemą vienoje Žemaitijos gimnazijoje. Ilgosios pertraukos metu visi mokytojai valgė sargo paruoštus priešpiečius. Vienas iš jų, istorijos ir lotynų kalbos mokytojas — žinomas visuomenės veikėjas, spaudos darbuotojas ir pirmaeilis pedagogas — pradėdamas valgyti persižegnojo. Tai pastebėjęs, kitas jo kolega tyčiojasi: „Kodėl žegnojies? Bene miršti?“ „Mano drauge, būsi labai laimingas, jeigu pats prieš mirtį dar suspėsi persižegnoti. Bet kas tamstai garantuos, kad nemirsi nepersižegnojęs? Todėl daug tikresnis dalykas yra kiekvienu tinkamu momentu daryti kryžiaus ženklą, negu laukti savo mirties!“ pareiškė užkalbintasis (Žv. 1936, 10). — „Visuose savo darbuose atsimink savo galą, ir tu nenusidėsi per amžius“ (Ekkli 7,40).

142. Nei Dievui, nei velniui.

Viename pietų Prancūzijos bažnytkaimyje ant sienos kabo įsidėmėtinas paveikslas. Jis vaizduoja lavoną, kurio viena pusė guli bažnyčioje, kita ant šventoriaus. Kas yra tas numirėlis? Yra tai daugelio minimas Nostradamus. Vieni apie jį

pasakoja, kad jis buvęs paties Dievo siųstas pranašas; kiti – bedievis burtininkas; dar kiti – apsukrus apgavikas, kuriam nei Dievas, nei velnias nerūpėjo. Jeigu jis pranašas, žmogus kilnus ir vertas būti palaidotas bažnyčioje. Jeigu burtininkas ir apgavikas, ne vieta jam bažnyčioje. Kadangi nuomonės apie jį buvo skirtingos, tai menininkas ir atvaizdavo jį pusiau bažnyčioje, pusiau už jos sienų (T. K. 1936, Pam. 336). – „Šiandieną yra nemaža gyvųjų, kurie panašūs į tą Nostradamą: pusiau bažnyčioje, pusiau už jos sienų. Tik pusė krikščionio, tik pusė kataliko! Tai pusėkrikščionys, kurie neteikia garbės nei Dievui, nei velniui“ (R. Maeder). – „Aš žinau tavo darbus, kad tu nei šiltas, nei šaltas. O, kad gi tu būtumei šaltas, ar šiltas! Bet kadangi tu esi drungnas ir nei šaltas, nei šiltas, aš pradėsiu vėmti tave iš savo burnos“ (Apr. 3,15-16),

143. Nesąmoningų katalikų pavyzdys.

Kartą kunigas P. važiavo Lietuvos traukiniu. Vagone keli piliečiai ėmė kalbėti dvasiškius ir tikėjamą ižeidžiančias kalbas. Neapsikentęs, kunigas paprašė piktžodžiautojams surašyti protokolą. Bet kai tą įvykį reikėjo liudininiais patvirtinti, tai tame pačiame vagone važiavę katalikai užsigynė nieko negirdėję. O du žydai drąsiai patvirtino, ką piktžodžiautojai kunigo akivaizdoje buvo kalbėję. Teisme kunigas baudžiamųjų pasigailėjo ir prašė jiems bausmę dovanoti. – Socialistinė Puerta Rico partija, katalikams pareiškus energingą protestą, dirbtinio gimimų apribojimo klausimą visiškai išbraukė iš partijos posėdžių programos (XX, 1936, 89).

144. „Taip, jis yra Dievas!“

Chaldėjos katalikų kunigas Guacha Jussupas ėjo kartą į Urmi pas ligonį. Prie aukštos mūrinės miesto sienos jis susitiko klaidatikių nestorijonų kunigą, kuris netikėjo J. Kristaus dieviškumui. Su nestorijonų buvo dar du magometonai. Pamatęs katalikų kunigą, fanatiškas klaidatikis tarė magometonams: „Štai žmogus, kurs skelbia J. Kristaus dievystę ir reikalauja, kad ir kiti tikėtų į tą stabmeldystę. Nubauskime tą stabmeldį!“ Priėję prie katalikų kunigo, jie pareikalavo išsižadėti mokslo apie J. Kristaus dievystę, nes kitaip įstumsią jį nuo mūro į smarkiai patvinusią upę. Jussupas drąsiai ir tvirtai atsiliepė: „Niekad neužgirsite iš mano lūpų tokio piktžodžiaavimo. Jėzus Kristus yra Dievas nuo amžių per amžius. Garbė Jėzui Krislui!“ Įniršę klaidatikiai pagriebė nekaltą kunigą ir įmetė į Nazlu upę, kuri nuo tirpstančių kalnuose sniegų buvo labai patvinusi, ir niekas nebemanė, kad nelaimingoji fanatikų auka išliks gyva, juo labiau, kad kunigas Jussupas visai nemokėjo plaukti. Kai vandens srovė jį išmetė į viršų,

jis pakėlė rankas kaip per priesaiką ir sušuko: „Taip, jis yra Dievas! Taip, jis yra Dievas!“ Tuo momentu pagavo jį smarki banga ir metė į krantą. Pamatę tai magometonai, ne savu balsu pradėjo šaukti: „Stebuklas! Stebuklas!“ Puolė prie nestorijono ir, mušdami jį, šaukė: „Tave reikia prigirdyti, tu niekše! Jėzus Kristus tikrai yra Dievas“ (Fat. I, 114). – „Jei nenorite manim tikėti, tai tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, kad Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje“ (Jon. 10,38).

145. Nuoširdaus tikėjimo išpažinimo vaisius.

1523 metais Švedijoje buvo išleistas dekretas, uždaręs tame krašte visus vienuolynus. 1936 metais tas uždraudimas pirmąsyk po 400 metų peržengtas: Šventosios Brigitos Seserų Kongregacija gavo leidimą atidaryti Vadstenoje vienuolyną, kurį XIV šimt. buvo pastaciusi Švedijos karalienė šv. Brigita. Leidimas gautas per švedų karaliaus Gustavo protekciją (užtarimą). Prie tokios, katalikybei palankesnės, atmosferos sudarymo daug prisidėjo princesės Astridos, 1935 metais Šveicarijoje žuvusios Belgijos karalienės, atsivertimas: jos nuoširdus katalikų tikėjimo išpažinimas darė įtakos visiems geros valios protestantams. Kada buvusi švedų princesė, o paskum tapusi belgų karaliene, Astrida 1935 m. birželio mėn. lankėsi Švedijoje, ji išdrįso oficialiai dalyvauti Mišiose šv. Eugenijos bažnyčioje, nebijodama sukelti kai kieno „pasipiktinimo“ (Rt. 1936, 38). – „Mes nieko negalime prieš tiesą, tik už tiesą“ (2 Kor. 13,8).

146. Šių laikų pasaulis išduoda Kristų.

Vienas dailininkas nupiešė didelį paveikslą ir apačioje parašė: „Jeigu šiandien Kristus ateitų į pasaulį“. Ir kas būtų, jei dar kartą pasirodytų žmonėms Kristus žmogaus kūne? Į tai mums duoda atsakymą anas dailininkas. Paveiksle matome išvargusį, beveik nepanašų į žmogų, asmenį, kurs užsidėjęs ant pečių sunkų medžio kryžių eina didmiesčio gatve. Tai Kristus! Jis ir šiandien turėtų nešti kryžių į mirties vietą; tik su tuo skirtumu, kad prieš 2000 metų jis ėjo siauromis Jeruzalės gatvėmis, o šiandien, kaip vaizduoja minėtasis dailininkas, plačiomis, asfaltuotomis mūsų didmiesčių gatvėmis. Paveiksle matome, kaip smalsuoliai seka iš dangoraižių tą liūdną procesiją. Viduriu gatvės paskui Kristų seka nedidelis žmonių būrelis, bet užtat šaligatviais plaukia minios. Vieni jų linksmai šnekučiuojasi, juokaudami seka tą procesiją – tai Kristui nepritariantieji, jį paniekinantieji. Kitų veiduose matomas didelis susirūpinimas; jų veidai išraižyti skausmo raukšlėmis; bet jie bijo prisidėti prie negausingo jo išpažinėjų skaičiaus ir eiti gatvės viduriu. Šių šiandieną yra daugiausia. Visi jie lydi Kristų į Golgotą, kur jis turės mirti (T. K. 1936, Pam. 39).

147. Kova dėl kryžiaus.

Daugelyje Prancūzijos vietų kryžiaus iš valdiškų mokyklų prašalinimas sukėlė pasipiktinimo gyventojuose. Montaboto mieste valdiškose mokyklose dar kabėjo kryžiai. Sužinojusi švietimo ministerija, padarė tuo reikalu tardymą ir buvo pasirengusi nubausti visus mokytojus ir mokyklos direktorių. Bet pasirodė, kad mokyklon įnešti kryžių leido miesto burmistras Grentė. Už tai vidaus reikalų ministeris Grentę pašalino iš burmistro vietos, o kryžių liepė išmesti iš mokyklos. Tada žmonės jėga įnešė kryžių į mokyklą o miesto v-ba Grentę vėl išrinko burmistru (Amerika, 1935,11). — Kada marksistai revoliucionieriai Ispanijoje dasigavo iki valdžios, nutarė nugriauti milžinišką Švč. Jėzaus Širdies statulą Bilbao mieste. Bet katalikai tam smarkiai pasipriešino, ir nugriovimo planas turėjo būti atidėtas (Šlt. 1936, 5).

148. Idealioji motina.

Kan. P. Dogelio „Mano gyvenimo prisiminimų“ 15 psl. (Kaunas, 1936 mt.) skaitome: Pradėjęs lankyti bakaliariją (pradž. mokyklą) ir jau pramokęs rusiškai skaityti, iš mokytojo gavau dovanų maldaknygę: Aukso Altorių — rusiškomis raidėmis, gražiu paausintu viršeliu. Parnešęs knygą namon, parodžiau motinai, pasigirdamas, ką esu gavęs. Motina pavartė, pavarčiusi sako: „Vaikuti, tai maskoliška, ne katalikiška knyga“. Ėmė viršų nuplėšė, o knygą į pečių įmetė. „Daugiau“, sako, „tokios knygos į rankas neimk“. — „Geriau būti išmintingojo pabartam, kaip paikų jų viltaviliavimu apgautam“ (Pam. 7,6).

149. Studentas prie vyskupo kojų.

1936 m. Panevėžyje miręs mokslingas miškininkas Mykolas Konkulevičius nuo pat jaunystės buvo sąmoningas katalikas ir visur drąsiai juo rodydavosi. Pav., kai Petrapilyje buvo įšventintas arkiv. Ropas, per iškilmingą jo lydėjimą Petrapilio gatvėmis jaunas studentas išsiskyręs iš minios, priėjęs prie arkivyskupo, atsiklaupęs ir paprašęs palaiminimo. Anais laikais, kai rusų universitetuose vyravo nihilizmas (bedievybė) ir daugumas studentų buvo užsikrėtę bedievybe, tai buvo nepaprastos drąsos žygis. Ir tą žygį padarė Petrapilio Miškų Instituto jaunas lietuvis katalikas studentas — Mykolas Konkulevičius, kilme naujamiestietis. Taip pat drąsiai jis priešinosi varymui katalikų moksleivių į stačiatikių cerkvę, būdamas Panevėžio realinėje gimnazijoje dar tik antroje klasėje, kai dėl tos pačios priežasties buvo ištremtas į Rusiją tos gimnazijos kapelionas, dabartinis Prel. Al. Dambrauskas — Ad. Jakštas. (Iš kan. Šidlausko pamokslo 1936. X. 13 d. Panevėžio Katedroje, laidojant M. Konkulevičių).

XI. TVIRČIAUSIA DINASTIJA

„Tavo, o Dieve, sostas per amžių amžius“.
Ps 44,7.

150. Laikas ir amžinybė.

Didysis konvertitas anglas Chersterton'as viename savo rašte parašė šį reikšmingą palyginimą: Dungsojo, rašo jis, Eliopelyje tūkstančiai obeliskų, kurie atrodė it ietys paleistos kovon į dangų. Balzamu kvepėjo karaliaus rūmai. Bet vieną dieną pasibarškino pas karalių vienas senis ir tarė: „Duokš man ginklus, apleisk karalystę ir rūmus, išgriauk šventyklas, miestus, nublokšk žemėn obeliskus ir eikš“. Karalius tik nusijuokė: „Eik sau, kvaily! Visi mano kaimynai atidavė man ginklus, sudeginau jų rūmus, išgrioviau jų miestus ir šventyklas, ir tu dar drįsti taip išdidžiai man kalbėti! Ar tu esi tvirtesnis? Kas gi tu per vienas?“ Senis pakėlė išdidžiai galvą ir tarė: „Aš esu tvirtesnis už tave, nes esu laikas“. Pabalo karalius ir nuleidęs galvą paliko karalystę. Sugriuvo jo rūmai, dingo smėliu apnešti miestai, ir iš tvirtų kareivių rankų išmesti ginklai surūdijo žemėje. Nukeliavo senis į Babiloną, Atėnus, Kartaginą, Romą. Visi paklausė. Visur liko griuvėsiai. Nuėjo ir vėl atėjo, ir viskas pranyko. Vieną savo klajojimo dieną nuvyko Romon ir pasibeldė į Vatikaną. Davė tą patį paliepiamą, bet popiežius nesijudino, nenorėjo klausyti. „Aš esu laikas!“ suriko iš apmaudo senis. „O aš“, atsakė ramiai popiežius, „esu amžinybė“ (Šventųjų Bendravimas, 1934, 4). — „Tu Petras, ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės“ (Mat. 16,18).

151. Martynas Liuteris — melagius.

Apaštališkasis vikaras Norvegijoje Bp. Fallize vienoje geležinkelio stotyje laukė traukinio. Prie jo priėjo nepažįstamas vyras ir paklausė: „Kunige, ar popiežius tebėra?“ — „Aišku!“ — „Jeigu popiežius tebėra, tai prašau mane priimti į Katalikų Bažnyčią“. — „Gerbiamasis, aš nesuprantu, dėl ko aš turiu tai padaryti?“ — „Tai labai lengva suprasti. Martynas Liuteris, mūsų bažnyčios įsteigėjas, pasakė, kad jis būsiąs popiežiaus mirtimi. Jeigu šiandieną, po kelių šimtų metų nuo mūsų bažnyčios įsteigimo, popiežius tebėra, tai Martynas Liuteris melavo. Dievas negalėjo išrinkti melagiaus savo Bažnyčios įsteigėju. Aš

noriu grįžti į tą Bažnyčią, kuri turi popiežių“ (Lapot, I, 231). – Nekatalikų laikraštis „The Ceylon Daily News“ apie popiežių Pijų XI rašo: „Nors kas ir būtų nusistatęs prieš popiežius, negalėtų nieko prieš Pijaus XI asmenį pasakyti. Tame asmeny tiek jėgos, tiek patraukimo, kad visas pasaulis klauso, kai jis kalba... Jis visada ir visur palaiko tik gerąją pusę ir nuolat rūpinasi tą mintį kituose įdiegti. Samariečių netvarkos sukury, kurs gresia praryti pasaulį, jis mokėjo pasidaryti dvasine Europos galva“ (Šlt 1936, 17).

152. Tvirčiausia dinastija.

Popiežių dinastija – tvirčiausia pasaulio dinastija (valdovų giminė). Popiežiaus tijarą (vainiką) dėvėjo jau 261 asmuo. Jų 77 buvo šventieji. Nuo šv. Petro iki Konstantino Didžiojo šiame Apaštalo Soste sėdėjo 32. Jų 30 užsipelnė kankinio vainiką, 2 buvo tremtiniai. Nuo Konstantino Didžiojo iki Karolio Didžiojo buvo 64. Jų daugelis buvo labai žiauriai persekiojami. Liberijus buvo ištremtas. Inocentą I ir Leoną Didįjį vestgotai ir vandalai spaudė. Simonas (Syminachus) buvo nužudytas. Jonas I mirė kalėjime, Agapitas – ištėrmime. Silverijus ištremtas mirė badu. Vigilijus mirė taip pat ištėrmime; Pelagijus – nuo maro, kuriuo jis užsikrėtė beslaugydamas ligonius; Martynas I – ištėrmime. Konstantinas Didysis, Grigalius II ir Grigalius III beveik nuolat kybojo gyvybės pavojuje. Nuo Karolio Didžiojo iki 1200 m. Bažnyčios valdovų buvo 81. Jų gyvenimas – didelių pavojų ir nelaimių vaizdas. Ir štai, Leonas III pateko į kalėjimą. Leonas VI kalėjime miršta; Jonas XI – kaip belaisvis Angelo pily; Ottonas III – ištėrmime; Benediktas VI – Angelo pily uždarytas; Silvestras II – nunuodytas; Grigalius VII – ištėrmime; Lucijus III – ištėrmime. O kaip dažnai šiuose šimtmečiuose plūdo Romą, plėšė ir draskė įvairių kariuomenių pulkai! Nuo 1200 m. iki dabartinių laikų buvo 84 popiežiai. Ir šis laikotarpis yra gana turtingas popiežijos skausmais ir nelaimėmis. Ir šiam laike yra ištremtųjų ir žiauriai persekiojamųjų. Roma buvo vėl apsupta ir turėjo kontribuciją mokėti. Islamizmas, grėsęs visiems Vakarams, ir protestantizmas, sukrėtęs didelius katalikybės sluoksnius, tiesėsi ir kėlė galvas prieš popiežiją. Pagaliau buvo ir karalystė iš popiežiaus išplėsta ir kovajama prieš ją įvairiausiais ginklais. Tačiau popiežija nežūva šiose visose audrose, perneša visokias intrigas (sukiršinimus) ir krizes (sukrėtimus) ir lieka visur laimėtoja (Šlt. 1936, 5). – 1934-VIII-23 Vatikano organo (laikraščio) „Osservatore Romano“ numeryje buvo įdėtas įdomus Lenino pasikalbėjimas su vienu katalikų kunigu, kuris buvo didžiojo revoliucionieriaus vaikystės draugas. „Kaip matai“, kalbėjo tam kunigui Leninas, „žmonija žygiuoja į sovietizmą. Tai tėra laiko klausimas. Praeis šimtas metų, ir civi-

lizuotose tautose nebebus kitokios valdymo formos. Tačiau aš tikiu, kad esamosiose institucijose gyvuos katalikų hierarchija. Ji metodiškai auklėja tuos, kurie turi vesti kitus. Popiežius ir vyskupai negimsta, kaip gimsta kunigaikščiai, karaliai, carai. Kas nori iškilti į Katalikų Bažnyčios vadus, turi parodyti savo sugebėjimus. Iš šitos išmintingos santvarkos išplaukia moralinė katalikybės jėga, kuri atsispiria prieš visas audras jau du tūkstančiai metų ir kurios niekas nenugalės ir ateity. Bažnyčios jėga yra moralinė ir be priespaudos, gi žmonėms reikia ir vienos jėgos ir kitos. Dėl tos tad priežasties“, baigė Leninas, „už šimto metų tebus tik viena valdymo forma, t. y. mūsieškoji, ir viena religija, t. y., katalikų. Mano ir tavo idealai realizuosis, bet visa nelaimė, kad mūsų nebebus“. Tie Lenino pasakyti draugui žodžiai toli gražu nesiderina su mintimis, kurias jis yra išreiškęs savo knygose viešai. Tenai jis tvirtina, kad Katalikų Bažnyčia yra priespaudos įrankis. Gal į gyvenimo galą jo pažiūros tuo atžvilgiu ir buvo pasikeitusios, bet jis jų nedrįso ar nenorėjo pareikšti (Rt. 1935, 247).

153. Popiežiai – taikintojai.

1885 m. Vokietija aneksavo (užgrobė) keletą salų Kardinu salyne (Ramiajame vandenyne). Ispanija pareikalavo, kad tos salos būtų jai gražintos, nes pirmieji jas atradę ir užėmę buvo ispanai. Į toki Ispanijos vyriausybės reikalavimą Bismarkas liepė atsakyti, kad nepakanka kurioje nors teritorijoje (žemėje) iškelti savo vėliavą, kad pasidarytum jos legalus (teisėtas) savininkas; anot jo, reikia, be to, toje teritorijoje faktiškai įvykdyti savo suverenumą (viršenybę). Gi Ispanija, Vokietijos nuomone, to savo suverenumo tose salose kaip tik ir nebuvo įvykdžius. Tasai iš pradžių juridinis (teisinis) ginčas netrukus pavirto aštriu politiniu konfliktu (ginču), kuris grėsė pasidaryti pavojingas visos Europos taikai. Tačiau abiejų kraštų vyriausybės pagaliau nutarė konfliktą išspręsti atiduoti Apaštalo Sostui. 1885-IX-25 popiežius Leonas XIII šitą pasiūlymą priėmė, ir po trijų mėnesių, būtent, tų pačių metų gruodžio 17 d. jis padarė bylos sprendimą, kuri tuoj priėmė Ispanijos ir Vokietijos diplomatiniai atstovai prie Vatikano. Popiežius nusprendė, kad visiškas ir pilnas toms saloms suverenumas priklauso Ispanijai, tačiau kartu jis pripažino Vokietijai prekybos ir navigacijos (plaukiojimo) tame salyne laisvę. Vokietijai buvo pripažinta teisė turėti salose savo žemės, kurią vokiečiai galėjo dirbti ir eksploatuoti (išnaudoti) jos gelmių turtus lygiomis teisėmis su ispanais. Šitoji Apaštalo Sosto intervencija (tarpininkavimas) buvo vienas pačių svarbiausių Leono XIII pontifikato aktų. Reikia priminti, kad tuo metu Vokietijoje kultūrkampfas dar nebuvo baigtas, ir Vokietijos santykiai su Vatikanu nebuvo dar

kaip reikiant sutvarkyti (Rt. 1935, 248). – Olandijos katalikų darbininkų dienraštis „Volkskrant“ 1934 m. nupirko 100 dviračių vykstantiems į Romą pas popiežių Pijų XI bedarbiams. Norinčių važiuoti buvo 300 vyrų. Kelionė truko 2 mėnesius. Kelionėje nakvodavo dažniausiai pakely audeklinėse būdose. Iš ryto, išklause šv. Mišių, o kai kurie priėję šv. Komunijos, vėl vykdavo tolyn. Ši išskyta giliai įstrigo važiaavusiems (Šlt. 1934, 12)-

154. Benedikto XV maloningumas Lietuvai.

Šv. Tėvas Benediktas XV Didžiojo karo metu buvo leidęs viso pasaulio katalikų bažnyčiose padaryti rinkliavas lietuvių naudai. Štai, pas Žemaičių vyskupą Karevičių atvyksta Kauno miesto viršininkas, žinoma, su karininkais palydovais. Čia pat atvyko iš Šveicarijos kun. Steponaitis ir iš Vilniaus A. Smetona. Vokiečiai pareikalavo, kad aukas Lietuvoje dalintų vokiški apskričių viršininkai. Tuomet vysk. Karevičius drauge su Antanu Smetona pagrasino, kad tokį įžulumą praneš Šv. Tėvui ir paprašys, kad aukų į Lietuvą visai nesiųstų. Į lietuvišką uolą susikūlė vokiečių atkaklumas, ir jie pagaliau sutiko, kad aukas galės dalinti patys lietuvių komitetai (Trimitas, 1936, 41). – „Drąsiausias plėšikas pabūgsta, kai prieš jį stoja taipgi drąsus, bet ir doras žmogus“ (Vydūnas, lietuvių rašytojas ir Prūsų Lietuvos veikėjas).

155. Popiežiai – medicinos palaikytojai.

10-12 šimt. medicinos (gydymo) mokslas popiežių mieste, kaip Pazzini išvedžioja savo knygoje „Medicinos mokslo Romoje istorija“ (Bolonija, 1935), buvo išimtinai vienuolių globojamas. „Monacus infirmarius“ (nesveikųjų vienuolis) pamažu pasidarė tikru pašaukimu. Tik popiežius Inocentas IV pabaigoje 13 šimt. medicinos katedrą pasauliečiams įsteigė Palatino mokykloje, kuri reikia laikyti Romos universiteto branduoliu. Bet grynai praktiškais sumetimais medicinos mokslas dar ilgai laikėsi vienuolynuose; jį studijavo net žymūs dvasiškiai, kaip Albertas Didysis ir kard. Giuliano, paskum išrinktas popiežiumi (Leonas XI). Popiežius Bonifacas VIII medicinos mokslą smarkiai pastūmėjo. Jis „Studium Generale Romanum“ padarė 1303 m. nuolatiniu Romos universitetu, vad. „Sapienza“, kuriame buvo ir medicinos fakultetas. Jo kūrinys laikėsi ir per 70 m. Avinjono ištėmimą, nors Romoje beliko 17000 gyventojų. Universitetas savo žydėjimo viršūnę pasiekė prie Prane. Casini, iš Sienos pakviesto pop. vyr. gydytojo ir Petrarkos (italų rašytojo) draugo. Popiežiams grįžus į Romą, senato nutarimu buvo įsteigta nauja aukštoji mokykla, bet ji ne ilgai laikėsi. Prie Martyno V, Euge-nijaus IV, Bonifaco VIII medicinos mokslas dar labiau pakilo. Garsus medicinos mokslo reformatorius buvo Paolo delle Valle.

Ir vėliau popiežiai rūpinosi medicina (P. G. 1935, 29). — „Išmintis išlaisvino nuo skausmų tuos, kurie ją gerbė“ (Išm. 10,9).

156. Vienuolika kartų pėsčia pas Šv. Tėvą.

Oberammergau miestely neseniai mirė viena bavarė katalikė senutė moteris Katarina Koop, 80 rn. Ji visų miestelio gyventojų buvo laikoma savotišku didvyriu. Per visą savo gyvenimą ji vienuolika kartų, dažniausiai pėsčia, net basomis ir vienplaukė, nukeliavo į Romą, neturėdama pinigų nei kitų reikalingų kelionei daiktų. Nuostabiausia jos kelionė Romon buvo 1914 m., kai Europoje prasidėjo Didysis karas. Kai ji atkeliavo prie Austrijos-Italijos sienos, vietoje laisvo kelio, kaip paprastai kad būdavo, rado visus kelius ir perėjimo punktus plieninėmis spygliuotomis vielomis užtvirtus. Tuo metu tarp austrų ir italų kariuomenių ėjo dideli mūšiai. Katarina Koop, padariusi Kryžiaus ženklą, kniūpsčia ant žemės atsigulusi, išlindo pro spygliuotas fronto vielas, laimingai visur granatų ir kulipkų išvengusi, laimingai iš mūšio srities pabėgo ir laimingai nukeliavo į Romą. Ten ji Jo Šventenybės popiežiaus Pijaus X oficialėje audencijoje buvo priimta ir gavo nuo jo apaštališkąjį palaiminimą. Grįždama atgal ji dar daugiau sunkenybių, vargų ir baimės turėjo, kol pagaliau perėjo italų-austrų sieną bei mūšio zoną (žemės juostą) ir pasiekė savo gimtinę Bavariją. Vienam vietiniam katalikų laikraščiui ji buvo palikusi uždarytam voke eilėmis rašytą laišką, kurį prašė tik jai mirus atidaryti ir spaudoje paskelbti. To slapto laiško turinys taip skamba: „Kada pagaliau iš žemiškų kelionių būsiu pašaukta namo; kada paskutinė mano jėga bus iš manęs paimta; kuomet gyvenimo ilgėsysis spaus paskutinį iš širdies gailėsį: anksti ar vėlai, šiandien ar rytoj, mokyki, Viešpatie, mane būt pasiruošusia kelionei pas Tave ir leisk man pas Tave ateiti kaip nekaltam kūdikėliui...“ Nė vieno Jėzaus Kristaus kančios vaidinimo per visą savo vargingą žemės gyvenimą ji nebuvo apleidusi. Jai mirus, visi žmonės liūdėjo ir verkė; o kai buvo laidojama, visi Oberammergau miestelio gyventojai, lyg kokios neregimos jėgos traukiami, iškilmingai palydėjo jos kūną į kapines (Šlt. 1935, 17). — „Garbink Dievą visa savo siela ir gerbk kunigus“ (Ekkli. 7,33).

157. Masonų spaudos begėdiškumas.

1895 m. italams kariaujant su etijopais, neguso Meneliko pulkai ties Adova smarkiai sumušė gen. Baratieri kariuomenę ir daug italų kareivių paėmė į nelaisvę. Tiems nelaimingiesiems išvaduoti buvo privačiai kreiptasi į pop. Leoną XIII, kad jis padarytų tuo reikalu reikalingų žygių. Apaštala Sostas tokiu būdu pateko į labai keblią padėtį. Mat, tada Apaštala Sostas su Italijos vyriausybe neturėjo jokių diplomatinių santykių. Leonas

XIII, pagalvojęs, sutiko padaryti reikiamų žygių ir net sumokėti išperkamąjį mokestį. Tačiau jis pastatė sąlygą – kad tam pritartų Italijos karalius, nes Šv. Tėvas nenorėjo jam tarsi užbėgti už akių. Per tarpininkus apie visą bylą painformuotas, Italijos karalius ir taip pat ministeris pirmininkas pasiskubino pranešti Leonui XIII, kad jo žygiui pritariama ir už tai reiškama padėka. Popiežius tuoj ėmėsi darbo, jis kreipėsi į koptų patrijarchą Egipte, prašydamas jį pasiimti šią misiją pas negusą Meneliką. Koptų patrijarchas nuvyko pas Etijopijos imperatorių ir išdėstė jam popiežiaus pageidavimą. Negusas jį sutiko su didele pagarba, tačiau belaisvius grąžinti atsisakė, nes, esą, su kalininiais apsieinama gerai. Šiam popiežiaus žygiui nepavykus, šią žinią nusitvėrė laikraščiai. Masoniškoji spauda pradėjo šlykščiai pulti Vatikaną, primesdama jam norą pažeminti Italijos vyriausybę (Rt. 1935, 294). – „Žinojimas daro pasipūtusius, o meilė stato“ (1 Kor. 8,1).

158. Nubausti Šv. Tėvo rinkimų niekintojai.

1878 m. Bonno miesto (Vokietijoje) gyventojus labai sujaudino nepaprastas atsitikimas. Viena to miesto švietimo draugija sekmadienį prieš užgavėnias suruošė Bažnyčią pajuokiantį vaidinimą „Popiežiaus rinkimai“. Tyčiotasi buvo labai begėdiškai. Vyno butelis turėjo atvaizduoti Šv. Dvasią. Profesorių Obnerio'ą išrinko „popiežium“. Visus to spektaklio dalyvius neužilgo ištiko didelės nelaimės. Spektaklio ruošėjas susirgo džiova. Kitas dalyvis veik toje pat išniekinimo vietoje krito negyvas, ir jo lavonas buvo parneštas namo. Trečią rado nebegyvą gulintį drauge su savo šunimi prieš savo namų duris. Ketvirtą visiškai suparalizavo. Vienas spektaklio dalyvis valdininkas eidamas gatve krito negyvas. Trys kiti dalyviai pateko į dideles skolas, į varžytynes ir net kalėjimą. Šito įvykio boniečiai ilgai neužmiršo (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935). – „Sielvartas ir suspaudimas kiekvieno žmogaus sielai, kurs daro pikta“ (Rom. 2,9).

159. Ku-Klux-Klan.

Ku-Klux-Klan organizacija buvo įkurta po pilietinio J.A.V. šiaurės štatų karo su pietiniais; tada buvo panaikinta vergija ir negrams suteiktos piliečio teisės. Organizacijos uždavinys buvo kovoti su politiškai ir ūkiškai beįsigalinčiais negrais, nesiskaitant su jokiais priemonėmis. 1871 m. buvo išleistas įstatymas, vad. „Anti-Ku-Klux-Klan-bill“, kuris paskelbė organizaciją likviduotą (panaikintą) ir ėmėsi be pasigailėjimo bausti teroristus. Ku-Klux-Klan organizacija atgijo J.A.V. stojus į Didįjį karą. Nariai, stoją į Ku-Klux-Klan, turėjo pasižadėti kovoti su negrais, žydais ir katalikais, atsakyti į anketą, kurioje yra visai paikų

klausimų: „Ar žinai, kad 1) popiežius yra pasaulinė jėga, kad 2) popiežius yra atsakingas už karą, kad 3) popiežiaus rankose yra pasaulio spauda, kad 4) Vatikano rankose yra karo pramonė“. Linčiai (minių teismai), užpuolimai, bažnyčių, namų, įstaigų padegimai prasidėjo iš naujo. Policija prieš tą organizaciją, turinčią savo žmonių net aukštose valstybės vietose, buvo bejėgiška. 1923 m. Ku-Klux-Klan organizacija griežčiausiomis priemonėmis vis dėlto buvo priversta likviduotis, ir žmonės lengviau atsiduso. Bet ši brutali (žiauri) organizacija visiškai neišnyksta (P. G. 1935, 24). – „Neteisieji bus nubauti, ir bedievių ainija pražus“ (Ps. 36,28).

160. Darbščiausias valdovas.

Popiežiaus valstybė, vadinamasis Vatikanas, yra pati mažiausia pasauly – ji teturi tik 44 ha, arba mažiau pusės kvadratinio kilometro ploto, ir apie 1000 gyventojų. Tos valstybės suvereną, galvą, yra popiežius, pats darbščiausias valdovas pasauly. Nenuostabu: jo valdžioje yra apie pusketvirto šimto milijonų katalikų visuose pasaulio kraštuose, kurių visų reikalus jis turi žinoti, suprasti, atjausti, jiems padėti Štai, pav., Pijaus XI dienos programa. Popiežius paprastai keliai 7 v. ryto. Po pusvalandžio jis, šambeliono lydimas, nueina į savo privačią koplytėlę, kur atlaiko šv. Mišias. Jų klauso labai nedidelis skaičius žmonių, Jo Šventybės artimųjų. Pusryčiams paprastai išgeria kavos su pyragaičiu. Po to jis eina dešimčiai minučių pasivaikščioti į Vatikano sodus. Grįžęs iš pasivaikščiojimo peržiūri korespondenciją, kurios jam iš visų kraštų atplaukia be galo daug. Žinoma, tos korespondencijos didumą peržiūri ir tvarko Jo Šventybės sekretorijatas, kuris jam tik praneša apie įdomesnius ar atsakyti reikalingus raštus. Po to ateina pas jį valstybės sekretorius, na, mūsiškai būtų kaip ir užsienių reikalų ministeris, ir praneša Šv. Tėvui visas paskutines pasaulio politines naujienas. Popiežius veik visose svarbiosiose pasaulio valstybėse turi savo atstovus, kurie vadinami nuncijais. Jeigu jau popiežius kur nuncijų skiria, tai reiškia, kad tai valstybei teikiama nemažos garbės ir reikšmingumo. Tie nuncijai iš viso pasaulio ir siunčia į Vatikaną visas žinias, kurios bet kiek liečia katalikybę ir katalikų Bažnyčią. Suprantama, Vatikano valstybės sekretorius tokiu būdu visada puikiai žino pasaulio politinę ir diplomatinę padėtį. Net nekatalikai užtat sako, kad geriausius politikus ir diplomatus turi popiežius. Tas gautas žinias per priėmimą valstybės sekretorius praneša Šv. Tėvui ir su juo pasitaria, kaip pasielgti įvairias klausimais. Tas pasitarimas užtrunka 11 val. Tada pas jį pradeda eiti įvairūs aukštieji jo valstybės valdininkai; pagaliau jis priima kardinolus, arkivyskopus ir vyskopus, net atvykusius iš tolimų kraštų. Puse pir-

mos tie priėmimai baigiasi. Tada popiežius eina į Sosto salę, kur priima iš visur atvažiavusius maldininkus ir šiaip žmones, kurie nori pamatyti Katalikų Bažnyčios Galvą, gauti jo palaiminimą. Tat nėra sunku. Popiežius kiekvienam iš eilės duoda pabučiuoti Žvejo Žiedą, maloniai paspaudžia ranką, paskum visus palaimina. Pietus valgo apie pusę trečios. Po to jis nueina į savo kambarius, kur skaito brevijorių ir sukalba rožančiaus dalį. Pasimeldęs jis vėl dirba, tariasi. Pagaliau, tarp 4 ir 5 val. po piet jis kiek ilgėliau vaikšta soduose, o paskum pirmininkauja įvairiose kardinolų tarybose, tariasi su dvasiškiais ir pasauliečiais mokslininkais bei visuomenininkais. Vakariene valgo 8 val. vak. Ji yra veik išimtinai iš vaisių. Po vakarienės jis kalba rožančių. 10 val. jis išeina dar kartą pasivaikščioti, o po to užsidaro savo privačiuose kambariuose, bibliotekoje, ir dar kelias valandas dirba iki pat vidurnakčio, apsvarstydamas visus reikalus, ruošdamas svarbiųjų viso pasaulio katalikų klausimų išsprendimą. Tomis tat darbo valandomis, kada visi senai miega, baltas senelis — Bažnyčios Galva — ruošia didžiąsias enciklikas, kurias susidomėję skaito ir nagrinėja šimtai milijonų viso žemės rutulio gyventojų (At. Sp. 1936, 4).

161. Velnias juokiasi.

Per didįjį katalikų persekiojimą Vokietijoje, vadinamąjį kulturkamfą, vieno miesto gatvėje buvo iškabintas toks paveikslas: Stovi tvirta, audringos jūros nepajudinama uola. Ant uolos išsikišusių kampų užkabinta daug stiprių retežių. Juos nusitvėrę vyrai iš visų jėgų tempia norėdami uolą išversti. Užpakalyje jų stovi šypsodamasis velnias. O po jo kojų parašyta: „Mano ponai! Kam jūs duodatės išjuokiami? Aš, šėtonas, jau devyniolika šimtmečių darbuojuos su visa pragaro jėga prie šiuos uolos ir neįstengiu jos išgriauti. O ką jūs jai padarysite?!“ (Fat. I, 1935, 152). — 1935 m. priimdamas 5000 Italijos katalikų granadierių, Pijus XI kalbėjo apie krikščionių pirmenybę ir priminė, kad ta pirmenybė įpareigoja juos ir tinkamoje aukštumoje laikytis. Kaip granadieriai yra kariuomenės rinktiniai, taip ir krikščionys yra Kristaus Krauju atpirkti ir padaryti žmonijos elitai, kurie turi nuo kitų skirtis ištikimybe Atpirkėjui ir jo Bažnyčiai (P. G. 1935, 24). — Anglijoje kasmet į Katalikų Bažnyčią pereina 11-12000 atskalūnų anglikonų. Paskutiniaisiais metais jų skaičius pakilęs per 12000. Nuo mirties garsiojo anglikonų konvertito ir vėliau tapusio kardinolu Jon. H. Newmann († 1890) vienų tik protestantiškų kunigų yra sugrįžę į savo motiną Bažnyčią apie 900. Anglijos rašytojų tarpe linkimas į katalikybę yra virtęs mados dalyku. Anglijos konvertitas ir genialus rašytojas Gilbert Keith Chesterton sako, kad tapti kataliku yra gilaus galvojimo pažymys (Šlt. 1935, 38).

XII. TIESOS ŠULAS

*„Kad žinotumei, kaip tau reikia elgtis
Dievo namuose, kurie yra gyvojo Dievo Baž-
nyčia, tiesos šulas ir tvirtumas“.*

1 Tim. 5,15.

162. Iš 30 bažnyčių tik viena tikroji.

Transvalio (Afrikoje) misijonierius Tėvas Gutfreund'as O.M.I. paduoda tokį jaudinantį jvykį Pretonijoje. „Atsiprašau! Ar tamsta ne maruti (katalikų kunigas)?“ paklausęs kaž kas jį vydamasis. „Mano kaimynė pagonė, jau nuo senai sirgusi, visai nusilpo ir norėtų priimti krikštą, bet tiktai katalikišką. Jos vyras protestantas, o aš anglikonas“. Misijonierius užsirašęs li-
gonės adresą ir kitą dieną pas ją nuėjęs. Pamačiusi misijonierių, ji sušukusi: „Tėve, aš noriu būti apkrikštyta. Mano motina mirė pagone ne dėl to, kad nebūtų buvę bažnyčių, bet dėl to, kad jų buvo perdaug Matydama daugiau kaip 30 bažnyčių, nežinojo, į kurią stoti, ir abejojo, vargu visos tikros. Taip nenusistačiusi ir mirė pagone. Mirdama liepė man pasidaryti krikščione, bet pirma sužinojus, kuri krikščionių bažnyčia tikroji. Po motinos mirties vaikščiojau į visas bažnyčias, bet taipgi nesužinojau, kuri jų tikroji. Tik pastaruoju metu pradėjau lyg girdėti kažin kokį balsą, liepiantį man pasidaryti katalike“ (Lapot, I, 187-8). — Berlyno ir Bonos universitetų teisių profesorius Ern. Jarcke mirties patale pasakė: „Kai aš numirsiu, sakykite kiekvienam, kurs tik teiksis klausytis, kad aš savo aukščiausią laimę suradau Katalikų Bažnyčioje“ (Tikiu, II 1., 1936, Marijonų leid. 123).

163. Tikrosios Bažnyčios ženklas.

Prieš keliasdešimt metų pas vieną Rytprūsių katalikų kleboną atėjo jaunas protestantas vaikinasis ir paprašė priimti jį į Katalikų Bažnyčią. Klebonas, norėdamas įsitikinti vaikinio nuoširdumo, nesiskubino jį priimti į katalikų tikėjimą, bet patarė jam dar pagalvoti ir po kiek laiko vėl ateiti. Kada tas protestantas jaunuolis vėl atėjo, klebonas paklausė, kas jį paraginę pereiti į Kat. Bažnyčią. Jis atsakė: Jau nuo senai skaitau Sv. Raštą ir ten randu, kad J. Kristus savo mokiniams ir sekėjams pranašavo kentėjimus ir persekiojimus. Ir iš tikrųjų, nė vieno tikėjimo dabar taip nepersekioja, kaip katalikų. Taigi Katalikų

Bažnyčia turi būti tikroji J. Kristaus įkurtoji Bažnyčia. Pradėjęs studijuoti katalikų mokslą, įsitikinau, kad jis yra J. Kristaus apaštalams ir jų įpėdiniams paliktoji Evangelija“ (Fat. I, 155). – „Jei pasaulis jūsų nekenčia, žinokite, kad manęs pirma jūsų nekenė. Jei būtumėte iš pasaulio, pasaulis mylėtų, kas jojo yra; kadangi tačiau jūs nesate iš pasaulio, bet aš jus išrinkau iš pasaulio, todėl pasaulis jūsų nekenčia“ (Jon. 15,18-19).

164. Krikščionis – vardas, katalikas – pavardė.

Trims šimtams metų po Kristaus užgimimo praėjus, krikščionyse ėmė greitai plisti Arijaus klaida. Nors ji ir labai išigalėjo, tačiau daugumas vis dėlto buvo teisingai tikinčiųjų. Arijus ir jo šalininkai beveik didžiavosi tuomi, kad jie nėra kaip visi. Klaida dažniausiai mėgsta aukštintis ir išsiskirti iš daugumo. Taigi Arijaus laikais visi matė, kad tie krikščionys, kurie pripažino Kristaus Dievybę, buvo kaip visi, o tie, kurie su Arijum drauge jos nepripažino, buvo ne kaip visi. Ginčas buvo kilęs Aleksandrijos mieste, kur viešpatavo graikų kalba. „Kaip visi“ graikiškai sakosi „kat'holon“. Todėl žmogus, nepripažįstą Arijaus klaidų, graikiškai vadinosi „katholikos“, o moteris „katholikė“. Dvi raides th graikai tardavo vienu garsu ne tai t, ne tai f. Tam žodžiui patekus į vakarų šalis, vokiečiai, prancūzai ir kiti tardavo „katolik“, o Rusijoje ir naujųjų laikų Graikijoje tardavo „kafolik“. Dėl Arijaus klaidų plitimo susirinko pirmoji visuotinėji santaryba Nikėjoje 325 m. ir pasmerkė Arijaus pažiūras. Santarybos vardu buvo paskelbtas tikėjimo tiesų sąrašas, arba simbolis, kuriame buvo įtraukta, jog tikrasis Kristaus sekėjas turi tikėti: „eis miam, hagian, katholiken kai apostoliken ekklesian – į vieną, šventą, visuotinę ir apaštališką bažnyčią“. Nuo to laiko žodis „katholikė“ virto tikrosios Bažnyčios vardu, kuris ją išskiria iš tarpo klaidingųjų krikščionių bendruomenių. Didysis Bažnyčios Tėvas šv. Kirilijus, Jeruzolimos vyskupas († 386), rašė: „Jei kada keliausi per miestus, neklausinėk paprastai, kur yra šventovė, nes ir kitos nenaudėlių atskalos bei herezijos savuosius urvus bando gerbti šventovės vardu; ne-klausk trumpai, kur yra bažnyčia, bet kur yra Katalikų Bažnyčia, nes šitas yra nuosavus šitos šventosios ir mūsų visų motinos vardas, o ji yra mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus sužieduotinė“ (Catecheses 18, n. 26; Migne P. L. 33, 1047). Arijaus klaidos, prasidėjusios rytuose, praplito ir vakarų kraštuose. Ostgotų ir vestgotų tautos jas ten užnešė, todėl ir vakaruose buvo reikalo atskirti teisingai tikinčius nuo klaidatikių. Nors vakaruose viešpatavo lotynų kalba, bet tas tikrosios Bažnyčios vardas likosi neišverstas ir buvo sakoma „Catholica Ecclesia“. Šventasis vyskupas Pacianas († 390) lotyniškai rašė savo draugui Simpronijanui: „Krikščionis tai mano vardas, o katalikas

– tai pavardė" (Ep. 1 ad Simpr. n. 4; Migne P. L. 13, 1055) (Šlt. 1935, 44). – Valstybinio Tokio universiteto lyginamojo religijų mokslo profesorius Dr. Anezaki Masaha 1936 m. grįžęs iš mokslinės kelionės po Europą viešame susirinkime Tokio štai ką pasakė apie Katalikų Bažnyčią: „Katalikų Bažnyčia yra galingiausia, tobiliausia ir kilniausia įstaiga iš visų, kurias žino žmonijos istorija. Giliausia krikščionybė yra ta, kurios centras yra Romoje“. Šitas mokslininkas nėra krikščionis ir buvo žinomas kaipo reliatyvistas (XX, 1936, 6).

165. Kur buvo Kristus prieš Liuterį?

Pas vieną katalikų kunigą atėjo nepažįstama jauna mergaitė ir paprašė atsakyti į šį klausimą: „Kur buvo Kristus prieš Liuterį?“ Kunigas trumpai atsakė: „Kristus tada buvo ten, kur ir dabar yra – Katalikų Bažnyčioje, nes prieš Liuterį kitos krikščionių bažnyčios nebuvo“. Mergaitė širdingai padėkojo už tą atsakymą ir, pasisakiusi savo pavardę, išėjo. Po dviejų savaičių ji sugrįžo pas tą patį kunigą ir štai ką jam papasakojo: „Apie savo apsilankymą pas tamstą ir apie tamstos atsakymą aš pranešiau savo motinai. Ji liepė pakviesti protestantų pastorių ir paklausti jį to paties dalyko. Kai aš pastorių to paklausiau, jis tuojau ant manęs supyko ir pasakė, kad mane piktoji dvasia apsėdusi, kad aš nebesanti verta būti Liuterio bažnyčios nariu, kad aš turinti pereiti pas katalikus. O kai aš dar kartą ramiai paprašiau išaiškinti tą klausimą, kuris mano galvoje kilo beskaitant Šv. Raštą, pastorius rūsčiai atrėžė, jis neturįs jokio reikalo su piktosios dvasios apsėstu žmogumi, ir, nė neatsiveikinęs, išdūmė pro duris. Taigi dabar atėjau pas tamstą ir noriu imti katalikų tikėjimą“. Po pusės metų, per džiaugsmingąsias Kalėdas, ta tiesmyle mergaitė buvo iškilmingai priimta į Katalikų Bažnyčią (Fat. II, 177-8). – Garsusis amerikiečių humoristas (rašytojas, vaizduojąs neigiamus gyvenimo reiškinius pajuokiamą, bet neįžeidžiamą formą) Marc Twain'as Katalikų Bažnyčiai rodė daug palankumo. Pavedęs auklėti vieną dukterį Prancūzijos vienuolėms, jis rašė savo žmonai: „Aš nesigailėčiau, jei jaunoji mergaitė būtų išauklėta gera katalike, nes esu įsitikinęs, kad katalikų tikėjimas žmonėms daugiausia gali suteikti sielos ramybės“ (Žv. 1936, 9).

166. Sakinys atvertė.

Viename misijų krašte jauna protestantė mergaitė panorėjo būti katechiste (tikybos mokytoja). Rengdamasi iš protestantiškų knygų tam darbui, ji užtiko ją sudominusį sakinį: „Katalikybė – tai tik kamienas, o protestantizmas – tai gyvos šakos“. Mergaitė ėmė galvoti: „Vadinasi, mes, protestantai, esame šakos be kamieno? O aš norėčiau būti kamieniu!.. Ka-

mienas... Šakos..." pynėsi mergaitės galvoje, kol ji nutarė pasidaryti „kamienu“. Nuėjo pas katalikų misijonierių kunigą ir paprašė priimti ją į Katalikų Bažnyčią. Tapusi katalike, ta giliai galvojanti mergaitė pasidarė uolia katechiste. Nuo katalikybės jos nesulaikė nė griežtas tėvų priešinimasis (Lapot, I, 184). — Širdies džiaugsmą, tą vidujinę širdies laimę, ypatin-gai pastebi tie, kurie iš klaidatikybės sugrįžta į tikrąjį tikėjimą (konvertitai). Leonas Krüger'is, Rytų kalbų profesorius, taip rašo: „Aš nerandu žodžių savo laimei išreikšti. Kat. tikėjimas yra brangenybė, kurią Dievo Sūnus savo krauju nupirko“. — Prof. Ruville rašo: „Atsivertęs, tuoj pajutau savyje pirmiau niekad nejaustą ir visai nelauktą laimę... Ji aptvindė mane, ko pasaulio malonumai negalėjo man suteikti. Dievo žodis Apreiškime: Štai, aš viską darau nauju... visiškai išsipildė ma-nyje, nes iš tikrųjų viskas, kas mane apsupa, kaip gamta, gy-venimas, žmonės..., spinduliuoja nauja kitokia šviesa. Daug daiktų, kurie anksčiau rodėsi beverčiai, įgijo dabar aukštą vertę ir pasidarė gryno džiaugsmo šaltiniu“ (Tikiu, II laid., 1936, Marijonų leid. 123).

167. Jei nebūtų buvę blogų kunigų...

Kartą keletas vieno kaimo vyrų smarkiai susikirto su keliais apylinkės kalvinais, kurie ėmė juoktis iš blogų katalikų kunigų. Tuomet vienas visai paprastas senelis jiems atkirto: „Bet jeigu niekad Katalikų Bažnyčioje nebūtų buvę blogų ku-nigų, tai sakykit, meldžiamieji, iš kur jūs tada būtumėte atsi-radę?! Juk pats Liuteris ir Kalvinas taip pat buvo blogi ka-talikų kunigai, kurie išsižadėjo savo senojo tikėjimo!“ Tas netikėtas klausimas taip nutildė kalvinus, kad jie nė puse lūpų daugiau apie mūsų kunigus neprasitarė (Žv. 1936, 10). — „Viso-mis savo jėgomis kovok už teisybę dėl savo sielos“ (Ekkli. 4,33).

168. Nykštuko ir erelio pasaka.

„Lažinkivos, katras mudviejų aukščiau iškilsiva“, tarė kar-tą nykštukas ereliui. Erelis tuojau išskėtė savo galingus spar-nus ir ėmė kilti. Tuo tarpu gudrusis nykštukas nutūpė jam ant nugaros ir, kai erelis, majestotingai pakilęs į mėlynąsias padanges, sustojo atsikvėpti, nykštukas tuojau pakilo nuo erelio nugaros ir, pasilėkęs kiek aukščiau, sušuko: „Štai, aš esu aukščiau už tave!“ Kiekvienam aišku, kad nykštukas be ere-lio niekuomet nebūtų pakilęs į tokias aukštybes. — Šių dienų civilizacija yra pasiekusi gana aukštą laipsnį. Tačiau už tai ji turi būti dėkinga savo motinai, krikščioniškai kultūrai. Ir jei ji nenori žūti, turi neniekinti savo tikrosios motinos. — Kar-tą jaunas čigoniukas tildė prie šulinio savo troškuli. Jis gėrė iš kibiro vandenį, ir, kai jau pakankamai atsigerė, apsidairė

aplinkui, ar niekas jo nemato. Nepastebėjęs arti žmonių, jis tris kartus spiovė į šulinį ir nuėjo savo keliu. — Tai jauno čigoniuko dėkingumas! Bet argi nepanašiai elgiasi ir moderniškasis žmogus, niekindamas religinę kultūrą? (Atmerk akis, Toth, 1935, 177-8). — Garsusis popiežius Leonas XIII savo rašte: „Immortale Dei“ sako: „Bažnyčia yra žmonijos motina. Tiktai sugedęs pasaulis jai skelbia kovą, lyg ji būtų valstybės priešas. Mūsų laikais daug kam patiko geriau iš kur kitur semtis valstybinio sutvarkymo dėsnius, negu iš Bažnyčios mokslo. Bet laimė gali kilti tik tada, kai nauji įstatymai yra suderinti su krikščioniškąja teise“ (Žv. 1936, 10).

169. Plaukiojanti bažnyčia.

New Orleano mieste, Jungtinėse A. Valstybėse J. M. New Orleano arkivyskupas Rummel 1936 m. pašventino plaukiojančią bažnyčią, ir pirmąsias šv. Mišias pats joje atlaikė. Toji plaukiojanti bažnyčia yra labai platus ir žemas laivas. Toji bažnyčia dažniausiai plaukioja Mississipi upės pakraščiais ir tarnauja ten laikomoms misijoms, kur kitokių bažnyčių dar nėra (Žv. 1936, 10). — Lisabonos patrijarkas kard. Čerejeira per šv. Elžbietos 600 metų jubiliejų portugalų tautai pasakė: „Portugalų tauta komunizmo skelbtą rojų pergyveno. Ji pamatė, kad tauta be tikėjimo ir dorovės ne tik nesusilauks laimingesnių dienų, bet visai žus labai greitu laiku. Todėl naujoji Portugalija atsistojo ant griežtai katalikiškų pagrindų. Duota laisvė bažnyčioje ir mokykloje, ypač susirūpinta šeimomis. Joms padeda Bažnyčia ir mokykla. Ir dabar visur jau liepsnoja religinis atgimimas. Portugalų tauta išsigelbės“.

170. Bažnyčia tyruose.

Prieš keletą metų Prancūzijos milijonierius Lazeret surengė automobiliais ekskursiją į Sacharos tyrus. Tyruose juos pagavo smarki audra ir užpustė smėliu. Vargais negalais išsikrapštė laukan. Ir vėl ant jų sunešė kalną smėlio. Matydamas Lazaret, kad jau neišsigelbės, padarė apžadus: „Jei pasiseks man išsigelbėti nuo mirties, toj vietoj pastatysiu bažnyčią“. Po trijų dienų juos rado vėliau išvažiavusieji palydovai ir išgelbėjo. 200 kilometrų nuo žmonių gyvenamos vielos tas milijonierius, vykdydamas apžadą, pastatys bažnyčią (Pr.P. 1936,10). — 1935 m. buv. Olandijos švietimo ministeris ir kairiųjų demokratų partijos vadas, p. Marchant, įstojo į Katalikų Bažnyčią. Olandijoje visa kairioji spauda sukėlė tikrą audrą prieš savo buvusį vadą, kurio pėdomis žadėjo pasekti visa eilė kitų jo bendradarbių iš kalvinų ir net iš laisvamanių tarpo. Atsakymas į tai p. Marchant sako: „Aš būčiau galėjęs, kuo tik noriu, tapti. Būčiau galėjęs priimti Rosenbergo ar Hitlerio pa-

žiūras. Nė vienas mano bičiulis nebūtų man padaręs jokių priekaištų, jeigu aš būčiau pasirinkęs Indijos Krišnamurati, kaip savo pranašą. Būčiau galėjęs virsti budistu arba griežtu protestantu. Tuo būtų niekas ir nesidomėjęs. Tiktai dėl vienos Kristaus Bažnyčios mokslo aš esu taip užpuldinėjamas... Tačiau aš kitaip pasirinkti negalėjau. Mano išmanymu, ir kiekvienas rimtai galvojęs žmogus, kuris pradeda žiūrėti į Evangeliją, kaip paties Dievo žodį, ir kuris gerai išigilina į Katalikų Bažnyčios mokslą, tasai turi pastebėti, jog tik vienas katalikų tikėjimas taip gražiai ir taip logiškai išplaukia iš Šv. Rašto žodžių. Tasai žmogus bus priverstas pripažinti, jog tarp šito mokslo ir Kristaus paskelbtų tiesų nėra nė mažiausios nesan-taikos. Šitame tikėjime ir aš atradau savo tvirtybę, kurios aš taip ieškojau per visą savo gyvenimą. Čia aš radau nesu-griaujamą Bažnyčią, kurią pats Dievo Sūnus yra įsteigęs!“ (Žv. 1935, 10).

171. „Mes esame vieno tikėjimo ir vienos širdies“.

Buvo tai Japonijoje krikščionių persekiojimo laikais. Vienas katalikų kunigas misijonierius kartą nukeliavo į tokią Japonijos nuošalią vietą, kurioje rodėsi nebegalėjo būti nė pėdsako iš seniau čia paskleistos krikščionystės. Vakare pas kunigą susirinko daug vyrų. Vienas jų išsitraukė iš po drabužių persekiojimo metu sudaužytą krucifiksą (kančią) ir, rodydamas jį misijonieriui, paklausė: „Ar tu jį pažįsti?“ Misijonierius atsakė: „Tai yra mūsų Išganytojas, kurs už žmonių nuodėmės mirė ant kryžiaus“. Vyrai reikšmingai pažvelgė vienas į kitą ir nieko neatsakė. Kitas jų ištraukė nublukusį Marijos paveikslą ir paklausė: „Ar tu pažįsti šitą moteriškę?“ Misijonierius pabučiavo Dievo Motinos paveikslą ir atsakė: „Tai yra mūsų brangiausiojo Išganytojo Motina“. Japonai linksmai nusišypsojo ir kalbėjo toliau: „Toli, toli, viename dideliame mieste gyvena vyskupas, kurio klauso visas pasaulis, nes Kristus jį paliko savo vietininku ant žemės. Ar tu jį pažįsti?“ — „Tai yra Romos Popiežius, arba Šv. Tėvas, kurs yra šv. Petro apaštalo įpėdinis. Jis mane siuntė čia skelbti džiaugsmingąją išganyimo Evangeliją ir jūsų sieloms šventais sakramentais teikti Kristaus malonę“. Tada vyrai puolė prie kunigo, apsikabino jį ir su džiaugsmo ašaromis akyse sušuko: „Mes esame vieno tikėjimo ir vienos širdies!“ (Fat. I, 152-3). — Skandinavijos protestantų teologų žvaigždė Herzberg'as savo išleistoje knygoje rašo: „Pats didžiausias Katalikų Bažnyčios veiksnys yra tas, kad ji tokia didinga, vieninga ir ta pati. Ji eina iš kartų į kartas, nepalaužiama laiko įvykių. Juo žiauriau ji puolama, juo ji stipresnė. Juo bauriau teršiama, juo ji skaistesnė. Ir negalime užginčyti, kad tik Katalikų Bažnyčia, tikroji šv. Petro sekėja, neša tautoms išgelbėjimą“.

172. Didžiausia ir mažiausia parapija pasaulyje.

Tai tikrai keista parapija. Ją sudaro 60 Niufaundlando žvejų laivų, kuriuose plaukioja iš viso apie 4000 žvejų. Nors uoste ji atrodo ir labai mažutė, bet atskirais metų laikotarpiais, kada gaudoma įvairių rūšių žuvys, žvejams išplaukus į jūrą, užima trečdalį Atlanto vandenyno ir nusitęsia nuo Niufaundlando iki Grenlandijos, Islandijos, Anglijos ir net Prancūzijos, savo teritorija prilygdama pusei Europos. Šios „mažutės“ parapijos kapelionas yra tėvas kapucinas Yvon, prancūzas. Plaukioja jis savo nedideliu, baltu dvistiebiu laivu, kuriame turi įrengęs ligoninę. Lankydamas savo parapijiečių laivus, tėvas Yvon atlaiko juose šv. Mišias, kurioms altoriai greitai paruošiami, o kartais net ir ant žuvų krūvos. Ypač sunkios būna kelionės, kada didžiausių audrų metu reikia plaukti pas ligonį. Dėl pavojingo žvejų darbo tai neretai pasitaiko. Tačiau tėvas Yvon tai labai ištvermingai iškenčia. Anksčiau jis yra buvęs karininku ir karo metu, turėdamas leitenanto laipsnį, yra vadovavęs smarkiuose pėstininkų mūšiuose. Karui pasibaigus, tuoj priėmė kapucinų šventimus ir išplaukė į jūras kovoti su kitu priešu — audromis ir pagonyste (Rt. 1936, 102). — Pačioje pradžioje Ispanijos sukilimo (1936 m.) ispanų filosofas Gorgia rašė: „Žmonės užmiršo, kad turi sielą. Jie nebemyli viens kito, nes savo širdy neturi Dievo meilės. Pasidavę gyvuliškiems geiduliams, aptemdę protą, priėjo prie to, kad nebetingai nei duonos nei dvasios. Tiesa, galintieji yra visko pertekę, bet nešvarus perteklius juos pačius žudo. Pasaulis atsidūrė katastrofos angoje. Politikai ir visuomenininkai tikisi jį išgelbėsia sausomis kalbomis ir gudriais bandymais. Veltui. Mums šiandien reikia ne tiek politikų, kiek apaštalų, kurie duotų ir duonos ir dvasios. Išsigelbėjimas — grįžti prie Bažnyčios, jos dvasios ir darbų“.

173. Lietuvos supravoslavavimo būdai.

1863 m. sukilimui nepasisėkus, Lietuva buvo pavesta garsiajam general-gubernatoriui Muravjovui, kurio nusistatymą Lietuvos ir Katalikų Bažnyčios atžvilgiu charakterizuoja jo paties žodžiai: „Laikas pagaliau suprasti, kad šis kraštas nuo amžių rusiškas, tad toks ir turi likti“. Žymesnieji Lietuvos supravoslavavimo būdai pagal A. Alekno veiklą „Žemaičių Vyskupas Motiejus Valančius“ buvo: 1) Kapitulos ir konsistorijos nariams ir kunigų seminarijos profesoriams skirti reikėjo vidaus reikalų ministerio, klebonams — gubernatoriaus sutikimo. 2) Pamokslų cenzūra, anksčiau įvesta, sustiprinta, paaštrinta: a) pamoksluose neturi būti liesta politika, stačiatikių ir kitos tikybos; b) parapijinėse bažnyčiose tikybos mokyti žmones tegali klebonai; c) filijose sakyti pamokslus gali tik tie klebonai, kurie veda metrių knygą; d) pamokslai teleidžiami sakyti tik šventadieniais

bažnyčiose; e) savus pamokslus sakyti tegali kunigai su mokslo laipsniu ir cenzūros peržiūrėtus. Vėliau buvo įvesti pamokslams vadovėliai rusiškėmis raidėmis. 3) Uždrausta remontuoti ir statyti naujas bažnyčias ir kryžius laukuose ir prie namų, statyti ir remontuoti klebonijas be gubernatoriaus leidimo. 4) Uždrausta daryti bažnytines procesijas. 5) Kunigai negalėjo išvykti iš parapijos ribų be policijos leidimo net į atlaidus. Važinėti į parapijas pastoracijos reikalais taip pat buvo reikalingas tam tikras, trims mėnesiams pristavo duodamas leidimas. Panašius leidimus turėdavo gauti ir vyskupas savo vyskupijai vizituoti (lankyti). 6) Pereinantiems į stačiatikius buvo pažadėtos pašalpos pinigais ir žeme. 7) Nuo 1864 m. kunigų seminarija iš Varnių nukelta į Kauną ir uždrausta priiminėti naujus klierikus. 8) Išventinus kunigus ne tuoju buvo galima skirti parapijoms, nes vyriausybė neduodavo leidimo. Baigusiuosius seminariją ne tuoju leisdavo šventinti kunigais; kartais tekdavo palaukti net ištisus metus. 9) Uždarytos parapijinės mokyklos ir jų vietoje įkurtos rusiškos popų priežiūroje (P. G. 1936, 41). — „Priespauda gamina ištvermę, ištvermė — ištirimą, o ištirimas — viltį“ (Rom. 5,3).

174. Kiaukliai — antrieji Kražiai.

1871 m. rusai su kariuomene norėjo sugriauti Kiauklių bažnyčią, bet susirinkę žmonės budėjo dieną ir naktį ir tuo būdu apgynė — neleido jos rusams sugriauti. Buvo keliolika nukentėjusių, sukruvintų ir t.t. Tai lyg antroji Kražių istorija (XX, 1936, 68). — „Tai kas gi atskirs mus nuo Kristaus meilės? Ar vargas? ar suspaudimas? ar badas? ar plikumas? ar pavojus? ar persekiojimai? ar kalavijas?“ (Rom. 8,35).

175. Reikšmė vienybės su Roma.

Rumunijos teisingumo ministeris Pop, kuris yra unitas katalikas, 1936 m. sveikindamas Rumunijos „Katalikų Dienos“ dalyvius, nurodė ypatingą Katalikų Bažnyčios reikšmę tautų gyvenime. Jis kalbėjo: Katalikų Bažnyčia nėra sukludžiusi nė vienai tautai kuo glaudžiausiai susigyventi savyje. Priešingai, ji veiksma sąžines veda prie ištikybės. Kitaip ir būti negali. Katalikų Bažnyčia, kuriai mes priklausome, nėra tarptautinė, kaip ją kai kas nori suprasti, bet visuotinė, bendra. Visuotinumas jokių būdu nepaneigia tautiškumo. Romos Bažnyčia aiškiai per devyniolika šimtų metų įrodė, kad ji nekliudo tautiniam išsivystimui, bet dar jį kristalizuoja, tobulina, duoda atspalvį. Tad daugelis šiandieninių tautų, kurios yra pasiekusios aukšto medžiaginio dvasinio laipsnio, turi būti dėkingos Romos Bažnyčiai, kad ji nurodo tikrus tautiškumo kelius (Šlt. 1936, 27). — „Kas neturi artimo meilės, jokių būdu negali imtis pareigos mokyti“ (Pop. šv. Grigalius).

XIII. DIDŽIOJI PASIUNTINYBĖ

„Eikile ir mokykite visas tautas... mokydami juos laikyti visa, ką likę esu jums įsakęs“.

Mat. 28, 19-20.

176. Misijų stotis ant persekiotojo žemės.

Vienas katalikų misijonierius pirkosi netoli Tokio, Japonijos sostinės, mažame Shimizu žemės sklypą, kad krikščionių bendruomenė turėtų kur pasistatyti mažą bažnytelę. Pirktoji vieta yra vidury miesto gražioje vietoje ant aukštumos, iš kur matyti jūra ir kalnas Fudšijama, Japonų laikomas šventuoju. Darydamas pirkimo aktus Katasterame misijonierius dideliame savo nustebimui patyrė, kad šis žemės sklypas 1636 m., kada buvo didysis krikščionių persekiojimas Japonijoje, priklausė nелеmtajam to persekiojimo vadui Ieyasu. O šiandien ant to krikščionių persekiotojo ir niekšo buveinių išdygo parapijinė bažnyčia ir katechistų mokykla, kurias pašventino pats Tokio arkivyskupas (Šlt. 1936, 17). — Didysis revoliucionierius, komunistų tėvas Prudhon'as sako: „Einant tais dėsniais, kuriais tvarkomos žmonių istorijos, Bažnyčia turėjo tūkstantį kartų pražūti. Kas beliko jai iš to, kas ją rėmė ir palaikė? Nieko.

Visa žuvo. Ir net tą menkutę valstybėlę, švento Petro nuosavybę, vienos dievobaimingos kunigaikštienės padovanotą, iš jos atėmė... O vis dėlto ji atlaiko visas atakas; ji pergyvena ir perneša visas schizmas, visas herezijas, visus skilimus ir pasidalinimus, — šv. Liudviko įstaigas, lygiai kaip galikaniškąsias laisves; Pothierą, lygiai kaip Dekartą; Liuterį, lygiai kaip Volterį. Ji savo pačios nemirštamumą pergyveno; ji turėjo savo reformuotų popiežių dar ilgai prieš reformaciją; ir šiandien, kada iš reformacijos pasiliko tik tuščias žodis, Tridento santaryba, nesutikdama pasipriešinimų, valdo tikintįjį pasaulį. Kas daugiau? Kiek bažnyčių savo filosofija ir laisvėmis aukščiau stovėjusios griuvėsiais virto! O Kat. Bažnyčia tuos griuvėsius skaito ir pati reformuojasi savo nekintamumu. Ji tik kvėpavimą teturi, daugiau nieko; bet tas kvėpavimas buvo gyvensnis už visa tai, ką matė gimstant, ir stipresnis už visas įstaigas, įkurtas ar jos pavyzdžiu, ar šalia jos. Reikia priimti principą, kuris per amžius paliks nepaliestas ir kuris, gyvendamas sąži-

nės gelmėse, pakankamai turi pajėgos Bažnyčiai išlaikyti, iš schizmų griuvėsių nuolatos jai narių tiekti; principą, kuris Bažnyčią, kaip feniksą iš jo paties pelenų, į gyvybę grąžins, jei bet kada jos nustotų. Ar norite žinoti tą Bažnyčios principą – saugotoją ir kūrėją? Bažnyčia Dievą turi. Ji juo tiki geriau, negu visos kitos sektos. Bažnyčia yra tyriausias, tobuliausias ir gražiausias dieviškosios esmės pareiškimas; ji viena temoka tikrai Dievą garbinti. O kadangi nei žmogaus širdis, nei protas negali atsipalaiduoti nuo Dievo minties, kuri yra esminis Bažnyčios charakterio bruožas, Bažnyčia, nepaisant visų puolimų, pasiliko nenugalėta“ (XX, 1936, 81).

177. Mažasis misijų rengėjas.

Tai buvo 1925 metais, kai Šv. Tėvas Pijus XI šventė 50 metų kunigavimo jubiliejų. Daugybė keleivių važiavo į Amžinąjį Miestą pasveikinti popiežiaus. Iš Austrijos sostinės Vienos miesto nuvažiavo jaunimo igaliojinių būrelis; jų tarpe ir 14 metų Albertukas. Jis paskaitė Šv. Tėvui surašytą pasveikinimą. Šv. Tėvas jį ypatingai laimino, linkėdamas, kad jis taptų šventu. Albertukas susigraudinęs pasiryžo darbuotis Kristaus karalystės praplatinimui. Jis pasisakė tai savo kapelionui, kuris pagyrė jo pasiryžimus. Albertukas turėjo porą blogų draugų; jis užsidedė noru patraukti juodu prie Dievo. Pasiryžo aukoti už juodu dažną Komuniją. Tuo tarpu neužmiršo ir kito veikimo. Atėjus vasarai, Albertukas išvyko su keletą draugų prie vieno ežero atostogoms. Aplankydamas vietinę miestelio bažnyčią, jis pamatė misijų kryžių, ant kurio buvo parašyta, kad čia 1905 metais buvusios misijos. Albertui dingt mintis: eiti ir paklausti klebono, ar per ištisus 20 metų nebuvo dar šioj parapijoj misijų. Paskambino, išėjo senutis klebonas ir paklausė, ko jis noris. „Tėveli, ar tiesa, kad šioj parapijoj per 20 metų nebuvo misijų?“ – „Taip, vaikeli“, atsakė klebonas. „Ir nebus?“ gailėstingu balseliu paklausė Albertukas. „Tur būt ne, vaikeli: aš jau senas, žmonės manęs neklauso, gal kai ateis jaunas kunigėlis, tada...“ – „Padarykite dabar misijas“, maldavo Albertukas. „O kas jas ves – ar Tamsta?“ nusišypsojo klebonas. „Ne, tėveli, aš žinau iškalbingą misijonierių, tai mano kapelionas; aš jo paprašyčiau, jis atvažiuotų, gal net dviese, ir būtų labai gražios misijos“. – „Bet kad žmonės neklauso, kas juos sušauks?“ – „Ar turite, tėveli, jų adresus?“ – „Taip, adresus jų turiu, bet kas iš to?“ – „Tėveli, duokite man adresus, mes čia esame daugiau negu 10 vaikų: pasidalinsime gatvėmis ir sušauksime“. – „Ar tik ne iš dangaus, vaikeli?“ nusidžiaugė klebonas. „Gera mintis, sutinku“. Nepraėjo nė dviejų savačių ir, visas miestelis buvo jau ant kojų: kiekvienas skubinosi į misijas. Šimtai žmonių arti-

nosi prie klausyklų; iškalbingai sakomi misijonieriaus pamokslai privedė prie Dievo net užkietėjusius nusidėjėlius. Bet didžiausiu tų misijų apaštalu V. Dievas paskaitė Albertuką. — Kartą suminėtu du blogu Albertuko draugu vežė jį automobiliu ir pasakė jam kad vežą į nedorą vietą; tyčiodamiesi iš jo skastybės, rodė jam negražius paveikslus ir kalbėjo begėdiškas kalbas. Matydamas, kad kitaip neišsigelbės, Albertukas šoko iš auto ir mirtinai prisitrenkė. Dabar tuodu draugu susiprato negerai padarę; ypač juodu susigraudino, kai Alberto kišenėje atrado knygelę, kurioj išskaitė, kad Albertukas priėmė tą dieną Komuniją už savo dviejų draugų atsigėžimą. Albertukas mirė. Tiedu draugu tikrai atsigėžė ir tapo uolūs Kristaus apaštalai (Žv. 1934, 12).

178. Misijos gatvėse.

Brentwoodov vyskupas A. Doubleday 1936 m. patvirtino gatvės misijų planus. Tos misijos toje pat vietoje tęsiasi visą savaitę. Misijonieriai parenkami iškalbingesnieji vienuoliai. Jų klausosi ir nekatalikai. Anglijos katalikai pasiryžo atvesti prie Dievo anglikonus, kurių tarpe yra daug visai nekrikštytų asmenų (Šlt. 1936, 38). — Anglų mokslininkas Darvinas, kurs neteisingai laikomas bedieviškos pasaulėžvalgos tėvu, keliaudamas tyrinėjimo tikslais Pietų Amerikoje po Ugnies Žemę ir pamatęs katalikų misijonierių primityviųjų tautų kultūrinimo srityje didelius darbus, buvo taip sužavėtas misijomis, kad tuojau pasižadėjo kasmet aukoti po nemažą sumą misijų tikslams (Fat. I, 159).

179. Viena mergina atvertė sodžių.

Riemvas Maak (Afrikoje) sodžiaus gyventojai 1935 m. pareiškė noro priimti krikštą ir būti katalikais. Tą didelę jų tarpe atmainą padarė viena to sodžiaus mergina. Prieš dešimtį metų jauna mergaitė prašė atsilankiusio į jų sodžių vyskupo Fages priimti ją į Katalikų Bažnyčią. Jos tėvams sutinkant, ji buvo pasiūsta į Keimos seselių vienuolyną pasimokyti, kur išbuvo 9 metus. Gana daug prasilavinusi mergina sugrįžo į gimtinę. Visas sodžius susidomėjo jos tikėjimu. Mergina virto apaštalu. Visas sodžius panorėjo mokytis Kristaus mokslo ir priimti krikštą (Šlt. 1935, 20). — Jei visi tikintieji susiprastų, tai su apaštališku uolumu rūpintųsi sielas patraukti prie Dievo (Pop. Pijus XI).

180. Radio misijonierius.

Garsusis airių dainininkas — tenoras grafas Jonas Mac Cormack Šiaurinėje Amerikoje mieste Tournee koncertavo per radio. Tarp kitų giesmių pagiedojo bažnytinį Švč. Sakramen-

to himną Panis angelicus. Praslinkus vienai dienai, giesmininkas gauna laišką: „Mielas pone Mac Cormack, vakar išklausiau stebėtinai gražų jūsų koncertą. Jūs negalėsite suprasti, kaip mane paveikė himnas Panis angelicus. Kai aš buvau dar nesusituokęs, tai ir aš giedodavau solo Šv. Leonardo bažnyčioje. Bet po to tikėjimą paniekinau. Vakar, jums giedant himną, mano mintys paskendo daugybėje prisiminimų. Aš prisiminiau anas pamaldumo dienas, kada taip maloniai klausydavau šv. Mišių. Dabar kaip viskas pasikeitė! Aš buvau tapęs pagoniu. Jūsų giedojimas mane atvertė, nes vakar vakare tvirtai pasiryžau vėl klausyti šv. Mišių ir atlikti kitas religines praktikas. Galite būti užtikrintas, kad jūs esate pirmasis, už kurį aš meldžiuosi, nes jūs mane grąžinote atgal į Bažnyčią, be kurios globos klaidžiojau per 12 metų“ (Šlt. 1934, 47). – Prancūzijos švietimo ministerija 1935 m. suteikė Akademijos karininko titulą (vardą) katalikų misijonieriui T. Riebšteiniui, dirbančiam nuo 1918 m. Afrikoj, Lomėj, Togo sostinėj. Tenai jis buvo vikaras, katalikų mokyklos direktorius ir pagaliau Šv. Jėzaus Širdies parapijos klebonas. Jis puikiai moka vietinių gyventojų kalbą, yra parašęs visą eilę jos gramatikų, vadovėlių, sudaręs du žodynus, į tą kalbą jis verčia Šv. Raštą ir ruošia didelį ta kalba katekizmą (Rt. 1935,257).

181. „Eikite tad ir mokykite...“

Kristus savo apaštalams yra pasakęs: „Eikite tad ir mokykite visas tautas“. Kat. Bažnyčia šią garbingą Kristaus pavestąją misiją vykdo jau devyniolika šimtų metų. Iš 2 070 milijonų viso pasaulio gyventojų dar tik 783 mil. išpažįsta krikščionių tikėjimą; iš jų tik 364 mil. yra katalikų (18 nuošimčių). Todėl dar 1.300 milijonų pasaulio gyventojų klaidžioja stambeldybės arba įvairiuose klaidatikybių rūbuose. Katalikų kunigų pasaulyje yra 321.000, kurių 18.028 dirba pagonių kraštuose platindami katalikų tikėjimą; 5.110 brolių, 28.112 seserų vienuolių, 35.678 mokytojai ir 25 684 krikštytojai. Misijų kraštuose jau yra 450 seminarijų, kuriose mokosi 20.000 seminaristų. Iš tų pačių kraštų kilusių kunigų jau yra 7.500. Misijų srityse gyvena apie 15.000.000 čiabuvių katalikų. Daug jau yra misijonierių, tačiau prisimenant, kad Lietuvoj vienam kunigui tenka 1666 katalikai, o misijų kraštuose vienam misijonieriui 76.700 nekatalikų, vis dėlto Evangelijos skelbėjų yra per maža. Katalikų misijos yra padalintos į 374 bažnytines provincijas. Tuose kraštuose yra 45.826 bažnyčios: Azijoje 26 329, Afrikoj 14.865, Amerikoj 1.929, Okeanijoje 1.402. Labdarybė, toji skaisti krikščionybės aureolė, misijų kraštuose plačiai pasklidusi. Ten misijonieriai išlaiko 692 ligonines, kuriose į metus gydosi iki 300.000 ligonių; 1848 ambulatorijas,

kurios aptarnauja 11 milijonų žmonių; 2.222 vaistines, 1.609 vaikų prieglaudų su 82.000 vaikų, 229 senelių prieglaudų su 11.300 senelių, 81 prieglaudą raupsuotiesiems su 14.000 ligonių ir 134 kitas labdarinės įstaigas. Šiems labdarinės reikalams misijonieriai kasmet išleidžia per 200 mil. litų. (Skaiciai iš 1934 m.). Katalikų Bažnyčia savo mokslu išgelbėjo žmoniją iš barbarijos ir įkvėpė jai naujo, prasmingo gyvenimo dvasią. Misijų kraštuose jau 1934 m. buvo 29.264 pradžios mokyklos su 1.400.000 mokinių, 1.117 aukštesniųjų mokyklų su 178.000 mokinių, 474 amatų mokyklos su 15.000 mokinių, 53 kitos specialinės mokyklos ir 17 universitetų. Jie išlaiko 145 spaustuves ir leidžia 165 laikraščius. Ypač didelę misijų pažangą pastebime 418.000.000 kinų tautoje. 1900 metais čia buvo tik 762.756 katalikai. Dabar čia yra 2.703.486 katalikai. Per paskutiniuosius metus priaugo čia 79 tūkstančiai katalikų. Ir vietinių kunigų skaičius padidėjo 528. Pekino universitete buvo 950 studentų. Katalikiškasis pasaulis visa tai gerai įvertina ir dosniai remia. 1934 m. daugiausia misijoms aukų gauta iš Amer. Jungt. Valstybių—7.500.000, Prancūzijos—7.200.000. Italijos — 5.290 000, Vokietijos — 4.500.000, Belgijos — 3.000.000, Per 10 metų (1922—1932) tikėjimo platinimui suaukojo A. J. V. — 189, Prancūzija—60, Italija—36, Vokietija—31, Olandija, kurioje yra 2.400.000 katalikų, — 21 milijoną lirų (lira—50 et.). (Rt. 1935, 241).

182. Didysis rusų konvertitas kun. Zercianinovas.

1933-IX-23 Rusijoje miręs žymus atsivertėlis kun. Aleksiejus Zercianinov'as buvo kilęs iš pamaldžios pravoslavų šeimos. Jo tėvas buvo net stačiatikių dvasiškis. Jis be galo troško kuo geriausiai pažinti Kristaus mokslą ir visiškai pasiaukoti Dievo tarnybai. Tapęs stačiatikių dvasiškiu, jis atsidėjęs skaitė senovės Bažnyčios Tėvų veikalus; studijavo net kitų kraštų žymiausių teologų knygas. Toks karštas ir nuoširdus tiesos ieškojimas jį pagaliau atvedė į Kristaus Bažnyčią. 1896 m. jis slapta buvo priimtas į Kat. Bažnyčią. Būdamas atviros širdies, drąsus atsivertėlis 1898 m. įteikė raštu tris rimtus paklausimus pravoslavų archierejui. Už tai jis buvo įskustas valdžiai ir ištremtas į Susdal'į, kur buvo tuo metu kalinami pravoslavų dvasiškiai, tapę katalikais. Visos pastangos jį atversti nuėjo niekais. Atsivertėlis virto tikru kalinių apaštalu, kuris savo karštais įrodinėjimais ir ginčais patraukė į Katalikų Bažnyčią net visus savo sargybinius! Valdžia 1901 m. Zercianinovą išleido iš kalinimo. Jam buvo leista gyventi savo kukliuose nameliuose, kuriuose kerštingi žandarai buvo išgriovę krosnis, nudraskę sienų popierius ir t.t. Tačiau jis nenusimena. Jau nuo 1896 m. jis su didžiausiu atsidėjimu dirbo, rašydamas savo didįjį veikalą

apie „Dievo Karalystę pasaulyje“. Tai buvo 12 tomų apologetika, kurioje jis iš pačių pravoslavų apeigų ir iš seniausiųjų Bažnyčios Tėvų raštų aiškiai įrodo Katalikų Bažnyčios tikrumą, Šventojo Petro pirmenybę ir reikalą klausyti Romos popiežių. Tik 1905 m. buvo jam leista važiuoti į Petrapilį. Čia jis buvo paskirtas katalikų klebonu tiems rusams, kurie buvo priėmę katalikų tikėjimą rytų apeigomis. Kilus revoliucijai, bolševikai jį uždarė į kalėjimą 1921 m. kun. Zercianinovas vėl buvo išleistas. Dar tais pačiais 1921 m. kun. Aleksiejus įsteigia Maskvoje savo garsiąją seserų kongregaciją. Į ją buvo priimamos tik tos rusų atsivertėlės jaunuolės, kurios troško apaštalauti net bolševikiškoje Rusijoje, skleisdamos katalikų tikėjimą fabrikuose ir kalėjimuose, namie ir ištremimo vietose. Todėl jau 1924 m. bolševikai ištremia tą nepatogų Kristaus apaštalą trejiems metams į Jekaterinburgą. O jo seserys išblaškomos po įvairius kalėjimus. Daugumas jų patenka į Sibirą. 1928 m. ir kun. Zercianinovas buvo išsiųstas į Tobolską, šiauriniame Sibire. Čia jis atrado visą eilę kitų katalikų, kurie taip pat kentėjo, kaip ir jis. Todėl greitai jis virto jų angelu ramintoju. Bet visų didžiausią džiaugsmą tam žilagalviui Rusijos apaštalui suteikė jo įsteigtosios seserys. Kelios iš jų buvo ištremtos net į Šiaurės Vandenyne pakraščius. Čia jos jau suspėjo atversti visą eilę stabmeldžių eskimų ir krikštytų pravoslavų, kurie tačiau apie savo tikėjimą nieko nežinojo. Seserys, netikėtai patyrusios apie savo dvasios vado ištremimą į Tobolską, džiaugsmingai rengėsi jį aplankyti kartu su savo naujai atverstaisiais katalikais. Todėl vos tik storieji ledai ištirpo vandenyne ir Obėje, jos sykiu su savo „parapijiečiais“ išplaukė mažais laiveliais į patį Tobolską. Pakeliui jie, niekieno nepastebimi, išimdavo iš kišenių savo rožančius, kuriuos jie patys buvo pasidirbdinę, ir pašnibždomis meldėsi prie Apaštalo Karalienės, kad ji laimintų jų kelionę. Sėkmingai atvykę į Tobolską, jie visi priėmė šv. sakramentus iš 85 m. senelio kunigo, kurį Dievo Apvaizda buvo atsiuntusi į jų skurdžiasias apylinkes. Tiktai 1932 m. vienam katalikui po ilgų derybų pavyko gauti leidimas ir besveikatį kunigą parsivežti atgal į Gorkio miestą (Nižni-Novgorod). Čia jis 1933-IX-23 ir pabaigė šios žemės kelionę. Dar prieš jo mirtį Šv. Tėvas buvo atsiuntęs jam ypatingą palaiminimą, pagerbdamas jo didžius nuopelnus Katalikų Bažnyčiai Rusijoje (Žv. 1935, 10)..– „Geras mokslas duoda malonės* (Pat. 13,15).

183. Gyvas sudegintas šalia laužo.

Prieš 300 metų jėzuitas Karolis Spinola, po keturių metų sunkaus kalėjimo, buvo gyvas sudegintas. Degintas žiauriausiu būdu, kad ilgiau kentėtų baisias kančias. Buvo paguldytas šalia degančio laužo taip, kad ugnies liepsnos liežuviai karts nuo

karto laižytų jo kūną ir pamažu jį naikintų. Kai šis baisus kankinimo būdas buvo papasakotas Olandijos kunigaikščiui Henrikui iš Nassau, jis prie daugybės protestantų dvasiškių ir kilmingų vyrų pasakė: „Aš nežinau nė vieno asmens, kurį aš ir šiaudulio liepsna būčiau pervaręs iš vieno tikėjimo į kitą“. Mat, tuo laiku Olandijoje siautė žiaurus katalikų persekiojimas – katalikus varu versta priimti protestantizmą (Fat. I, 156). – Garsioji grafienė Ida Hahn-Hahn, perėjusi į katalikų tikėjimą, sako: „Jeigu protestantai žinotų savo bažnyčios įsteigėjų mokslą, tai greitai beliktų tik tokie protestantai, kurie protestuotų prieš tą mokslą“ (Ten pat, 154).

184. Retas atsitikimas – bonzos atsivertimas.

Japonijoje nesenai buvo retas atsitikimas – vienas pagonių kunigas, vadinamasis bonza, priėmė katalikų tikėjimą. Jis buvo kilęs iš vienos įtakingos budistų šeimos ir nuo kūdikystės buvo ligotas. Pagal vieno burtininko patarimą jis užsidarė šventykloje ir pasiskyrė su kūnu ir siela Budos tarnybai, tikėdamasis tokiu būdu pasveikti. Lankydamas savo tėviškę, susitiko su savo senu jaunystės draugu, kuris jau buvo tapęs krikščioniu. Šis bonzai papasakojo apie katalikų religiją ir išaiškino „Tėve mūsų“ žodžių prasmę. Pasikalbėjimas padarė didelį įspūdį. Jaunasis budistas pripažino vieno asmeninio Dievo, mūsų Tėvo, buvimo reikalingumą, kuris vertas mūsų pagarbos ir meilės. Jis sustatė maldą: „Duok, Dangaus ir žemės Viešpatie, kad Tave pažinčiau ir mylėčiau; duok, kad aš iš šios ligos pasveikčiau, nuo kurios aš taip daug turiu kentėti, bet jei aš nebūsiu to vertas, tai duok man jėgų tai kantriai iškęsti“. Taip nusiteikęs, kreipėsi po kelių dienų į katalikų misijonierių, prašydamas priimti jį į Kat. Bažnyčią. Būdamas gabus, greitai išmoko pagrindines katalikų tikėjimo tiesas. Per krikštą gavo Povilo vardą ir nuo to laiko tapo veikliu kataliku.

185. Bažnytinės unijos pionierius.

Rytų apeigų arkivyskupas pal. Juozapas Kuncevičius buvo svarbiausias XVI–XVII šimt. katalikų ir stačiatikių susivienijimo (vadinamosios bažnytinės unijos) pionierius bei gynėjas. Pal. Juozapas Kuncevičius, kurį kai kas spėja esant lietuviu, gimė Volynijoje, Vladimyre 1580 metais ir tais pačiais metais šv. Praksedos bažnyčioje buvo pakrikštytas rytų apeigomis. Nuo pat kūdikystės dienų palaimintasis atsinešė maldingą ir gailėstingiems darbams palinkusią sielą. Romos brevijoriaus (kunigų poteriuose) lapkričio 14 d. aušrinės lekcijoje pasakojama legenda, kad kartą dar mažiukas, nuvestas bažnyčion ir įsistebėjęs į kryžių, paklausęs motinos, kam esąs kryžius ir ką jis reiškias. Motinai beaiškinant šv. Kryžiaus paslaptį, iš Nu-

kryžiuotojo šono žaizdos išlėkusi ugnies kibirkštis ir nutūpusi ant vaiko krūtinės. Šis antgamtinis reiškiny s labai nugąsdinęs motiną ir, rūpestingai nuvaliusi vaiko krūtinę, neradusi nė mažiausios nudegimo žymės ant rūbo. Maldinga motina šiam nuostabiam reiškiny mačiusi būsimą sūnaus pasišventimą. Baigdamas jau antrą dešimtį metų Palaimintasis patenka pas turtingą Vilniaus pirklių, kuris, matydamas jaunuolio gabumus bei šventą gyvenimą, nori jį išsūnyti, bet Palaimintasis nesutinka, meta pasaulį ir stoja ten pat Vilniuje bazilijonų vienuolynan, priimdamas Juozapato vardą. Vienuolyne pasižymėjo labai aštriu gyvenimu. Išventintas kunigu, o vėliau ir vyskupu, dar su didesniu pasišventimu eina savo pareigas. Trūkstant unitų kunigų, patsai klauso išpažinčių, patsai sako pamokslus, patsai teikia sakramentus. Mirus Polocko arkivyskupui Gedėanui, jo vieton pašaukiamas Palaimintasis Juozapatas. Priprastą gyvenimo aštrumą pasilaikė ir vyskupo soste, o savo veikimą beveik padvigubino. Norėdami ištikrųjų Kristaus apaštalą palenkti savo pusėn, schizmatikai (atskilėliai – pravoslavai) siūlė jam 30.000 florenų ir prašė kai kurioms bažnyčioms paskirti schizmatikus kunigus. Palaimintasis vyskupas iš jų pasiūlymo tik nusijuokė. O kad kai kurie dvasiškiai siūlė nusilenkti Maskvos patrijarchui, nes tuo būdu daugiau laimėsias sielų, šventasis atšovė: „Rocognoscat Patriarcha Papam, et ego recognoscām Patriarcham – Tepripažįsta patriarchas popiežių, ir aš pripažinsiu patriarchą“. Nei gerumu, nei vylium negalėję prigauti Juozapato, schizmatikai ėmėsi smurto. Juozapatui bevizituojant Vitebską, schizmatikų pseudo-vyskupo Smotricijaus sukurstyta minia 1623 m. lapkr. 12 d. įsiveržia į Juozapato rezidenciją, budelis kerta kirviu vyskupui į galvą, paverčia žemėn ir švinine buože pribagia savo auką. Bet įsiutusi minia nepasitenkino Teisiojo krauju. Nudraskę vyskupui rūbus, apnuogino kūną ir, virvėmis pririšę už kojų, su arkliais valkiojo po visą miestą, kol galop ėmetė į Dauguvą. Tik į šeštą dieną pamaldūs unitai atrado jo kūną ir, nuvežę Polockan, katedroje iškilmingai palaidojo. Pop. Urbonas VIII, ištyręs jo dorybingą gyvenimą, devynioliktais metais po jo mirties vysk. Juozapatą beatifikavo, leisdamas jo garbei kalbėti kunigų poteries ir laikyti jo vardo šv. Mišias. O pop. Pijus IX, pridudamas ypatingos reikšmės Bažnytinės Unijos Misijai, 1867 m. Vatikano Bazilikoje, dalyvaujant rytų ir lotynų apeigų vyskupams, paskelbė pal. Juozapato kanonizacijos formulę ir pasodino jį ant puikiausio Trono Dievo Bažnyčioje (Rt. 1935, 261). – Pijus XI šiai didžiajai misijai – vesti pravoslavus į Katalikų Bažnyčią – yra paskyręs mūsų garbingąjį vyskupą P. Bučį, M. I. C.

XIV. VISI VISIEMS

*„Visokį išmintimi mokykite vieni kitas“.
Kolos. 5,16.*

186. Kareivių apaštalas.

Tai atsitiko Prancūzijoje. Buvo sekmadienio rytas. Kareivinėse tylu, nes visi kareiviai dar miega savo kambariuose. Štai, vienas jų keliai ir eina į artimą bažnyčią išklausti šv. Mišių. Jo draugai, pastebėję išeinantį, šaukia: „Kur tu eini taip anksti?“ – „Į bažnyčią!“ ramiai atsako šis. „Į bažnyčią?!“ Staiga miegamajame kyla triukšmas. Visi šaiposi iš pamaldžiojo draugo. Kiti jį kritikuoja. Treti bara, kad trukdo ramiai miegoti. Bet anam kareiviui tai nesvarbu. Jis drąsiai atlieka savo pareigą. Dargi kreipiasi į savo draugus: „Jei kuris norite, eikim kartu“. Netrukus atsikėlė vienas, kitas, iš viso penki vyrai ir nuėjo kartu su savo šauniu draugu į bažnyčią (Žv. 1936, 6). – Dvidešimties metų šv. Pranciškus Salezietis priėmė pirmą sykį šv. Komuniją ir tą pačią dieną sutvirtinimo sakramentą. Nuo to laiko Pranciškaus maldingumas dar didesniais šuoliais ėmė kilti. Kasdien Pranciškus klausydavo šv. Mišių, lankydavo Švč. Sakramentą, skaitydavo šventųjų gyvenimus. Su kitais dviem broliais Pranciškus gerai sutikdavo, dažnai sakydamas: mes visi trys broliai esame puikios sudėtinės salotos dalys: brolis Jonas dėl savo smarkumo yra uksusas, Liudvikas dėl savo pastovaus būdo – druska, o aš – alyva, nes visus turiu taikinti (Filoteja, Įžanga).

187. Mažasis apaštalas.

Ernestas Lemmer buvo vienintelis katalikas berniukų protestantų mokykloje, kurios direktoriumi buvo protestantų pastorius, išmintingas žmogus. Protestantai berniukai ėmė juoktis iš katalikų tikėjimo, ypač iš Dievo Motinos kulto (garbinimo), girdi, Marija tebuvusi paprasta moteris. Ernestas negalėjo to pakęsti ir paprašė direktorių leisti jam Šv. Raštu įrodyti draugams, kad katalikai teisingai garbina Mariją. Direktorius leido. Ernestas nuėjo pas draugus ir liepė susirasti Šv. Rašte visas vietas, kur kalbama apie Marijos dieviškąją motinystę. Perskaitę tas Šv. Rašto vietas, protestantai berniukai nebeturėjo ko atsakyti. Direktorius Ernestą pagyrė (P. G. 1936, 28). – Dar vos

penktus metus eidamas, šv. Pranciškus Salezietis jau pradėdavo ginčytis su kalvinais, todėl, kai į pilį ateidavo koks kalvinas su reikalu, tėvai buvo priversti mažą Praniuką uždaryti kambaryje, kad jis kreivatiškių neužpuldinėtų (Filotėja, Įžanga).

188. „Paveikslas mano“.

Garsusis Maskvos gydytojas Haasas, didelis kalinių užtarytojas, atsidėjęs kovojo ir su rusų piktais įpročiais. Devyniolikto šimtmečio vidury vienas turtingas Maskvos pirklys norėjo pasigirti „šventam daktarui“ paveikslu, kuris visą laiką buvo pridengtas žalia „tafta“. Paveikslo turinys buvo toksai, kad jo drąsus atvirumas aiškiai pereinavo purvinos tikrovės ribas. Pirklys būtinai norėjo tą paveikslą parodyti Haasui. Atvykęs Haasas pažvelgė į paveikslą ir užuot barėsis nutilo. Galop pradėjo įkyriai prašyti tą paveikslą parduoti. Pirklys ilgai atsisakinėjo. Bet Haasui nelengva buvo atsispirti, ir pirklys, kuris labai Haasą gerbė, matydamas jo nepalenkiamą norą turėti nepadorų paveikslą, su didele širdgėla pasiūlė seneliui savo paveikslą dovanoti. Haasas griežtai atsisakė dovanojamą paveikslą priimti, bet būtinai prašė jį parduoti. Tada pirklys užsiprašė didžiulę kainą. Haasas, kiek pagalvojęs, sušuko: „Paveikslas mano“. Po kelių mėnesių Haasas atvežė reikalaujamą pinigų sumą ir išsivežė norėtąjį paveikslą. Po kiek laiko pirklys pasiilgo savo paveikslo ir atvyko pas Haasą, norėdamas savo buvusiu paveikslu vėl pasigėrėti. Senelis maloniai jį priėmė. Svečias tiriamai žvalgėsi aplink. Bet paveikslo nebuvo. Pagaliau neiškętęs paklausė šeimnininką, kur esąs tas brangus jo širdžiai kūrinys. „Paveikslas čia, šitame kambaryje“, atsakė Haasas. „Bet kurgi? Aš nematau“. Haasas ramiai atsakė: „Krosny“ (Rt. 1936, 85). – „Geras žmogus išima iš gero izdo gerų dalykų, o piktas žmogus iš pikto izdo išima piktų dalykų“ (Mat. 12,35).

189. Laiškų mokslas.

Australijos katalikų kunigai, negalėdami pasiekti visų plačiai išbarstytų parapijiečių, sugalvojo naują būdą tikėjimui mokyti. Jie įvedė „laiškų mokslą“. Išsiuntinėja vaikams laiškais tikėjimo pamokas kas savaitę. Per tam tikrą laiką aplanko tuos savo mokinius kunigai, tikrindami juos grupėmis, ir jų mokslą patikrina. Tokiu būdu atpuola daug varginamų kelionių kunigams ir vaikams, norint juos tikėjimo pamokyti žodžiu. Per 1935 metus Australijoje pamokyta tikėjimo apie 10.000 vaikų (Šlt. 1936, 12). – Pal. Petras Faber'as (1506-1546) buvo pats pirmasis Jėzaus Draugijos kunigas. Šalia nuoširdaus pamaldumo į Švč. Panelę palaimintasis pasižymėjo nepaprastu maldinumu prie Angelų Sargų. Ir keliaudamas per bet kurį kaimą ar miestelį, jis meldavosi ir prie tų angelų, kuriems Dievas pavedė globoti tą visą apylinkę ar sodžių (Žv. 1935, 10).

190. „Leisk man veikti“.

1931-1-19 Giasono ligoninėje (Italijoje) mirė kaip apaštala-
vimo auka jaunas, turėdamas vos 22 metus, miestų apaštalas
Domininkas Vian. Būdamas Paryžiuje, jis apaštalavo „raudona-
jame“ priemestyje. Vieną dieną jis su kitu savo kongregacijos
broliu įėjo į salę, kur buvo susirinkę daug darbininkų italų.
Kai kurie iš jų tuoj, kai tik pažino jaunuosius žmones, pradėjo
tyčiotis iš jų, lygindami juos su žmogžudžiais. „Leisk man
veikti!“ tarė Domininkas savo draugui. „Nebijok! Aš parodysiu
jiems savo revolverį. Tu pamatysi, ką jie atsakys“. Jis išsitrau-
kė iš kišenės dailų rožančių ir, jį pakeldamas, sušuko: „Štai
mudviejų ginklai!“ Jis užlipo ant paauskstinimo ir pradėjo kal-
bėti. Darbininkai po truputį nurimo ir klausėsi rimtos ir malo-
nios kalbos, plaukiančios iš lūpų žmogaus, kurio jauna širdis
degė tokia karšta Dievo ir sielų meile. Kitą kartą iš jo kišenės
iškrito medalikėlis su Švč. Panelės atvaizdu. Visi aplink jį sto-
vintieji žmonės pradėjo juoktis. Tačiau Domininkas jį ramiai
pakėlė, jausmingai pabučiavo ir įdėjo į savo kišenę, kaip di-
džiausią pasaulio turtą. Domininkas Vian, turėdamas 19 m., iš-
ėjo iš banko, kuriame tarnavo, ir įstojo į Šv. Povilo kongrega-
ciją, kuri 1920 m. buvo įsteigta kardinolo Ferrari dvasioje. Toji
kongregacija subūrė kunigus ir pasauliečius ir bendrą moder-
niškojo apaštalavimo frontą. Jie buvo pasidalinę į dvi atskiras
bendruomenes. Paprastais įžadais jie paaukoja Dievo tarnybai
visas savo jėgas. Šie pasauliečiai vienuoliai, nesiskirdami nuo
kitų žmonių nei savo drabužiais, nei elgesiu, nei išoriniu gy-
venimu, lengvai įeina į visus visuomenės sluoksnius ir broliška
veda minias į bažnyčias, kuriuose jų misijonieriai jau sako pa-
mokslus (Žv. 1934, 4). — „Ar gali būti geresnis apaštalavimo
būdas, kaip tasai, apie kurį didysis vyskupas ir kankinys šv.
Kiprijonas pasakė savo laikų persekiotojams: mes daug nekal-
bame, bet gyvename, — ir štai, žiūrėkite, kaip mes gyvename“
(Pop. Pijus XI).

191. „Jie turėjo daugiau mokslo, negu jūs!..“

Kaune pas vieną universiteto docentą dirbo vienas uolus
Vyrų Apaštalavimo kuopelės pirmininkas, p. B. Netikintysis
darbdavys greitai pradėjo aiškinti savo darbininkui amžinai te-
besikartojančią giesmę, jog tikėjimas esąs vienų kunigų prasi-
manymas, kad mokslas esąs griežtas jo tikėjimo priešas ir t.t.
Iš pradžių klausėsi, klausėsi p. B., bet paskum jam šitaip atsakė:
„Ponas Daktare! Tiesa, tamsta esi už mane daug mokytesnis.
Bet aš taip pat žinau, jog garsiausieji elektros tyrinėtojai Volta,
Amperas, Galvani ir kt. buvo sykiu ir labai pamaldūs katalikai.
O aš manau, kad jie turėjo daug daugiau mokslo, negu tamsta...“
Docentas tik baltomis sušnairavo į savo samdinį ir taip nutilo,

lyg būtų kas jam žadą atėmęs!.. (Žv. 1936, 9). – „Geriau jiems buvo nepažinti teisybės kelio, kaip pažinus trauktis atgal“ (2 Petr. 2,21).

192. Meilė nugalėjo drungnumą.

Trylikos metų vaikas, Juozapiečių Draugijos narys, turėjo motiną, kuri daug metų nebeatlikinėjo velykinės išpažinties. Tai buvo jam labai skaudu, nes jis žinojo iš katekizmo, jog kataliko būtina pareiga kasmet apie Velykas priimti šv. sakramentus. Todėl jis pradėjo kuo karščiausiai melstis už motiną. Vieną vakarą, būdamas šv. Juozapo koplyčioje, jis savo skaudančią jauną širdį atvėrė Dievui karštoje maldoje. Staiga jis pajuto stiprų patraukimą eiti pas savo nuodėmklausį ir prašyti, kad jis imtųsi kurių nors žygių paraginti jo motiną atlikti savo tikybinės pareigas. Ir tikrai, jis nuėjo pas kunigą ir verkdamas nupasakojo reikalą. Kunigas, labai sujaudintas, tuojau nuėjo pas jo motiną. Ir, štai, ta moteris, kuri iki šiol nė kiek nesirūpino sielos išganymu, netikėtai noromis priėmė kunigą ir jo paraginimus ir pasižadėjo tikrai grįžti prie Dievo ir jo Bažnyčios. Ji tai padarė neatidėliodama ir nuo to laiko pradėjo visai naują gyvenimą (Šv. Juozapas, Dosenbach, 1934, 73-74). – „Ir visa, ko tik prašysite maldoje tikėdami, gausite“ (Mat. 21,22).

193. „Minutė tylos: mąstyti apie Kristų...“

Žosistai – tai Prancūzijos ir Belgijos katalikų darbininkų jaunimo organizacija (J.O.C.). 1935 m. centralinis Belgijos žosizmo komitetas išplatino šį šūkį: „Didįjį Penktadienį 3 val. po pietų visi žosistai, visu jų darbo frontu, stengsis išlaikyti 1 minutę tylos ir susikaupimo Dieviškojo Išganytojo mirčiai paminėti“. Štai to šūkio vykdymo keli pavyzdžiai. Vienoje Tournai miesto spaustuvėje, kurioje dirbo 250 darbininkų, vienam 18 m. žosistui primygtinai prašant, spaustuvės savininkas leido ant sienų išlipinti porą afišų su įrašu: „Didysis Penkiadienis! Jėzaus Kristaus, už mus visus ant Kryžiaus kentėjusio, mirčiai paminėti 3 val. po pietų bus sustabdytos visos mašinos: minutė tylos...“ T... cemento fabrike ištisą minutę kaukė sirenos, ir visi darbininkai susikaupę tylėjo. Daugelio akys pasruvo ašaromis... Didžiulėse Liege miesto dirbtuvėse mašinos sustojo dundėjusios. Vienas kitas darbininkas, nusteбęs nelaukta pertrauka, apsidairė aplinkui, žvilgterėjo į laikrodį: trečia valanda. „Aha! tiesa“, sumurmėjo ir palenkė galvą... Mouscron mieste vienas žosistas paprašė šeimininko, kad pertrauktų darbą bent trumpam momentui. Šis atsakė, jog paliekas kiekvienam visišką laisvę tylėti ar ne, bet darbo nesustabdysiąs. 20 dirbtuvės darbininkų, karštų jaunuolio žodžių paraginti, nepertraukdami darbo praleido ištisą pusvalandį susikaupime ir apmąsty-

me ir tą dieną iki vėlaus vakaro šnekučiavosi tarp savęs apie Kristaus mirtį... Vėl kitas, išsiprašęs pusvalandį laisvo laiko, nuo 27¹/₂ iki 3 val. vaikštinėjo po erdvią dirbtuvę, ieškodamas 20 ten prakaituojančių žosistų ir kiekvienam priminė besiantinanti iškilmingą momentą. „Dėmesio! Netrukus 3 val.“ Laikrodis išmušė tris. Visi sustojo, nuleido galvas ir atsiduso su Kristumi... Jumet anglių kasykloje, kurioje dirbo 9 žosistai, vienas jų pakėlęs balsą prabilo į dūsuojančius žemės urve draugus: „Broliai, kaip tik šią valandą Kristus mirė ant kryžiaus už mus visus. Sukalbėkime visi kartu trumpą maldele jo, mus atpirkusio, mirčiai paminėti!“ 20 angliakasių suklaupė, o likusieji 40 nusiėmė kepures... Žinevroj Didįjį Penktadienį dirbtuvės buvo uždarytos. Bet daugelis darbininkų negalėjo palikti darbo. Uolūs jaunuoliai, kurių širdyse jų įsteigėjas kun. Cardyn įžiebė brolišką meilę, neužmiršo nei jų ir išdalino mieste per 40 000 egzempliorių su šūkiu: „Draugai darbininkai! Didįjį Penktadienį 3 v. po pietų Kristus mirė ant Kryžiaus: minutė tylos. J.O.C.“ (Rt. 1936, 115). – „Atsimink apie Sutvėrėją savo jaunystės dienose“ (Pam. 12,1).

194. Katalikų korespondentų sąjunga.

Virginijos katalikai (J.A.V.) sudarė įdomią katalikų korespondentų sąjungą, kurios nariai parūpina net devyniems jų diecezijoms (vyskupijoms) nekatalikų leidžiamiems laikraščiams trumpų pranešimų apie kat. pamaldas vietinėse bažnyčiose, paaiškina vieną ar kitą tikėjimo tiesą ir t.t. Šis korespondencijų apaštalavimas susilaukė gražių vaisių (Žv. 1936, 1). – Garsaus vieno didelio Amerikos pramonės koncerno (susivienijimo) pirmininkas Mr. Hyde, 87 m., pasitraukdamas nuo vadovavimo, atsisveikino šitokia kalba: „Man baigiasi jau 87 metai; jau virpa mano kojos, ir aš nebesijaučiu tvirtas vadovauti organizacijai, kuri medžiaginiu atžvilgiu turi pasaulį milžiniško pasisekimo. Tuo tarpu aš jaučiu reikalo čia viešai išpažinti Kristų ir jo Evangeliją... Tiems, kurie dar nežino, turiu pasakyti, kad aš per visą savo ilgą gyvenimą išleidau daug pinigų ir laiko, padėdamas plisti pasaulį Evangelijos mokslui. Būdamas milžiniškos ir ekonomiškai įtakingos organizacijos vadas, pamažu įsitikinau, kad dabartinio krizio laikais Kristaus mokslas turi būti dar uoliau skelbiamas, negu kada nors anksčiau. Jeigu Evangeliją, pav., kad ir kalno pamokslą, bent dalis žmonių priimtų ir pagal ją gyventų, tai jau netrukus sumažėtų pasaulį sunkumai. Jėzaus Kristaus mokslas – tai savo gyvenime patyriau – išspręs visas problemas (klausimus). Žmonės pastatė mane garbingoje vietoje, ir aš dažnai girdėjau saldžiažodžiavimų ir pagyrų už paprasčiausius darbus, apie kuriuos aš maniau, kad normaliam žmogui tai savaime suprantami dalykai, nes mes

esame šiame pasauly ne turtams krauti, bet kitiems tarnauti. Tiesa, jaunystėje mus mokė, kad gyvenimo pasisėkimas yra turte, jėgoje, įtakoje. Bet šiandien turiu pasakyti, kad toks gyvenimo supratimas yra neišmintingas. Štai, aš stoviu prie savo grabo krašto; gal būt mane jau paskutinį kartą matote. Bet vieną dalyką aš norėčiau šiandien jums čia pasakyti: kai aš pažiūriu į savo ilgą ir pasisėkimų pilną gyvenimą, tai niekas man nesuteikia tiek laimės, kaip mintis, kad aš šiek tiek padėjau plisti Jėzaus Kristaus mokslui“ (Žv. 1936, 2).

195. Dviejų mėnesių kova Kenstaičiuose.

1886 m. spalį ir lapkričio mėn. Telšių apskrities, Alsėdžių valsčiaus gyventojai vedė atkaklią kovą su rusų valdžia dėl Kenstaičių bažnytelės. Po 1783 metų Žemaičių didikas Rimgaila įkūrė Kenstaičiuose bažnyčią ir ligoninę, užrašydamas 18 valakų žemės. Ligoninė buvo skirta psichiniai (dvasiniai) nesveikiems gydyti. Tvarkos joje žiūrėjo vienuoliai rokitai, atvykę iš Varnių. Jie dėvėdavo ilgus pilkšvus rūbus, dideles plačias pelerinas, o ant krūtinės buvo išsiūtos kaukuolės. Tokia ligoninė buvo vienintelė visoje Žemaičių vyskupijoje ir žmonėse turėjo labai gerą vardą. Po 1831 m. rusai pradėjo daryti vienuoliams laikyti ligoninę kliūčių, ir šie ją buvo priversti duoti negaluojuantiems kunigams. Žmonės, puikiai suprasdami ligoninės reikšmę, nenustoję jos šelpti, ir taip ji gyvavo kartu su bažnytele beveik šimtą metų. 1886 m. rusai užsimanė ligoninę panaikinti, bažnytelę uždaryti, o turtą atiduoti stačiatikių tikybinėms įstaigoms. Pirmiausia jie pareikalavo, kad vyskupas iškeltų bažnytelės administratorių (valdytoją). Vyskupui nesiskubinant, susodino negaluojančius kunigus, kurie čia prieglaudą buvo radę, ir išgabeno į Kretingą, o bažnyčią įsakė uždaryti. Kai sprauininkas su policija atvyko, ir atsivežė Alsėdžių kleboną, kad jis Švenčiausiąjį ir kitas relikvijas iš bažnyčios paimtų, tai minios žmonių susirinko, o moterys iškėlė bažnyčios duris, kad nebūtų ko „užpečėtyti“ (užantspauduoti). Jos taip pat apmėtė ir sprauininką akmenimis, kad jis džiaugėsi sveiką kailį išnešęs. Vyskupas kunigą administratorių perkėlė į Beržorus, ryždamasis ieškoti teisybės aukštesnėse instancijose. Bet gyventojai nusprendė, kad rusai, bažnytelę uždarę, vargu ar kada nors ją beatidarys, ir ryžosi rusų veiksams pasipriešinti. Žmonės tuoj pradėjo traukti būriais į Kenstaičius ir pakaitomis dieną bei naktį budėti bažnytelėje. Bijodami, kad kartais nepaliktų bažnytelėje mažai žmonių, kuriuos galėtų rusai išmėtyti jėga, keli šimtai ryžosi budėti nuolatos. Kiti tuo tarpu pradėjo teikti jiems maistą. Tuoj buvo įrengtos virtuvės, kuriose dieną ir naktį virė viralą. Ties bažnytele buvo pastatyti skubotai iš lentų sukalti stalai.

Iš apylinkės pradėjo žmonės gabenti vežimais duoną, mėsą ir kitus maisto produktus. Vien tik avių buvo pristatyta per 400 štukų. Susidarė tikras apgulos stovis. Rusams pradedant kalbą dėl atsitraukimo nuo bažnyčios buvo atsakoma trumpai: „Palikite mus ramybėje, o tada atsitrauksime“. Ši savotiška apgulos būklė tęsėsi beveik pusantro mėnesio. Sprauninkas, pritrūkęs kantrybės, pradėjo maisto tiekimą trukdyti. Pradėjo pulti net virtuves. Tačiau žandarai prie virtuvių neįstengė prislinkti nė karto. Virtuves ir maisto atsargą saugojo moterys, atremdamos puolančiuosius liepsnojančiais nuodėguliais. Pagaliau sprauninkas nutarė šauktis kazokų pagalbos. Lapkričio 19 d. kazokų gauja, vertindama tik jėgą, gavusi valią, atūžė į Kenstaičius lyg audra. Jodami nuo Telšių į Kenstaičius, jie jau visokių eibių pakelėje pridarė. Kazokai puolė žmones nuogais kardais, neaplenkdami nei senių, nei moterų, nei vaikų. Kas suskubo, tas puolė į bažnyčią, kas įstengė, pasieškojo vietos pasislėpti kitur. Vis dėlto paliko ties bažnyčia ne viena dešimtis sužeistų kardais ir arklių kanopomis. Vėl pradėjus raginti atsitraukti nuo bažnytelės, žmonės suklaupė ir pradėjo giedoti šventas giesmes. Matydamas, kad žmonės geruoju bažnytelės neapleidžia, gubernatorius įsakė prašalinti juos jėga. Į bažnytelę įsiveržė žandarai ir pradėjo temti laukan žmones po vieną. Žmonės, tikėdamiesi, kad žandarai jų neišveiks, susikabino tarp savęs rankomis, bet atsilaikyti neįstengė. Po vieną buvo išmėtyti pro duris tiesiai į rankas kazokams. nuo kurių tik retas paspruko nesukruvintas. 30 asmenų reikėjo vežti pas gydytoją. Viena moteriškė ypač pasižymėjo. Ji šoko ant paties gubernatoriaus, įsikabino į jo didelę barzdą, kad vos kazokai ją atplėšė. Tą dieną Kenstaičiai buvo virtę šurpių vaizdų vieta. Sužeistųjų dejavimai, moterų klyksmas, kazokų keikimai buvo virtę klaikiu užimu. Kazokų žiaurumas buvo toks nežmoniškas, kad pasipiktino net pats gubernatorius. Jam įsikišus, žmonės buvo nustoti kardais kapoti, bet vėlokai – šimtai žmonių jau tvarstėsi žaizdas. Kenstaitiečiai kovą pralaimėjo. Trys dešimtys bažnytelės gynėjų buvo areštuoti. Tačiau areštuotieji greitai buvo iš kalėjimo paleisti. Už kiekvieną areštuotąjį parapijų klebonai turėjo sumokėti po 200 rublių. Sunkiausiai nukentėjo istoriškosios bažnytelės administratorius kun. Juknevičius. Jis buvo pripažintas kaltu sukurstęs neramumus ir ištremtas į šiaurės Rusiją, Vologdos guberniją. Kenstaičių apylinkės gyventojai savo bažnytelės neteko. Tačiau jų žygis davė stiprybės patiems ir paskatino kitus nežiūrėti į teisių grobimą pro pirštus. Jei ne Kenstaičių įvykiai, vargu ar būtų turėję tiek ištvermės ir kražiečiai, kurių ryžtumu šiandien didžiujamės. Dabar kenstaitiečių bažnytelės vietą berodo tik keli pasilikę medžiai, kuriais

bažnyčia buvo apsodinta (L. A. 1936, 469). — Ne tas yra žmonių myniojamas, kuris kenčia persekiojimus, bet tas, kuris persekiojimų pabūgęs pasiduoda, nes tiktai žemesnįjį galima myniti, o nėra žemesnis tas, kuris, nors daug ant žemės pakelia kūnu, tačiau yra danguje įsitvirtinęs širdimi (Šv. Augustinas, De sermone D-ni in monte 1. I, c. 6).

196. „Teateinie Tavo karalystė!“

Maldos Apaštalavimas atsirado iš pasiryžimo netikinčius atversti į katalikų tikėjimą. Pirmieji pagrindai buvo padėti pietinės Prancūzijos Vals'o miestelyje 1844-XII-3. Jos ikūrėjas buvo dvasios vadas vienoje aukštesnėje kunigų seminarijoje, iš kurios kasmet į Rytus iškeldavo misijonieriai. Jaunuoliai nekantriai laukdavo tos valandos, kada jie galės išlieti visą savo uolumą tolimose stabmeldžių misijose. Jiems smarkiai ir šventai to pagėidaujant, tėvui Ksaverui Gautrelet'ui pasirodė labai naudingų daiktų suteikti kokią nors palengvinimą, tačiau taip, kad nė kiek nenukentėtų studijos (mokslas). Jau jis pats buvo susižavėjęs šv. Povilo raginimu: „Taigi, aš visų pirma raginu daryti maldas, prašymus, užtarymus, dėkojimus už visus žmones, už karalius ir visus, kurie yra vyresnieji... nes tai yra gera ir patinka akivaizdoje mūsų Išganytojo Dievo, kurs nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (1 Tim. 2,1-4). Tad, būkime apaštalais malda, buvo jo pirmas šūkis... Nors tėvo Gautrelet'o darbas davė labai gražių vaisių, tačiau jis neperžengė Prancūzijos sienų. Tik po 16 metų Apvaizda pažadino labai gabų ir nepaprastomis vado savybėmis apdovanotą vyrą, tėvą Henriką Ramière'ą, kuris Maldos Apaštalavimui padėjo pastovius pagrindus: Maldos Apaštalavimas visų pirma turįs būti malda, sujungta su Švč. Jėzaus Širdimi, nes J. Kristus per nuolatinę maldą yra mūsų tarpininkas danguje... „yra visuomet gyvas, kad mus užtartų“ (Žyd. 7,25). Dabar Maldos Apaštalavimo sąjunga, vadovaujama paties Šv. Tėvo, turi per 30.000.000 narių, kurie malda platina Dievo karalystę ant žemės. Jų šūkis yra: „Teateinie Tavo karalystė!“ — Leonas XIII 1867 m., ligi tol buvęs Perūzijos vyskupu, Maldos Apaštalavimo direktoriui rašo: „Maldos Apaštalavimas yra toks gražus darbas, su paprastumu jungiąs tokią didelį vaisingumą, jog visai yra vertas Bažnyčios autoriteto palaimos ir globos“ (T. K. 1936, Neof. 552-563). — 1927 m. prie Raudondvario gyveno šeimyna, kurios sūnus sirgo džiova ir per ilgesnį laiką jau nebepraktikavo religijos (nebeatlikdavo tikybinių pareigų). Ir tik geros jo draugės Br. V. dėka susitaikė su Bažnyčia, atliko išpažintį ir po 4 val. mirė (Tiesos Fronte, K. V. Butvilą, 1936, 95). — Panevėžio aps. Žibartonių km. gyv. Vincas Banaitis prieš mirdamas testamentu paliko 1.000 lt. geroms knygoms pirkti (Rt. 1936, 20).

XV. DVIAŠMENIS KARDAS

*„Kiekvienas, kuris atstoja ir nepasilieka
Kristaus mokslę, neturi Dievo“.*

2 Jon. 9.

197. Geras ir blogas išradimas.

Platonas tvirtina, kad rašto išradimas nuo pat pradžios atnešęs pavojaus, kad žmonės, naudodamiesi pačiais žodžių ženklais, atskirtais nuo jų gyvo turinio, stato žodžių paviršutinį žinojimą tikro dalyko žinojimo vieton. Platonas aiškina tą savo nuomonę tokia legenda: pas Egipto karalių atėjęs dievaitis Thent siūlydamas išrasiąs raštą. Bet karalius jam atsakęs: „O tu, begalo išmintingasis Thentai, išrasti menas ir apskaičiuoti naudą ir žalą, ištekančias iš meno tam, kurs nori juo užsiimti, tai nėra tas pats! Esi rašto tėvas, bet, mylėdamas savo vaiką, lauki iš jo kaip tik visai ne to, ko jis gali duoti. Kas bus išmokęs rašto, į to sielą kartu ateis maršumas, nes jis nebesirūpins savo atmintimi. Pasitikėdami raštu, žmonės nuo to laiko atsimins pagal svetimus ženklus, bet ne iš savęs pačių. Thentai, tu išradai priemonę atsiminimui, bet ne atminčiai. Thentai, tu atnešei savo mokiniams didelės išminties, bet ne tiesos pasireiškimą. Tavo žmonės mokysis dabar daug, labai daug, bet nebus tikrai mokytis: žmonės manysis dabar daug žiną, o nežinos nieko, nieko. O Thentai, tu gamini mums įkyrią, plepią giminę, tariamųjų išminčių giminę, kuri nebeturi jokio žinojimo“ (Kristus ir žmogaus gyvenimas, Foersteris, 1931, 93). — „Spauda yra viena stipriausių priemonių: ji barsto gyvybės ir mirties sėklas“ (Prof. St. Šalkauskis).

198. 70.000 paskui šv. Pranciškų.

1923 metais Šv. Tėvas Pijus XI oficialiu raštu Rerum omnium spaudos darbininkus pavadino dideliais Bažnyčios kovų sąjungininkais ir paskyrė jiems globėją šv. Pranciškų Salezietį (sausio 29 d.). 1594 metais Pranciškų nuyko į Šablezo (Chablais, Savoyen) provinciją, kur buvo labai išsigalėję kalvinistai. Čia uolusis Kristaus apaštalas ne tik gyvu žodžiu skelbė gyventojams tikrąjį Kristaus mokslą, bet dar tūkstančiuose lapelių paskleidė savo pamokslus tarp netikrų

pranašų suklaidintų gyventojų. Ir po tokio uolaus 4 metų darbavimosi Šableze (1598 m.) kitatikių jau beveik nebeliko — apie 70.000 sielų vėl grįžo į Bažnyčią! — Liaudis, masės — taip svetimi ir tolimi žodžiai! Bet jeigu tu į tas mases eisi, į jų lūšnas, rūsis, salkas, tai tu pamatysi, kad kiekvienas tų masių individas yra savarankiška būtybė su savo mintimis, su rūpesčiais, su savo širdimi, ir jei tu ją įgelsi, iš jos tekės kraujas. O, jūs, liaudies vadai, pastatyti būti ištikimais ganytojais, pagalvokite, kad kiekvienas tų masių individas yra toks pats nuostabus žmogus, kaip ir jūs patys, kad kiekvienas jų kovoja už savo karalystę, už šį gyvenimą, kuris jiems amžių bėgyje tik vieną kartą tėra duotas, kad kiekvienas jų turi savyje dieviškos dvasios kibirkštį, nemirtingąją sielą. Aš nežinau, kas galėtų mus labiau paraginti į didingąją spaudos darbą, kaip prisiminimas savo nemirtingosios sielos ir nemirtingųjų žmonių sielų (Carlyle) (Kelių faktams, Byras, 1933, 91-92).

199. Nebylys misijonierius.

Newton Grove (Amerikoje) miestelio name ant stalo riogsojo numestas ir suglamžytas katalikiškas laikraštis. Netikėtai jis pakliuvo į rankas vietos gydytojo Jono Monko, teisingo, tiesmylio ir nuoširdaus žmogaus. Tame laikraštyje tarp kitų dalykų buvo išspausdintas ir pamokslas, nesenai pasakytas šv. Patricijaus katedroje, New Yorke. Pamokslas gydytojui padarė neišdilstančio ispūdžio. Gydytojas buvo nekatalikas. Nors jo protas neprieštaravo pamoksle išdėstytoms katalikų tikėjimo tiesoms, bet geresniam jų supratimui ir didesniam įsitikinimui jis parašė laišką tada dar jaunam vyskupui Gibbons'ui, kurs vėliau tapo garbingu ir garsiu Baltimorės kardinolu. Vyskupas pasiuntė pas Monką įgaliotinį, kad jis gerai išaiškintų kilniajam gydytojui katalikų tikėjimo tiesas, prašalintų abejojimus ir sustiprintų jo tikėjimą. Netrukus ne tik gydytojas tapo kataliku, bet ir kiti vietiniai nuėjo jo pėdomis. Newton Grove miestelyje, kur seniau nebuvo nė vieno kataliko, dabar daugiau kaip tūkstantis išpažįsta katalikų tikėjimą. O vietos katalikų kapinėse, kur trys šimtai konvertitų (atsivertėlių) ilsisi puošnios bažnytėlės paunksnyje, tarp daugelio gražių paminklų randamas ir Jono Monko paminklas su užrašu (inskripcija): „John Monk, M. D., the Benjamin of te flock, and under God, the Founder of this Catholic mission“. — „Tėveli“, tarė pasižymėjęs indusas vienam misijonieriui Pietų Indijoje, „mano dėdukas kartą rado katalikišką leidinį gatvėje. Jį paėmė, skaitė ir mąstė ir paskum įsitikino, kad katalikų tikėjimas yra tikras. Pirma, ne kaip mirė, jis buvo pakrikštytas ir tapo atsidavęs ir ištikimas katalikas. Jo žmona, o mano močiutė, taip pat buvo pakrikštyta ir buvo uoli katalikė.

Mano tėtušis taipgi troško tapti krikščioniu, bet nelaiminga cholera pirm laiko pabaigė jį. Nuo to laiko ir aš pats mokinaus katalikų tikėjimo ir tikiu, kad yra tikras ir vienintelis tikėjimas mano sielos išganymui. O dabar aš meldžiu brangaus tėvelio, kad pakrikštytum mane, kol jaučiuos dar sveikas“ (Am. „Darbininkas“, 1936, 33).

200. Prisiskaitę romanų sudegino draugų.

Amerikoje Brocktone keliolika vaikų žaidė „indijonus“. Bežaisdami jie taip įsigyveno į dalykus, kuriuos buvo skaitę visokiuose romanuose apie indijonus ir mogihanus (išmirusi indėnų giminė), jog pririšo savo draugą Eddie Smith, 9 metų amžiaus, prie medžio, kaip daroma tuose romanuose, ir uždegė aplink jį žolę ir popierių. Liepsna apėmė vaiką iš visų pusių. Vaikutis mirtinai apdegė ir mirė ligoninėje (Šlt. 1935, 17). — Katalikai! laikraščių atžvilgiu privalote turėti jautresnę sąžinę. Išvarkite nedorą spaudą iš savo namų, nors ji lankosi ne atvirai, bet, kaip čigonė, apsisiautusi nešališkumo skraiste. Jūsų šeimose tesilanko grynai katalikiškas laikraštis (Vysk. K. Paltarokas).

201. Veriovkinas už lietuviškų spaudų.

M. Yčas savo „Atsiminimuose“ pamini vieną buv. Kauno, vėliau Vilniaus gubernatoriaus P. VI. Veriovkino žygį — caro paraginimą grąžinti lietuviams spaudą. Vilniaus generalgubernatoriui Sviatopolk-Mirskis buvo pasiūlęs Rusų ministerių kabinetui grąžinti lietuviams spaudą ir atmainyti visus ligi tol veikusius suvaržymus. Vidaus reikalų ministeris von Plėvė šiam sumanymui priešinosi ir įkalbinėjo carui neleisti mums spaudos. 1903 m. rudenį vyksta caras į Gardino gub. Bieloviežo girią taurų medžioti. Drauge su juo atvyksta visa jo šeima. Visa šio krašto administracija turi jam prisistatyti. Kunigaikštis Sviatopolk-Mirskis sumano išnaudoti savo audienciją ir prikalbėti carą sutikti panaikinti draudimą lietuviams spausdinti knygas lotynų raidėmis. Žinodamas, kad Veriovkinas yra asmeninis caro Nikalojaus II draugas dar iš gvardijos pulko tarnybos laikų, prašo jo šį sumanymą paremti. P. Veriovkinas mielai noru sutinka, ir jiedu sėkmingai prikalbina carą neklausyti von Plėvės patarimų ir grąžinti lietuviams spaudą. Čaras davė savo pritarimą, ir čia svarbiausias mūsų tautos reikalas buvo nulemtas. 1904 m. balandžio 24 d. išėjo caro „ukaz“, kurio mums spauda buvo sugrąžinta. Tą pačią dieną P. VI. Veriovkinas buvo paskirtas Kauno gubernatoriumi. Šioje vietoje jis išbuvo 8 metus. Per tą ilgą ir audringą laiką jis savo aukštu prityrusio administratoriaus protu, palankiu nusistatymu visuomenės sluoksniams sugebėjo išvengti revoliucijos laikais žiaurių represijų.

Lietuviams jis buvo palankus. Niekad netrukde mūsų kultūros pastangų, bet stengėsi paremti. 1912 m. birželio mėn. jis iškeliamas į Vilnių. Su meile ir pagarba Kaunas išlydėjo savo gubernatorių. Lietuvių atstovai – vysk. Cirtautas, kunigai, P. Leonas ėmė balsą ir aukštai įvertino jo nuopelnus mūsų kraštui ir mūsų tautai (Atsiminimai, M. Yčas, I, 1935, 21-22). – Amerikoje, ypač New-Yorke pradžios mokyklų vaikai, kurie lankė tikybinės mokyklas, neturėdavo teisės nemokamai mieste važinėti autobusais. Tuo tarpu valdžios mokyklų turėjo. Katalikai tėvai kreipėsi žodžiu, kad ir jų reikalai būtų patenkinti. Bet miesto ponai nenorėjo klausyti. Tada visuose Amerikos katalikų laikraščiuose pasirodė ugningas žodis. Ir miesto valdytojai tuojau nusileido, leisdami ir katalikiškų mokyklų mokiniams nemokamai važinėti (Šlt. 1936, 28).

202. Paštas ne šlamštams siuntinėti.

J.A.V. išleidus įstatymą, kad visokia demoralizuojanti (tvirkinanti) jaunimą literatūra (raštai) siuntinėti paštu griežtai draudžiama, tokios literatūros plitimas šalyje sumažėjo. Tokią literatūrą įgabenti į J.A.V. iš užsienio taip pat griežtai įstatymu uždrausta. Tokiu būdu manoma gintis nuo papiktinančio turinio spaudos, nuodijančios jaunų žmonių sielas. Amerikos pavyzdį turėtų pasekti visos valstybės ir bendrai pradėti kovoti prieš šitą dvasios marą. – Marsely laikraštininkai katalikai įkūrė tarptautinę Katalikų Spaudos Sąjungą, kuri pasiryžusi su ypatingu atsidėjimu kovoti prieš bedievių spaudos propagandą (Šlt. 1936, 12). – Kinų vyriausybė 1935 m. išleido įsakymą, kuriame numatoma pinigine bauda arba kalėjimas tiems, kurie skleis antireliginę literatūrą arba puls bet kurį tikėjimą, kuris krašte yra pripažintas. Akstiną tam įsakymui davė vienas kinų savaitraštis, kuriame buvo pajuokiamos musulmonų religinės institucijos (įstaigos). Tą laikraštį vyriausybė uždarė, o knygyną, kuris jį pardavinėjo, nubaudė stambia pinigine bauda (Rt. 1935, 132).

203. Ant vagono ašies į Abisiniją.

Buvo rašyta laikraščiuose, kaip keli jaunuoliai buvo policijos sulaukę, kurie, prisiskaitę tuščių romanų, norėjo iš Lietuvos pabėgti į Abisiniją. Dar keistesnis dalykas buvo Lenkijoje su dviem jaunuoliais. Jie pasiskaitę apie 1935/36 m. Abisinijos karus, užsigėidė žūt būt ten nuvažiuoti ir tikrai gal būtų nuvažiavę, jei Aderbergo stoty nebūtų pastebėjusi budri policijos akis. Tuodu jaunuoliai Answeris ir Biskoreks kiūtėjo po vagonais ant ašies traukinio, kurs atėjo iš Varšuvos. Nors nuo dūmų ir dulkių juodu buvo tapę juodesni už abisinus, bet nė tas nepadėjo. Paklausti atsakė, kad iš Varšuvos esą ir važiuoja į Ita-

liją, o iš ten į Abisiniją. Vaikinai buvo visai perbadėję, ir nusilpę ir policija kuogreičiausiai turėjo pavalgydinti, nes trys dienos jau kaip visai nieko nevalgę buvo. Atsiėmę bausmę nuo policijos, buvo sugrąžinti atgal į Lenkiją (Šlt. 1935, 50). — Napoleonas I uždrausdamas skaityti bedieviškas knygas pasakė: „Aš nesijaučiu pakankamai galingas valdyti tuos žmones, kurie skaito Voltaire ir Rousseau“ (Volteras ir Ruso buvo prancūzų bedieviai filosofai rašytojai) (Fat. I, 277).

204. Geltonoji spauda nuvarė į kapus.

Los Angelese, Kalifornijoje, 1935 m. nusizudė lietuvis Kazimieras Oriškus, 46 metų amžiaus vyras. „Keleivis“ su pasididžiavimu rašo, kad nelaimingas jį mėgdavęs skaityti... Toliau rašo: „Jis savo noru puolė nuo ketvirto aukšto iš namo, kuriame jis dirbo... Jis buvo nevedęs ir pradėjo draugauti su gudriomis moterimis, kurios suprato gerai Griškaus silpnumus ir pradėjo jį išnaudoti ir, paties velionio nusiskundimu, dėl meiliškų santykių, nes kai kurios „panelės“ išviliojo iš jo gerokai pinigų. Tai, matyti, daugiausia jį paveikė ir buvo tikroji priežastis jo mirties“. — Ar reikia geresnio įrodymo, rašo „Draugas“, kad geltonoji spauda nuvarė nelaimingą (Triškų į kapus? Maiškai, berašydami apie laisvąją meilę, užnuodija žmogaus protą, užslopina sąžinę ir žmogų padaro bejėgišką atsilaikyti prieš blogą. Žmogus, prisiskaitęs apie žmogžudybes, savižudybes ir kitokius kriminalinius darbus spaudoje, nebevertina nė savo gyvybės (Rt. 1935, 291). — Kai Paryžiaus klebonas Bethleeme, drąsus kovotojas prieš nedorovingąją spaudą, buvo teisiamas už sudraskymą kelių šimtų nedorų knygų, savo ginamojoje kalboje jis pasakė: „Yra atvejų, kuriuose piliečiai turi ne tik teises, bet ir pareigos kėsintis ant svetimo turto. Jei aš gatvėje matyčiau žmogų, kuris mažam vaikui siūlytų nuodų taurę, tai nė nelaukęs atimčiau jam jo taurę, nors ji nėra mano nuosavybė. Tikrai nuodų taurės aš ir naikinau. Tik nuodai, kurie jose buvo, grėsė ne kūnui, bet, deja, dar blogiau, sielai, nelaimingajai sielai. Aš norėjau neleisti nuodyti nesubrendusių vaikų sielų šiame mieste“ (Apmąstymai, 106).

205. Krosnis — Babelio bokštas.

Kan. P. Dogelis savo „Mano gyvenimo prisiminimuose“ (Kaunas, 1934, 101) apie knygnešių Makauskų namus rašo: „Maliauskų name buvo knygų kontrabandai slėpti pastatyta įdomi krosnis. Krosnis buvo dviejų aukštų. Pirmame aukšte duoną kepavo, o antrame knygas slėpdavo. Ne kartą Maliauskų namai būdavo baisiausiai sargybinių ir žandarų užpuolami ir, knygų kontrabandos beiėskant, iškrečiami. Bet niekam neateidavo į galvą pasiteirauti tos didžiulės krosnies,

kuri, kaip Babelio bokštas, riogsojo Makauskų troboje, kas joje slepiasi. Nešant kontrabandą, būdavo įdomių scenų. Kartą Onė (Maliauskaitė), apsikamšiusi įvairių knygų ir laikraščių, neva bandą ganydama, prie pat Prūsų sienos varosi karves namon. Skraistę turi prisipylusi obuolių, kad, bėdai prispaudus, jais išsipirktų iš kareivių. Štai ir prisistato nepažįstamas kareivis. Kareivių tarpe būdavo nuolatos paperkamų valgiais, kuriuos kasdien jiems atnešdavo. Šie kareiviai tuomet nieko nesakydavo. Nešk kontrabandą, kiek nori. Bet šis pirmą kartą matomas. „Mergaite stok!“ sušuko kareivis. Ši, atsigręžusi, kad pils ant jo visą obuolių skraistę, o kareivis kad ims obuolius rinkti; tuo tarpu Maliauskaitė vienai kitai karvei bogtagu šmaukšt pašmaukšt ir bematant perlėkė sargybinių sienas. Banda namie, o kontrabanda į paslaptinę pečių. Kitą kartą reikėjo didesnę knygų kontrabandą pergabenti. Tas darbas atlikti buvo pavesta Laukučiui (Maliauskų tarnautojui). Antanas gano pasieny arklius. Storai apsilvilkęs, prisikamšęs knygų ir laikraščių, užsisėdęs ant žirgo, kaip smako, kitą tokį pat smaką prisikabinęs, neva grįžta arklius priganęs namon. „Stoi!“ sušunka sargybinis, plačia burka apsilvilkęs. Arkliai, tyčiomis raitelio išbaikštinti, puola į visas šalis. Laukutis sako kareiviui: „Tamstos arkliai baidosi. Gulkis ravan, aš arklius nuraminsiu ir bus gerai“. Taip ir buvo. Kareivis gulė į ravą, o Laukutis suragino arklius ir bematant atsidūrė Bliūdsukiuose. Kareivis suprato savo klaidą. Su Antanu Laukučiu buvo dar toks įvykis. Kun. Antanas Maliauskas atsiuntė iš Andriejavo, kur jis tuokart vikaravo, vieną berankį, patikimą žmogų, kad jam sesuo Ona įduotų parnešti knygų. Sumanyta nusiųsti didesnę kiekį. Antanas Laukutis, gaspadorių liepiamas, kinko arklius, sudedą į vežimą tris čemodanus lietuviškų knygų, sodina šalia savęs berankį žmogų ir važiuoja per Kretingą į Karteną. Paskum jau tas žmogus duos sau rodą. Buvo tai šventa diena. Žmonės važiuoja į Kretingą, į bažnyčią, o šie važiuoja priešingon pusėn. Sargybiniams, jau trečioje sargybos linijoje stovintiems, krito tas į akis. „Stoi!“ sušuko. Tie stoja. „Kur važiuojate ir iš kur?“ Laukučio būta gudraus, prityrusio ir šalto kraujo knygnešio. Nenusigando. Pradedą pasakoti istoriją. Kaip jis mašina kūrė javus, kaip mašina šiam žmogui ranką nutraukė. „Štai vežiau aš jį į Palangą pas gydytoją. O tas pasakė neišgydysias — reikia vežti į Telšius pas mokytesnį gydytoją, specialistą. Dabar grįžtame ir važiuosime į Telšius“. — „O kas tuose čemodanuose?“ — „Tai čia Palangos pristavo įduoti nuvežti į Telšius jo daiktai“. — „Atidarykite“. — „Mes rakto neturime ir mums užginta darinėti. Norite, patys atplukite užraktą ir atidarykite“. Mąstė, mąstė

kareiviai, ilgai tarėsi. Pagaliau sako: „Važiukite po perkūnais. Dar galime nereikalingą bėdą užsitraukti, atlupinėdami svetimus čemodanus“. Antanas su kontrabanda laimingai pasiekė pageidaujamą vietą.

206. Nuotykingų romanų aukos.

Nevisuomet tas išeina į sveikatą, kai gimnazistukai gauna skaityti nuotykingų romanų. Prisiskaitę jie sau įsivaizduoja esą toki didvyriai, drąsuoliai, kad net padaro įvairių netikėtumų. Nesenai vienas 12 metų Alytaus gimnazijos mokinyk panorą pasibastyti po platųjį pasaulį ir, slapta pabėgęs iš namų, turėdamas kiek pinigų, automobiliu nuvažiavo į Klaipėdą, o iš ten, manė, kaip romanų didvyris, slapta pateks į laivą ir išplauks į Ameriką. Bet vargšeliui nesisėkė: pristigo pinigų, į laivą patekti negalėjo ir norom nenorom turėjo eiti į policiją pasisakyti savo reikalą ir prašyti paramos. Policija jį grąžino tėvams. Kitas panašus nuotykis buvo su Marijampolės gimnazistais. Trys vyrukai pasiėmę luotelį pasiryžo Šešupe plaukti į Nemuną, o Nemuną į Klaipėdą ieškoti kelionės nuotykių. Bet ir jiems nepavyko: už Šunskų ištiko nuotykių ieškotojus pirmas nemalonus nuotykis, mat, apvirto jų valtelė. Vargšeliai šlapi paklaidžioję Šešupės pakrantėmis tris dienas turėjo grįžti namo (Šlt. 1935, 46). — Yra pasakojimas apie vieną Indijos mokslininką, kurs bevartydamas knygą pajautęs lengvą dūrį į pirštą ir pamatęs iš knygos iššliaužiant mažą angį. Įgeltas pirštas tuojau sutinęs, po to ir visa ranka, ir po valandos jis buvo miręs. — Bet ir pas mus kai kuriose knygose yra tokių angių, kurios jauną žmogų gali taip užnuodyti, kad jo nebepažįstama. Carlyle teisingai, žinomame palyginiame apie paskutinį teismą, ir knygų srityje atskiria avis nuo ožių. Vienas aukštą vietą užimęs vyras kartą papasakojo savo draugui, kaip jam dar vaiku esant kitas berniukas parodęs knygą su nešvariais paveikslais ir istorijomis. Tą knygą jis tik kelis akimirksnius teturėjęs rankoje, bet pusę savo turto būtų atidavęs, jei jos niekuomet nebūtų matęs! (Ugdykime talentus, O. S. Marden, 1936, 120-121).

207. Pragaištingas šykštumas.

Prieš keletą metų vienas mūsų spaudos apaštalų pasiūlė vienam ūkininkui išsirašyti koki nors katalikišką laikraštį. „Gal ir gerai būtų“, atsakė ūkininkas, „tik kad pinigų nėra*. Užgirdęs tokį pašnekėsį, linksmasis ūkininko sūnelis pribėgo prie tėvo, suėmė abi jo rankas ir visaip glaustydamasis prašė, kad jam išrašytų koki laikraštį. „Ana“, sako, „tetulės Onytė turi Šaltinėlių, dėdienės Vincukas skaito Šaltinį, o dėdės Kazys — tokį didžiulį Mūsų Laikraštį, kuris visą pusę stalo užkloja. Tik aš

vienas, tėveli, neturiu ką paskaityti". „Pinigų, vaikei, neturime. O manai, iš jų naudos kiek bus? Ana, aš taip pat buvau gerai gramatnas, ilgą laiką prie ruso buvau starasta, paskui valsčiaus teisme. Ir nei skaičiau tų laikraščių nei ką. Apsieisi, vaikei, ir tu be jų“, sakė tėvas, glostydamas vaiko galvelę. Nuliūdimo debesėlis perbėgo berniuko veidą, bet tėvo pasakyti žodžiai, kad „apsieisi, vaikei, ir tu be laikraščių“, jo neįtikino. Jis ne tik nubėgdavo pas dėdę ar dėdienę pasiskaityti, bet, namie nerasdamas jokio dvasinio maisto, jaunystės sparnams augant, pradėjo siekti ir toliau. Netoli ano ūkininko gyveno žymus komunistas. Atsitiko reikalas ar proga berniukui ten nuvykti ir su to kaimelio žmonėmis susipažinti. Raudonojo komunizmo talkininkai greit suvokė kas čia per dalykas ir pakišo vaikui pasiskaityti savo literatūros. Ne tik pasiūlė, bet ir užprašė jį dažniau ateiti pasiskaityti. Ir vaikui prasidėjo naujas gyvenimas. Šiandien tas vaikinys jau suaugęs, bet ir didelis komunistų šalininkas, o ne tik šalininkas, bet ir apaštalas: komunistų ir laisvamanių spaudą platina išsijuosęs (Šlt. 1935, 24). — „Šio pasaulio vaikai gudresni su sau lygiais už šviesos vaikus“ (Luk. 16,8)

208. Skaitydama sudegė.

1902 m. sausio mėn. pirmomis dienomis laikraščiai paskelbė liūdną žinią. Jų antraštės taip skambėjo: „Skaitydama sudegė“. Viena Austrijos 14 m. mergaitė (Marytė Geider) per Kalėdas iš kažin kur gavo įdomią knygą. Ta taip sudomino, kad jai beskaitant pradėjo temti. Tada ji atsisto prie besikūrenančios krosnies, ant žemo suoliuko ir skaitė toliau prie ugnies, šviesos. Staiga sušuko! Pradėjo degti jos celiuliozinės šukos, paskum plaukai—ir vienu akimirksniu vargšė mergaitė tapo gyvu žibintu (Jaunos sielos auklėjimas, Toth, 1935, 139-40). — Indijos vyriausybė 1935 m. konfiskavo (atėmė) ir uždraudė platinti vieną knygą, kuri begėdiškai puolė kunigiją ir išpažintį, nes Indijos įstatymai draudžia visokią spaudą, kuri neapykantą ar panieką skleistų prieš religines bendruomenes (Šlt. 1935, 48).

209. Penkiolikos metų žmogžudė.

1930 m. penkiolikos metų mergaitė Noth Baye užmušė savo motiną. Būdama lengvai susijaudinančio temperamento ir silpnos sveikatos, mergaitė ieškojo stipraus jausmų suerzinimo patraukiančiose knygose ir laikraščiuose, aprašančiuose policijos valdininkų ir kitokius nuotykius. Tardoma mergaitė pareiškė, kad tą žiaurų darbą ir padariusi dėl to, kad motina neleidusi jai vienai eiti pasivaikščioti su vienu jaunu žmogumi. Tas uždraudimas buvęs jai nepakenčiamas ir, visai šalta užmušusi motiną, ramiai nuėjusi į savo „pasimatymą“. Įsitikinusi, kad meilė ano žmogaus pateisina jos nusižengimą (Žv. 1935,3).

XVI. KRIKŠČIONIŲ PAGALBA

.Moteriške, štai tavo sūnus".

Jon. 19.26.

210. Krikščionių Pagalba.

Devyniolikto šimtmečio pradžioje Napoleonas, atėmęs iš Popiežiaus žemę, patį popiežių Pijų VII išlaikė penkerius metus Prancūzijoje, norėdamas priversti, kad Šv. Tėvas pritartų jo grobuoniškiems darbams. Napoleonui pralaimėjus kovas su kitais kraštais ir nusileidus jo pasisėkimų žvaigždei, Pijus VII vėl grįžta Romon į tikrąjį Šv. Petro Sostą valdyti Bažnyčios. Dėkodamas Marijai už didžiąją pagalbą, Pijus VII duoda Marijai Krikščionių Pagalbos pavadinimą. Jis pats apvainikavo savo ranka Marijos paveikslą, prieš kurį meldėsi ir prašė pagalbos, būdamas žiauriame Napoleono ištremime (Aušros Žvaigždė, 1935, Kauno Ark. Baz. vik. koleg. leid. 48). — „Todėl mes vargstame ir todėl mums piktžodžiaujama, kad mes turime vilties gyvuoju Dievu, kurs yra visų žmonių Gelbėtojas, labiausiai tikinčiųjų“ (1 Tim. 4,10).

211. „Memorare“.

Kartą šv. Pranciškus Salezietis, klūpėdamas Stepono bažnyčioje prieš Švč. Panelės paveikslą, pamatė ant lentelės išrašytą ir pakabintą šv. Bernardo maldele, prasidedančią žodžiais „Memorare“, t. y. „Atmink, o Saldžioji Marija, jog nuo amžių nėra girdėta, kad kas, šaukdamasis tavo pagalbos, būtų atstumtas“ ir t. t. Tie žodžiai taip giliai įsmego į Pranciškaus širdį, kad ji kaip mat išgijo ir nusiramino. Čia pat šventasis jaunikaitis padarė apžadus amžinai išlaikyti nekaltybę ir kasdien kalbėti rožančių ir maldele „Memorare“, kad tik nebepasikartotų panašūs neramumai. Nuo to laiko rožančius ir „Memorare“ buvo mylimiausiomis šventojo maldomis. Jose jis rasdavo nežemiško nusiramino (Filoteja, Įžanga). — „Malda yra stipriųjų stiprybė ir darbščiųjų parama“ (Vysk. Būčys, T. K. 1935, Pam. 383).

212. Nekaltai Pradėtoji šv. Efraimo raštuose.

Žymusis Vienos orientalistas (Rytų tautų, kalbų, literatūrų, papročių, istorijos žinovas) G. Bickell'is tyrinėjo šv. Efrai-

mo (6 šmt.) raštus. Čia jam atėjo mintis: jeigu šv. Efraimo raštuose bus rasta kas nors apie Nekaltą Dievo Motinos Pradėjimą, tai bus dar vienas katalikų mokslo tikrumo įrodymas. Tai buvo pirmas jo kreipimasis į Dievo Motiną. Ir, štai, netrukus jis pamatė šiuos žodžius: „Tu, o Viešpatie, ir Tavo Motina — tik Jūs esate visais atžvilgiais visiškai švarūs, nes Tavyje, o Viešpatie, nėra jokios dėmės ir Tavo Motinoje jokios nuodėmės“. Po kelių metų Bickell'is tapo katalikų kunigu (Fat. II, 89). — Šv. Vincento à Paulo konferencijų įsteigėjas prof. Dr. Fr. Ozanamas, būdamas dar studentu, sykį užėjo į bažnyčią. Mato — prie altoriaus beklūpas kažin koks ponas. Eina arčiau, žiūri — Ampere, garsusis mokslininkas. Jo rankose buvo rožančius. Jaunam studentui tai padarė didelį įspūdį, ir jis prisipažįsta, kad tas nuolankiai besimeldžiančio mokslininko poveikslas labiau sustiprino jo tikėjimą, kaip visos skaitytos knygos (Žv. 1936, 9).

213. Atsivertė „Sveika Marija“ perskaičiusi.

Anglų kapitono Hartvell'io duktė Luizė Teresė nuo pat jaunystės jautė savyje traukimą į katalikybę. Aplankiusi karmeličių vienuolyną, ji dar labiau palinko prie katalikų. Kartą ji rado knygą, kurioje buvo išspausdintas ir Angeliškasis Pasveikinimas. Tai buvo galutinis Teresės paraginimas pereiti į Kat. Bažnyčią. Ji išmoko tą maldelę atmintinai ir uoliai ją kalbėdavo. Artimieji dėl to ant Teresės labai pykdavo. Bet ir pati Teresė rimtai negalvojo apie priėmimą kat. tikėjimo. Tik keturių metų liga ją parengė galutinam atsivertimui. 19 metų mergaitė tapo katalike. Gražiai gyvendama pasaulyje, Teresė paskum įstojo į karmeličių vienuolyną (Vertrauet... Oberhammer, 1932, 145-6). — „Maldą padaro ne knyga, iš kurios tu skaitai, o tavo širdis, kaip tu skaitai" (Vysk. Būčys, 1 ,K. 1935, Neof. 331 p.).

214. Protestantai grįžta prie Marijos.

Pastaraisiais laikais protestantai pradeda suprasti, ko jie neteko atmetę Marijos garbinimą (kultą). 1919 m. romantikas Max Jungnickel'is viename žurnale štai ką rašo: „Iš evangelikų bažnyčios prasideda bėgimas. Apie tuos dezertyruojančius negalima pasakyti, kad tegu krinta blogieji vaisiai... Liuteris juos būtų stengęsis visomis jėgomis išlaikyti. Bet jie bėga, nes jie evangelikų bažnyčioje neberanda tos atmosferos, kurios reikia jų sieloms. Mūsų bažnyčioje yra per daug šalta, ir mes turime ją sušildyti. Kokiu būdu? Gražindami į ją Motiną — Mariją. Tada joje bus jauku. Grįžkime mes prie Marijos himnų, kurie taip malonūs, tarsi mėnulio spinduliais rašyti, taip gyvastingi, tarsi rytmečio rožės kvapu aplaistyti. Tada

mes puošime savo bažnyčias laukų gėlėmis ir miško medžių šakelėmis... Tai bus tarsi motinos aplankymo šventė, nes Marijos grįžimas į mūsų bažnyčią bus Motinos grįžimas... Taip, mums trūksta motinos, Marijos mums trūksta. Eikime jos ieškoti; parsiveskime ją. Tegul ji vėl, lyg rožė, kvepia mūsų bažnyčioje“. Iš šių Jungnickel'io žodžių kalba skaudus išsiilgimas religinės šilimos, kurios be Marijos siela negali rasti. Tie jo žodžiai nebuvo balsas tyruose. Jie davė pradžią sąjūdžiui protestantų tarpe, kuris jau nemaža yra padaręs. 1927 m. kovo 25 d. vienoje Berlyno bažnyčioje protestantai jau šventė Marijos Apreiškimo šventę. O kitais, 1928 m., pastorius Riiger'is savo straipsnyje rašė: „Reikia atnaujinti Marijos šventes. Mums jos reikalingos, būtinos labiau negu kada nors... Atidarykite Marijai mūsų bažnyčios duris... Mes jai giedosime, apie ją kalbėsime, joje mylėsime ir garbinsime maloniają ir skaisčiąją Mergele - Motiną“. Protestantizme jau tiek yra prisiartinta prie Marijos, kad 1925 m. žurnale „Neueste Nachrichten“ pasirodė pąstoriaus Heiler'io meditacijos apie Mariją. Jose daug kas paimta iš Romos mišiolo, iš katalikiškų giesmių ir jose tiek taurios pagarbos ir gilaus nuoširdumo Marijai, kad sunku tikėti, jog tai protestanto darbas (Pav. 1936, 17). – Henrikas V, Prancūzijos karalius, neapleisdavo nė dienos nesukalbėjęs rožančiaus (Žem. Pr. 1936, 38).

. 215. „Ar pažįsti šitą moteriškę?“

Šv. Pranciškus Regis sėdėjo kalėjime prie pasmerkto mirti nusikaltėlio. Nei mirties akivaizda nei jaudinančios šventojo kalbos nepalenkė užkietėjusio nusidėjėlio prie atgailos. Po ilgos tylos šv. Pranciškus išima iš knygos mažą Švč. P. Marijos paveikslėlį ir parodo jį nusidėjėliui. „Ar pažįsti šitą moteriškę?“ – „Pažįstu!“ – „Ji meldžiasi už tave. Ji yra Gailestingumo Motina“. Pasmerktasis ėmė jaudintis. „Ji meldžiasi už mane? Bet argi ji nežino, kad aš esu didelis nusidėjėlis ir pasmerktas mirti?“ – „Nusiramink, branguti! Ji visa žino, bet vis dėlto už tave meldžiasi ir nori, kad tu būtumei išganytas“. Pasmerktasis ima dar labiau jaudintis. Puolęs prie šventojo, ima prašyti: „Dievo vyre! Pasakyk, ar ištikrųjų visa tai tiesa?“ Šv. Pranciškus nelaimingąjį nuramina ir išklauso jo išpažinties. Gavęs išrišimą, pasmerktasis pakeltomis į dangų rankomis nuoširdžiai kalba: „Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mane nusidėjėlį dabar ir mano mirties valandoje!...“ (Fat. 1,224). – Pas garsųjį Prancūzijos profesorių daktarą Recamier atėjęs vienas laisvamanis, rado jį bekalbantį rožančių. „Taip“, aiškino profesorius, „aš kalbu rožančių. Jei aš esu susirūpinęs ligonių ir gydymas jam nebegelbsti, aš kreipiuosi prie to, kuris vienas visus gali išgelbėti. Tačiau aš pats ne visada turiu lai-

ko ilgesnes maldas Viešpačiui skirti; tada aš sukalbu porą rožančiaus paslapčių prie mano Tarpininkės — Marijos. Turiu prisipažinti, kad esu susilaukęs nuostabių maldos vaisių..." (Ž. Pr. 1936, 38).

216. Marijos statula sužadino dangaus troškimą.

Šv. Augustino laikais Romoje gyveno viena aukštos ir kilnės moteriškės Milanija. Visi norėjo matyti jos šypsantį veidą. Ji buvo jauna, graži ir turtinga. Visos jos gyvenimo dienos buvo prabanga ir pasilinksminimai. Kartą Milanija iš įdomumo užėjo į bažnyčią, ir jai be galo patiko Marijos statula, kurios žvilgsnis pervėrė Milanijos širdį. Kai ji išėjo iš bažnyčios, joje atsirado naujų minčių — padaryti gyvenimo perversmą. Joje užsidegė begalinis troškimas įgyti dangų. Metė palaidą gyvenimą, susirūpino tik sielos reikalais. Kartą aplankė ją senas pažįstamas ir be galo nustebęs, pamatęs joje didžiausią permainą: „Kas pasidarė su tavimi, Milanija? Kur tavo brangūs rūbai, pokyliai ir puotos, kuriais stebinau visą Romos miestą?“ Milanija ramiai pažvelgė į senąjį pažįstamą ir atsakė: „Šią atmainą manyje padarė Marijos gailestingas žvilgsnis, užžiebdamas begalinį troškimą dangaus“ (Aušros Žvaigždė, 1935, Kauno Ark. Baz. vik. koleg. leid. 48). — Vienuolis Baudenbacher'is yra parašęs knygą „Marijos gėlės svetimoje žemėje“, kur jis yra surinkęs daugiau negu šimtą žymių protestantų pavardžių, apgailestaujančių Marijos garbinimo nebuvimą protestantizme. Tas pats rašytojas yra išleidęs antrą veikalą, kur jis išskaičiuoja visą eilę protestantų poetų bei rašytojų, pagerbusių Mariją savo kūriniiais (Pav. 1936, 17).

217. Mergytės malda paveikė revoliucionierių.

Paryžiuje siaučiant žiauriajai revoliucijai, kiekvienas katalikas, susektas atliekamas savo tikiybines pareigas, buvo suimamas, kišamas į kalėjimą, ar net nužudomas. Tarp tokių nelaimingųjų buvo ir mažosios, vos 11 metų amžiaus, Julytės Janau tėveliai. Likusi namie su ištikima tarnaitė, Julytė be perstojo kalbėjo rožančių, prašydama Dievo Motiną išlaisvinti jos nieko nekaltus tėvelius. Geroji motina buvo ją išmokiusi visada, o ypač nelaimėje kalbėti rožančių. Vienas žiaurus revoliucionierius nuėjęs patikrinti, ar suimtųjų namuose nesislepia dar koki auka, rado mažąją Julytę rožančių bekalbančią. „Ką čia tu darai?“ — „Už savo tėvelius kalbu rožančių“. — „Rožančių?“ — „Taip, kad paaiškėtų tėvelių nekaltumas“. Iš mergaitės akių papliupo kūdikiško gailėsio ašaros. Julytė ištiesė rankutes prie revoliucionieriaus. Žiaurusis vyriškis ėmė minkštėti. Padėjęs ranką ant mergytės peties, paklausė: „Ir tu tiki, kad tavo malda ką padės?“ — „Taip, nes

mano motinėlė taip mane mokė, o mano motinėlė nemeluoja“. Tas kūdikiškas Julytės nekaltumas ir pasitikėjimas atėjusįjį labai sujaudino, ir jis pasiryžo mažajai Julytei padėti jos nekaltus tėvelius išlaisvinti iš kalėjimo. „Tai tu, gerasis vaikel, manai, kad tavo tėveliai nekaltai įskūsti?“ – „Taip, tikrai, nes jie nieko bloga nėra padarę“. – „Na, tai gerai – pasistengsiu aš jiems padėti“. Julytė iš džiaugsmo net paraudo ir linksmai sušuko: „Širdingai dėkui, gerasis pone, už tą pažadėjimą! O, gelbėk mano tėvelius, gražink juos nelaimingajai našlaitėlei!“ Taip negailestingai ir karingai atvykęs, revoliucionierius išėjo visai pasikeitęs. Jo pastangomis Julytės tėvai buvo išleisti iš kalėjimo ir kartu su savo mylimuoju kūdikiu išvyko iš revoliucijos teriojamos Prancūzijos. Visą amžių jie buvo dėkingi Dievo Motinai ir niekad neapleisdavo rožančiaus maldos (Fat. 11, 282-84). – Karo vadas Tilly kasdien kalbėdavo rožančių. Paskutiniai jo žodžiai būdavo: „Tavyje, Viešpatie, turėjau viltį, neatmesk manęs amžinatvėje“ (Ž. Pr. 1936, 38).

218. Dievo Motina pagydė.

Viena duktė apie savo senelį pasakoja: mano senelis buvo malkų kirtikas ir dirbo miške. Vieną rugpiūčio mėnesio dieną grįžo iš miško susirgęs. Pakvietėme gydytoją, kuris pasakė, kad senelį ištikęs saulės smūgis. Tris dienas ir tris naktis jis gulėjo visai be sąmonės. Aplink lovą stovėjo senelė ir 12 vaikų. Gydytojas jau visai neteko vilties, kad senelis galėtų pasveikti. Pagaliau senelis priėmė paskutinį patepimą. Senelis buvo geras katalikas ir uolus Marijos garbintojas. Mes ir senelė pradėjome prašyti Marijos pagalbos. Senelė pažadėjo ta intencija šv. Mišias. Senelis pasveiko. (Šv. Pr. V. 1934, 2). – hienos motinos mirė vienintelis sūnus. Niekas jos nepagudė, ji ilgai verkė... Vienas dailininkas nutapė du paveikslus ir parodė verkiančiai motinai. Vienas jų vaizdavo motinos mirusį sūnelį, o kitas – Mariją po kryžiumi, laikančią Jėzaus kūną, ir apačioje parašas: „ji daugiau prarado“. Motina, pamačiusi savo mirusiojo kūdikio veidą, iš gailesčio dar labiau pravirko. Bet, metusi žvilgsnį į antrąjį paveikslą, ji nurimo, surado savo širdžiai paguodą. Marijos širdies skausmų prisiminimas nurmino jos širdies skausmą (Aušros Žvaigždė, 1935, Kauno Ark. Baz. vik. koleg. leid. 48).

219. „Mamyte, ko verki?“

Viena neturtinga Kauno vienos pradžios mokyklos ketvirtio skyriaus mokinė, nors kentė didžiausį skurdą, visą laiką pasiliko ištikima Dievui ir Marijai, todėl nenuostabu, kad ir Marija jai padėjo. Ta mokinė 1934 m. gautą iš Marijos pagalbą šitaip aprašė: Šią žiemą gyvenome labai vargingai. Mūsų

tėvelis jau trys metai miręs. Motutė labai mažai ką uždirba, nes niekur neranda darbo. Viena gavėnios vakarą atsigulėme be jokios vakarienės. Miegas visai neėmė. Jaučiau alkį. Rūpinausi rytojumi. Taip besvajodama nugirdau, kad kažin kas tyliai tyliai verkia. Nusigandau. Atsikėliau ir priejau prie mamytės lovos. Taip, tai ji verkia. Veidas paslėptas pagalvėje, kad nebūtų girdėti jos aimanavimų. Aš negalėjau išlaikyti ir per ašaras paklausiau: „Mamyte, ko verki?“ Ji krūptelėjo, truputį pakėlė veidą ir, lyg norėdama paslėpti savo rūpestį, tarė: „Genyte, tu nesirūpink, gulk ir miegok“. Bet aš nesitraukiau ir vėl paklausiau: „Mamyte, ko verki?“ – „Dukrele“, atsakė motina, „nebeturime nė cento pinigų, negaliu nė pamanyti – ką mes rytoj valgysime“. Raminau savo motinėlą, kiek pajėgdama, paskum nuėjau savo lovon, bet jau neguliau. Aš atsiklaupiau. Ką dariau, ar meldžiausi ar verkiau, neatsimenu. Bet baisiai skaudėjo širdį, kad mano motinėlė tiek daug turi kentėti. Ryte mama buvo labai nusiminusi. Mudu su broliuku, išgėrę po puoduką gryo šilto vandens, išėjome mokyklon. Pakeliui bažnytelė. Užsukome. Karštai su broliuku pasimeldėva, kad Marija mūsų neapleistų ir suramintų nuliūdusią mamytę. Pamokoms pasibaigus grįžome namo. O koks mūsų nustebimas, kai ant stalo garavo gardžiai paruošti pietūs! Mamos veidas švitėjo iš džiaugsmo. Tuoj supratau, kad Marija jau išklausė mūsų maldos. „Mama, iš kur gavote pinigų nusipirkti maistui?“ buvo pirmas mano klausimas. „Dukrele, Marija mus išgelbėjo. Mus aplankė dvi gailestingos ponios ir gausiai sušelpė. Be to, štai laiškas. Mano brolis iš Amerikos rašo, kad išsiuntęs mums šventėms 100 litų. Koki mes laimingi!“ Mes ilgai nesikalbėjome, bet greitai atsiklaupėme padėkoti Marijai už taip malonią ir greitą pagalbą (Švent. Bendr., 1935, 5). – Ihaugiro valdovo sultono Rubidos kelias į katalikybę buvo labai sunkus. Gimė pagoniu. 1928 m. perėjo į protestantus. Gulėdamas vienuolių katalikų ligoninėje, ėmė daug skaityti apie Švč. Mariją. Pagaliau pareiškė norįs tapti kataliku. Savo tautoj sultonas labai mylimas už didelį teisingumą ir gerumą. Būdamas uolus katalikas, labai rūpestingai remia katalikų misijas (Šlt. 1936, 19).

220. Kiekvienoje moteryje Marijos paveikslas.

Viduramžyje vienuolis Heinrich Seuse, mylimas vokiečių šventasis, pasakojęs, kaip jis kartą, eidamas per lieptą, sutikęs vargingą seną moterį. Lieptas buvęs siauras, jog prasilenkti abiem nebuvo įmanoma. Nespėjo senutė akis pakelti į savo keleivį, kunigas nulipęs į purviną žemę, palikdamas jai sausą takelį. Moteris net sumišusi iš nustebimo: „Kaip Jūs, didis pone, nusilenkiat man senai ir prastai moteriškai*. Kilnus,

šventas vienuolis atsakęs: „Mano tikėjimas man neleido kitaip pasielgti, nes kiekvienoj motery matau Dievo Motinos paveikslą“ (Aušros Žvaigždė, 1935. Kauno Bazil. vik. leid. 48). – Marija yra tobuliausia visų Dievo sutvėrimų, Juozapas gi visų šventųjų yra artimiausias jos tobulybei (Šv. Pranciškus Salez.).

221. Išgelbėjo savo paniekintoją.

Miunsterio katedroje yra labai graži marmurinė statula, vaizduojanti Švč. Panelę Mariją, laikančią ant savo rankų nuimtą nuo kryžiaus Jėzaus kūną. Ši kūrinį iškalė iš marmuro garsus vokiečių skulptorius Achterman'as. Savo jaunystėje buvo vargingas amatininkas, bet savo darbu ir gabumais greit įgijo garbę ir turtą. Gyveno Romoje, bet nepamiršo ir gimtinės. Nutarė jis paaukoti savo gimtinės bažnyčiai, kurioje dar kūdikiu būdamas dažnai meldavosi, didžią dovaną. Ir ėmėsi darbo savo garsiajai Dievo Motinos statulai (Pietai). Darbas tęsėsi ilgai ir pagaliau 1858 m. buvo baigtas. Livorno uoste Achterman'as patalpino savo darbą į nedidelį laivą, plaukiantį tėvynėn. Laivo kapitonas buvo olandas, protestantas. Kapitonas, sužinojęs, kad jo laive vežama Dievo Motinos statula, pareiškė didžiausią nepasitenkinimą, ėmė keikti, pykti, kam, girdi, jo laive vežamas marmurinis stabas. Išplaukė į jūrą, o su juo ir dar du laivai. Pakilo baisi audra ir grėsė pražūtis. Netikintysis kapitonas atsiduso į Švč. P. Mariją ir prižadėjo būti josios garbintoju, jei išgelbės jo laivą. Malda išklausa, paniekintas marmuro gabalas išgelbėjo laivą. Kiti laivai buvo audros nuskandinti, tik šis laivas plaukė sau ramiai ir laimingai tarp šėlstančių bangų į uostą. Išgelbėtojo laivo kapitonas ištesėjo pažadą, priėmė katalikybę ir tapo ištikimu Marijos garbintoju (Aušros Žvaigždė, 1935, Kauno Baz. vik. leid. 48).

222. Protestantų pagarba Marijai.

1929 m. vienoje protestantiškoje Vestfalijos (Vokietijoje) parapijoje įvyko nepaprastos iškilmės. Tą dieną, susirinkę protestantų pastoriai ir minios žmonių, iškilmingai pastatė ant bažnyčios frontono Madonos statulą, iš kur panaši statula prieš kelis šimtus metų reformacijos laikais buvo nuversta. Pastorius, sakydamas pilnai bažnyčiai žmonių pamokslą, kalbėjo: „Tas atitaisomasis darbas, kurio jūs buvote liudininkai, nėra taip sau tik gražumo gestas. Jis turi užtaisyti spragą, padarytą mūsų kulte. Mes privalome vėl išmokti kalbėti angelo žodžiais: Pagirta tu tarp moterų, Sveika Marija!“ – Didysis pedagogas Foersteris atvirai apgailestauja, kad evangelikai, atsakydami Marijos garbinimo, yra netekę galingo veiksnio auklėjimui ir bendrai žmogaus dvasios kultūrai. „Iš tikrųjų“ rašo jis, „tai, kokios reikšmės Nekaltoji Mergelė yra turėjusi žmo-

nijos dvasios kultūrai, yra daug daugiau, negu užvaldymas išorinės gamtos technikos' pagalba... Ir kai Carlyle sako, kad moteris yra aukštesniųjų dalykų simbolis, tai tie žodžiai yra taikomi dalykams, kuriuos yra padariusi moters sieloje Marija... Ar literatūroje ir istorijoje, klausia jis, galima rasti asmenybę, pasižyminti nors ir didžiausiu tobulumu bei žavingumu, kuri turėtų tokios, sielas valdančios jėgos, kaip tai kyla iš Šv. Mergelės Marijos asmenybės, iš Viešpaties Tarnaitės, kurioje valios klusnumas tarnybai išauga ligi visiško atsidavimo Dievo valiai, ir todėl ši ancilla Domini (Viešpaties Tarnaitė) yra išaukštinta iki regina coelorum (Dangaus Karalienė)“ (Pav.1936,17).

223. Trys laipsniai prie kartuvių.

Anglų karalienė Elžbieta (1558–1603), per katalikės karalienės Marijos lavoną pasiekusi sostą, yra išžudžiusi daug nekaltų katalikų. Tarp Elžbietos aukų buvo ir Jonas Post'as (iš Pereth'o, Cumberland'o grafystės), didelis Dievo Motinos garbintojas. Tai jis įrodė ir eidamas prie kartuvių. Atvedus Joną Post'ą prie kartuvių, kurios buvo parengtos ant paaukštinimo, jis atsiklaupė ant pirmojo laipsnio ir balsu meldėsi: „Viešpaties Angelas apreiškė Marijai, ir pradėjo iš Šventosios Dvasios.—Sveika Marija...“ Paskum užlipo ant antrojo laipsnio, ir vėl balsu meldėsi: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, teesie man pagal Tavo žodį.—Sveika Marija...“ Pagaliau ant trečiojo laipsnio jis tarė: „Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. —Sveika Marija...“ Čia Postas pasidavė budeliui ir mirė kančinio mirtimi (Fat. II, 118). — Lenkijoje Čenstakavoje esąs Madonos paveikslas siekia 1382 metų savo senumu. Tais metais Opalos hercogas, tuometinis Galicijos gubernatorius, turėjęs sapne regėjimą, kur gavęs paliepiamą nunešti Dievo Motinos paveikslą į netoli esančią bažnyčią ir jį ten pakabinti. Tą Dievo Motinos paveikslą jis buvo išvadavęs ir atėmęs iš totorių rankų. Pagaliau 1655 m. buvo užpuolę Čenstakavą švedai, kurie sutiko labai smarkų ir atkaklų pasipriešinimą. Nuo tada Čenstakava įėjo į Lenkų istoriją, pagarsėjo ir pasidarė jų tautinė šventovė (Šlt. 1935, 39). — 1936 m. vasarą tūkstančiai organizuoto lenkų jaunimo iš visų Lenkijos universitetų buvo suplaukę į Čenstakavą, kurie prie Stebuklingojo Dievo Motinos paveikslo davė šitokią ištikimybės priesaiką Skaisčiajai Mergelei: „Pasižadame ir prisiekiame Kristui ir Tau, mūsų Karaliene ir lenkų universiteto jaunimo Globėja, kad mes visada ir ypatingai ginsim mūsų Šventąjį Katalikų Bažnyčios Tikėjimą ir būsim sūniškai paklusnūs Apaštalų Sostui. Prižadame ir prisiekiame ginsią mūsų Tikėjimą ir padarysį jį savo privataus, šeimyninio, socialinio, tautinio ir viešojo gyvenimo kelrodžiu“ (XX, 1936, 11).

XVII. STEBUKLINGOJI GROTA

*„Šiai. nuo dabar visos kartos vadins mane
palaiminta“*

Luč. 1,48.

224. Bretonės tikėjimas.

Keletas metų atgal viena bretonė (Bretonija, Prancūzijoje) atkeliavo į Liurdą, atsigabendama savo susirgusį sūnų, kurį troško matyti išgijusį, kad tuo būdu atverstų savo netikėlį vyrą. Jai grįžtant iš Liurdo, sūnus dar labiau sirguliavo, o jos vyras dar nedoresnis pasidaręs. „Aš keliausiu kiekvieną dieną“, tarė ji sau, „ir nepavargsiu, kol šv. Panelė mano maldų išklausys“. Paskum ji taip kalbėjo Marijai: „Mano Motina, aš žinau, kad Tu mane girdėjai, bet nežinau, kodėl mano prašymo neišklausėi. Aš sugrįšiu prie Tavo grotos ir šį kartą pėkštute, kad mano kelionė, kaip maldininkės, būtų nuopelningesnė ir kad prieš mano maldos galią negalėtumei atsispirti“. Ji iškeliavo ir ėjo šešiasdešimt dienų. Pailsus, žaizdotomis kojomis, išvargusiu ir karščiuojančiu kūnu, bet stipria dvasia, pasiekė grotą ir čia, išliedama savo širdgėlą, pilna vilties ir pasitikėjimo, kalbėjo: „Štai aš vėl pas Tave. Aš mirštu iš nuovargio. Mano kūnas pilnas žaizdų, tačiau aš esu gerai nusiteikęs ir viliuosi: Tu šį kartą turi mane išklausyti. Bet jei atsakysi man tą malonę, užtikrinu, kad kitąmet vėl pasimatysime. Aš kitąmet sugrįšiu, pavyzdžiui, keliaklupsčia, ir, jei numirsiu kelionėje, tai bus dėl Tavo kaltės; tačiau aš Tave tolygiai šlovinsiu. Ak, juk Tu esi motinų Motina!“ Maždaug po dviejų mėnesių ji grįžo. Ant pirkelės slenksčio jau dvi savaitės kaip laukė jos vyras, dažnai žvalgydamasis į vieškelį. Sutikęs, išskėtė savo rankas ir savo ašaromis plovė moteriškos dulkėtą veidą, kuri alpo iš nuovargio. „Mūsų sūnus jau penkiolika dienų kaip mirė“, tarė jis pasikukčiodamas. Bretonė išsitiesė. „O tu? Kaip su tavo siela?“ – „Aš apgailėjau savo nuodėmes ir sugrįžau prie Dievo“. – „Tada“, sušuko vargšė moteriškė klaupdama prie savo sūnaus lovelės, kurioje jis mirė, „tada: ne De profundis – Iš gilumo..., bet Magnificat – Mano siela garbina Viešpatį...“ (Sal. Žinios, 1936, 3). – „Dideliems darbams reikia daug išminties, didelių pajėgų, didžios ištvermės“ (Arkivysk. J. Skvireckas, Vaižganto Raštai, III, 1922, 68).

225. Kunigo dėkingumas Švč. P. Marijai.

1924 m. „Vienybės“ Nr. 20 kun. J. V. rašo: 1900 metais, vyskupo skirtas, persikėliau klebonauti į Krakes. Parapija plati, turinti devynius tūkstančius parapijiečių, o kunigų buvo tiktai du. Teko dviem labai darbuotis; ypač advente ir gavėnioje šventadieniais turėjome nuo nakties antros ir net iki sutemų klausykloje išsėdėti. Dėl to mano sveikata pradėjo irti, gavau ligą, taip jog kartais nebeiškęsdamas turėjau dejuoti ir vaitoti. Kreipiausi į gydytojus, bet nieko negelbėjo. Nusiminęs paprašiau vyskupo, kad mane altarijon ar dar mažon parapijon paskirtų. Persikėlęs mažon parapijon, susitariau su savo draugu ir kaimynu kun. K. G., šalia kitų šventų vietų, aplankyti Švenčiausios Panelės Apsireiškimo vietą Liurde. Nors apie tą vietą buvau prisiskaitęs kun. Bučio knygoje, bet kada tenai nuvykome 1910 metais – pamatėme tokių dalykų, ko kitur pasaulyje neišvysi. Maldininkų buvo suvažiavusių į kokią dešimtį tūkstančių. Buvo kompanijos su savo vyskupais iš Belgijos, Vokietijos ir Valakų. Vienai kompanijai išvažiuojant, kita atvyksta. Vienų ligonių, negalinčių savo kojomis paeiti, buvo suvežta apie du šimtu. O meldimasis tenai neapsakomas: per dienas ir naktis. Tenai nuvykęs ir nelabai mėgstas melstis pasidarai uolesnis. Kitaip negali būti. Juk gali atsirasti tenai vienas kitas šimtas atvykusių perdaug jausmingų, gali pasitaikinti pagerėjusių nuo kokios menkos nervų ligos vienu susijaudinimu; bet ne tūkstantis išgijusių iš nepadgydomų ligų, apie ką liudija mokslo vyrų ištyrimai, gausingi apžadai ir padėkavonės, išraižytos akmeninėse lentelėse, dengiančiose aukštosios bažnyčios sienas, ir paliktos ligonių ir luošųjų po išgijimo krūvos visokių ramentų, medinių kojų, keščių ir k. Pagaliau, kaip tiktai pradėjo mane varginti manoji liga. Dėl to taip sau tariau: „Dievo Motina, aš tikiu, jog čia stebuklinga vieta, bet jei aš pagysiu, tai visiems apsakinsiu, jog ir aš apie tai patyriau“. Todėl per tris dienas po Mišių gėriau po keletą gurkšnių vandens iš stebuklingojo šaltinio. Ir garbė Dievui ir Švč. Marijai, iki šiai dienai nebejaučiu ligos, išgijau. Iš džiaugsmo, įgijęs 30 knygų „Švč. Panelės Marijos Apsireiškimas Liurde“, žmonėms išdalinau. – Jau 1889 m. į Liurdą buvo atvažiavę šimtas dvidešimt tūkstančių maldininkų specialiais 130 traukinių“ (M.L. 1935, 49).

226. „Ei, užmiršai lazdas!“

Ona Šalaševičiutė, lietuvaite, gimusi katalikų šeimoje Londone, būdama 15 m. nukrito nuo laiptų ir išniro kairę koją iš kliūbų, be to, smarkiai sukrėtė širdį. Naktimis tik bromo pagalba galėjo užsimigdyti. Šešis mėnesius išgulėjo lovoje, negalėdama nė su lazdomis paeiti. Po to tris metus gydėsi pas

daktarą Szwartz kuris pagaliau visai atsisakė. Taip pat atsisakė ir Šv. Baltramiejaus ligoninės gydytojas Dr. Elmsly. Tada ji pateko į kitą Londono ligoninę, kur rengėsi operacijai, bet jos nedarė, nes nebuvo jokios vilties. Taip besigydant praėjo penkeri metai. Jau ir kairė ranka buvo bejausmė; ja nieko negalėjo paimti ar pajudinti. Tik retkarčiais šiek tiek pagerėdavo. Sulaukusi 1920-IX-28, nutarė važiuoti su kompanija į Liurdą. Koja buvo sudžiuvus, be muskulų; tik lazdomis pasiremmdama galėjo paeiti, bet joku būdu negalėjo ja paliesti žemės, nes kildavo neapsakomi skausmai. Šiaip visas kūnas buvo išpūstas ir nesveikas, nors ypatingų skausmų nejuto... Ji pati nebūtų susipratusi važiuoti į Liurdą, nes nesitikėjo išgyti. Kasnakt imdavosi grabnyčią, nes mirtis rimtai grėsė. Į Liurdą vykti ją prikalbino viena mergina, Brigita Cassidy, darbininkė, ateidama jos aplankyti. Kelionė į Liurdą buvo labai sunki. Ypač daug vargo turėjo, kai reikėjo išlipti iš laivo Prancūzijoje. Vienas žmogus (Mr. Malloy) jai atėjo padėti, ir ji šiaip taip išlipusi iš laivo pasiekė traukinį. Liurde apsistojo Šv. Panelės Sopulin gosios ligoninėje. Rytą į grotą eiti negalėjo, tad šv. Mišių iš klausė ligoninės koplytėlėje. Tik kitą dieną Mišių klausyti nuvežė į grotą. Per Mišias priėmė šv. Komuniją, kurią kunigas ligoniams atuešė. Po Mišių nuvežė ligoninėlės pusryčių. Po pietų norėjo eiti į maudyklę, bet neleido, tik grotos šaltinio vandeniui užpylė ant pečių. Nieko ypatingo nejautė. Tik parvežus į ligoninę išlipo abiem kojom, užsimiršus, kad nesveika, ir pradėjo eiti, palikus lazdas vežimėlyje. „Ei, užsimiršai lazdas“, sušuko nustebęs ligonių prižiūrėtojas. „Aš pati dar labiau nustebau“, sako išgijusioji, „nes jau penkeri metai nebuvau tiek nuėjus be lazdų. Kai įėjau į ligoninės valgomąjį, visi sustojo ir nustebinti užgiedojo Avė Maria...“ Paskum gydytojas leido jai eiti į vonią, nes širdis jau buvo visai sutvirtėjusi. Šv. Rožančiaus šventėje per procesiją ji pajuto ypatingą smagumą. Vakare jauėjo procesijoj su žvake toli apie kalną be lazdų, nors koja dar kiek ir skaudėjo. Grįžusi į Londoną, Ona Šalaševičiutė stoji į siuivyklą, lazdų visai nebevartodama. Šis įvykis pažymėtas Liurdo išgijimų biure (Rt. 1935, 65). — 1935 m. buvo duotas sidabro medalis J. E. Grasset'ui, atsilankiusiam į Liurdą šimtinį kartą (M.L. 1935, 49).

227. „Aš pasakysiu tavo motinai“.

Prancūzų tautiškos šventovės maldininkai 1926 m. pamatė didelį Liurdo stebuklą. Ten, Liurde, tarp daugelio suvežtų ligonių buvo vienas jaunikaitis, kurio mirties buvo galima laukti kiekvieną valandą. Dėl to, prieš nešant jį prie Liurdo grotos, suteikė jam ligonių sakramentą. Atėjus procesijai su Švenčiausiuoju prie suguldytų eilėmis ligonių, kardinolas prinešė mons-

tranciją prie to jaunikaičio galvos, kuris beveik mirdamas tylo-
mis meldėsi: „O Jėzau, Marijos Sūnau, išgydyk mane“. Jėzus
nuėjo tolyn, tarsi nė negirdėjęs mirštančiojo prašymo. Kardino-
las nešė Švenčiausiąjį tolyn, o paskui jį slinko vežimėlis ser-
gančio jaunikaičio. Tada jaunikaitis, sukaupęs paskutines jėgas,
suriko, kiek tik galėjo: „O Jėzau, Marijos Sūnau, tu man ne-
pagelbėjai... Aš pasakysiu tavo Motinai!“ ir krito apalęs atgal
į patalą. Kardinolas, sugriaudintas tokiu kūdikišku pasitikėjimu,
atsisuko atgal, priėjo prie mirštančio jaunikaičio ir vėl laimino
jį tuo palaiminimu, kuris jau tiek stebuklų yra padaręs. Ir, štai,
iš Dievo Sūnaus išėjo jėga. Upelio krantais nuskambėjo džiaugs-
mo garsai, skelbdami naują stebuklingą išgyjimą. Žinoma, lai-
mingiausias buvo pats išgyjusysis. Jis atsistojo ir sušuko: „O
Jėzau, Marijos Sūnau, tu išgydei mane. Aš pasakysiu tavo Mo-
tinai, kad ji padėtų man atsidedoti“ (Šv. Pr. V. 1935, 11-12).

– Prancūzijos buvusių Didžiajame kare kunigų karių sąjunga
Pac (Pretres anciens combattants) jau nuo senai kasmet ruošia
maldininkų keliones į Prancūzijos tautinę Marijos šventovę Liurde.
Ypač gausiai fronto dalyvių buvo susirinkę Liurde 1934-IX-21

– 24. Iš devyniolikos Didžiajame kare dalyvavusių valstybių
atvyko apie septyniasdešimt tūkstančių buvusių karių. Maldi-
ninkus (piligrimus) į Liurdą vežė trisdešimt specijalių traukinių;
dešimt jų iš užsienių. Tūkstančiai atvyko autobusais. Prie karių
prisidėjo dar apie penkiasdešimt tūkstančių kitų, juos lydėjusių
maldininkų. Nežiūrint į grynai religinį šitos manifestacijos po-
būdį (charakterį), šventėje norėjo dalyvauti ir nekatalikai Di-
džiojo karo kariai – protestantai ir žydai. „Viena tik krikščio-
nybės idėja ir meilė Mergelei Dievo Motinai tegalėjo suburti
vieningai maldai už pasaulio taiką tuos tūkstančius vyrų, ka-
dais kovojusių prieš kits kitą įvairiuose frontuose“, rašė Vati-
kano laikraštis „Osservatore Romano“ (Ūkininkas 1935, 44).

228. Pasveiko laiminant Švenčiausiuoju.

1933 m. pradžioje muzikos mokytoja Martonnaud'aitė, gyv.
Cauderan'e (Prancūzijoje), slaugydama savo sergančią motiną,
pajuto aštrų skausmą nugaroje. Nekreipdama į tai dėmesio, ji
ir toliau ėjo savo pareigas; bet liepos mėnesį jau turėjo kreiptis
pas gydytoją. Buvo net keletą kartų atsigulusi ligoninėje, tačiau
liga vis daugiau išsigalėjo. D-ras Michelet'as pripažino džiовos
pradžią. Ligonei atsirado žaizdos, ir gydytojai pasakė, kad rei-
kės padaryti rimtą operaciją. Tuo tarpu prisiartino maldininkų
kelionės į Liurdą laikas. Šioje kelionėje, draugių ir kaimynų
prikalbėta, nutarė dalyvauti ir minėtoji ligonė, dar prieš darant
operaciją. Prieš išvažiuojant į Liurdą, ligonės sveikata nei kiek
nepagerėjo. Nuvykusi į Liurdą, tą pačią dieną, laiminant Šven-
čiausiuoju, ji pajuto savyje kažin kokią sukrėtimą; jai pasirodė,

jog ji staiga tapo sveika, ir, nuostabu, jos ligos kortelė, kuri buvo prisegta prie rūbų, nukrito ant žemės. Ligonė ištikro pasveiko: skausmai nugaroje išnyko, žaizdos užgijo. Grįžus į Bordeaux miestą, nuėjo pas gydytoją. Po trijų dienų ir D-ras Lacouter'as, kuris buvo apžiūrėjęs ją prieš išvykstant į Liurdą, patvirtino, jog ligonė tikrai pasveiko. 1935 m. Martonnaud'aitė vėl nuvyko į Liurdą ir, nuvykusi į stebuklingų pagijimų tyrinėjimo biurą, patiekė reikalingus dokumentus, parodančius jos buvusią ligą ir įrodančius staigų josios išgijimą. Ištyrę tai, biuro gydytojai pripažino, kad staiga josios išgijimo prigimtu būdu negalima išaiškinti (Liurdas, 1936, 3). — 1936 m. keliavo iš Olandijos į Liurdą viena šeimyna su keturiais vaikais. Tėvai ėjo pėsti, o vaikai važiavo vežimėliu su pora mulų. Ši sunki kelionė buvo atitesėjimas pažado, kuri pamaldūs tėvai padarė sunkiai ir bevilčiai sergant vienam jų vaikų. Iš Liurdo atgal taip pat pėsti jie grįžo į Olandiją (Šlt. 1936, 5).

229. Stebuklas, kurį konstatavo 22 gydytojai.

Viena Nancy (Prancūzijoje) vienuolė sesuo Irena, dirbusi nenormalinių vaikų prieglaudoje jau nuo 1927 metų, sirgo skilvio afekcija—entero-colitu, t.y. liga, kurią sukėlė colito bacilos. Tuo pat metu sesuo sirgo kelio ankilozu. Sesers sveikatos būklė buvo tiek sunki, kad jai teko daryti dvi operacijos: viena Paryžiuje, kita Nancy. Seseriai buvo duota metai atostogų. Mėnesiui praslinkus, būtent, rugsėjo 8 d. ligonė kartu su Reimso maldininkais nuvyko į Liurdą. Jos padėtis buvo tokia sunki, kad gydytojai uždraudė jai net leistis į kelionę. Rugsėjo 10 d. iš ryto ligonė vis dėlto buvo nunešta į grotą. Ji priėmė Švenčiausiąjį Sakramentą. Staiga jos vidurius ir kelią suėmė dideli skausmai. Tačiau, nepaisant to, ji buvo įleista į vandenį. Kai ją iš vandens išėmė, ligonių slaugytojos iš karto pastebėjo jos iškreiptą koją atsitaissant. Ligonei bergint sugrįžo jėgos; ji atsikėlė ir ėmė vaikščioti. Maldininkus lydėjęs gydytojas Genillon, apžiūrėjęs ligonę, konstatavo (patvirtino), kad ji yra pasveikus. Jai jau nebereikėjo ramsčio, ir ji galėjo valgyti, kaip ir visi kiti kad valgo. Po penkiolikos dienų ji pradėjo savo darbą. Jos pasveikimą konstatavo buvę biure dvidešimt du gydytojai. Smulkiai išdiskutavę jos ligą, jie visais balsais priėjo išvados, kad sesers pagijimas yra stebuklas. Visi dvidešimt du pasirašė konstatavimo protokolą (Rt. 1933, 234). — Liurdo stebuklingus išgijimus yra leista tyrinėti bet kokiems, katalikams ir nekatalikams, tikintiems ir netikintiems gydytojams. Liurdo stebuklingųjų išgijimų konstatavimo biure tuos išgijimus jau yra tyrinėję daugiau kaip 9000 visokių gydytojų, ir visi pareiškė, kad ligonių išgijimai Liurde gamtiniu būdu neišaiškinami. Vien 1932 m. biure bu-

vo 864 gydytojai. Nuo 1890 m. daugiau kaip 4000 gydytojų pripažino stebuklingus išgijimus: 892 tuberkuliozninkų, 694 sirgusių virškinimo organų ligomis, 119 tumoro ligonių (Tumorkranken), 22 sirgusių vėžio liga, 55 aklųjų, kurie stebuklingai praregėjo, 24 nebylių, 23 kurtinių (Fat. I, 116).

230. Sveikatą tikrino 40 gydytojų.

M. Fenaut iš Beaumesnil (Prancūzijoje) 1935 m. atvyko į Liurdą sunkiai sirgdama dėl skrandžio žaizdų ir vidurių kraujavimo. „Schönere Zukunft“ 1936 m. 49 nr. pažymėjo, kad ji nuo jaunatvės sirgusi tuberkuliozu. Prieš važiuojant į Liurdą buvo padaryta jai operacija, bet tas nepagelbėjo ir jos sveikata buvo beviltiška. Išsimaudžiusi Liurdo šaltiny, kaip pranešė „Universe“ Nr. 3947, ji pagijo. Po pasveikimo ją apžiūrėjo apie 40 gydytojų, bet ligos žymių neberado. Ir 1936 m. M. Fenaut atvyko į Liurdą. Dar kartą patikrinę jos sveikatą gydytojai rado, kad ji tikrai išgijusi ir kad tas išgijimas gamtiniu būdu neišaiškinamas (XX, 1936, 66). — Liurde yra speciali gydytojų komisija, kuri su didžiausiu atsidėjimu tyrinėja stebuklingus pagijimus. Pastaraisiais metais toji komisija oficialiai paskelbė 14 išgijimų, kurių negalima išaiškinti natūraliomis (gamtiškomis) priemonėmis. Liurdo gydytojų draugiją sudaro 2063 gydytojai iš viso pasaulio. Tarp nekatalikų mokslininkų, kurie ypatingai domisi stebuklingais išgijimais, paminėtinas visame pasaulyje pagarsėjęs Amerikos gydytojas Alex Carell, kuris 1931 m. už savo vėžio tyrinėjimus yra gavęs Nobelio premiją. Jis nuolat atvyksta Liurdan ir dalyvauja komisijos posėdžiuose. Šitų savo studijų išvadas jis patiekia laikrašty „The American“. Ten jis, be kitko, rašo: „Aš tikiu į stebuklingus išgijimus. Niekada aš neužmiršiu to jaudinančio vaizdo, kurį savo akimis mačiau, kaip didžiulis vėžio skaudulys, buvęs ant vieno darbininko rankos, staiga visai išnyko, palikdamas mažą randelį. Aš to negaliu suprasti; bet taip pat aš negaliu ir abejoti tuo, ką pats savo akimis mačiau“ (Žem. Priet. 1936, 35).

231. Staiga pagijo džiovininkė vienuolė.

1935 m. liepos 17-18 d. Liurdas pergyveno didelį susijaudinimą. Gydytojų biuras pripažino staigų seselės Margaritos pagijimą. Jį priskaitė į pirmos rūšies stebuklus. Sės. Margarita atvyko į Liurdą iš Versailles kartu su 3000 maldininkų. Ji sunkiai sirgo džiova, tubercular peritonitis. Trys didelės pečiuose ir šone žaizdos nuolat tekėjo. Tas tęsėsi du metus. Nuo 1935 m. sausio mėn. ji nieko stipresnio negalėjo valgyti. Trečiadienį, liepos 17 d. ligonę įleido į Liurdo vandens vonią. Iškelusios ligonę patarnautojos pastebėjo, jog dvi pečiuose žaizdos pranyko ir užsitraukė ant jų nauja oda. Rytojaus dieną

pakartojo maudymąsi. Visų buvo didelis džiaugsmas, kai išgijo ir trečioji žaizda. Pagijusi seselė Margarita tą pat vakarą buvo dvi valandas tiriami biuro gydytojų. Ji vaikščiojo, valgė senai ragautus valgius: bulves, mėsą, duoną. Ji visiškai sveika. Tai pripažino gydytojai. Visas Liurdas dėkojo Švč. Mergelei Marijai už šį stebuklą (Š. 1935, 33). — Liurde gydytojų komisija labai atsidėjusi tiria ten išgyjančius ir stebuklingais išgijimas pripažįsta tik tikrai gamtiniu būdu neišaiškinamus pagijimus. Pav., 1928 m. 276 asmenys pasveikę kreipėsi į komisiją, ir ji pripažino tik 16 stebuklingų išgijimų. 1929 m. iš 92 pripažino tik 12, o 1932 m. iš 160 — taip pat 12 stebuklingų išgijimų (Liurdas, 1936, 3).

232. „Sveika, Dangaus Karaliene!“

P-lė Nelly Brennan, iš Kelso miestelio, netoli Edinburgh, Škotijoje, 1934 m. kartu su kitais 900 škotų piligrimų (maldininkų) ligonių buvo nuvežta Liurdan. Ji sirgo „Rheumatoid Arthritis*“ liga, kurios gydytojai negalėjo pagydyti. Ji per 8 metus negalėjo savo kojomis vaikščioti. Jos kojos iš dalies buvo suparaližuotos. Ji norėjo kaip nors patekti Liurdan. Tačiau, būdama neturtinga, ji neturėjo reikalingų kelionei pinigų. Viena gailestinga moteris buvo laimėjusi Kelso parapijos loterijoje 15 svarų sterlingų. Ji paaukojo tuos pinigus p-lė Brennan, kuri, matyt, į Liurdo stebuklus tvirtai tikėjo. Ir už tuos pinigus ji buvo nuvežta Liurdan. Vieną dieną, po šv. Mišių grotoje, o vakare po palaiminimo Švč. Sakramentu p-lė Brennan, karštai pasimeldusi, kietai užmigo. Prabudus jos galvoje švystelėjo mintis keltis iš lovos ir vaikščioti. Tačiau ji nesikėlė. Ji aiškiai žinojo, kad negalinti vaikščioti. Bet ta mintis nenustojo ją varginusi. Po pietų ji apie tai pasakė gailestingajai sesutei, kuri iš to tik nusišypsojo. Paskum, didžiausiam visų nusistebėjimui, ji išlipo iš lovos ir rimtais tvirtais žingsniais du kartu perėjo per kambarį. Jai bemiegant įvyko stebuklas. Vėliau prie Massabielio Uolos daugeliui žmonių matant ji darė bandymus: užlipo 70 laiptų aukšty, paskiau žemyn be jokio vargo ir skausmo. Vykdamą į namus garlaivys tarp Čalais ir Dover ji veik visą laiką vaikščiojo. Traukiny iš Londono į Edinburgh taip pat. Pamatę ją sveiką, kai kurie žmonės pradėjo giedoti: „Hail Mary Queen of Haven — Sveika, Dangaus Karaliene“ (Šv. Pr. V. 1934, 8). — „Palaimintas žmogus, kurs kantariai kenčia mėginimą, nes, kada bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką“ (Jok. 1,12).

233. Keturių tautų gydytojų pripažintas stebuklas.

1934-V-14 Liurde, dalyvaujant Anglijos, Belgijos, Šveicarijos ir Prancūzijos dvylikai gydytojų, buvo nuodugniai tiriamas

stebuklingas p. Marijos de Raedt Belgietės pagijimas. Pirmininkavo Dr. Vallet. Priešais jį tarp gydytojų sėdėjo pagijusi mergina. 1933 m. ji sunkiai sirgo nuolatiniais inkstų uždegimu ir kitomis vidaus ligomis. Ji tarnavo pas vieną gydytoją. Jis pasiuntė ją pas specialistus. Bet nei tie ligonei nepagelbėjo. Nusiminęs gydytojas ją pasiuntė į Liurdą. Jį atvyko su vienos vyskupijos maldininkais. Rytą 11 val. prie Švč. Mergelės Marijos Nekaltai Pradėtosios grotos ji staiga pasveiko. 1934 m. ji atvyko į Liurdą padėkoti Švč. Mergelei Marijai. Dr. Vallet perskaitė visą jos bylą, visų gydytojų pataloginius ir bakterijologinius pranešimus, specialistų gydytojų liudijimus, kurie ją tyrinėjo sergant ir pagijus. Pabaigus Dr. Vallet kalbėti, gydytojai patys ėmėsi klausinėti pagijusios. Tarp gydytojų buvo vienas, kuris, kaip pats viešai pareiškė, prieš trejus metus, Švč. Mergelei Marijai užtariant, stebuklingai buvo pasveikęs iš plaučių džiovos. Jis tada buvo protestantas. Gydėsi vienoje ligoninėje Anglijoje. Jau buvo beveik marinamas – taip nusilpęs. Tada jo giminaitė, gavusi Liurdo grotos vandens, davė jam. Ir gydytojas tuoj pradėjo gerėti ir visai pasveiko kūnu ir siela, – jis tapo katalikas. „Nors aš tikras esu, jog mane pagydė Švč. Liurdo Mergelė Marija“, sakė jisai, „bet gydytojų biuras net nesiėmė mano pagijimo svarstyti, kaip silpnai įrodomo“. Peržvelgė ir ištyrė dokumentus ir pagijusią, gydytojai vienu balsu pripažino, jog Marijos de Raedt stebėtiną pagijimą negalima išaiškinti prigimtiniu būdu. Ir visi savo parašais paliudijo, jog tai stebuklingas pagijimas (Šlt. 1934, 22). – Nottingham vyskupijoje Burton-on-Trent miesto dantų gydytoja Fl. McAleese nuvykusi su maldininkija į Liurdą, ten staiga pasveiko, pakilo nuo nešamosios kėdės ir po daugelio ligos metų ėmė laisvai vaikščioti. Vyskupas McNulty, kurs vadovavo tai maldininkijai ir matė tą stebuklą, kai McAleese 1936 m. mirė, nuvyko palaidoti tą, kuri buvo sulaukusi tos nepaprastos Dievo malonės ir Marijos globos (Šlt. 1936, 38).

234. Apžadų išganingumas.

1862-IX-29 vienas Baden-Baden (Vokietijoje) daržininkas lipo kopiečiomis su savo vienturčiu 4 m. sūneliu ant rankų į namų aukštą. Kažin kaip paslydo, ir 60 m. vyras nukrito su vaiku, sunkiai susižeisdami. Pakviesti du gydytojai surado nepagydomas žaizdas. Atėjusi ligonių aplankyti kaimynė susikrimtusiai vaiko motinai patarė kreiptis į Dievo Motiną ir nukeliauti į stebuklingo jos apsireiškimo vietą. Nelaimingoji motina padarė apžadus kuo greičiausiai tai atlikti. Tą pačią valandą abiem ligoniam pasidarė geriau ir netrukus abu išgijo. Laimingi tėvai, dėkodami už apturėtą malonę, kasmet keliaudavo į jos stebuklingo apsireiškimo vietą (Vertrauet... Oberbammer, 1932, 44-45).

XVIII. BRANGIAUSIEJI KAROLIAI

„Sveiką, malonės pilnoji. Viešpats sa tavimi; pagirta tu tarp moterų“.

Luk, 1,28.

235. Rožančius iš mazgelių.

Šv. Paskalis, eucharistininkų globėjas, gimė 1540 m. Ispanijoje. Jo tėvai buvo neturtingi. Kai buvo septynerių metų, tėvas išleido jį pas ūkininką ganyti. Paskalis labai mylėjo Jėzų ir Mariją. Jis labai norėjo išmokti iš maldaknygės maldes Jėzaus ir Marijos garbei, bet, deja, dar ir raidžių nepažino. Sumanė prašyti praeivių, kad šį tą paaiškintų maldaknygėje. Taip pat greit jis išmoko ir rašyti. Iš suodžių ir žolių skystymo pasidarydavo rašalo, rinkdavo šmotelius popieriaus ir rašydavo žasies plunksna. Kilnūs berniukas mokydavo gražumo ir savo draugus, kurių jis daug turėdavo. Paskalio giminaitis Pranciškus Delgado kartą užtiko jį beraišiojantį virvelėje mazgus, vienus didesnius, kitus mažesnius. „Kam taip darai?“ paklausė nusteбęs. „Tai bus mano rožančius: didesni mazgeliai tai Tėve mūsų, o mažesni Sveika Marija“. Jis tokiais rožančiais apdovanojo visus piemenėlius ir liepė melstis, o ne išdykauoti. Jis taip paveikė vaikus, kad jie liovėsi biaučius žodžius kalbėję ir melavę. O jei kartais jį vertė ką nors pavogti, atsakydavo: „Galite mane užmušti, bet nepriversite, kad ką pavogčiau!“ (Šv. Pr. V. 1934, 3). – Garsus teisininkas Dr. Jarcke, 1825 m. grįžęs į Kat. Bažnyčią, mėgo garbinti Mariją ir mirė su rožančiumi rankoje (Žem. Pr. 1936, 38).

236. Patogiausia maldaknygė.

1879 metais Neapolyje miręs netikintis profesorius Giovanni Bovio kartą vėl vakarą grįžo namo ir rado valgomajame savo senutę motiną rožančių tebekalbančią. Prof. Bovio labai mylėjo savo motiną, todėl priėjęs pabučiavo ją ir švelniai tarė: „Ką čia dirbi, motute, su savo žaisleliu rankose? Geriau padėk jį šalin!“ Senutė paklausė sūnaus ir tuojau padėjo rožančių ant stalo. „Matai, sūneli, aš tavęs paklausiau ir tuojau padėjau rožančių ant stalo. Bet ką tu man duosi vietoje rožančiaus?“ Kitą dieną prof. Bovio tai papasakojo savo

draugams. Priėjęs prie motinos žodžių, profesorius susijaudinęs tarė: „Mano draugai! Tie žodžiai, kaip aštraus peilio ašmenys, skaudžiai pervėrė mano širdį. Aš pabučiavau savo senutę motinėlą, idėjau rožančių atgal į jos rankas ir prasišalinau“. Jis neturėjo kuo pavaduoti rožančių (Fat. II, 282). — Vienas išymus universiteto profesorius šitaip kalbėjo: „Aš žinau vieną maldaknygę, kuri yra labai paranki, nebrangi, nedidelė ir tinkanti kiekvieno kišenei. Ji yra labai pigi, ir kiekvienas, kuris net negalėtų nusipirkti Mišių knygelės, jau šią knygą tikrai įstengtų įsigyti. Ji yra tvirta, nes jos puslapiai taip greit nenusinešioja. Ar tikėsite? Net seneliai, ką sakau! ir aklieji gali naudotis šiąja knygele, nes ją galima skaityti be akinių ir be šviesos, nors būtų ir tamsiausia naktis! Ypač nusiminimo valandose patartina skaityti šią knygėlę, nes joje visada galima rasti daugiau suraminimo ir paguodos. Nė viena knygelė taip ryškiai neprimena mums apie mirtį, kaip ši. Jokia kita knygelė nėra tokia artima draugė, kaip ši. Nors mirties valandą ranka imtų stingti, bet šią knygą vis dar galėsi išlaikyti. Pagaliau ir pačiame karste galėsi ją turėti. Laimingas būsi, jei tą knygėlę tvirtai apkabinęs stosi prieš Amžinąją savo Teisėją. Dabar, turbūt, jau ir pats atspėjai, kad toji knygelė tai ne kas kitas, kaip šventas rožančius! Tik pasakyk, kodėl dar visi žmonės neturi prie savęs šios knygelės? Kodėl gi, pavyzdžiui, kur nors važiuodami, arba jeigu kartais reikia mums ilgai laukti savo draugo ar draugės, mes nepasimam tos lengvos knygelytės su savimi ir jos neskaitome? O, kiek dvasiškų turtų galėtume sau įsigyti dažnai ir pamaldžiai kalbėdami rožančių! Juk rožančius yra maldaknygėlė, kurios žodžius kiekvienas gali suprasti. O sąlygos atlaidams gauti yra tokios paprastos: bereikia tik kalbant rožančių nors trumpai pamąstyti apie Kristaus kančią!“ (Žv. 1936, 10).

237. Rožančius į krūtinę — smūgis į širdį.

17 šimt. pradžioje jauno vokiečių protestanto barono Jono Eckersdorf puikybę neapsakomai įžeidė jo mylimos, jaunų dienų draugės, taipgi didžiūnų kilmės, Violos Martini įstojimas į klarisių vienuolyną. Geresniam išsiblaškymui po tokio netikėto smūgio, išdidusis baronas iškeliavo į Šveicariją, Prancūziją ir pasiekė Angliją. 1615-III-10 sustojo Glaskove, kur tą dieną miesto aikštėje turėjo būti pakartas jaunas jėzuitas Tėvas Jonas Ogilvie už tai, kad jis drįso viešai pasakyti, jog dvasios reikaluose vyriausis galva yra Romos Popiežius, o ne Anglijos karalius Jokūbas I. Prie kartuvių, kur buvo susirinkusi didelė protestantų minia, nuėjo ir baronas Eckersdorf. T. Ogilvie visą laiką rankose laikė rožančių ir karštai meldėsi už protestantų dvasinį praregėjimą. Protestantų pamokslinin-

kas siūlė pasmerktajam laisvę, garbę, turtus ir valdžią, terei-kalaudamas už tai tik keliais žodžiais išreikšti katalikų tikėjimo išsižadėjimą. Bet T. Ogilvie visai miniai drąsiai šaukė: „Aš esu pasmerktas tik už savo tikėjimo išpažinimą. Aš mie-lai šimtą gyvybių už jį atiduočiau. Imkite mano gyvybę, vienintelę brangenybę, kurią aš šioje žemėje turiu, bet mano tikėjimo jūs niekad iš manęs neišplėšite!“ Kada budelis prisi-artino prie T. Ogilvie, jis pirmiausia paėmė iš jo rankų rožan-čių ir sviedė jį į minią, pasityčiojamai tardamas, kad tai bū-sias kokiam katalikui pasmerktojo atminimas. Rožančius atsi-mušė į jaunojo barono Eckersdorf krūtinę. Bet iš jo rankų rožančių kaip mat paėmė pribėgę katalikai. Nors baronas ro-žančių rankose labai trumpai teturėjo, bet jis staiga pajuto kažin koki degimą rankose ir didelį neramumą širdyje. Jam iš akių nebeišnyko nelaimingojo T. Ogilvie asmuo ir visas jo bausmės įvykdymo vaizdas. Ir grįžęs į viešbutį jis neberado ramumo. Aistringasis keliauninkas metė savo kelionę ir atsi-dėjo katalikų tikėjimo studijoms (mokslui). Po kelių metų ty-rinėjimo baronas Jonas Eckersdorf perėjo į Katalikų Bažnyčią. „Aš negailėčiau viso pasaulio aukso, jeigu šiandien galėčiau gauti Tėvo Ogilvie rožančių, nes tik jis buvo tikroji mano at-sivertimo priežastis“, tai Jono Eckersdorf žodžiai, pasakyti tą dieną, kurią jis buvo priimtas į katalikų tikėjimą (Fat. II, 279-282). — Rožančius yra rykštė piktajai dvasiai plakti (Pop. Hadrionas VI).

238. „Kas Tave myli — Tu jį saugoji“.

Tai atsitiko Lietuvoje Gražiškių miškelyje. Buvo gražus besibaigiančios vasaros rytas. Žmonės skubėjo į bažnytelę ankstybųjų šv. Mišių išklaudyti. Keliu skubėjo ir vienas jau-nas vaikinai. Jo rankoje matyti tyliai slenkančiojo rožančiaus poterėliai. Taip eidamas jis prisiartino prie miškelio. Įžengęs į šventorių, jis persižegnojo ir tyliai ištare: „Iš gilumos šaukiu prie Tavęs, Viešpatie!..“ Žingsnis po žingsnio pasiekė ir laip-tus, vedančius į bažnyčią. Tik staiga už jo baisus perkūniš-kas bildesys supurto visą bažnyčios sieną, ir dideli medžio rąstai griūva ant šventoriaus, per kurį jis tik ką spėjo pereiti. Tie rąstai nugriuvo vėjo atplėšti nuo bažnyčios bokšto, kuris buvo taisomas. Čia išsiveržia iš vaikinai lūpų gilus padėkos žodis, ir jis tyliai ištaria: „Marija, Tau garbė per amžius!.. Aš Tave mylėjau, bet dabar dar labiau mylėsiu, nes žinau: kas Tave myli — Tu jį saugoji“. Ir, įėjęs į bažnyčią, puola ant kelių prieš Gerosios Motinėls Marijos paveikslą, dėkodamas už visą gerą, ką Marija jam suteikė (Žv. 1934, 10). — Tirolio išvaduotojas A. Hofer'is kasdien po vakarienės su kareiviais kalbėdavo rožančių (Žem. Pr. 1936, 38).

239. Iš rožančiaus pažino kataliką.

1931 m. Reino (Vokietijoje) krašto dideliu plentu sunkvežimis mirtinai suvažinėjo vaikina. Netrukus prie nelaimės vietos privažiavo automobilis. Pamatęs nelaimingąjį, iš automobilio iššoko katalikų kunigas, pasirengęs suteikti mirštančiajam paskutinį patarnavimą. Kilus abejojimui, ar suvažinėtas vaikinąs tikrai katalikas, kunigas iškiso ranką į jo drabužių kišenę ir rado joje rožančių. Nudžiugęs sielų ganytojas ramiai davė mirštančiajam vaikinui išrišimą ir suteikė paskutinį patepimą (Vetrauet... Oberhammer, 1932, 16-16). — Popiežius Pijus IX, lyg savo paskutinį testamentą, visiems krikščionims paliko paraginimą, kad jie visi stengtųsi rožančių kalbėti vakarais, kartu su visa savo šeima. O kartą jis net pasakė: „Rožančius tai vietintelis turtas Vatikane“ (Žv. 1936, 10).

240. Rožančius išgelbėjo nuo mirties.

Vienas Didžiojo karo dalyvis 1936 m. „Šaltinyje“ (Nr. 40) rašo: 1914 m. šiurpų rudens rytą nešiau vienai kareivių grupei maisto. Ir išvydau, kaip apkasų užkampy vienas puskarininkis atsiklaupęs leido per pirštus rožančių. „Kitą rytą puolimas!“ Pasiruošėme. Kelias minutes prieš puolimą aš užsivyniojau rožančių ant kairės rankos. Tą padarė ir mano kaimynas. „Pirmoji linija iš apkasų pirmyn!“ pasigirdo komanda. Ir šokome, kaip liūtai. Priešai mus pasitiko kruša kulų, rankinių granatų; o dar kliudė bėgti spygliuotos tvoros. Mūsų linijos vyrai krito kaip lapai. Staiga ir mano kojos susipynė; kritau ant žemės. Norėjau keltis, bet už vielos užkliuvo mano rožančius. Kai aš pasilenkęs stengiausi jį atkliudyti, per pat mano viršų pralėkė granata ir baisiai sprogo užpakaly. Jei būčiau buvęs stačias, būtų pataikiusi tiesiai į mane. Iš kelių šimtų pirmosios linijos vyrų likome gyvi tik mudu du, kurie turėjova rožančius. — Rožančius yra dieviškų malonių išdas (Šv. Tėvas Povilas V).

241. Rožančius kulkosvaidžių ugnyje.

Eug. Rugienius iš Pilviškių 1934 m. „Švč. Pran. Varpelio“ Nr. 5 rašo: 1914-VIII-11 nakties metu 111 Uralo pulkas, kuriame aš buvau, užėmė naują mūsų vietą Vokietijoje už Insterburgo apie 14 km. į vakarus. Greit apsikasėm į apkasus ir laukėm dienos, nes turėjom pradėti puolimą durtuvų kovai. Daugumas kareivių į tokį mūsų turėjo stoti pirmą kartą gyvenime, ir kiekvienas galvojo, kad gal teks šiuose apkasuose pasilikti amžinai. Todėl kai kurie rusai ir keli katalikai pradėjo melstis; neatsilikau nė aš. Visi prašė Aukščiausiąjį, kad apsaugotų gyvybę. Rusas zvodnas (būrininkas), matydamas mus besimeldžiančius, juokėsi ir piktžodžiavo, sakydamas, kad Dievas yra švino gabalas, ir tą Dievą vokiečiai greit pradės į mus leisti.

Kas nemokės nuo jo apsisaugoti, tam nepadės jokia kita galybė. Jis ragino mus mesti beprotiškus poterių, o verčiau pasiruošti durtuvų kovai, nes saulei tekant turės prasidėti mūšis. Vokiečiai, nesulaukę saulėtekio, atidengė šautuvų, kolkosvaidžių ir patrankų ugnį, tada ir mums buvo duota komanda pradėti šaudyti. Aš baigiau melstis, bet, kryželiu persižegnojęs, nespėjau įsidėti rožančiaus į kišenę, kai tas pats zvodnas keikdamas griebė man iš rankų rožančių ir sviedė į vokiečių pusę. Man labai pagailo rožančiaus, ir aš, užmiršęs pavojų, šokau iš apkaso laukan. Greit radau rožančių ir grįžau apkasan. Tačiau zvodnas atsistojo prieš mane su šautuvu, ant kurio buvo durtuvas, ir, pats būdamas apkase, neleido man atgal išokti. Aš šokau kairėn, šokau dešinėn, bet zvodnas keikdamas vis stovi priešais su durtuvu. Staiga jis suriko kaip laukinis žvėris ir susmuko apkasan, o aš paskui jį išokau. Tuo tarpu pro mane buvo pralėkę šimtai kaukiančių kulku, bet Dievas mane saugojo, o mano mirties geidusį ir rožančių išniekinusį rusą nudėjo dvi kulkos, pralėkusios pro mano tarpkoją. Ši įvykį matė keli rusai bei katalikai. – „Aš mačiau po saule bedievystę teismo vietoje ir neteisybę teisybės vietoje, ir tariau savo širdyje: Dievas darys teismą teisiamam ir bedieviui, ir tuomet kiekvienam dalykui bus jo metas" (Pam. 3,16-17).

242. Drąsusis rožančiaus kalbėtojas.

1792 m. daug keliauninkų plaukė iš Londono į Paryžių. Daugus buvo giedras, oras šiltas, todėl keliauninkai linksmi švaistėsi ant laivo denio (viršaus). Nuošalyje sėdėjo vienas vyriškis ir kalbėjo rožančių. Netikėtai dangus apsiniaukė, kilo audra, ir milžiniškos bangos ėmė laivą mėtyti, kaip paprastą medžio šypuliuką. Juokai ir kalbos nutilo. Visų veiduose matėsi didelis neramumas ir susirūpinimas. O nepažįstamasis vyriškis juokdamasis vaikščiojo iš vieno galo laivo į kitą, lyg nebūtų jautęs jokios audros. Vaikščiodamas linksmi kartojo: „Taip, tikrai, mano gerasis mokytojai Mikalojai! Tikrai taip! O, kad tu dabar galėtumei su manimi tai stebėti!“ Visi keliauninkai nustebe žiūrėjo į tą keistą vyriškį ir laikė jį iš proto išėjusiu. Pagaliau audra nutilo. Vienas kitas keliauninkas prisiartinio prie linksmojo vyriškio ir ėmė klausinėti, kaip jis galėjo būti linksmas, kai kilusi audra grėsė visiems baisia mirtimi. Vyriškis atsakė: „Tai man priminė vieną mažmožį iš mano jaunų dienų. Kai aš buvau Vienoje, mano muzikos mokytojas Mikalojus Porpora įsakė man sukomponuoti audrą jūroje. Kadangi aš tokios audros dar niekada nebuvau patyręs, paprašiau ją man pavaizduoti. Jis man tai padarė savo maestriška muzika, kurią aš ką tik jūsų akivaizdoje linksmi prisiminiau“. Visi ėmė spėlioti, kas tas rožančiaus kalbėtojas būtų. „Aš vadinausi Juozapu

Haydn'u“, atsakė paklaususiam. Užgirdę tą vardą, visi bendra-keleiviai su didžiausia pagarba sveikino didįjį muziką (Fat. II, 285).—Suarez'as, vienas mokyčiausių savo laiku vyrų, niekad nesigėdino kalbėti rožančių (Žem. Priet. 1936, 38).

243. „Jėzau, būk jiems gailestingas!“

Žiauriojo Ispanijos pilietinio karo metu 1936 m. Iruene, kai komunistai susišaudė gatvėse savo tarpe, po kovos liko gatvėj keletas sužeistų. Tada iš vienu namų išbėgo dvi mergaitės ir ėmė teikti sužeistiesiems pagalbą, skubiai rišdamos žaizdas. Šalia stovėjo pora ginkluotų komunistų. Bet nelaimė... Vienai mergaitei iš kažin kur iškrito rožančius. Komunistai, tai pamatę, biauariai sukeikė ir tuoj į gailestingas mergaites paleido šūvius. Jos dar spėjo sušukti: „Jėzau, būk jiems gailestingas!“ Jiedvi čia pat susmuko, o sužeistieji paliko ant gatvės pusiau aprištomis žaizdomis. — Madride buvo suimta turtingo pirklio šeima už tai, kad priglaudė vieną moterį vienuolę. Tėvas, motina, 4 suaugę sūnūs, 3 dukterys buvo bolševikų teismo pasmerkti sušaudyti. Išvedus visą šeimą į kalėjimo kiemą, jie atsiklaupė ir užgiedojo Švč. Marijos giesmę. Jie giedoję taip ramiai ir nuoširdžiai, kad visai nekreipę dėmesio į išsirikiavusių komunistų eilę. Jų giesmės žodžius nutildė tik šūviai (Šlt. 1936, 43).

244. Septyniolikos metų maldos vaisius.

Tai buvo dar prieš Didįjį karą. Vienas sūnus iškeliavo į Pietų Ameriką laimės ieškoti. Jis sustojo triukšmingame Rio de Žaneiros mieste (Brazilijoje). Vylingų didmiesčio pagundų verpetai greitai jį pagavo į savo purviną srovę. Jaunasis atėjūnas paklydo, veltui jam rašė laišką po laiško jo motina ir mylinčioji sesutė, ragindamos eiti išpažinties ir grįžti prie Dievo. Bet visa tai nieko nepadėjo. Pagaliau užėjo ir baisusis karas, kuris nutraukė visus ryšius tarp tos šeimos narių. Nebuvo to ryto ir vakaro, kad nelaimingoji motina su savo dukterim nebūtų klūpojusios prie Nekalčiausios Dievo Motinos paveikslo. Šimtais kartų riedėjo per jų išvargusius pirštus rožančiaus karoliai, o iš akių byrėjo spindinčių ašarų lašai. Pagaliau pasibaigė karas. Bet vargšės motina su dukterimi sužinojo, kad per tą laiką sūnus vėjavaikis dar toliau nuklydo nuo doros ir tikėjimo kelio. -Tačiau uoliosios maldininkės nė dabar nenusimena. Jos meldžiasi dar karščiau. Praeina vėl kiti penkeri metai. O sūnus kaip nesitaiso, taip nesitaiso. Ne-trukus jau sukako ir 15 metų jų tokios maldos. Bet viskas veltui. Tačiau juodvi nė dabar nenuleidžia rankų. Taip praslino ir visa 17 metų. Bet naudos vis dar nematyti. Tik štai vieną dieną laiškanešys atneša laišką. Abidvi moteriškės

godžiai griebia laišką į rankas. Atplėšia jį ir skaito:

„Mylimoji Motinėle ir Sesute!

Šiandien visas pasaulis švenčia Kristaus Prisikėlimo šventę – Velykas. Su dideliu džiaugsmu galiu Jums pranešti, kad šios Velykos buvo ir mano prisikėlimo šventė! Buvo šitaip. Iš ryto aš, nieko negalvodamas, ėjau Rio de Žaneiros gatvėmis. Staiga ėmė gausti varpai. Ir turiu pasakyti, kad ši kartą jie taip aidėjo mano ausyse, kaip niekada. Rodos, kad su kiekvienu varpo aidu man kažin kas kalte kalė į širdį: Tu amžinai negyvensi. O jeigu dabar mirtum, tai kas tavęs laukia amžinybėje?! Aš norėjau atmesti tas mintis. Mėginau eiti tolyn. Bet, rodos, man kažin kas kelių būtų pastojęs ir sakė: Jei nenori eiti į pragarą, tai eik į bažnyčią! Klausyk, varpai tave šaukia! Ir aš neatsilaikiau! Užėjau į bažnyčią, po daugelį, daugelį metų vėl atlikau išpažintį. O, koks aš dabar laimingas! Apie tai skubu ir Jums pranešti.

Jūsų vėjavaikis sūnus ir brolis Jonas“.

Motina ir duktė puolė ant kelių prieš Nekalč. Dievo Motinos paveikslą (Žv. 1934, 4). – Šv. Tėvas Pijus IX yra pasakęs: „Aš visiems jums patariu dažnai kalbėti šv. rožančių, kadangi net pati Dievo Motina teikėsi mus pamokyti, kaip turime šią maldą kalbėti“.

245. Nepaprasta bausmė rožančiaus niekintojui.

Vienas Prancūzijos laisvamanis, vardu Vallieres les Grandes, kiekviena proga mėgdavo tyčiotis iš Kat. Bažnyčios ir jos apeigų. Kartą jis nupirko rožančių ir pririšo jį savo medžioklės šuniui ant kaklo, su velnišku pasitenkinimu sakydamas: „Rožančius – tai geriausias mano Plutui kaklaraištis; gražesnio jis nėra niekad nešiojęs“. Po savaitės savo draugams Vallieres gyrėsi: „Nuo to laiko, kaip mano šuo nešioja rožančių, aš nušoviau tiek kiškių, kaip niekad“. Deja, ižūlusis laisvamanis greit susirgo skaudžia kaklo liga, kurios joks gydytojas negalėjo išaiškinti. Po trijų sirgimo dienų nelaimingasis rožančiaus niekintojas mirė baisiuose skausmuose (Vertrauet... Oberhammer, 1932, 17-18). – „Puikus, nors jis nieko nežino, bet sarguliuoja ginčijamais klausimais ir žodžių kova, iš kurių kyla pavydai, barniai, piktžodžiai...“ (1 Tim. 6,4).

246. Rožančius 500 ūkininkų demonstracijoje.

1934 metų rugsėjo mėn. Yorke (Airijoje) 5000 ūkininkų demonstracija norėjo sulaikyti vieno ūkininko varžytynės. Burmistras su kariuomenės pagalba išvaikė demonstrantus ir paskelbtas varžytynės įvykdė. Demonstrantai vėl susibūrė ir gražiai susiorganizavę ėjo per miestą. Sužinoję, kad vienas

ūkininkas nuo žaizdų, gautų per susirėmimą su tvarkdariais, mirė, visi demonstrantai suklaupė gatvėje ir ėmė kalbėti rožančių. Ir tvarkdariai, nusiėmę sunkius šalmus, meldėsi kartu su ūkininkais. Niekas nedrįso nutraukti tos išpūdingos maldos (Fat. II, 284). - Rožančius yra ginklas prieš patį pragarą (Šv. Domininkas).

247. „Šiandien viskas leista kalbėti!“

Traukiny sėdėjo vienas vyras kartu su keletu ponų, kurie visą laiką juokėsi iš religijos, Bažnyčios, kunigų. Tas vyriškas visai ramiai paprašė, kad tokių biaučių dalykų prie jo nekalbėtų. Bet šie tik su panieka atsakė: „Šiandien viskas leista kalbėti!“ – „Gera, kad aš tai žinau!“ atsako drąsuolis, ir, išėmęs iš kišenės rožančių, balsu ima kalbėti: „Tikiu į Dievą Tėvą Visagalį... Tėve mūsų...“ Bendrakeleiviai netiki savo akimis, kad toks vyrukas drįsta taip pasipriešinti jų piktam elgesiui. Iš pradžių jie dar mėgina tyčiotis, juoktis, bet greit jų kalbos apmiršta jų lūpose. Skyrių nieko daugiau nebegirdėti, kaip tik drąsaus vyro balsu tariami žodžiai: „Sveika, Marija.“ Kai tik traukinys sustojo, ponai piktžodžiautojai pasieškojo sau vietos kitame vagone (Žv. 1933, 11). – Rožančius yra nuodėmių išnaikinimo ir malonių atgaivinimo įrankis (Pop. Grigalius XIV).

248. Visi turi visur katalikiškai elgtis.

J. Šalčius 1936 m. „Žvaigždės“ Nr. 6 rašo: Dar nesenai turėjau laimę pažinti vieną kilnų karininką. Tai buvo tikras apaštalas. Ir grįžęs atostogoms jis uoliai dalyvaudavo mūsų pamaldose. Visur pasireikšdavo, kaip geras katalikas. Vieną vasarą jam atsitiko įdomus nuotykis. Kartą jis vaikščiojo lauke civiliškais drabužiais apsivilkęs ir kalbėjo rožančių. Netrukus jis pamatė ateinant vieną čigonę. Ši paprašė jį išmaldos. Bet karininkas, įsidėjęs rožančių į kišenę, paklausė ją: „O kurio tikėjimo tamsta esi?“ – „Oi, ponuli, tuojau aš jums pasakysiu! Tik pirma norėčiau žinoti, kurio tikėjimo ponas laikosi?“ – „Na, gerai! Jeigu aš pasakysčiau, kad esu žydas...“ – „Taip, taip ponuli! Dabar ir aš atsiminiau, kad esu žydų tikėjimo!“ Tuomet karininkas ištraukė rožančių iš kišenės ir tarė: „Matai, jeigu tu būtum neišsigynusi savo tikėjimo, tuomet aš būčiau davęs tau pašalpą, o dabar – ne!“ Čigonė, patylėjusi kiek laiko, tarė: „Aš nežinojau, kad jūs kunigas!...“ – „Ne kunigas aš esu, bet karininkas. Argi tu manai, kad tik kunigai turi visur katalikiškai elgtis?“ – Žmogus melagis yra vargšas ir nelaimingas; niekas jam netiki; jo nekenčia Dievas ir žmonės; visų jis atstumtas ir paniekintas (Šv. Efremas).

XIX. NEIŠVENGIAMOJI VIEŠNIA

„Žmonėms skirta viena syki mirti, o pasakum būva teismas“.

Žyd. 9,27.

249. Neišvengiamoji viešnia.

Yra šitoks senas arabų padavimas. Prie Gango upės krantų skambėjo linksmas motinos balsas, kuri žaidė su savo mylimu juodaplaukiu vaikiu. Praeiviai neatsigėrėdami gėrėjosi abiejų gražumu. Bet ne ilgai truko motinos laimė: vaikelis mirė, ir motina apsipylė didžiausio skausmo ašaromis. Nusiminusi bėga pas Budą ir griežtai reikalauja prikelti jos kūdikį. Buda atsako: „Atnešk man tokį lotoso žiedelį, kurio stiebelis būtų apvyniotas gija, gauta iš namų, kuriuose nėra buvę mirties“. Nudžiugusi motina bėga prie Gango kranto, nuskina lotoso žiedelį ir lekia nuo trobos prie trobos, nuo lūšnelės prie rūmų, bet, deja, niekur nesuranda tokių namų, kuriuose nebūtų lankiusis mirtis. Išvargusi ir nusivilusi nelaimingoji motina grįžta į Budos šventyklą ir užgirsta iš aukšto balsą: „Neužmiršk mokslo, mano duktė, kad reikia pratintis viską iškentėti!“ Ir motina padėjo kūdikio lavoną kaip auką prie Budos kojų (Fat. I, 165-6). — Traperiai (Amerikos medžiotojai) sveikinasi: „Memento mori! — Atmink, kad mirsi!“ (Rt. 1935, 87).

250. Mirties angelas greitesnis už žirgą.

Kartą mirties angelas aplankė karaliaus Salamono rūmus. Jį pamatęs, žilagalvis karaliaus kancleris baisiai nusigando ir puolęs prie karaliaus kojų ašarodamas maldavo: „Mano pone, aš tau ištikimai visą amžių tarnavau. Duok man dabar greičiausį žirgą, kad aš galėčiau išbėgti nuo mirties angelo“. Karalius išpildė ištikimojo tarno prašymą. Senelis sėdo ant karaliaus greičiausio žirgo ir nesidairydamas visą dieną lėkė ir lėkė, kur akys nešė. Vakare nusilpęs sustojo prie vieno akmenio pasilsėti. Žiūri—ir čia tas pats mirties angelas. Mirdamas senelis kancleris paklausė mirties pasiuntinį, dėl ko jis vakar karaliaus rūmuose taip nusistebėdamas į jį, senelį, pažiūrėjęs. Mirties angelas atsakė: „Viešpats pasišaukė mane ir liepė prie šio akmens tavęs laukti. Šį rytą tave pamatęs, nustebau, galvodamas, kaip tu, toks senas, šį akmenį pasieksi. Ir, štai, tu jau pa-

skirtoje vietoje“. Mirties angelui nutilus, senelis kancleris mirė. – Ši legenda rodo, kaip žmogus bijo Dievo teismo, kai jis blogai jaučiasi tam neprisirengęs (Fat. I, 174). – Didžiausia žmogaus klaida, kad jis, sapnuodamas apie laimę, užmiršta mirtį, silpnybę, į kurią jį traukia prigimtis (Chateaubriand).

251. Laimės ieškotojas.

Išmintingas Sadi, sako persų legenda, penkiasdešimt metų keliavo po pasaulį, ieškodamas laimės. Jis lankėsi didžiūnų rūmuose ir vargšų lūšnelėse. Jis ieškojo turtų ir malonumų, žmonių meilės ir pagarbos, meno ir mokslo. Bet niekur laimės jis nerado. Kur tik jis nueidavo, visur rasdavo daug kentėjimų ir maža džiaugsmo. Sadi paseno ir pailso beieškodamas laimės. Pagaliau jis priėjo didelę šventyklą ir čia pamatė užrašą: „Čia nesigirdi jokių verksmų, negraužia joks skausmas; čia gyvena laimė, čia randa ramybę širdis“. Linksma išžengė Sadi marmuro laiptais į didingą šventyklą, drebančiomis rankomis atidarė duris, rengdamasis džiaugsmingai pasveikinti taip senai jo ieškomą laimę. Bet, atidaręs duris, jis pamatė ne ką kitą, kaip... karstą (Fat. I, 196-7). – Numa Pompilijus, senovės Romos karalius, įsakė savo veidrodį papuošti kaukuole ir šitokiu užrašu: „Šis veidrodis neapvils“ (Rt. 1935, 87).

252. Mirties mįslė atspėta.

Kristaus kančia ir prisikėlimas nugalėjo tikrąjį mirties baidymą. „Mirtie, kur yra tavo nugalėjimas? Mirtie, kur yra tavo akstinas?“ (1 Kor. 15,55). Jis atėjo, kad „išlaisvintų tuos, kurie mirties baimė buvo laikomi visą gyvenimą vergystėje“ (Žyd. 2,15). Ir stabmeldžių išminčiai dažnai stengdavosi rauti iš žmonių širdžių mirties baimę, tačiau ir patiems ne visada pavykdavo tos baimės išvengti. Gražus pavyzdys gali būti romėnų rašytojo Gelijaus pasakojimas. Viename laive buvęs ir graikų išminčius, kurs už gerus pinigus žadėjęs savo mokinius išmokyti nugalėti mirties baimę. Jūroje ištiko smarki audra; laivas buvo mėtomas kaip skiedra; visi manė nuskęsį. Baimės iškreiptų veidų tarpe buvo ir minėtasis išminčius. Jis buvo drąsus tik tol, kol nereikėjo su mirtimi susitikti akis į akį. Kad stabmeldžiai mirties bijojo ir neapkentė, rodo ir jų mirties dievai. Graikų Hadas ir romėnų Plutonas, kurių valdžioje buvo mirusiųjų pasaulis, buvo vaizduojami kaip bauriausi ir neapkenčiamiausi dievai. Mirusiųjų karalienė deivė Proserpina buvo išpuosta visais žiaurumo ir baurumo ženklais. Su švyturiu ir su ilgu kardu rankose, su gyvačių kojomis, su žalčių plaukais, apsivijusiais apie kaklą ir krūtinę. Jos žingsniai drebino žemę, o jos palydovai buvo nemažesnės baidyklės už ją pačią. Jų ir pomirtinis gyvenimas buvo vaizduojamas blogesniu už šį žemės

gyvenimą (T. K. 1933, Pam. 294). — Firdusi pasakoja, kad Aleksandras Didysis Indijos bramanams leidęs naudotis visomis savo gėrybėmis ir malonėmis. Bet bramanai į tai nekreipė dėmesio. Jie tik pasakė: „Uždaryk mums senatvės ir mirties duris“. Bet juodųjų mirties durų nė pasaulio užkariautojas Aleksandras negalėjo uždaryti. Ir jis turėjo netrukus mirti (Fat. I, 165).

253. Mirtis pokylio salone.

Kartą vienas Lvovo miesto turtuolis surengė Užgavėnių metu didelį pokylį. Vidurnaktyje, pačiame pokylio įkarštyje staiga sunkiai susirgo namų šeimininkas. Skubiai sukviesta čia pat pokylyje esantieji gydytojai, bet, deja, jie buvo bejėgiai ligai sustabdyti. Salonuose pasklido žinia, kad šeimininkas staiga mirė. Baimė apėmė visus, salonai ištuštėjo: svečiai bėgo į rūbinę ir į gatvę, norėdami kuo greičiausiai važiuoti į savo namus. Tačiau tik du auto gatvėje laukė savo ponų, kiti dar nebuvo atvažiavę. Tada net lepios ponios ir panelės leidosi namo, brisdamos per sniegą, nors kojos buvo apautos pokylio kurpaitėmis, nes nenorėjo nė valandėlės likti mirties aplankytuose namuose (Štai žmogus, T. Mrovinskis, 1985, 6-7). — Hormizdas, žymus persų jaunuolis, aplankė tų laikų pasaulio sostinę Romą. Atsisveikinant Romos cėsorius jį paklausė: „Kaip patinka tau Roma? Ar neturi noro čia pasilikti?“ — „Pone“, atsakė, „iš tikrųjų, tiek grožybių niekada nesu matęs. Bet, jei aš teisingai galvoju, jos negali manęs apakinti, nes tarp rūmų taip pat pamačiau karstų. Romoje taip pat žmonės miršta, kaip ir Persijoje. Kada tai pamačiau, nubluko prieš mano akis visas matytas grožis“ (Rt. 1935, 87).

254. Bažnyčiai tarnavo, bažnyčioj ir mirė.

Vienoj parapijoj buvo misijos, sujungtos su 40 valandų atlaisdais. Trečią atlaisdų dieną kažin koks nujautimas kunigą verčia anksčiau nueiti į bažnyčią. Nuėjęs randa prie klausyklos vieną augalotą vyrą. Išklausęs išpažinties, eina laikyti šv. Mišių; per Mišias dalina Komuniją. Po Mišių girdi bažnyčioj — bruzdėjimas. Žiūri, neša vyrą iš suolo prie bažnyčios durų. Nueina, randa jau mirštantį. Tuojau suteikia paskutinį patepimą. Ateina gydytojas, leidžia po oda vaistų, bet nieko negelbsti. Tas vyras čia pat bažnyčioje prie išstatyto Švenčiausiojo, po geros išpažinties, po Mišių ir Komunijos miršta. Pasirodo, kad jis nė vieno karto savo gyvenime nebuvo sirgęs. Pabaigoj misijų — laidotuvės; visa bažnyčia prisigrūdusi žmonių; beveik visi eina prie Komunijos ir aukoja už mirusį. Klebonas paskutiniame atsisveikinimo žody sako: „Šis žmogus tarnavo bažnyčiai, bažnyčioj ir mirė!“ Klebonas paaiškino, kad jis buvęs vienas iš bažnyčios fundatorių, per 37 metus

buvęs pirmutinis prie bažnyčios patarnaudamas jai, gerbęs kunigus, raginęs žmones lankyti bažnyčią ir priiminėti sakramentus. Nors jo mirtis buvo staigi, bet laiminga (Žv. 1934, 11). – „Palaiminti mirusieji, kurie miršta Viešpatyje!“ (Apr. 14,13).

255. „Nunc cinis – dabar pelenai“.

Senoje Zeligenštado (Vok., Hessene) vienuolyno bažnyčioje yra palaidotas pasižymėjęs didvyris. Jo kapo akmeninėje lentoje šalia vardo iškalta ištisa eilė jo įvairiausių titulų (vardų), atliktų pareigų pavadinimų ir garbės ženklų, kuriais jis buvo gyvenime apdovanotas. O apačioje to viso iškalti reikšmingiausi du žodžiai: „Nunc cinis – dabar pelenai“ (Fat. I, 166). – Visą gyvenimą mokykis mirti (Seneka).

256. Kaukuolė – įkvėpimo akstinas.

Daugelis garsių žmonių nuolat apie mirtį galvoja. O kad dažniau prisimintų šio gyvenimo niekingumą, ant savo rašomojo stalo laiko žmogaus kaukuolę. – Pasakojama, kad Šopenas savo gedulingąjį maršą sukūrė žiūrėdamas į kaukuolę. Jis laikė ją pasidėjęs ant kelių ir ranka glostė pliką kiaušą. Paskutinis saulutės spindulys išspindo pro langą, ir kaukuolė sušvito nuostabia spalva. Ištryško Šopenui ašaros. Jis priėjo prie pijanino ir grojo tol, kol sukniubo apalpęs ant žemės (At. Sp. 1934, 11). – Tamsūs debesys sukinėjosi ant prancūzų karaliaus Liudviko XVI galvos. Jau nuo senai vadinamosios Apšvietos galvotojai (filosofai) savo raštais rengė Prancūzijos revoliucijai dirvą. Ir kai didžioji revoliucija kilo, vėjavaikis karalius net nesuprato didžiojo pavojaus savo gyvybei ir Prancūzijos karalių sostui. Laiką leisdavo medžiodamas, nieku daugiau nesirūpindamas. Net tą dieną, kurią Paryžiaus padugnės su ginklais užpuolė Bastiliją, Liudvikas XVI nerado nieko rimtesnio savo dienoraštyje pasižymėti, kaip tik tai, kiek tą dieną savo parke nušovė briedžių (Kelių faktams, Byras, 1934, 10).

257. „Aš esu Vanderbiltas, gelbėkite...“

1915-V-7 vokiečių povandeninis laivas paskandino amerikiečių b-vės „Cunard“ laivą „Lusitania“, kurs savo laiku buvo didžiausias ir greičiausias pasaulyje keleivinis garlaivis. Luzitanijos paskandinimas buvo viena iš tų priežasčių, kurios sukėlė Amerikos Jungt. Valstybes prieš Vokietiją. Vokiečiai manė, kad laivas gabena kariuomenę ir amuniciją Europon, todėl ir buvo duotas įsakymas jį apšaudyti. Visai nesitikėjusi tokio „siurprizo“, Luzitanija po dvidešimt minučių nugrimzdo į jūros gelmes, nusinešdama 1150 žmonių gyvybių. Keleivių tarpe buvo ir didelių turtuolių. Vienas iš kažin kaip išsigel-

bėjusių jūrininkų pasakoja apie milijardierių Vanderbiltą, kuris plūduriuodamas vandens paviršiuje šaukė: „Aš esu Vanderbiltas, gelbėkite mane! Visą savo turtą jums atiduodu!“ Bet niekas milijardieriaus balso neklausė. Visiems mirties šmėkla vaidinosi prieš akis. Išsigelbėti jau niekam nebebuvo ir mažiausios vilties. Nesenai Anglijoje susidarė sindikatas Luzitanijos turtams, kurių yra pinigais ir brangenybėmis 30 milijonų sumai, iškelti (XX, 1936, 17). – Pirmą sekmadienį po Anglijos karaliaus Jurgio V mirties Vestminsterio katedroje po sumos buvo skaitomas tą savaitę mirusiųjų sąrašas. Karaliaus vardas stovėjo paskutinėje vietoje. Prieš jį buvo pažymėtas tūlo elgetos vardas. Mirę visi lygūs.

258. Vėlyba pamoka.

Tai buvo dar nesenai vienoje ligoninėje. Turtingas pirklys gulėjo mirties patale. Jis buvo 38 metų amžiaus. Ir štai, pačiame gyvenimo gražume pastojų kelią negailestingoji mirtis ir traukte traukia prieš Aukščiausiojo Sostą. „O! Pašaukite man kunigą!“ šnabždėjo jis blaškydamasis iš skausmo. „Ką tu sakai!... Kunigą?! juk tu iki šiol įvairiose ištvirtimo įstai-gose tik juokeisi iš Bažnyčios tarnų ir iš viso, kas šventa...“ klausė nustebę draugai. „Taip, kunigo! Aš matau, kad visas mano gyvenimas yra didelė nesąmonė!.. Baisi klaida!... Bent dabar aš noriu jį atitaisyti!..“ Netrukus atsiskubino ir kunigas. Ilgai jis pasiliko pas ligonį. Prieš atsiskirdamas mirštąs pirklys pratarė silpnu balsu: „Ak, kad dabar aš galėčiau bent porą metelių pagyventi, tuomet jau tikrai mokėčiau savo gyvenimą geriau sutvarkyti...“ Bet tai buvo jau per vėlyba pamoka, nes po valandėlės jis mirė (Žv. 1933, 11). – 1876 m. mirė Marburgo profesorius botanikas Albertas Wiegand'as. Jis paliko savo testamentą, kurio pradžia taip skamba: „Aš noriu, kad laidojant prie mano kapo būtų sukalbėtas Apaštalų Tikybos Išpažinimas ir gedimoje kalboje būtų duotas liudijimas, kad aš su Dievo pagalba visus jo punktus tikėjau ir kad, nors kritišku protu apsišarvavęs ir visuomet atviromis akimis per gyvenimą eidamas, nebuvau nei dėl savo gyvenimo, nei iš mokslo pusės verčiamas abejoti dėl kurių nors šio krikščioniško mokslo tiesų. Tikėjime aš radau visų gyvenimo problemų (mįslių) išsprendimą ir pilną pasitenkinimą“. Taip rašė tas profesorius, botanikas Wiegand'as. Ant jo akmeninio kapo yra įrašyta: „Tavimi, Viešpatie, aš pasitikėjau ir nebūsiu užgėdintas per amžius!“ (Ps. 30,2) (Šlt. 1935, 46).

259. „Nusidėjėlių mirtis blogiausia“.

Skaitome apie garsų Anglijos baroną Steward, gyvenusį karalienės Elzbietos laikais, kada buvo didžiausias katalikų

persekiojimas, kad jis buvęs labai ištvirtęs; manydamas prieš mirtį atlikti išpažintį, nesirūpinęs pasitaisyti. Štai, ką jis sugalvojęs. Pasiėmęs į savo rūmus porą kunigų ir įsakęs, kad juodu, pastebėję jo mirties valandą, pasiskubintų išklaudyti išpažinties. Kartą grįžtant namo, užklumpa jį širdies ataka; liepia greitai šaukti kunigus. Tie atbėga, bet Steward jau guli nebegyvas... (Žv. 1934, 11). — „Seniems mirtis yra duryse, jauniems pavojuose“ (Šv. Bernardas).

260. Bedievio paskutinio gyvenimo valanda.

Miręs Prancūzijos bedievis rašytojas Anatole France buvo socialistas, bet gyveno labai pasiturinčiai. Savo prieštikybiniiais ir priešbažnytiniais raštais jis yra labai daug žalos padaręs Bažnyčiai ir tikėjimui. Anatole France sekretorius Brousse štai kaip aprašo jo paskutinę gyvenimo valandą: „Anatole France visas drebėdamas sugriebė mano rankas ir pilnomis ašarų akimis žiūrėjo į mane. Jo veidas buvo baisus. Jis dejavo: „Nėra pasaulyje nelaimingesnio kūrinio už mane. Mane laikė laimingu žmogumi. Iš tikrųjų aš niekad tos laimės nejaučiau...“ Anatole France vaikystėje buvo netekęs tikėjimo (Fat. I, 18). — Garsus Prancūzijos politikas Talleyrant labai bijojo mirties. „Mirtis“ — šitas žodis buvo uždraustas prie jo ištarti. Niekas nedrįso jam pranešti net apie jo geriausių draugų mirtį. Kai jie mirė, jis taip pat nežinojo. Bet štai, veltui saugojęsis, veltui slapstęsis, jis taip pat susirgo. Visai maldavo savo gydytoją: žadėjo dovanoti už kiekvieną mėnesį gyvybės prailginimą po milijoną frankų. Veltui! Kai atėjo laikas, ir jis mirė... (Rt. 1935, 87).

261. Dievas kantrus, bet nemaršus.

Didysis prancūzų bedievis filosofas rašytojas Volteras kruvinai neapkentė krikščionių tikėjimo ir Bažnyčios. Kartą už tai jis pateko į karaliaus nemalonę. Norėdamas atgauti karaliaus malonę, Volteras griebėsi bjauriausios veidmainystės. Buvo Didžioji Savaitė. Jis paprašė vienuolių išklaudyti jo išpažinties. Velykų rytą su visais savo palydovais nuėjo bažnyčion ir iškilmingai priėmė šv. Komuniją. Daugelis patikėjo Voltero atsvertimu. Iš tikrųjų tai buvo biauri veidmainystė ir šventvagystė. Po kelių dienų jis dar šlykščiau pasielgė. Atsigulė į lovą ir, dėdamasis sergančiu, paprašė kunigo su paskutiniais sakramentais. Šaukiamasis kunigas gerai žinojo Volterą, todėl ilgai nesutiko pas jį eiti. Tik po pakartoto prašymo nuėjo pas tariai sergantį Volterą ir suteikė jam šv. Komuniją. Bet lyg tik kunigas išėjo iš jo kambario, Volteras šoko iš lovos ir ėmė niekinti šv. Komuniją ir išėjo į sodą vaikščioti. Dievas kantrus, bet nemaršus. Po devynerių metų Volteras tikrai suserga. Jausdamas besiartinančią mirtį, Volteras ima prašyti ku-

nigo. Deja, bedieviai draugai neleidžia jo kviesti. Nusilpęs Volteris ima šaukti: „Aš esu visų apleistas – Dievo ir žmonių! Jūs esatealti, kad aš taip mirštu!“ Ilgai kankinasis nelaimingasis ligonis. Netenka sąmonės. Pagaliau praveria baisias akis ir šaukia: „Jėzus Kristus! Jėzus Kristus!“ Vienas budinčiųjų nebeišėjęs ir išeina, sakydamas: „Tai per sunki scena. Aš nebepakenčiu“. Mirštantis daužosi lovoje. Griežia dantimis. Šaukia: „Aš jaučiu ranką, kuri mane ima ir veda į Dievo teismą. Velnias čia! Jis nori mane pagrobti. Aš matau pragarą. Gelbėkite mane. Taip mirė didysis Dievo priešas (Fat. I, 278). – „Jis buvo atmetas; nes neberado vietos atgailai, nors su ašaromis ieškojo jos“ (Žyd. 12,17).

262. Gražus gražaus darbo atlyginimas.

1935 m. Belgijos karalienė Astrida, bevažiudama automobiliu Šveicarijoje, užsimušė. Po karalienės Astridos mirties viena neturtinga moteriškė šveicarietė ateidavo kasdien į nelaimės vietą. Ji lankėsi ir tada, kai čia buvo pastatyta koplytėlė. Ji, niekieno neraginama ir neapmokama, prižiūrėdavo šią vietą, ravėdavo piktžoles. Vieną dieną kažin kas sutrukdė jos darbą. Vienas jai nepažįstamas ponas, sustojęs su kitais automobiliu važiuojusiais, paklausė ją: „Ar Tamstai kas nors moka už šį darbą?“ – „O, jeigu mes dirbtume tik tai, už ką mums pinigų moka, tai galėtume ilgai ilsėtis be darbo“. Ponas norėjo dar žinoti, kodėl ji pati šį darbą dirba. „Iš meilės karaliai, kuri taip staiga ir taip baisiai turėjo mirti, negalėdama net tinkamai atsisveikinti su savo tauta ir šeima“, atsakė moteriškė. Po to ponas paklausė jos pavardės ir atsisveikino. Kaip nustebo moteriškė, kai ji, savaitei nepraėjus, gavo laišką iš Belgijos su karaliaus pagyrimu ir pasiūlymu prižiūrėti tvarką koplyčioje ir aplink ją ir su pažadėjimu mokėti jai nuolatinę algą (XX, 1936, 64). – Bolševikai mėgsta katalikams prikaišioti jų „buržuaziskus“ papročius. O štai jų pačių darbai! Lenino palaikams sutvarkyti dirbo visas būrys mokslininkų. Kadangi Lenino mirties priežastimi buvo sunki lytinė liga, tai jo kūnas labai sunkiai duodasi balzamuojamas ir nuolat yra pavojuje sugesti. Prietaišvados, kad balzamavimas bus tik tuomet sėkmingas, kuomet karste bus nuolat palaikoma šalancio vandens temperatūra. Buvusio Rusijos diktatoriaus palaikus išlaikyti Sovietų valstybei kainuoja per metus 100.000 aukso rublių (Pav. 1936, 19).

263. Lietuvių laisvamanių „kapai“.

Vienas Kupiškio laisvamanis Simonavičius palaidojo tvarte savo mirusią senutę motiną. Senutė buvo palaidota jau šešeri metai. Sužinojęs tardytojas iškėlė kriminalinę bylą, ir teismas nubaudė kaltininką 1 mt. kalėjimo. – Dusetose mirusi viena

moteris laisvamanė buvo palaidota rūtų darželyje. – Kaune miręs studentas laisvamanis varpin. L. Šulcas 1936-IV-6 buvo sudegintas universiteto krematorijume (lavonų deginamajame pečiuje). Tas pirmasis mokslo reikalams skirtame krematorijume deginimas buvo stengiamasi paversti lyg ir tam tikra laisvamanių demonstracija, o mirusiojo kūnas buvo su tam tikromis ceremonijomis atlydėtas ligi med. f-to rūmų, ten, aikštelėje prieš rūmus, buvo pasakytos kelios kalbos (Dr. Kuzmos ir studentų), kuriose kalbėjusieji nurodė, kad toks įvykis esąs pirmas Lietuvoje, turįs jiems nepaprastai didelę svarbą, esą, šiuo pavyzdžiu seksią ir kiti, kremacijai pritariąs mokslas(!), laisvamaniai dabar turėsią kur degintis ir t.t., ir t.t. Lydėjime dalyvavo profesoriai Mažylis, Avizonis, Šlezevičius, gyd. Staugaitis, Dr. Grinius, Dr. Kuzma, stud. varpininkai ir kt. (Rt. 1936, 81). – Šiauliuose mirė laisvamanių organizacijų sekretorius Klupšas. Mirtis jam atidarė akis, Dievo malonė jį paveikė, ir jis, su Dievu ir Bažnyčia susitaikinęs, katalikiškai mirė. Koki audra kilo laisvamanių tarpe! Jie buvo pasirengę viešai ir iškilingai parodyti savo įsitikinimus. Nelemtoji jiems Klupšo išpažintis suardė visus planus. Negalėdami draugo palaidoti savo laisvamanių kapinėse, sumanė padaryti tuščio karsto šermenis, žinoma, policija to neleido (P. G. 1935, 8). – Nenuostabu, kad tokie nežmoniški laisvamanių darbai sveiko proto ir neiškrypusių jausmų žmonės nuo jų atbaido. Tai pripažino patys laisvamaniai suvažiavime Šiauliuose 1936 III-8 (T. K. 1936, Neof. 198).

264. „Nežinome dienos nei valandos, kada...“

1931-XII-24 (Kūčiose) Panevėžyje mirė marijonas Tėvas Jurgis Tilvytis-A. Žalvarnis, didelis visuomenininkas-labdarys, poetas-rašytojas, naujausiojo „Giesmyno“ (kantičkos) ir Ateitininkų himno autorius. Kun. J. Tilvytis mirė staigiai, besakydamas pamokslą Panevėžio Katedros kapinėse laidojant vieną broliuką marijoną. Ištaręs Evangelijos žodžius: „Nežinome dienos nei valandos, kada...“ krito ant duobės ir nebeatsigavo – kilnaus kunigo širdis nebeišlaikė. Kun. J. Tilvytis anais rusų priespaudos laikais kartu su daugeliu kitų dabar žymių tautos vyrų buvo išmestas iš Mintaujos gimnazijos už katalikybę ir lietuviybę. Panevėžio tretininkai 1936 m. Katedros kapinėse, toje vietoje, kur kun. J. Tilvytis mirė, pastatė didingą paminklą. Ant granito imitacijos aukšto piedestalo Skausmingoji Dievo Motina. Iš priešakio po apskrito bareljefinio jo paveikslą toks įrašas: „Kun. Jurgis Tilvytis-Žalvarnis, 1880-1931. M.I.C. Čia besakydamas pamokslą mirė XII. 24. Palaidotas Marijampolėje“. Iš paminklo šonų: „Ateitininkų himno autorius“ ir „Savo direktoriui dėkingi tretininkai.“. IV-je pusėje: „Didis labdarybės apaštalas“. Panevėžio viena gatvė pavadinta jo vardu (P.G. 1936, 83).

XX. AMŽIŲ AMŽIAI

„Žmogus eina į savo amžinasties namus“.

Pam. 12,5-

265. Paskutiniojo Teismo paveikslas.

1936 m. Whittemore, Bizantinio Instituto pirmininkas, gavo iš Turkijos prezidento Mustafa Kernai Paša leidimą nuimti viršutinius paslėpimo dažus nuo vieno labai brangaus ir istorinio paveikslo, esančio Šv. Sofijos katedroje, Konstantinopoly. Pati Šv. Sofijos katedra yra statyta Justinijono Imperatoriaus 532 m. Praėjo per 900 metų nuo to laiko, kai 1453 m. turkai magometonai atėmė Šv. Sofijos katedrą iš katalikų ir pavertė ją savo mečete. Pagaliau turkų sultonas Abbul Mejido pasikvietė iš Italijos garsų architektą – dailininką Fossa tą su jo padėjėjais ir liepė jam nuimti virš visų ketverių katedros durų iš lauko pusės stovinčius milžiniškus angelų biustus, surinkti visus katedroje buvusius kryžius ir įvairias šventųjų statulas ir sudėti į vieną daiktą. Paskum visa tai per kurį laiką jis laikė išstatęs parodai magometonams. Pagaliau tas visas krikščioniškas brangenybes liepė paslėpti esančiose požeminėse katedros kriptose. Toje tai buvusioje Šv. Sofijos katedroje nesenai atkreipė į save dėmesį vienas paveikslas, vaizduojąs V. Jėzų, sėdintį garbės sosto visoje savo garbėje ir galybėje. Viename sosto šone stovi Švč. P. Marija, antrame būriai dangiškų dvasių, kerubinių ir Serafinų ir įvairių šventųjų didžiausios minios. Prieš Viešpaties Sostą parpuolęs šv. Mykolas Arkangelas su dideliu trimitu rankoje su didele pagarba ir baime laukia, kuomet soste sėdintis Amžinasis lieps jam trimito balsu sukviesti visas pasaulio tautas ir gimines į paskutinįjį teismą. Paveikslas yra padirbtas iš brangaus metalo ir papuoštas perlais, deimantais ir kitomis aukštos vertės brangenybėmis. Jis stovėjo žymiausioje katedros vietoje, iš kur buvo visų gerai matomas. Paveikslas buvo taip stipriai prie sienos pritaisytas, kad norint jį iš tenai atimti būtų tekę visą sunaikinti. Dėl to Abdul Mejidas, negalėdamas jo iš tenai atimti, jį apžiūrėjęs, liepė tam tikrais nepermatomais dažais užtepti, kad besimeldžiantieji šventykloje magometonai negalėtų matyti to krikščioniško paveikslo. Whittemore, pasikvietęs specialius dailininkus, vieną dieną, magometonams gausingame

būryje katedroje besimeldžiantiems, nuėmė nuo paveiklo tuos viršutinius paslėpimo dažus, ir paveikslas vėl sutvisko visoje savo grožybėje ir žibėjime. Magometonai, pamatę tą krikščionišką paveikslą, nepaprastai nusigando ir stebėjosi. Tas brangus ir istorinis paveikslas, apvalytas nuo iki šiol jį slėpusių dažų, jau nebeapslėptas, bet visoje savo grožybėje nuolat stovi magometonų šventykloje, kuri iš dalies yra paversta į tautinių muziejų, kad ir nekrikščionys magometonai regėtų Dieviškojo Iškanytojo garbę. (Šlt. 1936, 8). – 1800 metais mirė Napoleono kapitonas Latour d'Auvergne, „pirmasis Prancūzijos grenadierius“. Napoleonas liepė jo širdį įdėti į dėžutę ir nešioti ją ant kariūno krūtinės. Kiekvieną rytą per patikrinimą perskaičius Laturo vardą, visi kareiviai sušukdavo: „Jis miręs, bet jo širdis su mumis!“ (Fat. I, 1935, 165).

266. „Manęs klausį negalimo daikto!“

Kun. Bosko motinos Margaritos žibintas liepsnojo per šešiasdešimt aštuonius metus. 1860 m. Jonas Bosko, praeidamas pagal Marijos Suramintojos, „La Consolata“, bažnyčią Tonne, išvydo dar kartą, po 1856 m. lapkr. 25 d., savo močiutę. „Kaip?“ jai tarė nustebęs. „Kaip čia tu? Argi neesi numirus?“ – „Taip, esu numirus, bet gyvenu“, atsakė linksmai. „O ar esi laiminga?“ – „Labai laiminga!“ Išsikalbėjo. Kun. Bosko sužinojo, kad buvo patekus į skaistyklos liepsnas, bet greit pasiekė garbę, kurioje džiaugėsi daug oratorijos berniukų sužadus. „Kaip ten yra danguje?“ – „Manęs klausį negalimo daikto!“ Neapsakoma šviesa ją apsupo. Pasigirdo ploni berniukų balsai, ir ji užtraukė dangišką giesmę. „Laukiu tavęs tenai. Būsime kartu per amžius!“ pasakė ir pranyko (Sal. Žin. 1935, 6). – Jaunas lakūnas Jokūbas d'Arnoux, iškritęs iš aeroplano, sunkiai susižeidė ir gydėsi vienoje Prancūzijos ligoninėje. Liga buvo nepagydoma. Kentėdamas didelius skausmus ir ramiai laukdamas mirties, krikščionis jaunuolis (turėjo tik 20 metų!) davė iškalti jam įteikto medalio antrojoje pusėje šiuos kardinolo Mercier žodžius: „Mano minutės – suskaitytos. Danguje mano meilė daugiau nepadidės. Nepadidės mano garbė, nepadidės nė Kristaus garbė, kurią aš šioje žemėje Jam galiu suteikti. Kokia didelė laiko kaina!“ (Gyveniman pažvelgus, P. Plus, 1932, 52-53).

267. „Yra pragaras, ir aš jame esu!“

1812 metais, kai Napoleonas po nelaimingo žygio į Rusiją su didžiausiais nuostoliais traukėsi per Lenkiją į Prancūziją, Maskvoje įvyko šitoks šiurpus atsitikimas. Vieną ankstyvą rytą į generolo Rostopčino senelio duris ėmė kažin kas smarkiai barbenti. Senas karo vyras pakilo iš lovos ir prie

durų pamatė sūnaus draugą, laisvamanį grafą Orlovą, visą susivėlusį, vos rytinį apsiaustą užsimetusį ir naktinėmis šliurėmis apsiavusį. Įleistas kambarin, Orlovas gyvai ėmė pasakoti: „Tik ką mačiau draugą V., kurs baisiu balsu man pranešė: Yra pragaras, ir aš esu jame! Prieš porą savaitių mes su juo vakarieniaudami ėmėme tyčiotis iš tikėjimo. Tuo metu iš kažin kur man atėjo į galvą mintis: O kas bus, jei pragaras yra? Draugas V. nusišypsojo ir tarė: Gerai, jei tu pirmas žūsi, praneši man, ar pragaras yra ar nėra; o jei aš pirma žūsiu — aš tai padarysiu...“ Orlovas taip jaudinosi, kad nebegalėjo nė toliau pasakoti. Rostopčino senelis, senas, visko prityręs karys, ėmė Orlovą visaip raminti, kad tai buvęs tik sapnas, kad tai tik vaizduotės darbas ir p. Pakinkęs arklius, jis parvežė išsigandusį Orlovą į viešbutį. Bet kaip visi nustebo, kai po dešimties dienų sužinojo, jog Orlovo draugas V. žuvęs karo lauke ir kaip tik tą rytą, kurį pasirodė Orlovui (Fat. 1,188-9).

— Vienas Meksikos advokatas katalikas buvo nežmoniškai kankinamas už tai, kad neišdavė katalikų vyskupo. Prieš pat savo skausmingą mirtį jis ištarė: „Aš keliauju į dangų, bet jau matau savo tikėjimo artimą pergalę. Visiems atleidžiu. Melsiuos už visus. Prieš Aukščiausį Teisėją pasimatysim paskutinėj dienoj. Žinokite, kurie mane kankinate, kad jūs turėsite danguje užtarėją, kurs dėl jūsų mels Dievą gailestingumo“ (Žv. 1936, 1).

268. Sugėdintas laisvamanis.

Vienoje silpnapročių prieglaudoje lankėsi aukštas svečias, greičiausia panašių įstaigų inspektorius ar revizorius. Iš visko matėsi, kad jis buvo laisvamanis. Ir jo elgesys tai rodė. Sutikęs berniuką, negudrūsis silpnapročių svečias ironiškai jį paklausė: „Ar ir tu nori pasiekti dangų?“ — „Taip“, — drąsiai atsakė paklaustasis. „Betgi tu esi per kvailas, kad žinotumei, kas danguje reikia daryti“. Berniukas valandėlę tylėjo. Pagaliau atsiklaupė ir sudėjęs rankas ant krūtinės ėmė melstis: „Aš visada meldžiuos į Tave, aš visada garbinu Tave, o švenčiausioji Trejybė!“ (Fat. II, 239-40). — „Žmogus eina į savo amžinasties namus“ (Pam. 12,5).

269. Kelionė per 20 kankyklų.

Apie vėlių būklę į rusų liaudį yra perėjusi iš graikų legenda apie vargingą vėlių per 40 dienų po mirties kelionę po įvairias kankynių vietas bei kankyklas (mytarstva). Jų esama 20. Šis tikėjimas remias legendišku šv. Teodoros keliavimu po jas. Tos legendos turinys yra šitoks: Šv. Teodorai mirus, tuoj apsireiškė jai palaimintasis Bazilius. Jis dviems ją lydintiems angelams taręs: „Ši vėlė daug man tarnavo, taigi aš ir

meldžiausi už ją, kad Dievas man ją dovanotų“. Tai taręs, jis įteikęs angelams maišelį, sakydamas: „Kai eisite per kankyklas ir piktosios dvasios ims šią vėlę kankinti, išpirkite tuos nuodėmes“. Gavę šį išganingą maišelį, angelai, šv. Teodora vedini, leidos į kelionę per kankyklas. Jų kiekvienoje piktosios dvasios dideliuose lakštuose pristatydavo šv. Teodoros kalčių sąrašus angelams. Šie, išsimokėję, vedė šventąją toliau. Išsimokėjimas buvęs nelygus: vienur tekdavo paimti iš maišelio daugiau dovanų, kitur mažiau, žiūrint koks buvęs kalčių skaičius. Eidama per 15-ą kankyklą, šventoji paklausė angelų palydovų: ar visoms krikščioniškoms vėlėms tenka eiti per tas kankyklas ir ar negalima jų pereiti be kentėjimo ir baimės? Angelai atsakė: „Kito kelio nėra. Visi taip eina, tik ne visi gauna kentėti, nes kurie yra darę atgailą, tie pereina be vargo“. Ypatingai sunki pasirodė 16-ji paleistuvystės kankykla, „nes velniai“, sako šventoji, „išnešę surašytus mano paleistuvius darbus, kaltino mane, nurodinėdami asmenis, su kuriais aš jaunystėje nusikalsdavau, o taip pat dienas, valandas ir vietas, kuriose kaltė buvo įvykus. Kad ir skaisčiai aš gyvenau paskum, bet ne pagal teisybę aš kaltes išpažinau. Užtat daug čia teko padėti iš pal. Baziliaus dovanų“. Septynioliktoje svetimoteriavimo kankykloje buvo dar prasčiau, „nes čia tik po didelio ginčo vos-ne-vos beatvadavo mane šventieji angelai“, atvirai prisipažįsta šv. Teodora.. Užtat tris paskutines—18-ą sodomiškos nuodėmės, 19-ą klaidatikystės ir 20-ą negailestingumo yra praėjusi šventoji „be vargo*. Prie šio pasakojimo pridėta ir atitinkami piešiniai, iš kurių matos, kaip šv. Baziliaus maišelis, artėjant į paskutinę kankyklą, vis plonėja ir tuštėja (Pikto droblema, A. Jakštas, 1935, 165-6). — „Dulkės sugriš į žemę, iš kurios yra, ir dvasia eis atgal pas Dievą, kurs ją davė“ (Pam. 12,7).

270. Magnetis mokslininko rankose.

Garsusis gamtininkas Niutonas kartą buvo užklaustas: „Kaip tai galės įvykti, kad visur išbarstytos mirusio žmogaus dulkės vėl susirinks ir su savo siela prisikels Paskutiniam Dievo Teismui?“ Mokslininkas nieko neatsakė. Jis tyliai paėmė sauja geležies dulkelių ir sumaišęs su žemėmis tarė: „Kas surinks šias geležies dulkes į vieną vietą?“ Klausėjas tylėjo. Tada Niutonas paėmė magnetą ir priartino prie dulkių saujos. Geležies dulkelės akimirksnyje išsiskyrė iš žemės ir nusėdė ant magneto. Paskum tarė gamtininkas: „Tas, kuris suteikė tokią jėgą šiai negyvai geležiai, argi neturėjo jis dar didesnės galios suteikti nemirtingai žmogaus sielai malonę įvilkti pakeistose dulkėse. Jei niekas neabejoja apie magneto galią, tad kodėl abejoti dėl žmogaus prisikėlimo. Teikime pagarbą savo kūnui,

saugodami jį nuo nešvarių veiksmų, nes jis kelsis iš numirusiųjų ir stos Dievo akyse" (M. L. 1936, 11). — „Taigi, jei skelbiame apie Kristų, kad jis kėlėsi iš numirusiųjų, tai kaipgi kai kurie jūsų tarpe sako nešą mirusiųjų prisikėlimo? Jeigu nėra mirusiųjų prisikėlimo, tai nė Kristus neprisikėlė" (1 Kor. 15,12-13).

271. „Tamsta pats tai patirsi!“

Saint Cyr (Prancūzijoje) karo mokykloje vieną vakarą kapelionas kalbėjo auklėtiniams apie pragarą. Kun. Rigolot'ui grįžtant į savo kambarį, prisiartinio nebejaunas kapitonas ir pasiepiančiu tonu tarė: „Gerbiamasis! Tamsta gražiai kalbėjai apie pragarą. Bet Tamsta užmiršai svarbiausi dalyką: tamsta nepasakei, ar pragare nusidėjėlius virina, degina ar kepina. Ar negali tamsta man to paaiškinti?“ Valandėlę kunigas žiūrėjo pasiepėjui į akis, paskum trumpai atsakė: „Tamsta pats tai patirsi, pone kapitone!“ Toks kunigo atsakymas kapitoną suneramino. Po ilgo galvojimo jis vieną dieną nuėjo į bažnyčią, atliko išpažintį, priėmė šv. Komuniją ir virto uoliu kataliku (Fat. II, 240-241). — „Vaikščiok savo širdies keliais ir kur tavo akys rodo, bet žinok, kad dėliai viso to Dievas atves tave į teismą“ (Pam. 11,9).

272. Į Dangų! Į Dangų!

Tėvas Teodorikas Kanizijus buvo paraližuotas tuo pačiu metu, kai jam buvo pranešta apie mirtį jo brolio, šventojo Petro Kanizijaus. Paraližuotasis prarado kalbą ir nevaldė kūno sąnarių. Tik retkarčiais jis padarydavo kryžiaus ženklą ir ištardavo Jėzaus ir Marijos vardus. Taip jis išgyveno dar septynerius metus. Kada artinosi Teodoriko gyvenimo pabaiga ir kai kunigas teikė jam paskutinius sakramentus, jis paskutinę gyvenimo valandą sušuko: „Į Dangų! Į Dangų!“ Tai buvo svarbiausioji mirštančiojo gyvenimo mintis, kuri jį tikrai nuvedė į dangų (Fat. I, 141). — „Jis (Kristus) mirė už mus, kad mes, ar budime, ar miegame, būtumėm gyvi drauge su juo" (1 Tasai. 5,10).

273. „Visada ir visada“.

Kai garbingoji Sesuo Magdalena Dubois buvo tik ketverių metų amžiaus, kartą, stovėdama ant savo tėvų namo slėksčio, žiūrėjo į einančią pro šalį laidotuvių procesiją. Staiga ji paklausė auklės, ką tie žmonės neša. Auklė atsakė: „Jie neša jaunos mergaitės kūną į kapus; ji mirė“. — „Ar aš taip pat turėsiu mirtį?“ paklausė mažoji Magdalena. „Taip, mano vaikeli, mes visi mirsime, ir mūsų siela turės eiti į dangų ar į pragarą visai amžinybei“. — „O kaip ilga ta amžinybė?“ — „O, mano vaikeli, amžinybė neturi jokio galo; amžinybė reiškia visada ir visada“, į tai Magdalena nieko neatsakė, bet nuo tos valandos amžinybės mintį nuolat savyje nešiojo. Dažnai būdavo galima išgirsti

ją sakančią pačiai sau: „Amžinybė danguje, amžinybė pragare. Mes visi mirsime, ir, kada pasibaigs šitas gyvenimas, tada prasidės niekad nesibaigias amžinas gyvenimas!“ Magdalena tos dyejopos amžinybės šviesoje šventai gyveno ir šventai mirė (Žv. 1934, 11). – „Aš dirbu amžinybei“, atsakęs dailininkas Zeuxis, paklaustas, kodėl jis savo paveikslus taip rūpestingai dirbąs.

274. Ir jūs būsit panašūs į jį...

Per tam tikras dideles, iškilmingas egiptiečių šventes, kada visi, dideli ir maži, susirinkdavo į bendras puotas, staiga salės durys atsidarydavo, ir vergai iškilmingai įnešdavo mumiją (numirėlio kūną išbalzamuotą ir drobėmis apvyniotą). Ją iškilmingai nešiodavo apie puotos stalus ir, visiems rodydami numirėlį, sakydavo: „Žiūrėkit į šį numirėlį: kurią dieną ir jūs būsit į jį panašūs!“ (Pr. P. 1936, 6). – „Tiktai atsistoję ant amžinybės pagrindo, tegalime valdyti laikinius dalykus, tiktai antžmogiškoji tiesa tesaugoja mus nuo žmonių klaidingumo ir mūsų pačių paikumo nesuskaitomų viliojimų (Fr. W. Foersteris).

275. Vienuolis ir paukštelis.

Yra šitokia graži legenda apie amžinybę. Kartą viename vienuolyne gyveno jaunas vienuolis Urbonas. Jis buvo labai pamaldus ir uolus darbuose. Todėl jam buvo pavestas tvarkyti vienuolyno knygynas. Vienuolis rūpestingai ėjo šias pareigas. Pats rašė įvairias gražias knygas. Taip pat daug skaitydavo. Kartą knygose užtiko šiuos šv. Petro Apaštalo žodžius: „Pas Dievą tūkstantis metų yra kaip viena diena...“ Vienuolis susimąstė. Viena rytą vienuolis išejo iš tamsaus knygyno į šviesų gražų vienuolyno sodą. Čia jis pamatė mažą rudą miško paukštelį, kuris ieškojo kirminėlių. Pamatęs vienuoli, paukštelis atsitūpė ant šakos ir gražiai gražiai užgiedojo. Paukštelis buvo nebaigštus ir leidosi vienuoliui artyn prieiti. Visai prisiartinus paukštelis pakilo ant kitos šakutės ir vėl užgiedojo. Vienuolis sekė paukštelį gerą valandą, tačiau sugauti vis negalėjo. Pagaliau paukštelis iš sodo nulėkė į mišką. Dar kiek pasekęs, vienuolis grįžo atgal. Nustebo vienuolis, kai jo akims viskas atrodė didingiau ir gražiau. Vietoj žemos ir mažos vienuolyno bažnytelės stovėjo dabar katedra su trimis bokštais. Kai jis prie vartų priėjęs nedrąsiai patraukė skambutį, išejo niekad nematytas vartininkas. Kai jis atėjo pas brolius vienuolius, visi labai išsigando. Tik vienuolyno viršininkas, bet jau ne tas pats, paėmęs į rankas kryžių sušuko: „Vardan Nukryžiuotojo sakyk, kas esi ir ko ieškai gyvųjų tarpe!“ Sudrebėjo vienuolis ir susvyravo. Metė žvilgsnį jis pats į save. Žiūri, kad jis turi ilgą sidabrinę barzdą. Prie

juostos tebekaba knygyno raktai. Tuo tarpu vienas iš nuste-
busių vienuolių atnešė vienuolyno kronikų knygą, kurioje bu-
vo pažymėta, kad prieš tris šimtus metų brolis Urbonas be
žinios dingęs. „O miško paukšteli, tai tavo giesmė padarė!
Kokias tris minutes aš tave sekiau, o praėjo trys šimtai metų“,
atsiduso vienuolis. „Tu, paukšteli, man giesmę apie amžinybę
giedojai, kad neabejočiau“. Taip pasakęs, nulenkę galvą ir
pavirto į pelenų krūvą (Šaltinėlis 1985, 14). — „Nėra nė vie-
no, kurs palikęs namus, ar gimdytojus, ar brolius, ar žmoną,
ar vaikus dėl Dievo karalystės, negautų daug daugiau šiuo
laiku ir busimajame pasaulyje amžinojo gyvenimo“ (Luk.
18, 29-30).

276. Šv. Juozapo mirštantiesiems gelbėti Brolija

yra įsteigęs švento atminimo kun. Aloyzas Guanella Ro-
moje 1908 m., bet viešai ji pradėjo veikti tik 1913 m., kai Šv.
Tėvas Pijus X jai išleido oficialų raštą, pažymėdamas, kad Bro-
lija yra kanoniškai įsteigta gelbėti mirštančiųjų sieloms. Po
metų tas pats Šv. Tėvas ją pakėlė į Arkibroliją, suteikdamas
visas privilegijas, kurias teisė duoda turėti kitoms vyriausioms
brolijoms ir draugijoms. Šios Brolijos tikslas yra: 1) šv. Juozapo,
mirštančiųjų globėjo, užtarimu išprašyti laimingos mirties viso
pasaulio mirštantiesiems, kurių kasmet mirtis pasiima apie pen-
kiasdešimt milijonų. To tikslo Brolija siekia malda ir gailestin-
gais artimo meilės darbais; ir 2) platinti pamaldumą į šv. Juo-
zapą. Lietuvos Šv. Juozapo mirštantiesiems gelbėti Brolijos centras
yra Marijampolėje. Norint įsirašyti, reikia kreiptis čia, o kam
patogiau, į kitus marijonų vienuolynus: Kaune, Panevėžyje, Uk-
mergėje ir Žem. Kalvarijoje, arba į vietos kleboną, kur yra
įsteigtas kanoniškas skyrius. Įsirašant reikia padaryti bendrą
intenciją aukoti savo maldas ir gerus darbus už kasdien mirš-
tančius, įrašyti vardą, pavardę ir adresą. Nariams siunčiamos
nario knygelės. Įsirašant visai šeimai reikia kiekvieno vardo ir
pavardės; vaikus galima įrašydinti turinčius bent šešerius metus.
Kiekvienas narys įstodamas duoda vienkartinę auką. Šios ir
kitos aukos eina spaudai ir kitiems Brolijos reikalams (Šv. Br.
1934, 5). — Melstis už mirštančius yra tikriausias laidas sulaukti
laimingos mirties. „Jei norite būti tikri dėl savo sielos išgany-
mo, tai karštai melskitės už nelaimingus mirštančiuosius“, pa-
sakė Šv. Tėvas Pijus X, kai dar buvo kunigų seminarijos
rektoriumi.

277. „Netekai amžinybės“.

Vienas mokslo vyras kėlėsi per upę paprastu žvejo luotu.
Oras buvo ramus. Pūtė malonus vakaris vėjas. Vargšas žve-
jys sušilęs irėsi skersai srauną upę. Išdidžiai žiūrėdamas į

prakaituojantį žmogelį, mokslo vyras paklausė: „Ar tu žinai ką iš istorijos?“ – „Ne“, atsakė žvejys. „Gaila. Tokiu būdu tu niekais praleidai pusę savo amžiaus. Bet gal žinai ką apie matematiką?“ – „Nežinau“. – „Tai, brolyti, jau praradai tris ketvirtadalius savo gyvenimo“. Tuos žodžius ištarus, luotas, pagautas vandens sukurio, apvirto. „Ar tu moki plaukti?“ šaukė žvejys, griebdamas skęstantį savo pasažirą. „Nemoku!“ – „Pone, netekai savo gyvybės!“ Vandens srovė nešė abu plaukėjus viduriu upės ir neleido priplaukti prie kranto. Matydamas, kad nebėra jokios vilties išsigelbėti, žvejys sušuko: „O gal ponas moki bent gailės už nuodėmės sužadinti?“ – „Nemoku!“ – „Tokiu būdu netekai amžinybės“. Išdidusis mokslo vyras kaip mat pasinėrė po vandeniu ir nuskendo (La Croix, 1933). – Plutarchas pasakoja, kad Trakijos karalius Lisimachus viename mūšyje pasidavęs troškuliui ir, palikęs vienus karius, nuėjęs prie upės atsigerti. Kova buvo pralaimėta, ir karalius pateko į nelaisvę, kur jis gaudžiai apgailėjo savo silpnybę: „Deja man vargšui! Dėl mažo vandens lašo netekau pats savęs ir savo karalystės“ (Fat. II, 242).

278. Ašara atgailojančio žmogaus.

Legenda pasakoja: baudžiant angelus, jie pasidalino į dvi grupes. Vienas pasitraukė nuošaliai ir tarė: „Dabar aš nepriklausysiu nė vienai grupei; aš noriu pamatyti kuri laimės, ir tada prie tos ir aš prisijungsiu“. Tada jis buvo nubaustas: tolei negalės sugrįžti į dangų, ligi neatneš iš pasaulio brangiausios brangenybės. Susimąstė kelyje angelas ir pradėjo ieškoti didžiausios brangenybės. Kartą rado jis milžinišką brangakmenį. „Pasiimsiu šį deimantą“, pagalvojo jis sau. Bet nukeliavus jam į dangų, sutirpo deimantas rankose. Turėjo vėl grįžti žemėn. Štai pasiekia jo ausis šaukiantieji pagalbos balsai: mažas vaikas įpuolė sraunon upėn ir, štai, neša jį tolyn bangos. Žmonės bėga krantu šaukdami, bet nieko negelbsti. Štai, pasineria vaikas bangose – angelas pamato jo skaisčią, kaip sniegas, širdį ir skuba gelbėti besigrumiančio su bangomis vaiko. Bet jį bangos užlieja. Angelas paima tyrą mirusio vaiko širdį ir skuba į dangų: „Štai atnešiau pasaulio brangenybę!“ Bet jis pavėlavo... Vaiko siela jau anksčiau atkeliavo dangun, ir ji yra brangesnė už širdį. Nuliūdęs angelas vėl iškeliavo žemėn. Giliai dykumoje rado vienuroje atsiskyrėlį, kurs apvertkė savo senas nuodėmes. Viena ašara nukrito ant lapo ir blizgėjo daug gražiau, negu deimantas. Jis nusiskynė lapą ir nunešė su lapu Dievui. Ir štai, jis buvo įleistas į dangų ir galėjo ten pasilikti, nes atnešė didžiausią pasaulio brangenybę, kokią tik galima rasti žemėje: ašarą žmogaus apverikiančio savo nuodėmės (Jaunos sielos auklėjimas, Toth, 1935, 220).

XXI. PIRMASIS ĮSAKYMAS

„Mylėk Viešpatį, tavo Dievą, ir užlaikyk visuomet jo įsakymus ir įstatymus, nutarimus ir paliepimas“.

Atk. 11,1

279. Sielos veidrodis.

Rūpindamies savo išvaizdos švarumu, ne kartą pavartojame veidrodį, kad matytumėm ko mums trūksta. Katalikų Bažnyčia žino, kad bendroji pasaulio pirmynėiga, šeimų laimė ir pavienių žmonių padarumas pareina iš jų sąžinės švarumo. Taigi Bažnyčia kviečia katalikus nors retkarčiais dirsteletį į savo sąžines. Kaip kūno švarumo laikymą palengvina veidrodis, taip Dešimtis Dievo Įsakymų palengvina matyti, ko siekiai trūksta ir kame ji yra susiteršus (Vysk. Būčys, T. K. 1936, Pam. 62). — Kaip jūrininkai, plaukdami jūra, kad nepaklystų, turi prieš akis kompasą, t. y. tokį prietaisą, kurs rodo žiemius ir pietus, — taip ir jūs, kur eidami, kur žengdami, turėkite atkreiptą žvilgsnį į Dievą; jisai savo įsakymais nurodo, kaip ką turite daryti, ko saugotis. Užtat, kaip sako šv. Zita, tegul būna jūsų „rankos prie darbo, širdis gi pas Dievą“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 90).

280. Soli Deo — vienam Dievui.

Vienas menininkas, norėdamas vaizdžiai išreikšti Dievo meilę, nupiešė tokį paveikslą: Ant žemės kamuolio (globuso) stovi jaunikaitis. Kaire ranka jis rodo į žemę; ir čia parašyta: „Huic nihil — šitam nieko“. Dešinėje rankoje jis laiko iškėlęs liepsnojančią širdį; ir čia parašyta: „Soli Deo—vienam Dievui“ (Fat. I, 236).— „Mano širdies Dievas ir mano dalis yra Dievas per amžius“ (Ps. 72, 26).

281. Visa arba nieko.

Vienas Romos valdovas pasišaukė pas save šv. Sebastijoną ir prašė jį išgydyti: „Aš girdžiu, kad tu darai stebuklus ir turi galybę gydyti visokiausias ligas. Aš duosiu tau pusę savo turtų, jei tik tu mane išgelbėsi“. — „Valdove“, atsakė šventasis, „savo turtus laikyk sau; krikščioniui jie nereikalingi. Aš užtikrinu tau sveikatą, jei tik tu sudaužysi visus savo sta-

bus“. Valdovas pasižada, ir Sebastijonas eina melstis už jį į krikščionių Dievą. Po kiek laiko valdovas šaukia jį ir piktai kaltina jį neteisingumu ir apgaule. „Tu mane apgavai; per tave aš atsisakiau savo dievų ir neišgijau“. – „Ar tik visus juos sunaikinai?“ – „Taip, nepalikau nė vieno, išskyrus aukso stabą, brangų ir mielą tėvų palikimą. Bet dėl to būk ramus, aš jį padėjau į dėžės dugną, ir jis niekur nepasirodys“. – „Valdove, tam Dievui, kuriam aš tarnauju, tai – visa arba nieko!“ (Šv. P. V. 1934, 4). – „Nė vienas negali tarnauti dviem valdovam: mes arba jis vieno nekės ir mylės kitą, arba vieno laikysis ir niekins kitą. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai“ (Mat. 6,24).

282. Nori būti Dievo vaiku.

Tėvas Taurin lankė daugiausia musulmonų gyvenamas apylinkes ir mokė jų vaikučius katalikų tikėjimo. Kartą grįžta po katekizacijos į savo palapinę ir prie palapinės sutinka mažą mergaitę. „Ką tu čia dirbi?“ paklausė. „Noriu gauti medalikėlį, kaip ir kiti vaikai“. Žinodamas, kad tos mergaitės tėvai yra užkietėję musulmonai, Tėvas Taurin nedavė jai medalikėlio ir liepė eiti namo, nes tėvai neleidžia jai nešioti jokio krikščionių medalikėlio. Rytą anksti atsikėlęs Tėvas Taurin vėl sutiko prie palapinės tą pačią mergaitę. „Kada gi tu čia atsiradai?“ – „Aš visai nebuvo namo parėjusi. Aš nakvojuau čia pat, netoli Tėvelio palapinės, kad rytojaus dieną po šv. Mišių gaučiau medalikėlį“. – „Negaliu, vaikeli, tau duoti medalikėlio, nes tu nešioji ant krūtinės virtinę amuletų“. Tai girdėdama, mergaitė nutraukė nuo krūtinės amuletus, numetė juos ant žemės, sutrypė kojomis ir paprašė medalikėlio. Paskum ji parėjo namo, o Tėvas Taurin nuėjo į savo kopyltėlę. Po kiek laiko grįžta mergaitė, bet jau be medalikėlio ant krūtinės. „Kur padėjai medalikėlį?“ paklausė Tėvas Taurin. „Prarijau, nes tėvas norėjo nutraukti jį nuo mano krūtinės. Pabėgau iš namų ir tris dienasėjau ligi čia, nes noriu mokyti katekizmo ir pasidaryti Dievo vaiku (Lapot I, 32-33). – „Jei jis tikras Dievo sūnus, tasai jį apgins ir išlaisvins jį iš priešininkų rankų“ (Išm. 2,18).

283. Paskutinis žodis – Jėzus.

Vienoje nešvarioje Miuncheno (Vokietijoje) gatvelėje gyveno neturtingas našlaitis berniukas. Skurdas ir vargas anksti sunaikino jo sveikatą. Tėvas buvo senai miręs, o motina – juodadarbė moteris, nuo nelaimių ir nedateklių suakmenėjusi. Ji mažai besirūpino savo liguistu sūneliu, kurs jai buvo tik didelė gyvenimo našta. Nuolat sirgdamas, berniukas retai ir mokyklon benueidavo. Vieną dieną suvargusį ir susikrįmusį

berniuką pastebėjo tikybos mokytojas ir priėjęs padavė jam apelsiną. Berniukas galvos linktelėjimu padėkojo gerajam kunigui, bet tuojau, sunkiai beišstardamas žodžius, pridėjo: „Aš negaliu valgyti“. Mat, berniuko burna buvo taip išgedusi, kad jis jau nuo senai tik skysčiais maitinosi. Pažvelgęs į berniuko burną, kunigas pamatė baisią ligą. Tuojau nuvežė nelaimingąjį į ligoninę, kur jį nuprausė, numazgojo ir paguldė į švarutėlę lovą. Slaugytoja sesuo jam pasakojo apie gerąjį Jėzų, kaip jis kentėjo ir mirė ant kryžiaus dėl žmonių išganymo. Atėjus berniuko aplankyti gerajam tikybos mokytojui, berniukas linksmai pasisveikino, sakydamas: „Garbė Jėzui Kristui“. Ilgai kunigas sėdėjo prie vargšelio lovos ir parengė jį išpažinčiai. Rytą anksti berniukas priėmė ir šv. Komuniją. Po dviejų valandų berniuką nuvežė į operacijų salę. Berniukas operacijos nebijojo. Malonus, kaip angelas, jis ramiai atsigulė ant operacijų stalo. Priėjęs gydytojas jam tarė: „Vaikeli, mes turime išimti iš tavo burnos nesveikąsias dalis. Tau neskaudės, nes kai mes pjausime sugedusias kūno dalis, tu būsi užmigęs. Bet paskum tu nebegalėsi kalbėti. Jeigu nori dar ką pasakyti, sakyk“. Berniukas sudėjo išdžiuvusias rankas ant krūtinės, kur gyveno ką tik priimtasis Išganytojas, ir tarė: „Jėzus!“ (Fat. I, 210-11). — Prancūzų generolas Fošas (Foch) yra pasakęs: „Sunkiose valandose mane stiprino tikėjimas į gerąjį ir galingąjį Dievą. Malda teikė mano sielai šviesos“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 216).

284. Tikėjimas brangesnis už sostą.

Švedų karalienė Kristina priėmusi katalikų tikėjimą norėjo jį slapčia išpažinti. Paklausiusi Šv. Tėvą, ar gali kasmet per Velykas priimti Komuniją protestantų bažnyčioje, ir gavusi neigiamą atsakymą, atsisakė nuo sosto. Tikėjimą ji labiau brangino, negu sostą (Fat. I, 264). — „Taip pat kiekvienas jūsų, kurs neišsizada viso, ką turi, negali būti mano mokytinis“ (Luk. 14,33).

285. „Ir aš galiu kentėti dėl Dievo!“

Kartą, vieno krikščionių persekiojimo metu Japonijoje, vyras su žmona sėdėjo savo kambarėlyje, kalbėdami apie savo busimąją žiaurią mirtį ir apie laimę danguje, kurią jiems Viešpats už tai suteiks. „O!“ pasakė žmona. „Mielai atiduočiau savo gyvybę dėl Dievo meilės ir karštai trokštu, ne, laukite laukiau tos valandos, kada galėsiu nueiti pas jį į dangų!.. Bet kas bus su mūsų mažuoju vaikelium? Priešai jį paims ir užaugins pagoniuku...“ Ši mintis tamsiu šešėliu apgobė jų ramias sielas. Tuo tarpu jų vaikelis, šešerių metų berniukas, žaidė kambario kampelyje. Užgirdęs motinos žodžius, nieko nesą-

kydamas, nuėjo prie krosnies ir įmetė į ugnį gabalėlį geležies. Kada geležis nuo karščio paraudonavo, vaikas ištraukė ją, paėmė į savo rankutes ir atnešė pas motiną, nesakydamas nė vieno žodžio. Motina, pamačiusi karštą geležį deginančią jos sūnelio ranką, šaukdamą pribėgo prie jo ir, išmetusi geležį iš rankų žemėn, sušuko: „Betgi, vaikeli, kodėl tu prasimanei tokį baisų dalyką?“ – „Mano mamyte“, ramiai atsakė vaikas, „aš norėjau tau parodyti, kad ir aš galiu kentėti dėl Dievo meilės. O, lygiai, kaip ir šitą, iškentėsiu visas kančias, kokias jie man sugalvos, kad nueičiau su jumis į dangų“ (Žv. 1935, 10). – Mirti nebijo tas, kurio gyvenimas daug vertas (Šv. Tomas Kempietis).

286. Neturtingos našlės auka.

Kartą kunigas rinko aukas bažnyčios statybai. Neturtin-ga našlė paaukojo jam pusę lito. „Vaikeliai!“ tarė kunigas. „Negaliu priimti iš tavęs tokios didelės sumos pinigų, nes tu esi vargšė ir nieko neturi!“ – „Tėve!“ atsakė našlė. „Aš nesu vargšė, nes esu Danguos Karaliaus duktė! Esu dukterimi to Karaliaus, kuris be galo yra turtingas. Esu įpėdinė tos karalystės, kuri niekad nesibaigs!“ Kunigas, sugraudintas tokiu tikėjimu, priėmė auką ir dėkojo Dievui, kad savo parapijiečių tarpe turi tokių kilnių sielų (Žv. 1934, 10). – Belaisvis yra kiekvienas žmogus, kurio širdyje yra sukaustyta meilė (Mokėk gyventi, Foersteris, 1934, 10).

287. Padėkos himnas ugnies liepsnose.

Karo su būrais metu anglų kariuomenės vadovybė įsakė sudeginti visus būrų ūkius, manydama galėsianti tokiu būdu greičiausia pabaigti šios drąsios tautos pasipriešinimą. Taip, kartą karininkas turėjo įvykdyti šį žiaurų vadovybės įsakymą, nors tatai jam buvo labai sunku. Įėjęs į pražūčiai skirtus namus, jis pasakė šeimininkei, kurios vyras, kaip beveik visi būrų vyrai, stovėjo kovos lauke prieš anglus, kad visas jos ūkis po dviejų valandų būsiąs sudegintas; tuo tarpu galėsianti su savo vaikais išsinešti iš savo namų, kas jai atrodą brangiausia. Nustatytos dvi valandos baigėsi. Tuomet namų duktė prašė karininką, kad muzikos įrankis būtų dar išneštas iš namų... Po kelių minučių ugnies liepsnos pradėjo savo pragaistingą darbą, naikindamos būrų šeimos mylimą tėviškę. Duktė tuo tarpu, paėmusi į rankas muzikos instrumentą, ėmė griežti. Ir nors baisus širdies skausmas jai išspaudė gailias ašaras, ji giedojo balsu: „Garbinkim, siela, Viešpatį!“ Motina ir kiti vaikai, pilni tikėjimo bei pasitikėjimo Dievu, savo drąsiais balsais pritarė šiam padėkos himnui (Žv. 1934, 2). – „Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais“ (Mat. 5,9).

288. Kančių dovana.

Tėvas Mateo kartą nuvažiavo į Šveicariją. Po kelių pamokslų parapijos klebonas sako jam: „Jei Tamstai reikia sielos, kuri galėtų Tamstai padėti, tai aš galiu nurodyti. Mūsų miestelyje serga nepagydoma liga viena mergaitė. Ji turi galvą tik tam, kad apie Dievą galvotų, ir širdį, kad tik jį mylėtų. Kadangi ji yra paraližuota, negali ateiti pasiklaustyti Tamstos pamokslų, nors labai norėtų“. Tėvas nueina pas ją. Papasakoja apie apaštalavimą ir sako: „Aš norėčiau, kad tu padovanočiau man savo skausmus. Ar nori pasiaukoti Švč. Jėzaus Širdžiai, kaip meilės auka, ir tapti kančios pamokslininke?“ Ši nelaimingoji, negalėdama kalbėti, ženklais davė suprasti, kad mielai save aukoja Švč. Širdies karalystei plėsti (Žv. 1934, 12). – „Kas meilę pažįsta, tas pažįsta kančias, ir abu jausmai] veda prie tikėjimo. Toks buvo Dollfuss'as, kuris, kaip begaliniai geras žmogus, pasiėmė didžiausią kančią ir auką, kaip pavyzdys tikėjimo Austrijos nemirtingumu, kurį jis atgaivino austrų tautoje“, pareiškė Austrijos kancleris Šchuschniggas 1935-VII-25 per Dollfuss'o tragiškos mirties metines suktuves Vienoje. D'ollfuss'as, Austrijos ministerių pirmininkas, geras katalikas, buvo politinių priešų nužudytas (Rt. 1935,160).

289. Ką Dievas duoda, yra gera.

Pasakojama, kad Rytų šalyje vienas nuolankus išminčius keliaudamas pavakaryje pasiekęs miestą, kurio vartai jau būvę uždaryti ir niekas nenorėjęs jo įsileisti. Išalkęs ir ištroškęs turėjęs prasišalinti į nuošalią vietą ir nakvoti po atviru dangumi. Guldamas taręs: „Ką Dievas davė, yra gera“. Šalia savęs pririšęs asilą ir pakabinęs degantį žibintą. Naktį kilęs vėjas užgesinęs žibintą, o atbėgęs liūtas sudraskęs asilą. Nubudęs išminčius ir nieko šalia savęs nebematydamas taręs: „Ką Dievas davė, yra gera“. Ir vėl ramiai laukęs aušros. Nuėjęs į miestą, radęs vartus išlaužtus, žmones išžudytus, turtus išgrobtus. Naktį tą miestą buvo užpuolę plėšikai ir visą sunaikinę. „Ar aš nesakiau, kad viskas gera, ką Dievas duoda“, kalbėjęs išminčius, stebėtinu būdu išlikęs gyvas (Fat.I, 86). – Kai karalius Gelimer visko neteko ir turėjo pasiduoti romiečiams, jis paprašė trijų dovanų: duonos, kempinės ir citros. Paklaustas, ką darys su tais daiktais, karalius atsakė: „Duona malšinsiu alkį, kempine šluostysiu ašaras, citra garbinsiu Dievą, pasiduodamas jo valiai“ (Fat. I, 94).

290. „Teesie Tavo valia“.

Šv. Gertrūda, kalbėdama „Tėve mūsų“, tretįjį prašymą „Teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės“, visada pakartodavusi tris kartus. Vieną dieną taip jai meldžiantis,

pasirodęs Išganytojas ir, dešinėje rankoje rodydamas sveikatą, kairėje – ligą, taręs: „Pasirink, mano duktė, ką nori: arba sveikatą arba ligą!“ Šventoji neilgai galvojusi atsakiusi: „Teesie, o Viešpatie, Tavo valia, ne mano!“ (Fat. I, 220). – Keplerio (1571–1630), vieno didžiųjų pasaulio astronomų (dangaus kūnų tyrinėtojų), garsus veikalas „Apie pasaulių harmoniją“ užbaigtas šia maldele: „Mano Viešpatie ir Kūrėjau! Dėkoju Tau už tai, kad savo sutvėrimais suteikei man didelį džiaugsmą ir malonumą. Kiek mano protas leido suprasti Tavo begalybę, paskelbiau žmonėms Tavo sutvėrimų didybę. Ir jei ką išsitariau, kas būtų Tavęs neverta arba mažintų Tavo garbę, tai maloningai prašau Tave, atleisk man!“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 200).

291. Vienas už visus, visi už vieną.

Šv. Pranciškaus Asyžiečio asmuo ir jo mokslas anais dorovinio pakrikimo laikais buvo lyg tekanti saulė po audrinę nakties. Jis Dievą priartino prie žmogaus. Atsirado nepsakomas ilgesys Dievo Karalystės. Žmonės Dievo garbei nieko negailėdavo. Orderiko Vitolio „Bažnyčios istorijoje“ skaitome apie vieno vienuolyno statymą. Statybos užvaizdą Benediktas iš Pontje kviečia iš visur meistrus – menininkus į statybos vietą. „Ten traukė iš visų pasaulio kraštų minia tikinčiųjų, kunigų ir pasauliečių. Minėtasis Tėvas visus priėmė su išplėstomis rankomis ir siūlė kai kuriems parodyti vienuolyne garsius menus, kurių jie buvo išmokę. Tada atėjo namų statytojai, staliai, kalviai, skulptoriai, auksakaliai, vaizdininkai, akmenkaliai, vynuogininkai, valstiečiai – pakankamai mokančių žmonių, kurie buvo labai prityrę visuose menuose. Jie atsidėję stropiai atliko visa, ko iš jų reikalavo darbo vedėjai. O visa, ką uždirbdavo, dėdavo į krūvą, kad bendrai iš vieno gyventų“. Iš šio aprašymo matyti, kad darbai buvo atliekami kolektyviškai (bendrai): vienas atsakė už visus, visi – už vieną. Juo sąžiningiau buvo atliekami, kad buvo daromi Dievo garbei (Kat. Bažnyčios Meno Istorija, Šlapelis Ign., 1935, 57). – „Tikinčiųjų (pirmųjų krikščionių) daugybė buvo vienos širdies ir vienos sielos. Nė vienas iš jų nesakė apie savo lobį, kad tas jo vieno būtų, bet visa buvo jiems bendra“ (Apd. 4,32).

292. Aukos siela.

Kartą T. Mateo sakė pamokslus Lijone (Prancūzijoje). Nors klausytojų buvo begalės, tačiau tėvas buvo nusivylęs taip, kad paskutinę dieną prieš iš ten išvažiuodamas skundėsi Viešpačiui: „Viešpatie, Tu žinai: aš liūdnas apleidžiu šį miestą, nes neradau čia nė vienos sielos, kuri būtų pasiryžusi melstis, mylėti ir kentėti už Tavo karalystės atėjimą. Kad mano darbas ne-

liktų be vaisių, atsiųsk man bent vieną anų mažų kilnių sielų, kuri šv. Teresės pavyzdžiu pasiūlytų melstis, mylėti, kentėti už Tavo Širdies karalystę“. Jis pakartojo tą maldelę 3 – 4 kartus, kol jį pertraukė zakristijonas: „Tèveli, tèn lauke stovi maža apiplyšusi mergaitė; ji nori su Tamsta pasikalbėti. Bet geriau negaiški; aš pavarysiu ją šalin, gerai?“ – „Ne, ne, įleiski ją!“ Mergytė įėjo. „Tèveli“, tarė ji, „Tamsta sakei pamokslus apie Švč. Jėzaus Širdies karalystę. Aš irgi norėčiau kuo prisidėti. Jei tamstai reikia vienos mažos sielos, kuri šv. Teresės pavyzdžiu būtų pasiryžusi melstis, mylėti, kentėti, tai aš pasisiūlau!“ Tėvas sujaudintas tyli. Jis mato, kaip greit Jėzus jo ką tik išdėstyto prašymo išklause. Darbininko dukrelė pamanė, kad tėvas jos nesuprato, iš naujo pradėjo siūlytis. „Tèveli, tamsta negirdėjai. Aš norėčiau būti mažąja siela, kaip Kūdikėlio Jėzaus Teresė, kuri meldžias, myli, kenčia už Švč. Jėzaus Širdies karalystę, ar priimi mane?“ – „Aišku, mažyte, aš supratau“. – „Tai, tèveli, eikim į koplyčią, aš pasiaukosiu Jėzui, o tamsta tai patvirtinsit savo malda“. Po to Tėvas Mateo ramia sąžine, patenkintas išvažiavo iš Lijono (Žv. 1934, 2). – Meilės niekas atstoti negali, nei maldos, nei išmalda, nei pasninkas. Be meilės kitos dorybės – tai riešutas be branduolio (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 220).

293. 126 gyventojai pastatė bažnyčią.

Kaime Saint-Gréac, netoli Liurdo, yra 126 gyventojai. Neturėdami bažnyčios, jie nutarė patys ją pasistatyti – vieni ėmė vežti medžius, kiti statyti, kiti vidų rengti. Kai darbas buvo baigtas, pats vyskupas atvažiavo pašventinti. Kadangi kaimelyje nebuvo klebonijos, tai vyskupą maloniai priėmė seniūnas (P.G. 1936, 10). – Katalikas F. J. Servis 1935 m. paaukojo 20.000 svarų sterlingų (apie 900.000 litų), kad būtų įrengta koplyčia Čikagos džiovininkų sanatorijoje (M. L. 1935, 48).

294. Iš romanų pastatė bažnyčią.

Anglijos mieste Northam, Sussex grafystėje, 1935 m. pašventinta nauja bažnyčia. Nothamo katalikai už tą gražią bažnyčią yra dėkingi katalikiškų romanų rašytojai Sheila-Kaye-Smith. Ji savo lėšomis parūpino mieste žemės piečių ir finansavo patį bažnyčios statymą. Sussex yra minimosios rašytojos tėviškė, kuri beveik visuose romanuose yra įscenizuota (Št. 1935, 50). – 1935 m. pirmą kartą buvo leista nufotografuoti Kristaus erškėčių vainikas. Fotografijos prireikė knygai apie Kristaus kančios relikvijas, kurią rašė Mr. M. Gillet. Erškėčių vainikas, kaip žinoma, yra Paryžiuje Notre Dame bažnyčioje. Iš fotografijos aiškėja įdomių smulkmenų, kaip antai, kad erškėčių vainikas kareivių buvo supintas iš erškėčių šakų ant tam tikros šiau-

dinės pynės, kurias žydai paprastai naudodavo savo galvos apdangalui prilaikyti. Kristaus erškėčių vainiką į Paryžių persigabeno šv. Liudvikas, Prancūzijos karalius, ir padėjo jį tam tyčią pastatytoje koplyčioje, vardu Sainte Chapelle. Didelė dalis iš vainiko erškėčių šakelių buvo atiduota Pyzai, vienos procesijos proga. Kiti aštuoni spygliai buvo vėliau išdalinti įvairioms bažnyčioms. Vieną jų X šimtmetį gavo Glastonbury abatija Anglijoje Worčesterio provincijoje (Šlt. 1935, 44).

295. Ir kariams Dievas virš visko.

Prancūzijos maršalas Lyautey 1905 m. buvo pietų Alžire. Čia jį pasiekė žinia, kad Emile Combes, žinomo aistringo kovotojo su Bažnyčia, vyriausybė davusi įsakymą Prancūzijos armijai, kad ji jėga padėtų įgyvendinti Bažnyčios nuo valstybės atskyrimo įstatymą. Tame įstatyme buvo numatyta kiekvienoj bažnyčioj patikrinti daiktus, vartojamus kulto (Dievo garbei) reikalams; tačiau kai kuriuose kaimuose ir miestuose tikintieji jėga neįleido valdininkų į bažnyčią, ir vyriausybė nutarė tam panaudoti kariuomenę. Gen. Lyautey tai buvo skaudus smūgis. Jis išgyveno rimtą sąžinės konfliktą (nesusipratimą), kurį jis, būdamas didžiai religingas, išsprendė Bažnyčios naudai. Prancūzijos karo ministeriui jis pasiuntė šitokią raštą: „Kovodami čia prieš 25 metus su Abiod Sidi šeiku mes nepanaudojom musulmonų karių, o tik išimtinai prancūzų kareivius. Ir šiandien negalėtumėm išdrįsti versti musulmonus karius ginklu veržtis į jų šventyklą. Vienas karininkas iš Lunevilio man rašo, kad pulk. de Manoir, nusivylęs, nusprendė paduoti dimisijos prašymą. Jį privertė įsakyti savo šauliams prievarta veržtis į bažnyčią. Kareiviai, tai darydami, verkė... Kokią tragediją atskleidžia šie žodžiai! Vargšai kariai, kurie nesuvokdami, kuriam reikalui tad daroma, turi paklusti, bet iš baimės šventvagiškai nusikalsti tuo, ką jie laiko šventu, tegali tik verkti... Yra Prancūzijoje bažnyčių, su kuriomis susiję švenčiausi ir kilniausi mano atsiminimai. Jeigu aš išgirsčiau, kad žmonėms, nešiojantiems mano uniformą, yra įsakyta tas bažnyčias išniekinti, būčiau jau nusprendęs prašytis atleidžiamas iš pareigų; man atrodo, kad tokiu atsitikimu, jeigu aš uniformoj peržengčiau savo namų slenkstį, iš kapų prisikeltų mano protėviai ir pastotų man kelią... Jeigu nenorite, kad būtų sunaikinta tai, kas yra geriausio prancūzų kariuomenėje, tai palikit kareiviams atlikinėti tik tas pareigas, kurios jiems priklauso, o neuždėkit jiems tokių, kurios nepakeliamai apsunkins jų sąžinę“. Ir tikrai, netrukus po to rašto įteikimo įsakymas kariuomenei padėti tikrinti bažnyčias buvo atšauktas (Ūk. 1934, 44).

XXII. DIDŽIOJI IŠTIKIMYBE

„Brangi Viešpaties akįvaizdoje jo šventųjų mirtis“.

Ps. 115, 15.

296. Kraujas vietoje dažų.

Vienas japonų karalius visai nepriimdavo pas save paprastųjų savo valdinių. Jį matyti ir su juo kalbėti galėdavo tik didikai. Kartą pas karalių atėjo nežymus dailininkas, kurs jau dvylika metų buvo paišęs karaliaus paveikslą savo krauju. Karalius tą dailininką priėmė. — Mes turime nuolat tobulinti savyje Dangaus Karaliaus paveikslą, nors tai reikalautų iš mūsų ir didelių aukų. Kristaus paveikslas mumyse—tai jo gerumo, kantrumo, nuolankumo, pasiaukojimo iki mirties atspindys (Fat. II, 88). — „Jei kas nemyli mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, tas tebūnie atskirtas“ (1 Kor. 16,22).

297. Su kryžiumi iki mirties.

Kai 1849 m. Arad e (Vengrijoje) generolui Šveideliui, vienam trylikos politinių kankinių, buvo perskaitytas mirties nuspren-dimas, kreipėsi jisai į lauko kapelioną: „Dvasios tėve, šitą kry-žių, kurį gavau iš savo tėvo, visada nešiojau su savim; dabar, maloniai prašau, atiduoki jį mano sūnui“. Jau buvo beduodas tą kryžių kapelionui, tik staiga, lyg ką atsiminęs, sulaikė ranką. „Aš noriu turėti jį mirdamas. Kai jau būsiu nebegyvas, paimki jį iš mano rankų ir atiduoki sūnui“ (Kristus ir jaunimas, Toth, 1933, 165). — „Saugok, Dieve, kad aš kuo nors girčiau, kaip tik mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kryžiumi. Per jį man pa-saulis yra prikalts ant kryžiaus ir aš pasauliui!“ (Gal. 6,14)

298. Kryžius yra gyvenimas.

Prancūzų revoliucijos metu vienas katalikas kareivis buvo paimtas bedievių revoliucionierių nelaisvėn. Jį atvedė į sodžių sušaudyti. O tai buvo jo gimtinis sodžius. Jaunikaitis, pamatęs savo tėvų namą, kuriame jis augo, žaidė, labai susigraudino. „Ak, mano tėve, mano vargše tėve!“ sudejavo. „Ar tu ir tėvą dar turi?“ užklausė revoliucionieriai. „Turiu. Jis jau labai senas. Mano mirtis jį visiškai nužudys“. Gudriai nusišypsojęs revoliu-cionierius tarė: „Jaunikaiti, tu ir tavo tėvas galite likti gyvi ir

sveiki. Tai priklauso nuo tavęs. Jeigu tu nukirsi, štai, tą kryžių, būsi laisvas!" Per kataliko jaunikačio sąnarius perėjo šaltis. „Duokite kirvį!" sušunka jis. Aplink stovėjusieji katalikai nusi-
gąsta. Bedieviai revoliucionieriai džiaugiasi. Priėjęs prie kry-
žiaus jaunikaitis persižegnoja, pabučiuoja jį, užsimoja kirviu ir
sušunka: „Tas kryžius laimina mūsų laukus, saugoja mūsų
namus! Prie jo aš klūpėjau dar mažas, aš meldžiaus! Mirtis
tam, kuris drįs jį paliesti!" Užgirdę tai, bedieviai suurzgia iš
pykčio ir puola jaunikaitį. Jis kovoja smarkiai; jo širdis dega
drąsa. Pagaliau priešai suremia jį durtuvais. „Kirsk kryžiui!"
šaukia jie. „Niekada! Kryžius yra gyvenimas! Ir jaunikaitis
pervertas krinta po Nukryžiuotojo kojom (At. Sp. 1933, 11). —
„Aš esu su Kristumi prikalts ant kryžiaus. Esu gyvas, tačiau
jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2,19-20).

299. Kankinių mirtis suvienija su Dievu.

Misijoje Villa-Marija gyveno senas turtingas pagonis. Jis
turėjo 8 žmonas, kurios turėjo dirbti jo plačius laukus. Juo kas
buvo turtingesnis, juo daugiau žmonių turėjo. Į tą vietą atvyko
misijonieriai. Senio žmonos viena po kitos metė jį ir užsirašė į
katechumenatą. Tai matydamas, senis ištisomis dienomis keik-
davo krikščionis. Paskutinioji žmona nebenorėjo atsitraukti nuo
senio, tik užsirašė į katekizmo pamokas. Įsiutusio senio galvoje
kilo velniška mintis. Išsivedęs likusią žmoną į lauką, liepė kasti
jai po medžiu duobę. Kai jau duobė buvo iškasta sulig žmo-
gaus ūgiu, vargšė moteriškė paklausė: „Ar jau užteks kast?"

— „Ne!" Kai iškasė jau tokią gilią duobę, kad pati viena be
kito pagalbos nebegalėjo žemių išmesti, baurusis senis tada
tarė: „O dabar ar dar nori būti katalikė?" — „Taip!" — „Na,
tai atsisveikink su gyvenimu". — „Gera, bet kankinių mirtis
suvienija su Dievu". Ji buvo gyva palaidota (Lapot, I, 74-75).

— „Atstokite nuo šitų žmonių ir paleiskite juos; nes, jei tas su-
manymas ar darbas iš žmonių, jis iširs; bei jei jis iš Dievo, jūs
negalėsite jo išardyti" (Apd. 5,38-39).

300. Ištikimybė iki mirties.

Po paskutinio Lietuvos-Lenkijos padalinimo Rusijos carų
tikslas buvo surusinti pasidalintus kraštus. Tam didelė kliūtis
buvo tikėjimo skirtumas. Todėl jie rūpinosi visų pirma minėtų
kraštų žmones paversti stačiatikiais, ypač katalikus unitus. Ten,
kur jie negalėjo klasta ir apgavimais, vyliais bei papirkimais
paversti vyskopus ir kunigus stačiatikių vyskupais ir kunigais,
jie pavartojo žiauriausią prievartą — persekiojimus, kurie prilygsta
kartais net pirmųjų amžių krikščionių persekiojimams. Tokias be-
galiniai žiaurias kančias iškentėjo Šv. Bazilijaus seserys. Jų per-
sekiojimas prasidėjo 1838 m. prie caro Mikalojaus I. Tame vie-

nuolyne buvo 245 seserys. Jos išlaikė keletą mergaičių mokyklų ir prieglaudų. Jų tarpe buvo gana daug ir lietuvačių, kaip jau iš pavardžių matyti, pav., Ramanauskaitė, Daugėlaitė, Narbutaitė, Liaudanskaitė ir kt. Vienuolyno generolė tuo laiku buvo Lietuvos Didžiųjų Kunigaikščių ainė Eufrasija Gediminaitė. Tų seserų „atgrėžimas“ į stačiatikių tikėjimą buvo pavestas buvusiam unitų vyskupui, tapusiam stačiatikių vyskupu ir visokiais visokiausiais titulais caro išaukštintam Siemaškai. Iš pradžių jis mėgino jas geruoju prikalbėti, bet, matydamas jų tvirtą prisirišimą prie Katalikų Bažnyčios, suprato, kad geruoju jų nesiseks atgrėžti, todėl ėmėsi žiauriausių priemonių. Jis atėmė jų vienuolynus, uždarė jų mokyklas, išsklaidė prieglaudų našlaičius, jas pačias uždarė jų pačių buvusiuose vienuolyno rūsyse ar kituose negyvenamuose namuose, kur šalta ir drėgna. Į jų namus atgabeno iš Rusijos gilumos ruses stačiatikes vienuoles, vadinamas juodosiomis – černicomis dėl juodų rūbų. Šitos juodosios vienuolės daugumas buvo našlės, buvusios įvairių rusų kariškių žmonos. Šitoms „juodosioms“ vienuolėms Šv. Bazilijaus seserys turėjo tarnauti, visus žemiausius ir sunkiausius darbus joms dirbti. Siemaška, grąsindamas jas „suminkštinti“, išvaryti jų „užsispyrimą“, liepė kas savaitę viešai jas išvilkti, nuplakti, kiekvieną sykį po 50 rykščių. Pasitaikė kartą, kad per vieną tokį plakimą sesuo Gorskaitė mirė, bet vistiek jos lavonui buvo atskaityta lygus skaičius, 50 rykščių. Daugelį kartų pasitaikė, kad po tokio plakimo keletą valandų vėliau viena kita sesuo naktį mirdavo. Valgyti beveik nieko joms neduodavo; joms tekdavo tenkintis kiaulių jovalu, ir tai slapta. Seseriai Gratkauskaitei buvo perskelta galva. Sesuo tuojau mirė. Kitą seserį, Daunoraitę, įlindusią pečiaus pakurti, uždarė ir gyvą pečiuje sudegino. Po ilgo tokio kankinimo dalį seserų, kurios išliko dar gyvos, apkaustytas geležiniais pančiais išvarė į Sibirą. Jų generolė pakelyje į Sibirą mirė. Pasilikusiųjų seserų likimas tur būt buvo nelengvesnis, kaip išvartųjų į Sibirą. Jų likimo nežinome; žinome tiktai pasilikusių Minsko, Vitebsko ir Polocko seserų iškentėtas kančias per septynerius metus, iki jos beveik visos išmirė; keturioms tik pasisekė po to baisaus 7-rių metų kalėjimo pabėgti. Pabėgusiųjų tarpe buvo Minsko vyresnioji – motina Makrina Miečislauskaitė, kuri, išklaidžiojusi apie tris mėnesius, besislapstydamą Lietuvos miškuose, pagaliau nukeliavo į Romą ir Šv. Tėvui Grigaliui XVI viską papasakojo. Šv. Tėvas liepė sudaryti komisiją ir visa užrašyti, kas vėliau buvo prancūziškai knygutės pavidale išleista. Yra padarytas jos vertimas ir vokiškai; išleista „Herder 1864 ‚Macrina Mieczyslauska‘ von Johannes Nep. Szadowski“. Čia paduodamos žinios ir imamos iš paminėtos knygutės. 1838 m. vasarą Sie-

maška, atvykęs į Minską, liepė seserims žodžiu, paskum raštu priimti stačiatikių tikėjimą. Kadangi seserys atsisakė, davė joms tris mėnesius laiko pagalvoti. Siemaška neišlaikė pasižadėjimo; jis jau po trijų dienų anksti rytą, kada seserys ėjo į koplyčią melstis, įsiveržė su kareiviais į vienuolyną. Vienuolyno vyresnioji – motina Miečislauskaitė puolė po gubernatoriaus kojų, prašydama, kad leistų joms paskutinį kartą nueiti į koplyčią pasakyti Švenčiausiajam sudiev. Į koplyčią suėjo 35 seserys, beišėjo tik 34. Vienos širdis plyšo iš skausmo, tenai pat ji ir pasimirė koplyčioje. Išeinant joms, gubernatorius leido pasiimti tik vieną vienintelį kryžių, visa kita turėjo palikti: kaip stovėjo, taip ir išėjo. Paliko jos taip pat mokyklą, kurioje mokės 60 mergaičių ir prieglaudos 47 našlaitės. Surinktas pančiais nuvarė jas pėsčias į Vitebską. Vitebske joms pančius nuėmė, bet geležinės spynos prie kojų pasiliko dar per 7 metus. Jas uždarė jų pačių buvusiųjų namų rūsyje. Namuose gyveno „juodosios vienuolės“. Čia jos rado 17 sesučių, buvusių tų namų šeimininkių; taip pat ir jos tegaudavo naktį vos kelias valandas poilsio šaltam negyvenamam name. Čia prasidėjo sunkiausias kryžiaus kelias, kaip anksčiau jau trumpai minėjome. Kartais atvažiuodavo pas jas Siemaška ir reikalaudavo, kad jos išsižadėtų katalikų tikėjimo. Po kiekvieno tokio apsilankymo jas dar labiau plakdavo ir kankindavo. 1840 m. išvarė jas į Polocką. Čia jos rado taip pat 10 iš 25 buvusiųjų tų namų gyventojų, Šv. Bazilijaus seserų; 15 jau buvo per tuos dvejus kankinimo metus mirusios. Neužilgo jas išvarė už miesto, į buvusius jėzuitų namus; tenai jos turėjo plikomis rankomis be įrankių skaldyti akmenius; vėliau pačios vienos turėjo statyti Siemaškai rūmus. Kartą, krisdamas indas su kalkėmis, užmušė tris seseris. Keletą dienų vėliau 5 užgriuvo žemės duobeje. Jos tenai ir liko palaidotos. Išmūrijus rūmus iki trečio aukšto, išvirto viena siena ir užmušė 9-nias seseris. Kurios nemirė nuo plakimo, nuo šalčio ir nuo bado, mirė nuo sunkaus, nežmoniško darbo. Polocke sesutės parašė slaptai carui raštą, prašydamos pasigailėti. Netrukus atvažiavo Siemaška ir parodė joms jų prašymą, ant kurio buvo caro užrašyta: „Pakeiskite tikėjimą, jūsų prašymas bus išklauskas“. Siemaška, panaudodamas priesaiką, ėmė jas kvosti, kas drįso parašyti carui šį prašymą. Jis liepė plakti jas dar labiau ties savo langu, žadėdamas joms visoms gyvoms kailį nulupti. Po vieno tokio plakimo sesuo Stanislava Daugėlaitė, Natalija Narbutaitė ir Sečerbinskaitė savo motinos Miečislauskaitės akivaizdoje mirė. Siemaška, neįveikdamas kankinimais ir plakimais priversti jų išsižadėti Katalikų Bažnyčios, sumanė baisų darbą: jis norėjo išniekinti jų skaistybės apžadą. Nugirdęs vienuolyno tarnus ir kitokių valkatų būrį, jis pasiuntė juos vakarą pas

sesutes, kurios tą vakarą buvo tyčia anksčiau atleistos nuo darbo. Šie valkatos, apsiginklavę peiliais ir kitokiais įrankiais, puolė sesutes. Šios gynėsi. Astuoniams sudraskė veidą, akis išplėšė, dvi gi visai užmušė. Kitos buvo sunkiai sužeistos – supiaustytos. Kurios dar galėjo, po tos baisios valandos klaupė ir dėkojo Dievui, kad jis davė joms stiprybės pasipriešinti. Tą pačią naktį Siemaška, susigėdęs dėl savo juodo darbo, išvažiavo iš Polocko. Po to jos išskirstytos į mažesnius kambarius, joms liepta duoti valgyti tiktai po pusę sūrių silkių, neduodant gerti. Taip jas išalkino 6 dienas. Per tas dienas ateidavo pas jas kasdieną popas su raštu rankoje, reikalaudamas pasirašyti, kad jos išsižada katalikų tikėjimo, priima pravoslaviją. Tai ištverusias 6 d., 7-tą jas išleido. Seserys pasiryžo ir 7-tą dieną negerti 7 Marijos skausmams atminti. Tai matant, iš jų tyčiotasi ir sakyta, jog jos esančios velnio apsėstos, jog joms velnias padedąs, kad galinčios tokias kančias iškentėti. 1843 m., pavasarį iš Polocko atvarė sesutes į Medelius, Vilniaus krašte, prie Naručio ežero. Čia, be kitų kankinimų, Siemaška įsakė jas vesti skandinti. Tuo tikslu pasiuvo maišų, kuriais apvilko jas, kad negalėtų plaukti; pririšę jas prie laivelių, vedė į ežero gelmę, grasindami joms, jei jos nepriimsiančios pravoslavijos, visas, kaip šunyčius, išskandinsią. Pirmą kartą jas išlaikė tris valandas šaltam vandenyje iki kaklo. Taip jas vedė 6-ius kartus skandinti, praleisdami po dvi ar tris dienas. Trečią kartą dvi seserys, Ramanauskaitė ir Vojėvodskaitė, prigėrė. Matydami nelaimingąsias skęstant, katalikybės neapykanta degą džiūgaudami plojo rankomis. Paskutinį kartą skandinant seseris, vanduo jau šalo... Čia paminėti tik patys sunkieji kankinimai, o kas suskaičius visus mažesnius vargus, kuriuos sesutės kasdieną turėjo kentėti, pav., žiemos metu jos turėdavo nešti sunkiais variniais indais vandenį iš ežero. Jas lydėdavo iš paskos su lazda; jei tiktai indas prisiliesdavo rūbų, ko buvo sunku išvengti nešant toli ir be naščių, tuojau palydovė griebdavo ir visą vandenį išpildavo nešėjai ant galvos, sakydama: „Piktoji dvasia įėjo iš tavęs į vandenį, mes negalime to vandens gerti, eik, kitą parnešk“. Ir taip pasitaikydavo, kad reikėdavo eiti kelis sykius. 1845 metais naktį iš 31 kovo į 1 balandžio 4 stipresnėms seserims pasisekė iš Medelių pabėgti. Pasiliko tenai dar 7-nios ligonės, kurios negalėjo pavaikščioti, ir 8-ios aklosios seserys. Visos jos iki pat mirties pasiliko ištikimos Katalikų Bažnyčiai. Viena iš pabėgusiųjų, buvusi Minsko vyresnioji – motina, kaip jau pradžioje buvo minėta, pasiekė Romą ir tenai Šv. Tėvui Grigaliui XVI papasakojo viską, visus savo ir seserų iškentėtus per 7-rius metus vargus (Žv. 1935, 1). – Bolševizmas buvo aiški Dangaus rykštė caristinei Rusijai dėl jos žiaurumo kitatikiams ir kitataučiams. Daugelis sufanatizuotų stačiatikių

negalėjo nuoširdžiai melstis ir vertai imti sakramentus, nes jie degė neapykanta tikrajai Kristaus Bažnyčiai ir jo Vietininkui žemėje Šv. Tėvui. Jie atnašaudavo Dievui savo dovanas, pirma nesusiderinę su savo broliais (Mat. 5,23-24).

301. Nukankintas Kristaus būdu.

Per Ispanijos pilietinį karą 1936 m. Torrijoj, šalia Toledo, komunistai suėmė senelį kunigą, kuris savo šventumu buvo žinomas ne tik apylinkėje, bet ir visoje Ispanijoje. Pirmiausia kunigui įsakė burnoti prieš Dievą. „Niekuomet!“ atsakė kunigas. „Verčiau kentėsiu ir mirsiu, bet Dievo neišsižadėsiu“. Tada komunistai sugalvojo kunigui pritaikyti Kristaus kančios istoriją. Ant jo uždėjo sunkų storą balkį ir ėmė vesti miestelio gatvėmis, mušdami ir plakdami savo auką. Vienoje gatvėje kelios dešimtys vyrų, tarp kurių matėsi ir ginkluotų milicininkų, norėjo kunigą išvaduoti. Bet po trumpo susirėmimo išvaduotojai buvo priversti pasitraukti. Kunigas buvo paliktas be priežiūros, bet jis nebėgo. Po baisios kelionės kunigas buvo apvilktas komunistų rūbais ir vainikuotas spygliuota viela. Taip jį kankino tris dienas. Ir vis kunigas buvo verčiamas piktžodžiauti Dievui, prižadant jam didelius pinigus ir laisvę. Pagaliau, kada komunistai nebeturėjo ką su juo daryti, nušautas. Visiškai panašiai tam pačiam miestelyje bavo nukankintas pasaulietis mokytojas. – Viena Barcelonos moterų vienuolyno seselė, pajutusi, kad vienuolynas bus greitai komunistų užpultas, apsirengė moterų komunistų uniforma ir, išėjus į gatvę, įsimaišė į moterų komunistų būrį. Taip jai pasisekė nuvykti iki italų konsulato. Konsulate gavo dar kitus panašius rūbus. Juos ji nunešdavo į savo vienuolyną, aprengdavo kitą seserį ir vesdavosi lauk. Taip ji išgelbėjo visas vienuoles. Tada italų konsulatas jas pasiuntė į italų karo laivą, kuriuo laimingai nuvyko Italijon (Šlt. 1936, 44).

302. Laisvės kankinys.

Lietuvis vienuolis kapucinas T. Maksimas per 1863 m. sukilimą buvo rusų vyriausybės nužudytas. T. Maksimss gimė kažin kur apie Prienus 1834 m. Jo pavardė buvo Tareiva. Kurėjo mokslus, nėra žinių. 20 m. jaunuolis kreipėsi į Varšuvos kapucinų provincijolą, kad jį priimtų į vienuolyną. Priimtas atliko novicijatą, išėjo reikalingus mokslus ir gavo kunigo šventimus. Tada viršininkai išsiuntė jį į Liondo (Ląd) vienuolyną, kur neilgaiėjo pareigas. Jis nors gyveno tarp lenkų, nesigėdijo vadinėti save lietuviu. Kai 1863 m. parūpo karštuoliams sukilti prieš okupantų valdžią ir iškovoti laisvę, T. Maksimas neiškentė prie jų neprisidėjęs. Jis buvo sukilėlių kapelionas ir labai uoliaiėjo tas savo pareigas. Rusų vyriausybė sužinojo apie tai ir būtinai norėjo jį sugauti. Tuo tikslu daug kartų darė vienuolyne

kratą, bet niekad jo nerasdavo. Sykį atvyko į Liondą šnipas. Jis apsimetė esąs sukilėlis, turįs labai svarbų reikalą pas T. Maksimą ir būtinai norįs su juo pasimatyti. Lengvatikiai vienuoliai nuvedė jį į slėptuvę pas T. Maksimą. Neilgai reikėjo laukti šio pasimatymo vaisių. Birželio 27 d. atvyko karininkas su kareivių būriu ir apsiautė vienuolyną. Sušaukę visus vienuolius ir kiekvieną atskirai klausė, ar yra vienuolyne T. Maksimas. Kai visi neigiamai atsakė, tada nuėjo į jam žinomą slėptuvę, suėmė T. Maksimą ir nusivarė į Konino miestą. Čia buvo kalinamas ir pagaliau karo teismo nuteistas mirti. Vienas pranciškonas suteikė jam šventus sakramentus. 1864-VII-19 išvedė jį už miesto į lygumą ant upės Vartos kranto ir čia 10 val. ryto pakorė. Liondo vienuolyną uždarė, o visus vienuolius ištremė į Sibirą. Jaunas, vos 30 m., gabus, karštas vyras, kuriam reikėjo gyventi ir toliau dirbuotis, iš okupantų rankų turėjo mirti (Šv. P. V. 1935, 9). — „Jei esate niekinami dėl Kristaus vardo, jūs esate palaiminti; nes Dievo šlovė, garbė ir jėga ir jo Dvasia ilsisi ant jūsų“ (1 Petr. 4,4)

503. „Tu esi šio vyro mirties priežastimi“.

Tikroji Tomo Moraus, garsiojo Anglijos kanclerio — kankinio, kentėjimų istorija prasideda 1534 m. Jį suima, nes jis buvo įtariamas neišitikimybe karaliui ir valstybės išdavimu. Išardytas. Bet kaltės nerandama, paleidžiamas. Šį kartą karaliui nepasiseka apkaltinti Tomas. Bet Morus žinojo, kad karalius jo dukteriai Margaritai buvo išsitaręs: „Kas atidėta, neatšaukta“. Vadinasi, įtarinėjamai nepasibaigė. Pradžioje nieku nebaudė, tiktai atėmė jam pensiją. Praėjus trims savaitėms po pirmos bylos, karalius išleido įstatymą, kuriuo reikalaujama iš valdinių trejopos priesaikos: pripažinti įpėdinystės teises sostan Onos Boleyn dukteriai Elžbietai; pripažinti pirmąją karaliaus Henriko VIII moterystę su Katryna netikra, tikra gi antrąją moterystę su Ona Boleyn; laikyti neturincią galios ištikimybės priesaiką kitų valstybių valdovams, taigi ir popiežiui. Šis įstatymas buvo paskelbtas 1534 metais balandžio mėn. pradžioje. Ir Tomas Morus turėjo padaryti šią priesaiką. Viešpaties Jėzaus Kančios sekmadienį jis gauna pranešimą, kad kitą dieną turįs vykti pas arkivyskupą. — Kaip prieš kitus svarbius darbus ar pasiryžimus, taip ir dabar Tomas atlieka išpažintį ir priima šv. Komuniją. Dabar jisai eina į arkivyskupo namus visai drąsus. Čia jam karalius patarėjas įteikia priesaikos formulę. Tomas pareiškia, kad jisai nenori prisiekti, nes šitokia priesaika būtų priešinga religiniams įsitikinimams. Jam sako, kad jisai esąs pats pirmas, kuris nenori prisiekti, ir parodo jam prisiekusiųjų sąrašą su žymių žmonių pavardėmis. Tomui aišku: šitie prisiekusieji neturi drąsos pasipriešinti neteisingam įstaty-

mui. Kiek pagalvojęs, Tomas pareiškia, kad jisai nieku būdu negališ sutikti su dviem paskutiniais priesaikos punktais ir tuo pačiu su įstatymu, kuris yra priešingas bendriems krikščionių įstatymams. „Aš čia nesu sąžinės įpareigojamas lenktis karaliaus tarybai“, pareiškia drąsiai Tomas. Jis čia aiškiai suprato, kad Anglija yra pasiruošusi suskaldyti vakarų krikščionis. Karalius nenusileido. Jisai norėjo priversti Tomą, kad vis dėlto jis padarytų priesaiką. Tomas, buvęs kancleris, pasodinamas į kalėjimą. Kalėjime Morus lyg brendo, ruošėsi savo paskutinei ir didžiausiai pareigai, kuri išgarsino Tomą ne tiktai Anglijoje, bet ir visame pasaulyje. 1435 m. liepos 1 d. Tomas Morus pasmerktas mirti. Liepos 6 d. anksti rytą jam pranešė, kad jisai prieš devintą valandą turėsiąs mirti. Kai atėjo karaliaus dvariškis pranešti Henrikui VIII, kad Tomas Morus jau nukirsdintas, Henrikas lošė kortomis su Ona Boleyn. Tuokart jis jai prasitarė: „Tu esi šito vyro mirties priežastimi“. Taip, šv. Tomo Moraus gyvenime pasikartoję šv. Jono Krikštytojo istorija: šis žuvo nuo karai. Henriko, anas nuo karai. Erodo budelio rankos, šis dėl Onos Boleyn, anas dėl Erodijados, šis lošiant kortomis, anas pokylio šokių metu (Žv. 1935, 7). – Baimė, bailumas, pavydas, neapykanta, savimyla, nesiryžimas, pyktis – visa tai pavojingi dvasios priešai. Vienas jų buvimas parodo, kad žmogaus dvasioj kažin kas netvarkinga (O. S. Marden, *Ugdykime talentus*, 1936, 176).

304. Gerumo blogumas nepakenčia.

Per Ispanijos pilietinį 1936 m. karą daug tikinčiųjų išžudyta ir keršto sumetimais. Kai Ispanijos komunistai neužteko savo kariuomenei vyrų, tai ėmė ginkluoti komunistes moteris. Bilbao mieste kai kurios komunistės pirmiausiai pasiryžo atkeršyti savo draugėms, kurios joms primindavo jų nedorą gyvenimą. Dešimt ginkluotų komunistų suėmė 4 katalikes mergaites ir liepė išjuokti Švč. Mariją, kitaip būsiančios sušaudytos. Kai tos atsisakė, tai visos buvo prikalto kryžiumi prie namų sienos. Kai jos kentė baisias kančias, tai komunistės visai tyčiojosi. Bet štai kankinės mergaitės susikaupia, rodos, užmiršta savo kančias ir ima už persekiotojas visos garsiai kalbėti „Sveika Marija“. Komunistės neteko kantrybės, ir savo drauges taip sušaudė (Šlt. 1936, 43). – „Dvasios vaisius yra: meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrumas, maloningumas, gerumas, ramumas, meilumas, ištikimybė, kuklumas, susilaikymas, skaistybė... Kurie yra Kristaus, tie prikalė ant kryžiaus savo kūną draug su ydomis ir geiduliais. Jei gyvename dvasia, tai dvasia ir elkimės“ (Gal. 5,22-25).

XXIII. ANTRASIS ĮSAKYMAS

„Meilė nedaro nieko pikta. Taigi, istatymo įvykdymas yra meilė“.

Rom. 13,70.

305. Dievo klausyk, ir žmonių, neužmiršk.

Yra tokia legenda. Dievas nugirdo, kad šv. Kasijonas skundžiasis, kam šv. Nikalojus švenčiamas net du kartu per metus, o jis, šv. Kasijonas, tik kartą per ketverius metus. Pasišaukia Dievas abu šventuoju pas save. Šv. Kasijonas atėjo pas Dievą švariai apsivilkęs, o šv. Nikalojus visas murzinas. „Nedrištu, Dieve, stoti Tavo akivaizdon, nes esu purvinas, nešvarus. Mat, eidamas pas Tave, pamačiau apvirtusį griovyje žmogelio mėšlo vežimą. Padėdamas jam prikelti vežimą, visas ir susitepiau“, aiškinosi šv. Nikalojus, slėpdamasis už šv. Kasijono. „Na, o tu nepastebėjai to vežimo?“ paklausė Dievas šv. Kasijoną. Tasai atsiliepė: „Pastebėjau, Dieve! Bet skubėdamas pas Tave, nenorėjau užtrukti ir švarių rūbų sutepti“. Tada Dievas tarė: „Kadangi šv. Nikalojus, klausydamas manęs, neužmiršo ir žmonėms gera daryti, aš įsakiau jį švęsti du kartu per metus. O tave, Kasijone, nenorėjusį vargšui gera padaryti, įsakiau švęsti tik kas ketvirtį metų“. — Šv. Kasijono šventė esti vasario 29 d. — „Aš jums duodu naują įsakymą mylėti vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte. Iš to visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę vienas kito“ (Jon. 13,34-35).

306. Prašė artimo meilės dvasios.

1843 m. sausio mėn. 3 d. Achene mirties lovoje gulėjo džiovos kankinamas jaunas kunigas Juozapas Ista, artimo meilės apaštalas. Šalia jo klūpojo dvidešimties keturių metų mergaitė. Staiga ji paėmė jo šlāstančią ranką ir, uždėjusi ją ant savo galvos, tarė: „Dangiškasis Tėve, tegu į mane vargšę mergaitę pereina artimo meilės dvasia, kuri vadovavo tojo kunigo rankai“. Taip meldėsi jaunutė šv. Pranciškaus sekeja Pranciška Šervizaitė, Austrijos karaliaus Pranciškaus krikšto duktė, kuri visą savo gyvenimą paaukojo artimo meilės darbams. Ji mirė 1876 m. rugsėjo 14 d. (Liurdas, 1936, 4). — „Mylėsi savo artimą, kaip pats save“ (Mork. 12,31).

307. Kaip M. Daukša išgelbėjo vergo sūnų.

Kanauninkas Daukša, mūsų garsusis XVI šimtmečio mokslininkas, anais laikais buvo ne tik susipratęs lietuvis, bet ir šiaip geros širdies žmogus. Jis užjautė baudžiauninkus, mylėjo juos, o ypatingai mažus vaikus. Besibylinėdamas su ponais Žemėtais, Mikalojus Daukša pastebėjo, kad vienas vaikiūkštis dažnai klūpo netoli jo dvarelio didelio kryžiaus. Dažnai tas vaikiūkštis klūpėdavo vakarais, kad nei dvaro užvaiždos, nei kumečiai - baudžiauninkai ne taip greitai jį pastebėdavo. Kanauninkas Daukša dažnai mėgdavo pasivaikščioti, ir nors jis tą vaiką dažnai matydavo labai gailiai verkiantį, netrukdydavo jam maldos. Tačiau kartą, kada vaikas apsikabinęs kryžių balsu verkė ir kartojo Šemėto pavardę, jis priėjo prie jo ir, paklauses iš kur jis, nusivedė į savo kambarius. Vaikas spy-rėsi, bijojo eiti, tačiau, Daukšos apdovanotas kriaušėm, nuėjo. „Iš kur tu esi?“ buvo pirmas Daukšos klausimas. „Esu to aukšto pono...“ – „Šemėto?“ – „Taip“. Ir vaikas vėl pravirko. „Tai tu kasdieną ateini po mano kryžiumi melstis?“ – „Mano motiną, pone, išsiuntė toli į Telšius. Palikau aš vienas. Kai tik pradėdu melstis ir verkti, tai mane urėdas muša“. Vaikiūkštis pasipasakojo visą savo gyvenimą, liūdną ir graudingą baudžiauninko sūnaus dalią, ir prašė, kad Daukša nupirktų jo motiną... „O tu ar norėtum pas mane būti?“ Vaikas, aišku, sutiko, ir Daukša pasiuntė pas Šemėtą savo pasiuntinį, pažadėdamas atiduoti Ba daukių kaimą, jei tik jis jam atiduos tą vaiką. Šemėtas sutiko. „Ar tu prašai Dievo savo pirmajam ponui sveikatos, ar mirties?“ paklausė Daukša vaikiūkščio. „Tegu ponas Šemėtas ilgai gyvena. Mirtis yra baisi“, nuoširdžiai atsakęs vaikas. Daukšai patiko jo gera širdis. Jis atpirko jo motiną, ir jiedu abudu ilgai gyveno Daukšos dvare. Kai kur minima, kad tas vaikas užaugęs, prasilavinęs ir tapęs labai artimas žmogus mūsų garsiajam lietuviui Mikalojui Daukšai (M. Rytojų, 1933, 75). – Jei tu pamatai reikalaujantį sielos ar kūno pagalbos, nesakyk: dėl ko jo kiti nesusėlpė, bet kuo greičiausiai stenkis jam padėti. Jei tu rastum gatvėje pinigą, nesakysi sau: dėl ko jo vienas ar kitas nepaėmė, bet tuoj pa-imsi jį. Panašiai, pamatęs savo nelaimingąjį brolių, pamanyk, kad radai labai didelės vertės turtą, daug vertingesnį negu auksas (Šv. Jonas Chrizostomas, Orat. 5 adv. Jud.).

308. Nežinomi didvyriai.

1933 metais Kalifornijos kurortą Long Beach ištiko žemės drebėjimas. Šimtai žmonių žuvo, tūkstančiai liko be pastogės. Visi ryšiai su pasauliu buvo nutraukti. Tik šešiolikos metų moksleivis Pranas Sarrveris nepametė galvos. Nelaimei ištikus, jis su savo radio aparatu pradėjo šauktis pagalbos. Jo

šauksmus išgirdo kaimyniniai miestai ir ruošėsi gelbėti. Nar-suolis nuo aparato neatsitraukė net tada, kai nauji požeminiai smūgiai sudrebino namus, ir panikos pagauti žmonės išbėgiojo ir jį patį verste vertė bėgti iš pavojingos vietos. Tik tada metė savo darbą, kai įsitikino, kad pagalbos ekspedicija jau yra išvykusi. — 1936 m. plėšikai užpuolė netoli Meksikos sienos gyvenančių fermerių (ūkininką). Gyventojai užsibarikadavo namuose. Penkiolikos metų šeimininko sūnus sėdo prie savo aparato. Po dvidešimties minučių pasirodė policijos lėktuvas ir, apasukęs ratą apie ūkį, paleido kulcosvydį į plėšikus, kurie skubiai išlakstė (XX, 1936, 89). — „Niekam nieko kita nebūkite skolingi, kaip tik kad vienas kitą mylėtumėte; nes kas artimą myli, tas įvykdo įstatymą“ (Rom. 13,8).

309. Gelbėjo, kol parkrito be sąmonės.

Prieš kelerius metus Anglijoje įvyko šitoks atsitikimas. Jaunas jūrininkas, eidamas gatve, staiga pamatė namus degant ir moteriškę, išsilenkusią iš antro aukšto lango, klykiant, kad ji su keliais vaikais negali ištrūkti. Jūrininkas, metęs draugus, kaž kaip užsirangė siena prie pirmo aukšto lango. Ten jis iškūlė lango stiklą, kad turėtų kur atsistoti. Moteriškė lange viršuje jo jam nuleido vaiką. Priėmęs jūrininkas vaiką padavė ant žemės buvusiems žmonėms. Tokiu būdu pavyko iš viso nuleisti šešis vaikus ir, galų gale, dvi moteris. Po to, trokšdamas dūmais, parkrito be sąmonės ir pats jūrininkas, bet jį pagavo žemiau susirinkę žmonės (Skautybė berniukams, 1934, 251). — „Tikroji meilė reiškiasi darbais“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 21).

310. Artimo meilė nugalėjo mokslą.

1930 m. spalio 10 d. mirė garsusis norvegas mokslininkas tyrinėtojas, politikas ir žmonių geradarys Fridtjofas Nansenas. Jis garsėti pradėjo dar jaunas būdamas šiaurės ašigalio srities tyrimais. Bet ypač Nanseno vardas plačiai pasklido po Didžiojo karo, kai jis metė mokslą ir ėmėsi gelbėti karo ir revoliucijų išblaškytus iš savo tėvynių belaisvius ir pabėgėlius. Kai šimtai tūkstančių karo tremtinių ir belaisvių Rusijos revoliucijos kovų buvo atskirti nuo savo tėvynių ir buvo pasmerkti žūti tolimame Sibire, kažin kam Tautų Sąjungoje atėjo galvon mintis pasiūlyti Nansenui pasirūpinti pasaulio tremtinių grąžinimu. „Šimtams tūkstančių žmonių karas dar nepasibaigė“, 1920 metais tarė Nansenui T. S-gos atstovas. „Šimtai tūkstančių žmonių trokšta grįžti tėvynėn, bet nežino kaip. Yra tik vienas žmogus, kurs gali jiems padėti, tai tamsta, Nanseni!“ Užgirdęs tai, Nansenas užvožė knygas ir paklausė šaukiančio pagalbos artimo. Ko prieš tai negalėjo padaryti valstybių vy-

riausybės, T. S-ga ir kitos organizacijos, tai sugebėjo atlikti didysis pasiryžėlis Nansenas. Kelius metus jis dirbo be paliovos. Ir štai jo darbų vaisiai: 400000 vokiečių ir rusų karo belaisvių grąžinta į jų tėvynes. 10000 vokiečių buvo pergabenta Vokietijon iš rytų Azijos, 12000 vokiečių sugrąžinta per Triesto uostą. 10000 rusų pabėgėlių apgyvendinta Prancūzijoje, 10000 armėnų perkelta į Siriją, 25000 bulgarų grąžinta iš Graikijos Bulgarijon, 500000 graikų perkelta iš Turkijos Graikijon, 150000 graikų sugrąžinta tėvynėn iš Rytų Trakijos ir 300000 turkų iš Graikijos perkelta Turkijon. Tad pusantro milijono žmonių išvydo savo tėvynę ir ten vėl įsikūrė. Nansenas dar daug nusipelnė padėdamas badaujantiems Rusijos gyventojams 1921-22 m. Keturius kartus jis važinėjo Rusijon, rizikuodamas savo gyvybe (statydamas ją į pavojų) dėl siautusių epidemijų (užkrečiamų ligų). Jo sumanumu buvo pagaminti vadinamieji Nanseno pasai, kuriuos pripažino visos valstybės ir kurie davė galiojančius asmens dokumentus tūkstančiams tremtinių ir pabėgėlių, netekusių tėvynės ir pilietybės (Trimitas, 1936, 43). — „Meilė turi būti visuotinė, apimti ne tik turtingus, bet ir vargšus, ne tik mokytus, bet ir bemokslus, ne tik draugus, bet ir priešus, ne tik gerus, bet ir ypač blogus“ (Vysk. Paltarokas, T. K. 1926, Of. 46).

311. Už gyvenimo kulisų.

Kartą atvažiavo į vieną Rusijos sodžių pirklys iš Prancūzijos. Patiko jam tenai viena neturtinga mergaitė; jis prižadėjo ją vesti, kad tik ji važiuotų su juo į užsienį. Mergaitė įtikėjo ir slapta išvažiavo su juo. Bet kelyje pirklys ją pametė ir vienas nukeliavo toliau. Neturėdama nė skatiko kišenėje,ėjo Marytė namo elgetaudama. Motina baisiai buvo ant jos supykusi; liepė jai naktį gulėti ant šaltos žemės, plonais drabužiais, ir nepasakė jai nė vieno gero žodelio. Netrukus motina apsirgo ir už kelių dienų gulėjo karste. Šventikas, laimindamas karstą cerkvėje, pasakė viešai, visiems žmonėms, rodydamas į Marytę: „Tai jos kaltė; tai ji savo pasieligimu užmušė motiną“. Jau pirma visi nuo jos šalinosi; dabar pradėjo dar daugiau jos nebekęsti. Niekas nenorėjo jai duoti darbo. Vaikai sutikę svaitydavo į ją akmenimis ir balsu iš jos tyčiodavosi. Pagaliau vienas piemuo, pasigailejęs, pasiėmė ją už padėjęją, duodamas jai už tai truputį duonos. Bet ji jau turėjo džiovą ir visai pamažu tegalėjo vaikščioti. Pamatė tai vienas šviesus, doras žmogus, kurs gyveno netoli sodžiaus. Jam labai pagailo vargšės mergaitės, ir jis nusprendė ją gelbėti. Kad vieną sykį vaikai vėl svaidė į ją akmenimis ir šūkavo, jis atsistojo jiems ant kelio ir tarė: „Klausykit, vaikai, aš jums pasakysiu pasaką“. Ir jis papasakojo vaikams, kokia nelaiminga

buvusi Marytė, kaip baisiai ji turėjusi užmokėti už savo klaidą, kaip biauriai pasielgęs su ja pirklys — ir kad ji dabar netrukus mirsianti. Nuo tos valandos vaikai tarsi atsimainė. Jie pasidarė tokie geri, tokie švelnūs, jog vargšė mergaitė jutosi esanti net laiminga. O kad, keturioms savaitėms praėjus, ji mirė, nebeatrodė jau sopulinga ir įerzinta. Ramiu ir linksmu veidu gulėjo savo menkoje lovoje, laikydama rankoje paskutinius žiedus, mergaičių priskintus (Mokėk gyventi, Fr. W. Foersteris, 1934, 181-183). — Meilė iškelia žmogų iki amžinybės kraštų (lietuvių rašytojas ir Prūsų Lietuvos darbuotojas Vydūnas).

312. Vargšas Sieroža!

Jurgis Kičinas, Suomijos pilietis, buvo įtariamasis šnipinėjimu prieš sovietų valdžią. Įrodymų prieš jį neturėta (nes kitaip jį būtų sušaudę), bet vis dėlto per keletą metų jį tąsė po teismus ir kalėjimus ir pagaliau ištrėmė į sunkiųjų darbų stovyklą. Ten buvo atvaryta keli šimtai tariamųjų nusikaltėlių. Profesoriai, inžinieriai, architektai ir šiaip visokių rūšių inteligentai buvo sugrūsti drauge su kriminalistais. Visiems lygios teisės, ar, geriau pasakius, visiems nebuvo jokių teisių. Tas tuoj paaiškėjo. Tremtinių viršila išdrožė jiems kietą prakalbą, kurioje pareiškė, kad už mažiausią nepaklusnumą savo užvaizdai nusikaltėliai bus sušaudomi. O tas užvaizdą — tai baurus armėnas Gregoriancas, už kriminalinius darbus buvęs nuteistas sušaudyti, bet kaž kaip pasprukęs ir įstojęs į G. P. U. Visus kalinius suvarė į šaltą pašiūrę pernaktoti. Jie mėgino kiek užmigti nenusirėdę ir visokiose pozicijose, sukniubę kur ant grindų ir atsirėmę viens į kito kojas. Penktą valandą ryto skardus kareivio sargybinio balsas juos prikėlė. Praustis nebuvo nei laiko nei noro, nes kiaura pašiūrė buvo nekūrenta, vėjas švilpė pro plyšius, o lauke smarkavo pats žiauriausias viduržiemio šaltis. Davė jiems juodos duonos su druska ir arbatos. Kaliniai kiek sušilo ir atgijo. Bet staiga pasigirdo griežtas įsakymas visiems eiti kieman ir kareiviškai susirikiuoti. Prasidėjo muštro pratimai. Visi turėjo eiti kareiviška eiseną, koja į koją. „Viens, du! Viens du!“ komandavo Gregoriancas, dažnai pasikeikdamas ir bardamas juos už netvarkingą eiseną. Taip juos kamavo apie tris valandas. Staiga sukomandavo: bėgt! To jau buvo perdaug. Pailsę kaliniai, tarp kurių buvo daug senų ir paliegusių, negalėjo tiksliai išpildyti Gregorianco įsakymo. Tas įvedė jį į didžiausią pyktį. Ypač įpyko ant vieno „sviaščenniko“ — pravoslavų kunigo, duslaus senelio, kurs jau nebegalėjo nė bėgti nė eiti ir sukniubo ant žemės. „Aš esu senas ir tiek pailsau, kad negaliu bepaeiti“, teisinosi dvasiškis. Bet Gregoriancas buvo nepermalduojamas. Su barniais ir keiksmiais jis šoko mušti seną dvasiškį. Bet štai jau-

nas seminaristas puolėsi jį ginti ir užsimojo ant Gregorianco. Tas jam spyrė į pašonę, ir seminaristas nuvirto. Kilo triukšmas. Kaliniai sujudo, ir iš jų eilių pasigirdo smarkūs, rūstingi protestai, bet kareiviai su atkištais durklais juos sulaikė. Atbėgo pats vyriausias stovyklos komisaras Monachov. „Kas čia yra? Iš kur tas sąjūdis?“ šaukė jis dvėsuodamas iš pykčio. „Maištas! Neklauso mano įsakymų“, atraportavo Gregoriantas. Čia tardymas ir baigėsi. Užvaizdo žodis išsprendė viską. Monachovas nubalo, jo lūpos drebėjo. „Nurengti jį ir apipilti vandeniu!“ parodė jis į nugriuvusį ir apalpusį iš skausmo seminaristą. Įsakymas tuoj buvo išpildytas. Tuojau nudraske nuo apalpusio vaikino viršutinius drabužius ir paliko tik vienmarškinį. „Sieroža, biedny Sieroža!“ dejavo paliegęs dvasiškis, negalįs apginti savo auklėtinio. Sargai tuoj atnešė kibirą vandens ir visą išliejo ant pastirusio jaunuolio. Srovė šalto vandens tuoj jį atgaivino. Norėjo pašokti, bet tik sudejavo iš skausmo ir raitėsi ant žemės, vienmarškinis, apipiltas vandeniu, kurs jau pradėjo virsti ledu ant jo marškinių. Vargšas Sieroža... „Įmesti jį į šaltą rūsį, tegu ten atvėsta!“ įsakė Monachovas. Nenatūralus, nežmoniškas šypsniš iškreipė nubalusį jo veidą. Nėra abejonės, kad suledėjęs Sierožos kūnas atvėso amžinai... (Amer. „Darbininkas“, 1935, 78). — Meilė pasilieka širdyje to, kas ją atiduoda, ir juo daugiau jis duoda, juo didesnė ji tampa (Mokėk gyventi, Fr. W. Foersteris, 1934, 319)

313. Norėjo prigirdyti 60 ligonių.

Pietų Kinijoje yra miestelis Hoh T'ong, turįs 20000 gyventojų. Tame miestely atsirado net 60 raupsais sergančių ligonių. Bijodami miestelio gyventojai nutarė juos nuskandinti. Apie tą sužinojo misijonieriai. Jie nuvyko į tą miestelį, atkalbėjo gyventojus nuo to žiauraus žygio ir įsteigė raupsuotiesiems prieglaudą—ligoninę. Tuo buvo patenkinti ir ligonys ir gyventojai. Ilgainiui ligoninė išsiplėtė. Dabar ji talpina 300 ligonių (M. L. 1936, 18). — Iš visų gyvenimo veiksmų meilė yra pats galingasis, pats stiprusis. Ji viena visa valdo, viena tveria, buria, išlaiko ir kuria (H. Senkevičius).

314. Raišo ir neregio brolystė.

Kartą Petrapilyje tiltuėjo kunigaikštytė Galicinaitė. Netoliese ji pamatė seną raišą žmogų, prašančią išmaldos. Kunigaikštytė, padavusi jam pusrublį, nuėjo toliau. Pavargėlis, gavęs auką, nusiskubino pas vieną neregį, kad pasidalintų su juo pusiau. Kunigaikštytė, tai pastebėjusi, labai nustebo. Ji sugrįžo prie elgetos ir paklausė: „Kas yra tas neregys, su kuriuo tu pasidalinai išmalda? Ar jis tavo tėvas, ar brolis?“ Elgeta į tai atsakė: „Jis yra mano brolis, tik ne kūno atžvil-

giu, bet Jėzuje Kristuje. Jaunose dienose drauge tarnavome kariuomenėje, ir dabar drauge dalinamės nelaime. Jis vargin-
gesnis už mane, nes nemato. Ar tad neprivalau jam padėti ir
už jį paprašyti išmaldos?“ Kunigaikštytė, susijaudinusi iki
ašarų, davė elgetai dešimtinę, pareikšdama, kad ji niekad ne-
jautė tiek malonumo, kaip duodama šią išmaldą (Žv. 1935, 2).
– „Tikroji meilė nieieško gražių ir daugelio žodžių, nuolatos
tą patį kartoja“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 24).

315. Karaliaus dukterys po automobiliu.

Nesenai vienas žymus Paryžiaus automobilistas Fontaine-
blau miške turėjo tokį pavasarinį nuotykį. Mišku bevažiuojant,
netikėtai sugedo jo mašina, ir jis jokių būdu negalėjo surasti
defekto (trūkumo). Tuo tarpu iš paskos atvažiavo kitas auto, ku-
riame sėdėjo dvi panelės. Pamačiusios nelaime, tuojau pasi-
siūlė į pagalbą ir palindo po mašina, kur netrukus ir surado
minimąjį defektą. Bendromis jėgomis pasisėkė jį prašalinti ir
mašiną vėl kaip reikia sutaisyti. Tačiau čia pat paaiškėjo,
kad jau baigėsi ir benzinas, todėl automobilistas paprašė jų
kiek paskolinti. Bet kaip mergaitės nustebo, kai jis pasiūlė už
benziną užmokėti! Jos pinigus priimti griežtai atsisakė. Tada
automobilistas, norėdamas sužinoti, iš kur tokios geradarės at-
sirado, joms prisistatė. Mergaitėms taip pat nebeliko nieko
kito, kaip padaryti tą pat, ir vyresnioji jų, sėdėdama auto-
mobily, tarė: „Mes neimsime pinigų. Nors mes esame ir be-
darbės, bet tai maža bėda. Mes bedarbės Ispanų karaliaus
dukterys“. Automobilistas vistiek tuo netikėjo. Bet netrukus
ir pats įsitikino, jog tai tikrai būta karaliaus dukterų, kai, pas-
kui jas nusekė su savo mašina, pastebėjo, kad jos kaip vėjas
nušvilpė į netoliese buvusią laikinąją buv. Ispanų karaliaus
rezidencinę pilį (ūk. 1934, 16). – „Meilė artimo – tai šventa
kiekvieno krikščionies pareiga; kas jos neatliks, amžinai pra-
žus“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 221).

316. Šventojo pasitikėjimas galvažudžiu.

Pasakojama, kad šv. Bernardas ėjęs kartą per miestą ir
sutikęs kareivius, vedančius vieną galvažudį į nužudymo vietą.
Jis tarė kareiviams: „Ar negalėtumėte leisti su šiuo mano bro-
liu pasikalbėti ir jį nusivesti į mano namus?“ Kareiviai bijojo
leisti, nes jie manė, kad tuomet šis žmogžudys galėtų iš jo
lengvai pabėgti. Bet šventajam prašant ir prižadant savo gal-
va atsakyti už tai, jeigu nusikaltėlis pabėgtų, sargybiniai leido
šventajam vestis nusikaltėlį drauge su savimi. Šv. Bernardas
parsivedė jį į vienuolyną, maloniai priėmė, kaip brangiausią
draugą. Vakare atėjo šventasis pas jį ir tarė: „Imk šiuos vie-
nuolyno raktus, tu esi šią naktį šių namų sargas“, ir nuėjo.

Nelaimingasis baisiai nustebo tokiu šventojo pasitikėjimu ir lyg vaikas vos neapsiverkė. Jis eina per koridorius įsitikinti, ar niekas jo nesaugo, ar tikrai jis dabar namų šeimininkas. Tikrai, visi miega, tik šv. Bernardas ant kelių parpuolęs meldžiasi. Jis dabar gali pabėgti. Jis mąsto: „Aš dabar galėčiau tikrai pabėgti. Bet aš nesuprantu, kodėl šventasis taip manim pasitiki. Juk jo gyvybė yra dabar mano rankoje“. Ir jis pravirksta, taip gaudžiai pravirksta pirmą kartą savo gyvenime. Tas ašaras išspaudė šv. Bernardo meilė šiam nelaimingajam. Tai buvo sykiu ir gailesčio ašaros už nuodėmes. Rytą atėjęs teberanda šventasis ši galvažudį, bet apsiverkusį ir gailesčiu savo sielą nuplovusį. Paskiau jis įstojo į šį vienuolyną, šventai gyveno, nors turėjo daug sunkumų ir sąžinės priekaištų dėl savo nuodėmių ir papiktinimo. Taip išgelbėjo šventasis nelaimingą žmogų nuo mirties, ir nuo amžinosios mirties (Žv. 1934, 2). — Nelaimė, deja, tam, kas mylės tik lytis, kūnus ir mato mybes. Stenkitės mylėti sielas! (Victor Hugo).

317. „O tai yra meilė“.

Kada Europoje ėmė klestėti humanizmas, kada piliečio ir žmogaus teisių lygybės idėjos paplito po vakarų valstybes, tada rusų carienė Ekaterina II sumanė irgi duoti galimumo savo valdiniams dalyvauti krašto valdyje ir išklausti jų balso. Minėtinas yra jos „Nakaz“. Ji liepė sukviesti visų luomų komisiją. Susirinko atstovai iš plačiosios Rusijos ir sėdo svarstyti reikalų, numatytų jos nakaže. Greta pravoslavų arkivyskupo sėdėjo nemokąs pasirašyti magometonų mula, bajorų luomo atstovai, valdininkai ir pirkliai. Bet ko jie norėjo? Pirklių luomo atstovai pareikalavo nutarti ir pasiųsti carienei peticiją (prašymą), kad jiems, pirkliams, būtų leista nešioti kardas ir turėti vergų. Carienė Ekaterina, perskaičius tokį „imenitych kupcov“ atstovų reikalavimą, labai užsirūstino ir luomų komisiją panaikino, palikdama tuos valdymo kelius, kurie buvo Maskvos carų nustatyti (Atsiminimai, M. Yčas, I, 1935, 24-25). — Šv. Bernardas sako: „Esama tokių, kurie nori žinoti, kad patys būtų žinomi, o tai yra niekingas, žemas smalsumas. Ir esama tokių, kurie nori žinoti, kad patys būtų žinomi ir garsūs, o tai yra niekingas tuščios garbės troškimas. Ir taip pat esama tokių, kurie nori žinoti tam, kad savo mokslą už piniigus ir garbingas vietas parduotų, o tai yra žemas ir niekingas noras pasipelnyti. Tačiau esama ir tokių, kurie nori žinoti ir savo mokslu nori mokyti, kurti, statyti: o tai yra meilė“ (Bern. Serm. 36 Cantic. n. 3,4). — Garsusis Prancūzų karalius, Liudvikas XIV, rodydavo savo aukštą išsilavinimą tuo, kad kiekvieną tarnaitę pirmas sveikindavo ir užleisdavo jai vietą (Mokėk gyventi, F. W. Foersteris, 1934, 181).

XXIV. O AŠ SAKAU

„Mylėkite savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia”,

Luk. 6,27.

318. „Vaikeliai, eime pasimelsti...”

Neatsimenu kuriais metais, bet trumpai po 1902 m., rašo Vysk Pr. Būčys savo prisiminimuose apie mokyt. Juozą Kairiūkštį, Kairiūkštis tapo perkeltas į Veiverius tenykštės seminarijos mokytojum. Besiartinant emeritūros laikui, tai buvo laimingas įvykis. Bet ne ilgai gavo juomi džiaugtis Kairiūkštis. Vieną dieną jam atnešė oficialų raštą, kad atstatydinamas iš vietos. Tai buvo keliais ar keliolika mėnesių pruš pat emeritūrą. Iš ponios Kairiūkštienės žodžių žinau, kokį įspūdį ta žinia padarė gerajai šeimynai. Liesas Kairiūkščio veidas pabalo, akys pakilo aukštyn. Žmona paėmė nelaimingąjį raštą, bet pats mokytojas vienu sakiniu išreiškęs jo turinį pridėjo: „Vaikeliai, eime pasimelsti už tuos, kurie mus persekioja“ (Liet. Mok. 1925, 402). — „Jūs girdėjote, kad buvo sakyta: Mylėsi savo artimą ir nekėsi savo neprietelio. Aš gi jums sakau: Mylėkite savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus“ (Mat. 5,43-44).

319. Meilės ir nuolankumo mokslas.

Vienas jėzuitas kunigas Japonijoje skelbė pagonims Kristaus mokslą. Vienas begėdis pagonis, degdamas neapykanta krikščionybei, nieko nekaltą kunigą apspiovė. Nuolankusis Kristaus tarnas paėmęs nosinę nusišluostė ir tęsė pamokslą, tarsi nieko nebūtų įvykę. Tai matydamas, vienas rimtas pagonis atsivertė. „Mokslas, kurs veda prie tokios meilės ir nuolankumo, turi būti tikrasis, dieviškasis mokslas“, kalbėjo susijaudinęs konvertitas (atsivertėlis) (Fat. II, 308). — „Maloningumas rengia gyvenimą, ieškojimas gi pikto – mirtį“ (Pat. 11,19).

320. Meilės pabučiavimas — ir viskas užmiršta.

Vienas pietų Afrikos pagonis buvo daug gero patyręs iš Tėvo Algrazzi. Bet kartą smarkiai supyko ir misijonierių įskundė savo genties galvai, išgalvodamas neteisingų kaltinimų.

Vyresnysis, liepė misijonierių uždaryti trims dienoms į kalėjimą ir visiškai neduoti valgyti. Misijonieriaus maistas buvo tik trupiniai. Tad po trijų dienų bado jis svyravo, kaip šiaudas, o jo veido spalva pasidarė kelis kartus geltonesnė. Ir eina Tėvas Algrazzi tiesiog pas skundiką. Įėjęs skundiko palapinėn, pabučiuoja pagonį veidan, sakydamas: „Ačiū, broli, kad mane patupdei kalėjiman. Visiems metams pasidariau veikimo planą. Daug pamąščiau apie savo Jėzų... Kitaip nebūčiau turėjęs laiko“. Pagonis pasirodė jautresnės širdies už mandagume pavilgytus kultūringuosius. Jis apkabino misijonieriaus kojas ir meldė atleidimo. Dar vienas meilės pabučiavimas – ir viskas užmiršta (Šlt. 1935, 44). – „Jei jūs atleisite žmonėms jų kaltes, ir jūsų Dangiškasis Tėvas jums atleis jūsų nuodėmes“ (Mat. 6,14).

321. Ispaniškoji Jeane" d'Arcs.

Ispanų prancūzų karo metu 1808 metais išgarsėjo ispaniškoji Jeane d'Arcs, Saragosos „Augustina“, kurią Goya pagerbė savo paveikslais. Nors jauna, bet drąsi mergaitė nešiojo iš po artilerijos ugnies sužeistuosius. Kada ji pamatė savo karius traukiantis, puolė į saviškių karių tarpą juos drąsindama visokiais būdais, kol kova buvo laimėta. Didvyrė į Saragosą buvo atlydėta su didžiausiu triumfu (išskilmėmis). Žygyje pamatė, kaip beginklių prancūzų būrelis pasislėpė vienoje kaimo troboje ir kaip suerzinta minia rengėsi juos tenai sudeginti. Tuojuo ji sulaukė eiseną ir švelniu, bet energingu prašymu reikalavo nežudyti beginklių žmonių ir Ispanijos garbės nesuteršti nekaltu krauju. Minia jos balso paklausė, ir prancūzai buvo paleisti grįžti prie savųjų. Po šio žygio Augustina vėl pasitraukė į tylumą, kur mažai kieno pastebima, dirbo gerus darbus (XX, 1936, 107). – Meilė artimo – tai ne tik įsakymas, bet ir ženklas tikro krikščionies; be meilės artimo krikščionies vardas yra tik pasityčiojimas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 218).

322. Krikščioniškai atsilygino.

Vengrijos grafą Petrą Šapary per vieną mūsų turkai paėmė į nelaisvę ir nuvedė į Budapeštą pas Hamsą Bey. Šis, matydamas prieš save pavojingiausią turkų priešą, pasirodė labai žiaurus – šlykščiai jį iškeikė, liepė duoti per padus jam šimtą kirčių ir uždėti ant rankų ir kojų sunkius geležinius pančius. Belaisvis kalėjo požeminiame urve, kur neįėjo nei saulė nei oras. Jis gulėjo ant supuvusių šiaudų ir gaudavo tokį menką maistą, jog merdėjo iš bado. Bet žiaurusis paša (turkų valdovas) nenorėjo, kad grafas mirtų tokia mirtimi. Jis norėjo pirmiau jam žiauriai atkeršyti, paskum gauti už jį daug pinigų. Tad jis liepė sunkiai susirgusį grafą vėl gerai prižiūrėti ir gydyti.

Atsigavęs iš savo sunkios ligos belaisvis turėjo eiti į virtuvę, nešioti vandenį ir kėsti visokiausius pažeminimus. Vieną dieną paša paklausė, kaip jis jaučiasi. Šapary nieko neatsakė, tik nusigrėžė nuo pašiepiancio pašos į šalį. Paša dėl to išsideidęs liepė įkinkyti grafą ir kitus krikščionis į žagrę ir juo arti laukus. Grafas Bathiani, Šapary karo draugas, norėjo jį iš tos sunkios nelaisvės išvaduoti, bet nuturiota šalis niekaip negalėjo sudėti tokia sumą pinigų, kurios reikalavo paša. Taip praėjo treji kančių metai. Vieną dieną grafo Bathiani žvalgai pranešė, kad vienas žymus aga (diplomatas) vyksta į Budapeštą. Žvalus Bathiani patykojo, užpuolė turką ir paėmė į nelaisvę. Tai buvo žymus valstybės vyras, kurio nenorėjo turkai palikti priešų rankose. Po ilgų derybų buvo jis iškeistas į Šapary. Grafas Šapary grįžo baisiai suvargęs. Nuo sunkių kankinimų grafas tik tik išsitaisė. Tuo tarpu karo laimė pakrypo į kitą pusę. Krikščionys, lig tol visur sumušti, ėmė atsigriebti. 1686 m. rugpjūčio 2 d po baisaus mūšio jie paėmė Budapeštą. Tarp karo belaisvių buvo ir Hamsa Bey. Džiaugsmas buvo labai didelis. Ypač džiaugėsi sugavę tą, kuris jų garsų karžygį taip žiauriai kankinęs. Buvo suruošta vakarienė. Vakarienės metu Lotaringijos grafas sveikino Šapary ir padovanojo jam buvusį jo kankintoją. Šapary sunkiai pergyveno prie stalo visus savo prisimintus vargus. Visi pasipiktinę laukė rūstaus keršto. Po vakarienės nuėjo pas belaisvį pats grafas. „Ar pažįsti mane?“ tarė grafas belaisviui. „Ar tu žinai, kad tavo gyvybė dabar mano rankose?“ – „Žinau aš tą labai gerai!“ atsakė Hamsa Bey. „Bet aš spiaunu į visus tavo grąsinimus. Gali keršyti man, kiek tik įmanysi“. – „Gera“, prabilo Šapary, „aš noriu atkeršyti. Mano religija įsako man dėl Kristaus, mūsų Dievo, dovanoti iš širdies net ir žiauriausiam savo priešui. Tad aš dovanuju tau gyvybę ir dovanuju laisvę. Tu esi laisvas!“ Dėl tokio grafo kilnumo paša priėmė krikščionybę (Pr. P. 1936, 7-8). – Gražiausia žmogaus savybė yra gebėjimas mylėti ir tuos, kurie jį persekioja. Tają meilę žadina mumyse proto šviesa, supratimas, kad visi žmonės – broliai, kad jie nusideda prieš savo valią, kad ir skriaudiką ir nuskriaustą laukia tas pats galas, o svarbiausia – kad skriauda negali pakenkti žmogui, nes tik jis pats gali pakenkti savo sielai (Morkus Aurelijus).

323. Ilgus prikalbinėjimus atstojo keli žodžiai.

Šv. Paskalis paliko žemėje gerą atminimą. Martynas Krespo savo atsiminimuose pasakoja, kad, kai tik užgirdo Paskalio gražų pamokslą, negalėjo jo klausyti. Iš jo žodžių plaukė galinga jėga, žadinanti klausytojuose gailestį. Anas Martynas Krespo, dar jaunas būdamas, tragingai nustojo tėvo. Sa-

ko, kad jį plėšikai sugavo ir nužudė. Tas įvykis sudrumstė Martyno ramybę. Žmonės pašnibždomis nuspėjo žmogžudžius, bet negalima buvo jų nubausti. Jo motina, brolis ir jis pats vis dėlto nutarė atkeršyti tėvo nužudytojams. Motina ir brolis, atlikę gerą išpažintį, atsižadėjo savo nusistatymo, bet jis, Martynas, ne. Jis laukė, kada užaugęs galės atkeršyti tėvo nužudytojams. Toji mintis visuomet jame tūnojo. Žmonės ir Loreto vienuoliai tą mintį norėjo jam išblaškyti, bet viskas buvo veltui. Didžiajame Penktadienyje vietos papročiu vietinėje bažnyčioje buvo procesija. Žmonių buvo pilnos gatvės. Dalyvavo ir Martynas. Vienas žmogus su keliais vienuoliais prikalbinėjo Martyną, kad jis dovanotų tėvo nužudytojams Kristaus vardu. Apie tą prikalbinėjimą štai ką sako pats Krespo: „Duokite man ramybę!“ sušukau smarkiai įpykęs. „Nedovanosiu tiems, kurie mane nuskriaudė atimdami tėvui gyvybę“. Pačiame mano įkarštyje prisiartinio prie manęs Paskalis ir su liūdna veido išraiška patylomis sušnibždėjo: „Argi nematei Kristaus nuo kryžiaus nuimto?“ Jis pažvelgė į mane taip, kad rodėsi, jog jo žvilgsnis siekia patį mano širdies dugną, ir tarė: „Dovanok, mano sūnau, nuskriaudėjams! Nukryžiuotojo meilė lai tau atlygina už padarytąją žalą!“ – „Gerai, tėve“, tariau susigraudinęs, ir pasigailėjimo žodžiai išsiveržė man iš lūpų: „dovanoju iš visos širdies dėl Kristaus meilės!“ Neapsakoma meilė ir permaina įvyko manyje. Tuo apsidžiaugę vienuoliai ir mano artimieji. Visiems tarytum akmuo nusirito nuo širdies. Visus ilgus perkalbinėjimus atstojų keli Paskalio žodžiai (Šv. Pr. V. 1934, 4-5). – „Jeigu jūs atleisite žmonėms jų kaltes, ir jūsų dangiškasis Tėvas jums atleis jūsų nuodėmes“ (Mat. 6,15).

324. „Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką darą“.

Kartą Hildebrandas buvo labai įžeistas vieno bajoro. Pasiryžo jam atkeršyti. Savo priešininkui pasiuntė raštą, nurodymas laiką ir vietą, kur juodu turį susitikti dvikovoje, nes tada manyta, kad tik krauju tebuvo galima išlyginti tokius įžeidimus. Hildebrandas rytą anksti atsikėlęs rūpestingai ruošėsi kovai. Eidamas į kovos vietą, pakeliui pamatė mažą kopltylę. Kadangi buvo dar anksti, nutarė užteiti ten ir palaukti. Įėjo. Apsidairęs, pradėjo vaikščioti ir žiūrinėti kabančius paveikslus. Pirmas paveikslas vaizdavo Kristų apvilktą pajuokos rūbu. Po juo buvo šitoks parašas: „Jis neatsimokėjo blogu už blogą“. Pažiūrėjęs truputį, nuėjo prie kito paveikslo, kuris vaizdavo Viešpaties plakimą prie stulpo. Po paveikslu buvo šie žodžiai: „Kada Jis kentėjo, Jis nekeršijo“. Šalia to buvo trečias paveikslas, vaizduojąs Jėzaus mirtį ant kryžiaus su tokiu parašu: „Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką darą“

(Luk. 23,34). Hildebrando pyktis sutirpo nuo šių šventų paveikslų išpūdžių. Puolęs ant kelių pradėjo karštai melstis. Meldė atleidimo sau ir tam, kuris jį ižeidė. Atėjo laikas eiti į dvikovą. Hildebrandas išėjo iš koplyčios ir paskirtoje vietoje sutiko savo priešą. Ramus, besišypsas nuėjo tiesiog prie savo priešo ir, paėmęs jį už rankos, maldavo atleidimo: „Jėzus atleido savo priešams ir meldėsi už juos; darykime ir mes taip pat“. Nuo tos dienos juodu buvo geriausi draugai (Žv. 1934, 10). — „Atleiskite, ir bus jums atleista“ (Luk. 6,37).

525. Sveikiems nereikia gydytojo.

Vieną sykį Monte Karale į neturtingą šv. Pranciškaus vienuolyną pasibeldė trys alkani vyrai plėšikai. Prašė valgyti. Brolis Andželo nepravėrė vartų ir nieko jiems nedavė. Plėšikai būtų išlaužę vartus, bet bijojo arti dirbančių žmonių. Pasitraukė rūstūs ir pikti. Šv. Pranciškus grįžęs iš kelionės parsinešė pintinę surinktos duonos ir ašotį geltono vyno. Brolis Andželo papasakojo visą tą istoriją. Pranciškus nusimetė nuo pečių elgetos maišą, liūdnei pažvelgė į brolį ir pradėjo jam prikaišioti šiurkštumą su vargšais nusidėjėliais. „Kad jie labai pikti žmonės: plėšia namus, skriaudžia artimus“, teisinosi Andželo. „Taip“, tarė Pranciškus, „bet Jėzus yra pasakęs, kad ne sveikiems reikalingas gydytojas, bet ligoniams; Jėzus atėjo šaukti ne teisiųjų, o nusidėjėlių“. Liepė šventasis broliui Andželo paimti jo surinktą duoną ir vyną ir eiti jų pėdomis per kalnus ir klonius tų trijų vyrų ieškoti; o suradęs turėjo nuolankiai atsiklaupyti prieš juos, prisipažinti jiems savo šiurkštumą ir atiduoti surinktas broliams išmaldas. Kada brolis Andželo juos surado, atsiprašė, atidavė dovanas ir paprašė savo Tėvo šv. Pranciškaus vardu, kad niekam daugiau nedarytų pikta ir nerūstintų Dievo. Plėšikų širdys sutirpo, kaip vaškas, o rūstūs veidai ėmė šypsotis. „Jei jūs tai padarysit“, tarė Andželo, „tėvas Pranciškus pažada pasirūpinti jūsų reikalais ir kasdien duoti valgio ir gėralo*. Ir tie trys jaunuoliai pradėjo naują gyvenimą. Paskum įstojo į vienuolyną ir buvo labai pamaldūs (Pr. P. 1936, 10). — „Ne sveikiems reikia gydytojo, bet sergantiems. Eikite ir mokykitės, ką tai reiškia: Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos, nes aš atėjau ne teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių“ (Mat. 9,12-13).

326. Kristaus kraujo vertingumas.

Dominikonų vienuolyne vienas kandidatas prašėsi priimti į ordiną Ordino generolas tėvas Jordanas Saxo jam pritarė. Bet tas kandidatas neturėjo gero vardo, nes senai jis buvo atkritus nuo katalikų tikėjimo. Užtat dabar nuoširdžiai norėjo atgailoti griežtame ordine. Tokių aplinkybių akivaizdoje

generolas nepanorėjo pats vienas šį klausimą išspręsti ir nutarė pasitarti su kitais broliais. Visi sutiko, kad kandidatas būtų priimtas, tik vienas griežtai priešinosi. Tuomet ordino generolas kreipėsi į aną brolių su tokiais žodžiais: „Iš tikrųjų tas žmogus padarė didelį nusidėjimą, bet jis gal dar daugiau nusidės, jeigu mes neištrauksim jo iš pasaulio nagų ir nepriimsim į ordiną“. Brolis griežtai atsakė: „Visa tai man ničnieko nerūpi“. Meilės kupinas tėvas Jordanas Saxo su šventu rimtumu atsiliepė: „Iš tikrųjų sakau tau, jei tu už šį nusidėjėlį būtum praliejęs nors vieną lašelį savo kraujo, kaip Kristus praliejo brangiausią savo kraują ant kryžiaus už visus nusidėjėlius, tu tikrai būtum kitoniškai juo rūpinęsis“. Nutilo sugėdintas broliukas ir sutiko su kandidato priėmimu (Pr. P. 1936,3). – Tobuliausias žmogus yra tas, kurs myli visus savo artimus ir daro jiems gera, nežiūrėdamas ar geri ar blogi (Muamedos).

327. Nepaprasta sūnaus meilė.

Kada 1905 m. japonai laikė apgulę rusus Port Artūre, japonai ilgais giliais apkasais, į kuriuos rusai jau negalėjo įsauti, prisikasė prie pat fortą. Kartą japonai buvo taip arti, kad rusų kareivis įmetė laišką į jų apkasą. Tame laiške jis rašė, kad nori duoti žinią savo motinai Rusijoje, nes ji labai rūpinasi, bet, kadangi Port Arturas atkirstas nuo pasaulio, jis prašo japonus perduoti žinią. Prie savo laiško kareivis buvo pridėjęs laiškutį savo motinai ir pinigų pašto išlaidoms apmokėti. Japonų kareiviai, kurie rado laišką, užuot jį suplėšę ir pasilaikę pinigus sau, nunešė savo karininkui, o karininkas perdavė ruso laišką motinai telegrafu ir įmetė laiškutį į priešo fortą pranešti, ką padaręs (Skaitybė berniukams, 1934, 219-20). – „Atsimink savo tėvą ir savo motiną, kuomet tu stovi didžiūną tarpe (Ekli 23,18).

328. Tėve mūsų už vadų.

Kai kuriuose vokiečių nacionalistų laikraščiuose 1936 m. pasirodė žinios, kad Vokietijos katalikai savo maldose prašo Hitleriui mirties. Šitokio biauraus šmeižto kardinolas Faulhaberis jau nepakentė. Jis suprato, kad jau čia puolami ne vien kunigai ir vienuoliai, bet visų visi katalikai. Jie norima pažeminti viso pasaulio akyse. Kardinolas labai gausiai susirinkusiems katalikams vyrams pasakė pamokslą, kuriame priminė ir šį šmeižtą: „Vyrai, katalikai, mes esame ižeisti. Prieš kiek laiko laikraščiuose pasirodė žinia, kad katalikai savo maldose prašo Hitleriui mirties... Mus, Vokietijos katalikus, nori pasmerkti ir paskandinti. Jūs visi esate liudininkais, kad mes savo bažnyčiose kiekvieną šventadienį ir sekmadienį meldžiamės už mūsų vadą. O dabar visų gatvių kampuose laikraš-

čiuose stambiom raidėm parašyta: Jie prašo Vadui mirties. Mes šiandien į tai duodame atsakymą, krikščionišką atsakymą: Vyrai, katalikai, visi kartu ir balsiai pasimelsime už Hitlerį, sukalbėdami Tėve mūsų..., kad jis ilgai gyventų (Šlt. 1936, 27).

– A. J. V. prezidentas Calvin Coolidge, kaip toje valstybėje yra priimta, tuojau po priesaikos, padarytos šventomis knygomis ir Dievo Žodžiu, 1925 m. kovo 4 d., sakydamas kalbą, kurios čia pat klausėsi milijonas žmonių, o Kapitoliaus aikštėje, Vašingtone, per radio 40 milijonų, pabrėžė: „Amerika nesvaioja apie žemišką, krauju ir jėga palaikomą imperiją. Jos nevylioja svetimos dominijos. Legijonai, kuriuos ji siunčia į rikiuotę, yra ginkluoti ne kardu, bet kryžium. Jos didybė, kurios ji siekia pasaulyje, plaukia ne iš žmogiško, tik iš dieviško šaltinio, ji neturi tikslo, kaip tik būti verta Galingiausiojo Dievo malonės“. Prezidentas nemelavo. Senė Europa ginklų žvangėjimais gąsdina žmones, nes prisibijoma, kad kas neišbrautų ir jėga nepaveržtų svetimų žemių. A. J. Valstybės be karo, be kraujo grąžino 15-kos mil. tautai – filipinams nepriklausomybę, nes to jie reikalavo (T. K. 1935, Str. 499).

329. Krauju dažytas akmenukas.

1896 m. rugsėjo mėnesio pabaigoj Paryžiuje, Saint-Ouen'o priemiesčiu ėjo kun. Macchiavelli. Saint-Ouen'o priemiesty, kaip ir kituose Paryžiaus priemiesčiuose, daug skurdo, daug vargo. Daugelis priemiesčio vaikų dar nebuvo matę kunigo. Vienas jų riktėlė: „Juodvarnis!“ Kitas paėmęs akmenuką paleido jį visu smarkumu į kunigą. Visi vaikai ėmė bėgti. Akmenukas, pramušęs veidą, nukrito. Kunigas pakėlė kruviną akmenuką, pašaukė vaiką ir ramiau, bet pilnu susijaudinimo balsu, tarė: „Drauge, dėkoju tau... Žinok gerai: akmenukas, kuriuo man metei, bus kertiniu akmeniu bažnyčiai, kurią aš šioj vietoj pastatysiu*. Ir kunigas žodį ištesėjo. Akmenukas buvo kertiniu akmeniu Šv. Rožančiaus bažnyčiai (P. B. 1934, 25). – Prancūzijos karalius Liudvikas XVI išvakarėse savo nužudymo prisaikdino savo vaikus niekad nekeršyti jo nužudytojams (Fat. II, 323).

330. „Kokiu saiku seikėjate...“

Kardinolas Vanghan, gyvendamas reformacijos laikais ir neturėdamas užtektinai kunigų savo vyskupijai, įsteigė draugiją misijoms remti. Kai kiti iš jo tokio elgesio (taktikos) juokėsi, jis ramiai jiems atsakė: „Jei aš duosiu kunigų pasaulio misijoms, Dievas, kuris žadina pašaukimus, duos man kunigų Londonui“. Ir jis neapsiriko. – Nuostabus įvykis pasakojama ir iš šv. Jono Bosko gyvenimo. Tą pačią dieną, kai jis išsiuntė 12 kunigų į misijas, 12 jaunuolių prašėsi, kad priimtų juos

į vienuolyną. Apaštalai, būdami visai negausūs, nepasiliko mažutėje Palestinoje, bet pasklido po visą tuokart žinomą pasaulį. Sv. Ignacas, jėzuitų ordino įsteigėjas, turėdamas tik keliasdešimt žmonių, dalį pasiuntė į Indiją, dalį į Etiopiją. – „Kokiu saiku seikėjate, tokiu bus ir jums atseikėta“ (Mat. 7,2).

331. Misijonierių kančios Indijos karščiuose.

K. A. Sabaliauskas iš Indijos misijų 1936 m. „XX a.“ Nr. 112 rašo apie baisius P. Indijos karščius Ten vietinėje „tamil“ kalboje keturių metų laikų pavadinimų nėra. Ten mokinyš už keturius metų laikus mokykloje gautų „kuolą“ (1). Ten esą tik du laikotarpiai: „karščių metas“ ir „šilimos metas“. „Bet man ten būnant ištisas 365 dienas“, sako K. A. Sab., „buvo nuolatinis karščių metas, todėl ir gruodžio bei sausio mėnesiais nežinodavau, po kurio medžio naktį eiti atsigulti, kad šiek tiek galėčiau užmigti. Tris ar keturis kartus reikia apsiversti druožlių prikimštą pagalvį, kuris nuo veido primirka kaip kempė. Rytą pabundi pailsęs, tarsi lazdomis išmuštu kailiu, ir tuoj reikia keisti šlapius prakaituotus baltinius. Karščio iškentimas reikalauja iš misijonieriaus nepaprastos kantrybės ir pasiaukojimo. Šilimos metas trunka nuo gruodžio iki kovos mėnesio pradžios. Didžiausios kaitros esti balandžio ir gegužės mėnesiais. Tada dienos metu pavėsyje temperatūra pakyla iki -1- 45 ir net 50 Celz... Dažnai pasitaiko viską su žeme sumaišančių ciklonų (viesulų). Nepersenai Madrase ciklonas, be kitų stiprių statinių, sugriovė ir kelias mūrines bažnyčias, kurios dar tebėra neatstatytos... Lietaus metu oras teatvėsta tik iki + 33 Celz... Ten misijonieriai visuomet vaikščioja ir net mišias laiko basi“. Taip pat didelės kliūtys Indijos misijonieriams neišbrendami miškai – džunglės, pilni visokių plėšriųjų žvėrių ir piktųjų gyvačių.

332. Tikrasis tėvynės išvaduotojas.

Kartą po laimingo karo grįžo šveicarai džiūgaudami namo. Patys karo vadai, užuot gražinę taiką, besidalindami grobį, taip smarkiai susikivirčiojo, kad visoj šaly pilietinis karas jau rodės visai nebeišvengiamas. Didžiausio vargo prislėgti gyventojai nusiskubino pas didįjį atgailautoją -- Nikaloją (gim. 1417 m.). Jie prašė jį dėl tėvynės meilės ateiti ir susivaidijusius didžiūnus sutaikinti. Šaltos žiemos vakarą ateina jis basas į salę pas vyriausybę. Jau jo vienas pasirodymas stebuklus daro. Tada jis pradeda rimtai ir drąsiai įrodinėti, kad ne dėl grobio išėjot į karą, bet dėl tėvynės. Ar ne visa šalis dalyvavo kare? Tad ir grobis priklauso visai šaliai. Vienu balsu buvo priimtas atsiskyrėlio pasiūlymas. Susipykę valdovai padavė kitas kitam rankas ir susitaikė (Žv. 1935, 9).;

XXV. TAMSYPBĖS VERGYSTĖJE

*„Mylimiaasieji, bėkite šalin nuo stabų
garbinimo“.*

1 Kor. 10, 14.

333. Tamsypbės vergystėje.

Stabmeldžiai net gyvulius laiko dievais ir juos garbina. Jie garbina net dramblius. Pagavę dramblių, su pagarba įveda jį į rūmus, aprėdo visokiais margais kilimais ir atiduoda šiam išdidžiajam „dievui“ pagarbą. Dešimt stabmeldžių kunigų nuolankiai prieš jį klaupia. Kilniausi šalies žmonės eina prie dramblio, lenkiasi prieš jį ir siūlo jam iš auksinių lėkščių cukrines nendres ar kitus valgius. — Stabmeldžiai garbina net šlykščiausias gyvates; turi pasistatę gyvačių šventyklą, kurias ypač negrai uoliai lanko. Stabmeldys negras gyvatės niekuomet nežudo. Ją sugavęs, neša į šventyklą, kurioje tūkstančiai jų šliaužioja, ir paleidžia. Joms įkandus, stabmeldžiai džiaugiasi gali ramiai mirti. — Vienos negrės vaiką užpuolė gyvatė. Motina tai matydama, puolė prieš gyvatę ant kelių, norėdama ją pagarbinti. Kai gyvatė mirštamai įkando vaiką, motina su pagarba nunešė ją į jų šventyklą. — Kartą į vieno stabmeldžio butą išliaužė akinuotoji gyvatė—kobra. Tai labai pavojingas šliužas. Nuo jo įkandimo visuomet mirštama. Šitai baisenybei pasirodžius, ten buvęs krikščionis norėjo ją užmušti. Šeimininkas jį sulaikė. „Kobra yra mano dievas, nemušk jos“. Pasakęs tuos žodžius, jis priėjo prie gyvatės ir puolė prieš ją ant kelių. Gyvatė jam įkando. „O, mano miela, matau, kad tu šiandien pyksti ant manęs. Ką gi aš tau padariau“, dejavo stabmeldys. Gyvatė dar porą kartų jam įkando ir išliaužė į antrą kambarį. Apkvaitintas stabmeldys nusekė paskui ją ir pagavęs atsiprašinėjo: „Jeigu įžeidžiau tave, atleisk man, savo ištikimam ir atsidavusiam tarnui. Aš tau atnašausiu aukas ir duosiu dovanų, kiek tai leis mano luomo išgalės“. Gyvatė gi nuolat jį kandžiojo. Pagaliau vargšas stabmeldys paleido gyvatę ir pats puolė ant žemės. Nuodai pradėjo smarkiai veikti, ir po kelių minučių jo kūnas virto lavonu (Už visus... V. Lapšys, 1935). — Ypatinga Indijos įdomybė yra „šventosios karvės“. Jos laisvai vaikšto gatvėse, aikštėse, po prekyvietes, ir laimė tam pirkliui arba javų savininkui, kurio javų ar grūdų

neprašytoji „šventoji“ ateina priėsti. Jų niekas nemuša, o visi gerbia. Jų nevalia mušti, piauti, nes tai laikoma dideliu nusidėjimu (Rt. 1936, 50). – Šv. Klemensas Aleksandrijietis pasakoja, kad Egipte pagonių šventyklos buvusios uždengtos auksotais audekais, kuriuos pagonių kunigai, giedodami himnus, atidengdavę ir maldininkams parūdydavę tariamuosius dievus – drybsantį baurų krokodilą, besiraitančią gyvatę ar kokį gulintį ir niurnantį piktą žvėrį. Ir tų dievų guolis būdavęs purpurais išpuoštas (Bedievių Inkvizicija, A. Maliauskis, 1924, I, 3).

334. „Kobros bandymas“.

Vienoj indusų šventykloj įvyko „kobros bandymas“ (kobra – nuodingoji gyvatė). Jau daug metų vienos šventyklos sienos nišoje (sienos įdubimas pastatyti statuloms) gyveno kobra, kuri niekam nieko nedarė. Kai kada ji išeidavo iš savo nišos ir šliaužiodavo po šventyklą ir dargi leidosi glostoma. Kartą kažin kas pavogė šventyklos kasą. Buvo įtartas vienas tarnautojas, kuris vis tik griežtai neigė savo kaltę. Tada vaidilos pasiūlė jam paglostyti kobrą, pareikšdami, kad, jei jis esąs nekaltas, tai gyvatė nieko nedarysianti. Kada kobra, savo įpratimu, iššliaužė pasivaikščioti, tarnautojas drebančia ranka palietė jos nugarą. Kobra tuč tuojau įkando, ir nelaimingasis po keletos minučių mirė (Rt. 1934, 245). – „Tardamies esą išmintingi, pasidarė paiki“ (Rom. 1,22).

335. Degtinė – auka dievams.

Vienoje lygumoje prie Wansano upės įlankos trys stabmeldžių kaimai sudarė sąjungą. Jie turėjo bendrą aukų vietą. Penkios senos pušys dengė stabmeldžių altorių. Iš visų pusių veda takeliai į šią vietą. Du nuvargę keleiviai ėjo vienu tų takelių. Jiems sunku buvo toliau keliauti, todėl, prisiartinę prie senų pušų, nusiėmė ryšulius ir atsisėdo pasilsėti. Vienas jų buvo misijonierius Le Bret, o antras – patarnautojas Pauro. Jiedu buvo labai ištroškę. Pauro kiek pasilsėjęs ėmė ieškoti apylinkėje vandens. Staiga jis misijonieriui suriko: „Tėve, žiūrėk, kas čia! Degtinės ašotis! Beveik pilnas!“ – „Ką sakai? Degtinės?“ nustebo misijonierius. „Po 14 dienų bus rudens auka“, atsakė Pauro. „Jau senai ūkininkai čia neša namie padarytą degtinę ir pila savo dalį į šį didelį ašotį kaip auką dvasioms. Po kelių dienų jis bus pilnas!“ Misijonierius nuėjo pažiūrėti. Molinis puodas buvo įkastas iki briaunos į žemę ir uždengtas mediniu dangčiu. Pauro nudengė puodą, ir degtinės kvapas pasklido ore. Degtinės buvo apie 10 litrų. „Vadinasi, tai dvasioms“, paabejojo misijonierius. „Ir burtininkams“, juokavo Pauro. Misijonierius pažvelgė į ašotį. „Nieko nešvaraus nematyti, tyčia paragausime“, tarė jis ir savo dideliu kryžium

palaimino ąsotį ir su sauja atsigėrė skystimo. Panašiai padarė ir Pauro. „Stabmeldžių garbinamos dvasios, tur būt, drebdamos už krūmų, žiūri į šį mūsų darbą, bet nedrįsta trukdyti“, juokavo misijonierius. Tik staiga iš už krūmų išlindo nepaprastai išsigandęs žilas žmogus. Išgąstis buvo surakinęs jo kojas, baimė sukretusi jo kūną. Jis baisiai vaitojo: „O, mes vargšeliai! Kas dabar su mumis atsitiks? Kalnų dvasios keršydamos siųs mums mirtį. Turėsime bėgti iš čia į kitą vietą... Ai, ai, ai...“ dejavo žmogelis. Misijonierius pamėjo seneliui ranka, bet šis kaip į žemę įkaltas nekrutėjo nė iš vietos. Tada misijonierius sušuko: „Seneli, ko tu aimanuoji? Nesirūpink. Mudu esame kalti, mums teks visas dvasių kerštas. Be to, aš pasirūpinsiu, kad niekas nenukentėtų. Aš tuoj parašysiu laišką dvasių vyresniajam, požemių karaliui. Ar girdi, seneli? Jis ištremis iš čia visas piktašias dvasias. Nesirūpink, būk ramus!“ Senukas stabmeldys nustebo ir manė, kad svetimasis, turi kokių nors paslaptinių jėgų, kitaip jis būtų dar labiau bijojęs. Be žado, drebančia širdimi jis išlanko atatupstas į krūmus ir ten dingo. Apie tą įvykį sužinoję prietaringi, burtininkų įbauginti kaimų gyventojai, vengdami dvasių keršto, nutarė bėgti iš tos vietos. Jie bijojo ir misijonieriaus, nes manė jį turinti galios ant visų dvasių (Už visus... V. Lapšys, 1935). – „Kaip jie (pagonys) nemokėjo branginti to, kad turi Dievo pažinimą, taip Dievas juos padavė į peiktiną išmanymą, taip kad jie daro tai, kas nedera“ (Rom. 1,28).

336. Gedulo pamaldos už muses ir uodus.

1936 m. vasarą Japonijos valdžia vedė tikrą karą su musėmis ir uodais. Prieš pradėdant tokį higienišką žygį, teko nugalėti budistų prietarus, kad kiekvieno gyvulio sunaikinimas yra didelis nusidėjimas. Kai budistų protestai prieš „gyvulių naikinimą“ nepadėjo, jie sumanė kitokiu būdu pareikšti savo nepasitenkinimą. Visose budistų šventyklose buvo atlaikytos iškilmingos gėdulo pamaldos už žuvusias nekaltas modernios civilizacijos aukas: uodus, muses, širšes ir visokius vabalus (L. Ž. 1936, 200). – „Jie pamainė nemaraus Dievo garbę, maraus žmogaus, net paukščių, keturkojų ir slankiojančių gyvių paveikslo panašumu“ (Rom. 1,23).

337. Moderniškų žmonių dievas.

1935-VIII-16 d. Amerikos drąsūs lakūnas Wiley Post skrido su garsiuoju humoristu Will Rodžersu į šiaurę. Jis norėjo be nusileidimo nusukti į Maskvą per Aliaską ir šiaurės ašigali. Bet netoli Point Barrow staiga nūrė jis su lėktuvu žemyn. Subėgo žmonės gelbėti, bet ištraukė abu jau negyvus iš griuvėsių. Pirmasis, kurs atsiskubino gelbėti, buvo vach-

mistras Morganas su savo vyrų būriu. Jie ištraukė lakūnus iš sudužusio lėktuvo, jie surašė ir protokolą. Tam protokole pažymėta, kad lakūnas Post buvo rastas negyvas, o savo dešinėj rankoj jis laikė stipriai sugniaužęs mažą žalią statulėlę. Tai buvo kažin kokio dievuko statulėlė, su keturiomis rankomis, greičiausia parsiusdinta iš Indijos. Taigi vachmistras Morganas ir mano, kad ši nereikšminga, vos tik kelių centimetrų didumo figūrėlė ir buvo kaltininkė visos nelaimės. Perskrendant pavojingąjį slėnį, Wiley Post turėjęs abiem rankom manevruoti lėktuvą. Bet jis, užuot abiem rankom griebęsis vairavimo, stvėrėsi savo talismano (daiktas, teikiąs laimės). Tas „mažasis dievukas“ Wiley Post gyvenime suvaidino lemiančią rolę. Savo jaunystėje jis praleido 6 metus tarnaudamas matrosu Pietų jūroje ir Indijos okeane. Tuo metu jis prisirinko daugybę visokių prietaringų statulėlių, talismanų ir amuletų (magiškų daiktų apsisaugoti nuo pikta), ypač iš Maysvillės, ir parsivežė į savo tėvynę. Vėliau jis stojo tarnauti į vieną Amerikos aliejų iš žemės gavimo bendrovę. Bet čia kartą jam bedirbant įvyko eksplozija (sprogimas) ir jam išmušė akį. Per katastrofą kažin kas mažas ir žalias iškrito jam iš rankos. Wiley Post su sudraskytu ir kraujais aptekusiu veidu toj pačioj akimirkoj pasilenkė ir pasiėmė nupuolusį daiktą ir tik paskum jau gelbėjosi iš ugnies liepsnų apimtos aplinkos. Už sužalojimą bendrovė turėjo išmokėti jam didelę pinigų sumą, už kurią jis nusipirko seną lėktuvą. Ir nuo čia prasidėjo jo pagarsėjimas. Amerika jį ėmė tiesiog dievinti, ypač kada jis pats vienas, tiktai su „roboto“ pagalba per 7 dienas ir 18 val. aplėkė pasaulį. Tada, kai jis pagaliau nusiėjo Amerikoje pernelyg pervargęs ir išsisėmęs taip, kad jau pats nė iš lėktuvo negalėjo išlipti, bet turėjo jį iškelti, jis laikė tada savo rankoje stipriai suspaudęs „žaliąjį dievuką“. „Palik man tą daiktą!“ užprotestavo jis, kai gydytojas norėjo paimti iš jo rankos tą talismaną. Ir taip jis su ta statulėle rankoje pramiegojo 48 val. Šis Indijos talismanas buvo neatskiriamas Wiley Post palydovas visuose jo skridimuose. Ir pats Post buvo įsitikinęs, kad jo likimas neatskiriama susijęs su tos statulėlės likimu. Vieną dieną Post sėdėjo su savo pažįstamais vienam lakūnų klube. Draugai slapta ištraukė jam iš kišenės dievekslį. Post negalėjo niekaip nusiraminti ir per dienų dienas ieškojo „prarastojo turto“. Pagaliau juokdariai vėl paslapčia nematant idėjo talismaną atgal jam į kišenę. Bet statulėlei buvo nulūžusi galva. Lakūnas Post buvo tiesiog parbloktas. Dėl šitokio išniekinimo jo „laimės nešėjo“ lakūnas lėmė sau blogą likimą. Tą ir kiti pastebėjo, kad Post'as jau nebeturėjo to pasitikėjimo savimi, kaip kad pirmiau. Prieš savo paskutinį skridimą Wiley Post atrodė prislėgtas kažin

kokio pikto nujautimo. „Aš turiu jausmą“, sakė jis, „lyg šis skridimas būtų man paskutinis“. Jis mielai būtų atsisakęs ir nuo savo palydovo Will Rodžerso, bet šis jį pajuokė dėl jo prietaringumo. Ir tas Wiley Post mirties nujautimas tikrai išsipildė. Jis skrido, bet tiesiog į pražūtį. O tą jo talismaną „žaliąjį dieveklį“ pasiėmė jo našlė žmona pas save (Šlt. 1936, 5). — Norint elgtis protingai, maža protingu būti (M. Dostojevskis).

338. Ne šventųjų, tai artistų relikvijos.

Los Angelos kino muziejuje surinkti daiktai, vartoti mirusių arba dar gyvų kino artistų. Už juos muziejaus vadovybė moka didelius pinigus, kad tik savo rinkinį papildytų. 1936 m. jai pateko į rankas ypatingas laimikis — brangi stiklinėlė su garsios kino artistės Greta Garbos ašara, kurią vienas iš jos garbintojų pagavo, kai Greta Garbo buvo susigraudinusi (XX, 1936, 76). — Vienas žymus prancūzų poetas buvo

uolus pasivaikščiojimo lazdų rinkėjas, nors ligi pat jo mirties apie tai tik jo artimieji žinojo. Jo surinkta keletas šimtų įvairiausių lazdų, pradedant kinietiška bambuko lazda ir baigiant auksuotomis lazdelėmis, išpuoštomis briljantais. Tasai poetas buvo užsibrėžęs surinkti ne tik įvairiausių rūšių lazdas, bet ypač jis rinko tas, kuriomis naudojosi garsieji pasaulio vyrai eidami pasivaikščioti. Poeto mylimiausioji lazdelė, kuria jis nemažai didžiudavosi, buvo Benjamino Franklino lazdelė. Taip pat jis didžiai vertino Rusijos kunigaikščio Povelio lazdą, padarytą iš dramblio kojos kaulo (Šlt. 1936, 5). — „Broliai, nebūkite vaikai išmanymu, bet piktybe būkite kūdikiai; išmanymu jūs būkite tobuli“ (1 Kor. 14,20).

339. 125 milijonai burtininkams.

Bulgarijoje 1936 m. uždraudė dienraščiams dėti meilės pobūdžio, avantiurinius ir kriminalinius romanus, o „burtininkams“ --burti ateitį ar laimę iš rankos ir bet kuriais kitais būdais. — Juo žmonės labiau šalinasi nuo tikrojo Dievo, juo labiau klimpsta į burtų ir prietarų balą. Dar niekad nėra taip sekęsi burtininkams ir spėjėjams, kaip šiais laikais; Amerikos Jungtinėse Valstybėse burtininkai kasmet uždirba iki 125 milijonų dolerių. Būrimo ir spėjimo menu verčiasi įvairiausių lumų vyrai ir moterys, tarp kurių yra daug žymių banko direktorių, universitetų (aukštųjų mokyklų) profesorių, senatorių, seimo atstovų... New Yorke Valstrėte būrimų ir spėjimų salonai turtingiausiai išpuošti, kuriuose kasdieną šimtai ieško patarimų. Viename New Yorke šis „menas“ duoda kasmet po 5 – 6 milijonus dolerių įplaukų. Čikagoje yra apie 2000 spėjėjų, daugiausia spiritizmo medijumų. Kiti tūkstančiai „darbuojasi“

kitokiais metodais (būdais): deda kortas, skaito iš delnų linijų ir t. t. (P. G. 1936, 17). – „Neklyskite! nei paleistuviai, nei stabų garbintojai... nepaveldės dangaus karalystės“ (1 Kor. 6,9-10).

340. „Nelaimingasis“ ir „laimingasis“ 13.

Visiems žinomas prietaras dėl skaičiaus 13. 1936 m. anglų viešbučiai turėjo šiuo atžvilgiu pakeisti savo kambarių numeraciją. Niekur nebuvo galima rasti 13 kambario. Niekas šio kambario nenorėjo nuomoti. Kai kurie viešbučių savininkai taikėsi prie to ir vietoj 13 turėdavo 12 a kambarį. Bet ir tuo svečiai nebuvo patenkinti, nes tai jie laikydavo aiškia apgaule. Tada buvo nutarta kambarius pradėti numeruoti nuo 15. Bet štai įvyko visiškai netikėtas dalykas. Vasarą atvyko kažkokia škotų ekskursija, kuri primygtinai ieškojo ir reikalavo 13 kambario. Mat, skaičių 13, sudėtą iš 1 ir 3, jie laiko šventu. Kambariu 12 a jie jokių būdu nenorėjo tenkintis. Tokios pat varžytynės prasidėjo dėl 13 stalo. Viešbučio tarnams, nežiūrint į patarle virtusį škotų taupumą, jie bruko pinigus į rankas ir būtinai prašė rezervuoti jiems 13 stalą. Ir koks buvo jų nustebimas, kai jie, įėję į valgomąjį, ant visų stalų pamatė savo mėgstamą skaitmenį 13.. – Prietaringų žmonių europiečių ir neeuropiečių tarpe dar yra apščiai. Pav., neseniai mirė vienas didelis pirklys, kuris beveik nuolat gyveno viešbutyje. Mat, jis buvo įsitikinęs, kad viešbučio kambarys jam neša laimę, ir nenorėjo, kad kas kitas jį užimtų... (XX, 1936, 77). – Kan. P. Dogelio „Mano gyvenimo prisiminimuose“ (1936, 5 p.) skaitome: „Gimiau iš eilės tryliktasis ir pats paskutinysis šeimoje. Užtat man skaitlinė 13, netikint į prietarus, yra laiminga. 13 vasario pirkau Katalikų Veikimo Centrai Kaune prie Laisvės Alėjos 31 Nr. namus geromis sąlygomis. 13 dieną, nepamenu kurio mėnesio, 1933 m. Žemės Ūkio Ministerijoje pasisekė gauti užtikrinimą, kad „Pavasario“ žemės sklypas nebus valdžios nusavintas. 1935 m. liepos 13 d. pasirašytas Socialės Apsaugos Skyriaus raštas, kuriuo patenkintas mano prašymas, suteikiant zitetiems pašalpą“.

341. „Malonės šventyklos“ sekta.

Gausingų Amerikos sektų tarpe „Malonės šventyklos“ vardo sekta yra pati ypatingiausia. Tos naujosios religijos pionierė yra buvusi filmų artistė, gražioji Aimee Semple Mac Pherson. Los Angelos ji pastatydino didelę šventyklą su moderniais viduryje įtaisyta sukamąja scena. Sektos sekėjai sako šios sektos steigėją esant „geriausią Kristaus kalbos vertėją“. „Pranašė“ Aimee per „pamaldas“ sėdi aukso soste, įsivyniojusi į baltas linines drobes, pačiame šventyklos viduryje, apsupta

būrio jaunų mergaičių, kurios nepaisant angelinių paaukuotų sparnų vis dėlto labiau yra panašios į šokėjas. Prasidėjus „pamaldoms“, su pakeltu, jautriu balsu naujosios religijos pranašė ir gabi artistė kreipiasi į savo klausytojus ir paleidžia į darbą moderniai įtaisyta pasukamąją sceną taip, kad „pamaldos“ išeina labiau panašios į vaidinimo paveikslą. Tik ką uždangai pakilus, žiūrovų akis pavergia su visu vaizdiniu žiaurumu įrengta elektrinė kėdė, į kurią vėliau esti pasodinama auka. Žiūrovai su dideliu susijaudinimu ir drebėdami laukia, kas bus toliau. Tuo akimirksniu, kai auka turi būti aukojama, Aimee pasikelia nuo savo sosto ir krinta budeliui į glėbį, tardama: „Ne, jis neturi mirti“. Šventykloje pasigirsta stiprus atsidusimas. Pranašė toliau kalba apie tai, kad nusi-kaltėlis gali paskutinį akimirksnį būti išgelbėtas nuo pragaro, kad jis iš jos gali išgyti malonę išsivaduoti iš ano pasaulio, elektrinės kėdės ir t. t. Žiūrovus tuo tarpu apima mirtina tyla. Uždanga krinta, ir pasirodo naujas paveikslas. „Pamaldas“ baigiant, mergaitės su auksiniais sparnais pasipila į žmones su didelėmis lėkštelėmis naujai religijai pinigų rinkti. Aimee visa tai seka savo didelėmis akimis ir susijaudinusi pakartotinai šaukia: „Prašau neduoti smulkių pinigų. Jėzus nori dolerių“ (L. A. 1336, 435). – Vienas rusų stačiatikis karininkas, norėdamas pabrėžti, kad katalikai pereina į stačiatikystę, kartą pasididžiudamas vysk. Valančiui tarė: „Mūsų tikėjimas plečiasi!“ O vysk. Valančius jam atsakė: „O mūsų valosi!“ (Šlt. 1936, 5).

342. Burtininkė vietoje gydytojo.

Rumunijoje Sokos miestelio apylinkėje siautė gripo epidemija. Prietaringieji gyventojai kreipėsi į vieną senę Marę Pasku, garsią tos apylinkės burtininkę, teiraudamiesi pagalbos ir patarimo. Burtininkė po daug magiškų spėlojimų ir būrimų pareiškė, kad ta baisi gripo sloga yra pasiūsta vieno ūkininko, mirusio jau prieš daugelį mėnesių. Vienintelė išsigelbėjimo priemonė, sakė ta senė burtininkė, tai suvalgyti to mirusiojo širdį. Kaimiečiai tuojau pasinėšino į kapus, išėmė iš mirusiojo, jau gana apgedusio lavono širdį ir atnešė triumfuodami minėtai Sokos burtininkei Marei Pasku, kuri paruošė jiems buljoną, nuo kurio 40 žmonių mirė tą pačią dieną; kiti kaimiečiai atsigulė smarkaus užsinuodijimo pakirsti (Šlt. 1935, 32). – Viename plačiai skaitomame Paryžiaus laikraštyje buvo kaž kokio gudruolio skelbimas pirkti pasikorėlių virves. Mat, Europoje yra paplitęs prietaras, kad tokios virvės suteikia laimės. Tų virvių pirkikų atsirado daug. Už gabalėlį virvagalio lengvatikiai siuntė po 20 frankų, nereikalaudami jokios garantijos (paliudijimo), kad perkamuoju virvagaliu tikrai yra kas

pasikoręs ar pakartas. Žinoma, niekas iš pasikorėlių virvių laimės nesulaukė; pirmiausia ji aplankė patį gudruolį tų virvių pardavėją (L. A. 1936, 411).

343. „Ragana užbūrė mano vyrą“.

Vienos Kauno nelaimingos, pakrikusios šeimos nelaimingoji pusė – žmona pasakoja: Penkerius metus gyvenau gražioje santaikoje su vyru. Jis mane, aš jį mylėjome. Buvo susiklausymas ir malonus gyvenimas. Bet prieš kokį mėnesį vyras padūko. Tikriausiai, jis yra kokios raganos užburtas. Mane plūsta, dažnai išveja iš namų. Su manim geruoju nekalba, net niekuomet nenusišypso. Šeštadieniais išeina ir grįžta vėlai naktį ar sekmadienio rytą girtas. Norėdama pataisyti šeimyninį gyvenimą, kitų moterų patarta nuėjau pas kortų kėlėją „burtininkę“ Pranę Š. Sumokėjau kelis litus, ir kortininke pasakė, kad mano vyrui yra kažin kas „užduota“, kad nuo manęs paviliotų. Jį paviliojusi kita moteris. Tačiau kortininke, kurią kitos moterys vadina burtininke, pasisiūlė padaryti, kad vyras pas mane grįžtų, kad vėl mylėtų, kad vėl gražiai gyventume. Ji davė trejopą vaistų. Tuos vaistus liepė dėti į valgį. Bažnyčioje gauti kodylos, o namie paimti dar vieną dalyką, kurį viešai neįmanoma skelbti, ir atnešti burtininkei. Ji tą viską, kalbėdama tam tikrus būrimo žodžius, sudeginsianti, ir vyras būsiąs atburtas... Burtininkė aiškino, kad atėję giminės ir, kai aš minkiau duoną, jie įbėrė tam tikrų miltų. Kai vyras tos duonos užvalgė, jį apsėdęs velnias ir dabar esąs užburtas. „Burtininkė“ davė įvairių uždavinių ir pačiai moteriškai. Eiti išpažinties, kalbėti poterius, sudeginti visokių daiktų ir, tais pelenais barstant kambarį, kalbėti poterius. Visą, kas buvo įsakoma, moteris darė ir vis mokėjo „burtininkei“ pinigus. Bet jokie vaistai negelbėjo. Pagaliau, tai buvo po ilgų „atbūrimo“ savaitių ir net mėnesių, moteriškai paaiškėjo, kad vyrą nėra apsėdęs joks velnias, o paviliojo daug jaunesnė už ją jos pusseserė. „Burtininkė“ Pr. S. buvo patraukta teismo atsakomybėn (L. A. 1936, 393).

344. Burtininkų kongresas.

1936 m. Miunchene (Vokietijoje) buvo pasaulinis burtininkų – raganių suvažiavimas, kuriame dalyvavo puspenkto šimto „raganių“ (Uk. 1936, 41). – Vokiečių vyriausybė, pastebėjusi, kad vis dar atsiranda žmonių, kurie visokiais būrimais, pranašavimais vilioja iš žmonių pinigus, 1936 m. įsakė policijai juos griežtai sudrausti (M. L. 1936, 42). – „Nors Dievo teisybė jie (pagony) pažino, tačiau nesuprato, kad, kurie tokių dalykų daro, yra verti mirties; ir ne tik tie, kurie tai daro, bet taip pat kurie darantiesiems pritaria“ (Rom. 1,32).

XXVI. ŠVENČIAUSIS VARDAS

„Kiekvienas, kuris šauksis į Viešpaties vardą, bus išgelbėtas“.

Apd. 2, 21.

345. „Netark savo Viešpaties vardo be reikalo“.

Amerikoje ir Kanadoje yra Jėzaus vardo gerbėjų sąjunga. Sąjungos tikslas kovoti su išsigalėjusiu piktžodžiavimu, neteisingu liudijimu ir priesaika, keiksmiais, melagingais pažadais, nepadoriomis kalbomis ir elgesiais. Kardinolas Heyes, kurio iniciatyva buvo šaukiamas New Yorke visuotinis sąjungos suvažiavimas, savo laiške sąjungos pirmininkui taip rašė: „Negerbimas viso to, kas šventa, yra mirtinoji nuodėmė. Nepadorūs žmonės negali būti tėvais, auklėtojais; jie turi palinkimą būti žiaurūs ir kerštingi. Devyniasdešimt devyni iš šimto esantys kalėjime yra buvę piktžodžiautojai ir cinikai (visko niekintojai). Kad viso to išvengtumėm, reikia daugiau tvirtos valios, tvirto tikėjimo. Kiekvienas turi išmokti save pažinti, valdyti. Nepasiduokime viliojančiai gyvenimo tuštybių pagundai!“ (Pr. P. 1936, 7-8). — „Jėzaus gyvenimas“ reikėtų rašyti puolus ant kelių, jaučiant tokią savo menkybę, kad plunksna tau kristų iš rankų. Nusidėjęs turėtų raudonuoti, kad drįso ši kūrinį baigti ligi galo, sako François Mauriac, Prancūzų Akademijos narys, savo veikalo „Jėzaus gyvenimas“ įžangoje (Jėzaus gyvenimas, 1936, 10).

346. „Tėveli, mušk mane, bet tik nekeik!“

Namure, Belgijos mieste, gyveno mažas dešimties metų berniukas, kurs ten pat lankė brolių vienuolių vedamą mokyklą. Šio vaikelio tėvas buvo blogas krikščionis ir, sutikęs gyvenime kokią priešingumą, pasiduodavo dideliame piktumui ir keikdavo Šv. Dievo Vardą. Pasitaikė, kad kartą tas vaikas neparėjo paprastu laiku iš mokyklos. Grįžęs namo sutiko savo tėvą dėl to labai supykusį. Tėvas pakėlė ranką ir taip smarkiai pradėjo mušti vaiką, kad šis tuoj sugriuvo. Jam sugriuvus, tėvas pradėjo smarkiai keikti. Tai užgirdęs gerasis vaikelis, puolė ant kelių prie savo tėvo kojų ir, pakėlęs savo ašarotas akis į jį, maldavo: „Tėveli, nesakyk daugiau tų žodžių! Tėveli, mušk mane dar kartą, tik nekeik“. Tėvas, ne-

sitikėjęs gauti į tai tokio kilnaus vaiko atsakymo, labai susijaudino ir susigėdo savo netikusio pasielgimo. Jauno vaiko kilnumas jį nugalėjo. Nuo to laiko jis niekad daugiau nekeikė ir nesakė piktų žodžių (Vaikų kalendorius, 1936, 43). – Mūsų didysis mokslininkas–kalbininkas kun. K. Jaunius taip bijojo papiktinimo, kad, net prireikus kokiam moksliskam dalykui nurodyti koki nepadoresnį žodį, niekad jo lietuviškai nerašydavo, bet vartodavo tam tikslui raidės arabiškas ar kitokias, paprastam žmogui neprieinamas. „Darau tai“, sakydavo jis, „tyčia, kad kartais tarnas, radęs tą žodį knygoje užrašytą paprastomis raidėmis, nepasipiktintų“ (Užgesę Žiburiai, A. Jakštas, 1933, 182).

347. Už kiekvienų žodį po dolerį.

Čikagoje į teismą pas Mc Gee ateina kažin koks Mikas Safinsko, kurs kaltinamas už savo žmonos sumušimą. „Kam tu ją mušei?“ klausia teisėjas. Kaltininko, matyt, būta iš viso staigaus ir karšto. Jis pradeda teisintis, keiktis ir gretomis vis šauktis Jėzaus ir šventųjų vardų. Teisėjas išpėja liautis maišius į krūvą dangų ir pragarą ir nesikeikti. Pagaliau, kada išpėjimai nepadėjo, teisėjas pasielgė su juo trumpai drūtai: suskaitė visus keiksmažodžius ir už kiekvieną uždėjo po vieną dolerį pabaudos, kas iš viso sudarė 32 dolerius (Šlt. 1935, 44). – Ciuriche (Šveicarijoje) laikrodžių fabriko darbininkai nutarė iš savo tarpo pašalinti keiksnius. Iš pačių darbininkų išrinkti nutarimo vykdytojai. Už kiekvieną tyčia ar netyčia ištartą keiksmo žodį reikia mokėti piniginę pabaudą. Fabriko savininkas greičiausiai atpratusiam keikti darbininkui paskyrė piniginę premiją (Šlt. 1936, 46).

348. Kova su keiksmiais.

Italijoje yra įsteigta draugija, kurios tikslas kovoti prieš Italijoje plačiai paplitusį baurų keikimo įprotį. Daug kur krautuvėse, miesto soduose yra iškabinti tos draugijos plakatai su išpėjimais: „Nekeikite“. Italijoje nenuostabu pamatyti kur nors viešoje vietoje tokį perspėjimą: „Nekeikite ir nespiaudykite“ (Rt. 1935, 254). – Italijos katalikai keikėjams yra sugalvoję šį specialų dekalogą (dešimt įsakymų): 1. Keiksmas yra tamsumo ženklas. 2. Keiksmas yra nekultūringumo ir dvasinio žemumo ženklas. 3. Keiksmas pažemina žmogų. 4. Keiksmas yra baisus visuomenės vėžys. 5. Keiksmas neigiamai veikia žmogaus būdą. 6. Keiksmas sudaro girtuoklių frazeologiją. 7. Keiksmas sugyvinina žmogaus mintis ir papročius. 8. Keiksmas teršia žmogų, o naudos jokios neatneša. 9. Keiksmas įžeidžia girdinčiųjų jausmus. 10. Keiksmas sukelia pasibaisėjimą ir pasibjaurėjimą. Italijoje pati vyriausybė parėmė

katalikus, 1922 m. išleisdama net specialų įstatymą prieš keiksmus ir nepadorias kalbas ir nustatydama 25 lyrų pabaudą už kiekvieną prasižengimą šiam įstatymui. Todėl, važinėdamas po Italiją, įvairiose viešose įstaigose, teatruose, kinuose, restoranuose ir kitur pamatysi iškabintą plakatą su parašu: Sono proibiti la bestem mis ed ii turpiloquio – yra uždrausti keikimai ir nepadorios kalbos (Rt. 1936, 58). – Vienas Lenkijos įstatymų liepia policijai tučtuojau išreikalauti penkis zlotus už kiekvieną keiksmą, kurį jis užgirs viešojoje vietoje. – Net Rusijos komunistai, paėmę valdžią į savo rankas, su visu griežtumu ėmė drausti vartoti keiksmus (Žv. 1936, 2). – Lietuvoje tokia organizuota kova su keiksmais pasirodė 1936 metais – tai Lietuvos Vyrų Apaštalavimo sąjungos paskelbimas antiblasfeminės (prieškeiksminės) kovos mėnesio. Vyriausybė net specialiu įstatymu imasi kovoti su keiksmais Lietuvoje.

349. „Greičiau sugrius šie kalnai...“

Prieš 30 metų Pietų Amerikos kalnuose Andu, 2000 metrų aukštumoje, buvo pastatyta milžiniška Kristaus statula, plačios apylinkės žmonių labai gerbiama ir gausiai lankoma. Mat praėjusiame amžiuje Pietų Amerikos valstybės, nusikračiusios Ispanijos jungo, be perstojimo tarp savęs pešėsi ir ginčijosi. 1898 m. kilo didelis ginčas dėl rubežių tarp Čili ir Argentinos valstybių. 1900 m. Argentinos vysk. Benavete išleido atsisaukimą, ragindamas žmones vardan Kristaus prašyti taikos ir ramybės. Tokį pat atsisaukimą išleido ir Čili vyskupas. Vaisiai buvo gražūs: daugumas diplomatų pasisakė už ginčo baigimą, ir netrukus buvo pasirašyta taikos sutartis, ginčijamąją sritį pusiau pasidalinus; po dviejų metų net buvo pradėtos nusiginklavimo derybos. Kadangi prie taikos buvo prieita per Kristų, tai ir buvo nutarta pastatyti didingą Kristaus – Taikos Karaliaus statulą, kuri nuolat primintų žmonėms, kad gyventų taikoje, meilėje ir ramybėje. Statula buvo nuliedinta iš ginklų, kurie jau nebebuvo reikalingi. Ant statulos buvo užrašyta: „Greičiau sugrius ir į pelenus pavirs šie kalnai, negu Čili ir Argentinos tautos užmirš savo priesaiką. Kristus mus sutaikė. Jis – mūsų taika, meilė ir ramybė“ (P. B. 1935, 2). – „Todėl ir Dievas išaukštino jį ir dovanavo jam vardą, viršesnę už visus vardus, kad Jėzaus vardu priklaupytų visoks kelias danguje, žemėje ir po žeme ir kad kiekvienas liežuvis išpažintų, jog Viešpats Jėzus Kristus yra Dievo Tėvo garbei“ (Pilyp. 2,9-11).

350. Graži priesaika.

Visame pasaulyje išgarsėjusį žosizmą (J. O. C. – Jeunesse Ouvriere Chretienne – Katalikų Darbininkų Jaunuomenė) įkūrė kanauninkas Cardyn. Vieną dieną, dar prieš pradėdamas už-

darbiauti savo prakaitu kasdieninę duoną, jis nuėjo basas pas savo vargingus tėvus ir tarė: „Aš norėčiau tapti kunigu“. Gimdytojai pasižiūrėjo vienas į kitą. Po valandėlės tylos, tėvas atsakė: „Motin, nuo šiandien turėsi va daugiau padirbėti ir daugiau taupyti: Juozai, Dievui padedant, tu tapsi kunigu!“ Cardyn'o tėvas pasiėmė daug vargo pakelti, kad išleistų sūnų į kunigus. Kada jo vargdienis tėvelis mirė prieš laiką, darbo ir išsižadėjimų naštos priblokštas, Juozas, jaunas klierikas, prisiekė Dievui pašvęsti visą savo gyvenimą išimtinai darbininkų klasės naudai. Būdamas priemiesčio vikaras, buvo ir socialinio (visuomeninio) veikimo vadas, žosistų kapelionas... Žodžiu, visame savo gyvenime teturėjo tik vieną troškimą, vieno tesiekė: privesti prie Kristaus darbininkų luomą. Ir jam sekėsi. Jo energingų sekėjų gretos didėjo ir stiprėjo. Kartą tūlas socialistas, susitikęs dirbtuvės draugą žosistą, paklausė: „Galų gale, pasakyk man atvirai, brolau, į kurią pusę tu eini? Esi dešiniųjų ar kairiųjų partijos?...“ Žosistas jam atrėžė: „Mūsų organizacijoj neinama nei į kairę, nei į dešinę—mes drožiame vis tiesiai į priekį!“ (Rt. 1935, 253). — „Pamėkite tai, kas yra aukštai, ne kas žemėje“ (Kol. 3,2).

351. Neteisingos priesaikos vaisiai.

Grafas Rudolfas von Rheinfelden, pakeldamas savo dešinę ranką, padarė neteisingą priesaiką imperatoriaus Henricho V akyse. Pirmame po to mūšyje jam tą ranką nukirto. Pasakiau vyskupų ir kunigaikščių susirinkime rodydamas savo nukirstos rankos galą jis pareiškė: „Kadangi aš su šita ranka padariau neteisingą priesaiką, tad ir sulaukiau visai užsipelnyto atlyginimo“. — Regensburge prieš teismą moteriškė neteisinga priesaika stengėsi išgelbėti savo vyrą. Tarp kitko ji sakė: „Jeigu mano priesaika yra neteisinga, tegu aš sveika nepareisiu į namus“. Tai pasakiusi, ji tuojau apmirė, ir po kelių dienų jau buvo šaltas lavonas (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935).

352. Vytauto Didžiojo priesaika.

Kaune karo muziejuje yra didelis paveikslas, vadinamas „Vytauto Didžiojo priesaika“. Ant kalno stovi senovės lietuvių kariuomenė, o jos priešakyje, sėdėdamas ant gražaus žirgo, iškėlęs į dangų rankas, prisiekia Vytautas Didysis, dar jaunas vaikas. Pakalnėje matyti deganti pilis. Šis paveikslas primena 1362 m. pavasarį, kai kryžiuočiai, didžiojo magistro Weinreich von Knippenrode vadovaujami, užpuolė Kauno pilį, ją sudegino, o jos gynėjų likučius—36 vyrus su kunigaikščiu Vaidotu priešakyje paėmė į nelaisvę. Vytautas Didysis buvo atjojęs gelbėti savo brolio. Bet jau buvo vėlu. Pilis

liepsnojo, o kryžiuočiai linksmai giedojo: „Te Deum laudamus...“ (Tave, Dieve, garbiname...). Ir čia Vytautas D. prisiekė atkeršyti kryžiuočiams. Visą amžių jis su jais kovojo. Pagaliau 1410 metais jis nusprendė įvykdyti savo priesaiką. Ir įvykdė. Surinkęs lietuvių kariuomenę (apie 40000 vyrų), pasikvietęs į talką totorių, gudų, čekų ir susitaręs su lenkais, jis puolė kryžiuočių ordiną. Kryžiuočiams buvo atkeršyta už visas skriaudas. Kryžiuočių ordinas nusilpo ir jau nebeatsigavo. Po 100 metų jis visiškai žlugo. Sutriuškinus kryžiuočius, lengviau atsiduso visa Rytų Europa (Karys, 1935, 28). — Tik-tai tas laimi gyvenime, kurs nėra patenkintas tuo, ką jis veikia, kurs yra pasiryžęs tai kiekvieną dieną patobulinti, kurs rungiasi su kliūtimis, kad įgyvendintų idealą, ir tai, kas galima, paverstų tikrenybe (Ugdykime talentus, O. Š. Manien, 1936, 95).

353. Mirė psalmes giedodami.

Per žiaurųjį Ispanijos pilietinį karą 1936 m. į vieną tropistų vienuolyną netoli Barcelonos įsibrovė raudonųjų milicininkų būrys. (Tropistai— 1122 m. įsteigtas vienuolių ordinas, kurio nariai duoda labai griežtus amžino tylėjimo, privalomo darbo, atsisakymo nuo mėsinių valgių apžadus). Anarchistai gavo „tikslų žinių“, kad vienuolyne yra paslėpti ginklai Ispanijos nacionalistams. Milicijos trupė įsiveržė į vienuolyną ir pradėjo ieškoti. Žinoma, jie nieko čia rasti negalėjo, bet kadangi visi vienuoliai klausinėjami nepasakė nė žodžio, nes iki mirties norėjo išlaikyti savo regulą (įstatus), raudonieji apkaltino juos nepaklusnumu vyriausybei. Visus tylinčius vienuolius areštavo ir tą pačią naktį sunkiuoju automobiliu išvežė į mažą miestelį netoli Barcelonos, kur buvo įsteigtas „tautos tribunolas“. Kadangi visi vienuoliai ir teismo metu tylėjo, sprendimas buvo trumpas ir aiškus—visi vienuoliai sušaudyti, išskyrus du svetimšalius. Nuteistieji vienuoliai mirė giedodami psalmes (XX, 1936, 109). — „Daug geriau nežadėti, kaip padarius apžadą neatitesėti“ (Pam. 5,4).

354. Staigus pasveikimas po apžado.

Kai 1638 metais Lione siautė maras, susirgo ir jėzuitas Tėvas Merkelis du Fang'as, nes jis jau bene mėnesį tarnavo ligoniams karantine (trobėsy patikrinti sveikatai įtariamų sergančių užkrečiama liga). Liga taip smarkiai plėtojosi, kad dingio visa viltis jį kaip nors išgelbėti. Jau tris dienas jis kovojo su mirtimi. Jam tarnaujantis broliukas padarė apžadą, kad, jei Tėvas pasveiks, jis įprašys jį atlaikyti devynerias Mišias šv. Juozapo garbei jam pašvęstoj bažnyčioj, o jis pats toms Mišioms tarnausiąs. Vos tik apžadas buvo padarytas,

ligoniui sugrįžo kalba; jis pasijuto geriau ir po kelių dienų visai pasveiko (Šv. Juožapas, P. Dosenbach, 1934, 25). — Kiek didinasi tavo turtai, tiek daugink savo gerus darbus (S. Pellico)

355. Sugėdinti piktžodžiautojai.

Viename restorane kabėjo ant sienos kryžius. Kas vakaras susirinkdavo čia nemažas būrys svečių. Jie išigerdavo ir imdavo baisiai keiktis ir piktžodžiauti. Šeimininkas nedrįso jų sudrausti. Kartą įėjo į salę 7 metų šeimininko sūnelis; net išraudo, užgirdęs tokias nepraustaburnių šnekas. Jis užlipo ant stalo ir siekė nuimti kryžių. „Kaži manai daryti su kryžium?“ paklausė vienas svečių. „Noriu pašalinti iš čia; nederą, kad Nukryžiuotasis klausytųsi tokių baurių kalbų!“ atrėžė mažasis Dievo gynėjas. Nuo to laiko anie svečiai niekuomet ten bauriai nebekalbėjo (Žv. 1935, 3). — Pasakojama, kad vienas artistas per repetaciją, kurioje dalyvavo garsusis muzikas Verdi, paminėjo Dievo vardą, prikerėdamas dar kažin kokio gyvulio vardą. Verdi tuoj jam atkirto: „Neužgauk Dievo! Tu esi šuo!“ (Rt. 1936, 58).

356. Ką davė Dievas ir ką valdžia.

SSSR propagandos tikslais buvo išplatintas savotiškas plakatas (skelbimas). Vienoje jo pusėje parašyta: „Taip kaimą elektrifikuoja Dievas“, ir paveiksle atvaizduotas liepsnojantis, perkūnijos uždegtas kaimas. Kitoje pusėje buvo parašas: „O šitaip kaimą elektrifikuoja sovietų valdžia“, ir paveiksle parodytas elektra apšviestas kaimas. Nors SSSR bet koks „kontrevoliucinis“ veikimas neįmanomas, bet atsirado apšukrus drąsuolis, kuris greta valdžios plakato pakabino savąjį. Šiame plakate buvo parašas: „Taip maitina žmones Dievas“, ir nupiešta platūs, kviečiais geltonuoją laukai ir gausiai, kaip per Vėlykas, valgiais apdėtos stalas. Kitoje pusėje, kur buvo parašas: „O taip maitina žmones sovietų valdžia“, nupiešta ilga eilė šmonių, stovinčių prie maisto kooperatyvo, iš kurio jie išeina su mažais ryšulėliais, ant kurių parašais paaiškinta, kad tai sušalusios bulvės po vieną svarą vienam asmeniui trims dienoms (P. B. 1933, 38). — 1883 m. sausio 1 d. Berdicheve, Rusijoje, cirke bauriai buvo pajuokiamas Paskutinysis Teismas. Vos 7–8 minutėms praėjus nuo vaidinimo pradžios, visas cirkas buvo apimtas baisaus „teismo“ — jis visas buvo liepsnose, kur žuvo keli šimtai žmonių (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935).

357. Po valandos riogsojo griuvėsių krūva.

Vienas turtingas lietuvis ūkininkas pasistatė sau didelius, gražius namus; apdengė juos skarda, o apsisaugoti nuo perku-

no trenkimo ant stogo įsitaisė perkūnsargi. „Na, dabar tai jau nieko nebijau“, sakė jis, „nes taip gerai įtaisytų ir stipriai pastatytų namų niekas negalės sugriauti – nei Dievas, nei velnias“. Vieną vasarą užėjo smarki audra su perkūnija, lietumi, ir vienu akimirksniu puikieji bedievio namai, trenkti perkūno, užsidedė, ir po valandėlės riogsojo tik sudegusių griuvėsių krūva (Šv. Bendr. 1934, 7). – „Jei Viešpats nestatys namų, veltui darbuojasi tie, kurie juos stato. Jei Viešpats nesergės miesto, veltui budi jo sargas“ (Ps. 126,1).

358. Nubaustas maldaknygės spardytojas.

Eug. Rugieniui iš Pilviškio, 1914 m. būnant vokiečių nelaisvėje Alldamo logeryje, atsitikęs šitoks įvykis. Kas buvo tame logeryje, rašo jis 1934 m. „Šv. Pr. Varpelio“ Nr. 5, gerai atsimena belaisvių kankintoją, dideliu pilvu, juodais ūsais ir nuo degtinės pamėlynavusia nosim vokiečių, belaisvių pramintą Tironu. Jis, radęs kur besimeldžiančius pravoslavus, katalikus ar žydus, atimdavo maldaknyges ir numesdavo toliau į purvus. Tą patį darydavo ir su rožančium. Klūpančius besimeldžiančius išvaikydavo ir išspardydavo, o paskum susilenkęs juokdavosi. Ypač jis mėgo pajuokti rusus, kurie, saulei tekant, tris kart žegnodavosi ir atsiklaupę bučiuodavo žemę. Tokį ruselį jis sugriebdavo ir parversdavo jį aukštyn kojom per galvą. Paskum gardžiai juokdavosi. Sulaukę gruodžio 8 d., Švenč. Motinos Nekalto Prasidėjimo šventės, trys lietuviai, Stasys Slaboda iš Švenčionių apskr., Petrauskas nuo Mažeikių ir aš, iš ryto pradėjom giedoti Švenč. Motinos valandas. Prie mūsų prisidėjo ir daugiau katalikų; būrelis buvo apie 25 žmones. Giesmės balsas pasiekė ir vokiečio „tirono“ ausis. Nė nepasijutoin, kaip jis priėjo prie mūsų, ištraukė iš Petrausko rankų maldaknygę ir mus beklūpančius juokdamasis išspardė. Buvęs drauge su juo kitas senyvas vokiečių kareivis nusiminęs įspėjo jį, sakydamas, kad Dievas jį už tai gali nubausti, ir pakėlęs padavė Petrauskui maldaknygę. Abiem vokiečiams nuėjus, mes vėl rengėmės giedoti; tik staiga užgirdom švilpuko balsą. Į tą pusę nubėgo keturi kareiviai. Paskum pamatėm, kaip jie nunešė vieną vokiečių į sargybos bustą. Vėliau sužinojom, kad mūsų „tironas“, paslydęs ties šuliniu, nusilaužė dešinę koją, su kuria prieš penkias minutes spardė besimeldžiančius. – „Kiekvienas, kurs nėra teisus, yra ne iš Dievo, taip pat kas nemyli savo brolio“ (1 Jon. 8,10).

359. Ką kitiems siūlė, to pats susilaukė.

1930 metais, vieną ketvirtadienio rytą, dešimtai valandai baigiantis, vienas Krupo fabriko darbininkas, Essene, ėmė baisiai piktžodžiauti prieš Dievą, Bažnyčią ir kunigus. Pagaliau

pareiškė pageidavimą: „Reikia visus kunigus apvynioti vielomis, paleisti per jas elektros srovę ir – baigta“. Lygiai po aštuonių dienų, taip pat baigiantis dešimtai valandai prieš piet, fabriko darbininkai užgirdo baisų riksmą. Visi nubėgo į tą pusę ir pamatė: tas piktžodžiautojas darbininkas kybo ant elektros vielų. Puolė jį gelbėti, bet ištraukė tik lavoną (Liurdas, 1936, 3). – Jeigu tu užgirsi, kaip kas nors kitą žemina, išbrauk jį iš savo draugų sąrašo, jeigu negali jo pagydyti nuo klaidos. Girdėdamas ką nors tau pasakojant apie kitų silpnynes ir jas juokingomis vaizduojant, neišivaizduok, kad jis su tavimi prie pirmos progos kitaip pasielgtų. Tokie žmonės visai netinka tikrai draugystei, nes tikroji draugystė visai nesutinka, kad būtų apnuoginamos silpnosios draugo vietos, arba, kad kas nors blogai apie jį kalbėtų (Ugdykime talentus, O. S. Marden, 1936, 62).

360. „Norės Dievas ar nenorės“.

Vienas žmogus prašė traukinio palydovo, vykstančio į kitą miestą, atlikti svarbų reikalą. Atsisveikindamas su traukinio palydovu pasakė: „Iki pasimatymo poryt, jei Dievas norės“. – „Norės Dievas ar nenorės – pasimatysime“, juokdamasis piktžodžiavo traukinio palydovas. Kitą dieną įvyko traukinio katastrofa. Traukinio palydovas buvo rastas negyvas su išplėstu apatiniu žandu ir liežuvium. Tai įvyko 1884 metais (Liurdas, 1936, 3). – Viena anglų žurnalistė patyrė, kad Tautų Š-gos posėdžiuose, kuriuose buvo kalbama apie italų – abisinų konfliktą (kivirčą), Dievo vardas tebuvo paminėtas vieną kartą, ir būtent Airijos prezidento de Valeros lūpomis (Rt. 1935, 257).

361. „Ei, Kūdikėli Jėzau!..“

Daugiau kaip 120 metų Mesinos (Ital.) miestas nebebuvo liestas žemės drebėjimo. Žmonės čia jautėsi saugiai ir statė didelius aukštus mūrinius namus. Per pat Kalėdas 1908 m. vienas Mesinos socialdemokratų laikraštis, įvairiai pasityčiodamas iš Dievo, tarp kitko rašė, kad Dievas neturįs galybės padaryti žemės drebėjimą. Šitas straipsnis daug kur buvo priklijuotas prie viešųjų reklamų stulpų, ir minios žmonių jį skaitė. Straipsnis buvo baigiamas žodžiais: „Ei, Kūdikėli Jėzau, jeigu Tu gali, tad pagaliau atsiųsk mums žemės drebėjimą!“ Tai buvo atspausdinta 1908 m. gruodžio 26 d. Ir jau porą dienų po to Mesiną ištiko toksai baisus žemės drebėjimas, kokio tas miestas dar niekad nebuvo matęs. Per kelias minutes žuvo 60000 žmonių, kas sudarė trečdalį visų miesto gyventojų. Miestas buvo visiškai sunaikintas (Paslaptingoji Rykštė, J Mačernis, 1935).

XXVII. ŠVENTA DIENA

*„(Viešpats) sutvarkė... švenčių dienas, ir
jose švenčiama šventės paskirtą valandą".
Eklf. 33,9.*

362. Apsileidimas – nelaimių šaltinis.

Šventasis Arso klebonas Jonas Vianney sakydavo: „Du dalyku priveda žmogų prie elgetos lazdos: šventadienių darbas ir neteisingai įgytas turtas". Iš tikrųjų, vienas gydytojas yra konstatavęs (nustatęs), kad iš 342 nelaimingų šeimų 320 apleisdavo šventadieniais šv. Mišias; iš 417 ištvirkusių jaunuolių tik 12 lankydavo bažnyčią; iš 23 bankrutavusių pramonininkų tik vienas eidavo į pamaldas (Fat. I, 332-3). – Vienas didelis Paryžiaus laikraštis iškėlė klausimą, kodėl vyrų daugiau patenka į kalėjimą, negu moterų? Žmonės tuo klausimu labai susidomėjo. Daugumas rimtai apsvarstę atsakė: „Daugiau yra vyrų, negu moterų kalėjime dėl to, kad bažnyčioje yra daugiau moterų, ne kaip vyrų“ (Šlt. 1935, 138).

363. Pirmųjų krikščionių pamaldos – Mišios.

Praėjus maždaug 120 metų po V. Jėzaus mirties, šv. Justinas apologetas, kuris gynė krikščionis nuo stabmeldžių šmeižtų, duoda vertingų žinių apie krikščionių pamaldas. Pirmąją savaitės dieną, t. y. sekmadienį, kurią romėnai vadino saulės diena (dies solis), tikintieji rinkdavosi iš miesto ir kaimų į vieną vietą. Pamaldos prasidėdavo apaštalo ir pranašų raštų skaitymu (epistolae, evangelium). Po to vyresnysis (vyskupas) sakydavo pamokslą, ragindamas seku gražiais pavyzdžiais tų, apie kuriuos buvo skaitoma. Po šios įžangos būdavo ramybės linkėjimo (pax) ir vienu kitiems įžeidimo atleidimo malda. Tuo prasidėdavo tikinčiųjų Mišios. Bendruomenės (parapijos) vyresniajam (vyskupui) būdavo paduodama duona, vynas ir vanduo. Paėmęs tas dovanas, jis pradėdavo iškilmingai garbinti Dievą (praefatio) ir vienas kalbėdavo ilgas eucharistines maldas su konsekracijos žodžiais (kanon). Pabaigoje visi atsakydavo Amen. Po to Eucharistija būdavo dalinama (Komunija). Diakonai ją nešdavo ligoniams ir kaliniams. Aukoje galėdavo dalyvauti tik tie, kurie žinojo ir tikėjo krikščioniškas tiesas, kam buvo atleistos nuodėmės (šv. Krikštas). Šv. Jus-

tinai tai rašė apie 190 metus. Jisai, kilęs iš Palestinos, gyveno ir mokė Romoje ir ten mirė, kaip kankinys, tarp 163–167 metus. Jisai pažino daug krikščionių ir gerai žinojo aprašomus dalykus (Šv. Mišių Auka, J. Naujokas, 1935, 59-60). – Nesenai miręs Vengrijos ministeris ir atstovas Tautų Sąjungoje, kada jo kas paklausdavo, kokių sportu jis užsiima, kad tokioje gilioje senatvėje (mirė 87 m. amž.) išlaikė savo kūne stiprumą ir gyvumą, jis atsakydavo: Aš per visą savo gyvenimą tik vieną sportą praktikavau: kad ir kažin kokiose aplinkybėse būdamas, aš kasdieną eidavau 7 val. išklausti šv. Mišių (Šlt. 1935, 51-52).

364. Londonas sekmadienį.

Šeštadienį po pietų nuo 12 val. Londonas užšvenčia. Sekmadienį miestas lyg apmiręs. Pačiame City (miesto centre), kur judėjimas šioiomis dienomis labai gyvas, kad skersai gatvę negalima pereiti, kol policmanas nesustabdo automobilių, autobusų ir šiaip vežimų, šventadienį tik retkarčiais pamatysi auto. Gatvės tuščios. Šventadienį anglai visi švenčia. Šventadienis jų šeimai priklauso. Kiekvienas eina į bažnyčią ir, sugrįžęs namo, likusią dienos laiką praleidžia savo šeimoje, skaito Šventąjį Raštą arba gieda psalmes. Niekas neskambina telefonu, nebent tik didžiausiame reikale. Teatrai, kinematografai ir kitos viešosios bei pasilinksminimo vietos uždarytos. Daugumas išvažiuoja į užmiestį. Traukinių skaičius sekmadienį sumažėja, o šeštadienį ir pirmadienį leidžiami tam tyčia traukiniai papigintomis kainomis (Atsiminimai, M. Yčas, I, 1935, 213). – Prieš kelius metus Vengrijos Katal. Akcijos pionieriai sukėlė judėjimą prieš sekmadienį ramybės ardytojus. 1935 m. Vengrijos prekybos ministeris išleido įsakymą visoje valstybėje pilnai švęsti sekmadienius; išimtis daroma tik maisto prekybai. Visur, kur turgai būdavo ir sekmadieniais, turėjo būti iškelti tik į darbo dienas (P. G. 1935, 35).

365. „Neleisk laiko tuščiomis!“

Didysis vokiečių vyskupas Emanuelis Ketteler'is, 1844-46 m. būdamas Beckum'e (Vestfalijoje) vikaru, padarė tokią įtaką žmonėms, kad ir šiandieną jis tenai plačiai minimas. Kartą jis užgirdo, kad pas vieną ūkininką šventadienių popiečiais, kai esti tikybos pamokos, būrelis bernaičių susirinkę kortomis lošia. Pabaigęs tikybos pamokas, uolusis kunigas nužygiavo pas kortininkus. Pamatę ateinantį kun. Kettelerį, bernaičiai metė kortas ir galvatrūkčiais spruko pro langus, ūkininkas tuo metu miegojo. Priėjęs prie namų šeimininko, kun. Ketteleris be jokių atsiprašinėjimų drąsiai balsu tarė: „Kas yra iš Dievo, tas klauso Dievo žodžių. Jūs todėl neklausote, kad

neesate iš Dievo“ (Jon. 8,47). Ūkininkas, supratęs savo ne-
teisumą, susigėdo ir jau niekad nebepriimdavo į savo namus
niekdarių (Fat. I, 334-5). — Ar pakankamai esi prisirišęs prie
gyvenimo? Tuomet neleisk laiko tuščiomis, nes tai yra me-
džiaga, iš kurios yra išaustas gyvenimas (Franklinas).

366. Šaulė — moderniškasis apaštalas.

Į vieno Šaulių Sąjungos moterų skyriaus valdybą pateko
ponia, kuri jau prieš keletą metų buvo įsirašiusi į Maldos
Apaštalavimą. Tarp kitko čia jai pasisekė šaulių susirinkimus
nukelti iš sekmadienio priešpiečių į popietinį laiką. Buvo
šitaip. Kartą buvo sušauktas susirinkimas sekmadienį prieš
piet. Minėtoji ponia buvo išrinkta susirinkimo pirmininke. Su-
sirinkimas labai sklandžiai ėjo. Tik štai po valandos netoli-
moje bažnyčioje ėmė gauti varpai. Žmonės būriais ėjo į baž-
nyčią. Pirmininkė, nors pati ir buvo tą dieną išklausiusi
Mišių, tačiau, žinodama, kad susirinkime yra ir tokių, kurios
bažnyčioje visai nėra buvusios, užgirdusi varpų gaudimą, atsi-
stojė ir pranešė, kad dabar ji nutraukianti susirinkimą, kadangi
dabar visiems reikia pasimelsti. Salėje kilo didžiausias triukš-
mas. „Tai negirdėtas daiktas! Iki šiol visada būdavo daromi
tuo metu susirinkimai... Tikėjimas kiekvieno žmogaus asmens
dalykas! Susirinkimo negalima baigti!...“ — „Gerai!“ drąsiai
atsakė šeimininkė. „Kas nori, teposėdžiauja toliau. O aš einu
į bažnyčią!“ Ir palikusi raštus ant stalo, išėjo iš salės. Pas-
kum ją sekė ir sekretorė. Pamažu ėmė skirstytis ir visos ki-
tos dalyvės. Nuo to laiko šaulių susirinkimai jau niekada
nebebuvo šaukiami šventadieniais prieš piet. Už tokią drąsą
kitos šaulės pamažu pradėjo ją dar labiau gerbti (Žv. 1934, 7).
— Estijoje nuo 1935. XII. 20 d. uždrausta spausdinti ir leisti
laikraščius sekmadieniais ir oficialiais šventadieniais. Spau-
stuvėse šeštadieniais dirbama tik iki 12 val., o pradėti jose
darbas galima tik 12 val. naktį į pirmadienį (Rt. 1935, 286).

367. Pelenų diena ne pasilinksminimui.

Nicoje, mėgiamiausiame turtuolių kurorte, Prancūzijos pie-
tuose, Viduržemio pajūryje, 1884 metais Užgavėnių proga buvo
suroštas triukšmingas pasilinksminimas. Minios dūko teatrų
salėse, užmiršusios bet kokį kuklumą, ir gerokai įtraukė į
Pelenų dieną. Tik štai didžiausiame teatre kyla gaisras, ku-
riame 300 besilinksminančių gyvi sudega liepsnose. 1885 ais
toje pačioje Nicoje, taip pat Pelenų dienai auštant, sudegė
klubas, kurhauzas ir viesbutis. Ugnis siautė neužgesinamai;
daugelis smarkiai apdegė; kai kas ir mirė nuo žaizdų. 1886
metais Pelenų dieną įvyko ties Monte Karlu baisi traukinio
katastrofa, kurioje žuvo daug begrižtančių iš Nicos karnavalo.

Visa katalikų spauda įžiūrėjo baudžiančiosios Apvaizdos ranką. 1887 metais, vėl Pelenų dieną, Rivjerą ištiko skaudus žemės drebėjimas: po vilų ir klubų griuvėsiais žuvo daug žmonių, medžiaginiai nuostoliai buvo milžiniški (Sursum Corda, 1936, 3). – „O, Dievo turtų, išminties ir žinojimo gilybe, kaip nesu-prantami jo teismai ir nesusekami jo keliai!“ (Rom. 11,33).

368. Vysk. Matulionis pas bolševikus.

Po bolševikų revoliucijos 1917 m. kun. T. Matulionis per šešerius metus darbavosi Rusijoje, laimingai išsisukinėdamas nuo raudonųjų šnipų, kurie sekė kiekvieną kunigą. Bet pa-galiau vistiek buvo suimtas ir išsiųstas bausminėn stovyklon, kur du metus dirbo sunkiuosius darbus. Prieš paleidžiamas iš šios katorgos, jis buvo įspėtas, kad daugiau nekunigautų. Sunkiaisiais darbais užgrūdintas, kun. Matulionis grįžo saviškių tikinčiųjų tarpan ir iš naujo ėmėsi sielų ganymo darbo ir šį darbą dirbo iki vėl buvo areštuotas. 1929 metais Petrapiilio mažytėje bažnyčioje už uždarytų durų jis buvo konsekruotas vyskupu. Praėjo 6 mėnesiai, ir vyskupas Matulionis buvo areštuotas ir pasiųstas į Solovkų miškus prie sunkiųjų darbų. Tenai kalinami 35 kunigai kartu su vyskupu Matulioniu suda-rė vieningą grupę ir kas naktį jie po pusiaunakčio, kada kiti kaliniai miegodavo, paslapčia rinkdavosi barake ant viškų ir ten vienas po kito laikydavo Mišias. Mišių laikymas tęsdavosi iki 6 val. ryto, kada kaliniai pažadinami prie dienos darbo. Ant parūpinto tam tikslui altoriaus buvo ištiesiamas rankšluos-tis. Vienas kunigų iš skardinės padarė kieliką ir pateną. Iš miltų padarydavo ostiją, o iš razinkų – vyno, vos keletą lašų kiekvienoms Mišioms. Kurie kunigai neturėdavo pajėgų po dienos sunkaus darbo laikyti Mišių, tiems buvo dalinama Ko-munija. Kalinių katalikų išpažinties klausydavo eidami kartu su jais į darbą, arba iš darbo. Konsekruotas ostijas kunigai suvyniodavo į audeklėlį arba į popierį ir darbo laiku, pasislėp-dami kur už medžių arba krūmų, suteikdavo Komuniją darbi-ninkams. Taip buvo daroma per trejus metus, iki vyskupas ir dalis kunigų buvo paleista iš katorgos (Šlt. 1936). – San-tanderio bažnyčioj (Ispanijoje) per 1936 m. pilietinį karą komu-nistai išgriovė altorius, statulas ir t. t. Švč. Jėzaus Širdies statula buvo taip stipriai pastatyta, kad raudonieji negalėjo jos nugriauti. Jie užnėrė virvę už statulos kaklo ir bandė ją iš-versti, bet vis veltui. Tada jie pastatė tam tikrą paaukštinimą, užlipo ant jos ir sudaužė (M. L. 1936, 44).

369. Grenlandiečių korporalas.

Norvegų karalius Olafas II (1015-30) grenlandiečius at-vertė į krikščionybę. Pradžioje XV šimtmečio artimųjų salų

gyventojai pagonys užpuolė Grenlandiją, ją nuteriojo, o daugumą gyventojų išsivedė į nelaisvę arba vietoje išžudė. Buvo sunaikintos ir krikščionių bažnyčios. Po daugelio metų kai kuriems grenlandiečiams pasisekė grįžti į savo žemę, bet jie jau neberado nei kunigų nei bet kokių bažnytinių dalykų. Tik vienas korporalas buvo surastas ir kasmet išstatomas prisiminimui paskutiniųjų šv. Mišių. Našlaičiai grenlandiečiai atkutę kreipėsi pas Šv. Tėvus Nikalojų V ir Inocentą VIII, prašydami parūpinti jiems dvasios tėvą. Sujaudintas tokiu grenlandiečių ištikimumu savo tikėjimui, Inocentas VIII paskyrė jiems naują vyskupą, benediktiną Motiejų (Fat. I, 534). – Apaštališkas Zanoros misijos administratorius, tėvas pranciškonas Medina, padarė įdomią, bet pavojingą kelionę į dar neištirtus Ekvadoro miškus (Vid. Amerikoje). Beieškodamas indėnų Jivaros giminės, atėjo ant Nangaricos upės kranto, kurią vos viename žemėlapyje rado pažymėtą. Upės kryptis buvo visai nežinoma. Nustatyti upės kryptį ir indėnų sodyboms ši drąsaus misijonieriaus kelionė turėjo didelės reikšmės. Jo planai ir foto nuotraukos sudarė vertingą medžiagą naujam šios upės srities žemėlapiui, kuris valdžios įsakymu buvo pagamintas. Ypatingas yra pranešimas, kurį tėvas Medina patiekia iš šv. Mišių, atlaikytų šioje tyrinėjimo kelionėje: „Tai buvo pirmoji Mišių auka, kuri ant gražaus miškais apaugusio Nangaricos upės kranto buvo atšvęsta. Kristus Karalius tarytum laikė ištisęs savo skeptrą viršum neišmatuojamos vienumos. Koks jaudinantis vaizdas! Čia tik ką ištirta upė su savo putojančiomis bangomis, ten toli nusitęsęs neįžengiamas miškas, kur išsiskleidę dar primityviškai gyvena indėnai ir laukia išganymo Evangelijos“ (Rt. 1935, 254).

370. Reikia daugiau Dievo bijoti...

Viseu, mažas Portugalijos miestelis, trumpu laiku pasidarė garsus. Minios žmonių suplaukdavo iš arti ir iš toli klausytis garsaus pamokslininko kun. Teotoniaus. Kartą per šventadienio pamaldas atvažiavo į tą miestelį Portugalijos karalienė su visais savo palydovais. Bažnytinės pamaldos tęsėsi kaip ir visuomet. Kun. Teotonius įlipo į sakyklą pamokslo sakyti. Pastebėjęs karalienę ir šalia jos sėdintį kunigaikštį Ferdinandą, perveriančiu žvilgsniu pažiūrėjo į juos. Ėjo kalbos apie nepadorų karalienės draugavimą su Ferdinandu. Ferdinandas, negalėdamas pakęsti pamokslininko žvilgsnio, nuleido galvą, o karalienės veidas paraudo. Mat kun. Teotonius stebėjosi, kad jie drįso viešai ateiti į Dievo namus, kai tuo tarpu visi piktinosi jų peiktinu gyvenimu. Kada pamokslininkas pradėjo kalbėti apie papiktinimus (jis nepaisydavo asmenų ir visuomet atvirai ir aiškiai smerkdavo nedorybes), karalienės ir Ferdi-

nando veidai iš gėdos ir rūstybės paraudo, ir juodu atsistojo ir išėjo iš bažnyčios. Kitą kartą kun. Teotonius rengėsi zakristijoje eiti šv. Mišių laikyti. Tik štai ateina karalienės pasiuntinys ir praneša, kad karalienė sustojusi miestelyje išklausti šv. Mišių ir prašanti paskubėti jas atlaikyti, nes jina svarbiu reikalu skubinantisi į Koimbros miestą. Teotonius, ramiai išklausęs pasiuntinio kalbos, tarė: „Pasakyk karalienei, kad Teotonius siunčia sveikinimus ir Dievo palaiminimą. Ir pasakyk jai, kad aš laikau šv. Mišias Karaliaus garbei, kuris yra didesnis ir man brangesnis už vi-us žemiškus karalius ir kunigaikščus. Ir dar pridurk, kad aš šv. Mišių laiko netrumpinsiu; ji gali ateiti ar neateiti“. Sugrįžęs pasiuntinys visa tai pasakė Karalienei, kuri susigėdusi išklausė šv. Mišių ir dar atsiprašė kunigą. Savo šventu gyvenimu kun. Teotonius pagarsėjo po visą Portugaliją. Jis mirė sulaukęs 80 metų amžiaus (R. 1933, 131) -- 1936 m. vasario paskutiniame sekmadienyje Taranto arkivyskupas atlaikė šv. Mišias italų povandeniniam laive, kuris nardė 30 metrų jūrų gilumoje. Pamaldos buvo skirtos už italų karius. Taip pat tose jūrų gilumose ta proga buvo pasakytas pamokslas, kuris buvo transliuotas per radio, ir jį galėjo girdėti visi ant žemės gyvenantieji. Tai pirmas kartas visoje pasaulinėje istorijoje, kad Eucharistiškoji Auka būtų atnašaujama jūrų gilumoje (Šlt. 1933, 11).

371. Labai naudinga pamokslų klausyti.

Kartą vieno vienuolyno broliukas skundėsi tėvui mokytojui, kad jis uoliai klausęs pamokslų ir kitokių pamokymų, tačiau vėl viską užmirštus ir jokios naudos negali turėti; jam pamokslų klausymas jokios naudos neduodęs. Tėvas mokytojas, norėdamas pirštu prikišamai parodyti, kad broliukas klysta, liepė jam paimti iš patvorio purviną bulvinį kioci (kerbelį, krepšį) ir juo atnešti vandens iš netolimo šaltinio. Broliukas mielai paklausė. Jis bandė vieną, antrą, trečią kartą; prisėmęs pilną kioci vandens, tekinas bėgo, bet vanduo per retą kiocio dugną tuoj išbėgdavo lauk. Pagaliau tėvas mokytojas sustabdė tą nevaisingą broliuko darbą ir paklausė: „Ar tas kiocis niekuo nepasikeitė?“ – „Nepasikeitė, tik pasidarė švaresnis, vanduo nuplovė purvą“. – „Matai, mano prieteliau, ir tavo dvasia yra panaši į šitą kioci. Nors vanduo per jį kiaurai išbėgo, bet vis dėlto tas vanduo švariai išplovė visus jo purvus. Taip pat ir tavo dvasia, nors ir negali savyje palaikyti klausomų Dievo žodžių, tačiau nuo tų žodžių ji kaskart tampa švaresnė, apsivalo nuo nuodėmių purvo. Tegū tave tatai nuramina ir paskatina ir toliau leisti savo dvasiai semtis sau gėrybių iš Amžinosios Tiesos Šaltinio (Šv. Pr. V. 1934, 2).
– Vienas labai mokytas teologos kiekvieną sekmadienį ir

šventadienį uoliai žiūrėdavo, kad nepraleistų neišklausęs pamokslų. Kartą jį kaž kas paklausė, kam jis taip griežtai paisas pamokslų klausymo, nes jis juk ir pats taip gerai, o net ir geriau ir nuodugniau žinas Dievo įsakymus ir krikščionišką mokslą už tą ar aną pamokslininką. „Taip, aš tą visa žinau“, atsakė tas mokytojas, „bet nevisuomet aš tą atsimenu“ (Šlt. 1935, 44).

372. Pasaulio sutvarkymas įtikino.

Visame pasaulyje žinomas gydytojas ginekologas Dr. Tomas Emmet, New Yorko moterų klinikos įsteigėjas, buvo vedęs katalikę žmoną, ir, jai einant į bažnyčią, jis dažnai ją palydėdavo, nors pats nepareikšdavo noro pereiti į Katalikų Bažnyčią. Vieną dieną Šv. Stepono bažnyčioj jis kartu su žmona klausė redemptoristų misijonieriaus pamokslų, kuriame buvo kalbama apie nepaprastai išmintingą pasaulio sutvarkymą. Tėvo pamokslininko išdėstymai Dr. Emmet'ui padarė tokių gilų įspūdį, kad jis paprašė leisti jam su misijonierium pasikalbėti, o netrukus po to, net ir žmonai to nežinant, priėmė katalikų krikštą, turėdamas jau 50 m. amžiaus (Šv. Pr. V. 1934, 8). – Vienas gydytojas labai kritikuodavo kunigų pamokslus. Apylinkėje mirus gydytojui, tam kalbėtojų įkyriam kritikui teko sakyti prakalbą. Po kunigo pamokslėlio jisai atsistojo kiek aukščiau ir visų nustebimui ištare: „Vardan Dievo Tėvo ir Sūnaus ir Šv. Dvasios. Amen!“ ir persižegnojo, tačiau tai padaręs pats sumišo, nes pasauliečiai savo kalbas nebūtinai turi taip pradėti, kaip kunigai pamokslus. Po persižegnavimo palaukęs valandėlę pratarė vėl: „Didžiai gerbiamos ir gerbiami!“ ir vėl tyli keletą minučių. Stovėjo stovėjo ir vėl tarė: „Didžiai gerbiamos ir gerbiami!“, o po pakartotino šio pasakymo dar ilgiau tylėjo. Tačiau sukaupęs visas jėgas smarkiau prabilo: „Gerbiamos ir gerbiami! Velionis... velionis... velionis... buvo geras žmogus. Amen!“ Po to įvykio niekas niekad daugiau nėra girdėjęs jo peikiant pamokslininkus ar kalbėtojus (Ž. Pr. 1935, 45).

373. Kada sekdamas kunigų pamokslus.

Rusų priespaudos laikais nė bažnyčioj kunigai nebūdavo palikti be globos: sargybiniams buvo įsakyta sekti kunigų pamokslus ir kas savaitę apie juos pranešti apskrities viršininkui. Kartais atsitikdavo ir tokių juokingų dalykų. Štai kunigas sakė iš Evangelijos pamokslą apie parisiejaus ir muitininko maldą bažnyčioje. Tarp ko kita kalbėjo: „Muitininkas stovėjo prie bažnyčios durų ir nedrįso nė akių pakelti į altorių, gailėjosi už nuodėmes ir mušėsi į krūtinę: Viešpatie, pasigailėk manęs, nusidėjėlio“. Sargybinis rusas, šiek tiek suprantas lie-

tuviškai, apskrities viršininkui davė šitokį raportą: „Aš stovėjau prie bažnyčios durų ir girdėjau kleboną N. N. štai ką kalbant: žiūrėkite, kas prie durų stovi (čia kunigas ranka parodė į mane), jis nedrįsta nė akių pakelti; jūs žinote, ko jis čia atėjęs; pasigailėkite manęs, sumuškite tą niekšą (podlecą). Tai girdėdami žmonės piktomis akimis sužiuro į mane, pajutau, kad bus bloga, ir sprukau iš bažnyčios“. Kunigas, sakęs pamokslą, buvo be galo nustebęs, kai valdžia jį nubaudė šimtu rubliu už įžeidimą sargybinio bažnyčioje su įsakymu vyskupui iškelti kleboną į menkesnę parapiją. Kai kuriose vietose sargybiniai būdavo žmoniškesni ir duodavosi paperkami: klebonas kas mėnuo mokėdavo sargybiniui 10 - 15 rublių ir pats ant savęs rašydavo apskrities viršininkui raportą, sargybinis jį tik perrrašydavo (Rt. 1936, 14). — „Knygnešio“ I t. (1926, 137-8) J. Sakalauskas pasakoja, kad jis Viduklėje vikaro kun. Rudoko pavyzdžiu ir pamokslais drauge su kitais panašiais padaužomis atsivertęs ir tapęs tikinčiu ir praktikuojančiu kataliku.

374. Mišios be kunigo.

Padolės Ukrainoje vienoje parapijoje bolševikai kunigą uždarė kalėjime. Bet tikintieji nesiliovė pamaldas ir toliau laikę. Jų naujosios pamaldos turėjo būti ženklas jų liūdesio ir drauge jų protestas Sekmadieniais jie renkas į bažnyčią gausingais būriais. Skambina pamaldoms. Susirinkus vienas išneša iš zakristijos bažnytinius rūbus (humerolą, albą, stulą, arnotą). Juos išdėsto ant altoriaus, kad tikintieji gyvai prisimintų kunigą, kurs turi stovėti prie altoriaus ir atnašauti nekruviną Auką ir pamaldoms vadovauti. Paskum pradedama dalis šv. Mišių giedoti... (Šlt. 1933, 36). — Visame pasaulyje pagarsėjęs medicinos profesorius Dr. Barsony apie save senatvę kartą pasakė: „Aš išvažinėjau visą Europą, buvau Afrikoj, bet aš neatsimenu savo gyvenime nė vieno sekmadienio, kuriame būčiau neišklauses šv. Mišių (Žv. 1936, 6).

375. „Vyšnių šventė“.

1432 metais aršieji husitai apsiautė Naumburgo miestą. Naumburgiečiams atėjo mintis pasinaudoti nekaltais vaikučiais. Jie savo vaikus aprengė gedulo drabužėliais ir pasiuntė juos pas priešų vadą Prokopą. Nors Prokopas buvo žiaurus žmogus, bet nekaltų vaikučių maldavimai suminkštino jo suakmenėjusią širdį. Prokopas apdovanojo vaikučius vyšniomis ir atsitraukė nuo Naumburgo. Tam įvykiui atminti naumburgiečiai kasmet iškilmingai švenčia vadinamąją „vyšnių šventę“. Tą dieną daromos vaikų procesijos. Vaikai pasipuošia žaliomis vyšnių šakomis, ant kurių kabo prinokę vaisiai, ir vaikšto po miestą (Fat. I, 396).

XXVIII. VYRAS IR MOTERIS

„Nesiskirk nuo išmanančios ir geros moteriškės“.

Ekli. 7.21.

376. Sutuoktuvų žiedas.

Visose krikščionių tautose sutuoktuvų žiedas laikomas gražiausiu amžino susijungimo ir tarpusavės meilės bei ištikimybės ženklu. Mūsų laikais sutuoktuvų žiedą vedusieji nešioja ant dešinėsios rankos ketvirtojo piršto. Senovėje žmonės sutuoktuvų žiedą nešiojo ant kairiosios rankos ketvirtojo piršto, ant kurio šiandien susižiedavusieji nešioja žiedą. Mat tuokart žmonės buvo tos nuomonės, kad į tą pirštą eina gysla tiesiog iš širdies. — Kai Rusijos caro Mikalojaus I vainikavimo proga dėl politiško nusikaltimo baronas Rosen'as buvo ištremtas į Sibirą, iš jo buvo atimti visi brangieji daiktai. Reikalaujant atiduoti ir auksinį žiedą, kurį Rosenas ant piršto nešiojo, jis atsakė: „Tai yra mano vestuvių žiedas. Jį galite gauti tik nukirtę man pirštą“. Šitie žodžiai sujaudino visus taip, kad pagaliau buvo nutarta jam tą žiedą palikti (Rt. 1933, 277). — Meilė-tai šviesūs ir šilti saulės spinduliai, kurie visa gaivina pasaulyje (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 223).

377. Sužadėtinių ištikimybė.

Iki šiol kinai griežtai laikosi moterystės papročių. Persiskyrimų jų tarpe beveik nėra. Persiskirti su žmona reikštų — užsitraukti nelaimių, vargų. Kas lieka ištikimas, susilauks daug laimės šeimynos gyvenime. Taojistų katekizme yra tokia istorija. Buvo kartą mokslininkas vardu Lintingši. Kuris laikas jis buvo susižadėjęs su viena savo kaimo mergaite. Tačiau vesti žadėjo tik tada, kai jis išlaikys paskutinius valstybinius egzaminus. Bet atėjus vedybų laikui, jo sužadėtinė apako. Atėjo mokslininko uošvis ir stengėsi jam įkalbėti, kad jis vestųsi kitą, nes jam kaip mokslininkui netinkanti akla žmona. Tada jis atsakė: „Jei vesiu kitą, kas galėtų man užtikrinti, kad ir ta neapaks? Todėl bus geriau, kad vesiu tą, su kuria susižadėjau“. Įvyko vestuvės. Abu jaunavedžiai gyveno laimingi ir patenkinti. Po kurio laiko Lintingši žmonos akys sugijo, ir ji regėjo vėl abiem akim. Netrukus šeima

susilaukė sveikų dvynukų. Abu gražiai užaugo ir vėliau buvo žymūs mokslininkai (Misijos, 1934, 3). – Malonumą gimdo kantrybė; bet ir kantrybę gimdo meilė. Mylėsi – viskas bus pakenčiama, bet koki storžievybė ir dar kas blogiau (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1935, 64).

378. Milijonai nesuviliojo.

Viena neturtinga katalikė mergaitė tarnavo milijonieriaus protestanto šeimoje. Mergaitė buvo labai graži, todėl šeimninko sūnus ją pamilo ir paprašė jos rankos. Bet išmintingoji mergaitė nesusigundė jaunikaicio turtingumu ir griežtai atsiskakė už jo tekėti. „Aš esu katalikė, o tamsta – protestantas. Mišrion moterysten aš neisiu už jokus pinigus“. Jokie prikabinėjimai nepalaužė jos tvirto nusistatymo. Ji mirė kaip varginga mergaitė, bet kaip ištikima Kristaus sekėja (Fat. I, 495). – Meilė be tikėjimo tėra ištižęs pasigailėjimas ir silpnas atlaidumas, kurie gelbėtiną žmogų dar stipriau pririša prie viso vargo priežasčių (Fr. W. Foersteris, Kristus ir gyvenimas, 1931, 60).

379. Meilė išradėja.

Spaudos išradimo gadynėje (15 šimt. pradžioje) Vokietijos mieste Harleme gyveno zakristijonas Kosteris. Tai buvo jaunas ir miklus žmogus, kurs mokėjo ant medžio ar akmens išpjaustinėti ar iškalinėti paveikslėlius ir antspaudus. Kosteris susipažino su viena mergaite ir ją labai pamilo. Norėdamas jai patikti, jis pradėjo davinėti jai įvairias dovanas. Kartą Kosteris išpiovė ant medžio mylimosios vardo raides. Darbas jam pasisekė. Įvyniojęs jį į popierį, nekantriai laukė šventadienio, kada galės pasimatyti su mylimąja. Šventei atėjus, Kosteris atvyniojo savo raides, žiūri – ant popierio kuo aiškiausiai stovi jo mylimosios vardas išrašytas! Čia jis suprato, kad iš raidžių, ant šviežio medžio išpiautų, ištekęjo sultys ir it dažais popieryje raides atžymėjo. Tai buvo tikrosios spaudos atradėjo Jono Gutenbergo pirmtakūnas. Nuo to laiko Kosteris ant medžio išpiaustinėdavo įvairius paveikslėlius ir net knygų puslapius (Jonas Gutenbergas, 1900, 20). – Juo daugiau žmogus atiduoda, juo didesnė ir tvirtesnė tampa jo širdis. Jei duodi pinigų, lieka tau mažiau; jei su viena žvake žiebi kitą, liepsna pasilieka tokia pat, kad ir tūkstančius žvakių būtumei įžiebęs. Jei daliji meilę, meilė tampa vis didesnė, juo daugiau jos išdalysi (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1931, 336).

380. 70 metų meilė.

Amerikos mieste Cincinati viena pora susituokė pralaukusi 70 metų, vyras turėdamas 90, o moteris 88 metus am-

žiaus. Prieš 70 metų abu karštai įsimylėjo, bet mergaitės tėvai neleido jai tekėti, o išsiuntė į Londoną pas gimines. Bernaitis iš širdies skausmo išvyko į vakarų Ameriką ir ėmė kasti auksą. Jam pasisekė, ir po ilgų metų laiko jis turtingas grįžo į savo gimtąjį miestą. Kai jo atvaizdas buvo įdėtas laikraščiuose, jis gavo laišką: „Jeigu esi tas pats Džekas Buitonas, kuris prieš 70 metų norėjo mane vesti, tai atsiliepk!“ Buitonas buvo tas pats ir nebuvo pamiršęs savo pirmosios meilės, nors jau tris sykius buvo vedęs ir vėl pasidaręs našlys. Jo mylimoji pasirodė esanti ištikima. Ji visus 70 metų neišėjo už vyro, vis galvodama apie savo Džeką (L. Ž. 1935, 165). – T ikra, gyva, laimės teikianti meilė tegali užsimegsti tik ten, kur yra dvi protingos būtybės. Dėliai to tikra meilė paprastai ir esti abišališka. Vienai kuriai šaliai pasirodžius neįtikimai, meilės santykis savaime nutrūksta, pasidaro nebesumezgamas. Nusikaltusioji šalis praranda teisę reikalauti meilės pareigos iš nekaltosios. To dėliai didelė pirmykštė tų dviejų būtybių meilė virsta dažnai didele, nebepašalinama neapykanta. Joks jų bendravimas pasidaro nebegalimas, nors nekaltoji pusė jokių savo gerų savybių dėliai to nepraranda (A. Jakštas, Pikto problema, 1935, 208).

381. „Ieškok manęs Jėzaus Širdies žaizdose“.

Kad palaimintas Eleazaras, Arijano grafas Provancijoje (Prancūzijoje), ilgai negrįžo namo iš savo žygių, jo dievobaiminga žmona Delfina pasiuntė pasiuntinį paklausti apie jo sveikatą. Grafas atsakė: „Esu sveikas, brangi žmonele; o jeigu mane norėtum regėti, ieškok manęs Saldžiausios Jėzaus Širdies žaizdoje, nes tenai yra mano buveinė, ir tenai mane rasi. Kitur veltui manęs ieškotumei“ (Filiotėja, II, 12). – Nė vienas kitas sakramentas nesiekia taip giliai į šeimos santykius, neturi tiek įtakos visuomenės santvarkai, kaip moterystė; ant jos, kaip ant pamato, remiasi tautos ir valstybės gerovė. Kokia – moterystė, tokia – šeima; kokios – šeimos, tokia – tauta; kokios – tautos, tokios – valstybės. Ji perdėm socialus sakramentas (Vysk. Paltarokas, Ganyt. Raštas XIII, 1935).

382. „Mors sola – tiktai mirtis“.

Suomijos kunigaikštis Jonas Vaza nenorėjo pripažinti savo brolio Ericho, Švedijos karaliaus, viršenybės, todėl už sukilimo rengimą buvo nuteistas mirti. Po kelių mėnesių sunkios kovos, pagaliau, savo pilyje Abo pasidavė. Nugabenus jį į Stokholmą, turėjo būti įvykdytas jam teismo sprendimas. Nenorėdamas per daug užrūstinti kitų savo brolių, Erichas pasigailejo Jono Vazos ir įsakė uždaryti jį visam gyvenimui Gripsholme. Netrukus atvyko į Stokholmą geroji Jono Vazos žmona Kata-

rina Jogailaitė ir paprašė Švedų karalių leisti jai apsigyventi su vyru. Karalius nustebeš tarė: „Ką tamsta, geroji ponia, galvoji? Juk tamstos vyras saulės šviesos nebeišvys!“ Katarina ramiai atsakė: „Aš tai žinau“. — „Be to, tamstos vyras dabar yra nebe garbingas kunigaikštis, tik didžiai nusikaltęs nelaisvis“. — „Aš ir tai žinau. Tačiau, ar jis būtų laisvas ar nelaisvas, kaltas ar nekaltas. Jonas Vaza visada bus mano vyras“. Sujaudintas tokio moters ištikimumo vyrui, Erichas leido Katarinai apsigyventi vienoje Stokholmo pilyje ir laisvai lankyti Joną Vazą. Vis dėlto Erichas jai tarė: „Kam tamstai taip susivaržyti ir išsižadėti visų jaunystės malonumų? Mano nuomone, kai valdinys nusikalsta savo valdovui, jis, patekęs į kalėjimą, tuo pačiu prasišalina iš viešojo gyvenimo ir atsipalaiduoja nuo „šeimos“. Vietoje atsakymo, Katarina nusimovė nuo piršto jungtinių žiedą, parodė jį karaliui ir tarė: „Štai, prašom skaityti, Jūsų Didenybė!“ Karalius paėmė žiedą ir perskaitė jame išgraviruotas raides: „Mors sola—Tiktai mirtis“. Tada Erichas leido Katarinai apsigyventi pas vyrą kalėjime, kur ji drauge su Jonu Vaza iškalėjo septyniolika metų, kol mirė Švedijos karalius Erichas—tada Jonas Vaza ir Katarina buvo išlaisvinti iš kalėjimo (Fat. I, 572-3). — Žmogaus jėga tuomet tepražišta ir lieka pašvęsta, kai iš jos išauga rūpestingoji ir veiklioji meilė (Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 406).

383. Laimingo šeimos gyvenimo pavyzdžiai.

Delavanų indėnai pasižymi gražiu ir taikiu šeimos gyvenimu. „Čia vyrai“, rašo vienas misijonierius, „labai myli savo moteris. Moterys gi iš savo pusės už tai jiems atsilygina darbštumu ir ištikimumu“. Vienas delavanų tautelės indėnas pėsčias nuėjęs 250 anglų mylių parnešti savo sergančiai žmonai aguročių. Bado metais kitas indėnas išjojęs į tolimą miestą parnešti savo žmonai maisto. Bet kadangi neturėjęs pinigų, tai už skrybėlę ryžių užstatęs savo arklį ir pėsčias grįžęs namo. Ir kitos indėnų tautelės pasižymi gražiais šeimos papročiais. Vienas keliautojas, aprašydamas Patagonijos indėnų papročius, tarp kitko yra pasakęs: „Viena gražiausiųjų šitų indėnų savybių—tai nuoširdi vyrų meilė moterims ir vaikams. Šeimyniškos nesantaikos čia labai retas daiktas. Kaip vyras myli savo žmoną, aiškiai mums parodo šis faktas, kad žmonai mirus, liūdesio kankinamas, vyras sudegina visą savo turtą* (Misijos, 1934, 3). — Meilės įrodymas yra elgesys (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 217).

384. Ištikimybė iki mirties.

Katalikų misijonieriai, skelbdami Kristaus mokslą pagonių šalyse, susiduria su didžiausiais pavojais, bet Dievo Apvaizda

padaa jiems išlikti gyvais. Lietuvis misijonierius kun. Ant. Sabaliauskas iš Indijos apie tuos pavojus rašo: Visokių jų yra, bet pikčiausi ir pavojingiausi visų tai tigrai ir leopardai. Kalnų ir girių palaukių gyventojai, jų prigąsdinti, turi net savo saugotojus dievus. Bekeliaudamas prie kiekvieno miško kaimo ar sodybos matai įvairaus dydžio, vieną šalia kito pastatytų, iš molio išdegtų ištisą plejadą (grupę) arklių, arkliukų. Jie, sako, saugoja kaimą nuo žvėrių. Deja, kas metai Indijoje, į nieką neatsižvelgdami, jie pagrobia keletą tūkstančių žmonių aukų. Štai kartą pavakariu atvykau į prie kalno šlaito, didelio miško palaukėje, stovintį Čengamo kaimą. Gatvėse viešpatavo kurti tyła. Niekur nesimatė nė gyvos dvasios. Durys visur užsklęstos, ir jau visi miegojo. Mat, tą kaimą kada-nėkada aplanko tigras. Ilgai nelaukęs, ir aš užsidariau į mažą koplytėlę ir laukiau rytojaus dienos. Galinėje Čengamo lūšnelėje, pačioje pamiškėje, gyveno su savo žmona ir dviem vaikučiais jaunas, juodas, stiprus, energingas ir pavyzdingas katalikas, vardu Mutas. Štai jau ir pats vidurnaktis. Mutas saldžiai miegojo ant žemės, prie keliais kuolais iš vidaus užremtų durų. Jo žmona ir vaikai ilsėjosi kitoje seklyčios pusėje. Pačiu įnakčiu kažkas, sako, girdėjęs, tigro staugimą, palydėtą lūžtančių lentų ir kuolų bildesiu. Kaip ryto metą paašikėjo, tigras, užšokęs ant stogo, stipriais nagais įsilaužė į vargšo Mutaus lūšną. Jis, pabudęs, tuoj suprato nepaprastą sau ir visiems saviškiams gresiantį pavojų. Su visu smarkumu buvo bepuolęs lauk, bet duris parėmę basliai kliudė taip staigiai apsidirbti. Tuo tarpu tigras, atsiplėšęs stoge skylę, stryktelėjo į vidų. Ieškodamas ir rinkdamasis sau pirmąją auką, atsistojo ant paskutinių kojų, ugningomis akimis ir išžiotais nasrais dairydamasis aplinkui. Kūtės gale mirties baimės apimta motina spaudė prie krūtinės savo du mažutėlius. Tigras, vienu šuoliu pripuolęs, baisiomis letenomis sučiupo vieną vaikutį. Mažoj paskutinis priešmirtinis klyktelejimas tarsi peiliu pervėrė Mutaus širdį. Visa berkuliška (Herkulės – graikų mitinis didvyris) savo jėga jis išvertė duris ir puolė laukan. Žaibo greitumu stvėrė lauke šalia trobos gulinčią smailiu galu ilgą, storą geležį, vėl puolė į vidų, užtrenkė duris, ir mažoje asloje prasidėjo žūtbutinė kova. Tigras, jį išvydęs, paliko valandėlei savo jau paskerstą auką ir žvilgterėjo į Mutą drąsiausio žmogaus širdį šiuurpiu veriančiu žvilgsniu. Tuo tarpu Mutas giliai atsiduso ir, abiem rankom nusitvėręs geležį, puolė ir juo smogė tigrui... Iešmas pervėrė žvėries šonus. Pasigirdo baugus ir garsus kriokimas; tigras svirdamas puolė dar ant Mutaus ir letena perbloškė jį žemėn. Taip ir buvo baigta kova. Kiek pasivartęs, tigras pakratė kojas. Visas tas' vaizdas tetruko ke-liolika sekundžių. Nakties tyła vėl grįžo su savo baugiais

šešėliais. Bešvintant kaimynai, baimės drugio krečiami, atbėgo pas mane ir su ašarotomis akimis pasakojo praėjusios nakties tragediją. Nieko nelaukdami, leidomės į Mutaus kūtelę. Įėję į vidų, išvydome šiurpų vaizdą: nudobtas tigras gulėjo užviręs ant papiauto mažo vaikučio lavono, motina išvirtusi, be žado, tysojo šalia sūnelio ir tigro. Mutas sudraskytu veidu ir krūtine buvo irgi tigro pritrenktas. Čengamo vyrai tuoj nunešė jį į ligoninę, palaidojo vaiką, o tigro odą pats Mutas pakiau padovanojo misijonieriui. Paklausus Mutaus, dėl ko nešaukė pagalbos ir ar nebijojo pats mirties, su visu širdies paprastumu atsakė: „Kaimynai, labiau už mane bijodami, nebūtų atbėgę padėti. Aš, savo žmoną vesdamas, pažadėjau būti jai ištikimas. Be žmonos ir vaikučių nenoriu nė gyventi. Dėl to pasiryžau apginti juos, arba pats drauge su jais žūti“ (Rt. 1935, 116). – „Geros moteriškos vyras laimingas, nes jo metų skaičius dvigubas“ (Ekli. 26,1).

385. Fanatizmo auka.

Senas indų paprotis po vyro mirties deginti našles, dėl valdžios bausmių ir misijonierių įtakos, smarkiai nyksta. Nepaisant to, žiaurios šio nusikaltimo scenos kartais dar atsinaujina. 1935 m. pabaigoje viena jauna moteris tapo našlė. Negalėdama gauti tėvų leidimo viešai susideginti, ji užsidarė į kambarį, sulaistė žibalu savo rūbus ir padegė. Vargšė moteris greit buvo praryta liepsnų. Šitas tragiškas įvykis nėra tai visiško nusiminimo pasėka, kaip tai dažnai pasitaiko Europoje, bet religinio fanatizmo (Misijos, 1936, 2). – 1936-III-1 d. Ofenburge (Vengrijoje) buvo surengtos pirmos iškilmingos „pagoniškos vestuvės“. Vestuvių aikštėje buvo sukrauta didelis laužas ir įsmeigta vėliava, papuošta arklio uodega. Užkūrus laužą, pagoniškosios sekto dvasiškis sukalbėjo, senųjų vengrų paprotį sekant, maldą dievaičiui – saulei. Paskum jaunieji buvo sujungti „kraujo jungtuvėmis“, t. y. išleista abiem jaunavedžiam iš rankų kiek kraujo ir išlieta ant degančio laužo. Po šitos apeigos šoko per degantį laužą apeigą atlikęs pagoniškas „kunigas“, po jo tą patį padarė jaunavedžiai ir visi kiti vestuvių dalyviai. Prie tokių tai paikysčių priveda perdėtas nacionalizmas (Šlt. 1336, 19).

386. Užsispyrimas – šeimos nelaimė.

Didysis pedagogas (mokytojas) Fr. W. Foersteris rašo: „Esu skaitęs apysaką apie vienus Šveicarijos ūkininkus, kad vyras ir žmona kas vakarą prieš užmigdami, drauge kalbėdavę Tėve mūsų. Kartą juodu susipykę dėl kaž kokio piniginio dalyko ir visą dieną nesikalbėję. Ir vakare, kiekvienas savo lovoje gulėdamas, laukę plakančia širdim, ar kitas nepradės.

Tuomet viskas būtų buvę gerai ir būtų išmesti tie kerėjimai, kurie glūdėjo jų lūpose. Bet nė vienas negalėjęs nusigalėti, tačiau kiekvienas troškęs, kad antrasai jį prakalbintų; taip užmigę juodu tylėdami pirmą kartą savo amžiuje. Dėl šito plyšys vis augęs – ir pagaliau juodu gyvenę su kits kitu, kaip svetimi žmonės (Mokėk gyventi, Foersteris, 1934, 57). – „Geriau gyventi tuščioje šalyje, kaip su vaidinga ir rūsčia moteriške“ (Pat. 21,19).

387. Mirtis dėl musės.

Viena prancūzų pora Paryžiuje gyveno nesantaikoje ir nuolat bardavosi. Kartą žmona, norėdama supykinti vyrą, į alaus stiklinę įmetė musę. Vyras taip supyko, kad, griebęs stiklinę, metė ją į žmoną. Sviedinys buvo taip nelaimingas, kad įlaužė žmonai galvos kiaušą, ir ji netrukus mirė (Vakarai, 1936, 262). – „Trys dalykai patinka mano dvasiai; jie giriami Dievo ir žmonių: tai santaika tarp brolių, meilė tarp artimų ir gerai sutinką tarp savęs vyras ir moteris“ (Ekli. 25,1-2).

388. Moterysčių išskyrimas – pramonė.

Amerikos Jungtinių Valstybių Nevados štate (valstybėje) labai lengvai išskiriamos moterystės. Ten jungtuvės – tuščias formalumas, kurios kaip lengvai sudaromos, taip lengvai ir išardomos. Iki 1926 m. norintieji išsiskirti turėdavo tame štate išgyventi ne mažiau kaip šešis mėnesius. Dabar gi tam užtenka šešių savaitių. Išsiskyrimų priežastys gali būti menkiausios. Dažniausiai nurodomas „žiaurumas“, kuriuo gali būti, pav., stipresniu balsu prašnekėjimas į žmoną. Nenuostabu, kad mažas Reno miestas išgarsėjo ne tik Amerikoje, bet ir už Amerikos ribų. Čia atvykstantiems atlikti išsiskyrimo 6 savaitių „rekolekcijų“ įrengti puikiausi viešbučiai su visokių pramogų įrengimais: jodinėjimai, teatras, golfas, žaidimai ir t.t.

Didžiausias pajamas turi išskyrimų įstaigos. Kiekvieniems 70 Reno gyventojams tenka po vieną valdininką, kurių 90% verčiasi moterysčių išskyrimais. Išskyrimų honoraras (atlyginimas) siekia nuo 250 iki 400000 dol. Kaip čia visa lengvapėdiškai daroma, rodo tai, kad 50% Reno persiskyrusių moterų čia pat vėl susituokia (P. G. 1935, 24). – Išimtiną žmogaus gyvenime rolę vaidina ne moters kūnas, bet pati moteris, su savo siela ir širdimi, moteris drovi, kukli, šventa, o ne apnuoginta (A. Jakštas, Meno problema, 1931, 113).

389. „Šėtonas papuošė savo dijadėmą“...

1884 m. liepos m. 27 d. Prancūzijoje buvo paskelbtas persiskyrimų įstatymas. Jau pirmaisiais įstatymo galiojimo metais persiskyrė 1657 vedusiųjų poros. Kitais po to metais

tais skaičius pakilo iki 4123. Ir taip pastoviai augo iki 1912 m. Tais metais jis siekė 16423. Didžiajam karui užėjus, ir persiskyrimų, žinoma, buvo mažiau. 1915 m. jų bebuvo tik 1952. Tačiau 1919 m. vėl prasideda kilimas: persiskyrimų skaičius pasiekė 19465. 1920 m., kada prasidėjo džiazas, „epileptiškų“ šokių, trumpų sijonų ir suvyriskėjusių moterų gaidynė, „šėtonas papuošė savo dijadėmą (galvos papuošalą) 41279 persiskyrimais“, kaip rašė prancūzų laikraštis „L’Intransigeant“ persiskyrimų įstatymo 50 metų sukakties proga. Kitais metais prasideda svyravimas, tačiau persiskyrimų niekada nebuvo mažiau, kaip 21592 (1924). 1931 m. būta 28505 (Rt. 1934, 240). – Prieš keletą metų Paryžiuje rasta viename bute užsinuodijusi gazu moteris ir dvi jos dukrelės. Moteris, negalėdama pakęsti suardyto gyvenimo, pradėjus jos vyrui atsiskyrimo bylą, nutarė mirti. Iš vakaro pasigabeno iš pensionato dvi savo dukreles ir nakčia atsuko deginamo gazo kranelį. Rytą šeimininkas, pajutęs koridorių stiprų kvapą, pranešė gaisrininkams, kuriems įsilaužus užsinuodytųjų atgaivinti jau nebepavyko. Tai vaisius civilinės metrikacijos, kuri Prancūzijoje jau senai veikia (Šlt. 1933, 46).

390. Keista meilė.

Prieš 60 metų L. Green iš Wotono (Anglijoje) įsimylėjo jauną gražią mergaitę, kuri gyveno Glymptone, už kelių kilometrų nuo Wotono. Abu savo gimtuosius kaimus taip mylėjo, kad nė vienas jų nenorėjo iš ten išeiti. Greenas savo mylimąją Emiliją lankydavo kiekvieną sekmadienį, stengdamasis ją prikalbėti, kad vyktų su juo į Wottoną. Emilija gi prikalbėjo, kad jis pasiliktų pas ją Glymptone, ją vestų ir abu laimingai gyventų. Abu vienas antrą nepaprastai mylėjo, bet abu buvo dar didesni užsispyrėliai. 1936 m. Emilija, sulaukusi 76 metų amžiaus, pasimirė. Sužinojęs apie jos mirtį, iš širdies skausmo mirė ir jos 82 metų jaunikis (Rt. 1936, 14). – „Amerikos Gydytojų Draugija“ grynai mediciniškais sumetimais neigiamai atsiliepė apie sterilizaciją: ja neišnaikinsi išsigimėlių! Šiandien niekas neįrodo, kad iš tokių ir tokių tėvų būtinai gims silpnadvasiai vaikai. Anglijoje nesenai buvo tyrinėta 103 silpnadvasiai tėvai, turėję 338 vaikus. 110 vaikų, tiesa, buvo silpnadvasiai, bet kiti buvo visi normalūs, o 78 net genialūs. Iširta ir 616 normalūs tėvai, turėję 1032 vaikus, iš kurių 86 buvo silpnadvasiai. Tokiu būdu, pirmuoju atveju sterilizacija būtų apsaugota nuo 110 silpnadvasių, bet tuo pačiu būtų netekta 78 genialių žmonių. Antruoju atveju vis vien nebūtų apsaugota nuo 86 silpnadvasių. Dar duoda pavyzdį, kad prasikaltėlis Dilingeris kilęs iš sveikų tėvų, o prezidentas Linkolnas iš silpnų (P. G. 1935, 10).

XXIX. GERIAUSIOJI MOTERIŠKĖ

„Paiškas žmogus niekina savo motiną“.

Pal 15.20.

391. „Kas savo tėvų negerbia, nevertas gimti“.

Majoras Kurzhagenas ypač buvo mėgiamas ir mylimas karininkų tarpe dėl savo nuoširdumo ir paprastumo. Kartą po laimingai nusisekusių kautynių, už kurias daug nuopelnų teko majorui Kurzhagenui, buvo jo namuose puota. Tarp kitų aukštų svečių prie stalo sėdėjo ir du senyvi kaimiečiai. „Kas jie yra?“ paklausė vienas išdidus karininkas. „Tai majoro tėvai“, paaiškino kažin kas, o patsai majoras atsakė: „Matote, mano ponai, pirmiau, negu tapau Jo Didenybės majoru, aš jau buvau jų sūnus, o tai laikau ne mažesne garbe, negu būti majoru“. — „Tai tiesa“, tarė generolas von Zieten, „kas savo tėvų negerbia, tasai nevertas gimti“ (Karys 1935, 37). — Tėvų namai yra aukščiausioji lavinimosi įstaiga kiekvienam žmogui — tik reikia mokėti surasti progų (Foersteris, Mokėkgyventi, 1934, 331).

392. Motinos Diena.

Šiandien beveik visos civilizuotos tautos rado reikalinga minint motinos dieną iškelti jos didelius nuopelnus, pasiaukojimą savo vaikams, šeimai, kraštui, tautai. Australijoje dar prieš Didįjį Karą Motinos diena būdavo gražiai minima. Paskiau 1912 m. paseka Anglija, Prancūzija. 1918 m. U. S. Amerika. Po to šį gražų motinos meilės simbolį (ženklą), sutaukinantį vaikus, keliantį šeimos garbę, tautos pasididžiavimą, įsiveda visos kitos valstybės. Lietuvoje motinos diena minima nuo 1929 metų. — Motina — gražiausias, mylimiausias, bet kartu liūdniausias vardas. Kas mus išugdė? Kas kursto šeimoje laimę? Kieno gilesni kasdieniniai kentėjimai? Tai visa glūdi motinoje. Rusų poetas Lermontovas vienoje savo eilėse mini aukas, kritusias mūšio lauke. Tas aukas — nuo žaizdų mirusiųsiuosius dažnai užmirštama ir tai gana greit. Ar visi juos užmiršta? Poetas atsako: „Deja, žmona vyrą, draugas draugą užmiršo. Bet yra pasaulyje siela, kuri niekuomet neužmirš kritusio sūnaus, dukros. Ta siela yra — motina“. Tai ir nenuostabu, kad tokios motinos ir vaikai negali užmiršti. — Pulk. Aleks. A. Uspenskis savo Didžiojo karo atsiminimuose pasa-

koja matęs pats tokį vaizdą: „Negaliu užmiršti kai kurių arti manęs buvusių sužeistų karininkų ir kareivių su išplėšytais viduriais arba sutrupintomis kojomis! jie baisiai dejavo ir šaukė. Vienas jaunuolis kareivis, kai perbėgdamas pribėgau ligi jo, raitėsi mirties agonijoje ir šaukė „mama, mama!“ (Rt. 1936, 100).

393. Jūra ir motinos meilė neišsemiamos.

Kartą kaimietis su išminčium sėdėjo pajūryje ir draugiškai kalbėjosi. „Ką tai reiškia, išminčiau?“ paklausė kaimietis. „Aš daug kartų įžeidžiau savo motiną, o ji man vis dovanoja. Aš taip negalečiau padaryti“. Išminčius nieko kaimiečiui nepaaiškino, tik liepė jam paimti kibirą ir semti iš jūrų. „Ką tai reiškia, išminčiau?“ nustebęs paklausė kaimietis. „Aš gi niekuomet jūros neišsemsiu“. – „Jūra ir motinos meilė abidvi yra neišsemiamos, todėl ir įžeidimus motina su meile atleidžia savo vaikui“, paaiškino išminčius (Žvaigždutė, 1933, 23). – Tėvas, tiesa, yra šeimos galva, bet motina yra šeimoje tuo, ant ko galva ilsisi ir kas galvą kreipia į tą ar kitą pusę. Vysk. Ketteleris sako: „Nori gerai išauklėti savo parapijos vaikus? Parūpink jiems gerą motiną!“ (T. K. 1932, Str. 325).

394. Motinos paaukota žvakė.

Tai atsitiko gana senai, anais nelaimingaisiais laikais, kai daugelis Lietuvos gyventojų buvo likę liuteronai ir kalvinai. Viena dievobaiminga motina davė pasauliui dešimtį vaikų. Tik nelaimė, vienas po kito išmirė. Pagaliau ji suprato, jog tai yra Dievo rykštė, baudžianti ją už tai, kad ji visus savo vaikus leido krikštyti protestantų kunigui. Todėl ji davė sau žodį nuo šiol nebedaryti daugiau šios klaidos. Ir kai ji sulaukė vienuolikto vaiko, reikalavo, kad jį pakrikštytų katalikų kunigas. Naujagimis gavo Jono vardą. Joneliui augant, motina kasmet aukodavo bažnyčiai didelę žvakę, kad tik Dievas išsaugotų jai šį sūnų. Dievas išklausė motinos maldą. Užaugęs, Jonas atsisveikino su savo mylimąja motina ir įstojo Vilniuje į Jėzaus Draugiją. Tai įvyko 1609 metais Švenčiausios Panelės Dangun Ėmimo šventėje. Po kiek laiko, išsiilgusi motina aplankė savo sūnų naujokyste. Ta proga sūnus paklausė, ar ji šiomet jau paaukoko Dievui pažadėtą žvakę. Motina šypsodamasi jam atsakė: „Dabar tu pats būsi ta žvakė, kurią esu pažadėjusi Dievui; man jau nebereikia aukoti kitos“. Ši gyvoji žvakė degė Lietuvoje Dievo garbei penkiasdešimt metų, apšviesdama tamsybėse klajojančias žmonių minias. Vilniuje Jonas buvo Šv. Jono bažnyčios pamokslininku, paskum gi kelelių namų rektorium - valdytoju. Jo vardas ir šiandien dar neužmirštas. Jis minimas visuose mūsų literatūros vado-

vėliuose, nes Jonas parašė svarbių knygų. Taip mums pasakoja istorija apie jėzuitą Joną Jaknavičių ir jo motiną (Žv. 1934, 12). — Kas aš esu ir kuo galiu tikėtis būti, už viską esu dėkingas savo motinai — yra pasakęs kilęs iš neturtingų tėvų didysis J. A. V. prezidentas Linkolnas.

395. Šimtus verstų ėjo, kad sūnelį pamatyti.

Simanas Daukantas gimė Telšių apskr., Kalvių sodžiuje. Jo tėvai buvo taip pat ūkininkai. Pirmuosius mokslus S. Daukantas ėjo Žemaičių Kalvarijoje, keturklasėje Dominikonų mokykloje. Baigęs ją ir susipykęs su namiškiais, jis pėsčias iškeliavo į Vilnių. Ten baigė gimnaziją ir universitetą; paskum išvažiavo į užsienį, kur po visokius archyvus rinko medžiagą Lietuvos istorijai. S. Daukantas daug pasidarbavo Lietuvos naudai ir parašė svarbių mokslo veikalų. Daukantui dar Ž. Kalvarijoje besimokant, prasidėjo choleros epidemija. Atėjo gandai, kad Kalvarijoje visi mokiniai serga ta baisia liga. Sužinojo S. Daukanto tėvai. Motina ilgai verkė, gailėdamasi savo Simano, bet tėvas, esą, buvęs ant sūnaus piktas, kad jis atsisakė būti kunigu. Motinai lankyti sūnų neleides. Tad kartą motina, niekam nieko nesakiusi, išėjusi pėsčia. Išėjo su ryšulėliu ir keliais rubliais. Kai ji pasiekė Ž. Kalvariją, buvo tiek nuvargusi, su kruvinomis kojomis, kad vos bepaėjo. Susiradusi savo sūnų ėmė kruvinomis ašaromis verkti: „Šimtus verstų ėjau, kad tik tave, sūneli, pamatyčiau; maniau, kad tu jau miręs“. Visi stebėjosi tokiu dideliu kaimietės kantrumu, pasiryžimu ir pasiaukojimu („Lietuvių Balsas“, Ryga, 1936, 21). — Viena gera motina tiek verta, kiek šimtas mokytojų (Gerbert).

396. Vyskupas pagerbė motinų.

Tais laikais vyskupai būdavo tituluoti (paveldėtos garbės) aristokratai (didikai). Apie paprastą kaimietį vyskupą veik niekas ir negalvodavo. Kai pasklido žinios, kad vyskupu bus iššventintas kun. Motiejus Valančius, sujudo visi Lietuvos didikai. Petrapilį ir kitur jie darė visokias intrigas, kad tik Valančius nebūtų iššventintas. Ypatingai buvo piktas kun. Gedvilas, kuris dvarininkų buvo numatytas kandidatu į vyskupus. Tačiau Valančiaus gabumai ir lietuviškas taurumas viską nugalėjo. Petrapilį, anot senų kunigų pasakojimo, buvo suruoštas susipažinimo balius su naujai iššventintu vyskupu, kuriame dalyvavo daug aukštų dvasiškių, profesorių ir rusų valdiškosios ponijos. Lenkai didikai nutarė Valančių pažeminti. Papirkę policiją, stačiai nuo lauko sugriebė vyskupo motiną ir atvežė į Petrapilį. Tuo metu, kada visi sėdo prie stalo, staiga atsidarė durys, ir į salę įėjo sumišusi, drebanti

šimtakvoldė senutė. Aristokratai net išsižiojo. Vyskupas pažinodavo motiną ir tuojau sumetė, ko tuo norima pasiekti. Jis pakilo nuo stalo, priėjo prie jos ir, pabučiavęs ranką, tarė: „Tai mano geroji motina. Prašau visus susipažinti.“ Visi susigėdo, nes visi svečiai motiną sveikino ir paprašė prie stalo (Rt. 1935, 113). – Tik darbai įrodo meilės galią (Goethe).

397. 50 rykščių už motinos nusikaltimų.

Kaukaziečius tarp 1840–1860 metų valdė geras ir teisingas sultonas Šamyl'ius (Schamyl). Jis kovojo su visomis puslaukinių kaukaziečių ydomis. Už ypatingai jų pamėgtus kyšius ir papirkinėjimus Šamyl'ius įsakė smarkiai bausti: kas atves pas jį pirmą kartą nusikaltusį papirkinėjimu, tas gaus 50 rykščių. Deja, pirmoji bausmė turėjo būti įvykdyta Šamyl'io motinai. Šusikrimtės valdovas tris dienas ir tris naktis neišėjo iš savo palapinės. Jame kovojo teisingumo ir sūniškos meilės jausmai. Pagaliau Šamyl'ius pasirodė savo valdiniams ir įsakė atvesti motiną į bausmės vietą. Kai kariai jau buvo bekertą nusikaltėlei pirmą smūgį, Šamyl'ius ūmai užstojo motiną ir įsakė 50 rykščių jam atskaityti. Po paskutinio smūgio Šamyl'ius išdidžiai išsitiesė ir tarė miniai: „Dabar galite išsivaikščioti, įsakymas įvykdytas, paties valdovo krauju nusikaltimo dėmė nuplauta“. Nuo tos dienos nebepasikartojo jokie papirkinėjimai ir kyšiai. Patirto išpūdžio liaudis niekad neužmiršo (Fat. II, 132). – Santykiai su tėvais yra didelis egzaminas, kuriame žmogus išigyja subrendimo ar nesubrendimo pažymėjimą visam gyvenimui ir likimui (F. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 324-5).

398. Mažasis didvyris.

Plačiomis jūromis plaukė didžiulis laivas į tolimą laimės šalį. Ketvirtos kelionės dienos rytas išaušo gražus. Žmonės išėję ant laivo lubų grožėjosi saulėtekiu. Taip jiems besigrožint, kažkas griausmingai sušuko: „Gaisras, gaisras! Gelbėkitės!“ Tuojau sugaudė milžiniškas nelaimę skelbiant varpas, kurį išgirdę visi turėjo skubėti ant laivo lubų. Žmonės sujudo; kilo verksmas, vaitojimas, maldos... Iš mašinų dalies pradėjo veržtis ilgi vingiuoti ugnies liežuviai. Jūrininkai stebėtinu vikrumu nuleido į vandenį gelbėjimosi laivelius ir kaip mat perkėlė ten visus žmones. Jau rengėsi irtis su pilnomis valtelėmis nuo degančio laivo, kai staiga ant laivo viršaus užbėgo apdegusiais rūbais moteriškė, šaukdama: „Žmonės, žmonės! Gelbėkite – žūstu!“ Bet jūrininkai nebeturėjo kur jos dėti. Staiga pašoka iš vienos valtelės kokios 15–16 metų berniukas ir nutvėręs nuo laivo žemyn nuleistą virvę skubiai užkopia į viršų. Tai buvo žūstančios moteriškės sūnus. „Leiskis, mamyte, ten apa-

čion į mano vietą, o aš liksiu tavo vietoje. Aš noriu tave išgelbėti..." Nešoko nudžiugusi motina žemyn, bet priglaudusi sūnų prie krūtinės karštai pabučiavo ir suklupo drauge su sūnumi. Iškėlus rankas į dangų garsiai meldėsi. Tuo tarpu susiūbavo laivas... ir abu žuvo jūrų gelmėse („Šaltinėlis" 1983, 12). — „Kaip gi didi negarbė tam, kurs apleidžia tėvą, ir Dievo prakeikimas, kas erzina motiną!“ (Ekli 3,18).

399. „Nukirskit man koją!“

Dr. Jonas Basanavičius, lietuvių tautos atgimimo patriarchas, visai mažas būdamas, sunkiai susirgo. Ožkabūdžių kaimo „daktarkos" nutarė, kad jam daugiau niekas negelbės, kaip tik juodoji, spirite mirkyta gyvatė. Bet kas eis gyvatę pagauti? Motina. Pasiėmusi įskeltą alksnį, ji išėjo toliau į balas ieškoti gyvatės savo sūnui vaistų. Namiškiai laukė, nesulaukė. Pradėjo temti. Išbėgo ieškoti. Visai netoli namų pamatę ją einančią, vos bepaeinančią. Ji buvo gyvatės įgelta į dešinę koją. „Nukirskit man koją“, dantis sukandusi prašė motina. Supuolė visas kaimas. Atvežė gydytoją, kuris vargšę motiną vos šiaip taip iš mirties išgelbėjo („Lietuvių Balsas“, Ryga, 1936, 21). — Ar yra žmonių kalboje žodis meilingesnis, saldesnis, brangesnis už žodį „motina“? Jame yra sudėta visa ta meilė, kokia tik besutelpa žmogaus širdyje, visas švelnumas, koks tik yra žmogaus pasiekiamas šioje žemėje, visas tas užmiršimas savęs dėl kitų, koks tik yra žmogaus pakeliamas (M. Pečkauskaitė).

400. Sugėdintas jaunimo piktintojas.

Šv. Jono Bosko motina Margarita buvo nesvyruojanti ir nesibijanti tų žmonių, kurie iš jos tyčiodavosi, kurie būdavo kurti jos išmintingiems patarimams. Vieną sekmadienį jiėjo su savo vaikais į bažnyčią. Prie vieno namo stovėjo maždaug apie 15 ar 20 vaikėzų ir vienas aukštai išriesta galva senis apie 60 m. amžiaus, kuris už vagiliavimą buvo metus sėdėjęs kalėjime. Jis pasakojo bjauriausius atsitikimus, sėjo į visas šalis kvailus juokus, kad pilka praeinančioji publika kvatotų. Margarita iš gėdos paraudo ir rimtu tonu perspėjo vyrą. „Ko norite jūs iš manęs?“ atsakė senis, į ją kreipdamasis. „Ar jūs būtumėt patenkintas“, atsakė tyliai Margarita, „jei jūsų vaikai kalbėtų taip, kaip jūs kalbate?“ — „Ką norite jūs tuo pasakyti?“ klausė senis, lyg susigėdęs. „Ar tie dalykai yra blogi ar geri?“ kreipėsi Margarita: „Jei jie blogi, tai kam kalbate apie juos“. — „Vaje, kokia kilni jūsų sąžinė! O kas jums galvoj! Kas gali užginti taip kalbėti? Ką kiti kalba, tą ir aš galiu kalbėti“. — „Ar jūs manote, kad, jei visi taip kalba, tai jau ir tiesa? O ne, tai dar didesnė netiesa, tai nuodėmė! Jei jūs į

pragarą žengiate, ką padės, jei kiti tokias kalbas kalbės, kokias dabar pliauškiate?" Senis užpyko. Jis prisikišęs prie Margaritos veido ironiškai juokėsi, o jo klausytojai taip pat pritarė. Margarita nesileido save išjuokti ir sušuko: „Gėdykitės, kad tokioje senatvėje, sulaukęs baltos galvos, drįsti taip piktinti jaunuosius, kuriems turėtų šviesti pavyzdingu elgesiu!" Taip kalbėdama ji įžengė į bažnyčią. Tada ji pasakė savo vaikams: „Jūs žinote, kaip aš jus myliu. Bet jei aš žinočiau, kad jūs tokie būsite, kaip šis baltagalvis senis, norėčiau, kad Dievas jus atsiimtų nors ir šią valandą" (N. Vaid. 1935, 5-6). — Jau laikas, kad žinotume, juk tauta sveikėja ir taurėja tikrai su savo moteriškomis. Vyrai galėtų būti ir tikrai garbingi, didingi, teisūs, išmintingi ir skaistūs, bet jeigu moterys pasiliktų negarbingos, niekšės, melagės, vagilės, kvailutės, neskaisčios, tauta nuolatai menkėtų. Naujosios kartos visuomet yra, kokios jų motinos buvo. Dvasinis moterų lygis yra daug reikšmingesnis tautos kraujui negu vyrų (Vydūnas, L. A. 1936, 449).

401. „Aš už jį mirsiu!"

Motinos meilė tokio brangumo kaip gyvybė, net ir už savo gyvybę brangesnė. Tokią didelę meilę net ir iki mirties pasiaukojimą gražiai aprašo vienam savo pasakų cikluje poetas K. Inciūra. Vedė miriop pasmerkta jį. Tas, kurio valioj buvo sprendimas atmainyti, išėjo iš minios priešakin ir tarė: „Šis jaunikaitis nevertas vadinti kraugeriu žvėrimi: šimtus nekaltųjų jis atskyrė iš šito pasaulio, bet jeigu jūsų tarpe atsirastų nors vienas, kurs ryžtųsi už jį mirti, pasmerktasis bus laisvas". Minia ėmė trauktis ir laukti jo mirties. Traukėsi ir tos, kurios kadaise jį mylėjo, traukėsi ir tie, kurie buvo jo mylimi ir kurie buvo geriausi jo bičiuliai. Staiga minioje pasigirdo klaikus šauksmas; prie budelio pribėgo sena apiplyšusi moteriškė ir sukliko: „Aš už jį mirsiu!" Moteriškė krito prie jaunikačio kojų negyva. „Motina!" kaž kas suriko siaubo paimtoje minioje. Motina — vien tas žodis daugelį išgelbsti nuo pražūties (At. Sp. 1936, 4). — 1908 m. spalio 20 d. J. A. V. prezidentas Roosevelt pasakė: „Ta motina, kuri tinkamai auklėja bernaičius ir mergaites, taigi artimiausios kartos vyrus ir žmonas, daro visuomenei daug naudos ir kilnesnę atlieka pasiuntinybę, negu kuris nors užsitarnavęs vyras. Jeigu moterų daugumas nebūtų geros žmonos ir motinos, jeigu nesistengtų šeimos daugėjimu ir sveikų kūnu ir siela žmonių auklėjimu, jeigu dviejų čia minėtų tvirtinimų negalima būtų pasakyti apie kurio nors krašto moterų daugumą, būkime įsitikinę, kad šitos tautos puolimo ir griuvėsiu neapsaugos jokia gerovė, jokia mokslo žvaigždė, nei joks garsus pramonininkas. Tautos gyvenime motina yra brangiausia; ji daugiau reiškia savo tautai,

negu apsukriausias pirklys, puikiausias artistas, šviesiausias mokslininkas“ (T. K. 1932, Str. 325).

402. Sūnaus šermenys grąžino sūnų.

Viena motina, negalėdama atgręžti savo sūnaus, nutaria suruošti šermenis. Sūnus išeina nakčia valkiotis, motina papuošia namus šermenų ženklais, prie durų prisega mirties ženklus; pati apsirengia juodais drabužiais, užsideda gedulo šydą ir laukia pargrižtančio sūnaus. Tasai po juodų nakties darbų, jau švintant grįžta. Užsimastęs prieina prie namų ir sustingsta, pamatęs prie durų mirties ženklus. Atsipeikėjęs, drebančia ranka praveria kambario duris; jo akys neramiai ieško numirėlio. Bet numirėlio neranda, mato tik: motina verkia parpuolusi po kryžium. Pribėgęs judina ją už peties... „Mama, kur numirėlis, ko tu verki? Kas mirė?“ Motina dar labiau pradeda krūpčioti ir verkti... „Mamyte, sakyk greičiau, kas mirė, kam paruoštos tos šermenys?“ Motina pakelia pilnas ašarų akis. Jos skausmo virpinamos lūpos atsako sūnui: „Tu, vaikelį“. Ji be sąmonės nusvyra ant sūnaus rankų. Kada atsigauna, pasijunta begulinti lovoj. Sūnus klūpo šalia jos; jo akys išmeigtos į išblyškusį motinos veidą. „Aš numirėlis?“ Susijaudinęs kartoja nesenai girdėtus žodžius. „Aš, mamyte, gyvas...“ – „Ne, vaikelį, tavo tik kūnas gyvas, siela senai jau mirusi. Aš bevėlyčiau matyti ant grabo lentos gulintį, negu tokį, kaip dabar. Ar tu užmiršai, ką Išganytojas sako: „Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramzdinti į pragarą“ (Mat. 10,28). Juk tu, vaikščiodamas naktimis, ne rožančių kalbi; aš žinau, su kuo tu draugauji. Vaikeli, vaikeli!...“ Senai beverkęs sūnus pravirko. Pagailo motinos ir savęs. Paėmęs motinos ranką, pradėjo ją karštai bučiuoti, ramindamas motiną. „Mamyte, aš dabar jau suprantu, kaip tu mane myli ir nori man laimės; aš ištraukiau tau daug ašarų. Daugiau to nebebus: nuo šio laiko aš būsiu kitas; senai jau mane sąžinė graužia; aš stengiausi šitą balsą užmušti, bet jis dar labiau man prikaišioja; juo daugiau gėriau, linksminausi, juo labiau jis mane graužė. Dabar aiškiai matau, kad negerai elgiausi; tave kankinau ir Dievą rūstinau. Atsilygindamas Dievui už nuodėmingą gyvenimą, aš stosių į gražaus jaunimo eiles, į katalikiško veikimo organizaciją, aš ten darbuosiuos. Aš surasiu mūsų parapijoj mažiausia 100 katalikiškų laikraščių skaitytojų, aš prikalbinsiu buvusius savo blogus draugus nustoti blogai gyvenus, aš mesiu gėręs ir net rūkęs, tuos gi pinigus pasiųsiu Afrikos misijonieriams, kurie pakrikštys ir auklės ne vieną mano vardo vargšą juoduką. Parapijoj suorganizuosiu Šv. Vincento a Paulo draugiją, kuri rūpinsis vargšais ir našlaičiais...”

Motina, girdėdama tuos žodžius, iš karto manė sapnuojanti; kada įsitikino, kad tai ne sapnas, apkabino savo palaidūną sūnų, prispaudė jį prie krūtinės, bučiavo; motinos meilės ir džiaugsmo ašaros vilgė sūnaus plaukus. Nuo tos dienos prasidėjo gražus šio vaikinio gyvenimas. Jį visi žinojo, kaip uolų veikėją, nenuilstamą organizatorių, gailestingą samaritoną, gerą kalbėtoją, didelį geros literatūros platintoją (Žv. 1936, 12). – Meilės jėga gyvai pasireiškia tik netekus mylimo žmogaus (A. Čechovas).

403. Pasižadėjo ir ištesėjo.

Kartą gyveno viena motina su keturiais mažais vaikeliais. Nuo pat mažens ji mokė juos visa širdimi mylėti Dievą ir nepkęsti nuodėmės. Kiekvieną dieną pasišaukusi juos pas save, mokydavo Dievo tiesų ir maldelių. Vieną vakarą, po tokios pamokos, pilnomis motiniškos meilės ir gerumo akimis, pažvelgė ji į savo vaikelius ir tarė jiems: „Mano brangūs vaikeliai! Kaip laiminga būčiau, jei aš žinočiau, kad nors vienas iš jūsų bus šventas!“ Petrukas, jauniausias visų vaikelių, tai užgirdęs, užlipo motinai ant kelių ir, uždėjęs mažąją rankutę jai ant kaklo, tarė: „Mamyte, aš būsiu šventas!“ Ir jis šventai išpildė savo duotąjį pažadą mamytei. Jis niekad nepamiršo to nepaprastai švelnaus gerosios mamytės žvilgsnio ir po kiek laiko tapo didžiuoju šv. Petru Celestinu (Žvaigždutė, 1934, 1). – „Ir lygiai kaip kas krauna turtus, taip ir tas, kurs gerbia savo motiną“ (Ekli. 3,5).

404. Kas nepripažįsta tėvų meilės.

Prieš kelerius metus Panevėžyje buvo teisiamas jaunuolis dėl savo motinos sužalojimo. Jis savo silpną motinėlą parmetęs ant žemės spardė kojomis, sužeizdamas veidą. Jaunuolis buvo VIII klasės gimnazistas ir aršus komunistas. Paklaustas, kodėl jis taip sužalojęs savo motinėlą, jis paaiškino, kad jis tai daręs, norėdamas būti tikru komunistu, nes, anot jo, kol žmogus nešioja švelnius jausmus savo motinai, dar nėra tikras komunistas. Tikras komunistas turįs dėl komunizmo net ir savo motiną nužudyti, jei tik tas būtų reikalinga komunizmo tikslams (Žem. Pr. 1936, 19). – Kartą viena ponია, eidama fotografuotis, paklausė savo gerą pažįstamą, Liudviką Windhorst'ą, didįjį Vokietijos katalikų politiką: „Aš norėčiau gražiai nusifotografuoti. Kaip man geriausia laikytis?“ – „Fotografuokis taip, kaip atrodoi sudėdama savo vaikelio rankas maldai. Tai gražiausi išvaizda, kokią aš galiu įsivaizduoti motinai atvaizduoti“, atsakė tasai kilnūs vyras (Lapot, III, 176)

xxx. NAMŲ GALVA

„Tėvo palaiminimas sustiprina vaikų namas; molinos gi prakeikimas išgriauna juos iš pagrindų“.

Ekli. 3,11

405. Nepaprasta tėvo meilė.

Viena didmiesčio turtuolio duktė, rengdamasi išeiti už vyro, pastebėjo, kad jos naujoji parapijos bažnyčia taip iš vidaus, taip iš lauko negražiai atrodė, nes labai senai buvo remontuota. Be to, netoli esančių fabrikų dūmai daugelį savo suodžių paliko ant bažnyčios šonų. Mergaitė norėjo, kad jos parapijinė bažnyčia gražiai atrodytų, ypač kai ji artinsis prie altoriaus priimti moterystės sakramentą. Todėl, kaip vedybų dovanos, ji paprašė savo tėvą, kad jis duotų lėšų tai bažnyčiai atremontuoti – papuošti. Toks dukters sumanymas labai patiko turtingam tėvui. Ir kaip duktė prašė, taip buvo padaryta. Bet, štai, kada bažnyčia buvo gražiai atremontuota, šalia bažnyčios esanti mokykla tebebuvo dulkių, dūmų apnešta. Buvo per daug aiškus, akin krintas skirtumas tarp bažnyčios ir mokyklos. Duktė paprašė tėvą, kad jis ir mokyklą atremontuotų. Tėvas ir tai padarė. Visa tai turtingam tėvui atsiėjo apie 500000 litų. Ir to negana. Klebonui, kuris sutuokė jo dukterį, turtuolis paskyrė 50000 litų (Kristaus Karaliaus Laivas, 1936, 22). – Tėvai vaikams yra regimi dievai (Filo).

406. Pareigingas japonas tėvas.

Ryto metą, prieš prasidedant pamokoms, į vieną Tokio (Japonijos sostinės) vidurinę berniukų mokyklą atėjo apysenį ponas, ramiai įėjo į klasę ir atsistojo suole. Paaiškėjo, kad jo sūnus, šios klasės mokinys, nelaimingai persišaldė ir susirgo ir todėl negalėjęs šiandien ateiti į mokyklą. O kadangi praleidimas pamokų jaunam pradžiamoksliui neigiamai atsiliepia ir žiniomis ir auklėjimu, tai jis, tėvas, pasiryžęs užimti sūnaus vietą ir noris čia gautas žinias vėliau perduoti sūnui. Tas nepaprastasis tėvas buvo japonų armijos atsargos vyresnysis generolas. Mokytojas nusipelnisiam senajam generolui vis tik-tai leido užimti savo sūnaus vietą, iki anas pasveikęs vėl galės pradėti lankyti mokyklą „Vienas mano sūnus mirė anks-

tyvoje vaikystėje, o šis, antrasis, yra mano brangiausias palikimas. Šiandien aš esu senas vyras, ramiai sau gyvenu ir niekam nebesu naudingas, o tik tam, kad išauginčiau savo sūnų naudingą žmogumi ir puikiu, tėvynę mylinčiu japonu. Tai dabartinė mano vienintelė svarbiausioji ir kilniausioji pareiga. Ir kodėl negaliu aš pasėdėti mokyklos suole, kol pasikeis nepalankios aplinkybės ir mano sūnus pasveiks“, kalbėjo pareigingasis tėvas laikraščių korespondentams, kaip mat jį po pamokų apspitusiems (L. A. 1936, 93; – Priežastis jaunomenės sugedimo, dėl kurio tėvai taip dejuoja, glūdi išimtinai pačiuose tėvuose (Juvenalis).

407. Savo įsitikinimų kankinys.

Kas nepažino Mykolo J. Finlano? Visas Birminghamas laikė jį sąžiningiausiu žmogumi. Tik štai ateina vieną dieną policija, suareštuoja ir viešai nugabena kalėjimam Kas? Už ką? Apėmė visus smalsumas. Pasirodė, kad jis nesumokėjo mažutės jam uždėtos pabaudos už tai, kad jis griežtai atsisakė leisti vaikus į nekatalikišką mokyklą. Būdamas kalėjime, Finlanas parašė pasiaiškinimą: „Aš“, sako jis, „nieko daugiau nereikalauju, kaip tik teisingumo. Aš noriu savo vaikams katalikiškų mokyklų ir su katalikais mokytojais. Vaikai pirmoje vietoj priklauso man, o ne valstybei. Pabaudos nemokėjau ne dėl to, kad negalėjau, bet kad tai prieštarauja mano sąžinei ir įsitikinimui. Jeigu ta pabauda būtų buvusi verta tik vienos sagos, vistiek būčiau jos nemokėjęs“. Visi Birminghamo laikraščiai išspausdino aukščiau minėtąjį Finlano pasiaiškinimą. Finlano griežtas pasiaiškinimas neliko be vaisių. Švietimo Ministerija įsakė įsteigti antrąją katalikams mokyklą Stechorde (Šlt. 1935, 2). – 1936 m. Antverpeno „Bedievių Organizacijos“ skyrius sušaukė susirinkimą. Čia turėjo būti apsvastyta, kokių priemonių reikia imtis kovai su Kat. Banyčia ir kunigais. Kadangi jie pabijoję katalikų pasipriešinimo, todėl pasirūpino stipria policijos apsauga. Ir ištikrųjų, katalikų manifestacija įvyko. Kai policijos saugoma „Bedievių Organizacija“ posėdžiavo, gatvė ties posėdžių sale rimtai žygiavo milžiniška katalikų darbininkų jaunimo procesija giedodama ir meldamasi. Dideliuose plakatuose galima buvo skaityti: „Kas slaugo jūsų ligonius?“ – „Kas guodžia jūsų mirštančius?“ – „Kas aukoja savo gyvybę už epidemiją sergančius?“ – „Gerbime tuos didvyrius“ (Žv. 1936, 6).

408. Meilė ir viltis prailgino gyvenimą.

Magdeburge, Saksonijoje (Vok.), ligoninėj gulėjo nepagydomas ligonis, kurio valandos jau buvo suskaitytos. Gydytojai visi buvo atsisakę toliau gydyti, nes matė, kad tuoj mirs.

Kada ligonis sužinojo, kaip yra su jo liga, maldavo, kad nusiųstų jo sūnui telegramą į Australiją, nes noris paskutinį kartą jį pamatyti. Ligoniiui buvo belikę gyventi tik 56 valandos, o ligi sūnus atvažiuos iš Australijos turėjo praeiti daugiau negu mėnuo laiko. Bet gydytojai nenorėjo priešintis paskutiniam mirštančiojo norui ir nusiuntė sūnui telegramą į Australiją. Po kelių valandų taip pat telegrafu buvo gautas atsakymas iš sūnaus: „Tuojau išvažiuoju“. Tas buvo pranešta ligoniui. Jis paprašė atnešti žemėlapi, į kurį dažnai žiūrėdavo, sekdamas, kaip sūnus keliauja, kurioj vietoj dabar yra ir kada atvyks. Taip praėjo dvi dienos, trys, penkios, visa savaitė, o mirštantysis ne tik nemirė, bet atrodė, kad dargi taisosi. Pagaliau praėjo ir visas mėnuo, o gydytojai negalėjo suprasti, kokia galybė jį laiko gyvą. Kada daugiau negu po penkių savaičių atplaukė laivas iš Australijos, ligonis buvo linksmas, prašė jį apvilkti rūbais, atsisėdo kėdėje, pasirošęs sutikti sūnų. Greit atvažiavo sūnus, abu pasisveikino, ir taip kalbėdamiesi praleido dvi valandas. Tėvas paskirstė savo turtą ir liepė vakare ateiti pasirūpint jo laidotuvėmis. Ir iš tikro, kada sūnus išėjo, senukas atsigulė į lovą, ir po pusės valandos jau jis buvo negyvas. Tą nepaprastą atsitikimą gydytojai aiškino tuo, kad senuką, kurs jau plaučių bemaž neturėjo, palaikė gyvą per tiek savaičių sūnaus meilė ir didi viltis, kad su juomi pasimatys (Šlt. 1935, 36). — Visi tėvai nori, kad jų sūnūs įvykdintų tai, kas nepasisėkė įvykdinti jiems patiems (Goethe).

409. 17 dienų kelionė iš sūnaus meilės.

Vienas škotas, Filip Reynold'as ir jo žmona, kurie gyvena Berwick Fifeshire, gavo telegramą, kad jų sūnus, kuris buvo išvežtas į Tehily Sanatorium, Kamharme, Anglijoje, 680 mylių nuo Berwick, labai nusilpo. Nelaimingi jo tėvai norėjo kuo greičiausiai jį aplankyti. Bet nelaimė! Kelionės bilietams neturėjo pinigų, ir niekur jų negalėjo gauti. Todėl, nieko nelaukdami, jiedu iškeliavo pėsti. Kol jie pasiekė Kamharme, truko 17 dienų! Ta jų kelionė buvo baisiai varginga. Jiedu maitinosi išmaldomis, o nakvodavo daugiausia atviraime ore. Galop nuplyšusiais batais ir drabužiais, alkanį ir pavargę, jie atkeliavo pas savo sūnų ir rado jį dar gyvą. Bet po jų aplankymo jaunuolis tuojau mirė (L. Ž. 1934, 22). — Tėvų elgesys yra knyga, iš kurios vaikai mokosi (Šv. Jonas Auksaburnis).

410. Mūsų laikų Tarcizijus.

Vienas jaunas meksikietis, šeimos tėvas, už išpažinimą savo tėvų tikėjimo ir ištikimybę Bažnyčiai buvo įmestas į kalėjimą. Jis ir jo namiškiai žinojo, kad jie niekada nepasimatys šiame pasaulyje. Sugautasis, nujausdamas, kad jo nužudymo

diena nebetoli, dar paskutinį kartą norėjo priimti savo Viešpatį Dievą paskutinei ir sunkiausiai savo gyvenimo kelionei pasistiprinti. Ilgai galvojęs, pagaliau jis pamatė pro kalėjimo langą praeinančią savo šeimos tarnaitę. Greit jis išmetė kortelę su užrašu: „Kiekvieną akimirsnį galiu būti nužudytas! Aš norėčiau paskutinį kartą priimti šv. Komuniją!“ Kitą dieną kalėjančio tėvo namuose vyskupas atnašavo šv. Mišias. Aukos metu aštuonerių metų sūnus pirmą kartą priėmė šv. Komuniją. Kaip kadaise šv. Tarcizijus, krikščionių persekiojimo laikais, kalėjantiems nešdavo Kristaus Kūną, taip dabar priderėjo ir Ventensui šv. Komuniją nunešti savo tėvui į kalėjimo celę. Mažajam meksikiečiui kunigas ant kaklo užkabino mažutę auksinę dėžutę, kurioje buvo paslėptas Viešpaties Kūnas. Giliai susikaupęs, Ventensas skubėjo į kalėjimą, kuriame kankinosi jo tėvas. Prie durų didelis triukšmas. Pasigėrę sargybiniai dainavo nepadorias dainas. „Ko tu čia nori?“ sušuko sargybinis vaikui. „Aš noriu tėvuką aplankyti“. — „Gera, eiva; aš tave nuvesiu prie kalėjimo direktoriaus; gal būt jis ir leis tau savo tėvą aplankyti!“ — „Kas tu esi? Ko tu čia ieškai?“ pasigirdo šiurkštus direktoriaus balsas. „Aš esu Ventensas; norėčiau savo tėvą pabučiuoti paskutinį kartą prieš jo mirtį!“ — „Gera, gali savo tėvą aplankyti. Puikiai gali pasinaudoti proga, nes šiandien aš esu geros nuotaikos. Savo tėvo daugiau tu nebeamatysi gyvo. Tad eikš greit pas mane, aš pasirūpinsiu, kad kalėjime neužsikrėstum sunkia liga!“ Berniukas priėjo prie kalėjimo direktoriaus, kuris apžiūrinėjo jo visą kūną, tačiau laimei auksinės dėžutės nepastebėjo. Tik staiga vaikiukas rankoje pajuto didelį skausmą ir sušuko. Direktorius tarė: „Būk drąsus, mažuti! Aš tik norėjau įsitikinti, ar tu esi baikštuolis, ar ne. Taip, dabar savo tėvą gali aplankyti“. Kalėjantis tėvas ne mažai nustebė, kai atsivėrė sunkios kalėjimo durys, ir staiga prieš save pamatė savo sūnelį. Vaikiukas tuoj puolė jam ant kaklo ir sušnibždėjo į ausį: „Greit! Tėveli! Aš tau atnešiau mūsų Viešpatį Jėzų!“ Ir tėvas Švenč. Sakramentą priėmė tuo laiku, kai jojo sūnelis tylėjo, prisiglaudęs prie jojo krūtinės. Pagaliau jis pastebėjo, kad jo kūdikis serga sunkiu druginiu. Vaikelis dar suskubo papasakoti, kas buvo įvykę direktoriaus kambary; tuoj po to ramiai numirė savo tėvo rankose. Didelė sutinusi jojo rankoje žaizda liudijo, kad jis buvo nužudytas (Liurdas, 1936, 6). — Vaikas ir kryžius, tai perlas ir deimantas kataliko mokytojo rankose, didžiausias jo mokyklos turtas, šeimos brangenybė (Vysk. Paltarokas, VII Gan. R. 1930).

411. Gerumo vaisius — 500000 litų.

Viename San Francisko (Amer.) viešbutyje tarnavo pavyzdingas berniukas Dumphy. Jis turėjo pildyti vienos senos

ponios keisčiausias užgaidas. Bet ta ponja niekad nebuvo davusi jam nė mažiausios dovanėlės. Net išvažiuodama iš to viešbučio ji nedavė savo ištikimajam tarnui nė kelių centų „arbatpinigių“. Po dviejų savaitių nuo išvažiavimo iš to viešbučio ponja miršta ir palieka testamentą, kuriame pavyzdingajam Dumphy buvo užrašyta 25000 litų; o jei jis tą sumą naudingai sunaudos, turės gauti iš jos turto dar 500000 lt. Bernaitis, paėmęs 25000 litų ir nieko nežinodamas apie kitą jam paliktą sumą, pastatė tėvams namus ir aprūpino jų senatvę.

Dumphy gerumo vaisius buvo netikėtai gauti 500000 litų (Fat. I, 338). — Turtingas ir vargšas yra du žmogų, katrie vienas antram reikalingi (Šv. Augustinas).

412. „Tai mano tėvas“.

Tai buvo 1917: metais. Vienas anglų kareivis gavo atostogų ir iš Flandrijos važiavo kelioms savaitėms į Angliją. Ilijęs traukinį, jis užkalbino kitą kareivį. „Važiuoju aplankyti savo tėvą“, tarė atostogaujantis. „Pažiūrėk į jo fotografiją; tai puikus senelis“— Antras kareivis sutiko su tuo. Paskum jis iš kišenės ištraukė auksinį pinigą ir, rodydamas Jurgio V-jo paveikslą, tarė: „Tai mano tėvas. Taip pat puikus senelis. Pasiimkite šį pinigą atminimui“. Tai buvo buv. Anglijos karalius Eduardas VIII (Vakarai, 1936, 274). — Daug reiškia angelu būti, bet dar daugiau—žmogumi ant žemės ir nebūti suleptam jos šlamštų ir purvų (Poetas Scheffel).

413. „Geriau tave motina būtų prigirdžiusi!“

Vienas tėvas, jau nepriklausomoje Lietuvoje, atvyko Panevėžin pasimatyti su savo išmokslintu sūnumi, kurs, kaip diplomuotas valdininkas, buvo pradėjęs eiti gan rimtoji vietoj atsakomingas pareigas. Nors sūnelis tėvams laiškų ir nebersydavo, bet tėvai žinojo, kad jų gerasis yra kaž kur Panevėžy. Sužinojo, kad sūnelis dirbęs kaž kur už Nevėžio, kaž kokioj raštinėj. Surado, nuėjo. Įėjęs raštinėn, matydamas už stalų rašančius, paklausė, ar čia yra jo Antanėlis. Jam gan balsiai paklausus, visi buvusieji raštinės darbuotojai sužiuro ir pradėjo lyg šaipytis. Tuo laiku kitame gretimame kambary—kabinete sėdėjo Antanėlis ir viską tai nugirdo. Raštinės darbuotojai, suprato, kad čia atėjo jų viršininko tėvas, nurodė jam duris ir kambarį, kuriame turėjo būti tėvo sūnus. Durys buvo praviros. Vos tėvas paėmė pirštų galais durų rankeną, kaip duryse pasirodė raudonas ir pykčio apimtas Antanėlis. „Prašu manęs negaišinti! Esu užimtas ir su nieku neturiu laiko dabar kalbėtis!!!“ Trenkė durimis ir užsidarė. Tėvas išblyško, paskum paraudo. Nusispiovė ir, skausmo spazmų (triūkščių) suspaustas, visai šaltai žiūrėdamas čia į duris,

čia į tarnautojus, sušuko: „O, tai matote, ponai, kokią aš poną užsiauginau ant savo galvos! Geriau tave motina būtų geldo į prigirdžius! Geriau tu būtum kiaulės ganė ir mokslo nežinojęs. Mes paskutinį kąsnį nuo burnos atitraukę tave mokino ir manėme, kad tu žmogus būsi, o dabar...!“ Nedasakęs, ką širdis ir skausmas norėjo iki galui išreikšti, nelaimingas tėvas pasriuvo ašaromis. Nušluostė kepure ašaras ir eidamas pro duris dar pridūrė: „Dabar pats žinosiu ir kitiems pasakysiu, iš kur ponai atsiranda!“ (P. G. 1936, 2). — Visi esate vaikai, gimę iš motinos ir tėvo; visi turite gerai suprasti, giliai įsidėti širdin ir tinkamai vykdyti tą įsakymą: „Gerbk savo tėvą ir motiną“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, 1932, II, 91).

414. Nėpaprasta reklama.

Kartą viename Japonijos mieste vienas laikraštis padavė šitokią reklamą (skelbimą): „Parduodu tėvus! Tėvas turi 70 metų, motina—63 metus. Abudu—kuosveikiausi. Kaina 500 jenų gyvais pinigais. Kreiptis į Jamados agentūrą“. Žmonės tiesiog pasibaisėjo šitokia reklama. Tarp geraširdžių atsirado ir du jauni sužadėtiniai, abu našlaičiai. Negalėdami pareikšti meilę savo tėvams, nes jau senai abiejų tėvai buvo mirę, juodu nutarė nusipirkti tuos du seniukus ir kaip savo tėvus priglausti savo namuose. Paėmę reikiamą pinigų sumą, nuėjo pas p. Jamadą. Ir kaip nustebo pamatę, kad ten nebuvo kokia prasta lūšna, bet gražūs rūmai. Pasidrasinę įėjo vidun; juos pasitiko du seniukai. Jaunavedžiai mandagiai juodu pasveikino, ir vyras pradėjo aiškinti savo apsilankymo tikslą. Seniukas susijaudino matydamas tokią didelę tėvų meilę jaunųjų širdyse ir, įvedęs juodu į gražų salioną, prabilo: „Koks aš laimingas! Parduodamieji tėvai esava mudu patys. Šitie rūmai mano nuosavybė, su žeme ir miškais, kuriuos tik judviejų akys užmato. Mudu esava bevaikiai ir norėjova surasti gerą jaunuolį, kuriam galima būtų palikti visas tas Dievo gėrybes. Vien dėl to padavėva šįryt šitą reklamą. Tačiau nemanėva taip greit rasti, kas pirktų senius, nes pasaulis dabar sužvėrėjo, kad kartais apleidžia ir senus tėvus. Judviejų — tai gailėstinga širdis. Judu tat esata tinkamu būti mudviejų paveldėtojais—ir būsita“. Tokį atlyginimą gavo jaunieji sužadėtiniai už savo gailėstingą elgesį (Sal. Žin. 1933, 3). — Kas nori savo artimą mylėti, tas pirmiau turi jį pažinti (K. Barnett).

415. Pietūs kišenėje.

Kartą vienas pulkininkas pakvietė pas save keliolika savo karininkų pietų. Tarp karininkų buvo ir neturtingos kilmės jaunas karininkas Karolis. Po pietų svečiai dar sėdėjo prie stalo ir kalbėjosi. Pulkininkas išsitraukė iš kišenės ne-

paprastai gražią auksinę įžiebiamąją mašinėlę ir parodė ją svečiams. Visi ja stebėjosi. Pagaliau pulkininkas paprašė ją gražinti, norėdamas užsidegti cigarą. Bet mašinėlė buvo dingusi kaip vandenyje. Kai visi karininkai iškratė net mažiausias savo kišenes, Karolius paraudęs tarė: „Aš neišvartinėsiu savo kišenių, nes užtenka mano garbės žodžio, kad neturiu mašinėlės“. Visi ėmė tarp savęs šnibždėti, aiškiai įtardami jaunąjį karininką apsvogime. Kitą dieną pulkininkas pasišaukė Karolį ir tarė: „Mašinėlę suradau. Išsiblaškęs aš pats ją įdėjau į stalčių ir šiandieną atradau. Bet pasakyk tamsta man, kodėl vakar nenorėjai parodyti savo kišenių?“ — „Mielai ponui pulkininkui apie tai papasakosiu. Turiu neturtingus tėvus, ir kas mėnuo siunčiu jiems pusę savo algos. Todėl stengiuosi kiek galėdamas taupyti ir dėl to šiltų pietų nevalgau. Kai vakar buvau pakviestas pas poną pulkininką pietų, kišenėse jau turėjau savo kasdieninius pietus—gabalą duonos ir dešros. Taigi, gėdydamasis pasirodyti su savo tokiais pietumis turtiniams draugams, ir nenorėjau parodyti savo kišenių“. — „Esi geras sūnus“, tarė susijaudinęs pulkininkas. „Kad galėtumei geriau atsiminti savo tėvus, prašau kasdieną ateiti pas mane pietauti“. Tą pačią dieną pulkininkas sušaukė karininkus ir paskelbė jiems, kad Karolis nekaltas, ir, atlygindamas už jo didelę tėvų meilę, padovanojo jam tą auksinę mašinėlę. Pulkininkas pamilo jaunąjį karininką, visame jį rėmė ir visur jam padėjo. Karolis dar labiau rūpinosi savo neturtingais tėvais. Zengdamas vis pirmyn, jis pasiekė generolo laipsnį (Lapot, III, 157-8). — „Meilė-tai jausmas Dievo duotas; jis žmogų nuo gyvulio atskiria" (Lazdynų Pelėda, Raštai, I, 1921, 133).

416. Baisus, bet išganingas testamentas.

Kartą miršta tėvas, kuriam gyvenimą sutrumpino savo blogu gyvenimu sūnus. Susirinko prie mirštančiojo visa šeima, o drauge ir sūnus palaidūnas. Pasišaukė jį tėvas arčiau ir sako: „Sūnau, mirštu dėl per didelio susirūpinimo. Tu kalei vinis į mano karstą. Iš tavęs nebus nieko, o tik našta šeimai. Paklausk mirštančio tėvo patarimo. Kai aš užmerksiu akis, nunešite mane į kapus, sukalbėsite už mano vėlę poteries — tada nueik į aną tamsų kambarėlį ir pasikark. Aš pats jau visa tau ten parengiau: sienoje yra įkaltas kablys ir užrišta virvė“. Tai pasakęs tėvas mirė. Visus apėmė nustebimas. O koks baisus testamentas! Palaidojus tėvą, nedorasis sūnus įdomumo vedinas nuėjo į tėvo nurodytą tamsų kambarį. Tikrai yra sienoje kablys ir virvė. „Tikrai“, mano sau, „užsitar-nautai. Bet kaip galėjo man tai tėvas paruošti!“ Artinasi prie virvės norėdamas ją nuimti, o tuo tarpu kažin kas virvėje su-žibo. Ant to pat kablį kabėjo kryžius, o prie išganytojo

kojų raštelis: „Sūnau, nesikark, bet pulk prie kojų Išganytojui ir gelbėk savo sielą!“ Skaito kartą, antrą – pradeda riedėti ašaros. „Tai tavo raštas; jis tik norėjo man gera, norėjo mane atvesti į tikrą kelią“. Dar labiau pradėjo riedėti ašaros ir nejausdamas parpuolė ant kelių, neišleisdamas iš rankų kryžiaus. Buvo tai vėlai vakare. Išklūpėjo visą naktį, o anksti rytą nuėjo bažnyčion nusiplauti Dieviškojo Avinėlio krauju (T.K. 1937, Pam. 71).

417. Susiprato, bet jau po laiko.

Lenkijoje Šmile miestely gyveno senas žydas Izraelis Freimonas. Jo keturi sūnūs ir dvi dukterys buvo vedę ir vertėsi nemaža prekyba. Tačiau, kaip dažnai atsitinka, vaikai nenorėjo maitinti savo seno tėvo ir pagaliau nutarė visiškai juo nusikratyti – atiduoti į prieglaudą. Vargšas tėvas su ašarom prašė, kad į prieglaudą nesiųstų; sutiko gyventi kad ir mažiausiam kampely ir valgyti sausą duoną, kad tik pasilikėtų tarp savųjų. Vaikai tačiau neperkalbami: paėmė tėvą ir išvežė. Kada vaikai palikę jį prieglaudoje išvažiavo namo, tėvas priėjo prie prieglaudos vedėjo ir paprašė: „Aš norėčiau, kad mane gerai prižiūrėtumėte, nes ir taip, jaučiu, neilgai gyven-siu“. Vedėjas jį paguodė, nuramino ir prižadėjo pagerbti jo senatvę. Tada senis išplėšė savo švarko pamušalą ir išėmė 6 tūkst. zlotų ir 2 tūkst. amerikoniškų dolerių. Visus tuos pinigus atidavė prieglaudos vedėjui. Kada apie tai sužinojo jo vaikai, jie vos nepablūdo iš gailėsčio; prašė tėvą sugrįžti, prižadėjo gerai juo rūpintis, gerai maitinti, bet tėvas negrįžo (Šlt. 1935, 51-52). – „Darbu ir žodžiu ir visu kantrumu gerbk savo tėvą, kad jo palaiminimas ateitų ant tavęs ir jo palaiminimas pasiliktų iki galo“ (Ekli. 3,9-10).

418. „Kam pašaukei tu mane?“

Martensen paduoda šitokią atsitikimą: Vieno pasiturinčio tėvo sūnus įsimylėjo mergaitę, kurios vesti jam neleido tėvas. Supykęs ant tėvo, sūnus pasidarė artistu ir paleistuvingai gyveno, kol pagaliau liga atvedė jį į ligoninę. Čia jis atsivertė prie Dievo, atgailavo už savo nuodėmes ir susitaikė su tėvu. Mirimo valandą prie jo lovos susirinko giminės. Pasibaigus agonijai (merdėjimui) ir paaiškėjus, kad jis jau mirė, slaugytoja apdengė lavoną drobule. Čia tėvas pradėjo atgaiiauti, kad tiek laiko jis gyveno nesantaikoje su sūnum, ir ėmė jį garsiai šaukti. Ir žiūrovai labai nustebo pamatę, kad lavonas pradėjo judėti, ištiesė ranką, nutraukė drobulę nuo veido ir, pakėlęs galvą, nušvitusiu veidu tarė: „Aš mačiau motiną. Ji sėdi šalia mūsų Viešpaties ir tiesė rankas į mane. Kam pašaukei mane?“ Po to jis vėl krito atgal ir buvo negyvas (Tarp gyvenimo ir mirties, J. Mačernis, 1936, Marijonų leid.).

XXXI. TĖVŲ PAVADUOTOJA

„Kame nėra sieloje žinojimo, nėra gerumo“.
Pat. 19,2.

419. Nė viena religija tiek nenuveikė.

Kinijoje, Čengtuso mieste, vienos žymios kiniečių šeimos sūnus mokėsi Maskvoj. Po kelių metų jis grįžo namo. Tėvai išsiilgę laukė sūnaus. Sužinoję, kada jis grįš, suruošė iškilmės, pakvietė svečių; bet grįžęs sūnus nustebino tėvus ir svečius, vadindamas juos ne mamyte, tėveliu, bet ponia, ponu. Vos tik vaišės prasidėjo, jis šaltai atsiprašęs pareiškė, kad turįs išvykti. Po kelių dienų tėvai gavo tokio turinio laišką: „Ponas ir ponia, jūs davėt man gyvenimą; tai mažas dalykas, bet vis dėlto, rodydamas jums savo kilnumą, pareiškiu, kad parduotumėt visa, ką turite, ir pasišalintumėt kur nors į ramesnę vietą. Aš esu vadas vienos 20 organizacijų, kurios greit nuims visas senas, kaip ir jūsų, kaukoles, kurių negalima ramesniu būdu laimėti“ (Už visus... V. Lapšys, 1935). — Jungtinių Amerikos Valstybių senatorių (senato, arba antrųjų parlamento rūmų, atstovų) posėdyje Vašingtone 1936 m. vienbalsiai buvo visų pripažinta, kad auklėjimas mokyklose turi būti tikybinis. Vienas nekatolikas senatorius pareiškė, kad nė vienas kitas tikėjimas tiek nenuveikė auklėjimo srityje, kiek katalikų (Liurdas, 1936, 4).

420. Ištrėmimas už katalikybės gynimą.

Prel. Al. Dambrauskas—Ad. Jakštas apie savo ištrėmimą Užtiūžnan „Užgesusiuose Žiburiuose“ (1930) taip rašo (4–5 p.): „Tai įvyko 1889 metais. Būdamas tuo laiku Panevėžio realinės gimnazijos kapelionu ir žinodamas, kad mokiniai katalikai caro dienomis neteisėtai varinėjami cerkvėn melstis už Rusijos valdovą pravoslavų apeigomis, aš per tikybos pamokas pakviečiau savo klausytojus artimiausią caro šventę ateiti paskirtu laiku katalikų bažnyčion, kur, man pačiam Mišias laikant ir „Te Deum“ giedant, galėsią katalikiškai pasimelsti už carą. Žymiai mokinių dalis paklausė ir cerkvėn nebėjo. Gimnazijos valdžia palaikė mane tvarkos ardytoju ir įskundė Vilniaus Kuratoriui. Iš šio gavau pareikalavimą pasiaiškinti. Padariau tai raštu, kur, išdėjęs visą dalyką, nurodžiau buvusios pamaldų

už carą tvarkos nenatūralumą ir neteisėtumą. Valdžios, žinoma, tuo neįtikinau. Anaip tol, pasirodžiau jai tikras maištininkas, pavojingas esamai valstybės tvarkai. Kaip toki, ji netrukus nuveždino mane į Kretingos vienuolyną „atgailoti“, o paskum birželio mėn. tą pačią 1889 m. ištremė penkeriems metams į Naugardo guberniją „pod nadzór policiji“ (policijos priežiūron). Pranešimą apie tai gavau iš vakaro, kad, susikrovęs daiktus, rytojaus dieną anksti galėčiau būti pasirengęs kelionėn. Ją atlikau laimingai, kun. C. Jačinausko, tokio pat, kaip ir aš, kaltininko, ir dviejų žandarų lydimas. Iš Kretingos per Mažeikius ir Petrogradą atvykau Naugardan. Vietos gubernatorius ištremimo vietą paskyrė kun. Jačinauskui – Valdajų, o man apskrities miestą Ustiūžną. Čion atvykau jau tik su vienu palydovu, kurs ir įteikė mane „pod razpisku“ (po parašu) vietos sprauininkui. Šis pasirodė geras žmogus, bet skeptikas, nes nenorėjo tikėti, kad valdžia vien tik už liepimą vaikams melstis už carą savoį bažnyčioj taip smarkiai būtų mane pabaudus. Įtikėjo tik daug vėliau. Tuo gi tarpu, paėmęs iš manęs parašą, kad aš be jo žinios iš Ustiūžnos neišvažiuosiu, patarė susisieškoti sau butą ir apsigyventi jo globai pavestame mieste. Kad iš bado nenumirčiau, gailestingoji rusų valdžia paskyrė man, kaip inteligentui, po 6 rub. mėnesiui „posobijos“ (pašalpos)“. – Visa, kas pasaulyje yra didelio, ateina pro kentėjimų vartus (A. Jakštas).

421. „Nėra kunigo, nereikia nė mokytojo“.

Kan. P. Dogelis, būdamas Panemunėlyje vikaru, vaikščiojo pradžios mokyklon dėstyti tikybos. Mokytojas buvo Kreinis, briausias lietuvių rusintojas ir katalikų pravoslavintojas. Pastebėjęs nešiojant ant krūtinės škaplierius ar rožančių, pašiepdamas ir drausdamas. Mokiniui Galiniui dantį išmušė, smogdamas kumščiu į veidą, už tai, kad tas neleido nuo savo kaklo nuimti rožančių. Iš savo uolumo, pasakoja kan. Dogelis „Mano gyvenimo prisiminimuose“ (1936, 74 p.), Kreinis ateina į kapeliono tikybos pamoką ir klauso. Tik staiga pakeltu balsu surinka: „Čia poterius mokyti privalai rusiškai!“ Aš jam sakau, kad aš privalau mokyti vaikus tokia kalba, kokia jie namieje kalba, vadinasi, tėvų kalba. „Ne, nevalia kitaip mokyti, kaip rusiškai!“ rėkia mokytojas. Aš tuokart už kepurės ir su mokykla atsisveikinau. Išeidamas pasakiau: „Jeigu tamsta saviniesi tikybos mokytojo teises, tai manęs nereikia“. Žmonės, būdami gerai susipratę lietuviai katalikai, bematant savo vaikus iš mokyklos atėmė, sakydami: „Nėra kunigo, nereikia nė mokyklos“. Teko skubiai nuvykti Kaunan pas vyskupą Paliulionį. Jis buvo didelis su Rusų valdžia kovotojas ir katalikų teisių gynėjas. Išklauses mano pranešimą, vyskupas

mano padarytą žygį užgyrė, liepė paduoti oficialų raportą Vyskupui ir Mokyklų Direktoriui, grįžti namon ir laukti. Be to, pamokė, kad tėvai turi parašyti gubernatoriui skundą, kad mokytojas Kreinis varu verčias vaikus uniformą nešioti, škaplierius atimęs ir vaikus mušas. Taip ir padariau, kaip vyskupas nurodė. Užsikūrė gaisras. Atvyksta Panemunėlin Švietimo ministerijos atstovas ir gubernatoriaus pasiūstas ispravnikas (apskrities viršininkas) daryti tardymo. Tardo mokytoją, valsčiaus viršaitį, pasirašiusius po skundu žmones. Šaukiama viso valsčiaus sueiga. Klausia: „Ar geras jūsų mokytojas?“ – „Ne, negeras, mes jo nenorime“, visi kaip vienas šaukia. Ispravnikas sako: „Leiskite vaikus į mokyklą, jei neįeisite, aš jus bausiu*.“ – „Kai kunigo nėra, nereikia mums ir mokyklos“, šaukia žmonės. Mokytojas, parodydamas, prie ko žmonės privedė mokyklą, prieš atvykstant Komisijai, buvo ištempęs mokykloje virvę ir iškabinęs baltinius ir savo žmonos sijonus. Panemunėlio parapijiečiai savo vieningumu parodė, kaip stipri ir nenugalima jėga yra religija, sujungta su patriotizmu. Rusus tas žmonių vieningumas su kunigu labai gąsdindavo. – „Bedievi! pagauna jo paties neteisybės, ir jis suvaržomas savo nuodėmių virvėmis" (Patarl 5,22).

422. „Vilko bilietai“ už lietuvių ir katalikų.

Ligi 1896 m. Mintaujos gimnazijoje, kur nuo senai mokėsi nemaža lietuvių, maldą prieš pamokas ir po pamokų kiekviena klasė kalbėdavo atskirai. Ją garsiai visai klasei pakalbėdavo kuris nors mokinių pravoslavų. Nuo 1896 m. gimnazijos direktorius įvedė prieš pamokas rusišką maldą už carą. Tą maldą kiekvienos tikybos mokiniai turėjo kalbėti atskirai. Pravoslavai už carą meldavosi savo gimtąja – rusų kalba, protestantams vokiečiams ir latviams buvo taip pat leista melstis jų gimtomis kalbomis, tik vieniems katalikams, kurių daugumas buvo lietuviai, buvo įsakyta melstis jiems svetima rusų kalba. Lietuviai tokiu gimnazijos vyresybės įsakymu buvo nepatenkinti, nes jis smarkiai žeidė jų tautinius ir religinius jausmus, ir todėl jie griežtai atsisakė rusiškai melstis. Gimnazijos kapelionui kunigui Pr. M. Urbonavičiui (paskum Telšių Vysk. Generalvikarui) griežtai atsisakius su mokiniais rusiškai kalbėti maldą, gimnazijos vyresnybė iš pradžių geruoju, o vėliau įvairiais gąsdinimais norėjo pačius mokinius priversti ją kalbėti. Spalių 2 d. jos kalbėti iššaukė pirmąją trečiosios klasės mokinį Juozą Tūbelį (paskum Lietuvos Minister) Pirmininką). Inspektorius tai darydamas, turbūt manė, kad Juozas Tūbelis, būdamas vienas geriausių ir pavyzdingiausių mokinių, nedrįs pasipriešinti ir reikalaujamą maldą sutiks rusiškai pakalbėti. Tačiau čia jų skaudžiai apsirakta. Jis griežtai atsisakė daryti

tai, kas prieštaravo jo sąžinei ir žemino jo tautinius jausmus. Už tai, kad atsisakė rusiškai melstis, jis buvo išvalytas iš gimnazijos. Kai po ilgų gąsdinimų ir įvairių represijų atsirado vienas mokinys latvis Kristupas Kupinskis, kuris sutiko rusiškai maldą skaityti, tai, jam maldą pradėjus skaityti, prieš Rygos Mokslo Apygardos globėją ir gimnazijos direktorių išėjo septintos klasės mokinys Jurgis Šlapelis ir visų mokinių vardu pareiškė: „Mes ne tik patys nesutinkame rusiškai melstis, bet taip pat negalime ir tos maldos klausyti“. Po tokio pareiškimo Mokslo Apygardos inspektorius, baisiausiai keikdamasis, Jurgį Šlapelį išvijo iš gimnazijos. Jį išvarius, tuojau iš salės, kur mokiniai buvo verčiami rusiškai melstis, išėjo ir kiti: Antanas Smetona, Pranas Vaiciuška, Vladas Mironas, Aleksandras Rymas, Kazys Vaičkus, Petras Kožukauskas ir Valerijonas Haurilkevičius. Visus juos pašalino iš gimnazijos su „vilko bilietu“, t. y. be teisės būti priimamiems į bet kurią kitą mokyklą. Lietuviai mokiniai, nebesitikėdami nieko gero laimėti iš gimnazijos vyresnybės, rašė prašymus švietimo ministeriui, carienei ir net pačiam popiežiui, o tų prašymų nuorašus išsiuntinėjo direktoriams tų gimnazijų, kuriose mokėsi lietuviai. Nors tų prašymų ir nepatenkino, tačiau jie buvo puiki priemonė painformuoti aukštuosius žmones apie savo tautinius siekimus. Be to, lietuviai mokiniai pasiuntė į Petrą pilį pas švietimo ministerį ir savo delegaciją, kurią sudarė aštuntosios klasės mokiniai: Antanas Smetona ir Pranas Vaiciuška. Ši delegacija švietimo ministeriui išdėstė lietuvių mokinių reikalavimus ir prašė jo priimti atgal į gimnaziją išvarytuosius mokinius. Švietimo ministeris pažadėjo juos priimti, jeigu jie sutiksia melstis rusiškai. Tačiau Antanas Smetona ir Pranas Vaiciuška jam pareiškė, kad lietuviai to padaryti jokia būdu negalį. Mintaujos gimnazijos lietuvių pavyzdžiu pasekė ir kitų gimnazijų lietuviai mokiniai: ir jie pradėjo atsisakinėti rusiškai melstis. Rusų vyriausybė, matydama didelį lietuvių atkaklumą ir nepaprastą pasiryžimą kovoti už savo teises, pagaliau nusileido: 1897 m. kovo mėnesį caras lietuviams leido melstis lotyniškai ir išvarytuosius mokinius pradėjo priiminėti atgal į gimnazijas (Mūsų Kr. 1936, 42). — Nejaugi manote, kad vieniems Dievas leido mirti bekovoiant už civilizaciją ir Bažnyčią, o kitiems susidėjus rankas į kišenių ilsetis rožių patalę? (Ozanamas).

423. Žagariečių istorinis paveikslas mokykloje.

„Sužinojom iš laikraščių“, sakė 1936 m. vienas senas žagarietis, „kad caras suteikė visoms tikyboms laisvę. Kaip ja pasinaudoti, nežinojom. Mūsų valsčiaus mokykloje, kur mokėsi lietuviai vaikai, nebuvo katalikiško paveikslų. Buvau

„vybarnu“ (rinktiniu atstovu). Susirinkom keletas vyrų ir nutarėm, kad reikia kaip nors paveikslas mokykloje iškabinti. Tuo laiku (1895 m.) iš Vilniaus kun. K. Čiapas (vikaras) parvežė Aušros Vartų Marijos paveikslą. Priprašiau, kad tą paveikslą pakabintų mokykloj. Bet koku būdu? Jei pašventintą atneši, rusas mokytojas gali išmesti; jei vietoj pašventins – nelies. Toks „zokonas“. Vieną dieną supakuotą paveikslą įdėjome į ratus, lyg būtų tik ką atvežtas. Žinojom, kad už savavalių pašventinimą kunigą baus. Todėl, pora vyrų, neva prievarta vedė kun. Čiapą, kiti nešė liturginius rūbus, švęstą vandenį ir k. Suėjom mokyklon. Tuoju atsidė kalvis su tam tyčia parengtomis vinimis. Ir viršum durų, prieš mokinių akis pakibo paveikslas. Kunigas pašventino. Visi susijaudinę suklaupėm ir sukalbėjom „Sveika Marija“. Rusas mokytojas, užgirdęs triukšmą, atėjo, bet nieko nedrįso sakyti. Praėjo kokia savaitė, ir susilaukėm „svečių“. Atvažiavo gubernatorius, ispravnikas ir kiti (iš Šiaulių). Prasidėjo tardymas. Tardė apie 30 asmenų. Pirmiausia užpuolė kunigą, kam jis pašventino, o gal ir parvežė. Tuomet V. Skripkus (jau miręs) pasisakė paveikslą pats pirkęs Vilniuje, tik kaip „negramatnas“ neprisiimanąs gatvės ir krautuvės. Kiti pasisakė kunigą prievarta atvedę. Tą patvirtino ir mokytojas. Visi mūsų pasiaiškinimai ir parodymas laikraščio, kur buvo rašyta apie caro manifestą, nieko negelbėjo. Už savavaliavimą visus nubaudė po keletą rublių ir septynias paras arešto ir išvežė į Šiaulių kalėjimą. Nenusiminėm. Padavėm skundą vidaus reikalų ministeriui, kurs nuo bausmės atleido. Paveikslas taip ir paliko ligi šiai dienai“ (Trimitas, 1936, 39). – Šv. Tėvas Pijus XI, vertindamas mokslą, 1936 m. įsteigė mokslo akademiją, į kurią iš pat pradžių pakvietė 70 asmenų, kurių tarpe 28 neitalus svetimus ir įvairių tautybių asmenis (Šlt. 1936, 45).

424. „Pirmeiviams“ tikyba nerūpėjo.

1905 m. Rusijos revoliucija visiems lietuviams atrišo rankas. Marijampolės „pirmeiviai“, ilgai nelaukdami, įkūrė „Šviesos“ draugiją, kurios tikslas buvo šviesti lietuvius. Draugijon buvo kviečiami rašytis visi lietuviai be pažiūrų skirtumo. Rašėsi į ją ir katalikai. „Šviesos“ draugija Marijampolėje įkūrė lietuvišką pradžios mokyklą. Tuoj kilo klausimas: o kaip bus su religijos mokymu? Klausimas buvo pavestas išspręsti visuotiniam draugijos narių susirinkimui. Dauguma balsų buvo nutarta „Šviesos“ mokyklon kunigo neįsileisti. Katalikams teko kurti savo katalikišką mokyklą. 1906 m. sausio 6 d. Vinco Penčylos namuose įvyko steigiamasis „žiburio“ draugijos susirinkimas. Pirmiausia „Žiburys“ įsteigė Marijampolėje pradžios mokyklą. Tuoj reikėjo steigti kitą mokyklą Degu-

čiuose. „Šviesos“ mokykla bemaž ištuštėjo. Joje liko tik apie 25 mokinius. Tikroji šviesa nugalejo netikrąją (Vysk. Staugaitis, Žid. 1936, XXIV, 324-5). — Kai kuriose valstybinėse Amerikos mokyklose dirba katalikų vienuolės. Atsirado žmonių, kuriems betgi tai nepatiko. Jie panorėjo uždrausti vienuolėms rodytis uniformuotoms mokyklose. Klausimas atsidūrė vyr. teisme. Teismas išaiškino, jog pagal veikiančius įstatymus mokytojai gali vilkėti kokius nori drabužius, kad tik nebūtų įžeista viešoji dorovė. Sprendime, be kita ko, rašoma: „Laisvės dvasia, kuri yra mūsų konstitucijos pagrindas ir kuria remiasi mūsų tautos ir valstybės valdymas, reikalauja, kad vyriausybė steigtų tokias mokyklas, kurios būtų prieinamos visiems vaikams. Valstybė neturi teisės pagal vieną planą subendrinti visą auklėjimą ar versti, kad vaikai būtų mokomi tik oficialinių valstybės mokytojų. Vaikas nėra vien valstybės padaras. Tėvai, kurie yra atsakingi už vaikų ateitį, turi ne tik teisę, bet ir pareigą paruošti juos gyvenimui pačiu geriausiu būdu, kokį tik jie žino“ (XX, 1936, 43).

425. Pravoslavinimas per knygų sandėlius.

Rusijos viešpatavimo Lietuvoje laikais rusinimo ir pravoslavinimo darbas buvo varomas ir per vadinamuosius knygų sandėlius (knižnyje sklady) prie pradžios mokyklų. Knygų prekybą pradėjo organizuoti Vilniaus mokslo apygardos globėjas Širinskis—Šichmatovas. Kauno gubernijoje knygų sandėliai pradėta steigti 1865 metais. Iš pradžių rusiškų knygų reikalas kiek laikėsi, pav., 187* m. buvo parduota mūsų pinigais už 11.000 litų. Bet knygų plitimas vis mažėjo, kol į 19 šimtmečio galą visiškai susmuko. Kauno gub. buvo platinaimos aštuonios „žemaitiškų knygų“ (atspausdintų rusų raidėmis) rūšys: žemaitiškai—rusiškas kalendorius, Evangelijos, kantičkos, trumpas katekizmas, aktai ir poteriai, abėcėlė rusiškai—žemaitiškai, mokslas skaitymo rašto lietuviško ir mažas aukso altorius. „Mažas aukso altorius“ buvo maldaknygė, kurią direkcija buvo bandžiusi, lyg kokį vadovėlį, įvesti bažnyčiose. Taip buvo įsakyta aplinkraščiu 1886 m. sausio 16 d. Bet dėl žmonių pasipriešinimo jau balandžio 2 d. vėl atšaukė. Tų rusiškai lietuviškų knygų beveik niekas nepirko. Daugiausia pavyko išplatinti 1875 m. (už 400 litų). Suaugę lietuviai visai jų nepirko. Todėl 1886 m. Kauno direkcija prašė Vilniaus valdžios, kad leistų šios rūšies knygas dovanai išdalinti. 1895 m. tų knygų, vadinamų graždankomis, plitimas visiškai sustojo. Knygos pelėjo sandėliuose. Pagaliau 1909 m. rusų valdžia leido jas dovanai dalinti. Jų rasta mokyklose per 13000. Lietuviškai—rusiškųjų knygų boikotą įkvėpė ir palaikė didysis mūsų Vyskupas Valančius ir draudžiamoji užsienio lietuvių

spauda (Trinitas, 1936, 42). – Oaxaca (Meksikoje) savivaldybių direktorius yra išleidęs įsakymą, kuriuo verčiami tėvai siųsti savo vaikus į ateistų mokyklas. Už prasilenkimą šitam įstatymui skaudžiai baudžiama. Tačiau, nežiūrint į visus persekiojimus, katalikų tėvai nesutinka leisti savo vaikus į tokias mokyklas, kur atvirai ir niekšišškai puolama religija, bet moko juos, kaip kuris gali, pas save namuose. Daugumas laiko pas save išvartytus vienuolius, kurie slapta auklėja vaikus religingoje dvasioje (Rt. 1936, 105).

426. Dirbo ne dėl caro ordenų.

Šiaulių ap. dvarininkai V. N. ir Sofija Zubovai nemažai yra pasidarbavę lietuvių liaudies švietimo dirvoje. Jie nebijojo žandarų sekimo ir administracijos persekiojimo, nesigailėjo lėšų steigti mokykloms, aprūpinti jas patalpomis, inventoriumi ir knygynais, dalinti mokiniams nemokamai vadovėlius ir t. t. Zubovų mokyklose mokytojais buvo kviečiami tie lietuviai mokytojai, kuriems rusų valdžia drausdavo būti mokytojais Kauno gub. Tokios mokyklos Zubovų buvo išlaikomos visuose jų dvaruose dar spaudos draudimo metais. Šiam Zubovų švietimo darbui pritarėjų atsirasdavo net iš pačių rusų. Tokiu buvo pradžios mokyklų direktorius Kukuškinas. Kartą jis, lankydamas Zubovų mokyklas, norėjo parodyti, kad jis jų švietimo darbą aukštai vertina, ir paprašė Zubovą leisti jam pristatyti jį carui, kad suteiktų ordeną už nuopelnus. Tačiau V. N. Zubovas su tam tikru jam ypatingu jomoru (pašaipą) atsakė: „Aš dirbu ne tam, kad gaučiau iš caro dovanų“. P. Kukuškinui nieko daugiau nebeliko, kaip tik nuoširdžiai padėkoti grafui ir grafienei už jų švietimo veiklumą. Zubovai dar stengėsi įsteigti Šiauliuose mokytojų seminariją, kurioje būtų paruošti lietuviai mokytojai, bet Didysis karas sutrukdė šio gražaus sumanymo įvykdymą (N. Rom. 1936, 44). – Turkijos švietimo ministeris 1936 m. išleido įsakymą, kad visų mokyklų mokytojoms moterims griežtai draudžiama pudruotis, dažyti lūpas, antakius ir nagus. Moterų rūbai turį būti ilgi, su rankovėmis ir apykaklėmis. Moterų tinkavimasis visokiais miteliais ir nepadorus rengimasis esąs gadinimas mokiniams tikrojo grožio jausmo (Žem. Pr. 1936, 47).

427. Vietoje religijos žaidimai!

Prancūzų valstybinės laicistinės (pasaulinės) mokyklos buvo įsteigtos maždaug prieš 50 metų pagal politiko Jules Ferry principus (dėsnius). Tose mokyklose iš pradžių viena diena buvo paskirta religijos mokslui, tačiau dabar tą dieną paprastai daromi sporto pratimai ir fizinio lavinimo pamokos. Vietoj religijos – žaidimai! To rezultatai buvo baisūs. Tarp

suaugusių žmonių, lankusių laicistines mokyklas, atrasim daugybę nekrikštytų religinių indiferentų (abejojančių); masinis išėjimas iš Bažnyčios yra liūdnas, bet svarbus faktas. Dorianus ir socialinius to rezultatus kiekvienas supras. Jau šiandien daugelis tėvų, kurie patys lankė laicistines mokyklas, velija verčiau leisti savo vaikus į laisvas katalikiškas mokyklas, o ne į laicistines. Katalikiškose pradžios ir žemesniojo tipo pradžios mokyklose 1934 m. mokėsi apie milijoną vaikų. Didėja taip pat skaičius studijuojančių katalikų aukštosiose mokyklose ir technikos institutuose. Prancūzijoje yra penki katalikų universitetai: Paryžiuje, Lily, Anžere, Tulūzėje ir Lijone. Jų vartai atdari visiems, kurie pamatė laicizmo pragaištingumą. Gimimų mažėjimas ir mokinių plūdimas į privatinės mokyklas žymiai prisidėjo prie mokinių skaičiaus sumažėjimo laicistinėse mokyklose. Pav., Vandėjoje 1934 m. buvo 75 valstybinės pradžios mokyklos, kurių kiekviena turėjo vidutiniškai du mokinius; Ardešėje 50 laicistinių mokyklų teturėjo po penkis mokinius. Pontmaino komunoje buvo valstybinė mokykla, kurioje mokėsi tik vienas vienintelis mokinytis – tos mokyklos mokytojo sūnus. Valstybė tai mokyklai skyrė per metus

12.000 frankų. Tačiau visokį rekordą sumušė Rašpolės komuna, kurioje laicistinės mokyklos 1933 metais neturėjo nė vieno mokinio. Ir vis dėlto biurokratizmas toks atšakus, kad tų niekam nereikalingų mokyklų neuždaro. Katalikai tėvai, kurie išlaiko savo privatinės mokyklas, turi mokėti mokesčius ir toms tuščioms, niekam nereikalingoms laicistinėms mokykloms (Rt. 1934, 268). – „Klausyk, mano sūnau, ir būk išmincingas ir tiesiai vesk keliu savo sielą“ (Pat. 23,19).

428. Bedieviškos mokyklos vaisiai.

Ivry-sur-Seine (Prancūzijoje) keletas mažų pradžios mokyklos vaikų – komunistėlių, pasidavę raudonajai įtakai, nugriebė savo vieną draugą ir, šaukdami: „Kam tu eini Mišių klausyt“, pradėjo iš jo tyčiotis, kad jis esąs „klebonas“, ir ėmė mušti. Jo galvą tiek smarkiai daužė į sieną, kad, paleistas, pusiau miręs gulėjo žemėje. Jaunieji komunistai grasino jį visai užmušti, jei jis tik kam pasiskųstų. Vaikas buvo taip sumuštas, kad tuoj reikėjo padaryt operaciją (M. L. 1936, 45). – Meksikos valstybinio universiteto rektorius Don Luis Goerne nekartą pasižymėjo drąsiu katalikų tikėjimo išpažinimu ir kova su bedievybe. Vienaime įvykusiame studentų susirinkime jis pasakė: „Aš esu katalikas! Aš noriu parodyti, jog ir katalikai gali turėti drąsos išpažinti savo tikėjimą! Mano mokslas yra meilės mokslas, Kristaus mokslas“. Dėl savo drąsos studentų noru jis vėl buvo paliktas rektorium (Žv. 1936, 12).

XXXII. DIDYSIS LAIMĖJIMAS

„Jūs esate brangiai nupirkti; nedarykite iš savęs žmonių vergų“.

1 Kor. 7, 23.

429. Vyskupas lygus ministeriui.

Vyskupas Baranauskas, būdamas Seinų vyskupu, drąsiai kovojo su rusų užmačiomis, neleisdamas valdžiai kištis į Bažnyčios reikalus. Kada 1900 m. administracija nubaudė kai kuriuos kunigus po 100–200 rublių už tai, kad jie vizituojančią vyskupą pasitiko ne prie bažnyčios durų, bet miestelyje, vyskupas nepasitenkina protestais gubernatoriui ir ministeriui; iškelia bylą net Senate. Nors atidėliojama, nors vyskupui mirus, vis dėlto byla buvo laimėta. — Kada rusų vyriausybė panoro nusiųsti savo atstovus į kunigų seminarias kontroliuoti, kaip klierikai mokosi rusų kalbos, istorijos ir geografijos, ir čia vysk. Baranauskas paprieštaravo taip, kad vienas rusų užsienių reikalų ministerijos valdininkas apie tą protestą išsitaręs tokiais žodžiais: „Seinų vyskupas Baranauskas prašneko taip, kaip niekada su mumis nešnekės popiežius“. Jis atrašė ministerijai, kad seminarija yra vakarienė, kurioje Kristus moko savo mokinius, o ten negalėjo įeiti nei Pilotas nei Erodas. — Nepataikaudamas, kompromisų (nusileidimų) nepripažindamas, net buvo vid. reikalų ministerio įspėtas, kodėl nerevizituojęs (neaplankęs) apskričių viršininkų. Vysk. Baranauskas vėl, pasiremdamas svodotn zakonov (įstatymų rinkiniu) atsakė, kad vyskupai esą lygūs ministeriams, o apskričių viršininkų pareiga prižiūrėti, kad būtų tiltai ir keliai tvarkoje. Įspėdavo vysk. Baranauskas ir kunigus, kad nedrįstų pataikauti; o pats ne kartą didžiuodavęsis, kad jo krūtinės nėra palietęs joks rusų ordinas (J. Ambrazevičius, N. Rom., 1935, 3, 205). — Tėvynė, pasiklovusi mumis, neprivalo apsigilti (Vaižgantas, III, 1922, 155).

430. „Bus, kaip Dievas duos!“

Vysk. Baranauskas apie cariskąją anų laikų valdžią, uždraudusią lietuviams spaudą, parašė: „Anei rašto, anei druko, Mums turėt neduoda; Tegu, sako, bus Lietuva Ir tamsi ir juoda“. To nedoro savo tikslo aukštieji rusai valdininkai nė

kiek neslėpdavo ir jokia padarumo skraiste neprisidengdavo. Kai syki po Valančiaus mirties valdęs Žemaičių vyskupiją vysk. Aleks. Beresnevičius vidaus reikalų ministerio grafo D. Tolstojaus prašė, kad bent maldaknyges leistų spausdinti lietuviškai, šis atvirai atrėžė: „Šiandien mes leisime jums maldaknyges, o ryt išdygs mums nepageidaujama politinė vienatukė"... Vadinas, lietuvių spauda laikyta pavojinga Rusijos vievingumui ir todėl absoliučiai (visiškai) drausta. Bet neleidimas lietuviams savos spaudos—buvo tai dvasinis jų žudymas, atėmimas jiems teisių savo kūrybines jėgas pareikšti, pavertimas neprotingais gyvuliais, nes žmogus tuo tik ir skiriasi nuo gyvulių, kad jis, panašiai į Dievą, gali būti kūrėjas, nors mažytis, gali sukurti naujų dalykų, ko gyvulys niekuomet nepadarė. Giliai atjausdamas tą lietuviams daromąją skriaudą, Baranauskas, užsidegęs šventu pykčiu, pasiuntė nedorų rusintojų adresu ši savo niekad neužmirštamą kad ir tylų pranašavimą: „Kad tu, gudai, nesulauktum, Ne taip, kaip tu nori: Bus, kaip Dievas duos, Ne tavo priesakai nedori!.." Syki suformuluotas šis drąsus pranašingas ketureilis, be jokių Baranausko pastangų, greit plačiai pasklido po Lietuvą, virsdamas šūkiu, subūrusiu visus mūsų kovotojus dėl draudžiamosios spaudos atgavimo. Gindamiesi nuo nusiminimo, jie drąsiai kartodavo, o neretai ir garsiai užtraukdami tuos priešvaldiškus Baranausko žodžius „Bus, kaip Dievas duos“. Ir Dievas jų lūkuriavimo neapvylė, nedavė piktiems rusifikatorių norams įvykti, nors Lietuvai ir teko ilgokai dar palaukti ir nemaža jėgų suvartoti kovai su rusintojų pastangomis lietuvių dvasiai nuslopinti (A. Jakštas, Židinys, 1935, XXII, 114). — Tėvynė, kaip sveikata. Tik ją praradę, suprantame jos tikrąją vertę (K. Jasėnas, Židinys, 1933, XVIII, 265).

431. Nepalenkiamas tautos teisių saugotojas.

Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės kancleris Leonas Sapiega (1557–1633) buvo nepalenkiamas savo valstybės reikalų gynėjas. Kai 1591–1600 m. karalius, vietoj į Krokuvą persikėlusio Vilniaus vyskupo kardinolo Radvilos, Vilniaus vyskupu užsimanė paskirti lenką Maciejevskį, Lietuva, tiek ponai, tiek bajorija, savo seimeliuose ir per atstovus seimuose griežčiausiai tam pasipriešino. Karalius turėjo pagaliau ieškoti kito. Vilnius gavo vyskupą lietuvi. Kaip kancleris, L. Sapiega šiame konflikte buvo pats centrinis asmuo. Be jo sutikimo — savo žinioje jis turėjo antspaudus — karalius negalėjo vyskupo nei nominuoti nei nominuotą pristatyti popiežiui. Ir čia L. Sapiega laikėsi tvirtai. Karaliaus ir prašomas ir įsakomas jis antspaudu nedėjo, nurodinėdamas negalįs to padaryti, nes tai būtų prieš įstatymus. Kaip jis žiūrėjo į šią bylą, gerai galima

matyti iš jo pastabų dėl Smolensko vaivados Volmenskio pasiūlymo nusileisti. Jis sako: „...Tada pasiduokite lenkams visais atžvilgiais, atsisakykite nuo lietuviško antspaudo, maršalo lazdos, buožės, ir tebūnie lenkų lazda ir buožė, ir bendras išdas... Arba žūti, arba iškovoti, kad Vilniaus vyskupu būtų lietuvis“ (Arch. Sap. Nr. 97) (Žid. 1933, XVIII, 281-2). — 1935 m. Indijos vyriausybė uždraudė platinti vieną knygą, kuri begėdiškai puolė kunigus ir išpažintį. Kadangi Indijos įstatymai draudžia visokią spaudą, kuri skleidžia neapykantą ar panieką prieš religines bendruomenes, tai ta antikatalikiška knyga buvo konfiskuota (atimta) (Rt. 1935, 280).

432. Pirmas prabilo lietuviškai.

1897 metais tik ką pašvęstas pavyskupis G. Girtautas, pavaduodamas vyskupą Paliulionį, lankė Panevėžio dekanato bažnyčias. Pamaldoms pasibaigus, senu papročiu buvo keliامي vyskupiškai pietūs, kuriuose šalia kunigijos paprastai dalyvaudavo ir vietos ponija. Suprantamas dalykas, jog visos kalbos per pietus buvo lenkiškos. Tokia tuomet buvo visuotinė mada. Gerutis pirmutinis sumanė tą madą sulaužyti. Tam tikslui Panevėžio klebonijoj prabildamas į vyskupą, apsakė lietuviškai eilėmis miesto išvaizdą, naujosios bažnyčios gražumą ir ją pastačiusio klebono kun. Chodoravičiaus nuopelnus. Šis Geručio drąsus žygis padarė nemaža triukšmo. (Tais laikais kun. Jonas Balvočius — Gerutis buvo Vadokliuose klebonu) (A. Jakštas, Užgesę Žiburiai, 1930, 81). — Aš gyvai dabar jaučiu, kad tie, kurie negali rasti savo entuziazmui peno pažindami savo pačių kraštą tokį, koks jis yra iš tiesų, arba tie, kurie negali mylėti žmonių už tą, kad jie yra žmonės, kuriems būtinai reikia rėkauti ir dievinti savo tėvynę savo įkarščiui keiti — tie myli savo įkarštį daugiau už tėvynę (Rabindranath Tagore).

433. Iš kovų dėl kultūros.

Vilkaviškio aps. Pūstapėdžių kaime 1904 m. gyveno Jeronimas Švedas, jaunas, tik 22 metų amžiaus, ūkininkas, baigęs Vilkaviškio miesto mokyklą, judrus, apsukrus vaikiną; jo tėvai buvo jau mirę; nei brolių nei seserų jis neturėjo. Prieš dvejus metus į kaimynystę atsikėlė iš kaž kur Leopoldas Freidangas, jau pagyvenęs, net 57 metų amžiaus, kalvis, liuteronas ir beraštis. Atsitiko, kad po nakties pakėlėje nuo stulpo prapuolė lentelė, kurioje buvo kaimo vardas, gyventojų skaičius parašytas rusiškai. Atsitiko dar blogiau, kad prapuolusioji lenta buvo rasta Švedo laukuose. Kaž kas įskundžia vyresniajam stražnikui Enčilikui, kad tai Švedo darbas. Švedas net ir šautuvą laikęs be leidimo. Ištikimas valdininkas pravoslavas pasiėmė jaunesnįjį stražniką Aleksiejų Solyško,

pasitelkė iš kaimo kalvį Freidangą ir dar vieną ūkininką ir 1904 m. kovo 2 d. pas Švedą padarė kratą. Šautuvo nerado. Bet stalo stalčiuje rado 16 lietuviškų knygų. Tarp jų buvo, kaip bylos dokumentuose rašoma, „lietuviška knygelė su eilėmis grynai revoliucinio turinio“. Tai buvo St. Garnio (Maironio) „Terp skausmų į garbę“, išleista 1895 m., jau suteršta, net be viršelio. Švedas aiškinosi gavęs knygas iš pašto. Bet į klausimą: nuo ko — atsisakęs pasakyti. „Tai ne tavo dalykas“, atsakęs Švedas, skundžiasi stražnikas. „Su dideliu sekretu man pasakė Freidangas“, pasakoja stražnikas, kad Švedas vaikščiojęs į Jurkų kaimą pas Norkų užsirašyti į miatežnikus, kurie rengiasi gegužės mėn. sukilti. Kalbinęs ir jo, Freidango, sūnų, bet tas nesutikęs. Iš viso, pas Švedą lankąsi kaž kokie nepažįstami, o vasario 29 d. jis vadovavęs net kaž kokiai 10–12 vyrų kompanijai, kuri eidama per kaimą dainavusi kaž kokias lietuviškas dainas. „Aš“, pasakojos kalvis, „negirdėjau, bet Pūstapėdžių dvaro valdytojas girdėjęs: Dievo Motin, kur prapuolė mūs karalius...“ Ir paskiau tardyme kalvis patvirtino, kad Švedas „buvo negeras ir nepatikimas žmogus“. Apie tai gi jis pasakojęs ir Pūstapėdžių dvaro valdytojui Fridrichui Genneriui ir vyresniajam stražnikui. Švedas buvo areštuotas ir nugabentas į Vilkaviškį. Tardomas pareiškė: Į Jurkšus nevaikščiojau, Norkaus nepažįstu, darnų apie carą nedainavau, turiu armoniką, dėl to draugai ateina. Knygos su eilėraščiais neskaiciau. Ji ne mano. Paliko ją Lukošius Valiukonis, kurs pas mus bernavo prieš 5 metus. Kur jis išvyko, nežinau. Paskiau beieškant Valiukonio, paaiškėjo, kad jis Amerikoj. Po 4 dienų Švedą paleido iš arešto ir pavedė policijos priežiūrai. Dabar prasidėjo nusikalstamosios medžiagos tyrimas. Raštai ėjo iš Vilkaviškio į Suvalkus, net į Kauną. Į Kauno žandarų valdybą kreiptasi, kad jos vertėjas painformuotų apie Garnio knygą ir nusikalstamas jos vietas išverstų į rusų kalbą. Darbą atliko Kauno žandarų valdybos vertėjas J. Eigleris. Jau balandžio 7 d. vertimas pristatytas Suvalkų gub. žandarų valdybai, o iš ten Vilkaviškio žandarų viršininkui. Tuo būdu tardymas, prasidėjęs nuo kovo 5 d., baigėsi gegužės 7 d. (sen. stilium). Nusikalstamoji medžiaga nusiųsta Suvalkų apygardos teismo prokurorui. Prokuroras peržiūrėjo ir nerado medžiagos įrodyti, kad Švedas nusikalstamąjį spaudinį laikė platinti, o tik platinimas kaltinamuoju straipsniu (252 str. Ul. o Nak.) esąs baudžiamas. Nuo savęs nustūmė visą bylą, patardamas žandarų viršininkui kreiptis į Suvalkų gubernijos tarybą (savieščaniję). Ir rugsėjo 3 d. jau taryba svarstė: „nusikaltimo sudėties...“ nerado, bylą nusprendė nutraukti, o nusikalstamąją medžiagą, tą apiplyšusią,

sumankytą knygelę – sunaikinti. Visa Maironio poemos „epopeja“ truko nuo kovo 2 d. iki rugsėjo 19 dienos. Ji surašyta 56 bylos lapuose! Kiek tuščio darbo, popierio darkymo, žmonių gaišinimo! Kas atlygins žmogui, po areštus tąsytam! Su skausminga ironija šios dienos perspektyvoje (šių dienų akimis) žiūrime į tą donkichotiškos kovos epizodą (atsitikimą) prieš nekaltą spaudinėlį (Žid. 1936, XIX, 86). – Kariuomenės šventės proga prie Nežinomojo Kareivio – genijaus kapo, kuris mirė dėl Tėvynės per Lietuvos laisvės karus, kiekvienais metais lapkričio 23 d. degamas aukuras, simbolizuojas (reiškias) jo atsiminimą, o atvykęs pagerbti žuvusiųjų už Lietuvos laisvę tą valandą, atsistojęs prieš paminklą ir Nežinomojo Kareivio kapą, tarytum girdi mirusių didvyrių žodžius: „Ėsime Jūsų idėjos“ (Rt. 1935, 269).

434. Klumpės tik viršus beliko.

Senai, senai, kada dar rusas nuožmiai draudė lietuvišką raštą, jaunas žemaičių kunigėlis Juozapas Tumas Kuliuose „Tėvynės Sargą“ redagavo. Jo „dešine ranka“ buvo Motiejus Šiaudinis, kurs nešdavo į Prūsus parengtus spaudai raštus, o iš ten jau atspausdintus parnešdavo. Kartą M. Šiaudinis nešė nedidelį pakietėlį. Naktis buvo tamsi, į akį nors durk. M. Šiaudinis kelius per rubežių puikiai žinojo. Slenka sau tyliai. Tik žiūri, lyg iš žemės išdygo jam po pat nosim maskolius nelabas. „Stoj, stoj!“ Na, jau nestosiu, pamanė Šiaudinis ir, griebęs į rankas klumpes, pasileido bėgti. Pykšt, pykšt! – šaudė maskolius, o Šiaudinis tik bėga vingiuodamas. Atsipūtė tik atsidūręs tolokai užrubežyje. Nieko, viskas laiminga, tik žiūri – vienos klumpės viršų tik beturiš. Nelabo maskoliaus kulka klumpę negailestingai suaižė. Paskum kunigėlis ir sako: „Niekis. Klumpių pas mus yra apščiai, o už didžius darbus dangus užmokės“ (L. A. 1934, 247). – Dar nei vienai tautai svetimos idėjos ir svetimi žmonės laimės nesuteikė. Mažai vertinant tėvynę, pamirštant ir paniekinant jos stebuklingąją galią, visuomet prasideda išsigimimas, ir tik sąmonėjant amžinuose gamtos dėsniuose ir vėl suradus tėvynės mintį, tauta pasveiksta ir žengia pirmyn (R. H. France).

435. Karžygiška lietuvaite.

Didžiojo karo gale, žlugus Rusijos imperijai, tarnavę jos kariuomenėje lietuviai pradėjo spiestis į krūvą, žadėdami organizuotai grįžti į Lietuvą. Tokia grupė buvo susidariusi ir tolimame Sibire, pasivadinusį Vytauto Didžiojo batalijonu. Omsko lietuvių visuomenė padovanojo batalijonui didelę, gražią šilkinę vėliavą su išsiūtu joje Vytimi. Po šita vėliava lietuviai kariai žadėjo grįžti ir sudaryti Lietuvos kariuomenės pirmąsias

eiles. Jų svajonės betgi neišsipildė—batalijoną išblaškė bolševikai, dalį karininkų žiauriai išžudė. Bet vėliava vis dėlto Lietuvą pasiekė. Ši batalijono garbės simbolį (ženklą) parvežė lietuvė Elžbieta Kakeranaitė. Ji, pamačiusi, kad bolševikai viską išplėšė, vėliavą, tą didžiausiąją batalijono brangenybę, paslėpė po savo rūbais ir nei kvočiama, nei mušama neprisi-pažino, kur ją padėjusi. Ji vėliavą išslapstė ištisus metus, besibastydama Sibiro dykumose, bešaldama koncentracijos sto-vyklose, kiekvieną minutę statydama save pavojun. Ta vėlia-va yra atgimusios Lietuvos kariuomenės pati pirmoji. Ji da-bar kabo Karo Muziejuje, Kaune, primindama lietuvių karių tragediją šaltame Sibire, vienos lietuvaitės didįjį pasiryžimą, paskatinusį ne vieną pasekti jos pavyzdžiu (Šviesa 1935, 1). — Senai, senai Kartagina (Šiaurinėj Afrikoj) kariavo su savo kaimynais. Tik nelaimė—Kartagenos laivynas žuvo. O laivy-nas kare buvo būtinas. „Žūti, ar laivyną atstatyti! Tėvynė pavojuje!“ pasklido šauksmai po visą kraštą. Ir kai atstato-mam laivynui pritrūko virvių, pasakojama, kad Kartagenos moterys kirpo savo plaukus ir aukėjo virvėms (P. B. 1934,25).

436. „Mano sielos jūs nepriversite“.

1916 m. Žemaičių vyskupas Karevičius grįžo į Lietuvą. Kauno katedroje buvo prisirinkę daugybė kunigų, šiaip pilie-čių, vokiečių karininkų ir vokiečių vedami mokytojų kursai su Dr. Steputatu priekyje. Parvykęs vyskupas čia tarė savo pir-mą žodį. Jis be niekur nieko išpasakojo, jog lietuviai, gyve-nantieji Rusijoje, yra puikiai susiorganizavę ir turi laikraščių bei daug savo švietimo įstaigų. Iš tos kalbos buvo aišku, kad lietuviai yra susiorganizavusi tauta ir turi daug šviesių vadų. Tai buvo dūrimas vokiečiams okupantams į akis. Mat, 1916 m. gegužės 15 d. jų civilinės valdžios Lietuvoje viršininkas kunigaikštis Izenburgas—Byberšteinas buvo pranešęs į Berlyną visai priešingai. Dėl to vokiečių aukštieji valdininkai ilgai vysk. Karevičiui prikaišiojo. Bet vysk. Karevičius tokiu pat tvirtu žingsniu žengė toliau. Po prakalbos tą pačią dieną jis aplankė vokiečių štabo viršininką generolą Eizenhorną Rathę. Geležinis generolas pareikalavo, kad vyskupas be prieštaravi-mų klausytų okupacinės valdžios. Nors patsai viršininkas at-rodė labai iškilmingai ir čia pat stovėjo būrys pulkininkų, ta-čiau vysk. Karevičius atsakė neigiamai. Generolas įsmeigė į Žemaičių vyskupą aštrų žvilgsnį, tačiau vysk. Karevičius akių nenuleido. Tokia drąsa paveikė karinės valdžios atstovą. Tas pats išdidusis generolas suminkštėjo ir vakarop atsiuntė auto-mobilį, kviesdamas vyskupą pietų. Netrukus tas pat pasikar-tojo su kunigaikščiu Izenburgu. Jis, kaip viršininkas vokiečių valdžios Lietuvoje, pareikalavo, kad vysk. Karevičius pasira-

šytų, jog ištikimai klausys vokiečių valdžios. Vyskupas atsiskė. Tuomet kunigaikštis drąsuolią vyskupą pasikvietė ir smarkiai išbarė, girdi, jie galėsią ganytoją priversti. Vysk. Karevičius atsakė: „Jūs mane galite ištremti, ar net nušauti, bet mano sąžinės jūs nepriversite“. Ir smarkusis kunigaikštis suminkštėjo; kvietė vysk. Karevičių vakarienės, bet šis atsiskė. Toliau Izenburgas su Žemaičių vyskupu jau elgėsi žmoniškai. Dar daugiau. Iš Berlyno atvyko grafas Biudingenas ir, vokiečių valdžios vardu, teiravosi, ar tinka Izenburgas Lietuvai valdyti. Vysk. Karevičius jį papeikė. Vadinas, vysk. Karevičiaus vokiečiai nejbaugino ir dar patys klausėsi jo patarimo (Trimitas, 1936, 41). — „Visa, kas yra gimę iš Dievo, nugali pasaulį; ir tai yra nugalėjimas, kurs nugali pasaulį: mūsų tikėjimas“ (1 Jon. 5,4).

437. Generolas pirmas nuleido akis.

Susidariusiai Lietuvos Valstybės Tarybai vokiečių valdžia darydavo įvairiausių trukdymų. Žemaičių vysk. Karevičius buvo paprašytas važiuoti į Berlyną ir išdėstyti lietuvių reikalus. Kadangi vysk. Karevičius labai drąsiai elgėsi su vokiečiais, tad Berlyno valdžia labai mandagiai jį priėmė. Įdomiausias buvo jo pasimatymas su Vokietijos generalio štabo viršininku generolu Liudendorfu. Šisai beveik patsai vienas valdė tada Vokietiją, dėl to patys vokiečiai jį vadino „mūsų diktatoriumi“. Kai įėjo vysk. Karevičius, gen. Liudendorfas jį priėmė kareiviškai šaltai ir norėjo jį perverti akimis. Anot paties vysk. Karevičiaus, galingojo generolo žvilgsnys jį lyg elektra svilino. Tačiau jis drąsiai žiūrėjo ir atlaikė galiūno žvilgsnį, ir pirmas nuleido akis gen. Liudendorfas. Kai šisai paplūpo kaltinti Liet. Valst. Tarybą, kam ji tik peikianti vokiečių valdžią, o nieko nedirbanti, vysk. Karevičius drąsiai išdėstė visas okupantų skriaudas ir žmonių kankinimus. Pagaliau, jis priminė, kad Vokietija galėtų pripažinti Lietuvą nepriklausoma valstybe, kaip pripažino Lenkiją. Matyt, vysk. Karevičiaus argumentai (įrodinėjimai) paveikė griežtąjį generolą, ir jis sutiko, jog patars Vokietijos ministeriui pirmininkui, kad Lietuvą pripažintų nepriklausoma. Vysk. Karevičius dar įteikė gen. Liudendorfui raštą, kad vokiečiai leistų tuojau pat įkurti bent ketletą ministerijų ir kad Lietuv. Valst. Taryba galėtų pradėti valdyti Lietuvos Valstybę. Kai vysk. Karevičius sugrįžo į Berlyną ir aplankė ministerį pirmininką, vadinamąjį reichskanclerį grafą Hertlingą, tai šis pasakė, jog gen. Liudendorfas jam pranešęs, kad nesipriešina Lietuvos nepriklausomybei. Patsai ministeris pastebėjo, jog tą patį vakarą vyks pas kaizerį Vilhelmą ir tikisi parvežti nepriklausomybės dokumentą. Vysk. Karevičius ir čia paliko tokį pat raštą, kokį buvo įteikęs gen.

Liudendorfui. Jis net pasirūpino, kad vokiečiai naujai Lietuvos valstybei komisaru paskirtų žmonišką grafą Kaizerlingą. Po vysk. Karevičiaus žygių jau buvo lengviau Liet. Valst. Tarybos delegacijai, kuri 1918 m. kovo 23 d. lankėsi pas grafą Hertlingą ir galutinai aptarė Lietuvos nepriklausomybės reikalą (Tr. 1936, 41).

438. Nepaprasta, gyva, šventa auka.

1919 m. A. Panemunėj stovėjęs mūsų jaunos kariuomenės pulkas išeina į frontą. Panemunės visuomenė organizuojasi palydėti jį. Į Panemunę susirenka didžiulė žmonių minia. Tada buvusis A. Panemunės klebonas (paskum Telšių vyskupas) J. Staugaitis atlaiko iškilingas pamaldas. Po pamokslo paradas. Parado metu pati visuomenė tautos vardu įteikia pulkui gražią didelę raudono šilko vėliavą su gražiais piešiniais ir užrašais. Ji dabar stovi Karo muziejuje. Vėliavą įteikė to pulko vadui keturi asmenys: vienas senis, bobutė, viena vidutinio amžiaus moteris ir jauna mergaitė. „Ponas Vade, sykiu su šia vėliava atiduodu tamstai savo sūnų. Tamsta žinai, ką su juo reikia daryti“, pasakė senis, ir ašaros iš jo akių pasirodė; toliau nebegalėjo kalbėti. „Aš taip pat jums atiduodu vienintelį sūnelį, aukojų tėvynei...“ pasakė bobutė. „O aš savo vyrą...“ — „Aš savo brolių...“ Tai buvo nepaprasta, gyva, šventa auka. Tai iš čia sėmė mūsų jaunoji kariuomenė tokį nepaprastą pasiryžimą ir pasiaukojimą savo tėvynei (Rt. 1935, 119). — Kai tėvynė pavojuje, niekas tada neturi teisių — visi turi tik pareigas (Videnbruchas).

439. „Meluoti aš negaliu“.

Būdamas atviras ir nepakęsdamas melo, Lietuvos didysis 18 šimt. rašytojas Kr. Duonelaitis (1714–1780) nemėgo niekam pataikauti. Jam klebonaujant į Mažąją Lietuvą buvo įsiveržę rusai. Kaip ir kiekvienai atėjūnui, rusai skriaudė žmones ir dar įsakinejo juos garbinti. Kartą įsakė Duonelaičiui paminėti bažnyčioje mirusį senovės Rusijos kunigaikštį Aleksandrą Nevskį. Duonelaitis taip prabilo bažnyčioje: „Man yra dabartinės aukštos valdžios įsakymą pagerbti Aleksandras Nevskis. Galimas dalykas, kad jis ir geras žmogus yra buvęs, bet aš jo nepažįstu, o ir jūs taip pat nepažįstate, todėl mes geriau apmąstysime šiuos žodžius: Aleksandras man daug pikto padarė. Viešpatie, atlygink jam pagal jo darbus. Jo saugokimės, nes jis mūsų žodžiams priešinosi ir daug pikto padarė“. Rusų generolas už tokį „pagerbimą“ pagrasino jam mirtimi. „Mes visi esame Dievo valioje“, atsakęs Duonelaitis, „meluoti aš negaliu. Aš maniau, kad tik vokiečiai, bet ir jūs, rusai, lietuvnikus bedūšiais sutvėrimais laikėte“ (Lietuvių Balsas, Ryga, 1936, 21).

XXXIII. DIDŽIOJI ŠEIMA

„Jei kas nesirūpina savaisiais ir ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį“.

1 Tīm. 5, 8.

440. Kęstutį išlaisvino vaidilų dainos.

1361 metais Kęstutis mūšyje su vokiečiais, nutrenktas nuo arklio, pateko į nelaisvę ir buvo nuvežtas į Marienburgą. Nelaisvėje jam patarnauti buvo pristatytas Alfas, kurs iš mažens buvo paimtas nelaisvėn ir vokiečių užaugintas. Kęstutis, tėvynės ilgesio kankinamas, nuolat niūniuodavo vaidilų dainas, kurios sužadino Alfe savo tėvynės jausmus. Atsiminęs savo tėvynę, Alfas pasiryžo gelbėti Kęstutį. Davė jam geležį, kuria Kęstutis palengva pramušė kalėjimo sieną ir naktį nusileido į kiemą, kame Alfo parūpinti laukė du arkliai su vokiečių ritierių rūbais. Jais apsitaišęs, Kęstutis drauge su Alfu išėjo iš pilies ir per girias ir pelkes su dideliu vargu pasiekė Mozūriją. Iš ten Kęstutis jau lengvai sugrįžo namo (Lietuvos Istorija, A. Alekna, 1919, 49). — „Tėvynės dainos, jūs malonios, Taip širdį žadinat saldžiai!“ (Maironis, 1927, I, 64).

441. Mokslininko likimas ant svarstyklių.

Mūsų žymus visuomenininkas Dr. M. Yčas universitetą Tomske baigė su aukso medaliu. Mokslus baigęs, su kitais lietuviais draugais ketino grįžti į Lietuvą, nors buvo pavojaus, kad Sibiras su savo gerais visuomeniniais santykiais nepaviliotų kai kurio jų. Ten ir medžiaginės sąlygos gyventi buvo žymiai geresnės, negu kur kitur Rusijoje. Labai gerai baigus universitetą, M. Yčui buvo didelė pagunda priimti prof. Bogojevskio ir prof. Prokoševų pakvietimą pasilikti prie universiteto ir rengtis profesūrai. Žadėta dviem metams duoti komandiruotę į užsienį pasitobulinti moksle ir vėliau užimti valstybinės teisės katedrą. Toje komandiruotėje siūlyta gerai atlyginti — 2000 rublių metams. Perspektyvos (ateities galimūmai) buvo puikios. Jaunam vyrui, ką tik baigusiam universiteto kursą, šypsojos didelė moksliška karjera (greitas kilimas tarnyboje). Bet jo gyvas būdas, jo palinkimas į daugiau realų praktišką gyvenimą traukė jį kur kitur. Laisvosios profesijos

(amato) žmonių Lietuvoje mažai tebuvo. Dirva plati, darbo daug ir gražus visuomeninis darbas stovėjo prieš jį. Be to, dar gavo iš Vilniaus raginančių laiškų grįžti į Lietuvą ir joje apsigyventi. Buvo tai „Vilties“ redaktoriaus A. Smetonos ir Juozo Kubiliaus laišakai. Šiuos du laišku padėjus ant svarstyklių, tasai klausimas buvo išspręstas. Savo profesoriams padėkojęs už suteiktą didelę garbę, už jų pakvietimą rengtis profesūrai, M. Yčas atsisveikino su draugais bei Alma Mater ir išvyko iš Tomsko, kuriame ketverius metus studijavo universitete (Atsiminimai, M. Yčas, 1935, I, 10-11). – Gražu už tėvynę pavargti, kentėti; Palaimintas darbas šalies prigimtos; Laimingas, kurs, pradedant aušrai tekėti, Su broliais į darbą, kaip milžinas, stos! (Maironis).

442. Nelietuviškai rašyti atsisakydavo.

Sakoma, kad Simanas Daukantas (1793–1864) kartą išėjęs Vilniuje iš bažnyčios užgirdęs žmones tarp savęs besiskundžiant, jog jie nesuprantą, ką kunigas per lenkišką pamokslą sakęs, jog nėsą kas juos pamokąs, nes visur sakoma tik nesuprantama lenkų kalba. Daukantas, tuos žodžius girdėdamas, taip giliai atjautęs tų apleistų žmonių vargus, kad pasiryžęs visą savo gyvenimą dirbti savo brolių ir tėvynės gerovei ir rašyti tik savo gimtąja kalba. Daukantas buvo pirmasis mūsų rašytojas, kuris knygas rašė tik lietuviškai. Net kalbinamas kitaip rašyti griežtai atsisakydavo (Mūsų ižymieji žmonės, P. Ruseckas, 1934, 59, 67). – Auksas, be abejo, naudingas, bet doras, veiklus ir mylįs savo tėvynę žmogus yra daug vertingesnis už auksą (A. Lincoln).

443. „Aš mirštu jau laisvoje tėvų žemėje“.

Buvusio kituomet garsaus Krapovicų dvaro laukuose, palivarkuose dabar matyti naujos viensėdijos. Tai Tremtinių kaimas, tuo vardu pavadintas dėl to, kad dabar čia gyvena anuomet buvę ištremti į tolimuosius Rusijos imperijos užkampius – jų sūnūs, anūkai palikuonys. 1861-3 metų sukilimas Lietuvoje paliko didelius pėdsakus. Daug tūkstančių žmonių neteko savo ūkių, dvarų ir buvo ištremti į tolimąją Rusijos imperiją. Po sukilimo metų Samaros gubernijoje susikūrė lietuviški kaimai, kurie ne tik neišsižadėjo lietuvių tautos, kalbos ir papročių, bet ir savos senos tikybos. Po Didžiojo karo ir po rusų revoliucijos juos pasiekė žinia, kad gimtasis jų kraštas yra laisvas, kad ten yra duonos ir jie gali grįžti į senąsias tėvų sodybas. Senieji tremtiniai, kurių buvo likę tik keletas, ragino savuosius grįžti. Ir jie grįžo, jiems buvo grąžinu senieji jų ūkiai, dvarai. Bet kurių ūkiai jau buvo perėję iš rankų į rankas ir jų grąžinimas buvo jau nebeįmanomas,

tiems Lietuvos valdžia davė dalinamų (išparceliuojamų) dvarų žemes. Taip atsirado ir tas istorinis Tremtinių kaimas Gudžiūnų valsč., Kėdainių ap. Visi tremtiniai labai vieningi: ten, kur nepadaro vienas, jie padaro bendrai susiorganizavę. Sugyvena puikiausiai: nei barnių nei vaidų tarp jų negirdėti. Šio kaimo gyventojai net veda tik iš savo tarpo. Prieš kelis metus mirė paskutinis senukas—tremtinys. Prieš mirtį jis labai jaudinosi. Mirdamas laikė kryžių rankoje ir kalbėjo: „Ačiū Apvaizdai, aš mirštu jau laisvoje tėvų žemėje...“ Jis buvęs senas kovotojas. Jis kovojęs už didžiosios Lietuvos kunigaikštijos atgavimą. Senukas buvęs grafas. Čia dar girdėti jau nuomenės tarpe dainuojant dainų, kurias dainavo 1861-3 metais sukilėliai (Vakarai, 1936, 276). — Kaip smarkus, staigus, bet neilgas lietus neįvilgo žemės, taip ir vienkartinis, nors gausus sušelpimas nepastiprins tėvynės. Nuolat čiurlenanti srovė, nuolat stiprinama organizuota tėvynė — tai patvarūs veiksniai (Vaižgantas, 1931, XVII t. 106).

444. Kovų varpai.

Iškilmingame posėdyje Karo Muziejuje 1937 m. II. 15 d. paskelbtas šitoks aktas: 1937 metų nuo Kristaus gimimo vasario 15 dieną, devynioliktosios Nepriklausomybės šventės išvakarėse, skelbiame, kad visuomenei savo iniciatyva iškėlus, specialiai komisijai aptarus, Karo Muziejaus kolegijai priėmus pagal karo muziejaus statuto 1 str. ir kariuomenės vadovybei patvirtinus, Karo Muziejaus bokšte įrengiamieji 35 varpai pavadinami Kovų Varpais. Tie 35 Kovų Varpai, pavadinti žuvusiųjų Lietuvos vaduotojų—gynėjų ir Lietuvos laisvės kovų vietų vardais, kas rytą ir kas vakarą, dieną ir naktį iš Tautos šventovės — Karo Muziejaus bokšto savo skambiomis širdimis kalbės į tave, lietuvi, vardu tų, kurie krito ties Vilniumi, Klaipėda, Širvintais, Giedraičiais, Radviliškiu, Alytum, Daugaupiliu ir visose tose vietose, kur tik siekė priešo kulkos ir kur tik Lietuvos sūnus vedė šventa Tėvynės meilė. Lietuvi, savo žemei laisvės susilaukęs arba jau laisvoje Lietuvos žemėje gimęs! Tavo broliai, laisvės pasiilgimo vedami, Lietuvos atstatymo metais ėjo į kovą drąsūs, ryžtingi, be abejojimų ir baimės, pasiryžę verčiau laisvi numirti, negu gyvi vergauti. Daug jų padėjo jaunas savo galvas kovų laukuose už Tėvynę, už tavo, lietuvi, laisvę. Daug jų krito — vieni vaduodami Gėdmino sostinę, kiti keldami Klaipėdos vartus, tretį Radviliškio ir Kėdainių laukuose, o dar kiti Nemuno ir Dauguvos krantuose. Jie paaukojo savo gyvybę — tai, kas brangiausia pasaulyje — kad tu, lietuvi, laisvai ir garbingai gyventum. Kabiname tuos 35 Kovų Varpus štai čia, šitame Laisvės bokšte, šalia Nežinojo Kareivio kapo ir Nepriklausomybės paminklo, greta Tau-

tos garbės palaikų ir ženklų šventyklos – Karo Muziejaus, Tautos įkurdinto Vytautui Didžiajam pagerbti. Iš čia jie žuvusiųjų vardu, lyg ir aidėdami iš anapus, amžinai mums kalbės apie kilniąją Tėvynės meilę, apie jos uždedamas pareigas ir teikiamą garbę. Ir čia jie visada – ar didingą Tėvynės himną giedodami, ar saulėtas Tautos giesmes garsindami, ar galingas karo žygių dainas dainuodami, ar gaudžią maldą į Dangų siųsdami, šauks mums: Neužmirškite, neužmirškite, lietuviai, švento atminimo tų, kurie garbingai žuvo dėl Tėvynės, žuvo, kad jūs laisvi gyventumėte. Jie – Kovų Varpai žuvusiųjų vardu visada mums primins, kad mes, lietuvių tauta, „Amžius budėję, laisvę laimėjome per aukas ir pasišventimą“ ir kad tą mūsų laisvę išsaugoti Tautos ateičiai galėsime irgi tik aukomis ir pasišventimu (XX, 1937, 42). – Lietuvos kareivio priesaika: Aš prisiekiu Visagallo Dievo akivaizdoje, kad, nesigailėdamas savo gyvybės, ginsiu Lietuvos valstybę nuo visų jos priešų, ginsiu ir gerbsiu savo vėliavą, laikysiuos valstybės įstatymų, sąžiningai vykdysiu savo viršininkų įsakymus, šventai laikysiu visas patiektas man paslaptis, su Lietuvos priešais niekada nesitarsiu, jokių žinių jiems neteiksiu ir visa, ką tik apie juos žinosiu, tuojau pranešiu savo viršininkams. Taip man, Dieve, padėk, kaip pasižadų (Šlt. 1936, 47).

445. Jis mirė tam, kad mes gyventume.

Kaune Karo Muziejuje mes turime Nežinomąjį Kari. Minintis pagerbti žuvusius už tėviškės laisvę kovotojus yra kilusi Prancūzijoje. Rašytojas, buvęs karys, Binet–Falmer pirmasis iškėlė spaudoje šį sumanymą. André Maginot 1920 m. lapkričio mėn. pradžioje įsakė vienam komendantui iškasdinti kokį žuvusio prancūzų kario kūną. Lapkričio 8 d. aštuoni automobiliai riedėjo su žuvusiųjų karstais į Verdano koplyčią, žuvusieji buvo surinkti iš daugelio vietų: iš Mamos, iš Sommės ir net iš Flandrijos. Pats ministeris Maginot lapkričio 10 d. atvyko į šventyklėlę, kurioje stovėjo 132 pulko kariai, kaip garbės sargyba. Ministeris priėjo prie vieno 1919 m. savanorio, Augusto Traino, kurio tėvas buvo kritęs kare, ir padavė jam gvazdikų puokštę, sakydamas: „Kary, štai duodu tau gėlių puokštę, kurios yra suskintos nuo Verdano žuvusių nežinomų herojų kapų. Uždėk ją ant vieno kurio karsto, ir jis taps Nežinomuoju Kariu, kurį Prancūzų tauta rytoj nuneš iš Panteono į Arc de Triomphe“. Po to išrinktasis buvo nuvežtas specialiu traukiniu į Paryžių, o tenai lapkričio 11 d. su didžiausiomis iškilmėmis perneštas į Arc de Triomphe. Lenteleje buvo įrašyta: „Čia ilsisi prancūzų karys, miręs už tėvynę 1914–1918 m.“ Norėdami dar labiau įamžinti Nežinomojo Kario kapą, 1828 m. prancūzai pakabino viršuj jo „Amžinąją

Ugni“ — Sekdami šiuo pavyzdžiu, panašiai pasielgė ir anglai. Jie išsikasė Prancūzijoje vieną iš savo žuvusių kovotojų ir parsigabeno Anglijon. Uoste kūną sutiko feldmaršalo pasveikiniimu: 19 patrankų šūviais. Padėtas jis yra Westminster Abbey šalia tautos didvyrių, o lentelėje štai kas įrašyta: „Jo nepažistame, bet visgi žinome; jis mirė, o vis dėlto gyvena“. — Amerikiečiai irgi susirado Nežinomąjį Karį ir paguldė jį Vashingtone. — Italai paėmė vieną kovotoją, kurio motina turėjo 11 sūnų ir 3 paaugojo tėviškei, ir palaidojo jį Aquilos bazilikoje. Karstas stovi prie Romos miesto statulos, šalia Viktoro Emanuelio paminklo (XX, 1936, 131). — Tušti, rods, kenksmingi mirusiųjų gyrimai, jei jie nepaskatina gyvuosius mylėti išeiliavusiųjų ir sekti jų pėdomis (Tommaseo).

446. 10000 pasiaukojėlių.

Per rusų — japonų karą 1904 m. kovoj dėl Port — Artūro japonų jūros štabe kilo sumanymas paskandinti vieną savo laivą ir tuo būdu sudaryti kliūtį rusų laivams ta vieta praplaukti. Paskandinti laivui reikėjo rasti tris žmones, kurie, pasilikę vieni laive, jį paskandintų ir žūtų drauge su juo. Jūrų štabas paskelbė atsisaukimą, kad tam žygiui reikalinga trijų narsuolių. Šitas štabo atsisaukimas buvo skaitomas visiems jūrininkams. Ir į jį atsiliepė 10000 žmonių. 10000 vyrų pareiškė norą žūti už tėvynę! (Pav. 1933, 18). — Tik piliečiai teturi tėvynę; vergai, baudžiauninkai, absoliutinio (visiško) valdovo valdiniai teturi tik gimtąjį kraštą (A. Franek).

447. Valdininkų valdininkas.

Portugalijos finansų ministeris Dr. Oiviera Salazar, 1928 m. stojęs tvarkyti pakrikusius krašto finansus, yra gražiausis gero valdininko pavyzdys. Kaip Tarybos pirmininkas ir finansų ministeris jis gauna 5000 eseudos arba 3500 frankų (apie 1500 litų) mėnesiui ir gyvena šiandien neturtingiau, negu prieš paskelbiant ministeriu. Prieš keletą metų, lipdamas ministerijos laiptais, jis nusilaužė koją. Gydymas buvo ilgas ir sunkus. Kadangi nelaimė įvyko einant pareigas, valstybė norėjo sumokėti visas išlaidas, bet Salazar atsisakė ir pardavė lauką, kurį turėjo Santa Comba kaime. Kitą kartą — tai įvyko pradžioje jo ministerio karjeros — kai Salazar paskelbė ateities planus, vieno opozicijos laikraščio redaktorius padarė apskaičiavimus ir juoda ant balto įrodė, kad Salazar meluoja. Draugai atėjo pas Salazar ir prašė paskelbti atitaisymą arba atsakymą. „Ne!“ atsakė Salazar. Tada ėmė jam įrodinėti, kad tai padarys blogą įspūdį visuomenei. Jis vėl atsisakė. Trečią kartą prašant, Salazar paėmė popierio, pieštuką, greit parašė atsakymą ir sugėdino opoziciją, bet tai padaręs, suplėšė po-

pierį ir tyliai tęsė savo darbą toliau. Dviems mėnesiams praėjus, iškalbingesni už visas demonstracijas faktai parodė Salazar tiesą. Nepasakęs prieš nė vieno žodžio, jis išėjo laimėtoju (N. R. 1937, 13-14, 298). – Norėjimas tepadeda tik tada, kai jį lydi darbas, pasiryžimas ir energija (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 55).

448. Valdinių krūtinės – tvirčiausia siena.

Kadaise pas grafą Rudolfą Habsburgietį, Austrijos ciesorių senolį, atvyko į svečius vienas vyskupas ir pamatė, kad grafo pilis neapsupta nei mūro siena nei pylimu. Nustebęs klausia Rudolfą: „Argi tu nebijai priešų, kad savo pilies net pylimu neapkasei?“ Grafas atsakė: „Ryt pamatysi, kad mano pilis saugoma visų tvirčiausia siena“. Rytą nubudęs vyskupas skuba prie lango ir pamato, vietoje mūro sienos, daugybę ginkluotų vyrų, kurie, pamatę grafą, džiaugsmingai šaukė: „Tegyvuoja mūsų grafas!“ Nuėjęs pas vyskupą Rudolfas tarė: „Mano ištikimųjų valdinių krūtinės yra brangiausia ir geriausia apsauga nuo visų užpuolimų* (Kazania... Ks. Mazurek, Krakow, 1915, 152-3). – Spartietė motina, atsisveikindama su savo sūnumi ir duodama jam skydą, sakydavo: „Su juo grįžk pergalejęs, arba ant jo žuvęs*.

449. Ištikimas karys.

Septynerių metų kare į prancūzų nelaisvę pakliuvo vienas priešo husaras. Grafas de Clermont, vyriausias karo vadas, ėmė klausinėti belaisvį: „Kur stovi hercogo B. dalys?“ – „Ten, kur jo negalite užpulti“, atsakė husaras. „Kiek ten yra kariuomenės?“ – „Jei turite drąsos, apžiūrėkite ir suskaitykite“. Grafas de Clermont labai nustebė dėl belaisvio tokio atkaklumo: jam patiko husaro drąsa, ir jis paklausė: „Sakyk gi, ar daug tokių karių turi tavo vadas?“ – „Aš esu blogiausias, nes kitaip nebūčiau tapęs jūsų belaisviu“, atsakė husaras (Karys, 1935, 37). – Ištikimas žmogus daug giriamas (Pat. 28,20).

450. „Už tautos garbę!“

1809 m. Prūsų husarų pulkininkas von Scbill'is, nepakęsdamas žeminančių tėvynę Tilžės traktato sąlygų, pakelia maištą ir puola Vestfalijoje prancūzus. Prūsų karalius Friedrichas Wilhelm'as III labai griežtai pasmerkia Schill'į. Prūsai turėjo laikyti pasirašytą sutartį. Schill'is didvyriškai paguldo savo galvą. Mirštančiam Schill'iu poetas deda į lūpas žodžius: „Ir mano karalius man pasakys: Ilsekis ramiai, ištikimasis Schill'is“. Tik keliems metams praslinkus, Schill'io žygis pagauna visą tautą ir veda ją į Leipcigą, Paryžių, Vieną ir pagaliau į Prūsų didybę (Žid. 1938, II, 361). – Tėvynė –

tai tas šventas žodis, kuris atplėšia ūkininką nuo arklų, darbininką nuo darbo, mokslininką nuo knygos, kuris ištraukia jaunikaitį iš mylimosios ar sužadėtinės rankų ir surenka visus žmones prie vienos vėliavos, į kurią jie žiūri didvyrio drąsumu ir kankinio meile (P. Mantegacca, italų protės.).

451. Paminklas jauniausiam kareiviui.

Tulone, Prancūzijoje, neseniai iškilmingai atidengtas paminklas jauniausiam prancūzų kareiviui, žuvusiam Didž. kare, 13 metų Desirė Biancui. Paskelbus Didįjį karą, Biancas turėjo 12 metų amžiaus. Augęs labai tirštai gyvenamoje Marselio miesto dalyje, berniukas tik ir svajojo apie karą. Pirmą patogią progą radęs jis prisijungė prie einančio į frontą raitelių pulko ir pateko į apkasus. Kareiviai Biancą globojo, davė jam kariškus drabužius, ir berniukas visą pusmetį gyveno kartu su visais kareiviais pavojingą apkasų gyvenimą. Paskum į pulką atvyko kariuomenės inspektorius. Jis berniuką pagyrė, bet liepė jį grąžinti namo, pas tėvus. Biancas tačiau neilgai išbuvo pas tėvus. Jis vėl pabėgo į frontą, ir vėl buvo grąžintas namo. Pagaliau jis sugalvojo puikų dalyką. Užgirdęs, kad 1915 m. gegužės 15 d. iš Tulono išplauks transportas su desantine kariuomene Dardanelių operacijai, berniukas atkeliavo į Tuloną, įsivogė į garlaivį ir pasislėpė. Jį rado išplaukus toli į jūrą. Pulko vadas berniuką pabarė ir paskyrė virėjo padėjėju. Prie Sedul-Baro atplaukusioji kariuomenė išlipo į krantą. Nors turkai iš savo sustiprinimų baisiai šaudė, kareiviai juos smarkiai puolė. Visų priešakyje bėgo Biancas, iš kaž kur gautu kardu mostaguodamas, ir šaukė: „Pirmyn! Durtuvais juos!“ Bet staiga pasviro ir sukniubo. Bėgusieji pro šalį prancūzų kareiviai girdėję, kaip jis vaitojęs: „Mama... Mama...“ Prancūzų puolimą turkai atmušė. Daug vėliau bandyta surasti kovos lauke garbingai žuvusio jauniausio prancūzų kareivio kūną, bet nepavyko (L. A. 1936, 217). — Tėvynė, visuomenės auklėjimo darbe, nieku nepakeičiama (Vaižgantas).

452. Padavimas apie Vilniaus pradžių.

Kunigaikštis Gediminas statydamas Vilniaus pilį, išaukė kunigus, burtininkus, krives ir jų klausė, kas reikia daryti, kad statomoji pilis iš tikrųjų būtų priešo neįveikiama. Krivių Krivaitis atsakė, kad pilis būsianti tik tuomet tvirta, jei jos pamatuosna bus padėta vienturčio sūnaus gyvybė, kuri pati motina įstumtų į duobę ir užverstų ant jo akmenį. Greit apie tai pasklido gandas po Lietuvą. Netrukus atsirado karštai mylinti savo tėvynę moteris ir sutiko tėvynės garbei paaukoti vienatinį savo sūnų. Prieš mirsiant jaunikaitis prašė kunigaikštį, kad paskutinę valandą jam būtų leista užklausti

krives tris klausimus. Jei tinkamai jie juos atsakytų, tai jaunikaitis patikėsiąs dievų valia ir pats noriai mirsiąs. Kunigaikštis pagalvojęs sutiko. Tada jaunikaitis paklausė krives: kas pasaulyje yra lengviausias, kas sunkiausias ir kas saldžiausias? Krivės atsakė: lengviausias yra pūkas, sunkiausias – plienas, o saldžiausias – medus. Bet jaunikaitis atkirto: „Ne!.. Lengviausias yra kūdikis ant motinos rankų, saldžiausias kūdikiui motinos pienas, o kiečiausia pasaulyje mano motinos širdis, kuri pati mane čia atvedė žudyti“. Kunigaikštis susimąstė ir neleido jaunikačiui žūti, o liepė krivėms ieškoti kito būdo, kad statomoji Vilniaus pilis tikrai būtų priešo neįveikiama. Tada krivės pasitarę pareiškė, jog dievai trokšta nekaltos mergaitės, kuri pati pasiaukotų. Ir vėl greitai atsiranda skaisti lietuvaitė, pasišventusi tėvynės garbei, pasipuošusi rūtų vainikėliu ant galvos ir laukinių gėlių pluošteliu nešina. Žemai nusilenkia kunigaikščiui, krivėms ir pati šoka į duobę, nesigailėdama nei savo žydinčios jaunystės, nei pažįstamų, giminių, tėvų. Vyriausias krivė, kitų padedamas, verčia ant jos pamatui skirtą didelį akmenį. Tačiau įvyksta stebuklas: akmuo krisdamas nepalietė mergaitės, tik iš jos rankų, rodos, traukte ištraukė gėlių pluoštelį, jį primygo, kad net ištraukti nebuvo galima, o pati mergaitė išliko gyva, nė kiek nepaliesta. Tai matę visi puolė kunigaikščiui po kojomis, prašydami, kad mergaitei gyvybė būtų dovanota. Visi suprato, kad lietuvių dievai nenori žmonių gyvybės, jie tenkinasi nekaltų gėlių pluošteliais. Taip tėvynei atsidavusi mergaitė liko gyva (M. V. 1933, 27). – Garbė žuvusiems už tėvynę ir garbė tėvynei, kad yra kam už ją žūti! (Vaižgantas).

453. Tylos minutė.

Mirusius garbingus tautos žmones per iškilmes pagerbiame vienos minutės tylėjimu. Katalikai tuo metu sukalba kokią maldele. Reikšmingiausia tylos minutės data laikoma Didž. karo paliaubų momentas. Nutilus gausti patrankoms, visuose frontuose buvo atsistojimu pagerbti karo žygių žuvusieji. Bet pirmą kartą tylos minutėje išreiškė pagarbą vienas anglų karo laivas. Jam plaukiant 1910 m. gegužės 10 d. į Indiją, per radio buvo paskelbta apie Eduardo VII mirtį. Laivo kapitonas įsakė sustabdyti mašinas ir visiems atsistoti. Taip pat Portugalijos senatas 1911 m. posėdžio metu, patyręs apie Brazilijos prezidento mirtį, atsistojimu pagerbė didelį Portugalijos draugą. Ir tik 1919 m. lapkričio 11 d., švenčiant metines nuo karo paliaubų, Anglijoje oficialiai paskelbta „vienos minutės tyla“ (XX 1936, 31). – Niekam verta tauta, kuri ne viską aukoja už savo garbę (Dr. Sauerverinas, mokėjęs 40 kalbų vokiečių, ypatingai buvęs pamilęs mūsų tautą).

XXXIV. DVI VALDŽIOS

„Jei Viešpats nesergės miesto, veltai būti jo sargas“.

Ps. 126.1-

454. Valstybė – Bažnyčios padėjėja.

Kiekvienais metais du kartu iš Jungtinių Amerikos Valstybių Senato ir Kongreso rūmų išeina Tautos atstovų sutartinai vienu balsu priimtose rezoliucijos, prezidento parašu ir respublikos antspaudu patvirtintos, šaukiančios žmones eiti į savo bažnyčias ir melstis pavasarį už mirusius, o rudenį, sudorojus javų derlių, dėkoti Dievui už patirtas malones. To paties Senato ir Žemųjų Rūmų atstovai, vadovaujami savo specialaus kapeliono, kiekvieną sesiją pradeda ir baigia malda. Visame krašte Viešpaties Diena yra laikoma pagarboje. Visur yra gerbiama ir globojama religinės institucijos (tikybinės įstaigos), teikiant joms absoliučią (visišką) laisvę veikti ką nori, kur nori ir kada nori. Dvasiškai ir mokytojai vienuoliai, važinėdami traukiniais nuo Atlanto iki Pacifiko (vandenynų), gauna 50% nuolaidą. Gydytojų, ligoninių, dantų gydytojų patarnavimas kunigams teikiamas dovanai. Krautuvėse kunigas gauna 10% nuolaidos nuo perkamų prekių. Vykstant kunigui traukiniu ar tramvajum, jei visos vietos yra užimtos, būtinai kas nors atsistos ir maloniai jį paprašys atsisėsti. Bažnyčios, net ir provincijoje, visos yra apšildytos ir švariai užlaikomos. Tų pačių bažnyčių nuosavybės yra atleidžiamos nuo mokesčių. Katalikų kunigas visame krašte yra ne tik gerbiamas, bet ir mylimas, ir vadinamas gražiu vardu „Father“ (Tėve). Ant valstybės pinigų skaitome gražų šūkį: „Mūsų viltis yra Dievuje“. Didžiųjų patriotinių draugijų susirinkimai, net politinių partijų, pav., Demokratų ir Respublikonų, suvažiavimai yra pradedami ir baigiami malda. Jeigu Amerikoje gerbiamas paprastas kunigas, tai dar labiau gerbiami ir mylimi yra aukštieji hierarchai – vyskupai ir kardinolai. Kai 1926 m. buvo Čikagoje Eucharistinis Kongresas, tai Šv. Tėvo atstovui a. a. kard. Bonzanai atlydėti iš New Yorko į šitą miestą buvo padarytas specialus traukinys, visas dažytas purpurine spalva su bažnytinėmis valdžios insignijomis (ženklais). Visas kelias, ku-

riuo jis važiavo, apie 2000 kilometrų, buvo nustatytas garbės sargybos špaleriais. Ir šituos 2000 kilometrų jis važiavo per tirštą minią, jos entuziastiškiausiai sveikinamas. O atvykus į Čikagą, kai išėdo į automobilį, šoferiui benzino vartoti nereikėjo; jaunimas jį nešė nešė su visu automobiliu. Kaip Amerika gerbia ir myli Bažnyčios hierarchus, parodo kad ir šis pavyzdys. Kartą kard. Gibbons'as, Baltimorės arkivyskupas, atsilankė į didelį Los Angeles miestą Kalifornijoje. Čia jį priėmė miesto valdžia ir J. A. Valstybių laivyno vyriausybė. „Jūsų Eminencija“, tarė laivyno kamandierius Mr. Anderson'as, „senovėje buvo paprotis, kai kunigaikštis atsilankydavo į kurį nors miestą, tai pagerbti jo vizitą (atsilankymą) būdavo paleidžiama keletas kalinių. Kadangi tamsta esi Bažnyčios kunigaikštis, tai ir aš norėčiau, kad panašiai ir mes tamstą pagerbtume. Tada kamandierius liepė atvesti iš tvirtovės kalinimo šešius kareivius kaliniui, ir jiems tarė: „Kariai, jūs esate laisvi, jums bausmė dovanojama kardinolo Gibbonso atsilankymui pagerbti“. Ir kai šitam garbingam kardinolui 1911 m. birželio 6 d. sukako 50 metų kunigystės jubiliejus, tauta jam surengė tokią manifestaciją, kuriai amžių bėgyje nerasime lygios. Į Baltimorę, kardinolo Gibbonso miestą, atvyksta J. A. Valstybių prezidentas Taft'as, J. A. V. viceprezidentas Sherman, buvęs J. A. V. prezidentas T. Roosevelt'as, J. A. V. vyriausias tribunolo teisėjas White, Parlamento Rūmų pirmininkas Clark, buvęs Parlamento Rūmų pirmininkas Cannon, Britų Ambasadorius Bryce, Marylando valstybių gub. Crothers, Baltimorės burmistras Preston, keletas dešimčių senatorių, apie 100 Tautos atstovų ir apie 200.000 minia. Tai buvo oficialus aukščiausios pagarbos pareiškimas respublikos vardu žymiausiam katalikų vadui, kuris, gindamas per ilgus metus Bažnyčios teises ir jos mokslą, nors buvo didžiausiu respublikos patriotu, nežinojo, kas yra kompromisas (nusileidimas). Visų pasaulinių įžymybių pasakytos manifestacijos proga kalbos, garbinančios Ganytojo asmenį, buvo lyg ir protestas prieš tuos įvykius, kurie tuomet dėjosi kitoje Atlanto pusėje, katalikiškoje Prancūzijoje, kur katalikai kentėjo persekiojimų Golgotą. Nenuostabu, kad ir amerikiečių himnas yra kartu ir malda. „Mūsų tėvų Dieve, Tau, Laisvės Davėjau, Tau mes dainuojam; Ilgai tešviečia mūsų žemei Šventieji laisvės spinduliai; Galybė Savo mus globok, Didis Dieve, mūsų Karaliau“. Ir kiti patriotiški amerikiečių himnai, kaip, pav., „America“ arba „Star—Spangled Bannes“, dvelkia ta pačia dvasia: Dievas nėra užmirštas. Kai Amerikos jaunimas juos gieda, jis meldžiasi (1. K. 1935, Str. 498—501).— „Tiesiojo veikimas gyvenimui, bedievio gi vaisiai nuodėmei“ (Pat. 10,16).

455. Kaip rusai kliudydavo bažnyčias statyti.

Rusų caro valdžia netiesioginiu būdu neleisdavo katalikams nei senų bažnyčių remontuoti, nei naujų statyti maždaug ligi 1890 m. Visada rusai išrasdavo tam tikrų priežasčių. Sakydavo: Jūsų bažnyčia gera ir nėra jokio reikalo naujos statyti arba senos remontuoti. Tekdavo kviesti gubernijos inžinierių į vietą apžiūrėti bažnyčią ir gerai „pavaišinti“, žinoma, ir gerai „apmokėti kelionę“, kad jis parašytų protokolą: žmonėms gresias pavojus, nes bažnyčia galinti netikėtai griūti. Nugalėjus šią kliūtį, atsirasdavo kita kliūtis, būtent: sąmata naujai bažnyčiai apie 40.000 rubl. (žinoma, gerokai sumažinta) esanti nepakeliama tai parapijai. Tada tam pačiam planui buvo sustatoma sąmata apie 12.000–20.000 rubl.; be to, dvarininkai pasirašydavo, kad duodą nemokamai medžiagos: miško medžiagą ir plytas. Netikėtai atsiranda trečia kliūtis: būtent, valsčius turįs nedomkų (nedamokėtų mokesčių) apie 2.000 rubl. Vadinas, valsčius negali jokios naujos statybos daryti. Tada katalikai kaimiečiai sumokėdavo visus mokesčius, labiausiai už rusus kolonistus (posielencus), kurie gyvendavo netvarlingai, girtuokliuodavo ir būdavo praskolinę. Kol pereidavo susirašinėjimas bažnyčios statymo reikalu, praslinkdavo metai ir atsirasdavo naujos nedomkos, kurias panašiai tekdavo visam valsčiui sumokėti. Pagaliau valdžia statydavo naują reikalavimą, būtent: pastatyti tinkamesnį namą pradžios mokyklai, valsčiui, uriadnikui, surinkti aukų pagal prisiūstą lapą statomam paminklui Maskvoje ar kur kitur Rusijoje. Visas kliūtis nugalėjus, tekdavo parinktiems asmenims, kaip antai: kunigaikščiui Oginskiui, grafui Tiškevičiui, ar panašioms didžiūnoms važiuoti į Petrapilį ir prašyti paties caro leidimo ir išaiškinti, kad leidimas statyti bažnyčiai yra be reikalo trukdomas. Panašias kliūtis buvo nugalėjusi Krekenavos parapija, kuri pirmoji Lietuvoje gavo leidimą statyti naujai bažnyčiai vietoje senos, pakrypusios, kurios sienos buvo ramsčiais iš oro paremtos (XX, 1936, 13). — Žmogus tuomet tegali būti naudingas savo tėvynei, jei yra išaukęs iš savo tautos kultūros. Svetimų kultūrų turtai, renkami jo iš visur, turi, lyg grūdai, kristi į savą žemę (M. Pečkauskaitė, II, 1928, 165).

456. Dievas virš visko.

Anglijos karalius Henrikas VIII atsiskyrė nuo Kristaus Bažnyčios tik dėl to, kad Popiežius nesutiko panaikinti teisėtos jo moterystės ir leist jam susituokt su Ona Bolen'aite. Supykęs karalius sumanė Anglijoj įkurt valstybinę „bažnyčią“. Tam tikslui jam buvo labai svarbu turėt savo pusėje tokį autoritetą, kaip Tomas Morus. Bet šis taurus katalikas, iki šiol buvęs Henriko VIII mylimu lordkancleriu, griežtai nusistatė

Dievo labiau klausyti, negu žmonių, kad ir valstybės vardu veikiančių, ir už tai buvo atiduotas teismui ir jo pasmerkta mirti. Prieš teismą švyko kalėjime toks pasikalbėjimas tarp didžio kalinio ir general prokuroro Ričo: „Jeigu parlamentas paskelbtų aktą, kad visa valstybė turi mane laikyti karalium, tai ar tamsta, ponas ministeri, laikytum mane karalium?“ paklausė prokuroras. „Taip, ponas Kiče“, atsakė Tomas Morus. „O jeigu parlamentas paskelbtų aktą, kad visa valstybė turi mane laikyti popiežium, tai ar tamsta pripažintum mane popiežium?“ Į šitą klausimą Tomas Morus atsakė kitu klausimu: „Sakysime, kad parlamentas išleido įstatymą, kad Dievas nėra Dievas, tai ar tamsta, ponas Riče, galėtum sakyti, kad Dievas nėra Dievas?“ – „Ne“, atsakė Ričas, „tokio įstatymo parlamentas negali išleisti“ (P. G. 1935, 14). – Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Rooseveltas 1935 metais New Yorke pasakė kalbą, kuri buvo transliuojama per radio visoje Amerikoje. Tarp ko kita jis pabrėžė, kad „religija yra esminė žmonių vidaus būtenybė; ji, kaip amžių įrodyta, yra būtina reikalinga pažangai... Nė viena valdžia amžių bėgyje nepajėgė paveikti ir sujaudinti žmogų taip, kaip Bažnyčia ir privati iniciatyva... Amerikos dvasia iš religijos yra kilusi. Ji pasitiki savo krašto institucijomis (įstaigomis), ji yra ištikima savo tvirto tikėjimo tradicijoms (padavimams)... Tegul Dievas ją sergsti ir jai vadovauja“ (T. K. 1935, Str. 498-9).

457. „Ir pragaro vartai jos nenugalės“.

Katalikas ir valstybės priešas, katalikas ir tėvynės išdavikas, Centro narys ir kultūros priešas Bismarko laikais (19 šimt.) Vokietijoje buvo gretinamos sąvokos. Įsitikinęs katalikas tada buvo laikomas tik antros klasės piliečiu. Politinių ir konfesinių (tikiybinių) nesutikimų tada buvo perimta visa tauta. Katalikų vadas Windhorstas 1875. V. 7 d. Prūsų landtage (seime) pasakė: „Aš esu įsitikinęs, kad šiuose rūmuose būtų priimtas įstatymas ištremti iš Vokietijos visus katalikus, jei jų nebūtų aštuoni milijonai“. Skriausta katalikus, kaip beišmanytą. Pav., Miunsterio magistrato nariai, kurie buvo nusiuntę pasveikinimus Mainzo vyskupui jo 25 metų kunigavimo sukakties proga, administratyviniu būdu buvo nubausti po 90 markių (200 litų), nes toks sveikinimas buvo vyskupo nuopelnų ir darbų pripažinimas, vadinasi, „priešvalstybinė demonstracija“ (!). Kun. Chorlemer Prūsų landtage 1877-II-6 pareiškė: „Katalikai gyvena savo tėvynėje taip, kad, rodos, Vokietija yra valdoma svetimšalių“. Deja, ir galingasis Bismarkas, lengvai nugalėjęs 1871 m. Prancūziją, Bažnyčios neišveikė. Kai 1876 m., pasirašęs po vienu kultūrkampio įstatymu, Bismarkas suvedė priešbažnytinės kovos balansą, jis pamatė labai nemalonų vaizdą.

Romai nepriklausantieji „tautiniai vokiečių katalikai*“ buvo išnykę, nors juos rėmė palankūs įstatymai ir valdžios įstaigos. Katalikai pasauliečiai, kuriuos buvo norėta atitraukti nuo šv. Sosto, dar daugiau suartėjo su dvasiškija bei valstybiškai izoliuotais (atskirtais) vyskupais ir dar labiau prisirišę prie Šv. Tėvo. Ir Bismarkas turėjo nusilenkti amžinajai Kristaus Uolai – Katalikų Bažnyčiai (Rt. 1935, 178). – 1860 m., pasirodžius Renano „Jėzaus Gyvenimui“, Proudhon pašiepiamai rašė: „Maldingos sielos tegul iš anksto išsiima sau vizas, nes po 10 metų nebebus nė vieno kunigo, kuris betiektų šventus tepalus*. Kažin, kaip ši pranašystė pačiam Proudhon'ui atrodytų šiandien – ne po 10, bet po 77 metų? Kas nuo savo gimimo yra išgyvenęs 1900 metų, tas nebegali mirti. Vaizdingai tą mintį yra išreiškęs didysis oratorius (kalbėtojas) Lacordairt, pavadindamas Bažnyčią „amžinybės dukra“ (Pav. 1936, 20).

458. Gyvenimo ironija.

Romos imperatorius Dioklecijonas buvo kilęs iš Ilirijos, t. y. iš dabartinės Dolmatijos, Adriatikos jūros krante; jis dabartiniame Splito pastatė milžiniškus rūmus ir mauzolejų (didelį, brangų kapo paminklą) viduryje. Vėliau šie rūmai pasidarė naujo miesto branduoliu. Dabar jie apima visą miesto dalį, į kurią įėjimas eina pro ketverius senoviškus vartus, o viduryje stovi didelis Dioklecijono imperatoriaus mauzolejus, perstatytas į katalikų bažnyčią. Tokia tai istorijos ironija: Dioklecijono, didžiausio krikščionių priešo, amžino poilsio vieta pavirto krikščioniška bažnyčia (K. Regelis, „Kosmos“, 1934, 436). – Gilus Anglų istorikas Tomas B. Macaulay, nežiūrint į jo protestantišką neprielankumą Kat. Bažnyčiai, kadaise rašė: „Ji (Bažnyčia) buvo didi ir gerbiama pirma, negu Anglosaksai buvo įkėlę koją į Angliją, pirma, negu Frankai buvo perėję Reiną, negu Graikų iškaltinumas dar kartą sužydėjo Antiochijoje ir kada Mekos šventovėje dar tebebuvo garbinami stambai. Ir ji gali su nesilpstančia jėga dar stovėti, kol kada nors keleivis iš Neozelandijos tarp neišmatuojamų griuvėsių atsistos ant Londono tilto sudužusio lanko, norėdamas nuškieuoti Povilo bažnyčios griuvėsius!.. Kai mes prisimename baisius puolimus, kuriuos ji išgyveno, mums beveik nesuprantama, kuriuo būdu ji galėtų kada nors žūti“ (T. K. 1935, Str. 567-8).

459. Gyvenimo ratas nepastovus.

Egipto karaliaus Sesostris'o auksinius ratus veždavo ke-turi nugalėti karaliai. Kartą vienas jų atsigrėžė atgal. Sesost-risas jį paklausė, dėl ko jis tai padaręs. Tasai atsakė: „Aš pažvelgiau į ratą ir pagalvojau, kaip nepastovus laimės ratas! Kas viršuje yra, netrukus atsiduria žemai, o kas žemai – iškyla

viršun. Nesenai aš buvau viršuje, o dabar esu žemai. Gerbiamasis karaliau! Kas žino, kiek ilgai ir tamsta būsi viršuje". Sako, kad ta pavergto karaliaus kalba taip paveikusi Sesostrią, jog šis įsakęs tuojau atleisti nugalėtuosius nuo ratų ir pasisodinęs juos šalia savęs. — Iš tikrųjų, kokia nepastovi žmonių laimė! Štai skaitome viename prancūzų laikraštyje, kad pasaulinė istorija žino 2540 karalių, kurie valdė daugiau kaip 64 tautas. Jų 299 buvo nuversti nuo sostų, 64 patys atsisakė, 20 nusižudė, 11 išėjo iš proto, 100 žuvo karuose, 123 buvo paimti į nelaisvę, 25 nukankinti, 151 ginklais nužudyti, 62 nuodoti ir 108 pasmerkti mirti (Fat. I, 190-9). — Buvusis Rusijos didysis kunigaikštis Jurgis, pabėgęs nuo bolševikų į Ameriką, iš pradžių buvo vienos vidaus dekoravimo firmos (puošimo įstaigos) tarnautojas, paskum perėjo į vieną didelį New Yorko magaziną (krautuvej) prižiūrėtoju, o vėliau vėl grįžo į dekoravimo firmą (Rt. 1934, 140).

460. Įsakymas audrai.

Šv. Aloyzas Gonzaga, vaikas būdamas, viešėjo pas Ispanijos karalių Pilypą II ir praleisdavo dienas su sosto įpėdiniu Jokūbu. Kartą pakilo audra. Karalaitis stovėjo prie lango ir nervinosi, kam audra neleidžia išeiti pabėgioti. Įpykęs ir konomis trypdamas sušuko: „Klausyk, audra! Aš, karalaitis Jokūbas, įsakau tau tuojau nutilti; tu man įgrįsai". Čia Aloyziukas juokdamasis įsikišo: „Palik ją siausti, karalaiti. Tu gali rasti rūmuose žmonių, kurie tavo įsakymų klausys. Bet gamtos jėgos neklasys nė karaliaus. Joms įsakinėti teisė V. Dievas sau pasiliko" (Sursum corda, 1937, 9, 66 p.). — J. A. V. prezidentas Roosveltas, kuris savo politiką yra pasiryžęs pagrįsti krikščioniškais dėsniais, apie religijos reikšmę valstybės gyvenimui sako: „Geriausieji įstatymai ir griežčiausia policijos priežiūra neatneš valstybei naudos, jei žmonės neturės energingo ir stipraus noro laikytis įstatymų. Tą nusiteikimą sužadinti žmonėse tegali tik viena religija... Kokia palaima būtų valstybei, jei visi jos piliečiai suprastų religijos reikalingumą. Tik iš religinio atgimimo galime tikėtis dorovinio ir dvasinio mūsų tautos gyvenimo pagerėjimo" (Žem. Pr. 1937, 1).

461. Valdžios ir piliečių įstatymai.

Inž. V. Bielskiui 1898 m. privažiavus iš Austrijos prie Šveicarijos sienos, į vagoną įėjo Šveicarijos muitinės valdininkas ir paklausė, ar neturi kas tokių daiktų, kurių be muito negalima įvežti. Vienas kitas parodė tokius daiktus ir čia pat sumokėjo už juos muitą. Viena moterėlė parodė vištienos gabalą ir už tą taip pat sumokėjo keletą zopų (santimų). Muitininkas išėjo, ir viena panelė prabilo: „Keista, tamsta vištos

pusę parodei, o aš vežu savo ryšuliuose žąsį ir didelį kumpį ir laimingai pravažiavau pro muitinę*. — „Matai, tamsta“, atsi-
liepė vienas keleivis; „tamsta, matyti, važiuoji iš krašto, kur
įstatymus leidžia valdžia, neatsiklausdama krašto gyven-
tojų, ir tie gyventojai neskaito tų įstatymų savaisiais; juos
pildo tiktai iš baimės; o jei pavyksta juos apeiti, tai net kai ka-
da tuo didžiuojasi. Mes savo įstatymus gerbiame, nes mes patys
juos leidžiame... Tamsta esi iš Rusijos, ar ne taip?“ Panelė
paraudo ir prisipažino, kad ji važiuojanti į Šveicarijos univer-
sitetą iš Rusijos. „Čia aš pirmą sykį apčiuopiamai pajutau,
koksai skirtumas tarp tų įstatymų, kuriuos apsverstu, išleidžia
patys piliečiai, ir tų, kuriuos leidžia valdžia, neatsiklausdama
piliečių, net jei tie įstatymai yra geri, moksliškai pagrįsti“, pri-
duria inž. V. Bielskis (L. Ž. 1936, 250). — Įstatymas turi būti
padorus, teisingas, lengvai išpildomas, atitinkas prigimties įsta-
tymus bei žmonių papročius. Turi būti taikytas atsižvelgiant
į vietą ir laiką, būtinas, naudingas ir suprantamas; ne tam ra-
šytas, kad iš to būtų kam asmenišką patogumą, bet bendrai
piliečių naudai (Šv. Izidorius).

462. Mokykla trims mokiniams.

1935 m. Anglijos parlamentas priėmė įstatymą, pagal
kurį negalima reikalauti, kad vaikai lankytų mokyklą, jeigu
jiems iki mokyklos yra toliau kaip 5 kilometrai. Tam naujam
įstatymui išėjus, teko naujai pertvarkyti mokyklų rajonus. Dau-
gely nedidelių kaimelių buvo pastatytos mokyklos. Išleidus
šitą įstatymą, ypatingoj būklėj atsidūrė Škotijos piemens Džem-
so Man Rajos vaikai. Tasai piemu su žmona ir trimis vai-
kais gyvena pačioj Škotijos šiaurėj, Suterlendo grovijoje; nuo
jo vienišos trobelės iki artimiausios žmonių gyvenamosios vie-
tos buvo ne mažiau kaip 10 km. Gi jo vaikai turi tokią pat
teisę mokytis, kaip ir lordo sūnūs. Ilgai klausimą svarsčiusi,
mokyklų valdyba nusprendė atidaryti mokyklą, kurioj moky-
sis tik trys vaikai, būtent, Rajos du sūnūs ir dukrelė. Šalia
piemens trobelės buvo pastatytas nedidelis namukas mokyto-
jui, kuriame įrengta ir pati mokykla. Tačiau kadangi Rajos
vaikai nevienodo amžiaus, tai mokytojas kiekvieną jų turi mo-
kyti atskirai. Tokiu būdu trys mokiniai — du broliai ir sesuo
— sudaro tris skyrius, ir kiekviename skyriuje yra po vieną
mokinį. Piemuo ir jo žmona negali atsigėrėti tokiu valstybės
jais rūpinimusi (At. Sp. 1935, 11). — 1935 m. Amer. Jungtinių
Valstybių prezidentas Rooseveltas beveik niekam nežinant iš-
siuntinėjo daugely miestų gyvenantiems kunigams laiškus, kur
prezidentas pats prašė jų patarimų. Prezidentas Roose-
veltas sako, kad jis iš kunigų gali daugiau gauti patarimų ir
sveikesnės nuomonės apie šalies ekonominę būklę dėl to, kad

jie nestovi prie valdžios vairo ir iš šalies gali matyti visai kitaip, negu žmonės, turintys reikalų valdžioje. Antra, kunigai turi reikalą su įvairiais šalies piliečiais ir jie girdi nuomones tiesiog iš žmonių lūpų (Šlt. 1935, 45).

463. Valstybė, kurios piliečiai nerūko.

Viena anglų tabako firma stengėsi gauti leidimą įvežti cigaretes į Tibetą (Vidurinėje Azijoje). Į tai gavo tokį atsakymą: „Tibeto šalis yra religinė ir šventa šalis, kurioje gyvena daug dievų. Jeigu būtų rūkoma, dievai žūtų nuo dūmų, ir įsiveržtų į mūsų šalį nelaimių; dūmų kvapas apsunkintų žmones, atnešdamas jiems daugybę nelaimių. Nuo to mes turime gintis patys ir ginti visuomenę. Taigi Tibeto valdžia savo valstybėj neleis niekad rūkyti. Nors Tibetas turėtų daug pajamų, uždedamas mokesčius, bet, jų manymu, nuostoliai būtų dar didesni“. Šis raštas pasirašytas Tibeto valstybės ministrų kabineto miško jaučio metais pirmojo mėnesio 22 d. Taip pat apie tai pranešta Indijos valdžiai (Šlt. 1935, 37). — Ir mylėti ir atsidėti tautai reikia blaivai (Vaižgantas, III, 1922, 36).

464. Sunaikinta 21300 metrų filmų.

Nevienos valstybės filmų cenzoriai galėtų pasimokyti iš Japonijos griežtumo, cenzūruojant filmas. Taip, sakysim, 1935 m. Japonijoje išcenzūruota nepalyginamai daugiau filmų, negu kitais metais. Išbrauktų filmų ilgis siekia 21300 metrų, kurias reikėjo sunaikinti. Jų 7000 metrų sunaikinta dėl to, kad buvo neatsargiai perstatomi kriminaliniai dalykai, kurie žmonėms gali padaryti blogos įtakos. Pirmiausia čia atsižvelgta į jaunimą, nes jis, ką mato kino teatre, mėgsta pakartoti vėliau privačiame savo gyvenime. Kitų filmų daugiau kaip 2600 metrų buvo išbraukta dėl to, kad jos vaizdavo scenas besibučiuojančių įsimylėjusių porelių. Šiaip jau pagamintų filmų bendras ilgis siekė 4259800 metrų, arba 4259 kilometrus. — Anglijoje valdžios cenzūros filmoms nėra, bet yra cenzūra, kurią įsteigė savo noru filmų gamintojai ir kino teatrai. Įstatymiškai valdiškos ir sudarytos laisvu noru cenzūros santykiai yra tik formalūs. 1935 metais 34 didelės filmos buvo visiškai uždraustos ir 284 turėjo būti pataisytos. Filmoms Anglijoje draudžiama: Šventenybių sukūninimas; Dievo įžeidimas ir pajuokimas tikybinių papročių; vedybų nerimtas vaizdavimas; lengvabūdiškas mirties vaizdavimas; žiaurus kalėjimų gyvenimo vaizdavimas; vulgariškas (storžieviškas) ligonių scenų vaizdavimas; fizijologiniai nenormalumai (seksualiniai iškrypimai); vaikų bendralityčių negerumų vaizdavimas; vienašališkai purvinas gyvenimo vaizdavimas; perdėti žiaurumai ir kraujo liejimas; scenos paleistuvystės namuose ir kt. (Rt. 1935, 284).

XXXV. VALSTYBIŲ PAGRINDAS

„Jei jūsų teisybė nebus pilnesnė, kaip Rašto žinovų ir parisiejų, jūs neįeisite į dangaus karalystę“.
Mat. 5, 20.

465. Teisingumas brangesnis už auksą.

Vienas pilietis panorėjęs ištirti šveicaričių teisingumą. Viename mieste tyčia padėjęs rinkoje ant stulpelio auksinį pinigą ir išvažiuojęs į kitą miestą. Po 2 savaičių grįžęs rado pinigą neliestą, nors visi jį buvo matę (Šatrijos Ragana, 1928, V, 49). — Eucharistininkų globėjas šv. Paskalis, dar mažas piemenėlis būdamas, taip paveikė kitus vaikus, kad tie liovėsi biaurius žodžius kalbėję ir melavę. O jei kartais jį vertė ką nors pavogti, atsakydavo: „Galite mane užmušti, bet nepriversite, kad ką pavogčiau!..“ Artimas jo draugas apie tą nuotykią pasakodamas pastebi, kad jis vos gyvybės nepraradęs gundydamas Paskalį gobšumu. Ir ilgai minėjęs Paskalio žodžius: „Matai, kas neteisėtai įgyta, niekad neišeis naudon“ (Šv. Pr. V. 1934, 3).

466. Lietuvių teisingumas.

Andriejavo parapijoj skurdžiai gyveno viena šeima. Šeimininkas buvo didelis girtuoklis ir, be to, dar nemažas tinginys. Mažų vaikų kaip pupų — net septynetas. Žmona, tų vaikučių motina, pritrūkusi druskos, bėga miestelin bene Proimienė paskolins kokią saują. Į ką įkeisti neturi. Ant tako randa 10 rublių. Nudžiugo: Dievas davė. Bet tuoj atsiminė: „Nevok! Neišdygo pinigai iš žemės, kaip grybas. Gal tokia pat vargšė, kaip aš, juos pametė“. Ir išpėjo. Atneša rastus pinigus pas kleboną. Čia, dar jai neišėjus, įbėgo verkdamą mergaitė: „Klebonėli, ką darysiu? Išvažiavo mano mamytei gydytojo į Rietavą; pasiskolinau 10 rublių apmokėti gydytojui ir vaistams ir, bebėgdama keliu, juos pamečiau...“ Koks jos džiaugsmas, kad pinigus atgavo. Ne mažiau buvo džiaugsmo nepasisavinusiai radinio vargšei žmonelei: ji savo teisingumu nušluostė verkiančios ašaras. O dar daugiau džiaugėsi klebonas savo parapijiečių dora. Tai buvo prieš 29 m. — 1898 metais vieną šventadienį vakare įbėga skubotai pas kunigą mergaitė, deda ant stalo piniginę su 500 rublių ir sako: „Grįždama

nuo mamytės prie ūkininko radau ant kelio. Paskelbk, kuni-gėli, kad pametėlis atsiimtų“. Nė per galvą neperbėgo mintis sau juos palaikyti. Greit atsišaukė prie tų pinigų turtinga našlė. Norėjo duoti mergaitei radybų 50 rublių. Atsisakė. „Ne elgeta. Užtenka algos mamytei išmaitinti*. O tos algos tik 40 rublių į metus... (Ž. Pr. 1936, 7). – Iki šiol pasauly dar nieko nėra išrasta, kas galėtų pakeisti teisingumą. Daulgelis yra ieškoję tokių pavaduojamųjų idealų, bet kalėjimai pasakoja, kiek jiems yra pasisekę (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 24).

467. Broliškas pasitikėjimas.

Viename Šveicarijos kontone (apskrityje) du broliai kreipėsi į teismą, kad išspręstų, katram jų turi atitekti mirusio dėdės žemės sklypas, nes paliktasis testamentas buvo neaiškiai surašytas. Bylos svarstymo dieną vienas brolis negalėjo nuvykti į teismą, todėl kreipėsi į antrą brolių, prašydamas, kad tas ir už jį teisme pakalbėtų. Vakare grįžta tasai brolis iš teismo ir sako namie likusiam: „Laimėjai, broli! Dėdės palikimas tau priklauso“ (Lapot, III, 310). – Mylėk atvirai, nevok pasitikėjimo, džiauksis laime ir dėk aukų; nežaisk žmonių pagarbą, šeimos meilę, nemeluok begėdiškai ir nežemink moteries (Seneca).

468. Kad visi tokie būtų.

Kauno C. pašto laiškininkas M. Slučka vienoje dėžutėje rado atdarą neadresuotą voką, kuriame buvo banknotais 500 lt. Vokas buvo Pribačio knygyno. Dar tą pačią dieną M. Slučka voką su pinigais įteikė savo viršininkui, iš kurio pinigus atsiėmė jų savininkas, žinoma, sąžiningam tarnautojui palikdamas radybų (Ž. Pr. 1936, 47). – Dievo teismas bus griežtas tiems, kurie negerai savo gyvenimą tvarkė; dar griežtesnis tiems, kurie netinkamai savo šeimyną auklėjo; griežčiausias tiems, kurie ne visiems lygiai administravo teisingumą (Šv. Antoninas).

469. „Gerasis ir blogasis žmogus“.

Vienas indėnas paprašė baltąjį žmogų tabako. Šis ikišo ranką į kišenę ir, ištraukęs pilną saują tabako, padavė jį paprašiusiam. Kitą rytą indėnas atėjo pas baltąjį ir atnešė mažą pinigėlį, kurį jis rado tabake. Baltasis nustebo, kad indėnas jam atnešė tokį mažą pinigą. Indėnas padėjo ranką ant krūtinės ir tarė: „Čia, krūtinėje, aš turiu du du žmones: gerąjį žmogų ir blogąjį žmogų. Gerasis žmogus man sakė: Pinigas ne tavo, grąžink jį savininkui. Blogasis: Pinigas tavo, nes jis tau atduotas kartu su tabaku. Gerasis: Netiesa, tabakas tavo, bet

pinigas ne. Blogasis: Nusiramink, eik ir nusipirk degtinės... Nežinojau kas daryti. Kad nusiraminsčiau, atsiguliu, bet gerasis ir blogasis žmogus savo ginču nedavė man per visą naktį užmigti. Todėl, štai, atnešiau rastą tabake pinigą ir grąžinu jo savininkui" (Fat. I, 261). – Jokis protinis išmokslinimas, jokia fizinė jėga nepadarys tautos didžios, jei ji neturės pagrindinių teisingumo dėsnių ir dorinės skaistybės (Rossveltas).

470. Iš 3000 negražino tik 62.

1905 ar 1906 metais kun. Tumas, klebonaudamas Pamituvy (Stakiuose), rudenio, rugių sėjimo metu ūkininkams nusiskundžiant, kad neturi pinigų mineralinėms trąšoms nusipirkti, sutiko jiems patarpininkauti: susitaręs su Raseinių vartotojų bendrove, išduodavo su savo parašu ir bažnyčios antspaudu ūkininkui korčiutę, kad gali jis kun. Tumo vardu gauti iš minėtos bendrovės nurodytą kiekį trąšų. Pinigus už trąšas turėjo ūkininkai sumokėti kun. Tumui ligi Kalėdų, o tas bendrovei atsilygindavo. Kun. Tumas tik pasakydavo: „Nedarau dovanų: nėra už ką ir nesu turtuolis. Dabar kišenė tamtos tuščia, vėliau, ši tą pardavęs, įstengsi atsilyginti“. Nereikalavo nė jokių raštelių – pasitikėjo katalikų sąžiningumu. Tais pačiais metais kun. Tumas, tuoj po Visų Šventų, gauna paskyrimą persikelti į Vilnių prie „Vilniaus Žinių" redakcijos. Paskelbė skolininkams, kad anksčiau skirto laiko suneštų pinigus, nes turįs iš Pamituvio važiuoti Vilniun. Ir kas pasirodė? Beveik visi atsilygino. Trūko tik 62 rublių. O trąšų buvo išimta už per 3000 rublių. Greit išvažiuodamas iš Pamituvio, kun. Tumas nebesuskubo patikrinti, kas ir dėl ko nebegražino tų 62 rublių (Ž. Pr. 1936, 7). -- Teisingas žmogus yra tėvynės pilies mūras (Šv. Augustinas).

471. Sąžiningas šlavikas.

Kartą žymusis kompozitorius Pranciškus Liszt'as per pirmąją savo atsilankymą Paryžiuje išėjo pasivaikščioti į vieną gyviausių miesto gatvių. Jam bevaikščiojant, prisiartinio prie jo vargingos išvaizdos gatvės šlavikas ir paprašė išmaldos. „Neturiu smulkių pinigų“, atsakė Lisztas; „mano kišenėje tik 50 frankų banknotas". – „Gerasis pone, duok man, aš iškeisiu banknotą kur nors krautuvėje, o tamsta tuo tarpu pasaugok mano šluotą“, prašė šlavikas. Pralinksmedžęs kompozitorius sušuko: „Gerai! Duokš man savo šluotą, aš ją pasaugosiu, kol tu sugrįši“. Šlavikas su 50 frankų banknotu pranyko už gatvės kampo, o Lisztas paliko bestovįs su šluota. Tuo tarpu pamatė jį vienas pažįstamas ir prisiartinęs juokdamasis paklausė: „Ką tu čia dirbi? Kur gavai tokį nepaprastą instrumentą?" Lisztas papasakojo jam, kas atsitiko, ir pasiaiškino laukias

grįžtančio su pinigais šlavėjo. Pažįstamas nusišypsojęs tarė: „Na, reiškiu tau užuojautą. Galėsi čia laukti visą amžinybę, bet savo pinigėlių daugiau nebepamatysi!“ Kaip tyčia tuo metu beatbėgęs uždusdamas nuo skubėjimo ir šlavikas ir įteikia Lisztui iškeistus pinigus. Kompozitorius tarė šlavikui: „Aš labai džiaugiuos, kad man neteko dėl tamstos nusivilti. Štai tamstos šluota ir dvidešimt penki frankai. Kitus dvidešimt penkis frankus pridės šis ponas iš savo kišenės už tai, kad jis paabejojo dėl tamstos sąžiningumo“. Tasai noromis nenoromis turėjo savo kišenę kiek patušinti (L. Ž. 1935, 227). – „Kai dingsta teisingumas, nebelieka nieko, kas žmonių gyvenimą padarytų vertingą“ (Kantas).

472. „Pasitarnauk patsai!“

Seniau garbingusia pasaulyje tauta buvo laikoma Švedija, bet nuo Kreugerio skandalo švedai patys atsisako nuo šio vardo. Švedai mano, kad tas vardas dabar turėtų priklausyti danams. Ten drąsiausiai galima palikti pinigus ant kelio, nebijant, kad juos pasiims tas, kuriam jie nepriklauso. Danijos miesteliuose ant namų slenksčių iš vakaro paliekami pieno puodeliai ir pinigai. Pieno išvežiotojai pasiima pinigus, pripila puodukus ir važiuoja toliau. Praeiviams net į galvą neateina mintis paimiti pieną arba pinigus. Netgi jau baustas už vagystę danas laiko negarbingu darbu pasisavinti tuos pinigus, kuriuos pilietis patikėjo palikti pienininkui. Danijos miesteliuose yra paprotis, kad laikraščių kioskuose visai nėra parduvėjų. Publika pati pasiima laikraštį ir pinigus padeda į stalčių. Vakare kiosko savininkas suskaičiuoja pinigus, ir kasoje randa mažiau trūkumų, negu tą dieną, kada jis pats sėdi. Taip pat gėlių mergaitės ir daržininkai 1935 m. įvedė paprotį palikti gatvės kampe gėles su užrašu: „Betjene Deg selv“ (Pasitarnauk patsai). Prie gėlių pridėtas kainoraštis. Pirkėjai pasiima reikalingas gėles ir palieka pinigus tam tyčia įrengtoje vietoje (Rt. 1936, 9). – Esama tokių žmonių, kurių sąžinė tokia rami, kad niekas negali praeiti pro juos pats nepasiėmęs iš jų tos ramybės, kuria, taip sakant, alsuoja jų širdis ir žodžiai (Chateaubriand).

473. Didelis savasties branginimas.

Alžiro magometonų Chanias tarpe vagysčių visai nepasitaiko. Čia pamestą auksinę apyrankę ir tolimiausiam miške lengvai atrastumei, kaip normanuose karaliaus Rollo laikais. Pavyzdys. Kartą keli misijonieriai atvyko vakare į Arris vieną ligoninę. Kupranugarių vedėjai padėjo misijonierių daiktus gatvėje ir, nieko jiems nesakę, nuėjo sau. Niekas atvykusiųjų tų daiktų nepastebėjo ir nesunešė į vidų. Tik rytojaus dieną

misijonieriai prisiminė savo daiktus. Daugybę chaniečių ėjo pro jų šalį, bet niekas nepaėmė nė mažiausio daiktelio (Fat. I, 403). — Teisingumas—vienintelis pinigas, kuris imamas vi-same pasaulyje (Kinų patarlė).

474. Per 35 metus laikė laikrodį.

1901 m. Aberdyno miesto (Škotijoje) jaunas pirklys atnešė pas vieną laikrodininką pataisyti auksinį laikrodį. Pataisa buvo gana stambi, taip kad laikrodis galėjo būti pataisytas tik po kelių dienų. Tačiau pirkliui aplinkybės taip susidėjo, kad jis staiga turėjo išvažiuoti prekybos reikalais į Australiją. Besisuošdamas kelionėn, jis visai pamiršo apie laikrodį. Australijoje pirklys užtruko ilgiau, negu buvo tikėjęsis, ir, galų gale, jis visai Australijoje apsigyveno. O kas gi važiuos iš Australijos Anglijon laikrodžio atsiimti? Metai slinko po metų. Atėjo ir praėjo pasaulinis karas. Ir štai, 1936 metais anas jaunas pirklys, dabar jau senyvas pražilęs žmogus, pajuto širdyje tėviškes pasiilgimą ir grįžta pasižiūrėti į savo gimtąjį Aberdyno miestą. Su dideliu įdomumu vaikštinėjo jis senai pamirštomis gatvėmis, kai staiga, praeidamas pro vieną laikrodininko krautuvę, jis sustojo. Atsiminė jis savo auksinį laikrodį, atiduotą taisyti prieš 35 metus, ir nutarė užėti atsiimti, pats netikėdamas, kad laikrodininkas galėtų taip ilgai laikrodį išlaikyti. Įlėjęs krautuvėn, jis iš karto pažino užstalėje stovintį laikrodininką, nors ir šis buvo smarkiai pasenęs. Juokais kreipėsi į laikrodininką, prašydamas grąžinti kadaise duotą pataisyti laikrodį. Laikrodininkas iš karto atsiminė. „Ol rait“, tarė jis, priėjo prie spintos, atidarė ją, ištraukė auksinį laikrodį, užsuko ir padavė pirkliui. „Vienas svaras, trys šilingai ir du pensai už pataisymą!“ Pirklys užsimokėjo, ir abu škotai kuo ramiausiai atsiskyrė, lyg tartum viskas būtų buvę kuo paprasčiausia, kasdieniška, o ne prieš 35 metus (Darbas, 1986, 64).—Teisingumas yra žmonių duona, kurios jie visada alksta (Chateaubriand).

475. Šveicarijoje rasto daikto niekas nepasisavina.

Inž. V. Bielskio žmona, 1898 m. gyvendama Šveicarijoje, Ciuriche, kasdien išveždavo vežimėlyje savo dukrelę į miesto sodą, ir sykiį pametė savo laikrodėlį. Neturėdama tuo metu pinigų nusipirkti naujam, jinai nuėjo pas Čepinskis (V. Čepinskis tada studijavo Ciuricho Politechn.) paprašyti paskolinti. Čepinskis davė jai sidabrinį laikrodį, perspėdamas, kad tas laikrodis esąs jam labai brangus, kaipo paminklinis. Nelaimei, kitą dieną jinai pametė ir šitą laikrodį. Labai susijaudinusi grįžo namo ir net apsiverkė, žinodama, kiek Čepinskis brangino šitą laikrodį. Buto šeimininkė, staliaus darbininko žmo-

na, pamačiusi jos susijaudinimą, pradėjo raminti, tvirtindama, kad Šveicarijoje rastojo daikto niekas nepasisavins, nebent koks svetimšalis, ir patarė duoti skelbimą į laikraštį. Ir tikrai, skelbimui pasirodžius, jos laikrodėlį atnešė jauna darbininkė, kuri, paklausta, koki norėtų gauti atlyginimą, atsakė, jog jinai norėtų, kad jai būtų apmokėta už pusę darbo dienos, nes jinai atėjo pasilaisvinusi iš dirbtuvės. Apie Čepinskio laikrodžio suradimą gavo pranešimą laišku; nuvykusi nurodytu adresu, gavo be jokio atlyginimo ir šį laikrodį. „Tas dar sykį parodė, kiek šveicarečiai gerbia savo įstatymus“, sako inž. V. Bielskis, šį atsitikimą su jo žmona Ciuriche aprašydamas 1936 m. „L.Ž.“ Nr. 250. — Yra surasta, kaip kartus migdolas padaryti saldžiu — apatinis galas įpjaunamas ir išbėga sultys; kodėl ir mes negalėtume pašalinti blogų geismų, kad geresni būtume? Niekas iš prigimties nėra tiek geras, kad blogi įpročiai negalėtų jo sugadinti, bet ir nėra tokios blogos prigimties, kuri pirmiausia Dievo malone, paskum darbu ir patvarumu nesiduotų suvaldoma ir nugalima (Šv. Pranciškus Salezietis, Introd. à la vie dev. 1 Partie Chap. XIII).

476. Valstybės kontrolės budrumas.

Profesorius, kuris dabar eina docento pareigas mūsų universitete, didžiojo karo metu buvo vokiečių armijos karininkas ir okupacijos metu buvo Lietuvoje. Atsitiko, kad karo metu jam teko rekvizuoti vieno Žemaitijos ūkininko arklių. Arklys buvo gana gražus, ir karininkas žemaičiui parašė orderį maksimali (didžiausiai) sumai, kurią jo laipsnio karininkas turėjo teisę išrašyti. Kareivis jau nori arklių vesti į gurguolę, o žemaitis vis nenusileidžia: „Toks gražus arklys, visoj parapijoj pirmutinis. Kad taip nors 30 markių magaryčioms...“ Okupantų karininkui pagailo ūkininko, ir jis orderyje prirašė dar 20 markių. Pasibaigė karas. Nuo to laiko praėjo jau 20 metų, ir vieną dieną per mūsų universitetą šis buvęs karininkas gauna vokiečių valstybės kontrolės pranešimą: „Kadangi tamsta tokią ir tokią dieną Raseinių apskr. ūkininkui (išvardinta jo pavardė) išrašė orderį 20 mr. daugiau, kaip kapitonui yra leista, prašau šią sumą grąžinti išdui“ ir t.t. Profesorius pini-gus vokiečių išdui pasiuntė (Rt. 1935, 280). — Gerbkime kiekvieną padorų veikimą, gerbkime žmogaus veiklumą visose sri-tyse, jei tik jį diriguoja tikslų tiesumas (E. Castelnuovo).

477. Nenorėdamas turi būti invalidu.

Prancūzijoje per Didįjį karą buvo sunkiai sužeistas vienas kareivis vardu Arturas Gerchall. Gydytojų nepagydytas, ga-vo iš valdžios pensiją ir vežimėlį. Bet netrukus jis nuvyko į Liurdą ir sugrįžo sveikas. Būdamas sąžiningas žmogus, para-

šė ministerijai, kad jis atsisako nuo pensijos, nes vėl galīs vaikščioti. Ministerija jam atrašė, kad jis ministerijos dokumentuose pripažintas ligoniu, todėl ir toliau jis bus laikomas nepagydomu invalidu ir gaus pensiją. Nutarimui pasipriešinti nebuvo galima. Ir taip sveikas žmogus gauna invalido pensiją, nors jis to nenori (Žv. 1936, 12). — Būti visai teisingu žmogumi — tai yra retas, aukštas pašaukimas, nes žinojimas, kad yra pasaulyje žmonių, niekada nemeluojančių, saugo nuo melavimo nesuskaitomą daugybę žmonių (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 134).

478. Didžiausi ir kartu mažiausi namai.

Vienas Florencijos pirklys savo nešvaria prekyba tiek praturtėjo, kad Prancūzijos karaliui Pranciškui I galėjo paskolinti 500.000 dukatų. Tais laikais tai buvo labai dideli pinigai. Nesąžiningas pirklys norėjo, kad jo vardas būtų įamžintas, todėl Lijono mieste pastatė milžinišką ligoninę. Ligoninę statant, jis nusivesdavo prie statybos savo pažįstamus ir teiraudavosi jų nuomonės apie savo sumanymą. Kartą nusivedė prie statybos florentietį ūkininką Mykolą Salterell. Šis buvo žmogus tiesus, neveidmainys. „Namai man patinka, bet jiems stinga vieno dalyko“, ramiai kalbėjo ūkininkas. „Kokio?“ paklausė nusteбęs pirklys. „Man atrodo, kad namai per maži“. Pirklys dar labiau nustebo. „Namai per maži? Juk tai bus didžiausi namai visame Lijone!“ Ūkininkas rimtai pažvelgė į pirklių ir tarė: „Taip, šitie namai dideli. Bet jeigu juose reikės sutalpinti visi tie žmonės, kuriuos tu esi padaręs nelaimingus, jie bus per maži“ (Fat. I, 401-2). — 1860 m. spalio 27 d. Straubinge (Bavarijoje) kaimietis pardavė pirkliui prekių už 2000 guldenų. Atlikus visus formalumus, pirkliui užėjo pikta mintis apgaut kaimietį ir nebemokėti jam tų 2000 guldenų. Išsigindamas tos skolos, pirklys dar veidmainingai prisiekdinėjo: „Tegul Dievas mane nubaudžia, jeigu aš tau esu kaltas bent vieną helerį!“ Ištaręs paskutinį žodį, jis krito vietoje negyvas (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935).

479. Dangaus pirštas šventvagiams.

Kai 1886 m. caro žandarai neįstengė nuvaryti žmonės nuo naikinamos Kenstaičių bažnyčios, Kauno gubernatorius pasiuntė į Kenstaičius ypatingą savo valdininką, kuris, pasiėmęs iš Telšių dar daugiau žandarų, atvyko į Kenstaičius ir pamatė pirmą kartą savo gyvenime nepaprastą vaizdą, kaip moka žemaičiai ginti savo šventovę. Nusteбęs gubernatoriaus pasiuntinys tarė į sprauninką: „Oi, Dieve, kaip galima liesti tokią minią!“ Bet sprauninkas atsakė: „Čia ne mūsų dalykas“. Sprauninkas, ištaręs tuos žodžius, artinosi prie bažnyčios. Vos įkėlęs

koją per slenkstį ir išvydęs šv. Roko paveikslą sprauainkas išblyško ir sustyro vietoje, vėliau pradėjo drebėti, kaip epušės lapas. Tai matydami žandarai paskubėjo paimti jį po ranka ir išvedė lauk. Sprauainkas, atsipeikėjęs, parskubėjo į Telšius. Po jo išvažiavo į Telšius ir gubernatoriaus pasiuntinys, iš kur skubiai telegrafavo gubernatoriui, pranešdamas apie būseną. Paskum, kai į Kenstaičius atvyko pats gubernatorius su kazokais ir kai po žiaurių kautynių su žemaičiais, gynusiais savo šventovę nuo šventvagių, buvo nešamas iš bažnyčios Švenčiausias ir šv. Roko paveikslas, — žemaičių širdis nebeįtvėrė, ir visi papliupo balsu raudoti, it paskutiniojo Dievo teismo dienoje. Nusiminimo apimta visa minia sumišo, šiurpulingas verksmas pripildė visą Kenstaičių apylinkę. Kiti, it pamišę, bėgo į laukus. Tuo metu žemaičiai išvydo dar vieną vaizdą: žydo liesvos (kopėčios) ir kirviai pradėjo savo šventvagišką darbą. Išbirėjo langai, nukrito sakykla, neišlaikė kirvio smūgių bažnyčios stogas, susvyravo bokštas... Galutinai Kenstaičių bažnyčia buvo nugriauta tiktai 1887 metais, ir visa nugriautos bažnyčios medžiaga buvo atiduota Skuodo popui. Medžiaga, keletą metų sukrauta Skuodo popo lauke, pradėjo be naudos pūti. Tuomet popas sumanė ją parduoti iš varžytynių. Bet neatsirado, kas ją nupirktų. Popas, grįžęs namo, gavo širdies priepuolį ir staiga mirė. Atvažiavęs kitas popas taipgi norėjo parduoti bažnyčios medžiagą, bet irgi neatsirado pirkėjų. Ir tas popas, nepriejęs iki namų, krito negyvas ant žydo krautuvėlės slenkščio. Atvykęs į Skuodą tretysis popas kreipėsi prie klebono, kad jis pasiimtų medžiagą pas save. Bet klebonas atsisakė priimti nugriautosios bažnyčios medžiagą. Medžiagos dalis buvo panaudota vandens malūno naujai užtvankai, bet, vos paleidus vandenį, nuplaukė su vandens srove ir visa užtvanka. Skuode likusi sugriautos Kenstaičių bažnyčios medžiaga sunyko, supuvo be jokios naudos. Taip liūdnai baigėsi Kenstaičių bažnyčios tragedija (skausmingas įvykis) (Karys, 1936, 43). — „Kurs biauries dievaičių stabais, ir vykda šventvagystę; tu, kurs giries įstatymu, įstatymo peržengimu darai negarbę Dievui“ (Rom. 2,22-23).

480. Lincolnas atsisakė ginti blogą bylą.

Kai kartą buv. J. A. V. prezidentas Lincolnas buvo, kaip advokatas, kviečiamas ginti vieną blogą bylą, jis atsakė: „Tą aš visai negalėčiau, net jei ir norėčiau ir mėginčiau. Kiekvieną kartą, kai tik kalbėčiau teisme, vis manyčiau: „Lincolnai, tu meluoji, tu meluoji! ir aš manau, kad aš tiek užsimirščiau, jog balsu tat pasakyčiau“ (Ką darai, daryk gerai, O. S. Marden, 1936, 24-25). — Teisė tada tik yra gera, jei teisingai yra panaudota (Šv. Augustinas).

XXXVI. NEMIRŠTAS KIRMINAS

*„Tas yra mūsų gyrius: mūsų sąžinės liudijimas,
kad mes elgėmės šiame pasaulyje neklastinga šir-
dimi“.*

2 Kor. 7,12.

481. Trys kliūtys į dangų.

Vokiečių poetė Frieda Schanz viename savo eilėraštyje gražiai atvaizduoja blogą sąžinę. Vienas kaimo bernas karo lauke mirtinai sužeidžiamas. Po nedoro gyvenimo jis ūmai atsidūrė amžinybės akivaizdoje. Silpstančio akys įsminga į dangų. Prie dangaus vartų pamato tris būtybes, kurios neleidžia jam įeiti į dangų. Viena būtybė—tai šuo, kurį jis tyčia numarino badu, kad galėtų pasigėrėti vargšo gyvulėlio kankinimusi. Antra būtybė—tai dviejų metų kūdikis, kurį jis karo lauke rado vienoje lūšnelėje ir negailestingai nudūrė. Trečia būtybė—tai senutė motinėlė, kuri prašė pasigailėti jos sūnaus. Ji iš savo brangiojo sūnaus meilės davėsi net deginama į ranką. O tasai beširdis bernas ramiai žiūrėjo, kaip ta didvyriškoji motina kentėjo pragariškas kančias už savo brangųjį vaiką. Tai pamatęs, nelaimingasis žiauruolis ėmė ne savu balsu šaukti. Jo biauurių darbų baisūs vaisiai išbudino jo užkietėjusią sąžinę (Fat. I, 52-53). — „Lobis geras tam, kieno sąžinėje nėra nuodėmės“ (Ekli. 13,30).

482. Lakštingalos išdavė.

Graikų klasikas rašytojas Plutarchas pasakojo, kad kažin koks Bessus'as nužudęs savo tėvą, tačiau jokių būdu negalėjęs nusiraminti, nors ir niekas apie tai nežinojęs. Ypatingai jį kankinusios lakštingalos savo giesmėmis, kuriose jam girdėdavosi žodžiai: „Tai žmogžudys! Tai žmogžudys!“ Visoje apylinkėje Bessus'as išnaikinęs lakštingalų lizdus, tačiau ramybės vistiek nesuradęs Nuolat besikrimsdamas, suliesėjęs, pasidaręs neramus, nekantrus. Kartą ėmęs ir pasisakęs vienam žmogui, kad lakštingalos nuolat skelbiančios, būk jis nužudęs savo tėvą. Kritus ant Bessus'o įtarimo šešėliui, jis buvo suimtas... ir viskas netrukus paaiškėjo. Sąžinės kirminas žmogžudį suėdė (Fat. I, 51-2). — Nedoro žmogaus sąžinė panaši į jūrų bangas, kurių vienai vos praėjus, ateina kita, viena už antrą smarkes-

nė; ir jei tą sąžinės balsą kai kuriam laikui žmogus nutildytų girtybe, paleistuvyste ar kitais kūno geiduliais, jiems pasibaigus, dar smarkiau atsiliepia, skaudesnius daro priekaištus; nuo jų niekur nepasislėps; jie naktį neduoda užmerkti akių, žmogui atima ramybę, atilsį (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 59-60).

483. Dievas viską mato.

Lisabone buvo vedamas per miestą vienas pasmerktasis, įtartas didelėje žmogžudystėje. Jį lydėjo didžiausia minia žmonių. Einant pro Šv. Sebastijono bažnyčią, pasmerktasis ūmai sustojo prie parvartusio marmurinio stulpo ir, valandėlę pagalvojęs, tarė miniai: „Klausykite visi, ką aš jums pasakysiu. Aukščiausiojo Dievo ir mirties akivaizdoje prisiekiu, kad aš nepadariau tos žmogžudystės, dėl kurios esu pasmerktas mirti. Bet aš esu savo sąžinę sutepęs kita žmogžudyste, būtent: aš nakties metu, manydamas, kad manęs niekas nemato, štai, prie šio marmurinio stulpo nužudžiau nepažįstamą žmogų. Šios žmogžudystės joks žmogus nežinojo, tik vienas Dievas. Teisingai tad esu pasmerktas mirti, nors šiuo atveju aš esu visai nekaltas“. Ir pasmerktasis ramiai nuėjo į bausmės vykdymo vietą (Fat. I, 63-4). – Sąžinė yra tai slaptas balsas, kurs liepia gera daryti, saugotis pikto, giria padarius gerai, peikia nedorai pasielgus; kai darome gerai, esame savim patenkinti, kai piktai, jaučiame sąžinės graužimą (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 59).

484. Neiškentėjo sąžinės graužimo.

Vienas turtingas olandų auksakalis keliavo su daugeliu brangių dalykų į Angliją. Jį lydėjo vaikinai, kuriam jis buvo visiškai pasitikėjęs. Vaikinas ėmė galvoti, kad kelionėje gera proga šeimininką nužudyti ir jo visą vežamą turtą pasisavinti. Nenugalėjęs biaurios pagundos, vaikinai nužudė auksakalį, pasiėmė jo brangenybes, o jo lavoną įmetė į upę. Nuvykęs į Angliją, žmogžudys atidarė mažą brangenybių krautuvėlę ir, niekieno neįtariamai, laimingai vertėsi. Pamažu praturtėjo, išgarsėjo ir buvo išrinktas į miesto tarybą, o paskum net į burmistrus. Kartą jam pirmininkaujant, prisiekę teisėjai nagrinėjo žmogžudžio bylą, kurioje tarnas buvo kaltinamas savo šeimininko nužudymu. Teisėjai kaltinamąjį pripažino kaltu ir laukė tik burmistro patvirtinimo. Bet šis tylėjo, visas pabašęs, susijaudinęs. Visi manė, kad jų burmistras bus susirgęs. Bet jis ūmai atsistojo, priėjo prie nuteistojo žmogžudžio ir tarė: „Teisėjai! Dievas yra teisingas Teisėjas. Aš esu didesnis nusikaltėlis, negu šis pasmerktasis. Prieš trisdešimt metų aš nužudžiau savo šeimininką ir geradarį, kurs mane mažą paėmė pas save

ir išmokė pelningo amato. Mano valanda atėjo. Visą laiką mane graužė pragariški sąžinės priekaištai. Aš reikalauju teismo. Pasmerkite mane!“ Kaip graustinis trenkė visus klausytojus. Jo paties noru, burmistras—žmogžudys buvo nuvestas į kalėjimą ir pasmerktas. Apie tai buvo pranešta ir Olandijon (Fat. I, 51). — Sąžinė be Dievo yra teismas be teisėjo. Sąžinės šviesa yra niekas kita, kaip Dievo idėjos atspindis žmogaus sieloj. Sunaikink tikėjimą į Dievą, ir žmogaus sieloj pasidarys naktis (Lamartine).

485. „Aš nepardavinėsiu Kristaus!“

„Še, imk 25 rublius, o kas mėnuo gausi dar po 5, tik tu man apie savo... kapelioną... pranešinėsi“, tarė žandaras anais rusų priespaudos laikais vienam IV kl. mokiniui. Suvirpėjo ketvirtoko širdis! Jau metai, kaip jo tėvelis mirė, ir jų šeima atsidūrė baisiame skurde. Jis pats alkanas, be pusryčių, sėdi klasėj. Namie du broliukai ir trys sesutės taip pat badauja. Ir mato ketvirtokas, kaip dabar galės geriau pavalgyti, šilčiau apsitaistyti, o ir namiškiams iš šių pinigų galės šiek tiek pridurti. „Dėkui“, pilnas kaž kokios baimės, bet pažadų apglušintas sutinka. Išgąstingai švilpia rudens vėjas, lapas lapą veja, o jis eina pro pasvirusį šalikelės kryžių, pro smūtkelį be rankų... Žvilgtėri. Jo akis pagauna smūtkelio akys. Jis atšoka. Gyvasis Kristus į jį žiūri apsisiverkęs. Ir jis išgirsta iš smūtkelio lūpų balsą: „Sūnau, kodėl tu išgama? Grįžk, grįžk atgal, išdaviko pyragas neduos tau gyvenimo saulės...“ Ir užteli vėjo banga. Smūtkelis susiūbuoja ir, atitiūkęs nuo kryžiaus, svirduliuodamas griūna žemėn. Ketvirtokas, lyg gyvas numirėlis, kumštyje suspaudžia 25 rublius. „Ne“, šūkteli jis sau, „ne! Geriau Kristus be pinigų, kaip pinigai be Kristaus!“ Nutarimą lydi darbas: jis atsiduria pas gundytoją, įbrukusį jam tuos pinigus. „Atsiimk, pone, savo rublius! Aš nepardavinėsiu nei Kristaus, nei savo sąžinės!“ Jaunojo ketvirtoko širdis suplaka laimėjimo pulsu. Tyras džiaugsmas pasrūva jo gyslomis, O alkanasis pilvas nutyla, nusilenkęs didžiai Kristaus idėjai... (At. Sp. 1935, 7-8). — Mokslas be sąžinės tėra tik sielos griuvėsiai (Fr. Rablė).

486. Sąžinės graužimo vaisius.

1936 m. „Mūsų Laikraštyje“ (Nr. 1) buvo įdėtas šitoks atšaukimas, sąžinės graužimo vaisius: „Lietuvos Žiniuose“ 1935. VI.30 Nr. 275 pirmame puslapyje paskelbta yra toki žinia: „Šiuo skelbiame Lietuvos visuomenei, kad mes, pilnateisiai Lietuvos piliečiai, Magdalena Valytė ir Viktoras Pliuščikas, abu gyvenantieji Sodeliukų kaime, Padubysio val., Šiaulių apskr., nenorėdami laužyti bažnyčioje savo laisvų įsitikinimų, nuo š.

m. lapkričio mėn. 30 d. skaitome mūsų sutuoktuves įvykusiū faktū, kurį įteisinime tik išleidus civilinės metrikacijos įstatymą. Magdalena Valytė, Viktoras Pliuščikas“. Šio fakto eiga buvo ši: 1935. X. 13, 20, 27 d. d. Kurtuvėnų bažnyčioje išėjo užsakai, ir tada turėjo įvykti sutuoktuvės čia minėtų asmenų. Bet kadangi susidėjo įvairių priežasčių, neturėjau pinigų ir klaidingai buvau painformuotas, būk tai kunigai neduoda šliūbo be pinigų – o pats nepasiteiravau pas kleboną, pradėjau ieškoti kokios nors išeities. Kiti man patarė rašyti į laisvamanių draugiją ir jos nariu būdamas vis kaip nors kokį aktą galėsiąs sudaryti. Taip ir padariau. 1935. XI. 29 nuvykau į Šiaulius, laisvamanių draugijos butan, pasakiau savo reikalą. Jie man patarė pasiskelbti spaudoje apie susituokimo faktą ir laukti civilinės metrikacijos to fakto įteisinimui. Greit jie man sustatė paskelbimo turinį, paėmė 5 lt. išlaidoms ir dabar ta? dalykas yra atspausdintas minėtame laikraštyje. Nors tie asmenys man žadėjo ir finansiniai mano gyvenimo varguose pagelbėti, bet mano sąžinė vis tiek buvo nerami po to takto, vis tiek man rūpėjo susituokti katalikų bažnyčioje. Šio neramumo perimtas ir kitų patartas, prie pirmos progos nuvykau tartis pas vietos kleboną, apgailestaudamas tokį įvykį padaręs, ir visa tai baigėsi tuo, kad po kelių dienų priėmiau šliūbą katalikų bažnyčioje. Taigi, kas yra apie Valytę Magdalенą ir Viktorą Pliuščiką parašyta „Lietuvos Žiniose“ – atšaukiu, pasisakau, kad noriu gyventi, kaip Katalikų Bažnyčia trokšta, ir apgailestauju, kad buvau patekęs tarp tokių žmonių, kurie privedė mane prie minėto net spaudoje išsišokimo ir pažeminimo. Už berašyti, asmeniškai prašant Viktorui Pliuščikui paliudyti apie tai, kad šiame rašte yra Viktoro Pliuščiko ir Valytės Magdalenos mintys, pasirašo: J. Budzinskis, J. Spudulis. – Nors daug ko išmoktum, nieko tikrai naudingo nemoki, jei neišmokai sąžinės apyskaitos daryti (Palau).

487. Sapnas – sąžinės balsas.

Jurbarkė 1936 m. vasarą įvyko nuostabus dalykas. Dainių kaimo gyventoja K. F. iš vietos kapinių išsikasė kelis kerus konvalijų, pasodindama šeiminingo ūkyje. Kitą naktį visiems namiškiams ir pačiai tarnaitėi prisisapnavo balsas, kuris liepęs vogtas konvalijas pasodinti atgal į kapines. Ry tą visi pasisakė savo sapną, nusistebėdami sapnavę vienaip. Nieko nelaukus V. F. nunešė konvalijas ir pasodino į tą pačią vietą. – Sąžinės pagyrimas tai sprendimas, jog darbas vertas užmokesnio, sąžinės priekaištas tai įspėjimas, kad pasielgimas vertas bausmės. Sąžinės balsas yra tarsi pranašas, perspėjas, kad busime teisti, kad bus atiduota kiekvienam pagal jo darbus, kad bus visa sutvarkyta, žiūrint saiko, skaičiaus ir svarumo, kad

bus atstatyta pusiausvyrą žmonių gyvenime (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 225).

488. Sažinės varpelis.

Šv. Metardo gyvenimo aprašyme randame šitokią legendą. Vienas vagis pavogęs šventojo jautį, ant kurio kaklo buvęs pririštas varpelis. Vagis parsivedęs jautį namo ir uždaręs jį tvarte. Nors jautis ramiai gulėjęs, bet varpelis vis skambėjęs. Bijodamas, kad tas varpelio balsas jo neišduotų, vagis nuėjęs į tvartą ir tą varpelį apvyniojęs šiaudais. Tačiau varpelis visvien skambėjęs. Tada vagis varpelį nurišęs nuo jaučio kaklo ir paslėpęs jį mėšle. Bet tai nieko nepadėję: vos tik vagis atsigulęs, varpelio balsas vėl jį prižadinęs. Vagis atsikėlęs, paėmęs varpelį iš tvarto ir įkasęs jį žemėse. Ir tai varpelio balso neužglušinęs. Nebegalėdamas rasti ramybės, vagis paėmęs jautį ir, kol prašvitę, nuvaręs jį atgal pas šv. Metardą. Tik tada tas varpelis nustojęs skambėti (Fat. I, 402-3). — Sažinė yra pastovus bei sąmoningas žmogaus proto nusiteikimas vertinamai spręsti su saistomąja galia apie nuosavą žmogaus elgeseną, išpėjant jį apie sumanytąjį veiksmą arba teisiant įvykdytąjį, kaip gerą arba blogą (Prof. St. Šalkauskis, „Lietuvos Mokykla“, 1925, 327).

489. Sažinė — pasitikėjimo pagrindas.

Anglai išauklėti didžiausiame sąžiningume. Didžiojo karo metu tik vienintelė Anglija atsižvelgė į žmonių sąžinės reikavimus, ir, būtent, kai kieno nors įsitikinimai neleido imti į rankas ginklą ir eiti į kovos lauką, vyriausybė veik visais atsitikimais neversdavo tokių asmenų karišką tarnybą eiti, pasitenkindama vien pareiškimu, kad jie tai daro pagal sąžinės balsą. Anglams katalikams nedraudžiama dėtis į tris didžiąsias partijas — konservatorių, liberalų ir darbiečių, nes anglai katalikai, įvykus konfliktui, klauso sąžinės ir Bažnyčios mokslo. Tai Anglijoje yra galima dėl to, kad čia atsišaukimas į sąžinę, į įsitikinimus 90 nuošimčių yras tikras (T. K. Str. 1934, 159).

— Mokytas Geisonas yra pasakęs, kad perdaug baili ir skrupulinga sąžinė kartais yra žalingesnė už palaidą, nes skrupulinga sąžinė — tai kelias be galo, kuris vien tik vargina ir kanina, o į tikslą, t. y. į išganyką neveda (Vysk. Pelčaras, Kantrybė, 1936, 113).

490. Sažinė atbudo po 50 metų.

Vienas Anglijos gyventojas 1935 metais gavo pašto perlaidą du šilingus (apie 3 litus) su šitokiu bevardžiu laiškeliu: „Malonėkit priimti šiuos du šilingus, kuriuos tamstos tėvas man paskolino prieš 50 metų. Dėkoju tamstai iš visos širdies“.

Pinigų gavėjas nežinojo, iš ko juos galėjo gauti. Jo tėvas, kurs buvo užmuštas Transvaly per anglų būrų karą, jam niekuomet nebuvo užsiminęs apie paskolinimą (Šlt. 1935, 25). – Tik nelaukim, kad mums spindįs ugninis ragas kaktoje išdygtų. Dievo įsakymai mumyse! Nestelbkime todėl savy sąžinės balso, o atsidedę klausykime jojo! Tada kiekvienas mūsų noras, kiekvienas nudirbtas darbas, kad ir kitų nepastebėtas, spindės mumyse, it Mozės ragas, ir suteiks mums brangiausią turtą – ramią, tyrą sąžinę, o žmonijai brangų indėlį – ištikimą savo pareigoms žmogų (G. Petkevičaitė, „Ad astra“ II t. 52).

491. Gandrai išdavė žmogžudžius.

Korinte buvo rengiamos rungtynės. Į rungtynes keliavo ir žymusis dainius Ibykus'as. Kelionėje Ibykus'ą užpuolė žmogžudžiai ir besiginanti nužudė. Ibykus'ui grumiantis su žmogžudžiais, virš jų galvų perskrido gandrų pulkas. Ibykus'as iš paskutinių jėgų sušuko gandrums, kad jie paliudytų apie jo mirtį ir padėtų atkeršyti žmogžudžiams. Nukankinę Ibykus'ą, žmogžudžiai, ieškodami naujų aukų, nukeliavo į Korintą į rungtynes. Rungtynių pradžioje sužinota apie dainiaus Ibykus'o mirtį. Netekusios mylimo dainiaus, minios užsidegė noru surasti žmogžudžius. Prasidėjus rungtynėms, padangėje pasirodė daugybė gandrų. Žmogžudžiai neramiai žvilgtelėjo vienas į kitą. „Žiūrėk, tai dainiaus Ibykus'o gandrai!“ Tarė susijaudinęs vienas jo nužudytojų. Tai nugirdo šalia jų sėdėjusieji ir pranešė kam reikia. Abu žmogžudžiai tuojau buvo suimti ir atitinkamai nubausti. Sąžinės balsas juos išdavė; ji vieno žmogžudžio lūpomis prakalbėjo (Kristaus Karaliaus Laivas, 1935, 45). – Nepasveikus dvasia, neišsidirbus skrupuletingumo gyvenime, teisybės dalykuose, veltui būtų stačius valstybę; ji būtų be pamato ir ūmai sugriūtų. Nepripratinus visuomenės skaitytis su savo sąžine, „bijoti Dievo“ – teisingojo, sekti Kristum – gailestinguoju, – veltui bus įstatymai leisti: jų niekas nepildys; veltui kontroliuoti: papirkininkai bus, kaip buvę, paperkami (Vaižgantas, III t., 1922, 175).

492. Sąžinės balso galybė.

1908 m. Varšuvoje buvo padaryta slapta piktadarybė. Rusų policija jokių būdu negalėjo susekti nusikaltėlio, kurs buvo padaręs nuostolių apie 150000 rublių (750000 litų). Jo niekas nebebūtų suradęs, nes jam pasisekė pasprukti į Ameriką, kad ne visur jį persekiojės sąžinės balsas. 1934 m. jis nuėjo į tetsingumo įstaigą ir prisipažino, kad jis esąs tas pats nusikaltėlis, kurs prieš 26 m. Varšuvoje padaręs labai didelę piktadarybę. Amerikoje jis gyvenęs pasiturinčiai, bet sąžinė nedavusi jam ramybės, kol privertusi jį padaryti tą sunkų prisi-

pažinimo žygį (Lapot, II, 110). – Pražūtingų geidulių sūkury sąžinė, lyg kompas rodyklė jūroj, nuolat rodo sielai nejudomą šiaurės žvaigždę, skaisčią dorovės žvaigždę – nemirtingumą (N. Minskis).

493. Atsiteisė po 40 metų.

Vienas Paryžiaus pirklys gavo bevardį laišką, kuriame buvo 35000 frankų valstybiniais popieriais. To laiško siuntėjas, kuris tuos pinigus buvo idėjęs, rašo, kad prieš 40 metų jis buvo apiplėšęs jo tėvą ir taip paėmęs iš jo daug pinigų. Tie pavogtieji pinigai su procentais dabar išaugę į 35000 frankų. Vagis dabar praturtėjęs (taip rašoma pašto perlaidoje), ir jis naudojasis proga, kad savo sąžinę aplengvintų (Šlt. 1935, 27). – Lengviau [pakelti kūno skausmai ramia sąžine, negu kančintis dvasia dėl Dievo valios laužymo (Ganytojiškas Panevėžio Vyskupo Raštas XIII, 1935).

494. Sąžinė neleido tylėti.

Austerlitz'e 1905. XI. 28 d. kaž kas iš riaušininkų minios sužeidė palicininką į galvą. Policijai buvo įsakyta šauti į minią. Du darbininkai buvo užmušti. Po kelių dienų, gruodžio 1 d. atėjo pas tardytoją Juozapas H. ir prisipažino, kad sąžinė neduodanti jam ramybės, nes dėl jo buvę nušauti du nekalti žmonės. Pasidavė į teisingumo rankas, prisiimdamas užsitarautą bausmę, kad tik išsilaisvintų iš sąžinės priekaištų (Lapot, II, 110). – Ne vaikų mokslas, o vaikų sąžinė gerbia ir šelpia tėvus (Vysk. Pr. Būčys, T. K. Pam. 1935, 432).

495. Sąžinės graužimas – paraližo priežastis.

Vestchesterio kalėjime yra nusikaltėlis – Valteris Gorton, kurio keistas susirgimas sukėlė nepaprastą gydytojų susidomėjimą. Didžiąją gyvenimo dalį jis vertėsi kriminaliniais nusikaltimais, o ypač svetimų parašų padirbimu. Bet nuo kurio laiko jį pradėjo kankinti sąžinės graužimas. Jis save įtikino, kad aukštosios jėgos nubaus jį ir ta bausmė kris ant rankos, kurią jis piktnaudojo. Šių kankinančių minčių padarinys buvo tas, kad jis iš tikrųjų nustojo valdyti dešiniąją ranką. Gydytojų nuomone, jo ranka visiškai sveika, bet Gortonas negali jos valdyti vien dėl savo įtaigos (XX 1936, 152). – Iš Bello Horizonte pranešimu, 1935 metais brazilas Antonio Euzebio savo mirusios žmonos lavoną pardavė universitetui ir kiek vėliau pradėjo gyventi su kita. Bet 1936 metais jo sąžinė pasidarė nerami, jis pradėjo dažnai apie pirmąją žmoną kalbėti ir vasario 18 d. nuėjęs prie universiteto atsisėdo prie durų ir greitai mirė. Gydytojai pripažino, kad dėl sąžinės graužimo Antonio Euzebio gavo širdies ligą, kuri ir privėdė jį prie mirties (Šlt. 1936, 12).

496. Paklausė sąžinės balso.

1937.IV. 11d. vakare į vieną Kauno miesto policijos nuvadą atvyko darbininkas K. Š., kuris budintį valdininką prašėsi suimamas, nes įvykdęs vieną gana stambią vagystę. Š. papasakojo, kad 1936 m. prieš Kalėdas jis gyvenęs Radviliškyje, ir iš neturtingos merginos Krišivskaitės pavogęs daiktų ir 700 litų. Paskum už tuos pinigus gyvenęs gana linksmai. Nors dėl vagystės niekas neįtaręs, vis dėlto sąžinė jį graužusi. Pagaliau Š. nutaręs ateiti į policiją ir papasakoti apie nusikaltimą. Š. buvo suimtas ir atiduotas kriminalinei policijai (L. A. 1937, 160). — Sąžinės balsas yra tiesos tarnyba (Vysk. P. Būčys, T. K. 1936, Pam. 117).

497. VPasigailėjo tėvų nužudytojo.

1914 m. Sarajeve (Serbijoje—Jugoslavijoje) buvo nužudytas Austrovengrijos sosto įpėdinis Pranciškus Ferdinandas su žmona. Tai buvo Didžiojo karo liepsną iššaukusi kibirkštis. 1915 m. žmogžudys Cabrinovic buvo pasmerktas mirti. Užgirdęs sprendimą, su ašaromis akyse jis kreipėsi į Austrovengrijos karaliaus Pranciškaus Juozapo paveikslą, kurs kabėjo ant sienos, maldaudamas pasigailėjimo, ir ypač graudžiai prašėsi pasigailimas nužudytųjų našlaičių, kurių liko keturi. Teismo salėje buvęs Tėvas Puntigam S. J. Jis pranešė pasmerktąjo prašymą nužudytųjų kunigaikščių našlaičiams vaikams ir priminė Išganytojo mokslą apie priešų meilę. Gerieji vaikai tuojau atsakė laišku, kad tėvų nužudytojui atleidžia. Kai Tėvas Puntigam pranešė tai Cabrinovic'ui, jis pravirko džiaugsmo ašaromis ir nežinojo kaip atsidėkoti už pasigailėjimą (Fat. I, 371). — Gražiausia žmogaus savybė yra gebėjimas mylėti ir tuos, kurie jį persekioja. Tąją meilę žadina mumyse proto šviesa, supratimas, kad ir skriaudiką ir nuskriaustą laukia tas pats galas, o svarbiausia—kad skriauda negali pakenkti žmogui, nes tik jis pats gali pakenkti savo sielai (Marcus Aurelius).

498. Mirtis sujudino sąžinę.

1936 m. Prancūzijoje sukėlė daug kalbų atsivertimas žymaus gydytojo Dr. Caille. Jis buvo profesoriumi medicinos farmaceutikos (vaistų) mokykloje Rennes mieste. Visą savo gyvenimą buvo kraštutinis socialistas — bedievis. Visomis jėgomis rėmė bedievišką veikimą ir net buvo vietos bedievių vadas. Bet prieš mirtį, pajutęs sąžinės graužimą, ėmė maldauti, kad pakviestų kunigą ir jį išgelbėtų. Jo prašymas buvo patenkintas, ir jis mirė priėmęs šv. Sakramentus. Socialistai per savo buvusio vado laidotuves nebedrįso sakyti prakalbos, o spaudoj apie jo atsivertimą neprasitarė nė vienu žodžiu (Šlt. 1936, 51).

XXXVII. GYVENIMO BALZAMAS

„Garbė... išaukštinimas ir ramybė kiekvienam darančiam gera“.

Rom 2, 10.

199. Žmogaus vertė darbuose, ne varde.

Reikia būti ne vien iš vardo krikščionimi, bet ir iš savo darbų. Paskutiniame žmogaus teisme pasirodys jo tikroji vertė. I ai labai gerai pavaizduoja šis atsitikimas. Per manievrus vieno kapitono mundieriuje ištrūko saga. Supykęs kapitonas suriko kareiviams: „Šneider, ateik čia!“ Kareiviai surado Šneiderį ir pristatė kapitonui. Šis parodė kartiviui ištrūkusios sagos vietą ir tarė: „Įsiūk!“ Kareivis atidavė kapitonui pagarbą ir atsakė: „Klausau, pone kapitone, bet aš ne siuvėjas, tik mano tokia pavardė“ (Šneider reiškia siuvėjas) (Fat. II, 320). — Tūkstančiu žodžių nenuveiksite tiek, kiek vienu geru darbu (H. Ibsenas).

500. Gera širdis už viską brangiausia.

Didysis kariautojas Aleksandras Makedonietis užkariavo veik visą pasaulį ir įsigijo neapskaičiuojamus turtus. Po visą pasaulį skambėjo jo vardas, karžygiškumas ir drąsa... Bet kartą jis susirgo. Liga išsėmė jo jėgas ir privertė gulėti lovoje. Didysis kariautojas pastebėjo šaltą slaugytojų elgesį su juo. Suprato, kad ne iš meilės, bet iš prievartos jie jį slaugo ir bu di prie jo per naktis. „Užkariavau visą pasaulį, įsigijau neapskaičiuojamus turtus, bet viską atiduočiau už vieną gerą man atsidavusią širdį“, liūdnai tarė karalius (Šaltinėlis, 1935,21). — Širdis yra lyg medis, kurs teikia žmonių žaizdoms balzamo tik tada, kada jis pats esti geležimi sužeistas (Chateaubriand — Šatobrianas).

501. Šv. Elžbietos pėdomis.

Jugoslavijos karalienė Marija, kurios vyras 1934 metais buvo nužudytas Marselyje (Prancūzijoje), yra neapsakomai mylima visų gyventojų dėl jos gerumo. Nesenai viena sena Topolos ūkininkė ėjo su kiaušinių krepšiu į miestą į turgų. Kelias buvo ilgas, našta nelengva. Senutė pailso ir atsisėdo, laukdama, ar kas nepasigailės ir nepavėžės. Netrukus pasiro-

dė mažas automobilis, kurį vairavo moteris. Tai buvo karalienė Marija. Ji pastebėjo sėdinčią senelę, sustabdė mašiną ir pasisodino pavargusiąją šalia savęs. Nuvežusi senelę į turgų, ūkininkų dėkingumo šauksmuose išsodino ją rinkoje ir, maloniai su visais atsisveikinus, dingo triukšmaujančioje minioje (Fat. II, 537-8). — Mūsų širdyse glūdi pasaulio vertė (L. Šeferis).

502. Tikrai karališkas paradas.

Vienas geriausių ir išmintingiausių kinų imperatorių buvo Hamti. Kai jis kartą nugalėjo net tris priešus, Nankingo visuomenė jį sutiko su didžiausiomis ovacijomis. Tokiais atvejais imperatoriai padarydavo iškilmingiausį parą. Tokio paradą nekantriai laukė ir sostinės gyventojai. Iš Hamti jiems pranešė, kad jis minioms pasirodysias dar niekad nematytu būdu. Toks pranešimas visuomenę dar labiau sudomino. Paskirtą valandą imperatoriaus rūmai buvo gulte apgulti žmonių. Visų nustebimui, Hamti pasirodė paprasčiausiuose rūbuose ir apsuptas būrio aklų, kurčių, šlubų ir šiaip vargšų ir nelaimingų žmonių. „Mylimieji mano valdiniai! Aš laimėjau tris žygius. Priešai nugalėti. Galite būti ramūs ir ilsėtis. Leiskite dabar ir man pasilsėti ir pasidžiaugti. Ar jūs manote, kad aš tik tada laimingas, kai mane nešioja ant rankų ir mano garbei daro didžiausias demonstracijas? Ne! Jokios iškilmės nepadarys manęs laimingo, kai aš jausiu, jog aplink mane, minių garbinamą, bus šimtai ir tūkstančiai nelaimingų žmonių. Štai, pažiūrėkite į šiuos vargšelius! Jie pusbadžiai ir pusnuogiai slankioja po miestą, laukdami, kad kas jų pasigailėtų ir juos sušeltų. Aš tą sumą pinigų, kurie būtų išleisti mano paradui, paskyriau šitiems nelaimingiesiems. Ir tai yra mano didžiausias triumfas“. Minioje kilo tokios ovacijos, jog, rodėsi, didesnių nebegali susilaukti nė žymiausi pasaulio asmenys. Nuo to laiko gyventojai dar labiau pamilo savo gerąjį ir išmintingąjį imperatorių (Fat. I, 252-3). — Jūs nemanykite, kad širdies gerumas tai yra tokia šalis, kur viskas jau senai atrasta ir apie kurią jums tereikia mokytis to, ką kiti pirma jūsų yra atradę. Visai atvirkščiai; tai yra didelė, dar neatrasta šalis; tik tai jos kraštai tėra žinomi, o viduryje viskas dar tebėra tamsu ir apleista. Kiekvienas jūsų gali tenai dar vieną pasaulį atrasti, ir nereikia jam turėti nei laivų nei ginklų, nereikia nei kraujo pralieti — reikia tik mažos, mėslios sielės (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 15).

503. „Stabdyti laivą ir gelbėti matrosą!“

Didelis Napoleono Bonapartės priešas ponias Remusat savo memuaruose (atsiminimuose) su pagarba pasakoja šitokią atsitikimą: Napoleonas, kuris buvo Egipte, Direktorijos nario

Barro buvo iškviestas į Paryžių padaryti tvarką. Jo laivą sekė vienas anglų kreiseris, ir netoli nuo Marselio jis paleido pirmą patrankos šūvį į prancūzų laivo bures. Dėl to vienas jūrininkas nukrito nuo stiebo į vandenį. Kapitonas įsakė važiuoti toliau, nes perdaug svarbūs dalykai buvo rizikingoje (pavojingoje) padėtyje, taip kad dėl vieno jūrininko gyvybės stabdyti laivą ir statyti į pavojų generolo Bonapartės misiją, kurs, be to, buvo netoli uosto, atrodė neverta. Tačiau Napoleonas davė įsakymą: „Stabdyti laivą ir išgelbėti matrosą!“ (Šlt. 1936, 17). — Bendrauk su gerais žmonėmis, ir būsi jų skaičiuje (Gerbertas).

504. Aleksandro Didžiojo gerumas.

Aleksandras Didysis buvo liepęs nupiešti sau gražiosios Kompaspės atvaizdą. Pašauktas tam darbui garsus dailininkas Apelles, bežiūrėdamas į grožybę, kurią norėjo tinkamai nupiešti, taip pats išmylėjo piešiamąją mergaitę, kad Aleksandras Didysis, pasigailėjęs jo, leido jam pasiimti Kompaspės moterimi, atiduodamas draugui tai, ką turėjo maloniausio. Čia jis, didelis kariautojas, parodė tiek širdies, rašo Plinijus, kiek didžiame laimėtame mūšyje (Filiotėja, Prakalba). — Širdis, doringe šito žodžio prasme, yra jausmingumas, nušviestas išmintimi, apvaldytas valia ir pilnas entuziazmo visam tam, kas yra tikra, gražu ir gera (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mokykla, 1925, 327).

505. „Tau tinka būti didžiuoju kunigaikščiu“.

Mirus Gediminui, didelė ir stipri jo valstybė paliko septyniems jo sūnums, gediminiečiams. Šeši jų buvo gavę dalis Lietuvoje ir rusų krašte, kur ėjo sričių kunigaikščių pareigas, o septintasis, Jaunutis, gyvenęs prie tėvo Vilniuje, paliko čia ir po jo mirties. Tačiau Jaunutis nesugebėjo paimti į savo rankas vyriausios valdžios ir koordinuoti brolių veikimo. Pasidarė savotiškas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio nebuvimo laikotarpis, kuris žadino priešų apetitus (norus) ir rengė jai skaudžių smūgių. Šių smūgių daugiausia turėjo tekti Algirdui ir Kęstučiui, dviem veikliausiems Gedimino sūnums. Tai buvo tarytum du Lietuvos avangardai (priešakinės kariuomenės dalys), į kuriuos dažniausiai atsidauždavo kryžiuočių ir kalavijuočių būriai. Pamatę didėjančią Lietuvos priešų pavojų, jie 1345 m. žiemą prašalino iš Vilniaus silpnutį Jaunutį. Kad ir pirmas įėjo į Vilnių, Kęstutis nusilenkė seniorato (vyresniškumo) principui (dėsniui), atiduodamas sostinę vyresniam savo broliui. „Tau tinka būti didžiuoju kunigaikščiu Vilniuje, nes esi vyresnis brolis, o aš su tavim išvien gyvensiu“, sakė jis Algirdui. Ir susitarę iki gyvos galvos be jokios klastos gy-

venti meilėje ir santaikoje, visa, ką įsigys – pilis ir žemes – dalintis pusiau, vienas, Algirdas, tapo didžiuoju kunigaikščiu ir apsigyveno Vilniuje, o kitas, Kęstutis, ir toliau pasiliko Trakuose. Jaunutis nors buvo pabėgęs į Maskvą, tačiau, ten nieko nepešęs, grįžo Lietuvon ir susitaikė su broliais. Algirdas ir Kęstutis, rašo Lietuvos metraštis, gyveno didžioje meilėje, santaikoje ir malonėje. Vėlesnių laikų kronikos ir šiaip jau istorinė literatūra kartoja apie brolišką jų meilę iki mūsų laikų (Jogaila, 1935, 15-16-18). – „Štai, kaip gera ir kaip saldu gyventi broliams vienybėje“ (Ps. 132, 1).

506. Pasigailėjo vargšo – gyvybę išgelbėjo.

1870 m. karo metu prie Vorto prancūzai turėjo pradėti kautynes. Vienas pulkininkas, išeidamas iš buto, pastebėjo ant pasiuntinio stalo seną laikrodį ir jį paimdamas tarė: „Vargšas užmiršo“ ir įsidėjo jį į kišenę. Nuvykus pulkininkui į karo lauką, prieš kulka pataiko pulkininkui į krūtinę, bet laimė, kad toj vietoj buvo paimtasis laikrodis, ir kulka per laikrodį nepraejo. Pulkininkas po kautynių tarė: „Jei nepasigailėsi kito, pats nukentėsi. Aš būčiau gyvybės netekęs, jei būčiau nepasigailėjęs pasiuntinio“ (Darbininkų Atstovybės Balsas, 1935, 36). – Kuo širdis per pilna, tai veidu ir žodžiais išreiškia (Vaižgantas).

507. Gerasis brolis.

Prūsai šaudė iš patrankų į Paryžių, prancūzų sostinę. Šalia Panteono, kur laidojami garbingi prancūzų vyrai, gyveno atbėgusi su karve iš kaimo moteriškė. Karvė jai buvo leista mieste laikyti. Bet dėl to moteriškė turėjo neturtingiems miestot vaikams ir ligoniams dalį pieno paaukoti. Kiekvieną rytą moterys ir vaikai ateidavo pieno. Vieną dieną buvo labai šalta, tai vaikai ir moters suėjo į Panteono prieangį. Staiga atūžia patrankos sviedinys ir krinta kieme netoli prieangio. Akies mirksniu kas gyvas puolė į žemę, kad apsisaugotų nuo skėveldrų. Sviedinys sprogo, tačiau nė vieno žmogaus nekludė. Vienas mažas vaikiukas drauge su kitais pakilo nuo žemės, laikydamas rankoje skardinį kibirėlį, kurį buvo atsinešęs pienui supilti. „Kokia laimė“, sušuko jisai, „kad dar neturėjau pieno kibirėlyje. Puldamas į žemę būčiau jį išliejęs. O ką tada būtų gėrusi mano sesutė?“ Vaikiukas, visai užmiršęs, kad jam grėšė pavojus gyvybės netekti, džiaugėsi ir galvojo tik apie savo mažąją sesutę (Šaltinėlis, 1936, 12). – Jei keti padaryti ką patvaraus vidutiniam žmogui, turi pradėti, kol jis dar nėra suvyrėjęs. Susilauksi pasisekimo, tik jei dirbsi su berniuku, o ne su vyru (Buv. A. J. V. prez. Teodoras Rooseveltas).

508. Pavyzdinga brolių meilė.

Kupiškio valsč. gyventojai broliai B. nustebino apylinkę savo nepaprastai broliška meile. Broliams B. po tėvo mirties teko 4 ha ūkis su trobesiais, kurį, būdami abu pilnamečiai, nutarė pasidalinti. Kadangi jaunesnysis buvo silpnesnės sveikatos, todėl jam buvo pasiūlyta pasilikti tėviškę, o vyresnysis kaip sveikas ir stiprus pasiryžo eiti į svieta laimės kaltį. Jaunesnysis tokiu brolio nuoširdumu labai susigriaudino ir atsilyginamas pasiūlė jam tą patį. Galų gale nebesutardami, katram likti tėviškę, traukė burtus — laimė teko jaunesniajam. Po to broliai atsisveikino, ir vyresnysis, neimdamas jokios dalies, išėjo į žmones sau laimės kaltį (P. B. 1934, 49). — „Ko tu nekrovei savo jaunystėje, kaip gi rasi savo senatvėje?“ (Ekli. 25, 5).

509. Lenkijos premjeras apie Balstogės lietuvius.

1934. VII. 3 d. Lietuvių Bičiulių Draugija Varšuvoje su-ruošė arbatėlę tuo laiku Varšuvoje viešėjusiems Nepriklausomos Lietuvos lietuviams pagerbti. Ten dalyvavęs Lenkijos premjeras (ministerių pirmininkas) Z. M. Koscialkovskis, pane-munietis (Rokiškio ap.), papasakojo tokį atsitikimą. Jam esant Balstogės vaivada, į jį kreipėsi vieno kaimo ūkininkų delega-cija su skundu ant valdininkų dėl jų nesąžiningumų. Tie ūki-ninkai stengęsis jam reikalą išaiškinti, bet ne visai jiems tas sekėsi, nes jie nemokėję gerai kalbėti lenkiškai. „Tuomet aš“, sako Koscialkovskis, „kreipiausi į ūkininkus, kad jie papasa-kotų ta kalba, kokia jie kalba namie. Jie man atsako, kad — lietuviškai. Aš apsirikau, nes aš juos paskaiciau baltgudžiais. Na, jeigu taip, tai kalbėkite lietuviškai, atsakiau. Ir prakalbi-nau juos lietuviškai, ūkininkai truputį sumišo, bet tuojau su-sikaupė ir išpasakojo man viską apie tuos valdininkus. Aš paprašiau, kad tą viską, ką jie man papasakojo, parašytų raštu. Jie vėl visi vienu balsu atsakė, kad jie nemoka lenkiškai ra-šyti. Aš jiems patariau parašyti lietuviškai. Jie tą padarė. Pravedęs kvotą įsitikinau, kad tikrai tie ūkininkai buvo visai teisūs, ir man teko tuos nesąžiningus valdininkus nubausti. Tasai ūkininkų skundas rašytas lietuviškai ir dabar yra Bals-togės vaivadijos byloje“ (L. Ž. 1935, 243). — Ne visa gera pas geresniuosius, ne visa bloga pas bloguosius (Kard. Mercier).

510. Kun. Ketteleris vargšei parūpino lovą.

Garsusis Moguncijos (Vokietijoje) vyskupas Ketteleris, bū-damas dar vikaru, kartą buvo pašauktas pas sergančią senutę, kuri buvo tokia neturtinga, kad neturėjo nė paprasčiausios lo-vos ir gulėjo ant žemės ant senų skudurų. Tai matydamas, kun. Ketteleris nuėjo pas vieną turtingą ūkininką ir pasakė, kad tasai būtinai parūpintų senutei lovą. Nors ne labai noro-

mis, ūkininkas atidavė vieną nuliekamą lovą kun. Ketteleriui, kurs ėmėsi tuojau nunešti ją vargšei senutei. Tada ūkininkas paliepė savo bernačiui tą lovą nunešti sergančiai senelei, bet kun. Ketteleris vis dėlto ir pats nuėjo pas ligonį ir pamokė bernaitį, kaip jis turi senutę paguldyti į lovą (Lapot, III, 25).

— Supagonėjęs pasaulis tik darko labdarybę. Naujųjų laikų vadinami filantropai (gailestingieji), norėdami išvilioti iš savo vienminčių vieną kitą centą labdarybės tikslams, ruošia balius ir šokius, kurių pelnas skiriamas vargšams sušelpsti. Ar ne juokai? Žmonės kelia puotas, džiūgauja, kad iš to bent kiek tektų vargšams! Iš tikro tai elgesys to Evangelijos turtuolio, nuo kurio stalo krito trupinėliai nelaimingam Lozoriui (Vysk. J. Staugaitis, Žem. Priet. 1937, 8).

511. Karžygiškas pasišventimas.

Vienoje aukštos doros italų šeimoje 1842 mt. gimęs berniukas Dominikas Savio paskum tapo viena gražiųjų pal. kun. Bosko vyndaržio gėlelių. Vos 12 metų buvo, o jau aiškiai galima buvo išvelgti jame nepaprastas kilnumas. Ir nors anksti mirė (15 mt. amž.), tačiau ir per tą trumpą amželį suskubo tiek pasižymėti dorybėse, kad netrukus imta rūpintis jo beatifikacija (pripažinimas šventuoju). O 1933 mt. mažasis Kristaus karžygis pripažintas jau šventuoju. Jo pasišventimas pasiekdavo kartais karžygiškumo laipsnį. Kartą klasėj įvyko nusikaltimas, už kurį kaltininkas turėjo būti pašalintas iš mokyklos. Aplinkybės rodė ir kai kurie mokiniai ginčijo, kad tai padarė Savio. Koks nustebimas apėmė mokytoją! Šavio? Geriausias klasės mokinyš? Prieš visus mokinius mokytojas gerai jį išbarė, bet, kadangi jis buvo geriausias mokinyš, jo nepašalino, tik paliko su sąlyga, jei daugiau panašių dalykų nebepakartos. Kitą dieną mokytojas netyčia sužino tikrąjį kaltininką. Klausia Dominiko: „Dėl ko man vakar nesakei, kad esi nekaltas?“ — „Dėl to, kad kaltininkas, jau visų gerai žinomas, būtų tuoj buvęs išvytas iš mokyklos“ (Sal. Žin. 1939, 5).

— „Žmogaus širdis permaino jo veidą ar tai į gerą ar į pikta pusę“ (Ekli. 13, 31).

512. Kai vargšas vargšo pasigaili.

Yra tokia legenda. Tai buvo anais laikais, kai Jėzus gyveno ant žemės ir keliavo iš vienos vietos į kitą. Vieną gražią dieną jis su Petru ėjo pakraščiu banguojančio Genezareto ežero. Po kiek laiko jie visai netikėtai atsidadė prieš neturtinę žvejų namelį. Žvejys prieš kelias dienas buvo miręs. Jėzus ir Petras sustojo ir atsėdė taip, kad galėjo viską aiškiai matyti, kas dedasi namely, patys niekieno nematomi. Neturtinga našlė sėdėjo prie varpščio ir tyliai verkė; prie jos kojų

suposi lopšys su mažu sergančiu kūdikiu. O Dieve, mažas vargšelis jau buvo kaip ir žuvęs. Kad dar būtų turtinga, pakviestų nors gydytoją. Bet dabar pati viena, vyras miręs...! Jėzus visa tai matė ir savo širdyje pajuto nuoširdų skausmą. Tuo tarpu kelyje pasirodė senelis. Jis nešė ant galvos didelį, pilną pieno indą ir buvo taip nuvargęs, kad vos begalėjo paeiti. Prisiartinęs prie pirkelės, sustojo ir, nusiėmęs savo naštą, tarė verkiančiai motinai: „O, geroji moteriške, esu senas ir taip nusikankinau, kad toliau tos sunkybės nešti nepajėgiu. Ar negalėtumei man kiek ją panėšėti?“ Moteriškė „tylėdama išklausė senelio žodžių, padėjo į šalį savo darbą ir, karštai pabučiavusi savo sergantį kūdikį, nuėjo su seneliu. Jėzus ir Petras visa tai kuo geriausiai matė. Petras tarė: „Viešpatie, artimo meilė yra gražus dalykas. Bet tame atsitikime, manau, ta geroji moteriškė galėjo ir nepadėti; jos pačios silpnumas ir senyvas amžius visai ją išteisina“. Bet Jėzus atsakė: „O, Petrai, iš tiesų sakau tau, jei vargšas pasigaili didesnio vargšo už save, tai jo pasigailės ir mano Dangiskasis Tėvas ir užbaigs dėl meilės pertrauktą darbą“. Tai pasakęs, Jėzus trumpą valandėlę įėjo į neturtingą gailestingos moteriškos trobelę. Sugrįžusi našlė labai nustebo. Jos pradėtas darbas gulėjo puikiai užbaigtas, o lopšyje miegojo sveikas vaikas... miegojo ir kaip angelas šypsojosi (Pr. P. 1936, 3). — Homero poemos karalius Alkinojas liepė dainiui nutilti, pamatęs, kad dainos turinys spaudžias ašaras iš Odisejo akių. O dabar vis nėra laiko mąstyti apie savo artimus (F. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 403).

513. Draugystės vertė.

Kai prasiveržė Amerikos piliečių karas ir kai buvo aptariama įvairių kandidatų pasiūlymai į prezidentus, kažkas pasakė apie Lincolną: „Jis nieko neturi, tik daugybę draugų!“ Ir jis iš tikrųjų buvo neturtingas! Rinkimuose į įstatymų leidžiamąjį savo valstybės susirinkimą jis turėjo pasiskolinti pinigų, nusipirkti tinkamą apdarą, o po to nueiti pėsčias kelis šimtus kilometrų, kad užimtų savo vietą. O renkant jį prezidentu, jis antrą kartą turėjo pasiskolinti, kad pargabentų savo šeimą į Vašingtoną. Bet koki lobį jis turėjo savo drauguose! — Draugystė — rimčiausias ir vertingiausias dalykas, koks tik gali būti, paguodžias nelaimėje, išganingas laimėje (U. S. Marden, Ugdyme talentus, 1936, 76).

514. Gausus atlyginimas už širdies gerumą.

Bilbao mieste, Ispanijoje, centralinės geležinkelio stoties viršininkas gavo nuo nežinomo asmens didelę dėžę — siuntinį. Ją atidaręs, viršininkas nustebo: vietoje kokių siuntinių, rado nesenai gimusį gyvą ir sveiką kūdikį. Tuoju buvo imtasi pas-

tangų surasti kūdikio tėvus, bet niekaip jų nesurado. Neturėdamas kur kūdikio dėti, stoties viršininkas pasikvietė vietos katalikų našlaičių prieglaudos vienuolės, kad atiduotų joms auklėti tą kūdikį. Tuo metu į viršininko raštinę kaž kokių reikalų atėjo vienas geležinkelio tarnautojas. Pamatęs prisiūstąjį kūdikį, dūgai negalvodamas jis tarė: „Pone viršininke! Aš imu šį vargšą apleistą kūdikį auklėti. Septynis jau turiu savus vaikučius, tat ir šis aštuntasis man nesudarys didelio skirtumo. Tebūnie lygus skaičius!“ Tai sakydamas, tarnautojas pasiėmė tą kūdikį ir nusinešė į savo namus. Parsinešęs namon ir visą dalyką trumpai paaiškinęs, gailestingasis geležinkelio tarnautojas padavė jį savo žmonai, kuri, gailestingomis akimis į jį pažvelgusi, greitai pradėjo ruošti jį nuprausti ir perrengti šviešiais drabuželiais. Tačiau kaip jo žmona ir jis pats nustebo, kai, kūdikį išrėdžius, po apatiniais drabužiais rasta kūdikio motinos įdėta 500 svarų sterlingų pinigų (apie 15.000 lt) (Šlt. 1935, 26). — Gailestingumo nepraktikuojant, gali užgęsti Dvasios malonę (Šv. Chryzostomas).

515. Gerasis Venecijos Kardinolas.

Kardinolas Petras Lafontėnas (1860–1935) pasižymėjo didele nelaimingųjų meile. Kai jis buvo paskirtas Venecijos (Italijoje) patriarchu, net didieji Venecijos varpai ėmė gausti. Žmonių minios taip jį apsupo, kad jis buvo atskirtas nuo palydovų. Tik jūrininkai, skirdami jam kelią, padėjo jam išiveržti į savo rūmus. Ganytojo meilė greitai patraukė prie savęs tūkstančius širdžių. „Eikime pas kardinolą, nes tik jo palaiminti su džiaugsmu kovosim!“ kalbėdavo nesykį jauni karininkai, prieš vykdam į karą. Ne vienas karininkas, net mirdamas dar spausdavo prie lūpų laišką, kuriuo patriarchas jam siuntė savo palaiminimą. Patriarcho stalas buvo apkrautas laiškais. Visi prašė jį pagalbos, ir jis visiems mokėjo padėti. Kaž kokia turtinga mergaitė, didžiojo karo metu patekusi į vargą, turėjo pati užsidirbti duoną. Kardinolas jai išrūpino gerą vietą. Į vieną Venecijos įstaigą kaž kaip pateko suklastotas 1000 lirų banknotas. Viršininkas už tai kasininkę išbarė ir pareikalavo sumokėti visus pinigus. Kasininkė pasiskundė kardinolui. Šis ją nuramino: „Jei viršininkas reikalauja, kad sumokėtumėte tuos pinigus, pasakykite jam, kad tuo netrukus jau patriarchas pasirūpins. Aš nenoriu, kad jūs be reikalo sau suktumėte galvą“ (Žv. 1936, 12). — Jau antrus metus eidamas, šv. Pranciškus Salezietis ėmė rodyti nepaprastą vargšų meilę. Jo auklė negalėdavo su juo išeiti pasivaikščioti, nepasiėmusi kokių vaisių ar saldumynų, nes mažas Pranas, pamatęs vargšą, elgetą, imdavo verkti ir nesiliaudavo, kol auklė vargšui ko nors duodavo.

XXXVIII. TAIP! – NE!

*„Jūsų šneką tebūnie: Taip, taip; ne, ne; o kąs
viršaus to, tai eina iš pikta“.*

Mat. 5.57

516. Vėjas, vanduo ir geras vardas.

Kartą keliavo vėjas, vanduo ir geras vardas. Vėjas reiškėsi piktu vyriškiu: daužėsi visais pašaliais, griebė ir svaidė ką užtikdamas. Vanduo ėjo moteriškės pavidalu, nešdamasis pilną vandens indą. Ką sutikdamas, tuojau apliejo vandeniu. Geras vardas reiškėsi kukliu, susilaikančiu, mandagiu jaunikaičiu. Nors jie buvo labai nevienodi, tačiau rado bendrą kalbą. O kai skyrėsi, tarė: „Kada mes vėl susitiksime ir tęsime savo kelionę?“ Moteriškė – vanduo tarė: „Mane jūs visada lengvai rasite. Tik nueikite į pajūrį, į paupį ar prie šulinio, ir lengvai mane pašauksite“. Vėjas atsakė: „Ir mane visada lengva rasti, nes aš visur esu ir tik retkarčiais pasislepiu už kalnų kauburiuose*. Gerasis vardas tylėjo. Pirmieji jį paklausė: „Gražusis jaunikaiti, kada ir kame mes tave rasime?“ Gerasis vardas atsakė: „Mane? Niekada ir niekur! Kas mane kartą pametė, tas manęs nebesuras" (Fat. I, 409-10). – Visi rūpinatės įsigyti lobio; dar labiau stenkitės gražiais darbais nusipelnyti gerą vardą, kurs yra brangesnis už sidabrą ir auksą (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 176).

517. Pats save nubaudė.

Vieno orkestro dirigentas drauge su griežikais atvyko į stotį jau prieš pat traukinio išėjimą. Jokiamė vagone nebebuvė tiek tuščios vietos, kad jie visi kartu būtų galėję tilpti. Dirigentas nuėjo prie paskutinio vagono ir riktelėjo: „Ponai, prašom išlipti, nes šis vagonas bus atkabintas!“ Pasažirai (keleiviai) kaip mat išsinešdino iš vagono, į kurį tuojau susigrūdė orkestras. Po kurio laiko, sunerimavęs dėl tokio ilgo traukinio stovėjimo, dirigentas iškišo galvą pro langą ir pamatė, kad traukinio nebėra ir likęs tik tas vienas paskutinis vagonas. Mat, vienas geležinkelio tarnautojų dirigentą palaiškė aukštu traukinio tarnautoju ir, girdėdamas jo žodžius, atkabino paskutinį vagoną (Lapot, Iii, 326). – Saldi žmogui melo duona, bet paskum jo burna pilna žvirgždų (Patarl. 20,17).

518. Eleazaro pavyzdžiu..

Per didžiąją Prancūzų revoliuciją Autun'o mieste buvo suimtas Clermont'o klebonas už tai, kad jis atsisakė prisiekti revoliucijai. Mėras, arba valsčiaus viršaitis, norėdamas kleboną gelbėti, patarė jam nesiekti, bet leisti pranešti žmonėms, kad jau prisiekęs. Sąžiningasis kunigas griežtai atsisakė tai padaryti: „Ne! Dvasiškiui netinka melu gelbėtis. Tas pats Dievas, kurs draudžia be reikalo siekti, draudžia ir tariamąją priesaiką žmones apgaudinėti“. Mėras nutilo, sujaudintas tokio didelio sąžiningumo, o klebonas mirė kaip kankinys (Lapot, III, 325-6). – Joks peilis nežeidžia taip giliai, joks kalavijas nežudo taip baisiai, kaip kreiva priesaika. Užsirašyk tat ant sienų savo namų ir širdyje (Šv. Jonas Auksaburnis).

519. Sugėdintas apkalbinėtojas.

Pas vieną aukštą dvasiškį svečiavosi vienas pasaulietis, kurs savo kalboje ėmė liesti vieną neesamą asmenį. Čia šeimininkas pasiūkė tarną ir tarė: „Prašau nueiti ir pašaukti tą asmenį“. Svečias susirūpino, kam šeimininkas kviečias tą nepageidaujamą asmenį. „Kaip tai? Tamsta jį taip didžiai kaltini ir nenori, kad jis galėtų pasiteisinti?“ (Lapot, III, 329). – Mandagumas yra visų žmonių tiesioginė pareiga. Juo kas yra daugiau mokslo gavęs, juo jam ta pareiga yra svarbesnė ir labiau privaloma. Mandagumas yra artimo meilės veiksmas, storžieviškumas yra savimeilos pluta (Vysk. Būčys, I . K. Pam. 1936, 111).

520. „Niekad nesakyk netiesos!“

Persų jaunuolis Abdrolis Randeris pasiryžo būti dervišu (magometonų elgetaujančiu vienuoliu). Atsisveikindamas su namiškiais, jis gavo iš motinos keturiolika zechinų, kaip paveldėjimo dalį. „Eik, vaikeli, su Dievu! Niekad nesakyk netiesos! Teismo dieną mes vėl pasimatysime“. Tai buvo pastutiniai motinos žodžiai sūnui. Karavaną (vilkstinę), su kuriuo Abdrolis Rauderis keliavo, netoli Hamdaro užpuolė šešiasdešimts raitų plėšikų. Vienas plėšikų paklausė jaunuolį, ką jis su savimi turįs. „Keturiolika zechinų. Štai jie mano apsiauste įsiūti“. Plėšikas tik nusijuokė, nes jis palaikė tai juoku. Paskum jį paklausė to paties kitas plėšikas. Jaunuolis vėl atsakė: „Keturiolika zechinų“. Plėšikams rūpinantis grobiu, jų vadas pasiūkė Abdrolį Randerį ir paklausė: „Kokia tavo nuosavybė, mažasis drauge?“ Šis atsakė: „Tavo žmonės jau du kartu girdejo, kad aš turiu keturiolika zechinų. Mano motina įsiuvo tuos į mano apsiaustą“. Plėšikų vadas liepė atardyti nurodytą vietą ir iš tikrųjų rado keturiolika zechinų. Nustebęs paklausė Abdrolį: „Kaip tu galėjai taip gerai paslėp-

tą turtą mums atvirai nurodyti?“ -- „Nes mano motina liepė man niekad nesakyti netiesos“, atsakė jaunuolis. Šitas prisipažinimas taip paveikė plėšiką, kad jis uždėjo rankas ant jaunuolio galvos ir prisiekė mesti plėšikavimą ir ieškoti garbingo duonos pelnyto. Ir jo draugai taip susijaudino, kad čia pat pareiškė: „Tu buvai mūsų vadas blogame, būk dabar mūsų vadu ir gerame. Mes eisime tavo pėdomis“. Ir karavanui buvo gražinti visi pagrobti daiktai (Fat. 1,410-11). – Jūsų kalba tebūnie staty ir tiesy, jei norite būti vaikai To, kurs yra tiesos Tėvas ir pati tiesa (Sv. Pranciškus Salezietis).

521. Rožančius sulaikė nuo apkalbų.

T. Mang ėjo iš Ottobeuren į Boenheim aplankyti sergancio kunigo. Pakelyje susitiko moteriškę, einančią taipgi į Boenheim. Įsikalbėjus, moteriškė pradėjo skusti savo kaimynę, kaip biaurią moteriškę. Vienuolis nutraukė bendrakeleivės kalbą, tardamas: „Gerai! Tad atkalbėkime bendrai rožančių jos intencija“. Kaip tik baigė rožančių, moteriškė vėl tarė: „Tikėk man, tėve, kad negaliu jos pakęsti“. – „Na, tai atkalbėkime dar vieną rožančių, kad tamsta galėtumei ją pakęsti“. Baigus antrą rožančių, moteriškė vėl prabilo: „Bet kiek dėl jos turi kentėti jos vyras“. – „Tad ir už jį sukalbėkime rožančių“, atsiliepė vienuolis. Paskutinę „Sveika Marija“ sukalbėjo jau Boenheim'e (Lapot, III, 327-8). – Japonijoje yra paprotis, kad teisiamasis gali teisme skarele ar skrybėle paslėpti savo veidą ir iki teismo sprendimo nepasirodyti publikai kas esąs. Taip nekaltai įskūstus apsaugoma nuo gero vardo įžeidimo (Ten pat, 329).

522. Niekad negalima meluoti.

Romos krikščionių persekiojimų laikais į devyniasdešimt metų amžiaus Kardijo (Kardias) namus atėjo pagonai kareiviai jo suimti. Senelis tuo metu kambaryje skaitė šventus raštus. Kieme žaidė jo dešimtų metų amžiaus sūnėnas. Kareiviai paklausė, kur yra jo senelis. Berniukas, supratęs, kad čia kažkas negera, atsakė: „Jis išėjo melstis“. Kareiviai išėjo keikdamies dėl veltui padaryto žygio. Berniukas džiaugdamasis nubėgo pas senelį ir papasakojo jam, kaip jis ką tik jį išgelbėjęs. Tačiau Kardijas tą žinią išklauskite kitaip nusiteikęs, negu berniukas tikėjo. Senelis pasisodino sūnėną ant kelių ir ėmė jį mokyti, kad niekad negalima meluoti, nors melu galima būtų išgelbėti ir gyvybę. Paskum jis nuėjo į turgavietę, prisipažino krikščioniui ir ėmė skelbti Prikryžiuotąjį. Pagonai Kardiją tuojau suėmė ir nukankino. Jo draugai jį palaidojo ir ant jo kapo padėjo šitokią antraštę: „Čia palaidotas vyras, kurs niekad nieko pikta nėra kalbėjęs ar melavęs – jo vardas

Kardijas (Fat. I, 411). — Ne tam yra žmogui duota kalba, kad kitus apgaudinėtų, bet kad reikštų kitiems savo mintis (Šv. Augustinas).

523. Žiauri bausmė už melagystę.

Dar-Fur (Sudane, Afrikoje) sultonas Ali Dinar labai smarkiai baudžia už melagystę. Vienas jo valdininkas nuėjęs sultono vardu pasiskolino 20 realų (apie 40 litų). Skolintojas apie tai pranešė sultonui. Šis pasišaukė kaltininką ir tarė jam: „Kam tu pavogei mano liežuvį?“ — „Ašeitan rašani — Velnias mane suvedžiojo“, atsakė nusigandęs valdininkas. Ali Dinar išakė nepiauti jam liežuvį, lūpas, nosį ir ausis, nuo ko nelaimingasis netrukus mirė (Fat. I, 412). — „Kas nori mylėti gyvenimą ir gerų dienų matyti, tegulu sulaiko savo liežuvį nuo pikto, ir tegul jo lūpos nekalba vyliaus“ (1 Petr. 3,10).

524. Žmonių nuomonių vertė.

Šv. Jonas Vianney vieną dieną gavo du laišku. Viename jis buvo vadinamas apgaviku, sukčiumi, žmonių išnaudotoju. Perskaitęs laišką, šventasis kunigas ramiai nusišypsojo, nepareikšdamas jokio nepasitenkinimo ar nustebimo. Antrame laiške kažin koks asmuo kreipėsi į šventąjį, prašydamas užtarti pas Dievą, ir vadino jį geru, šventu, pilnu Šv. Dvasios. Šventasis vėl nusišypsojo ir tarė: „Štai, ko vertos žmonių nuomonės! Vieniems esu piktadarys, kitiems šventasis. Bet nei pirmasis laiškas nepadarė manęs blogesniu, nei antrasis geresniu“ (Lapot, III, 328). — Ten, kur meilė neranda vietos, nėra nieko tikro, nei gražaus, nei vaisingo; ogi pagrindinė neigiamosios kritikos žymė tai meilės stoka (Ernestas Heilo).

525. „Čia 9, namie 11“.

Tramvajuje važiuoja tėvas su vienuoliktų metų sūnumi. Norėdamas pasinaudoti vaiko bilietu, tėvas sako sūnui: „Kai konduktorius paklaus, kiek tau metų, sakyk, kad devinti“. Ateina konduktorius ir, įtariamai pažvelgęs į vaiką, klausia: „Kiek tau metų?“ Vargšas berniukas nenori meluoti, bet ir bijo šalį sėdinčio rūstaus tėvo. Žvilgčiodamas čia į tėvą, čia į konduktorių, sako: „Čia 9, o namie 11“ (Lapot, III, 323). — Ko vaikas jaunystėje pirmiausia išmoksta, to jis ir stipriai laikosi (Kvintilijonas).

526. Melu išgautas baisaus dokumento parašas.

Austrijos imperatorius Pranciškus — Juozapas 1914 m. po Sarajevo įvykio, kur buvo nužudytas jo sūnus, sosto įpėdinis Pranciškus—Ferdinandas su žmona, ilgai nesidavė įkalbinėjamas paskelbti Serbijai karą. Jį labai vargindavo nuolatiniai

vizitai jo užsienių reikalų ministerio grafo Berchtoldo ir vyriausio štabo viršininko Konrado von Fletendorfo, kurie buvo Vokietijos imperatoriaus Vilhelmo II raginami ir diriguojami išgauti sutikimą paskelbti Serbijai karą. Senelis 84 metų imperatorius tiesiog slėpėsi nuo tų įkyrių vyrų, kurie, su visa karo ištroškusių kompanija, negalėdami kitokiu būdu prikalbėti Pranciškaus, griebėsi biaueraus šmeižto. Liepos 21 d. grafas Berchtoldas nuėjęs pas senelį valdovą ištraukė iš savo portfelio suklastotą dokumentą. „Tik ką gautomis žiniomis,

Serbų patruliai ties Temes—Kubina perėjo į mūsų teritoriją ir apšaudė mūsų muitinės valdininkus...” — „Negali būti! Ar iš tikrųjų? Jeigu taip... Be abejo, tokie išsišokimai negali pasilikti nebaudžiami. Bet ar jūs tikri, grafe, kad tai nėra išpūsta?” — „O, ne! Žinios yra gautos iš visiškai patikimų šaltinių. Dėl jų tikrumo galime būti visiškai ramūs”. Pagaliau imperatorius ima plunksną ir pasirašo baisųjį dokumentą—visą pasaulį į karą iššaukusį ultimatumą Serbijai. Praslinkus dar šešioms dienoms, kada jau visa Europa ant kojų atsistojo, grafas Berchtoldas rašė imperatoriui, kad incidentas ties Temes—Kubina pasirodė esąs nė kuo nepagrįstas. Serbijos patrulis Austrijos sienos nebuvo perėjęs ir jokio susirėmimo minimoj vietoj neįvyko. Senas imperatorius liūdnai tik palingavo galvą ir atsiduso (Didysis Karas, J. Petraitis, I, 1935, 103-6). — Žmonės retai žino, kiek juos suklaidina, kartais apsargina, kartais net pražudo jų pačių mintis. Meluodami jie savo melo nemato dėl to, kad jų pačių mintis temato tiktai tą, kas gera yra juose. Galinga yra ta mintis, kuri pajėgia paslėpti nuo žmogaus jo paties akyse esančius daiktus (Vysk. Būčys, T. K., Pam. 1935, 149-50).

527. „Niekad nemeluok!”

Viename Indijos kaimelyje gyveno neturtinga šeimyna. Vientelis jos džiaugsmas buvo dvylikos metų vaikutis — Manik. Jo tėvas išėjo ieškoti darbo į arbatos plantaciją Bramaputos slėnyje. Pradžioje prisiųsdavo ir pinigų, bet po kiek laiko—jokios žinios. Pagaliau kaimelin atvyko vienas pažįstamas, kuris pranešė, jog jo tėvas guli drugio kankinamas, apleistas, užmirštas, be priežiūros ir vaistų. Nelaiminga žmona apsipylė ašaromis. Gaila Manikui pasidarė tėvelio. Apkabino savo motiną ir tarė: „Mama, neverk! Aš pats eisiu pas tėvelį ir nunešiu jam pagalbos“. Pasitikėdama Dievo Apvaizda, motina pagaliau sutiko leisti sūnelį į tą sunkią ir pavojingą kelionę. Pati įsiuvo sūnui į švarkelį 50 sidabrinių, kuriuos buvo uždirbęs vyras, ir išleisdama jam pasakė: „Sūneli, būk visuomet geras ir prižadėk man niekada nemeluoti!“ Manikas prisidejo prie būrelio vykstančių į tolimą arbatos plantaciją ir iš-

keliavo. Kelionėje juos užklupo plėšikai ir iš visų atėmė pinigų. Priėjo ir prie Maniko. „O tu, vaikeli, ką turi, ką neši?“ Vaikutis atvirai pasiaiškino, kad turįs 50 sidabrinių, motinos išiučių į švarkelį. Plėšikai nenorėjo tikėti. Bet dėl atsargos nuvedė jį pas vadą. Vadas liepė patikrinti. Ir iš tikrųjų rado 50 sidabrinių. „Dėl ko tu prisipažinai turįs pinigų?“ paklausė Maniką plėšikų vadas. Vaikas atsakė: „Prieš išeidamas iš namų prižadėjau mamai niekuomet nemeluoti“. – „Bravo vaikuti“, sušuko plėšikų vadas; „tu dabar pasakei didelį pamokymą: išmokei mane būti ištikimu duotam žodžiui. Ir aš pažadėjau savo motinai išsilaikyti nekaltas ir visuomet sakyti tiesą“. Plėšikai atidavė keleiviams viską, ką buvo atėmę, ir nuo tos dienos pradėjo dorai pelnytis duoną. O Manikas išgelbėjo savo tėvą nuo mirties, bet pats užsikrėtė drugiu ir mirė misijonieriaus rankose (Sal. Žin. 1933, 73). – Kiekviena kvailybė yra šiandieną piešiama, rašoma, į muziką dedama, bet turtingiausia ir gražiausia jausmui – motinos pagarbai išreikšti vis rečiau terandama gražių formų (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 309).

528. Pasitikėjimas kilnina.

Sykį Anglijoje vienoje mokykloje buvo visi melagiai, čia atėjo naujas direktorius. Šis tikėjo kiekvienu žodžiu, todėl tuojau ima sakyti: „Tam negalima meluoti“, ir jis išgelbėjo visą mokyklą. Ambicijos jausmas yra vienintelė išsigelbėjimo virvė, kuria žmogus gali aukštyti užkopti, ir jeigu ji nuplauta, tai jis nesulaikomai puola į vandenį (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 222). – Jei nori kam būti malonus, pirmiausia jį mylėk ir būk kantrus (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1925, 63).

529. Šv. Monikos gražiausia ypatybė.

Didis Bažnyčios Tėvas, šventasis Augustinas, apsakinėdamas savo raštuose apie savo motiną, šv. Moniką, atranda, jog gražiausia jos ypatybė buvusi ta, kad ji niekuomet neleidavusi toliau piktų kalbų. Kad viena jos draugė, užpykus ant kitos, plūdavo ir apkalbinėdavo ją už akių, šv. Monika niekuomet to nesakydavusi kitai, tik vis kalbėdavusi kuo geriausiai, norėdama jas sutaikyti (Mokėk gyventi, 1934, 38). – Ne neapkęsti, mylėti čia esu! (Šofoklis)

530. Atsargiai su ugnimi!

Juodi debesys slinko ant Europos, kada vasarą 1870 m. Prūsų karalius Vilhelmas iškeliavo Ėmsan gydytis. Dvi didelės galybės, Prancūzija ir Vokietija, pasirošę į karą grūmojo viena antrai: Prancūzijai rūpėjo užlaikyti pirmąją tarp kara-

lysčių vietą, kurią Napoleonas III buvo įgijęs, o Vokietijai rūpėjo tai sau užtikrinti. Vokiečiai iš savo pusės buvo jau visiškai pasiruošę. Karo šalininkai su kancleriu Bismarku troško karo. Bet visos jų pastangos negalėjo pajudinti kietos, kaip uola, valios senyvo monarcho, kurs norėjo savo senatvę ramiai praleisti, neužtraukdamas ant savo valdinių nelaimių, kurių karas paprastai atneša nugalėtojams ir nugalėtiems. Bismarkui vis dėlto pavyko palaužti Vilhelmo valią – melu. Jis iškrepė atsiųstą iš Paryžiaus telegramą ir išaiškino karaliui taip, lyg toji telegrama užgaunanti Vokietiją ir reiškianti ne ką kita, kaip tik karo paskelbimą. Karalius Vilhelmas patikėjo Bismarkui, ir prasidėjo baisus karas, kurs šimtams tūkstančių atėmė gyvybę, nuliūdino jų motinas, žmonas ir vaikus (Atsargiai su ugnimi! 1906, 5). – „Liežuvis yra, tiesa, mažas sąnarys, tačiau didžiuojasi dideliais dalykais. Štai kokia maža ugnis kokį didelį mišką padega! Ir liežuvis yra ugnis; tai neteisybės pasaulis. Liežuvis yra mūsų sąnarių tarpe; jis sutepa visą kūną ir padega mūsų gyvenimo tekinių, pats pragaro padegtas“ (Jok. 3,5-6).

531. Pavojingesnis už slaptą ginklą.

Vieną dieną prieš Amerikos teisną stojo dvi moterys, kurios kaltino vieną antrą įžeidimu. Teisėjas nematė kaž kokio čia baustino nusikaltimo, kad moterėlės viena kitą buvo išplūdusios. Dėl to stengėsi juodvi nuraminti ir sutaikinti, bet tuomi tik dar didesnę audrą sukėlė. Teisėjas visai ramiai palaukė, kol ši plūdimosi audra praėjo, paskum jis paskelbė tokį sprendimą: „Atsižvelgdamas į tai, kad moters liežuvis yra pavojingas įrankis, tiek pat pavojingas kaip slaptas ginklas, teismas nubaudžia moteris X ir Y po 10 dolerių pabaudos už laikymą uždrausto ginklo“ (Šlt. 1935, 45). – Patyrimas perdaug dažnai mus moko, kad žmonėms sunkiausia suvaldyti savo liežuvį (Spinoza).

532. Plepumas išdavė.

Pietų Afrikoje, netoli Johannesburgo, lūšnelėje, pastatytoje deimantų ieškotojų, buvo rastas vieno ateivio anglo lavonas. Pasirodė, kad jis buvo sužeistas šūviu, tačiau buvo rasta ir kitų sužeidimų žymių, kurių kilmės nesugebėjo nustatyti nei gydytojai nei sekliai. Nebuvo rasta nė žmogžudžio pėdsakų. Praėjo daug laiko, ir štai buvo suimtas vienas prancūzas, šnekus, pagyrus žmogus, kuris savo bičiuliams kartą ėmė pasakoti, esą, matęs tokį didelį deimantą, prieš kurį ir garsiosios žinomos brangenybės esą vieni niekai. Klausytojai nepatikėjo, ir kilusio ginčo metu tas prancūzas paminėjęs ir rastojo negyvo anglo pavardę: girdi, šis irgi matęs tą deimantą. Bičiuliai

pranešė apie tai policijai, ir čia prancūzas prisipažino pats nužudęs anglą, norėdamas pasisavinti tą brangenybę. Bet po šūvio deimantas anglo rankose sprogęs (dėl to ir keisti sužėdimai), o prancūzas, išsigandęs ir grobio nebegavęs, pabėgęs. Jei ne jo plepumas, taip niekas ir nebūtų jo žmogžudystės ištyręs (L. A. 1935, 301). – Kas daug nori, tas visuomet vargšta (Horacijus).

533. Sutartis su liežuviu.

Kartą jaunas vyrukas pradėjo niekus taukšti šv. Pranciškui Saleziečiui. Bet šventasis buvo ramus ir nieko jam jau-nuoliui neatsakė. Vienas tą įvykį matęs žmogus klausė šventojo, kodėl nieko neatsakęs ižeidusiam jį jaunikaičiui. Šventasis tarė: „Padariau su savo liežuvio sutartį. „Ta sutartim nevalia liežuviui kalbėti, kol širdis yra susijaudinusi. Tik kai visai nusiraminiu, galima liežuviui atsiliepti“ (Šaltinėlis, 1933, 23). – Žaizda padaryta šūviu dar esti išgydoma, bet žaizda padaryta liežuvio niekada neužgyja (Persų patarlė).

534. Keršto auka.

Visos Belgijos gyventojus 1936 m. buvo sujodinusi nema-loni žinia: vasario mėnesį Antverpene sudegė pamišėlių mer-gaičių ligoninė; ir kas baisu – ligoninę padegė sesuo vienuolė. Taip kalbėjo viena 19 metų mergaitė, nes ji aiškiai mačiusi. Teismas vienuolę tuojau liepė suimti ir uždaryti kalėjiman. Bet teismas viešai pareiškė: mes savo žodžio dar netarėm. Tad buvo visiems įspėjimas, kad vienuolės dar nepasmerktų. Ir štai po stropios trijų mėnesių kvotos ta pati mergaitė, kuri įskundė vienuolę, prisipažino padegusi ligoninę, o vienuolę įskundusi iš keršto. Vienuolė iš kalėjimo buvo tuoj paleista. Gyventojai už nekaltą kentėjimą jai sunešė daug dovanų (Šlt. 1936, 24). – Melagis iš savo melagysčių tą tik turi pelną, jog, ir tiesą sakančiam, niekas jam nebetiki (Aristotelis).

535. Visą apylinkę sujaudinęs įvykis.

1908. VI. 18 d. St. James - Sarthe (Prancūzijoje) visi ti-kintieji rengėsi Dievo Kūno procesijai. Vienas 53 metų am-žiaus darbininkas, Augustas Railland, tyčiodamasis iš to tiki-nčiųjų uolumo, lipdamas kopėčiomis žemyn tarė: „O Jėzau, kad tu būtumei ne tinginys, padėtumei man nultipti“. Tuo aki-mirksniu krinta nuo 5 metrų aukštumos žemėn ir taip sunkiai susižeidžia, kad netrukus ir miršta. Tas įvykis sujaudino visos apylinkės gyventojus (Lapot, II, 45). – Dievas bevelija iš pikto gera išvesti, negu jokio pikto neprileisti (Šv. Augus-tinas).

XXXIX. SAVĖS VERGAI

*„Žmogaus puikybės pradžia grįžtis nuo Dievo,
nes jo širdis atsitraukė nuo to, kuris jį padarė, dėl
to, kad puikybė kiekvienos nuodėmės pradžia“.*

Ekkl. 10. 14-15.

536. Septyngalvis dešimtragis žvėris.

Šv. Jonas savo Apreiškimo knygoje aprašo šitoki dalyką: „Aš mačiau pasikeliantį iš jūros žvėrį, kurs turėjo septynias galvas ir dešimtį ragų, ant jo ragų dešimtį vainikų ir ant jo galvų piktžodžiavimų vardus... Jis atvėrė savo nasrus piktžodžiavimams prieš Dievą, kad piktžodžiautų jo vardui, jo dangtei ir dangaus gyventojams“ (13, 1, 6). Tai nuodėmingo, iš kelio išklydusio, žmogaus vaizdas. Septynios galvos, tai septynios didžiosios nuodėmės, o dešimts ragų, tai dešimts piktžodžiavimų prieš Dievo įsakymus. – Raupsai yra tokia baisi liga, nuo kurios žmogaus kūnas pasidaro pilnas kančių, dvokiantis ir biaurus pasižiūrėti. Daug yra baisių ligų, bet raupsai už visas baisiausia. Kada piktoji dvasia mėgino Jobą, negalėjo nieko baisesnio už raupsus išgalvoti. Kai žmogus ta baisiąja liga suserga, pradeda pūti jo sąnariai, kristi pirštai, ausys, nosis, pagaliau visas kūnas pasidaro viena baisi žaizda. Kaip raupsai sugadina žmogaus kūną, taip nuodėmės sugadina žmogaus sielą. Raupsai žmogaus kūną padaro bejėgį ir netinkantį bet kokiam darbui. Nusidėjęs žmogus neturi jėgos ką nors gera daryti. Su sunkia nuodėme būdamas, žmogus negali nieko užtarnauti dangui. Tai sėmimas vandens kiauru dugnu; tai kūlimas šiaudų be grūdų. Raupsai sukelia didelius skausmus, baimę, nusiminimą. Taip pat ir nuodėmės atima iš žmogaus ramybę, sukelia skaudžių sąžinės graužimų, mirties ir teismo baimę (T. K. Pam. 1935, 37-8).

537. Nuodėmių liekanos.

Vieno turtingo žmogaus sūnus buvo labai lengvaus būdo ir perdaug laisvai gyveno. Tėvui įkyrėjo sūnaus lengvabūdiškumas, ir kartą jis tarė jam: „Klausyk, kiekvieną kartą, kai tu blogai pasielsi, įkalk į šitą stulpą vinį, o kai gerai pasielsi, galėsi vinį ištraukti. Tai bus kaip ir tavo elgimosi knyga“. Sūnus paklausė tėvo ir kone kasdieną kalė į stulpą vis naują

vinį, o kai kada ir du tris; tik retkarčiais jam tekdavo kokią vinį ištraukti. Pagaliau bernaitis pastebėjo, kad jau beveik visas stulpas buvo prikaltas vinių, ir pradėjo gėdytis savo darbu. Nutarė pasitaisyti. Jau kitą dieną tėvas ištraukė kelius vinius iš stulpo. Ir taip kasdieną. Pagaliau buvo ištrauktas paskutinis vinis. Tėvas linksmai tarė sūnui: „Žiūrėk, vaikeli, jau ištraukiau paskutinį vinį! Argi tau ne linksma?“ Sūnus niūriu veidu žiūrėjo į stulpą. Pagaliau ėmė verkti. „Vaike! Maniau, kad tu džiaugsies, o dabar verki!“ – „Taip, tarė: viniai ištraukti, bet skylės paliko“, atsiliepė sūnus (Lapot, III, 336). – „Dieną, kurią mes nepasisaviname nors vienos geros ir aukštos minties, turėtumėm laikyti pražuvusią, nes kiekviena diena yra mūsų gyvenimo knygos lapas“ (Orison Swett Marden, Ugdykime talentus, 1936, 128).

538. Puikybė – sunkiausia nuodėmė.

Sena legenda pasakoja, kad pas vieną nuodėmklausį atėjęs didelis nusidėjėlis ir pasipasakojęs bauriausių nuodėmių. „Jei tu ir tūkstantį metų būtumei gyvenęs, ir tai nebūtumei galėjęs padaryti tokių ir tiek nuodėmių, kokių ir kiek čia man išpažinai“, kalbėjo nustebęs kunigas. „Aš turiu daugiau kaip tūkstantį metų“, atsiliepė nepaprastasis nusidėjėlis; „čia išpaštos nuodėmės tėra tik maža dalis to, ką aš esu savo gyvenime bloga padaręs. Aš esu viena tų dvasių, kurios nupuolė su Liuciferiumi“. – „Piktoji dvasia, kam tau reikalinga išpažintis“, sako nuodėmklausis, žinodamas, kad piktyjų dvasių nuodėmės neatleidžiamos. Piktoji dvasia atsiliepė: „Aš stovėjau netoli tavęs ir stebėjau, kaip didžiausi nusidėjėliai ramūs nueidavo nuo klausyklos, gaudami išrišimą. Tikiuos, kad ir aš gausiu nuodėmių atleidimą ir laimėsiu amžinąjį gyvenimą“. Kunigas atsakė šv. Martyno žodžiais: „Jeigu darysi atgailą, kaip šitie, gausi išrišimą*. – „Jei uždėsi pakenčiamą atgailą, paklausysiu“, atsakė piktoji dvasia. „Aš tau uždėsiu paprasčiausią atgailą: tu kasdieną po tris kartus atsiklaupsi ir sakysi: Dieve, mano Viešpatie ir mano Kūrėjau, nusidėjau Tau, atleisk man!“ – „Oi, ne! Uždek kitokią atgailą, ir aš ją mielai atliksiu. Bet aš negaliu taip nusižeminti“. – „Tai eik šalin! Nenugalėjęs puikybės, tu negausi atleidimo nei dabar nei ateityje“ (Fat. I, 456). – Pats sveikiausias maistas, nuodais apibarsytas, yra be galo kenksmingas. Taip pat ir geriausios dorybės pasidaro šlykščios ir netikusios, kai tiktai jas užkrečia savimeilės išdidumas ir artimo paniekinimas. Labai daug žmonių yra nepakenčiamai išdidūs, bet dažniausiai jie patys to nejaučia. Nervų ligų gydytojai mokslininkai sako, kad galutinis dirksnių pakrikimas, kuris žmogų visiškai niekam nenaudingas ir visiems nepakenčiamas padaro, beveik visuomet yra

kilęs iš nevaldomo ir netramdomo iškėjimo į savo nepaprastą vertybę, trumpai sakant, iš išdidumo, arba senoviškai tariant, iš puikybės. Jau ne šiandien, bet iš senų laikų yra žinoma, kad didelė dalis bepročių yra pamišę iš išdidumo (Vysk. Būčys, Šlt. 1935, 33).

539. Kapas – žmogaus turtas.

Karaliaus Konstantino rūmuose tarnavo didelis gobšas Ablavijus. Kartą karalius paėmė Ablavijų už rankos ir tarė jam: „Klausyk, Ablavijau! Jeigu įgytumei ir viso pasaulio turtus, mirdamas tu visvien turėsi tik tokį žemės gabalą“. Čia karalius paleido Ablavijaus ranką ir jo priešakyje su lazda apibrėžė smėlyje kapo didumo keturkampį. – Šv. Tomas Akvinietis gobšumą lygina su vandene: kaip vandene sergąs nuolat trokšta vandens, taip gobšas pinigų ir turtų (Fat. I, 456-7).

540. Savimeilės rungtynės.

1927 m. telegrafas žaibo greitumu išnešiojo po visą pasaulį žinią, kad Transvalijoje yra atrasti nauji deimantų plotai. Visas šis plotas buvo paskirstytas tam tikrais vienetais. Šių vienetų nuosavybę turėjo išspręsti bėgimo rungtynės: kas pirmas atbėgs, tam tas vienetas ir priklausys. Dešimtys tūkstančių susirinko į Grosfonteino fermą, esančią Lichtenburgo apskrityje. Tą dieną godumo apkvairinta minia jau dvidešimt kartų bandė bėgimo rungtynes, pirma negu buvo duotas signalas. Pagaliau įkaitinti savimeilės žmonės jau negalėjo susilaikyti. Kariuomenė turėjo įsikišti ir su didelėmis pastangomis atmušti pirmyn besiveržiančią minią. Kada pagaliau pasigirdo signalas (ženklas), įvyko baisus reginys. Stipresnieji pradėjo bėgti kaip pašėlę pirmyn. Silpnesni liko kelyje sugniužyti ir sunkiai sužaloti. Kai kurie mirė iš susijaudinimo. Kiti patys nusižudė, pamatę, kad savo tikslo nepasieks. Deimantų lauke prasidėjo tikras mūšis: vieni rankomis smaugė, kiti peiliais ir revolveriais žudė savo priešus... (T. K. Pam. 1936, 346). – Auksas, be abejo, naudingas, bet doras, veiklus ir mišs savo tėvynę žmogus yra daug vertesnis už auksą (A. Lincoln).

541. Paleistuvis biauresnis už dvėseliną.

Yra tokia legenda. Vienam atsiskyrėliui, keliaujančiam per lauką, pasirodęs angelas sargas ir lydėjęs jį. Kelyje priėję šuns lavoną, kurs nuo tolo labai dvokęs. Vienuolis užsiėmęs nosį ir apsilenkęs maitos. Angelas ėjęs, tartum nieko pakeliui nebūtų buvę. Netrukus jie sutikę pasipuošusį ir kvėpalais išsikvėpinusį jaunikaitį. Čia angelas parodęs nepatenkintą miną (veido išraišką) ir apsilenkęs jaunikaičio. Kai atsiskyrėlis paklausęs angelą, dėl ko jis taip pasielgęs, angelas atsakęs:

„Jaunikaitis yra neskaistybė susitepęs, ir jis Dievo ir jo šventųjų akivaizdoje labiau dvokia, negu anas padvėsęs šuo“ (Fat. I, 379). — Šv. Bernardas paleistuvius palygina su kiaule. Jis sako: „Kai kiaulė vienoje pusėje mato nešvarumų duobę, o antroje — rožėmis išbarstytą guolį, ji geriau lenda į baurią duobę, negu į rožėmis išbarstytą guolį. Taip pat elgiasi paleistuviai — jie rojų pakeičia paleistuvyste“ (T. p. 378).

542. „Imkite mane pavyzdžiu!“

Pasakojama, kad Tolimuose Rytuose prie vieno šaltinio susitiko trys keliautojai: menininkas, senelis ir bernaitis. Ant šaltinio ritinio buvo parašyta: „Imkite mane pavyzdžiu!“ Atsigaivinę grynų vandenių ir pašilsę, keliautojai pradėjo aiškinti tą užrašą. Menininkas tarė: „Šitas šaltinis teka per plačias lygumas; jis teka per daugybę ežerų, susilieja su daug srovių ir upelių ir taip pasidaro didele upe. Užrašas mus moko, kad mes galime be galo dirbuotis, jei norime vis turtėti ir didėti“. Senelis atsiliepė: „Aš manau, kad šis užrašas turi kitokią prasmę. Šaltinis nemokamai teikia visiems atsigaivinimą. Jo pavyzdys moko mus būti kitiems naudingais“. Bernaitis tylėdamas klausė vyresniųjų kalbos. Bet kai jie paklausė, kaip jis supratus tą užrašą, atsakė: „Šito šaltinio vanduo būtų niekam tikęs, jei nebūtų švarus, grynas. Net laukiniai gyvuliai nekreiptų į jį dėmesio. Jei nori, kad į tave kiti kreiptų dėmesį, būk grynas!“ (Fat. I, 396-397). — „Norite žinoti, ką man katalikybė davė. Tai nelengva pasakyti. Prieš atsivertimą turėjau daug katalikiškų idėjų. Katalikybė mums duoda doktriną. Ji į gyvenimą įneša logikos. Tai ne vien bažnytinis autoritetas, bet ir pagrindas, padedąs nustatyti sprendimus. Sakysim, visi čia rašo apie madas, ginčijasi dėl trumpų suknelių, dėl jų mažai apsitaisiusių moterų, bet nė vienas tų kritikų nestovi ant kokio stipraus pagrindo. Pasakysiu — kodėl. Jie nežino, kas yra skaistybė, tuo tarpu katalikas tai žino...“ (G. K. Chesterton'as, 1874-1936, angių katalikų rašytojas, 1922 atsivertęs, † 1936 — Žid., 1936, XXIV, 154).

543. Sugėdintas pavydininkas.

Seniau, prie rusų, stojant į kunigų seminariją, būdavo reikalaujama pristatyti valsčiaus liudijimą, kad toks ir toks kandidatas į seminariją atleidžiamas nuo kariškos prievolės. Toks liudijimas buvo reikalingas ir Povilui Dogeliui, dabar kanau-ninkui, kurs savo „Mano gyvenimo prisiminimuose“ (1936, 43) apie tai rašo: „Šaukia valsčiaus sueiga. Kviečia ir mane. Pilna Monkūnų valsčiaus raštinė žmonių. Raštininkas skaito mano prašymą atleisti nuo kariuomenės prievolių, kad laisvai galima būtų stoti į kunigų seminariją. Iš minios visu balsu už-

rėkia mano kaimynas Ignacas Kliunka: „Ne, neleisim į seminariją. Mano vaikai visi tarnavo kariuomenėj, o Dogelis turi 4 sūnus, trys netarnavo, ir šis paskutinysis nori nuo kariuomenės pabėgti“. – „O, tu Judošiau, bedievi, parmazone, ar tu Dievo nebijai taip kalbėdamas“, kad kibis į Kliunko skvernus valsčiaus sueiga, kad vargšas mano kaimynas turėjo per langą sprukti iš valsčiaus. Aš dėl to įvykio labai sumišau. Bet valsčiaus raštininkas mane nuramino. „Nieko“, sako, „jo nepaisysim. Tamsta būk ramus“. Gavau iš valsčiaus reikalaujamą pažymėjimą. Mano „prietelis“ Kliunka nuo to laiko vengdavo mane sutikti. Nei jam, nei man nebuvo malonu kaimi-nystėje tokiuose santykiuose gyventi“. – Valdyki savo prigimtį! Kur geiduliai, kerštas, piktumas ir pavydas šėlsta, čia gyvulys turi viršų žmogui! (Vydūnas).

544. „Palik malkas savo kartuvėms!“

1806 m. prancūzų kariuomenė užėmė Berlyną. Prancūzams labai reikėjo malkų, ir jie jas rekvizuodavo iš gyventojų. Galiausiai visai pritrūko malkų, ir pas intendantą atėjo vienas prūsų karaliaus dvariškis, kuris, norėdamas prancūzams pataikauti, prisigerinti, intendantui nurodė dar visą krūvą nepastebėtų karaliaus malkų. Intendantas pažvelgė į pataikūną priešą su panieka ir tarė: „Tų malkų neimsime. Nenoriu atimti priešui reikalingiausią daiktą, nes kai tavo karalius grįš, jam gi reikės tų rąstų naujoms kartuvėms, po kuriomis tokius, kaip tamsta, veidmainius valdininkus teks pakarti“ (Karys, 1935, 37). – „Kurie daro neteisybę, sėja skausmus ir piauna juos“ (Job. 4, 8).

545. 117 metų senelis apie degtinę.

1936 m. gegužės mėn. Jonavos apylinkėje gyveno 117 metų amžiaus senukas Gedonis – Kursonis. Klausiamas, kaip sulaukė tokio ilgo amžiaus, kaip gyveno ir ką valgė, senukas aiškino, kad jaunystės dienomis gyvenęs gana blogai. Maitindavęsis juoda rugių duona, mėsos nevalgęs, nes jos neturėję tėvai. Tik retkarčiais per didžiąsias šventes jis gaudavęs paragauti gabaliuką lašinių, tačiau jam mėsa ne labai skani buvusi. Kursonis labiausiai mėgdavęs pieną, o ypač rūgusį su grietine. Baudžiavos laikais, o ir vėliau pienas ir kiaušiniai buvę pagrindiniu kaimiečių maistu. Žali kiaušiniai, anot 117 metų senuko, labai sveika gerti, tačiau nevisuomet jų pakankamai galima turėti. Kursonis su pasididžiavimu kalba, kad jisai prieš 102–103 metus kartą paragavęs „arielkos“, tačiau ji buvusi tokia neskani, kad daugiau jos į burną niekuomet nenorėjęs imti. Kiti jo draugai, mėgę degtinę, jau senai mirę, o jų sūnūs irgi jau seneliai, dabar sunkiai galį ką nors dirbti...

(Trinitas, 1936, 21). — Gyvenimo, kalbos ir papročių prastumas suteikia tautai galybę, o gyvenimo prabanga, dirbtinas kalbos kilnumas ir papročių lepumas stumia į silpnybę ir pražūtį (Jonas Reskinas).

546. Pyktis nugalimas ne bėgimu, bet kova.

Vienas vienuolis brolis niekad nebūdavo patenkintas draugais ir nuolat su jais pykdavosi. Negalėdamas nugalėti tos ydos, pagaliau jis tarė: „Eisiu į dykumas ir apsigyvensiu pats vienas. Ten niekas manęs nekalbina, ir aš lengvai nugalėsiu savo piktumą“. Nuėjęs į dykumas, apsigyveno tuščioje oloje. Vieną dieną jis pasisėmė ąsočiu vandens ir pastatė jį ant žemės. ąsotis apvirto, ir vanduo išsiliejo. Jis pasisėmė vandens ir antrą kartą, bet ir antrą kartą ąsotis parvirto. Ir trečią kartą tas pats pasikartoto. Brolis taip supyko, kad ąsotį tuojau sukulė. Tik tada jis suprato, kad pyktis nugalimas ne bėgimu nuo žmonių, bet nusigalėjimu, kantrybe ir Dievo pagalba. Grįžo į vienuolyną ir atsidėjęs kovojo su savo ta yda, kurią po kelių metų ištikrųjų jis nugalėjo (Fat. I, 449-50). — Nereikia pykti ant daiktų, nes jiems vistiek (Eupirides).

547. Du priešingi pavyzdžiai.

Vienas lenkas bajoras kartą mūšyje su kryžiuočiais buvo skaudžiai sužeistas. Karalius Ladislovas su pasigailėjimu į sužeistąjį žiūrėdamas klausė, ar jis labai kenčias. Sužeistasis atsakė: „Baisiai kenčiu, tačiau ne taip baisiai, kaip aš nuo savo piktojo kaimyno kentėti turėdavau“. Vadinas, to bajoro nesantaika su kaimynu jau buvo virtusi tokiu biauriu įpročiu, kad net sunkioje nelaimėje jis negalėjo geruoju įkyrėjusio kaimyno prisiminti. — O štai ką padarė pirmųjų krikščionių gerumas. Kartą Romos ciesoriaus Konstantino kariuomenės pulkas po ilgos kelionės sustojo savo priešų miestelyje pasilsėti. Bet koks buvo kareivių nustebimas, kad tie gyventojai ne tik jiems nekeršijo, bet tuojau juos maloniai priėmė, davė gerti ir valgyti. Tai būta naujojo, Kristaus, mokslo sekėjų. Jų didžios artimo meilės pavyzdys taip paveikė pulko vadą, kad jis čia pat nutarė priimti krikščionių tikėjimą ir netrukus tapo krikščionimi (Nauj. Tilžės Keleivis, 1935, 61).

548. Visi malonumai — tik sapnas.

Belgijos karalius Pilypas Gerasis, pamatęs gatvėje nusigėrusį valdinį, liepdavo nuvesti jį į karališkus rūmus ir paguldyti karališkuose pataluose. Kai nusigėrėlis išsimiego davė ir išsiblaivėdavo, jį apvilkdavo karališkais rūbais, sodindavo už karališko stalo, vaišindavo ir elgdavosi kaip su Belgijos karaliumi. Kai tariamasis karalius vėl visai nusigėrdavo, jį apvil-

davo jo paprastaisiais rūbais, nuvesdavo į tą pačią vietą gatvėje ir palikdavo. Nubudęs ir išsiblaivęs girtuoklis nesuprasdavo, ar tos vaišės karališkuose rūmuose būdavo tikrovė ar tik sapnas. — Sapnas tėra visi žemiškieji malonumai, po kurių esti didis sąžinės graužimas. „Kaip alkanas sapnuoja, būk jis valgas, bet kuomet pabunda, jo pilvas tuščias, kaip ištroškęs sapnuoja, būk jis gerias, ir kuomet pabunda jis tebėra pavargęs ir trokštąs ir jo pilvas tuščias, taip bus daugybei visų tautų, kurios bus kovojusios prieš Siono kalną“, t. y. prieš Dievo įsakymus (Iz. 29, 8). (Conciones, Fabri, I, 1923, 2).

519. Sutartis iš tinginystės.

Sykį atbėga į misijų stotį Ceilone uždusęs kaimynas Abraomas ir nori misijonieriui kažin ką papasakoti, bet nesitverdamas juoku vos gali žodį ištarti. „Aš matau, kad tu, Abraomai, šiandieną gerai nusiteikęs... Sakyk, kas atsitiko?“ sako misijonierius. Abraomas linksmi emė pasakoti: „Žinai, mūsų kaimynas Dikeri ir jo žmona Simi Nona yra tikri didvyriai. Jie jau sensta ir kasdien darosi vis tingesni. Tik svarbus reikalas juos beiškrapšto iš lovos. Kaip žinai, jie verčiasi pyragaičių pardavinėjimu, todėl vargšai juos turi iškepti. O norint juos parduoti, reikia anksti iškepti. Taip kas rytą jų namuose įvyksta didžiuliai barniai, kol vienas jų nusileidžia ir atsikelia. Buvo susitarę padieniu keltis pyragaičių kepti, bet iš tos sutarties nieko neišėjo: po kelių dienų barniai atsinaujino, nes Dikeri manė, kad jau nebe jo eilė, o Sini Nona vis tvirtino, kad jos eilė dar vis neatėjusi. Vakar jie sudarė naują sutartį: kas iš ryto pirmas prakalbės, tas atsikels ir iškeps pyragaičius. Ir žiūrėki, šiandien net 8 valandą Dikerių durys tebebuvo uždarytos, viduj — kapų tylą. Seniau apsiklausyti negalėdavai — taip baisiai rytais jie bardavosi. Ar tik juodu besibardami neužsimušė? Kaimynai priėjo prie jų namo lango ir pamatė, kad abu seniai guli šiaudinėje lovoje visai ramūs ir atviromis akimis. Pradėjus rėkauti, gėdinti gulinčius, seniai nė krust. Pradėta sakyti, kad seniai piktosios dvasios užkerėti. Pašauktas bonza (budistų dvasiškis). Bonzai sukomandavus, visi emė šokti ir rėkauti, norėdami „velnią“ išvaryti. Mūsų tinginiai seniai gulėjo nejudėdami. Visą valandą tęsės šios apeigos — nieko nepadėjo. Bonzos įsakyti keli vyrai su didžiausiu triukšmu išlaužė duris. Ir vėl sudundėjo būgnai, suklykė minia ir emė šokti. Bet seniai nė nesujudėjo. Nutarta, kad seniai yra mirę. Vienas vyriškis priėjęs prie senių tarė: „Jiems jau nieko šioje žemėje nebereikia. O mano žmonai kaip tik reikia skarelės“. Ir jis priėjęs prie Ninos Nonos mėgino jai nuimti nuo galvos skarelę. „Ar tu iš proto išėjai? To tai negausi!“ lyg nesavu balsu surėkė išsigandusi Nini Nona. Senis

Dikeris ramiai atsakė: „Tu pirma prakalbėjai, tu ir pyragaičius iškepsi“ (Pav. 1935, 17). – Darbininką gundo viena piktoji dvasia, tinginį – šimtas (Šv. Kasijonas).

550. Mandrobulo pažadas.

Senieji graikai pasakodavo tokią legendą. Vienas graikas, vardu Mandrobulas, pažadėjęs deivei Junonai kasmet aukoti auksinį aviną, jeigu ji padės jam surasti senai ieškomo lobio. Mandrobulo noras buvo išpildytas, ir jis tuoju paaukojo Junonai pažadėtą auksinį aviną. Po metų Mandrobulo dėkingumas sumažėjo, ir jis paaukojo jau tik sidabrinį aviną. Trečiais metais – bronzinį, ketvirtais – švininį, o penktais metais jis jau visai nieko nebeaukojo. Ta legenda senovės graikuose buvo virtusi priežodžiu, taikomu tiems žmonėms, kurie gerai ką pradeda, bet neištesa (Fat. I, 437) – Naudingesis yra darbas siauriau užsibrėžtas, bet ištvermingai užbaigtas, negu plačiai varomas, iki galo nedatemptas (G. Palau).

551. Girtas dingo vilnyse.

Aštuntame šimtetyje žymiausias kinų poetas buvo Li Taipo. 740 metais Li Taipo atvyko į karaliaus Tang dvarą, kur jis įgavo tokio valdovo palankumo, kad šis jam valgant net patarnaudavęs. Tačiau netrukus jis neteko karaliaus malonės. Apšmeižtas karaliui, jis buvo išvarytas iš dvaro. Nuo to laiko Li Taipo gyvenimas buvo nepastovus. Kartą jis keliavo nakties metu palei jūrą. Mėnulis puikiai spindėjo vandenyje. Taipo panoro pagriebti vandenyje spindintį mėnulį, ir girtas dingo vilnyse. Tačiau Li Taipos dainos išliko iki šių dienų kinų širdyse (Mis. 1935, 148). – Amerikiečiai apskaičiavo, kad Amerikos Jungtinių Valstybių gyventojai per metus surūko cigarų, papirosų ir tabako už 11 milijardų 576 milijonus dolerių. Europos valstybių piliečiai per metus surūko įvairių rūkalų už 19 milijardų dolerių. Už tuos pinigus, kuriuos Europos ir Amerikos Jungtinių Valstybių gyventojai kasmet paleidžia dūmais, galima būtų išmaitinti viso pasaulio neturtelius ir suteikti darbo visų kraštų bedarbiams (M. L. 1936,1).

552. Skurdo šalia 300000 litų.

Netoli Elferd, prie Reino, gyveno didžiausiame skurde du broliai, 62 ir 72 m. amžiaus. Jų kambaryje nebuvo nė lovos, stalo, kėdės. Miegojo tiesiog ant negrįstos aslos. 1936 met. vienas jų staiga susirgo. Į gydytoją, tačiau, nesikreipė. Kaž kaip sužinojusi sanitarinė komisija abu senius nugabeno į miestelio prieglaudos ligoninę. Apžiūrint kambarį viename kampe rasta paslėpta bonka pilna banknotų (daugiau kaip 300000 litų) (XX 1936, 66).

XL. VISUOTINOJI PRIEVOLĖ

„Savo veido prašaitė tu valgyti duoną“.

(Prad. 5, 19.)

553. Meilė daugiau gali už pareigą.

Garsus vokiečių botanikas ir organinio pasaulivaizdžio gamtos filosofas Jonas Reinkė (1849. II. 3 – 1931. II. 25) savo rašytinius atsiminimus (Mein Tagewerk, 384) baigia: „Aš tyliai žvelgiu į mano (gyvenimo) dienos darbą. Psalmininko žodžiu tariant, mano gyvenimas buvo brangus, nes jis buvo darbas. Šis darbas, ir mokslinis ir politinis, buvo mano visas džiaugsmas; tik darbo gyvenimą aš laikiau esant vertą gyventi, kad ir šalia to nieko žmogiška nebuvo man svetima. Savo palinkimu (pradmeniu) aš buvau produktingos prigimties; receptyvinis (priimamasis, pasisavinamasis) dvasinis darbas manęs nepatenkindavo. Mano džiaugsmas dirbti galėjo išaugti tik iš to darbo meilės. Ką galėtų padaryt toks gamtininkas, kuris savo uždavinius atlikinėtų tik iš pareigos jausmo, o ne iš meilės! Žinoma, pareiga diktuoja turėt uolumo, teisingumo, savikritikos; bet pastūmėti mokslą jai (pareigai) nepavyktų: labai daug gali pareiga, begalo daugiau meilė! Tik meile galėsi darbingą gyvenimą ir meno kūrinį paversti“ (Gamtos Draugas, 1936, 176). — Snauduliu, miegu ir tinginyse praginamos iš pasaulio visos dorybės (Italų poetas Petrarca).

554. „Kalbėk, Moze!“

Michelangelo „Moze“ ant popiežiaus Julijaus II paminklo Šv. Petro in Vinculis bažnyčioje (Romoje) yra amžino stebėjimosi objektas (dalykas). Jo galingumas ir nesumojami Dievo apdovanoto kūrėjo – genijaus jėgos pėdsakai tą meno kūrinį daro žymiu pavyzdžiu mūsų laikų gera prasme suprasto Übermensch'o (viršžmogio), menininko ranka iškalto didingo masto asmenybės. Pagal padavimą, Michelangelo, kai paskutinį kartą palietęs kalto medžiagą ir kai nepalyginamas meno kūrinys stovėjęs prieš jį visoje savo didybėje, pažvelgęs į savo paties veikalą apsvaigo ir vienu susižavėjimo akimirksniu pagriebęs plaktuką, sumojavęs prieš kūrinio kelius, sušuko: „Paria Moze! — Kalbėk, Moze!“ Taip buvo tobulas kūrinys, jog jam, rodėsi, tik kalbos betrūko, kad iš tikro būtų žmogus

(Jaunos sielos auklėjimas, Thot, 1935, 25). – Į darbą, kurį mėgstame, keliamės anksti ir imamės jo noromis (Šeks-pyras).

555. Malonbalsis nugalejo Gražbylį.

Vienoje senoje graikų pasakoje yra pasakojama, kaip kitąsyk muzikantai ėję lenktynių, kas geriau gros ir dainuos. Lenktynėse dalyvavo tūlas Evangelas (Gražbylys) iš Tarento. Jis buvo apsirengęs brangiais, gausiai auksu išsiuvinėtais ir šiaip auksu papuoštais rūbais. Jo kanklės buvo gražiai nudažytos, auksu kaustytos. Jose spindėjo brangieji akmenys. Susirinkusieji lenktynių ir muzikos paklausti žmonės nustebo, kai tą visa pamatė. Evangelas uždainavo, bet dainos nebuvo išmokęs. Jis grybštelėjo kanklių stygas ir tris nutraukė. Susirinkusieji išsyk nustebo, paskum ėmė visi garsiai juoktis. Varko vedėjas paprašė, kad Evangelas greičiau kur nors dingtų nuo palaipos. Tuo tarpu į ją išėjo Jaumeliūs (Malonbalsis) iš Elio. Jo rūbai buvo menki, nė dešimties denarų (litų) neverti, bet kaip maloniai sklido jo balsas dainuojant! Jį užgirdą visi nutilo ir klausėsi ausis ištempę. Po pažastimi jis turėjo senas medines kankles. Bet kaip jis palietė jų stygas, tai palietė klausančiųjų širdis! Jam baigus, visa salė nuo klausiusiųjų džiaugsmo užte užė (T. K. Pam. 1935, 357-8). – Žmogaus siela kūnijasi į jo darbus (H. Ibsenas).

556. 40 metų dirbo dvejas duris.

Viduramžių Italijos turtuoliai suteikdavo menininkams visas kūrybos sąlygas. Tokiose sąlygose menininkai galėdavo visą gyvenimą atsidėti tik vienam menui, bergždžiai neaikvodami jėgų kovai dėl duonos kąsnio. Štai Florencijoje Ghiberti keturiasdešimt metų darė dvejas Šv. Jono bažnyčios duris, ir jas taip padarė, jog iki šiol niekad negalima jomis atsigrožėti. Michelangelo, jas pamatęs, tarė: „Jos tokios gražios, kad vertos būti rojaus vartuose“. – Brunelleschi pusę gyvenimo praleido besirengdamas Šv. Marijos Žiedų bažnyčios kupolui pastatyti, o kitą pusę paskyrė jo statybai, ir mirė jos dar neužbaigęs (N. R. 1935, 430). – Darbas išvaduoja mus iš trijų nelabumų: nedorybės, nuobodumo ir neturto (Franklinas).

557. „Tikiu, nes regiu“.

Didysis Bažnyčios kunigaikštis kardinolas Gasparri († 1934), kurio vardas amžiams surištas su Bažnyčios teisių kodeksu, be didelių gabumų, pasižymėjo ir nepaprastu darbštumu. Pasakojama anekdotas, kad prof. Gasparrio įpėdinis Kanonų Teisės katedroje, Many, Paryžiaus Katalikų Institute viešai skelbęs, jog Bažnyčios Teisių Kodifikacijos (sutvarkymo)

darbas esąs neįmanomas ir neįvykdomas. Tapęs kardinolu, Gasparri pakvietė savo įpėdinį ir kritiką į bendradarbius. Tas atvyko ir ėmė dirbti jam pavestą uždavinį. „Na, kaip, ar nugis tiki, jog galima kodifikuoti Bažnyčios įstatymai?“ paklausė Gasparri. Profesorius atsakė: „Tikiu, nes regiu“ (Žid. 1934, XX, 496). — Kad jums darbai sektųsi ir turėtų vertę pas Dievą, darbuokitės ne tiek tam, kad pralobtumėt, bet tam, kad įvykdytumėt Viešpaties valią, nes Jis įsakė dirbti“ (Vysk. Pal-tarokas, Vadovas, II, 1932, 89).

558. Joks darbas žmogaus nežemina.

Garsusis vokiečių vyskupas Ketteleris, dar būdamas vi-karu, kartą aplankė vieną neturtingą sergančią moterį. Butas buvo taip apleistas, nešluojamas, netvarkomas, jog biau-ru bu-vo įeiti į kambarius. Kun. Ketteleris dėl to pareiškė savo nu-sistebėjimą ir nepasitenkinimą sergančiosios moteries vyrui. Šis šiurkščiai atsakė: „Buto tvarkymas — tai moterų dalykas; aš to amato nesimokiau“. Tada kun. Ketteleris, nieko nesa-kydamas, paėmė šluotą ir pats ėmėsi šluoti nešvarius kamba-rius. Lengvabūdis vyras suprato, kad sergančios žmonos pa-vadavimas kambarių tvarkyme nėra kiek nežemina jo vyriškumo (Lapot, III, 25-26). — Ar šioki, ar tokį žmogus darbą dirba, jei jis jį gerai atlieka, tai yra garbės vertas. Šargas, kuris gatves šluoja, jei savo pareigas gerai atlieka, yra geresnis, kaip mal-dininkas, kuris savo pareigose apsileidžia (Vysk. J. Staugaitis, Žem. Pr. 1937, 8).

559. Ką darai, daryk gerai.

Labai garsus teisės mokslininkas pasakoja šitokią atsitiki-mą. Kartą jam reikėjo tvirtai tvorą, ir jaunam žmogui, kuriam jis pavedė šį darbą, jis pasakė, kad imtų neapdailintas, nenu-lygintas lentas, jam nereikia švaraus darbo, nes už tai jis te-mokėsias tik pusantro dolerio. Po valandėlės, praeidamas greta darbininko, jis pastebėjo, kad šis rūpestingai dailino len-tas ir dirbo atsidėjęs. Tada jis pamanė, kad pabaigęs tas žmogus panorėsiąs užmokesčio daugiau negu pusantro dolerio, ir dar kartą jam pasakė, kad prikalėtų lentas nedailintas, tokias, kokios jos yra, ir nuėjo sau. Jaunuolis visai nekreipė dėmesio į šį pasakymą ir savo darbą atliko taip gerai, kaip apskritai jį galima buvo atlikti. Kai teisėjas vėl atėjo, jis piktai kreipėsi į darbininką: „Aš tamstai sakiau, kad tvora būsianti apsodinta vynmedžiais ir užsidengs jų lapais; man visai nesvarbu, kaip ji atrodys“. — „Bet man svarbu“, buvo nustebinąs atsakymas. „Kiek tamsta reikalauji?“ — „Pusantro dolerio“. — „Tai kam tamstai visas tas triūsas, jei tamsta tuo daugiau neuži-dirbai?“ — „Dėl paties darbo“. — „Bet po vynmedžiais grubaus

darbo būtų visai nesimate!“ — „Bet aš būčiau žinojęs, kad po jais yra paslėptas blogas mano darbas“. Po dešimties metų teisėjas skirstė darbus didelių viešų rūmų statybai. „Tarp pasiūliusių“, pasakoja jis, „pamačiau ir savo tvoros tvėrėjo vardą. Atidaviau jam darbą, ir jis po to pasidarė turtingas žmogus“ (Ką darai, daryk gerai, O. S. Marden, 1936, 11-12). — Tas peiktinas, kurs apmąstyti nenori to, ką veikt turės (Šileris, Giesmė apie varpą, I, 1936).

560. Plauku išsigelbėjo.

Vienas belaisvis buvo patalpintas aukštame bokšte, iš kur nebuvo jokios vilties pabėgti. Bet vieną dieną jis ištraukė iš savo galvos du plauku ir juos surišė. Paskum ištraukė trečią, ketvirtą plauką ir vis risė juos vieną prie kito. Ir taip jis padarė ilgą plaukinį siūlą, kurio gale pririšo mažą akmenėlį ir taip jį nuleido žemėn. Ten laukęs jo draugas prie plaukinio siūlo pririšo šilkinį siūlą, kurį belaisvis ištraukė į bokštą. Šilkininiu siūlu jis ištraukė į bokštą jau kanapinių siūlą, o kanapiniu siūlu — tvirtą virvę. Virvės galą prisirišęs prie sijos, belaisvis virve lengvai nusileido žemėn. Taip keliais plaukais jis išsigelbėjo iš nelaisvės (Fat. I, 451). — Jei nori būti didelis, pradėk nuo mažiausių daiktų; manai įsikurti aukštos tobulybės rūmus, pirmiausia pagalvok apie nuolankumo pagrindą. Juo aukštesnį kas rūmą statyti mano, juo gilesnį kasa jam pagrindą“ (Šv. Augustinas, Nuolankumas, Rodriges, 1928, 9).

561. „Melskis“ ir „Dirbk“.

Vienas senas žvejys nusivedė smalsuolį bernaitį prie savo laivo parodyti, kaip jis visą amžių pelnėsi duoną. Ant vieno irklo buvo užrašyta „Melskis“, ant antro — „Dirbk“. Nusisypsojęs bernaitis tarė seneliui: „Mielas žmogeli! Ką padės malda tam, kurs dirba?“ Išmintingasai žvejys tuščiagalviui bernaičiui nieko neatsakė, tik paleido tą irklą, ant kurio buvo užrašyta „Melskis“, ir pradėjo irtis vienu antru irklu, ant kurio buvo užrašyta „Dirbk“. Senelis irėsi ir irėsi, laivas sukėsi aplinkui, bet nėjo pirmyn. Dabar bernaičiui paaiškėjo, kad, be „darbo irklo“, reikia ir „maldos irklo“ (Fat. I, 203). — Pašalinęs maldą iš pasaulio pamatytum, kad sudarkei žmonijos ryšį su Dievu ir padarei nebyliu vaiko liežuvį (Fechner, psichofizikos ir eksperimentalinės psichologijos įkūrėjas).

562. Pergaminio popierio išradimas.

Senovėje, kol nebuvo popierio, žmonės rašydavo ant papiruso. Tai buvo tam tikra nendrė, augusi Egipto vandenysė. Egiptiečiai ne mažai iš to pelnydavosi. Bet kartą Pergamo karalius (Maž. Azijoje) susipyko su egiptiečiais. Egiptiečiai,

norėdami labiau Pergamo karaliui kenkti, nustojo visai į Pergamą papirusą pardavinėti. Tada šisai surado būdą be egiptietiško papiruso apsieiti – jis pamėgino rašyti ant avelių ir teliukų kailių. Kailiai buvo kuo geriausiai išdirbami, surėžomi, išskutami. Žinia apie naują rašymo priemonę greit pasklido po visą pasaulį. Ir dabar svarbesnius dokumentus daro ant pergaminio popierio, žinoma, nepalyginti geriau padaryto, negu jo išradimo laikais (Apie Joną Gutenbergą, 1910, 14). – Norint pasidaryti tikru vyru, būtina! reikia pačiam susirasti tokį kelią į pasaulį, kad užpakaly būtų sugriauti visi saugumo tiltai, kurie yra pastatyti kitų, kad būtų numetami visi ramsčiai ir atsistojama savomis kojomis, galvojama savomis mintimis, kovojama savomis jėgomis, pasirodomą savais slaptais gabumais ir išgalėmis ir sujudinama visos savosios išrandamos jėgos ir praktiškumas išplėtojamas savu veiklumu (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 152).

563. Darbas gėdos nedaro.

Vokiečių filosofas Fridrichas Šlegelis buvo vedęs kito vokiečio filosofo Mendelsono dukterį, labai mokytą mergaitę. Tačiau aukštas mokslas nekludė jai būti drauge ir gera šeimininke. Sykį vienas Šlegelio pažįstamas, apsilankydamas jo namuose, rado jauną jo žmoną marškinius belopant. Pasipiktinęs tuo, tarė: „Poniute, galėtumei rasti sau tinkamesnį darbą. Parašytumei kokią knygą...“ – „Tamsta taip manai“, atsakė šeimininke, „o aš tamstai galiu atsakyti štai ką: iš daug ko esu girdejęs, kad šiandien pas mus yra perdaug knygų, o niekas man dar nėra skundęsis, kad pas mus būtų perdaug marškinių“ (Amerika, 1936, 12). – Darbas puošia darbininką ir apmoka sunkumus: kaip garbė karaliui tinka, taip ir triūsas puošia mus (Šileris, Giesmė apie varpą, VII, 1986).

564. Dailininko ranką angelai vedžioja.

Įstabus bažnytinio meno kūrėjas Fra Beato Angelico (Brolis Angeliškasis) (1387–1455) buvo šventas žmogus-, todėl kūrė ir meną nepaprastą. Jo paveikslai atrodo lyg ne ranka tepti, bet dvasios dvelkimu padaryti. Madonų ir šventųjų veidai nežemiškai nusiteikę, saldūs, malonūs, dangišku džiaugsmu spindį. Ir tepė jis savo paveikslus su ypatingu atsидėjimu ir giliu įsitikinimu, kad jo ranką angelai vedžioja, todėl, sykį ką patepęs, jau to netaisydavo. Prieš pradėdamas darbą, karštai pasimelsdavo; Šv. Marijos ir V. Jėzaus veidus darydavo atsiklaupęs. Kiek tam palaikimtam menininkui artimas buvo kitas pasaulius su jo grožybėmis, tiek buvo jam svetimas ir nesuprantamas žemiškas gyvenimas su savo blogumais. Mažiausio žiaurumo pavaizduoti jis negalėjo. Kristaus kančių jo pa-

veiksluose budeliai labai nenorom atlieka savo nemalonias pareigas. Fra Angelico net velniai pragare, anot Muterio, ne kankina pasmerktuosius, tik žnaibo juos be jokio pykčio (Katalikų Bažn. Meno Istorija, I. Šlapelis, 1935, 82-3). – „Mokslininkai didžiuojasi savo mokslu. Bet kas jie yra prieš paprastą sielą, kuri pažįsta patį Dievą“, rašo viename savo laiškų garsusis prancūzų mokslininkas prof. Ampère (Žv. 1936, 9).

565. Dirbo iki mirties valandos.

Rafaelis, italų dailininkų „karalius“, atvykęs į Romą, apsirgo nepagydomu drugiu (malerija). Jausdamas artimą mirtį, prašė savo ištikimiausius mokinius nunešti jį į darbo kabinetą. Ten buvo daug nepabaigtų įvairių jo paties pradėtų tepti škicų (keliais bruožais nupieštas piešinys), tarp kurių švietė jo garsiausias kūrinys „Kristaus atsimainymas“. Verkdamas žiūrėjo į jį. Tačiau dar kartą mirštančio kūne žybtelėjo kibirkštis. Sukaupęs visas jėgas, nutepė Kristaus paskutiniuosius savo žymaus paveikslo bruožus. Pasijuto bejėgis ir buvo mokinių nuneštas į mirties kambarį, kur ir užgeso. Tai įvyko 1520 m. Did. Penktadienį (Uk. 1934, 16). – Amerikos šv. Kazimiero seserų auklėtinės 1936 m. iš savo sudėtų aukų pagaminė pirmąją tautinę vėliavą su Jėzaus Širdies paveikslu, skirtą iškabinti tarptautinėje Jėzaus Širdies šventovėje kartu su kitų Jėzaus Širdžiai pasiaukojusių vėliavomis (Šlt. 1836, 44).

566. Oro milžinas.

1935 m. vokiečiai pastatė didžiausią pasaulyje cepeliną LZ–129. Jį statė Dr. Ekeneris su žymiausiais Vokietijos technikais bei inžinieriais. Šis cepelinas yra 248 metrų ilgio ir 52 metrų pločio ir varomas 4 motorais, kiekv. po 16 cilindrių – jie varomi tirštu žibalu. Kiekvienas motoras turi 1200 arklių jėgos; tokiu būdu visų motorų jėga yra 4800 arklių. Cepelinas per valandą gali nusukti vidutiniškai nuo 130 iki 150 kilometrų, tokiu būdu tarp Vokietijos ir Šiaurės Amerikos susisiekimas užtrunka ne daugiau kaip 50 valandų, ir gali vežtis 50 keleivių, 40 žmonių įgulos, 25 tonus įvairių krovinių ir korespondencijos. Visas cepelinas turi 7.000.000 šriubų ir visas jo svoris – 100 tonų, o pasikėlus su keleiviais su krovinais, su maisto atsarga ir kitais reikalingais daiktais iš viso sveria 220 tonų. Cepelinas vežasi su savim 10000 litrų vandens, kurį gali būti kiekvienu momentu, per 50 sekundžių ištuštinti. Tas būtų daroma, jei cepeliną ištiktų nelaimė. Motorų varymui vežama 60 tonų tiršto žibalo, kuris sutalpintas 25 atskiruose sandėliuose. Cepelinas su savimi turi galingą 5.500.000 žvakių reflektorių. Taip pat turi su savimi galingas radio stotis, kaip priimtuvus, taip ir išleistuvus. Patiems keleiviams pada-

ryta įvairiausių patogumų: salės, valgomieji kambariai, skaityklos ir kiti patogumai, kokių kiti orlaiviai dar neturėjo. Pats Dr. Ekenerio tvirtinimu, šiam cepelinui jokios audros bei rūkai negalį pakenkti, nes jis esąs taip stropiai pagal paskutiniausius mokslo bei mechanikos išradimus pastatytas. Cepelinas LZ—129 paleido normalų tarp Vokietijos ir Šiaurės Amerikos susisiekimą keleiviais,—vežioja įvairias prekes bei korespondenciją (At. Sp. 1935, 10). — „Klausant sveiko proto, mums turėtų labiau rūpėti siela, negu kūnas, nes kūnas tai žemesnioji mūsų dalis, o siela—aukštesnioji; kūnas—tai molio krėsta lūšna, o siela—jos gyventoja; kūnas—tai laivelis, o siela—jo vairininkė; kūnas tai jojamasis asilėlis, o siela—jojikė. Taigi reiktų kurkas daugiau rūpintis gyventoja, vairininke, jojike, negu lūšna, laiveliu, asilėliu“ (A. Jakštas, Plikto problema, 1935, 159).

567. Marmuro kalną norėjo paversti statula.

Mykolo Angelo (Michel Angelo) Buonarotti (1475—1564), kaip ir visų genijų, gyvenimas buvo nuolatinis užsidegimas. Jis gyveno kaž kokiame susijaudinime. Kančios nuo pertekliaus draskančių jėgų verste vertė jį nuolat veikti ir veikti be minutės poilsio. Tas deginąs reikalas veikti vertė jį imtis darbų, kuriems atlikti jokių žmogaus jėgų negali užtekti. Įkarštis dirbti buvo virtęs kaž kokia manija. Kėsinosi didelį marmuro kalną paversti statula, kuri, jūra plaukiant pro Genują, būtų matoma iš tolo. Visas jo ilgas gyvenimas praėjo kaip katorgininko. Visi genijai yra tragingi, visi genijai yra prikalto prie uolos Prometiejaus įpėdiniai, ainiai ir su juo dalinasi savo likimu (Kat. Bažn. Meno Istorija, Ign. Šlapelis, 1935, 76). — Mūsų gyvenimą nustato ne mūsų programos, bet mūsų darbai (Fr. W. Foersteris, Chistentum und Klassenkampf, 1919, 184).

568. Negras virto nebejuodu.

Prieš keletą metų Tuskegee vienas jaunas vyras laikė išleidžiamuosius pienininkystės egzaminus. Tuo pat laiku turėjo būti įsteigta pieninė. Tą vyrą kaž kas rekomendavo, bet nieko savo savo laiške neminėjo apie rekomenduojamojo odos spalvą. Kai rekomenduotasis pasirodė esąs negras, visi nustebo, gi įmonės vedėjas pradėjo kalbėti apie atvykusiojo odos spalvą. Bet tas jam atsakė, kad reikalas čia yra spalva sviesto, kurį jis turėsias pagaminti. Kiek pasiginčijus susitarta, kad jaunuolis pirmiausia parodysias, ką jis galįs. Palikti jo, žinoma, visai nebuvo manoma. Pasiuntus į Naujorką pirmą sviesto partiją, buvo sužinota, kad negrui vadovaujant pagamintas sviestas duodąs vienu nuošimčiu didesnę pelną, negu

kad iki tol buvo gaunama. Tada įmonės vedėjui jis nė per pus nebeatrodė toks juodas, ir kai antra ir trečia partija davė dviem ir daugiau nuošimčiais didesnę pelną, tada jis, mažiau sia įmonės akyse, atrodė visai baltas. Tokie darbai ir iki šiol tėra palikę vieninteliu būdu baltėti juodai odai (Ką darai, daryk gerai, O. S. Marden, 1936, 44). — Pasisekimo paslaptis yra ta, kad visai paprastus daiktus padaroma nepaprastai gerai (John D. Rockefeller jun.).

569. Laiptus pakeitė kopėtėlėmis.

Visi 15–16 šimt. renesansininkai menininkai pasižymėjo dideliu darbštumu, o Pontormo ir iš jų išsiskyrė užsispyrimu darbe ir vienumos meile, pastūmėta lig kraštutinumo: jis, norėdamas apsisaugoti nuo kliudymo dirbti, laiptus, vedančius į savo dirbtuvę, pakeitė kopėtėlėmis, kurias lengva įsitraukti į dirbtuvę, kad niekas negalėtų prieiti (Kat. Bažn. Meno Istorija, 1935, 89). — Ne mokslo patentai ir ne septyneriopi talentai sudaro piliečių garbės vainiką, o darbas, darbas, darbas iš tikrų širdies motyvų (J. Tumas, Lietuvių Literatūros Paskaitos, Aušrininkų grupė, 1924, 65).

570. Pragaištingasis „beveik“.

Kartą pas pirmininkaujantį vienam Naujorko komitetui inžinierių Parsoną prisistatė jaunas vyras, apsiginklavęs daugybės žymių žmonių rekomendacijos laiškais ir paprašė darbo. Inžinierius jo paklausė: „Ką tamsta moki? Ar esi koks specialistas?“ Jaunuolis atsakė; „Aš beveik visa moku“. Inžinierius atsistojo ir pasikalbėjimą baigė šiais žodžiais: „Negaliu žmogaus naudoti, kuris beveik viską moka. Geriau sutinku priimt tokių žmonių, kuris gerai moka tik vieną kurį darbą“. Daugybei žmonių tiesiog panosė užtrenkiamos durys į kilimą dėl to, kad jie pusėtinai gali dirbti, bet nė vieno darbo negali padaryti tobulai. Jie yra daug ko mokinęsi, bet visa tat neturi vertės, nes nieko nėra išmokę pagrindiniai (Ką darai, daryk gerai, O. S. Marden, 1936, 14). — Keistesnio ir sunkesnio darbo, kaip Champollion, rodos, nieks nesiryžo daryti: jis sumanė išskaityti jeroglifus (Egipto raštą). 1822 m. vieną gegužės m. dieną jis grįžo daug anksčiau, kaip paprastai, pasikeitęs ir sujaudintas. Mesdamas ant stalo popierių krūvą, sušuko: „Susekiau, išsikačiau!“ Sunkių pastangų išsemtas, jis sukniubo ant savo brolio rankų, bet jo uolus darbas atskleidė Egipto paslaptis (Pr. Pas. 1936, 11). — Aistringi šachmatininkai L. H. Nicholsas iš Dicksono ir A. P. Jones iš Hankins (Amerika) 1914 m. pradėjo lošti šachmatais susirašinėdami laiškais ir dar iki šiol tebežaidžia. Nesenai jiedu baigė 358-tą partiją (XX 1937, 46).

XLI. PIRMYN!

„Kiekvienas tepasilieką tokiame pasaukime, kokiame jis pašauktas“.

1. Kor. 7,20.

571. Katruo keliu?

Kartą kryžkelėj susitiko du keleiviu, nebežinodami kuriuo keliu eiti. Prieš jų akis buvo du keliu: vienas – labai akmenuotas, duobėtas ir ėjo vis aukštyr į kalną per atskirus krūmokšnius ir erškėčius; antras – tiesėsi per gražų žaliuojantį slėnį ir buvo apaugęs minkštomis samanėlėmis. Abiem jo pusėm žydėjo puikiausios gėlės. Vyresnysis keleivis paabejojo: „Man atrodo, kad tikrasis kelias yra tas, kuris veda į kalną. Aš manau, kad mes neapsiriksime jį pasirinkę*. Keleivis drąsiau pasileido priekin – į kalną. Ir kas atsitiko. Pasirodo, kad kelias nebuvo taip sunkus, kaip atrodė. Kieti akmenų buvo tvirta jo kojoms atrama, susipynę krūmokšniai pavadavo kopiant į kalną turėklus. Aukščiau užkopęs pamatė, kad tie iš tolo biau rūsi erškėčiai pilni kvapiausių žiedų. Ir juo aukščiau jis kopė, juo darėsi gražesnės apylinkės, tyresnis oras ir blaivesnis dangus. Pagaliau pasiekė nuostabiai gražią kalno viršūnę. Nepaprastai jis džiaugėsi, supratęs, jog pasirinko tikrąjį kelią. Antrasis keleivis pabūgo žengti akmenuotu keliu ir pasuko minkštu gražučio slėnio takeliu, vedančiu į ošiantį, pilną gėlių mišką. Pradžioje keliauti buvo labai malonu; abipus kelio kvepėjo tūkstančiai gėlių, netoli čiurleno sriaunus upelis. Bet juo toliau jis keliavo, juo siaurėjo takas, drėgnėjo oras. Gėlės retėjo, niukėsi dangus. Kelias pasidarė slidus ir klampus. Keleivis keletą kartų, netekęs jėgų, parkrito į šlapią biau rūų molį, susitepdamas savo rūbus. Pagaliau užėjo tamsi naktis (slėnyje greičiau sutemsta, negu kalne). Keleivis pabūgo. Kas dabar jį toliau ves? Upelis prazuvo kaž kur pelkėse, danguje nesimatė nė vienos žvaigždės. Staiga tolumoj jis pamatė švieselę ir nieko negalvodamas pasuko į ją. Bet juo jis ėjo artyn į ją, juo šviesa nuo jo tolino ir pagaliau visai pranyko. Keleivis atsikvošėjęs pasijuto stovįs iki kelių neišbrendamoje baloje ir vis gilyn grimstąs. Šaukė pagalbos, bet niekas jo negirdėjo (Pav. 1933, 20). – Mokėjimas išnaudoti kliūtį – didžiulis žingsnis pirmyn į pergalę (Victor Hugo).

572. „Tėve, aš juos jau moku!“

Į Florencijos dominikonų vienuolyno duris pasibeldė švelnaus kūno sudėjimo jaunikaitis. „Ko tu, vaikeli, nori?“, paklausė vienuolyno viršininkas. „Aš noriu būti domininkonas“, energingai atsakė jaunas Antanas. Vienuolyno viršininkas, matydamas tokį silpno kūno berniuką, netikėjo, kad jis iškęstų vienuoliško gyvenimo aštrumą ir tikėtų į domininkonus – pamokslininkus, kuriems reikia geros sveikatos ir didelės ištvermės. Nenorėdamas jaunikačiui griežtai atsakyti, mandagiai jam tarė: „Tu nori būti dominikonu? Bet pirmučiausia turi išmokyti ištisą dekretalų (įsakymų) knygą“. Jaunikaitis išėjo. Vienuolyno viršininkas ir užmiršo jo apsilankymą. Po metų Antanas vėl užėjo į vienuolyną, nešinas storiausiomis knygomis. „Tėve, aš juos jau išmokau!“ Iš tikrųjų mažasis kandidatas į vienuolius buvo mintinai išmokęs visus dominikonų dekretalus. Priimtas į vienuolyną, Antanas vėliau tapo vienuolių viršininku (pijoru), įsteigė Šv. Morkaus vienuolyną ir buvo išrinktas Florencijos arkivyskupu. Savo raštais ir vyskupiškais gabumais plačiai išgarsėjo. Jo mokslo veikalais, ypač istoriniais ir moraliniais, ligšiol mokslininkai tebesinaudoja. Bažnyčioje arkiv. Antanas yra šventųjų eilėje (Fat. I, 428). — Trejopai galima norėti: norėti, jei nieko nereikia pridėti; norėti, kad ir kažin ką reikėtų atiduoti; norėti dėl to, kad reikia daug ar maža pridėti. Kas nori dėl to, kad reikia daug ar maža pridėti — tai taurus būdas ir kilni širdis (Tėvas De Ravignan).

573. Iš tvarkingumo pažinsi kilnumą.

Vienas Amerikos negras, vaikas tebebūdamas, buvo vergas, o dabar yra aukštai gerbiamas mokytojas ir kalbėtojas. Nesenai jis išspausdino savo gyvenimo istoriją. Ten jis pasakoja, kaip 12 metų būdamas ėjęs pėsčias tris dienas į vieną didelę vergų mokyklą. Pinigų jis visai neturėjęs už mokslą užmokėti, bet jis vykęsis užsidirbti šiek tiek iš šalies. Atėjęs paprašęs vedėją priimti jį, ir toji tuojau davusi jam išvalyti du kambariu. Jis padaręs tą darbą taip rūpestingai, kad nė vienos dulkelės nepalikęs. Vedėja, pamačiusi tai, priėmusi jį. Mat ji suprato, kad juo galima pasitikėti. Ji manė: jei jis tą darbą taip padarė, tai jo esama, tur būt, visame kame tvarkingo ir švaraus (Mokėk gyventi, Fr. W. Foersteris, 1934, 146-7). — Visi mes norėtume būti tobuli, bet savo gyvenimo mes netobuliname (Tomas Kempietis).

574. Ištvėrmė nežino kliūčių.

Kartą pas vieną fabriko savininką susirinko trisdešimt berniukų, kurie norėjo gauti jo įmonėje pasiuntinio vietą. Darbdavys, norėdamas juos išbandyti, paėmė sviedinį ir tarė: „Štai

taikiny. Imkite sviedinį ir meskite, aš pažiūrėsiu, kuris jūsų geriausiai pataikys. Kiekvienas galite mesti po septynius kartus*. Metė visi berniukai, bet nė vienas nepataikė. „Atėkite rytoj dar kartą, gal tada geriau seksis taikyti“, tarė jiems įmonės savininkas. Kitą dieną atėjo tik vienas berniukas ir pasisakė norįs pabandyti mesti sviedinį. Jis metė sviedinį labai daug kartų ir kaskart pataikydavo į patį taikinio vidurį. „Iš kur tu taip gerai išmokai mesti?“ sušuko nustebęs įmonės savininkas. „Matot, pone, man labai svarbu gauti vietą, nes mano tėvelis serga ir nebegali dirbti, todėl aš visą naktį mėčiau sviedinį daržinėje, kol išmokau pataikyti kiekvieną kartą“, atsakė berniukas. Berniukui buvo suteikta pasiuntinio vieta (Darbas, 1936, 45). — Kiekvienas gauna tai, ko troško, ir nueina ten, kur veržės (M. Pečkauskaitė).

575. Iš laikraščių pardavinėtojo į vyskupus.

Jungtinių Amerikos Valstybių arkivyskupas Murray būdamas dešimtų metų pradėjo pardavinėti katalikišką laikraštį Catholic Bulletin. Kartą jis paprašė motiną duoti jam penkis centus, ir su tokiau „kapitalu“ jis ėmėsi kolportazo (spaudos platinimo). Už tuos pinigus nedaug laikraščių galėjo iš karto nusipirkti, todėl, pardavęs vieną numerį, tuojau bėgo į administraciją ir pirko kitą numerį. Taip jis pirmos dienos vakare uždirbo tris centus. Paragintas tokio pasisekimo, sumanusis berniukas netrukus iš kolportazo susikrovė net du šimtu dolerių. O tos sumos jau užteko įstoti į vidurinę mokyklą. Stervart, kuris prieš mirdamas turėdavo kasmet po milijoną pajamų, pradėjo dirbti kaip mažas neturtingas berniukas. Artor mirdamas paliko 20 milijonų dolerių vertės turtus, o pradėjo kasdieną uždirbdamas po 20 centų. Girard pasiekė 9 mil. dol. vertės turtą dirbuodamasis kaip laivų berniukas. Vandervill, pradėjęs nuo paprasto laivo irklininko, priėjo iki 90 mil. dolerių (Lapot, III, 312-13). — Tikras pažinimo alkis ir troškimas padaro žmones mokslininkais, troškimas dorovės — šventaisiais, trokštančius kurti ir veikti — vyrais ir karžygiais. Kiekvienas didelis pasisekimas, kurį mes matome, yra realizavimas karšto ilgesio ir ugingo pasiryžimo (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 107).

576. Sagelės pakėlimas atidarė duris į bankų.

Jokūbas Lafitte iš Bajonnos atvyko į Paryžių ieškoti darbo. Nuėjo pirmiausia pas bankininką Perregeux. Deja, banke buvo užimtos visos tarnystės. Nusivylęs Lafitte eina iš banko ir tarpduryje pastebi numestą sagelę ir ją pakelia. „Ką darai, drauguži?“ klausia bankininkas. „Tai sagelė, pone. Nemėgstu, kad kas nors nusimėtytų“. — „O, tai esi pavyzdingas. Atėik

ryt". Rytojaus dieną Lafitte įstojo į Perregeux banką tarnauti. Paskum jis pasidarė vienu didžiausių Prancūzijos piniguočių (Lapot, III, 313-4). — Darbas puošia darbininką ir apmoka sunkumus: kaip garbė karaliui tinka, taip ir triūsas puošia mus (Šileris, Giesmė apie varpą, VII, 1936).

577. Nuo šautuvo prie taurės.

Arkiv. Pr. Karevičiui tebesant mažam vaikui, jo tėvelis turėjo šautuvą ir berną. Šautuvas buvo didelis, o bernas jau visus 12 metų pas tėvelį tarnavęs ir, be to, kariuomenėj buvęs. Bernas išmokė ir jį, mažąjį, šautuvą valdyti. Šventadieniais rytais ar pavakarėmis vedėsi pamedžioti. Naudos iš tos medžioklės nedaug būdavo, tačiau būti su dideliu šautuvu jam būdavo gera. Sykį jis pristigo parako ir šratų. Gavo iš tėvelio 40 grivenų, kad nusipirktų. Šventadienio sulaukęs išsiruošė į miestelį. Po pamaldų į krautuvę. Bet pakeliui išžiūrėjo į „bogramazniką“. Mato — prie jo knygutė „Gyvenimas žmogaus krikščioniškas“, kunigo Vinco Juzumavičiaus. Paėmė ir skaito knygelės įžangą: Daugis bevelija šventadieniais po grybus, riešutus lakstyti arba medžioti, negu naudingą knygelę paskaityti. Jis pajuto, kad knygelė teisingai sako, kad kaip tik jam taiko, bet ir noras parako bei šratų nusipirkti nuo to nė kiek nemažesnis. Skaito, skaito dar toliau. Pagaliau nusipirko knygelę už 40 grivenų ir neliko nieko parakui ir šratams. Buvo tai pradžia 1876 metų. Tą knygutę beskaitydamas užmiršo šautuvą ir medžioklę. Atgijo vėl prieš 4 metus buvęs patraukimas į dvasiško turinio knygas. išigijo Valančiaus „Žyvatus Šventųjų“, „Gyvenimą Šv. Marijos Panos“, „Palangos Juzę“ ir prel. Jeronimo Račkausko „Gavėnios knygelę“, „Aplankymą Šv. Sakramento“ ir „Kelią į dangų“. Šventadieniais dvasiškiems skaitymams paskirdavo po keletą valandų. Ir jau 1877 m. pradėjo jausti norą visiškai pasišvesti ypatingai Dievo tarnybai: jei nebūtų galima tapti kunigu, tai stoti kur nors paprastu vienuoliu. Ir paskum... paskum jis tapo sielų medžiotu (XX 1936, 83). — „Viešpats žino tuos, kurie yra jo“ (2 Timot. 2,19).

578. Dariaus ir Girėno paminklas Čikagoje.

Dariaus ir Girėno, 1933 m. perskridusių Atlanto vandenyną, paminklas yra pastatytas viename lietuviškiausių Čikagos rajonų. Šventinimo apeigas 1935. VII. 28 d. atliko J. E. vyskupas T. Matulionis. Atidaryme dalyvavo daug garbingų Čikagos atstovų. Amerikos legijonieriai į atidarymo iškilmes prisiuntė 12 savo pulkų su vėliavomis ir muzika. Jie pagerbė Darių ir Girėną dar ir dėl to, kad juodu buvo legijonieriai. Atidarymo iškilmėse prisirinko per 60.000 lietuvių ir apie

15.000 kitataučių. Pats paminklas yra 25 pėdų aukščio ir vaizduoja lėktuvą. Amerikos spauda jį vadina „Broken wing“ – sudužęs sparnas. Paminklo viduje profiliu viena į antrą žiūri Dariaus ir Girėno bronzinės statulos. Prie jų yra parašas: „Tau, jaunoji Lietuva, aukojame šį skridimą“, Gedimino stulpai, vytis, parašas „Lietuva“ ir dar angliškas užrašas. Paminklo viršuje yra globas, kuriame žymesnėmis raidėmis pažymėtas New Yorkas ir Kaunas, tarp kurių nuvesta lėktuvais nužymėta linija. Liniją ir parašus galima lengvai ir iš toliau įskaityti. Naktį paminklas esti apšviečiamas. Elektrą duoda parko v-ba, kuri visais būdais rėmė paminklo statymą. Aplink paminklą yra laiptai, aplink kuriuos sodinama dekoratyviniai medeliai. Visas paminklas yra gražus ir didingas. Lietuviai pastatė gražiausią ir originaliausią paminklą ne tik Čikagoje, bet ir visoje Amerikoje. Dariaus ir Girėno paminklas yra gražiausias Čikagos parko papuošalas. Lietuviai nepaprastai jį brangina. Atidarymo dieną didžiausios minios eilėmis ėjo, kad gautų prie paminklo bent pirštais prisiliesti. Paminklas amerikiečiams kainavo 12000 dolerių, tačiau, žinovų apskaičiavimu, jis turėjo kainuoti per 20000 dolerių. Kasmet liepos 17 d. prie paminklo švenčiama iškilminga lietuvių šventė (Rytas, 1935, 181). – Eilė drąsių lakūnų yra perskridusių iš Amerikos Europon Atlanto vandenyną. Bet Darius ir Girėnas praneša tuos didvyrius tragiška savo skridimo pabaiga. Nugalėjusiu klaukų vandenyną, pasiekusiu Europos sausumą, juodu žūsta arti slenkščio savo pirmosios tėvynės, kurios garbei buvo skyrusiu savo pavojingą kelionę. Jų ypatinga žygio didybė – jų tragiškoji mirtis. Ryžos, kad Lietuvos vardas garbėn pakiltų pasaulio akyse. Lietuvių tauta nepamirš Dariaus ir Girėno gyvybių aukos. A Smetona, Lietuvos Valstybės Prezidentas (Sparnuoti lietuviai Darius ir Girėnas, P. Jurgėla, Čikaga, 1935, 8).

579. Berniukų auklėjimas vyrais.

Pietų Afrikos zulų ir svazių giminių berniukai palaikomi vyrais, tik išmokę žvalgauti, o žvalgauti jie išmokomi šitaip. Berniuką, sukakus penkiolika ar šešiolika metų, kaimo vyrai paima, išvelka ir nuo galvos iki kojų baltai nudažo, paskum, įdavę skydą ir mažą ietį ir pasakę, kad kas tik pamatys, kol jis dar baltas, galės jį užmušti, išsiunčia iš kaimo. Berniukas turi traukti į girią ir kalnus ir slapstyti nuo kitų, kol balti dažai nueis, o kol jie nueina, paprastai išeina mėnuo. Visą tą laiką berniukas turi pats manytis, priselinęs prie žvėrių su savo viena ietimi juos užmušti ir išmėsinti. Ugnį jis turi susikurti tryniodamas pagalius ir ant jos sau valgyti išsivirti. Apydarą jis turi pasigaminti iš žvėrenų. Negana to, turi mokėti

atskirti, kurios laukinių šaknų, uogų ir lapų rūšys tinka valgyti. Jei to viso nepajėgia padaryti, jis miršta badu ar jį sudrasko žvėrys. Jei išlieka gyvas ir sugeba suvokti kelią į savo gimtinę, baltiems dažams nuėjus, jis grįžta namo, ir jį jo bičiuliai ir giminės priima džiūgaudami. Dabar jam leidžiama tapti giminės kariu, nes jis yra parodęs, kad moka pats manytis. Ir Pietų Amerikoje, šaltame, lietingame Patagonijos krašte, jaghanų giminės berniukai irgi nenešioja drabužių ir esti palaikomi vyrais, tik išlaikę drąsos kvotimus, o tie kvotimai šitokie: berniukui giliai į blauzdą įvaro ietį. Berniukas, kad ir skauda, turi dantis sukandęs tylėti ir šypsojotis. — Tai žiaurūs bandymai, bet jie parodo, kad tie laukiniai supranta, kaip reikia berniukus auklėti vyrais ir neleisti užaugti ištizieliais dykaduoniais, kurie moka tik į vyrų darbą žiūrėti. Senovės britų berniukus irgi palaikydavo vyrais, tik panašų auklėjimą išėjus (Skaitybė berniukams, 1934, 59-60). — Tikras vyriškumas reiškia: tvirta malda vedama švelnios sąžinės (Huxley).

580. Pirklys auklėtojas.

Vienas Kalifornijos gyvulių pirklys savo didelį 40 mil. dolerių turtą užrašė savo anūkui Eug. Peris, bet su sąlyga, kad per penkerius metus jis turi maitintis savo rankų darbu, tarsi jis tų didžiulių turtų visai nebūt paveldėjęs. Tas laimingasis anūkas baigė savo mėginimo laiką ir perėmė turtus (Šlt. 1935, 28). — Tačiau kas rankų nenuleis, nors ir sunkiais vargų keliais, nors ne tuojau ir ne šiandieną, Jei Dievas geras tik padės, šviesesnės susilauks žvaigždės, išgriaus didžiausią kliūčių sieną (Maironis).

581. Siela įveikia kūną.

Anglijoje, mažame provincijos mieste Lichfield, gyvena 21 metų vaikinąs Alfredas Miers, kuris gimė be rankų, tačiau jis gyvena beveik normalaus sveiko žmogaus gyvenimą. Dideliu pasiryžimu ir užsispyrimu savo kojas jis taip išlavino, kad jos net rankas jam pavaduoja. Kojomis jis nusiprausia, nusiskuta, užsiriša kaklaraikštį, susisukuoja. Blogiausia su guzikais, kurių jis nekaip negali išmokti kojomis užsegti ir atsegti. Čia jis priverstas prašyti svetimos pagalbos. Tarp dešinės kojos pirštų išpaudus plunksnakotį jis neblogai rašo. Miers turi net kelis diplomus už puikų plaukiojimą ir nardymą. Žaisdamas ping-poną, lopetėlę jis laiko arba dantyse, arba smakru prispaudęs prie peties. Iš pat mažens jis domėjosi mechanika. Dabar jis labai puikiai moka valdyti automobilį... kojomis. Nepaisant to, kad jis berankis, šoferių egzaminų komisija jam išdavė šoferių diplomą. Specialistai mano, kad Miers išmoks ko-

jomis valdyti ir lėktuvą (XX, 1936, 143). – Stiprumas gali būti pažintas iš kliūčių, kurias jis sugeba nugalėti (Kantas).

582. Berniukas ieško tarnybos.

Pas vieną turtingą pirklių atėjo berniukas ir nuoširdžiai prašė, kad pirklys jį priimtų į savo prekybos įstaigą. Pirklys pažiūrėjo į jį ir tarė: „Tu neturi batų. Įsigyk pirma batus“. Berniukas išėjo. Atlikdamas visokius mažus patarnavimus, uždirbo sau batus. Eina antrą kartą pas pirklių ir sako: „Pone, jau turiu batus, prašau mane priimti į tarnybą“. Bet pirklys atsakė: „Šitaip tavęs priimti negaliu. Gauk geresnius drabužius“. Berniukas netaręs nė žodžio išėjo. Po kelių mėnesių vėl grįžo pas pirklių gražiai apsitaišęs, taip pat uždirbęs pinigų drabužiams. Bet pirklys dar nebuvo patenkintas, nes ištyrė, kad berniukas nemoka gerai skaityti ir rašyti. Sako: „Turi išmokti gerai skaityti ir rašyti“. Liūdnas išėjo berniukas ir pradėjo darbuotis, kad išmoktų geriau skaityti ir rašyti. Po kiek laiko vėl grįžo pas pirklių ir tarė: „Jau dabar gerai moku ir skaityti ir rašyti – priimk mane į tarnybą“. Pirklys įsitikino, kad berniukas sako tiesą, tuojau jį priėmė, manydamas, kad jis taip rimtai siekia pasiskirto tikslo, tai bus kada nors tvirtas žmogus. Ir neapsiriko. Keliems metams praslinkus, berniukas buvo pirmas prekybininkas (Pr. P. 1936, 7-8). – Jaunas 11–13 metų vaikiną per penkias dienas pėsčiomis iš Rokiškio atėjo į Kauną laikyti prie švietimo ministerijos egzaminų. Išlaikęs iš dviejų klasių kurso, vėl rengėsi pėsčias sugrįžti. Pėsčias, nes pinigų neturėjo. Jo tėvas kalvis, turįs 2 ha žemės, o jis nori mokytis. Paklaustas, kas jis nori būti, atsakė: „Kapitonas, arba lakūnas...“ (XX, 1936, 108).

583. Odinis puspadiš medžio šaknyje.

Kartą vienas botanikas rado didelio medžio šaknyje keistą radinį. Ar jūs žinote, kas tai buvo? Ogi odinis puspadiš! Kaip jis galėjo ten pakliūti? Kas nors įkasė į žemę seną, sudėvėtą batą; matyt, atsitiktinai buvo įkritusi į jį medžio sėkla. Ši sėkla išleido šaknį, o pastaroji ieškojo kelio patekti į žemę. Beieškodama į žemę kelio, ji susidūrė su puspadišiu. Ir ką dabar turi daryti vargšė šaknis? Nusiminti? O ne! Ji pasiryžta nugalėti kliūtis. Pro storą puspadių prasiveržti ji negali; bet tose vietose, kur jis buvo prikaltas prie bato, buvo išgręžtos skylutės. Ir štai ką šaknis daro. Ji pasidalina į tiek plonų siūlelių, kiek puspadių išgręžtų skylelių, ir pro jas lenda. Pasukum šie siūleliai, išlindę pro puspadių skylutes, susijungia į vieną šaknį ir skverbiasi į žemę. Šitoks šaknies ištvermingumas gali eiti ir mums pavyzdžiu. Per dažnai nuleidžiam rankas, jei kas nors užkerta mums kelią. Dažnai, labai dažnai

nusimename, susidūrę su menkiausiomis kliūtimis (Atmerkakis, Toth, 1935, 70-1). — Galime pasiekti didelių dalykų, jeigu susikaupsime visiškai ties vienu dalyku ir eisime per visokias kliūtis į užsibrėžtą tikslą (Napoleonas).

584. Nepasisekimas nenubaidė.

Viena Vytauto Didžiojo Universiteto studentė per praktikos darbus, sprogstant lempai, buvo labai smarkiai sužeista. Paklausta, ar nemes studijavus pasirinktų dalykų, kada tokios nelaimės gresia, ji atsakė: niekada, nepasisekimas nenubaido! — Mintytojas ir rašytojas Marden sako, esą, nesiliaująs sekimasis jaunystėje yra gana pavojingas. Reikia saugotis pirmųjų dienų pasisekimu, nes jie dažnai slepia savyje puolimo branduolį.

Nuolatinis sekimasis atveria mums tik vieną pasaulio pusę; tada taip lengvai čiuožiama gyvenimu, jog antra pusė, kur kova, kur vargas, kur ydos — nepamatoma ir visai nepažįstama, nesuprantama. — Kareivis, pradžioje kareiviavimo, nepasispirdamas kilpos, kartais net ant balno neužšoka, o žiūrėk po keleto nepasisekimų jau ir stačias ant arklį skrieja ir vienon ir kiton pusėn persirita (At. Sp. 1933, 20).

585. Niekad nereikia nusiminti.

Kolumbas, Amerikos atradėjas, buvo atvežtas surakintas iš trečiosios savo kelionės iš Amerikos. Ispanijos karalienė išvadavo jį. Tačiau persekiojimai jį toliau kankino. Turėdamas septyniasdešimt metų, sugrįžo iš ketvirtos kelionės iš Amerikos į Ispaniją. Jis tikėjosi dabar ramiai baigti savo amžių. Tačiau jo prašymas buvo nepatenkintas. Liko beturtis ir sunkios ligos kankinamas. Atėmė iš jo drabužius ir pardavė, neturėjo net kur prisiglausti. Kolumbas mirdamas ištare šiuos žodžius: „Aš, gėnujietis, atradau tolimuose vakaruose tvirtą žemę ir Indijos salas“. Mirė apleistas beturtis; net jo atrastoji Amerika buvo pavadinta ne jo vardu. Bet kas gali pasakyti, kad Kolumbo gyvenimas buvo vien nepasisekimai ir pralaimėjimai? Jis šiandien yra statomas greta didžiųjų pasaulio žmonių. Kiekvienas keleivis, įvažiuodamas į Jungtines Valstybes, pamato didelį Kolumbo paminklą, to Kolumbo, kuris laimėjo per nepasisekimus pasaulinio žmogaus vardą. — H. Davy, garsus išradėjas, mėgdavo sakyti: „Didžiausius savo išradimus padariau nepasisekimų dėka“. — „Nepasisekimas“, sako Keatsas, „yra atviras kelias į pasisekimą, kaip kiekvienas melo susėkimas verčia mus ieškoti teisybės“. — „Pralaimėjimas ar nepasisekimas yra pirma proga prie ko nors geresnio. Kliūtyse yra deimantiniai milteliai, kuriais dangus šlifuoja brangiuosius akmenis“, sako Leightonas (M. L. 1936, 1).

XLII. BUDĖK!

*„Visa gi darykite be murmėjimą ir svyravimą,
kad būtumėte nepeikšmini ir tikri Dievo vaikai“.*

Pilyp. 2.19-15.

586. Pareiga pirm visko.

Linčo teismas reiškia žiaurų teisybės atiteisimą. Tas vardas yra kilęs iš Galway miesto Airijoje, kur dar ir šiandien stovi paminklas to miesto teisėjo garbei. Tas teisėjas vardu Lynch 1493 m. liepė nužudyti savo sūnų už tai, kad užmušė ispaną. Žmogžudį kaip reikiant teisė ir pasmerkė mirti. Jo motina maldavo piliečius išgelbėti jos sūnų, vedant iš kalėjimo į mirties bausmės įvykdymo vietą, bet tėvas, numatęs tai, liepė mirties bausmę įvykdyti kalėjime. Jaunąjį Lynchą pakorė kalėjimo lange. Senio Lyncho pareigos jausmas turėjo būti tikrai stiprus, kad jis galėjo užmiršti savo tėviškus jausmus ir įvykdyti savo, kaip teisėjo, pareigą. — Anglų generolas Gordonas paaukojo savo gyvybę pareigos jausmui. Apgultas Khartume, jis pats būtų galėjęs, jei būtų norėjęs, pasprukti, bet jis laikė savo pareigą pasilikti su egiptiečiais, kuriuos jis buvo ten atgabenęs, nors ypatingai jais nesižavėjo. Todėl pasiliko su jais, ir kai galų gale Khartumą priešas užėmė, generolas Gordonas buvo užmuštas (Skautybė berniukams, 1934, 227). — Kilniausias troškimas, kurį gali jausti ir pasiekti žmogus — tai atlikti visas savo pareigas (Lubbock).

587. Švyturio sargo vaikai.

Tai buvo 1911 m. balandžio mėn. Kerdonis (Belle - Isle) švyturyje. Švyturio sargas, valydamas švyturį, sunkiai susirgo ir turėjo atsigulti. Vietoje nebuvo jokio žmogaus, kuris būtų galėjęs jį pavaduoti. Prie ligonio lovos budėjo žmona ir ketvertas mažų vaikų. Pradėjo temti. Ligoniiui darės vis blogiau. Staiga vienas vaikas sušuko: „Mamyte, švyturio lempa nesisuka!“ Iš tikrųjų, švyturio sargas nebepajėgė pavaryti lempos automatinio mechanizmo. Du jo vyresnieji sūneliai, septintų ir dešimtų metų berniukai, prilipo prie lempos ir per ištisą naktį, nuo 9 val. vakaro iki 5 val. ryto, savo rankutėmis be perstojo sukė lempą. Jei jūros švyturių lempos nebežibėtų, laivai užplauktų ant pavojingų uolų (Lapot, III, 46 47). —

Negalima Dievo geriau pagarbinti, kaip gerai einant savo pareigas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 24).

588. Paminklas tarnaitėi.

Vienoje Vienos (Austrijoje) aikščių 1929 m. buvo pastatytas paminklas tarnaitėi. Ta didvyriškoji tarnaitė buvo Margarita Manhardt. 1926 m. lapkričio 4 d. ji išėjo vaikščioti su darbdavių vaikais. Priekyje stūmė vežimėlį su pusantrų metų amžiaus mergyte, o už rankos vedėsi trejų metų berniuką. Staiga skersgatvyje ant jų užlėkė vežimas. Tarnaitė vis dėlto susigriebė ir vežimėlį nustūmė į šalį, o berniuką ant šaligatvio, bet pati pateko po vežimu ir buvo taip sunkiai sužeista, kad vežama į ligoninę mirė. Pagerbti karžygiškai tarnaitėi, buvo padaryta pinigine rinkliava ir už surinktus pinigus pastatytas paminklas (Lapot, III, 206-7). — Pirmų pirmiausia žmogus privalo gerai eiti savo priedermes, o jei privalo, tai ir gali (Šatrijos Ragana, II, 1928, 40).

589. 70 dienų Alcazaro pragare.

Per žiaurųjį Ispanijos pilietinį karą 1936 m. visą pasaulį nustebino savo narsumu ir ištverme ypač apgultos Alcazaro pilies gynėjai, kurie pustrečio mėnesio atlaikė raudonųjų nežmoniską puolimą. Beveik du su puse mėn. visi gynėjai praleido požemiuose. Alcazare buvo 1100 žmonių, galinčių laikyti ginklą ir klausyti pulkininko Jose Mascardo įsakymų. Paaiškėjus, kad apgulimas greitai nesibaigs, maistas imta dailinti griežtai nustatytais kiekiais. Kiekvienam gynėjui per dieną buvo skirta apie 1/2 litro vandens. Praustis buvo griežčiausiai uždrausta. Kartą jau manė dėl stokos vandens pasiduoti. Kapitonas San de Diego įsakė du kartu per dieną prieš Švč. Panelės paveikslą kalbėti rožančių. Ir apgulumui praėjus, kapitonas įvedė nuolatinį rožančiaus kalbėjimą. Vienam laikraštininkui San de Diego pasakė: „Aš dariau pagal savo principus, kurių pradžia ir pabaiga yra Dievas. Esu katalikas ir tretininkas“ (Pr. P. 1937, 50). Svarbiausia, kas suteikė galimumo 1800 alcazariečių 10 savaitių išsilaikyti, tai buvo 250 arklių ir mulų, kuriuos apgultieji suvalgė. Iš gyvulių taukų jie gamindavo žvakes—vienintelį apšvietimą. Didelę paramą kovoje su bado mirtimi alcazariečiams teikė drąsuoliai, kurie naktimis praeidavo pro raudonųjų sargybas ir atgabendavo iš Toledo maisto. Vieną naktį alcazariečiams pavyko iš miesto atsigabenti net 200 maišų javų. Kad duona būtų „sotesnė“, ji buvo iškepta labai kieta. Prasidėjus Alcazaro bombardavimui, buvo paskirta vienas jaunesniųjų karininkų, idant sektų ir pranešėtų, kur ir kokio stiprumo sprogsta bombos, kad kiti galėtų laiku imtis atitinkamų apsaugos priemonių. Bet po

pirmų sprogimų jis negrižo ir sąrašuose buvo pažymėtas: „Dingo be žinios“, kas reiškia, kad sprogimo metu buvo su-draskytas į gabaliukus. Baisiausia buvę, kai puolėjai iš visų pusių pradėję gręžti po Alcazaru akmenis. Tas grėžimo triukšmas nuvargintiems alcazariečiams, ypač moterims ir vaikams kėlė nepaprastų kančių, nes nuolat primindavo gresiančią mirtį. Pradėta bijoti, kad moterys, kurios didvyriškai laikėsi visą apgulos laiką, išeis iš proto. Tačiau, laimei, sprog-dinimo metu nebuvo sužeista nei viena moteris, nei vaikas, nes jie buvo paslėpti požemiuose. Moterys apgulos laiku ro-dė nepaprastą didvyriškumą. Jos ne tik atsisakiusios gelbėtis ir palikti vyrus ir draugus pavojuje, bet atsisakydavo priimti net vandenį, kurį joms norėdavo atiduoti sunkesniais momen-tais vyrai. Dvi moterys apgulos metu pagimdė, ir jos buvo apsuptos ypatinga globa. Moterys savo eile rūpindavosi vy-rais, siūdamos ir lopydamos uniformas. Alcazaro gynėjams jau pačioje pradžioje prisiėjo sulįsti į požemius. Vienoje, pa-lyginti, labai ankštoje kameroje, kurios aukštis siekė 8 pėdas, buvo sutalpintos 75 moterys ir vaikai. Jie čia niekur neišei-dami praleido 4 savaites. Apgultųjų tarpe be pertraukos dir-bo 5 gailestingosios seserys ir trys gydytojai. Jie per visą laiką padarė 30 amputacijų, po kurių, nors buvo nepakenčia-mas požemių oras, nebuvo nė vieno kraujo užkrėtimo. Pilies sienos, statytos prieš 400 metų, gerai atlaikė smarkią ne tik lengvosios, bet ir sunkiosios artilerijos ugnį. Gynėjai pradžio-je turėjo apie 1 milijoną šovinių, kurių kautynių metu iššaudė apie 400.000. Raudonieji apgulimo metu į Alcazaro pilį iš 36 pabūklų paleido 11.800 sviedinių. Be to, tvirtovėn numetė per 1.500 rankinių granatų ir 2.000 dinamito bombų. Alcazaras išlaikė 8-nias pėstininkų ir 30 lėktuvinių atakų, su kuriais bu-vo numesta apie 500 oro bombų ir apie 35 bidonai benzino gaisrui sukelti. Piliai suardyti buvo išsprogdintos dvi didžiulės ir dvi mažesnės minos. Bombardavimams iš 75–155 lėk-tuvų spyrėsi gerai. Kiekvienos atakos metu leisdavosi į giles-nius požeminius urvus, į pačias gelmes buvo nuleidę moteris ir vaikus; štai kodėl nė viena jų nebuvo užmušta ar net su-žeista. Bet kokios ten buvo gyvenimo sąlygos! Kvėpavo pe-lėisiais ir dūmais persunktu oru, ir to paties trūko. Tamsai nugalėti nebuvo likę nieko daugiau, kaip keletas ryzgalių, su-vilgytų į arklinius taukus. Moterys ir vaikai šitose pragaro tamsybėse neturėjo nieko daugiau, kaip tiktai laukti. Išsisas valandas girdėjo vien patamsio vabzdžių birzgimą ir sprogs-tančio dinamito griausmus, kurie visiems sukrėsdavo smegenis. Vienas labiausiai jaudinančių momentų buvo, kai apgultųjų vadas pulk. Mascardo telefonu kalbėjosi su savo sūnumi. Rau-

donųjų vyriausybės atstovas vieną dieną paskambino Mascar-
do ir pasakė: „Tuoju su tamsta kalbės tamstos sūnus, kuris
yra mūsų nelaisvėje. Jei jūs nepasiduosite, mes jį tuoju su-
šaudysime“. Po akimirkos pulkininkas tikrai užgirdo savo 18
m. sūnaus balsą: „Tėte, tai esu aš. Pasakykite, ką aš turiu
daryti?“ Pulkininkas, kurio veidas tuo momentu buvo mirti-
nai išbalęs, atsakė: „Aš vardan Dievo tau įsakau sušukti: Te-
gyvuoja Ispanija! Tegyvuoja valdovas Kristus! Ir po to mir-
ki, kaip didvyris. Tavo tėvas niekuomet nepasiduos“. Jau-
nuolis po to pasikalbėjimo buvo tuoju nužudytas. Nesant
galimumo palaidoti žuvusius Alcazaro gynėjus, jie buvo įmū-
ryti vienas ant kito požemių plaukiojimo halės viduryje esa-
mame mūre. Gerą nuotaiką alcazariečiai stengdavosi palaikyti
su radio muzikos pagalba, nes buvo pasiėmę su savim radio
aparatus. Kai buvo duodama šokių muzika, tai jaunimas net
šokdavęs. Tai palaikydavo jėgas, nes bombardavimas buvo
be perstogės. Madridas nuolat pranešdavo apie nacionalistų
pralaimėjimus, bet tas drąsos nepakirsdavo, nes buvo visi pri-
siekę laikytis iki paskutinio vyro. Naktimis vyrai miegodavo
apsirengę, bet daugelį nakčių visai akių nesuverdavo, nes, pra-
sidėjus prieš puolimams, sargyba tuoju pažadindavo ir tek-
davo stoti prie kulkosvydžių. Iš 750 Alcazaro karininkų ir
kareivių, kuriuos nacionalistai išvadavo, pajėgūs kovai buvo
tik 200. Išvadavimo dieną alcazariečiams bebuvo likęs vienas
vienintelis arkllys, liesesnis už juos pačius, ir penki papiauti
mulai, ir prie to dar vieno rūsio užkampyje buvo radę alaūs
boselį. Iš to viso alcazariečiai didvyriai išvadavimo išvakarė-
se pasidarė tokią puotą, kokios nebuvo turėję visą apgulimo
laiką. Po didvyriško Alcazaro pilies gynimo Vokietijoje iš-
leistas įsakymas, kuriuo draudžiama Alcazaro vardu vadinti
bet kokias pasilinksminimo vietas. Alazaras – nemirtingas
didvyriškumo simbolis (XX 1936, 86, 88, 95, 116; L. A. 1936,
453, 455).

590. Karys sargyboje jūros dugne.

„Atmink karius, kurie stati, su šautuvu rankose, miega
šiuose apkasuose“. Tai Verduno paminklo užrašas. Jis pri-
mena, kad, norint laimėti, reikia visada būti pasiruošusiam,
reikia nuolat budėti. Kai buvo nuspręsta iškelti iš jūros dug-
no Arianos laivą, nugrimzdusį 1917 metais, vienas naras nusi-
leido į jūros dugną ir, vargais negalais atstūmęs laivo duris,
pamatė prieš save su šautuvu rankose bestovintį jūrininką.
Naras nualpo iš išgąščio. Tik vargais negalais jį atgaivino.
Vargšas kareivėlis budėjo, iki laivas nugrimzdo (Gyveniman
pažvelgus, 1932, 62). – Ne tas yra tikrai doras žmogus, kurs
kartais ką nors gera padaro, bet kurs nuolat nori ir trokšta

kuo geriausiai savo pareigas vykdyti, Viešpaties valią visame, kaip nori Dievas, ir dėl to, kad jis nori (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 354).

591. Tarnybos pareiga.

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Rossvelt'o žmona važiavo į Jelį, kurio universitete ji turėjo skaityti paskaitą, ir, kaip paprastai, pati valdė savo automobilį. Važiudama viena gyvesne gatve ji buvo griežtai policininko sulaikyta. Policininkas jai padarė aštrią pastabą už tai, kad ji nepastebėjo gatvių susikirtime raudonojo perspėjamojo ženklo. Rossvelt'ienė paaiškino jam, kad raudonąjį ženklą nuo jos tur būt uždengė priešais važiuavęs tramvajus. Policininkas tuo paaiškinimu nepasitenkino. „Žmonės visada ką nors sugalvoja, kad pateisintų savo neatidumą. Prašau jūsų dokumentus“. Prezidento žmona tuojau patiekė savo liudijimus. Policininkas M. Hali's, savotiškai visoje Amerikoje išgarsėjęs, pamatė, ką jis šiurkščiai išbarė. Jis, tiesa, sušvelnino toną, bet vis dėlto pridūrė: „Aš, žinoma, neturiu teisės tokiu tonu kalbėti su pirmąja respublikos dama, bet vis dėlto turiu jums patarti kitą kartą būti atsargesnei, nes tarnybos pareigos man liepia tokiais atvejais surašyti protokolą“. Policininkas pridėjęs ranką prie kepurės mostelėjo balta lazdele, pranešdamas, kad kelias laisvas (Pol. 1936, 18). — Mes esame pasaulyje ne tam, kad būtume iaimingi, bet kad pildytume savo pareigas (Kantas).

592. Gelbėdami traukinį patys žuvo.

1934. III. 22 d. keleivių traukiniui turint įvažiuoti į Berinos geležinkelio stotį, prieš pat ateinant traukiniui nuo Mont Perso kalno, kuris yra prie pat stoties, nukrito didelė sniego griūtis, kuri užgriovė geležinkelio bėgius. Bėgiai buvo užkloti 800 metrų plote, ir sniego kalnas siekė net 3–4 metrų aukštumos. Du geležinkelio tarnautojai, bijodami, kad neivyktų nelaimė, su stabdymo signalais išbėgo priešais einantį traukinį. Traukinys prie pat sniego kalno buvo sustabdytas, tačiau abu geležinkeliečiai pateko po nauja griūtimi (Rt. 1934, 69). — Užsidėti pareigą ginti ir žūti arba negabus ginti ir žūti, tai tylos, dažniausiai slaptos, darbas (Vaižgantas, III, 1922, 101).

593. Verk kaip moteris.

Prieš senovės Granados karalių Chiquito buvo padarytas sąmokslas. Sukilėliai užgrobė jo pilį ir jį patį ištrėmė už valstybės ribų. Lydimas savo ištikimųjų tarnų ir draugų, Chiquito liūdnas ėjo iš savo pamiltojo krašto. Užlipęs ant kalno, jis dar kartą pažvelgė į savo gimtinę, kad su ja galutinai atsisveikintų. Jis matė gražiąsias apylinkes, kuriose jis

praleisdavo laisvasias valandas. Jis matė savo puošniąją Granadą ir savo pilį, kurioje jis buvo gimęs ir išauklėtas. Chiquito suspaudė toks skausmas, kad jis parkrito ant žemės ir ėmė kaip kūdikis verkti. Pamačiusi tai Chiquito motina, priėjo prie sūnaus ir tarė jam: „Taip, verk dabar kaip moteris, jei nenorėjai kovoti kaip vyras!“ (Fat. I, 96). – Vokiečių kard. M. Faulhaberis, Miuncheno arkivyskupas, apie pareigą taip atsiliepia: Ištikimybė pareigai yra kariui antroji vėliava, valdovui – vainikas, darbininkui – geriausias liudijimas, šeimai – neišsamiama palaima, mirusiems – garbingas ant kapo užrašas (P. B. 1934, 25).

594. Neapsileido, kol sulaukė kryžiaus.

Napoleono kariuomenėje buvo vienas narsus jaunuolis. Kartą karalius jį pastebėjo ir uždėjęs ranką ant jo pečio tarė: „Geras vyras esi! Gausi pasižymėjimo kryžių!“ Jaunas karys neapsakomai nudžiugo. Bet žadėtojo kryžiaus ne taip greit sulaukė. Ėjo dienos, savaitės, mėnesiai, pagaliau ir metai, o kryžiaus vis nesulaukė. Peržygiavo Italiją, Vokietiją, Ispaniją, pagaliau ir Rusiją, bet kryžiaus vis niekas jam nedavė. Draugai iš jo juokėsi. Bet ištikimasis karys nė kiek neatvėso tarnyboje ir su pasitikėjimu laukė karaliaus dovanos. Vieną dieną keliaujant per Rusijos laukus, Napoleonas pastebėjo visai išvargusį jaunąjį kareivį, nusiėmė nuo krūtinės savo paties kryžių ir užkabino jį ant ištikimojo savo kario krūtinės, tardamas: „Stai, ištikimasis drauge, kryžius, kurį aš tau jau senai pažadėjau, liesa, ilgai tu laukei, bet aš manau, kad kryžius nuo to laukimo nė kiek nenustojo vertės“ (Fat. I, 438-9). – Nebūk, lyg vėliava, plazdenama vėjo, ir nepradėk darbo vis iš naujo! Ką esi pasiryžęs, ištesėk ligi galo! (Reinicke).

595. Aklas kapitonas valdė laivų.

Nesenai Anglijos prekybiniame laivyne įvyko tikrai nuostabus nuotykis. Vienam laivui vadovavo kapitonas Vudžetas. Prieš kurį laiką Vudžetui pradėjo silpnėti regėjimas, ir gydytojai patarė tuojau mesti jūrų tarnybą, kuri galinti visiškai atimti jam regėjimą. Tačiau kapitonas nepaklausė. Po to Vudžetui teko keliauti jūromis keletą dienų, ir kelyje jo regėjimas dar labiau nusilpo – jam grėsė visiškas aklumas. Todėl kapitonas labai rūpinosi, kad laimingai atvestų laivą į uostą. Kai jis įplaukė į Temzės upės žiotis, jam pranešė, kad toliau esanti didelė migla ir į uostą plaukti negalima – jam įsakė sustoti Temzės žiotyse. Tačiau, dideliame visų laivo jūrininkų nustebimui, kapitonas to įsakymo nepaklausė ir liepė plaukti toliau. Jis visą laiką stovėjo ant komandos tiltelio ir davinėjo vairininkui nurodymus, kur pasukti, kaip prasiskverbti pro

tirščiausią rūką. Kai laivas įplaukė į uostą, jūrininkai ir kran-te buvę žmonės labai nustebė, nes Vudžeto laivas buvo vienintelis, kuris nugalejo miglą ir pasiekė uostą. Kapitonui li-pant nuo laivo denio, jo pažįstami ir uosto valdininkai tiesė rankas, norėdami pasveikinti drąsų jūrininką. Bet visi dar labiau nustebė, kad kapitonas visai nesirengė ištiesti jiems rankos. Čia ir paaiškėjo seno kapitono nelaimė: jis jau buvo apakęs. Regėjimo jis buvo nustojęs jau prieš dvi dienas, bet sumaniai slėpėsi nuo laivo tarnautojų, kol atvedė laivą į uostą (M. L. 1936, 44). -- Žmogaus prigimtis – būti silpnam, o jo pa-reiga – nebūti tokiam (Seneka).

596. Premija nesamam žmogui.

Jungt. Amerikos Valstybių Rhode Island štato (valstybės) senatui vienas jo narys Broombeadas pasiūlė mokėti 100 do-lerių per mėnesį piliečiui O. M. Tnesbai už nuopelnus per D. karą. Senatas šitą pasiūlymą priėmė be debatų (ginčų). Ta-čiau kai štato išdai prisiėjo tą sumą išmokėti, niekaip jo nega-lėjo surasti. Senatas savo ankstybesnįjį nutarimą panaikino, o senatorių Broombeadą pareikalavo pasiaiškinti. Tasai senato-rius savo kolegoms (draugams) linksmai paaiškino, kad skai-tant tariamojo pensininko pavardę „Tnesba“ iš antro galo gau-namas žodis „absent“, kuris angliškai reiškia nesamą žmogų. Jis prisipažino senatą sąmoningai suklaidinęs, norėdamas at-kreipti kitų senatorių dėmesį į tai, jog prieš skiriant rentą rei-kia pirma gerai ištirti patį reikalą, kad nebūtų be reikalo mė-tomi pinigai (Rt. 1936, 84). — Klaipėdos krašte yra paprotis teikti pažymėjimus už ilgametę ir sąžiningą tarnybą žemės ūkyje. 1936 m. Klaipėdos žemės ūkio rūmai apdovanojo si-dabrinio medaliu ir diplomu berną Joną Bonsomirą, kuris 30 metų ištarnavo pas vieną ir tą patį ūkininką (Šlt. 1936, 46).

597. Gydė, kol apalpo.

Dr. Gibsonas visą dieną su savo automobiliu važinėjo pas ligonis; kai grįžo į namus, išlipant iš automobilio, atšoko vadinamoji mirties gyvatė, nuodingiausia visoj Australijoje, ir įkando. Gyvatė įkando į koją žemiau kelio, o gydytojas, ži-nodamas, kad ne daugiau kaip per 30 minučių turės mirti, jei-gu nepasidarys pats sau operacijos, greitai nusiskubino į ope-racijos kabinetą ir išsišvirkštė, paskum atpiovė žaizdą, suveržė koją virš įkandimo vietos ir išspaudė visą iš kojos kraują. Bet visgi nuodai per keletą minučių taip paveikė, kad gydytojas apalpo ką tik operaciją atlikęs. Jis pabudo tik tada, kai kaž-kas atėjo prie jo lovos ir pranešė, kad yra atgabentas žmogus, kuriam tuojau reikia padaryti operaciją. Nors gydytojas dar labai silpnai jautėsi, bet atsikėlė iš lovos, padarė tam žmogui

operaciją ir taip išgelbėjo jį nuo mirties. Bet patsai, padaręs operaciją, vėl apalpo (Rt. 1936, 80). — Mūsų kasdieninės pareigos, kaip ir maldos, yra religinio gyvenimo dalimi (Bacher).

598. Kitus išgelbėjusi, pati žuvo.

Amerikoje Theodore N. Vailio atminimo įstaiga kasmet skiria garbės premijas (dovanas) toms amerikietėms telefonistėms, kurios yra parodžiusios didžiausią pareigingumą įvairių nelaimių atvejais. 1936 m. pirmąją premiją gavo Saros Rooke giminės. S. Rooke dirbo Naujosios Meksikos miestelio Folso mo telefono įstaigoje. Lytingą vėlų vakarą jai paskambino iš per 10 mylių esancio nuo miestelio ūkio, kad ten prasidėjusi baidi liūtis ir kad į Cimarono slėnį plūsta daugybė vandens.

S. Rooke tuoj susiorientavo (susivokė) ir paskambino iš eilės visiems apylinkės ūkininkams, perspėdama nuo nelaimės. Pagaliau sukėlė ant kojų visus miestelio gyventojus. Po 20 min. jau visas miestelis skendėjo vandenyje, namai ėmė griūti, tačiau didesnioji gyventojų dalis išsigelbėjo tos drąsiosios telefonistės dėka. Bet ji pati vargšė žuvo, nes iki paskutinio momento (akimirksnio) sėdėjo telefono stotyje, ir vandens banga, įsiveržusi į paštą, ją nuplovė. S. Rooke palaidota po gražia atminimo lenta (L. A. 1936, 150). — Ne grynas žodis, bet įkūnytas žodis yra tikrai galingas (Fr. W. Foersteris).

599. Stebėtinas telefono numerio prisiminimas.

Į New Jersey miestelio Holmdel telefono centrinę, kur tuo metu dežuravo Mary Algor, kartą paskambino susijaudinęs vienas New Yorko vaistininkas ir pranešė, kad kaž kokiai panelei Smiht per nesuprantamą neapsižiūrėjimą pardavęs vietoje vaistų akims nuodingą skystimą, kurs, įlašintas į akis, beregint jas apakins. Mary Algor tuoj paskambino tos panelės Smith broliui (jo telefono numerį atsitiktinai žinojo). Deja, niekas neatsiliepė. Paskambino Smithų kaimynams, bet šie tik tiek težinojo, kad Smithas su seserim išvažiavę į New Yorką ir grįšią tik kitą vakarą. Kas daryti? Mary Algor galvoje nenoromis stojosi nelaimės vaizdas ir taip ją ėmė kankinti, jog net darbo negalėjo dirbti. Ir čia įvyko tiesiog stebuklas: ji atsiminė tarp tūkstanties kasdieninių skambinimų vieną numerį New Yorke, kuriuo panelės Smiht brolis vos kelis kartus buvo skambinęs! Ji tučtuojau paskambino į New Yorką, ir tikrai atsiliepė Smithas! „Tamstos sesuo neturi vartoti tų akių vaistų, kuriuos ką tik pirko!“ suriko į telefoną. „Prašau lukterti!“ atsakė Smithas, o po minutės grįžo prie telefono ir pranešė, kad ištraukęs seseriai buteliuką iš rankų tą pat momentą, kai ši jau norėjo lašinti į akis. „O dabar prašau paaiškinti, kodėl tai buvo reikalinga?“ paprašė Smithas (L. A. 1936, 150).

XLIIL TIESIUOJU KELIU

*„Taigi, dabar nebėra jokio pasmerkimo tiems,
kurie yra Jėzuje Kristuje, kurie nesielgia kūniškai“.*

Rom. 8, 1.

600. Naudingiausias amatas.

Vienas Romos advokatas nuėjo kartą pas šv. Pilypą Nerietį ir sako jam: „Tėve, žinai, kad turiu gausingą šeimą. Jau dabar turiu rūpintis jos ateitimi. Nurodyk man naudingiausi amatą mano jauniausiajam sūnui, ir aš jį iš anksto tam paruošiu“. — „Ką tamsta supranti naudingiausiu amatu?“ — „Aišku, tokį, kurs duoda daugiausia naudos, pelno ir geriausiai apsaugo nuo skurdo“. — „Jei taip, tai nėra ko daug galvoti; tebūnie šventuoju. Tai naudingiausias amatas. Čia nėra jokių nuostolių, nes pats Dievas už viską atlygina. Čia didžiausias pelnas, nes dangus užsitarnaujamas“ (Lapot, I, 46). — Meilės daugėjimas yra geidulių mažėjimas; nes tobulumas remiasi visokio geidulingumo panaikinimu (Šv. Augustinas).

601. 15000 kilometrų į „Šventuosius Metus“.

Jaunas kinietis Juozas Wei 1933 metais, norėdamas patekti į „Šventųjų Metų“ pradžios iškilmės Romoje ir pelnyti visuotinius atlaides, beveik visą 15000 kilometrų kelionę iš Singapūro, Malajų pusiasalį, atliko pėsčias. Iš Singapūro jis iškeliavo 1930 metais ir ėjo per Siamą, Indiją, Afganistaną, Persiją. Vėliau pasiekė Siriją ir Egiptą, o iš ten laivu atplaukė iki Marselio. Iš Marselio kilnis jaunikaitis atėjo į Romą (M. R. 1933, 40). — „Jūs prisiartinote prie Siono kalno ir gyvojo Dievo miesto, prie dangiškosios Jeruzalės“ (Žyd. 12,22).

602. Keturi tikrosios dorybės dėsniai.

Rimtai susirūpinęs savo sielos išganymu, vienas aukštos kilmės jaunikaitis paklausė kartą šv. Pilypą Neri: „Pasakyk man, garbingasis pone, keliais žodžiais, kas iš tikrųjų sudaro krikščionišką dorybę?“ Pažvelgęs į Prikryžiuotąjį, šventasis atsakė: „Tikrąją krikščionišką dorybę sudaro: 1) Pasaulio paniekinimas, 2) jokio žmogaus nepaniekinimas, 3) savęs paniekinimas, 4) paniekinimo paniekinimas (Fat. II, 532). — Žalinga klaida yra stabdyti tobulėjimo pastangas dėl to, kad tobulybė

ir idealas tebelieka nepasiekti po daugelio ir gerų bei ilgų pastangų. Tas stabdymas yra pirmynėigos atsižadėjimas, o jis yra priešingas lygiai gamtos dėsniams ir antgamtiniam V. Jėzaus paskelbtajam tobulėjimo įsakymui (Vysk. P. Būčys, M. L. 1935, 30).

603. Ydų ir nuopelnų knyga.

L. Tolstojus, garsus rusų rašytojas, savo jaunystėje, kaip ir daugelis kitų jaunikaičių, buvo nuklydęs ir atsipeikėjęs ieškojo priemonių savo valiai sustiprinti. Po 1848-9 metų, praleistų tarp čigonų, medžioklėje, prie alkoholio, kortų, jis išitaiso savotišką knygą, kurioje kasdieną surašo viename puslapyje ydas, kitame – nuopelnus, ir stengiasi taip gyventi, kad ydos mažėtų, o nuopelnai didėtų, ir taip pasiektų teigiamo savo gyvenimo balanso (L. Ž. 1935, 278). – Jau stabmeldys Pitagoras prisispirdamas savo mokiniams įkalbinėjo, kad jie kasdien po du kartu – priešpiet ir pavakariu – apsvarstyti šiuos tris dalykus: 1) ką aš šiandien nuveikiau? 2) kaip aš nuveikiau? 3) ar visa aš nuveikiau, ką turėjau nuveikti?

604. Po šešių.

Bavarijos kunigaikštis Henrikas klūpėjo Šv. Emmeramo bažnyčioje Regensburge prie savo tėvo draugo ir mokytojo šv. Wolfgango karsto ir karštai meldėsi. Umai jam pasirodė, būk šventasis vyskupas stovi prieš jį ir rodo ant sienos parašytus žodžius: „Post sex“, t. y. po šešių. Ką gi tie žodžiai galėtų reikšti? Gal po šešių valandų jis turi mirti? Praeina šešios valandos, ir kunigaikštis nemiršta. Gal po šešių dienų? Ir po šešių dienų Henrikas gyvena. Gal po šešių savaitių... mėnesių... metų? Praėjo šešeri metai. Miršta karalius Otto III, ir Henrikas išrenkamas karaliumi. Tai buvo Dievo duotas valdovas. Šešerius metus ruošdamasis mirti, jis pasiekė didelį tobulumo laipsnį (Fat. I, 168). – Mintys – galvai gimnastika, jausmai – širdžiai gimnastika: jas lavina ir keičia, idant, pagaliau, galva apimtų visą kosmosą, o į širdį sutilptų – visa žmonija (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1925, 18).

605. Didysis gyvenimo tvarkos žiūrėtojas.

Šv. Fisher'is 1535. VI. 22 d. buvo nukankintas dėl to, kad nepripažino Anglijos karaliaus Henriko VIII aukščiausią Bažnyčios galvą. 1935 m. jis paskelbtas šventuoju. Gyvenime šv. Fisher'is laikėsi griežčiausios tvarkos. Tiksliai jis vesdavo ir savo pinigines įeigas, kurių trečdalį skirdavo Bažnyčiai, trečdalį vargšams ir trečdalį savo namų apyvokai ir bibliotekai. Būdamas vyskupu, mėgo ramybę ir paprastumą. Dienotvarkę vykdavo tiesiog smulkmeniškai. Savo paskutinėje

kelionėje iš teismo į kalėjimą, atėjus pietų valandai, liepė sustabdyti arklius ir, išlipęs iš vežimo, suvalgė iš anksto pasirengtus pietus tą pačią valandą, kurią visada pietaudavo (Stimmen der Zeit, 1935, 222). – Tvarka veda į Dievą (Šv. Augustinas).

606. Generolo tvirtas tikėjimas.

Prūsų karaliaus Fridricho II garsieji generolai Zieten, Schwerin, Schmettau buvo uolūs ir drąsūs katalikai. Kartą Fridrichas pakvietė gen. Zieteną prie karališko stalo, bet Zieten atsisakė, nes jis tą dieną turėjo eiti prie Dievo Stalo. Po kelių savaikių Fridrichas prie daugelio didžiūnų tarė pajuokiančiai Zietenui: „Zieten papasakos mums, kaip jam sekėsi prie Dievo Stalo. Ar jis gerai suvirškino savo Dievą?“ Visi pradėjo juoktis. Zieten atsikėlė ir tarė: „Didenybe! Ištikimai tarnavau tamstai sunkiausiose valandose, ir tą energiją ir kantrybę davė man tikėjimas. Kokia teise tamsta gali tyčiotis iš mano tikėjimo? Pasaulio išminčius moko, kad kiekvienas privalo pagal savo tikėjimą ieškoti ramybės ir šventumo...“ Fridrichas, prisiminęs nepaprastą savo ištikimojo generolo narsumą, susigėdo ir niekad nebesityčiodavo iš jo tvirto įsitikinimo (Schönere Zukunft, 1936, 45). – Žmogus tik tiek žmogus, kiek jis turi valios gera daryti (Šv. Augustinas).

607. Tvirtas žodis – laimėjimas.

Arkivyskupui Pr. Karevičiui dar tebesant kunigu ir Samaroje klebonaujant, mirė be sakramentų geležinkelio depo viršininkas Paplauskis, tikybos bei dorovės dalykuose buvęs laisvamanis. Samaros–Orenburgo geležinkelio linijos viršininkas rusas liberalas Aleksiejus Michailovičas Povališinas, atvykęs pas kun. Pr. Karevičių, pareikalavo: „Tamsta, klebone, mirusiojo namuose atlaikyk „panichidą“ (gedulingas pamaldas), nabašninką palydėk iki pravoslavų vienuolyno, o tenai popai tamstą pavadauos ir pravoslavų kapuose numirėlį palaidos“. – „Nors ponas Paplauskis ir silpnas buvo katalikas“, atsakė kun. Pr. Karevičius, „tačiau jis gyvas būdamas į pravoslaviją neperejo. Tai kaipgi aš, katalikų kunigas, galiu jį mirusį šiandien į pravoslavų tikybos dvasiškių rankas atiduoti? Gavęs iš arkivyskupijos valdybos leidimą jį katalikiškomis apeigomis laidoti, aš atlaikysiu jo namuose pamaldas, bet į rusų kapines nelydėsiu“. Viršininkas, užgirdęs tokį griežtą atsakymą, nieko nelaimėjęs namo išdūlino, o kun. Pr. Karevičius tuojau parašė arkivyskupui tam tikrą raštą. Sulaukęs iš arkivyskupo palankaus atsakymo, jis su vargonininku nuėjo pasimelsti už nabašninką. Jam atvykus, Povališinas viešai prie susirinkusių inžinierių, griežtai rusų kalba prabilo: „Kunige, aš viršininkas,

visų inžinierių vardu reikalauju palydėti nabašninką į kapines. Jūs esat parapijos tarnas ir turite vykdyti tai, ko iš jūsų parapijonys reikalauja“. Kun. Pr. Karevičių tą akimirksnį pagavęs samsoniškas išiutimas, ir jis, tvirtai koja į žemę trenkdamas, surikęs: „Aleksėj Mtchailovič, jūs neužmirškite, kad čia, katalikiškoj parapijoj, aš viršininkas, aš viršininkas!“ Povališinas, tai užgirdęs, paraudonavęs, kaip išvirtas vėžys, o žandarų papulkininkas, bijodamas dar didesnio skandalo, paėmęs jį už parankės ir išvedęs į kitą kambarį nusiraminti. Kun. Pr. Karevičius, pasimeldęs prie nabašninko, maždaug šiaip prabilęs lenkiškai į ponus inžinierius: „Mirusis, matyt, buvo geras tarnautojas, nes nusipelnė iš savo viršininko ir draugų didžios užuojautos. Bet atsidėjęs vien savo žemiškai tarnybai, rodos, buvo pamiršęs savo krikščionies kataliko dvasines pareigas. Jis dabar jau Dievo teisme, mums telieka tik melstis už jį. Tačiau ta proga tarsiu žodį į jus, mieli parapijiečiai. Būna taip, kad pakrikštytas ir užaugęs kataliku, paskum nuo šv. tikėjimo atsitolina, o vienok jam mirus, neša jį netolerantingai į bažnyčią, kurion jis gyvas nevaikščiojo; prašo, kad kunigas už jį laikytų Mišias, kurių jis gyvas nelankė; reikalauja, kad kunigas jį smilkytų smilkalu, šlakstyty švęstu vandeniu... Visa tai turi prasmės tikinčiam krikščioniui, bet netikėli, nors ir pilnu kibiru šv. vandens apipilk – nieko jam nepadės“. Tai užgirdę keli lenkai inžinieriai išėję į kitą kambarį ir pradėję aimanuoti bei skūstis, kad kun. Pr. Karevičius iškoneveikęs numirusį. „Ponai, paklauskite“, įniršusius ramindamas atsiliepęs baronas iš Estijos Ekespeare, „aš lenkiškai supratau, ką kunigas kalbėjo: jis numirėlio neiškoneveikė, o pasakė, kad numirėlis Dievo teisme ir mums belieka tik už jį melstis. Toliau, kunigas kalbėdamas, kreipėsi tiesiog į jus, „mieli parapijonys...“ Ši barono pastaba kiek atšaldė ir nuramino užpykusius ir įniršusius inžinierius. Pamaldoms pasibaigus, inžinieriai karstą išnešė į kapines. Po laidotuvių jos dalyvius Povališinas pasikvietė pietauti. Pats šeimininkas per pietus buvo susijaudinęs ir tylėjo, lyg žemę pardavęs. Iš visų pietaujančių kun. Pr. Karevičiaus elgesį geriausia bus supratus Povališino duktė ir, kunigą užstodama, ji garsiai tėvui pastebėjo: „Vis dėlto, tėveli, lenkų (suprask katalikų) kunigas už auksinį nebūtų tau Kristaus prikėlęs!“ Mat, Povališinas, duodamas popui 10 rub., sugundė jį Kristaus prisikėlimo pamaldas cerkvėj greta geležinkelio stoties atlaikyti prieš pusiaunaktį, o tai prieštarauja stačiatikių liturgijai. Už tai archiriejus godųjį popą išbarė ir iškėlė iš Samaros į kaimą. Dukters šio įvykio priminimas gerai nuteikė Povališiną, jam pyktis atslūgo, jis vėl šyptelėjo, lyg saulutė pro debesis, ir pradėjo kun. Pr. Karevičių girti:

„Ką mes apie kunigą bekalbėtume, bet jis teisus: jis pasielgė taip, kaip dera“. Rytojaus dieną Povališinas atsiuntė kun. Pr. Karevičiui už atlaikytas prie nabašninko pamaldas 25 rub., o katalikų kapinėms palaikyti net 50 rub. Per Velykas, patikęs kun. Pranciškų išeinantį iš vicegubernatoriaus, sustabdęs jį, rankas išskėsdamas: „Kunige, mes dar Velykų nesisveikiname“. Tad rusiškai tris kart, kaip geri bičiuliai, pasibučiavo ir išsiskyrė. Povališinas kun. Pranciškaus neužmiršdavo ir, kiek galėdamas, jam gera darydavo. Neprašomas atsiųsdavo metinius I klasės bilietus važinėti Samaros—Orenburgo geležinkelio (L. A. 1936, 227). — Katalikai pačios išpažįstamos tikybos yra raginami atlikti savo pareigas pilnumoje ir tikybos dvasioje. Priešingai, jei jie nieko neveiks, tai valdymą paims tie, kurių nuomonės visai maža teduoda išganymo vilties (Leonas XIII).

608. Visų naktį rašė laiškų Šv. Tėvui.

Pilypas II, žymus Ispanijos karalius, iki vėlybos nakties dirbo, kol parašė popiežiui ilgą laišką. Baigęs jį paduoda sekretoriui, kad jį sulankstyti ir užantspauduoti. Šis mieguistas vietoje klijų paima rašalą ir aplieja visą laišką. Pusės nakties darbas nuėjo niekais. Sekretorius iš baimės net pastiro. Karalius, neparodęs nė mažiausio supykimo, tarė: „Nelaimė ne tokia jau baisi: yra antras ritinys popierio“. Tai pasakęs, sėdosi ir likusią nakties dalį praleido, berašydamas antrą popiežiui laišką (At. Sp. 1935, 7-8). — Išmokti valdytis—tai turėtų būti pirmutinis kiekvieno žmogaus rūpestis, pirmutinis darbas, pirmutinė pareiga, pirmutinis mokslas, svarbesnis už visus kitus mokslus (M. Pečkauskaitė).

609. Vyskupas—račiaus sūnus.

Tūkstantaisiais metais Mainco mieste gyveno dievotas Bažnyčios kunigaikštis, vyskupas Willigis. Jis buvo račiaus sūnus. Bet nenuilstamu darbu ir stipria valia sugebėjo taip aukštai iškilti. Už jo teisingumą gerieji miesto gyventojai jį gerbė ir mylėjo. Tačiau pasipūtusiems įstaigų tarnautojams, išdidiems patricijams, nepatiko, kadangi jis buvo kilęs iš račiaus lūšnelės, o jiems vistiek reikėjo prieš jį nusilenkti. Be to, dar jis nepatiko ir kitiems, kuriuos vieną dieną maloniai perspėjo, kad nesirūpina savo tėveliais. Už tai vieną naktį jie su kreida ant visų Bažnyčios tarno durų nutepliojo didelius apskritimus (ratus). Kai vyskupas anksti rytą ėjo į katedrą šv. Mišių laikyti, pamatė tą negarbingą juokdarių darbą. Nustebęs žiūrėjo į ratus; tačiau veltui baukščiai laukė jo kapelionas, kuris šalia stovėjo, kada išniekintasis vyskupas pradės pykti ir bartis. Vyskupas, linksmai nusijuokęs, nuėjo. Po to

jis liepė pašaukti dażytoją. Kai jis atėjo, liepė jam visur, kur juokdariai buvo kreida nupiešę apskritimus, raudonam fone nupiešti baltus apskritimus, kad kiekvienas galėtų tai pamatyti ir po apačios dar parašyti: „Willigi, Willigi, pagalvok, iš kur tu atėjai!“ Jis dar daugiau nusižemino; račius turėjo padaryti tekinį (vežimo ratą) ir šitą liepė pakabinti prie savo namų, kad jis visuomet liudytų apie jo žemą kilmę. Dėl to nutilo visi niekintojai. O miesto gyventojai savo vyskupą pamilo dar labiau, nes jis apsaugojo savo garbę nuo blogų įtarimų. Todėl ir dabar Mainco vyskupų herbe yra balti apskritimai raudoname fone (Pr. P. 1936, 5). — Kuo žmogus yra naudingas, tuo mažiau jis linkęs pasirodyti šventu (Lavoter).

610. „Dangus ir žemė skelbia Dievo garbę“.

Garsus astronomas (žvaigždžių ir kitų dangaus kūnų tyrinėtojas) H. Deslandres, Meudon'o observatorijos (įstaiga, astronominiams reiškiniams stebėti) direktorius, padaręs žymių tyrinėjimų žvaigždžių pasaulyje ir apie savo pasiektus vaisius pranešęs Paryžiaus Mokslo Akademijai, grįžo į savo parapiją. Vietos klebonas, kartą susitikęs didįjį mokslininką, sveikino pasiekusį tokios garbės, nes visi laikraščiai buvo prirašyti apie Meudono pasisėkimus. Mokytojas astronomas tik nusišypsojo ir tarė: „Gerbiamasis klebone, dangus ir žemė skelbia garbę, bet ne mano, o Dievo—savo Sutvėrėjo“ (Lapot, II, 15-16). — Šv. Jonas Auksaburnis rašo: „Žiūrėdamas į parisiejų gali matyti, kad jis buvo įlipęs į dorybės viršūnę, bet iš ten jis nukrito žemyn ir visko neteko, nes jis neturėjo nusižeminimo, dorybių motinos. Kaip išdidumas yra nuodėmių versmė, taip nuolankumas yra visų dorybių motina“.

611. „Tai buvo jam didelė naujiena“.

Vysk. Reinys paduoda šitokią atsitikimą iš ateitininkų ekskursijų. 1935 m. „Gamtos Draugo“ 230 žmonių ekskursija, sudaryta iš moksleivių, studentų, vyresniųjų, važiuoja Nemunu, Kuršių marėmis, lanko Nidą, Klaipėdą. Vieną vakarą Smiltynės salėje, prie kurios yra ir bufetas su svaigalais, skirta vakarienė, ekskursijos laikraščio skaitymas, pasilinksminimas iki kokios 10 val. Kitų svečių iš Klaipėdos tarpe buvo ir vienas žymus iš senų laikų klaipėdietis, gerai pažįstas vokiečių moksleivių, studentų tradicijas. Bebaigiant vakarą tasai klaipėdietis, nustebęs, man sako: „Žiūrėkite, iš to čia jaunimo niekas nei geria svaigalų, nei rūko“. Tai buvo jam didelė naujiena (XX, 1937, 24). — Idealas, kurį žmogus nešiojasi savo širdyje, duoda jo gyvenimui kryptį. O koks pasekamas yra tokių žmonių pavyzdys, kurie savo idealo nemaino į pinigų! (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 26).

612. Du šimtai svarų sterlingų už vandens lašą.

Kare su būrais 1907 m. Pietų Afrikoje buvo sunkiai sužeistas vienas anglų majoras. Beveik be sąmonės gulėdamas ir labai ištroškęs šaukė: „Šimtas svarų sterlingų už vieną vandens gurkšnį!“ Po valandėlės vėl šaukė: „Du šimtai svarų sterlingų už vieną vandens lašą!“ Tačiau aplinkui nebuvo nieko, kas būtų galėjęs pagirdyti trokštantį sužeistąjį majorą. Netrukus pasirodė sužeistas raitininkas ir iš savo baklagės pasiūlė sužeistajam atsigerti. Majoras dėkingai pažvelgė į karį, atstūmė ranka gėralą ir tarė: „Gerk tamsta patsai, aš jau vis tiek mirštu, o tamstai dar reikės eiti į kautynes“. Saulei leidžiantis majoras mirė (Karys, 1935, 37). – Ne tie garbintini, kurių raumenys stipresni, tik tie, kurie stipresnius turi smegetis, ir tie dvasios galiūnai, kurie savyje ir kituose nugali žmogų – gyvulį (Vysk. Staugaitis, Žid., 1934, XX, 459).

613. Vyskupas kelia vežimą iš purvo.

Po prancūzų kardinolo Maurin mirties prancūzų spauda pradėjo rašyti įdomių smulkmenų iš jo gyvenimo, iškeldama jo paprastumą ir kaimo žmonių meilę. Būdamas Grėnoblės diecezijos vyskupu jis dažnai pėsčias aplankydavo savo kaimelių parapijas. Kartą taip bekeliaudamas į vieną bažnytkaimį teikti sutvirtinimą, užtiko purve paskendusį vežimą ir pasiskubino į pagalbą. Pasirodo, važiavo kaimietis su dukrele, norinčia gauti sutvirtinimo sakramentą. Vyskupas, jų nepažintas, įrėmė pečiais vežimą ir padėjo iškelti. „Kaip, kunigėli, gaila“, dejavo kaimietis, „kad mes pavėluosime ir rasime visas apeigas pasibaigusias“. – „Nebijokite, jūs keliaujate su vyskupu“, atsakė Maurin (XX, 1936, 142). – Jei meilė pasilieka tik jausmu, tai tuo atveju nėra jokia meilė. Meilė yra veikimas (Fr. Herwig).

614. Sugėdintas pataikūnas.

Galingasai Danų karalius Kanutas kartą vaikščiojo su palydovais pajūriu. Vienas pataikūnas tarė draugui, bet taip, kad Kanutas girdėtų: „Karalius ne žmogus, bet Dievas“. Kanutas nieko nesakęs ėmė artintis prie milžiniškų bangų. Audrai vis didėjant, jis atsisėdo visai prie išsiliejančio vandens ir neatsitraukdamas žiūrėjo į siaučiančią jūrą. Kada didėjančios bangos pradėjo siekti Kanutą, vienas palydovas pribėgo prie karaliaus ir paprašė jį atsitraukti nuo neramiosios jūros. Kanutas juokdamasis atsiliepė: „Ko tu bijai? Argi tu tik ką nesakei, kad aš esu Dievas, o ne žmogus“. Pliūptėrėjus galingai bangai ant Kanuto, jis pakilo ir galingu balsu sušuko: „Atgal, bangos, aš įsakau jums nuo čia pasitraukti!“ Tai buvo išminingas atsakymas pataikūnui. Kanutas dar pridėjo: „Žiūrėkite,

kad manęs, paprasto mirtingojo, niekad su didžiuoju Dievu nelygintumėte. Tik jis, dangaus ir žemės Sutvėrėjas, gali išaktyti jūroms nutilti. Kanutas yra silpnas, vargingas žmogaus sūnus“ (Fat. I, 208-9). — Nusižeminimas daugiau šviesos teikia žmogaus protui, nekaip tuščias ir paikas gudravimas (Palau).

615. Nekalbėjo 20 metų.

Vienas Michalowitzu apylinkės gyventojas, Aspadas Palasthy, 20 metų nepratarė nė vieno žodžio. Visi jį laikė nebyliu. Sūnus jį vežiojo pas įvairiausius gydytojus, bet visos jų pastangos nueidavo niekais: Palasthy nepratarė nė žodžio. Bet štai Palasthy staiga, be jokių vaistų, be gydymo ėmė kalbėti. Visų nustebimas buvo kuo didžiausias. Bet greitai viskas išsiaiškino. Didžiojo karo metu Palasthy sūnus išėjo karan. Tėvas labai krintosi, kad jo sūnus nežūtų. Ir štai kartą jis pasižadėjęs 20 metų nekalbėti, kad tik jo sūnus iš karo grįžtų sveiki. Taip Palasthy pats savo noru pasidaręs nebyliu. Jis buvo labai tvirtos valios žmogus ir ištisus 20 metų tikrai nekalbėjęs (L. Ž. 1937, 103). — Noras ir valia — tai didžiausias veiksnys gyvenime (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 383).

616. Už bloga geru atsilygino.

Šv. Petras Alkantarielis, keliaudamas su draugu vienuoliu, apsinakvojo vienuose namuose ir tuoju atsigulė ant grindų, nes buvo nuvargęs ir jautėsi esąs nesveikas. Tuo tarpu jo mulas, kurio užmiršęs nepririšo prie lovio, įpuolė daržan ir ėdė mindžiojo daržoves. Pamačiusi tai, namų šeimininkė taip supyko, jog paskutiniaisiais žodžiais pradėjo plūsti šventąjį ir net išplėšė jam iš po galvos apsiaustą. Šventasis dėl to susižeidė, suduodamas galvą į kietas grindis. Tačiau jis ne tik nesupyko, bet netgi puolė ant kelių ir prašė šeimininkę, kad dovanotų, bet nieko tai nepadėjo; o kai atvažiavo vienas bajoras, Pranciškus Guzmanas, ir pagrūmojo jai mirtimi, jos pasiutimas staiga dingo. Tada šventasis stoji jo ginti; be to, prižadėjo dar atlyginti jai skriaudas. Tuo sujaudinta, šeimininkė puoė jam į kojas ir meldė dovanoti (Vysk. Pelčaras, Kantrybė, 1936, 73-4). — Anglų dėmesį atkreipė į save kaž koks Persan Mohadi Gurban Ali. šiam kaimiečiui nesenai suėjo 126 metai, o jo vyriausiam sūnui lygiai 100 m., dukteriai 95 m. Jis turi 300 vaikų ir anūkų ir yra vedęs tris kartus. Tuo tarpu jaučiasi labai gerai ir nėra niekad sirgęs. Kada laikraštininkai užpuolė jį teirautis ilgo gyvenimo paslapties, atsakė: saikiai valgyti, būti linksmam, geraširdžiui kitų atžvilgiu ir daug vaikščioti (Šlt. 1935, 32). — Neapykanta nieko nesukuria — ji naikina save ir kitus (Z. Krasinskis).

XLIV. IŠGANINGASIS PRAŠYMAS

„Manyje yra malda mano gyvybės Dievai“.

Ps. 41,9-

617. Malda be širdies nereikšminga.

Vienas Aleksandro Didžiojo favoritų (mylimųjų), vardu Lincestas, užsitraukė savo valdovo nemalonę ir buvo įmestas į kalėjimą. Praėjo treji metai, kol jis sulaukė, malonės, kad būtų jam leista karaliaus akivaizdoje pasiaiškinti. Per tuos trejus kalėjimo metus Lincestas atmintinai išmoko kalbą, kuria jis manė išsiteisinsias Aleksandro Didžiojo akivaizdoje. Deja, kada Lincestas stojo prieš karalių, visai sumišo ir tik keletą žodžių begalėjo ištarti. Jį išmušė šaltas prakaitas. Atmintis visai neveikė. Taip jis ir nebepasinaudojo proga išsilaisvinti iš kalėjimo. O tai buvo dėl to, kad Lincestas visą laiką tik lūpomis mokėsi išsiteisinimo kalbą, visai neįdėdamas jon širdies (Fat. I, 201). – Tai pavyzdys krikščionies, kuris dažnai ir daug meldžiasi, bet be širdies, be dėmesio. – „Kas blogai meldžiasi ir vis dėlto tikisi išklausymo, tas panašus į tą žmogų, kurs į giras pila blogus grūdus ir laukia gerų milčių (Šv. Bernardas).

618. Koplyčia – poilsio vieta.

Viename žymių muzikų susirinkime ilgai svarstyta, kaip ir kur geriausia pailsėti po didelių nuovargių. Vieni siūlė viena, kiti kita. Garsusis kompozitorius Juozapas Haydn'as visą laiką tylėjo. Pagaliau buvo kreiptasi į jį ir paprašyta šiuo klausimu pareikšti savo nuomonę. Haydnas trumpai atsakė: „Savo bute aš turiu mažą koplytėlę. Kai aš labai nuvargstu, aš einu į koplyčią ir meldžiuos. Ligšiol ši priemonė geriausiai man tarnaudavo atgauti išsekusias jėgas“ (Fat. I, 212-13). – Maldingumas yra saldybių saldybė ir dorybių karalienė, nes yra tobula ištikimybė Dievui. Jeigu ištikimybę pavadinsime medžiu, tai maldingumas yra jo žydėjimas, jei ištikimybė yra deimantas – tai maldingumas jo spindėjimas, jeigu balsamas – tai maldingumas jo kvapas, saldybės kvapas, kurs gailina žmones ir linksmina angelus (Šv. Pranciškus Salezietis, Filiofėja, 1,2).

619. Jis buvo pavyzdys.

1936. X. 26 d. mirė savo bute Marijampolėje beskaitydamas knygą Lietuvos kariuomenės 9 pėst. pulko vadas pulk. leit. Aleksandras Svylas, gimęs 1893. XII. 1 d. Drageliškės km. Dusetų valsč. Velionies laidotuvės X. 29 d. buvo labai iškilmingos ir nepaprastai jautrios. Iškilmingas šv. Mišias ir Libera celebravo (atliko) ark. Pr. Karevičius. Kapinėse be jokio skirtumo verkė generolai, pulkininkai, karininkai, kareiviai, kunigai, inteligentai (šviesuomenė) ir paprastieji, velionių pažinusieji žmoneliai. Pulk. A. Svylas buvo nepaprasta asmenybė. Jis buvo nepaprastai su visais malonus, kuklus, sąžiningas, uolus, tėviškas. O tos visos jo dorybės plaukė iš labai gilaus, sąmoningo ir pavyzdingo velionies tikėjimo, praktiško religingumo. Jis neapleisdavo nė vieno sekmadienio neįsklausęs šv. Mišių, eidavo dažnai išpažinties ir Komunijos. Jo visokiose iškilmėse sakytose kalbose visuomet rasdavo vietos Dievas ir religija. Naujų Metų išvakarėse dalyvaudavo karininkų pasilinksminimuose, bet anksti Naujų Metų rytą jau klūpėdavo bažnyčioje prie Dievo stalo, pasistiprinęs šv. Komunija. Per rekolekcijas pulk. A. Svylas pirmas būdavo anksti rytą bažnyčioje ir ištisas valandas praleisdavo besimeldamas atsiklaupęs ant abiejų kelių arba atsistojęs. Bažnytinėse iškilmėse visada būdavo su maldaknyge rankose. Ir namie jis būdavo šeimos tėvas be ydų. Savo vaikus auklėjo tikrais religijos ir dorovės pagrindais. Kituose jokio dorovinio pakrikimo nepakęsdavo (XX 1936, 107; Šlt. 1936, 45). — Prancūzai nė dabar negali atsigėrėti savo maršalo F. Fošo, Didžiojo karo laimėtojo, karžygiškumu. Bet jis pats ne sykį prisipažino, kad jo jėga — tai bažnyčių altoriai. Jis buvo Marijos Sodalijos narys (Žv. 1936, 11).

620. Liūdnas maldos priešų galas.

Prof. Pr. Dovydaitis 1934 m. „Ateities“ Nr. 5 rašo: Tai buvo 1908 metų gegužės mėnesio pirmomis dienomis. Tada aš, laikydamas subrendimo egzaminus Marijampolės (žinoma, rusiškoj) valdžios gimnazijoje, turėjau kambarį ir „stalavojausi“ bute vieno, tuomet Marijampolėj gyvenusio lietuvių inteligento, labai įžymaus veikėjo tautiniu atžvilgiu, bet, deja, jau nukatalikėjusio. Tai buvo vienas anuo metu save „pirmieiviais“ vadinusios inteligentijos didžiųjų šulų, vienas „Varpo“ veikėjų grupės. Ir jo žmona lygiai buvo tokia pat. Žinoma, tokia pat dvasia buvo auklėjami ir jūdvių dar jauni vaikai: berniukas ir mergaitė. Buvo, kaip sakiau, gegužės mėnėsis. Bažnyčioje, kuri buvo čia pat, šalia to inteligento namų, buvo laikomos gegužinės pamaldos. Į pamaldas nubėgdavo ir mano „pirmie-

viškų“ šeimininkų tarnaitė, dora mergina. Ir jų dukrelė, mokyklinio amžiaus mergaitė, prašydavosi motinos leisti jai drauge su tarnaitė nubėgti į bažnyčią pamaldų pažiūrėtų. Bet į nuoširdžius kūdikiškus prašymus jos „pirmėivė“ mama, inteligentiška moteris, ir taip pat nemaža visuomenės veikėja, kartą, girdėjau, smarkiu balsu šitaip atrėžė: „Neleisiu! Jau nuo jaunų dienų paprasi gulėt kaip karvė prie bažnyčios durų!“ Taigi, šių „pirmėivių“ inteligentų namuos viešpatavo sąmoningas antireligiškumas. Bet ar jie reikiamai pažinojo tą katalikų religijos mokslą, kurio ne tik nevertino, bet ir nekentė? Anaip tol! Tatai parodys vienas, vėl mano girdėtas, kadangi viešai prie stalo valgant įvykęs, judviejų pašnekesys gegužinių pamaldų proga. Būtent, vienas katras judviejų išreiškė nusistebejimo, kad kai bažnyčioje atidaromas Marijos paveikslas, tai visa bažnyčia puolanti ant kelių. „Lyg prieš kokią Junoną“ (ar kokios kitos pagonų romėnų deivės ten buvo vardas suminėtas), pridūrė taip pat šypsodamasis antrasis judviejų... Deja, šiuo laiku nei anos smarkios poniutės, nei jos dukrelės jau senai nebėr gyvųjų tarpe: jiedvi Rusijoje sušaudė bolševikai. — Sunkiausia liga, kuria serga mūsų laikai, ir vaisingiausia visų blogybių versmė, kuriomis kiekvienas išmintingas nusiskundžia, tai lengvabūdiškumas ir neapsigalvojimas, kuris išmuša žmones iš tiesaus kelio (Pijus XI).

621. Valgyk, gerk — prieš Dievą neužsimerk.

Otahaiti stovėjo prancūzų laivas, kuriam vadovavo kapitonas Gambier. Daugelis čiabuvių lankydavosi laive. Gambier kartais pakviesdavo juos prie stalo. Pirmą kartą kapitonas per neapsižiūrėjimą prieš valgymą nepasimeldė. Nė vienas pakviestųjų nepradėjo valgyti, kol kapitonas sužinojo to susilaikymo priežastį ir pasimeldė. Ten katalikai giliai įsitikinę, kad nedera valgyti, pirma nepasimeldus. — Sv. Jeronimas laiške Eustachijui pasakoja, kad pirmieji krikščionys prieš kiekvieną valgymą žegnodavosi ir kalbėdavo šią maldele: „Visa, ką mes dabar darysime, tebūnie Dievo garbei vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios. Amen“. Tą patį sako ir Tertulionas: „Prieš sėsdami už stalo, mes valgius malda paaukojame Dievui. Malda baigiame ir valgymus, ir tik tada išsiskirstome“. Geri katalikai ir dabar prieš kiekvieną valgymą pasimeldžia, bent persižegnoja (Fat. I, 214).

622. Nedėkingojo elgetos pamoka.

Aragonijos karalius Alfonsas patyrė, kad daugelis jo dvaro žmonių nesimeldžia prieš valgant ir pavalgius. Nutarė savotiškai juos pamokyti. Vieną dieną pakvietė visus dvaro žmones pas save pietų. Su koku pasididžiavimu visi susėdo

karališkų pietų valgyti! Malda niekam nė į galvą nebeatėjo. Ir karalius šį kartą pradėjo pietauti be viešos maldos. Pietums įpusėjus, į valgomąjį įėjo elgeta ir, niekam nieko nesakęs, atsėdo prie stalo ir pradėjo valgyti. Visi pietų dalyviai su didžiausiu pasipiktinimu skersakiaavo į elgetą ir laukė, kada karalius išprašys neprašytą nedėkingą svečią. Bet karalius elgetai nieko nesakė. Visko priešveitęs, elgeta atsistojo ir vėl, niekam nieko nesakęs, išsinešdino iš karaliaus valgomąjo. „Ką jūs manote apie šitą žmogų?“ paklausė karalius dvaro žmonių. „Jūsų Didenybe, tai didžiausi begėdybė! Kaip jis galėjo šitaip pasielgti?“ Tada karalius jau pikta aišliai atsiliauė: „Ir jūs esate tokie pat nedėkingi begėdžiai, kaip ir šis elgeta. Jūs kasdieną sotinatės prie Dangiškojo Tėvo stalo ir niekad jam nepadėkote. Žiūrėkite, kad niekad šios pamokos neužmirštumėte!“ (Fat. I, 214-15). — Mokslas, duodas vaiko protui pažinti gamtą, bet nenukreipias jo širdies į Dievą, kurs „pradžioje sutvėrė dangų ir žemę“; švietimas, parodas žmogaus vaizdą, bet nutylis Menininką, kurs „įkvėpė į jo veidą gyvybės dvasią“, platina bemoksliaus, nemokančius perskaityti sutvėrimuose vardo savo Tėvo, kurs yra danguje (Vysk. Paltarokas, VII Ganyt. Raštas 1930).

623. Generolo poteriai.

Tulūzos komendantas (Prane.) generolas Salignae Fenelon kas vakarą punktualiai atsiklaupęs sukalbėdavo poterius. Kartą po sunkių dienos darbų užsimiršęs atsigulė be vakarinės maldos. Leisdamasis miegan, staiga tai prisiminė ir šokdamas iš lovos pašaukė savo patarnautoją. „Atnešk mano mundierių, nes šiandieną užmiršau pasimelsti“, tarė generolas atėjusiam kareiviui. Paskum atsiklaupė ir pradėjo melstis. Kaip labai tvarkingas karys, jis norėjo tvarkingai pasikalbėti ir su savo Dangiškuoju Vadu (Lapot, III, 98-9). — Nenorėkite pašvęsti maldai to laiko, kuriame turit eiti savo pareigas; nenorėkite besimelsdami praleisti dienų, kuriomis turite darbuotis; atiduokite Dievui, kas pridera Dievui, o žmonėms padarykite, kas jiems reikalinga; nebūkite priežastimi, kad ne tiek dėl jūsų maldingumo, kiek dėl nenusimanymo turėtų artimas nuostolių“ (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 24-25).

624. Tikro krikščionies gyvenimo ratas.

Karalius Antiochas apsupė Aleksandrijos miestą. Aleksandrija tuo laiku buvo Romos valdžioje. Pas Antiochą buvo pasiųstas Romos senatorius Popilijus. Jis turėjo pareikalauti, kad Antiochas nuo Aleksandrijos atsitrauktų. Antiochas paprašė leisti jam pagalvoti. Bet Popilijus apibrėžė aplink jį ratą ir pasakė: „Tu neišeisi iš šio rato, kol atsakysi į mano rei-

kalavimą“. Antiochas pabijojo užrūstinti romėnus ir prižadėjo atitraukti nuo Aleksandrijos savo kariuomenę. — Susipykę mes neturime išeiti iš dienos rato. Tik susitaukę su artimu galime neveidmainingai kalbėti „ir atleisk mums mūsų kaltes...“ ir ramiai eiti į nakties poilsį (Fat. I, 223). — 1929 m. bolševikai daug tikinčiųjų išsiuntė į koncentracijos stovyklą ties Vologda. Tokiose vietose viešai melstis negalima. Tačiau, nepaisydami to, ištremtieji rinkdavosi į krūvą, klaupdavosi ant kelių, giedodavo giesmes ir, iškėlę rankas į dangų, ištisomis valandomis meldavosi. Net žiaurieji sargai nieko negalėdavo jiems padaryti (Žv. 1935, 12).

625. Motinos žodžiai už motiną Bažnyčią.

1848 metais Europoje kilo didelės revoliucijos. Visas karalystes ir visus sostus apėmė baimė. Tais didžiųjų neramumų metais vienas paprastas Šveicarijos sodietis turėjo eiti skubiais reikalais į didmiestį. Mieste jis sužinojo, kad Šv. Tėvas turėjo palikti savo sostinę, kad Bažnyčia kiekviename žingsnyje sutinka žiaurius persekiojimus, kad visur vyksta dideli neramumai. Greitai grįžęs namo, apie visa tai jis papasakojo savo žmonai, giliai tikinčiai moteriškei, kuri susijaudinusi ėmė verkti, o paskum tarė savo vaikams: „Mielieji vaikeliai! Melskimės, kad Dievas saugotų mūsų šventą tikėjimą. Jo apaštalai veržiasi net ten, kur jų nepriima, ir nukratęs nuo kojų dulkes, eina ramiai toliau“. Motinos žodžiai vaikuose paliko gilų ispūdį. Kada rytą visi išėjo į lauką dirbti, dar nepradėdami darbo, padėję į šalį įrankius, suklaupė ir karštai pasimeldė už savo motiną Bažnyčią (Kazania o prasie katol. 1915, 106). — Viename Rusijos bažnytkaimyje bolševikai klasingu būdu areštavo vietos kunigą. Susirinko tūkstantinė minia žmonių ir, nesulaukdama grįžtančio kunigo, apstojo valdžios įstaigą. Jie reikalavo grąžinti kunigą. Kai valdžios žmonės ėmė grasinti, kad šausią, tikintieji stovėjo vietoje, kaip įkalti, ir dar garsiau šaukė: „Atiduokite mūsų kunigą! Už ką jį areštavote? Ką jis jums padarė?“ Ir taip kelias dienas minios rinkosi toje pačioje vietoje. Valdžios įstaigos tokiai miniai negalėjo nieko padaryti ir buvo priverstos kunigą paleisti (Žv. 1935, 12).

626. „Viešpatie, pasigailėk mūsų!“

Henrikas II, galingasis vokiečių karalius (973–1024), su savo kariuomene apsupė prieš jį sukilusį Italų miestą Troją. Mieste greit įsiviešpatavo skurdas ir badas. Vaikai verkdami reikalavo duonos, ir niekas negalėjo patenkinti jų prašymo. Vieną dieną vienas kunigas surinko miesto vaikus, liepė atidaryti miesto vartus ir paleido visus vaikus į priešų stovyklą,

tiesiai į karaliaus šetrą, prie kurios buvo pastatytas didelis kryžius. Pamatę išalkusius vaikus, kareiviai susigraudino. Priėję prie karaliaus šėtros, vaikai pradėjo balsu šaukti, iškelę rankas ir gaudžias ašaras liedami: „Kyrie eleison! Viešpatie, pasigailėk!“ Vaikų prašomas karalius pasigailėjo viso miesto. „Vaikučiai, jūsų prašomas, pasigailiu viso miesto“, tarė jiems karalius ir liepė parūpinti skaniausių valgių. Džiaugdamies grįžo vaikai į miestą. Džiaugėsi ir visas Trojos miestas ir dėkojo gailėstingajam Dievui už suminkštinimą užrūstinto karaliaus širdies (Fat. II, 615). – Prancūzų revoliucija bandė sutvarkyti valstybės gyvenimą be Dievo. Bet po keleto metų kruvinių kovų ir baisaus dorinio nupuolimo Robespierre'as buvo priverstas užrašyti ant priešakinių bažnyčių sienų šiuos žodžius: „Le peuple français croit en Dieu et à l'immortalité de l'âme – Prancūzų tauta tiki Dievą ir sielos nemirtingumą“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 217).

627. Stoka klaupyklos.

Vokietijos katalikų vadui Windhorst'ui esant Honnovere, atėjo pas jį viena moteriškė ir paprašė padėti jai su vyru persiskirti, skundėsi, kad jos vyras kas nakt grįžtąs girtas ir labai triukšmaująs. „O ką ponija tokiais atvejais darai?“ paklausė Windhorstas. „Aišku, kad netyliu!“ – „Man atrodo, kad jūsų namuose stoka vieno baldo...“ – „Kokio?“ – „Klaupyklos. Prašau ją įsigyti. Kai vyras grįš namo ir pradės plūsti, tamsta su juo tada nekalbėk, bet su Dievu“ (Lapot, III, 177). – Rokfelerio instituto (aukštosios mokyklos) New Yorke vedėjas, Nobelio premijos laureatas prof. A. Carrel, protestantas, savo knygoje „Žmogus–Nežinomas“, kalbėdamas apie Liurdą, taip išsireiškia: „Liurde žmonėms sveikatą gražina per kelias minutes ne kas kitas, kaip gilus tikėjimas, kuris ne tik čia, bet ir visur sukuria fenomenus (nepaprastus reiškinius). Liurdo stebuklų pagrindas – malda. Katalikybės paslaptys siekia toli už proto ribų, todėl ji ir duoda pasauliui geriausius politikus, mokslininkus, filosofus. Tik ji viena davė tiek daug šventųjų (XX 1936, 125).

628. Kardas be rankos.

Kunigaikštis Jurgis Castriotto, vadinamas Skanderbegu, dėl savo stiprumo buvo magometonų pabaisa. Jis turėjo tokią didelį kardą, kad niekas kitas negalėdavo juo naudotis. Sultonas Magometas, ne kartą kovose patyręs Skanderbego nepaprasto narsumo, paprašė parodyti jo garsųjį kardą. Stanbergas nusiuntė savo kardą Magometui. Bet nė vienas sultono karių negalėjo tuo kardu pašvaistyti. Sultonas supykęs parsiuntė kardą Skanderbegui ir liepė jam pasakyti, kad tuo kardu

jis norėjęs tik iš sultono pasityčioti, nes negalį būti, kad tai būtų tas pats kardas, kuriuo Skanderbegas taip lengvai švaistąsis kovų laukuose. Skanderbegas šaltai atsakė Magometo pasiuntiniams: „Aš pasiunčiau jums savo kardą, bet ne savo ranką“. — Nieko nepadės mums visos sakramentalijos, jeigu jomis tinkamai nesinaudosime (Fat. 1, 470-1). — Per Ispanijos pilietinį karą 1937 m. vieno Malagos namo rūsyje nuo raudonųjų buvo pasislėpęs būrelis katalikų. Ant virvelių sumazgę mazgus pasidarė rožančius ir meldėsi (M. L. 1937, 13).

629. Tėvo Sevrė maldelė.

Prie vieno Indijos misijonieriaus priėjo senas indietis ir paprašė jį apkrikštyti. „Ar tu jau moki katalikų tikėjimo tiesas?“ paklausė misijonierius. Tasai atsakė: „Ne!“ — „Tai kodėl tu nori apsikrikštyti?“ — „Ar tu pažįsti Tėvą Sevrą?“ paklausė indietis. „Šis Tėvas prieš daugelį metų mane išmokė šitaip kasdieną melstis: O Dieve, Tu mane sutvėrei! Atleisk man, jei aš Tave įžeidžiau, ir parodyk man tikrąjį kelią nueiti pas Tave!.. Aš tą maldele kasdieną ir kalbu. Aš jau nebe ilgai gyvensiu. Bet mirti aš noriu Tėvo Sevrė tikėjime“ (Oberhammer, Beispiele, 1931, 11). — Garsus matematikas Euler'is (1707–1783) nepraleisdavo nė vieno vakaro, nesukalbėjęs vakarinių maldų (Atmerk akis, Thot, 1934, 210).

630. Šventosios paveikslėlis išgelbėjo.

Brolis (vienuolis) Marija Povilas 1910 m. buvo šv. Terešės Kūdikelio Jėzaus stebuklingu būdu apsaugotas nuo staigios nelaimės (katastrofos). Jis galėjo būti užmuštas arba sunkiai sužalotas. Sprogo azoto (oro sudedamoji dalis, dujų elementas) lempa, ir atskilusi didelė jos dalis palaikė broliui Povilui tiesiog į krūtinę ties ta vieta, kur kabėjo šventosios Dievo tarnaitės paveikslėlis. Šios jėgos brolis buvo parbloktas ant žemės, bet nė kiek nesužalotas (Liurdas, 1937, 26). — Šventosios Žemės katalikų vadų rūpesniu išleista knyga, į kurią sudėtos rožančiaus maldos 150-čia kalbų (M. L. 1936, 45).

631. Religinė valanda.

Apie šviesaus atminimo vyskupą Wittmann'ą rašo vokiečių vidaus reikalų ministeris Eduardas v. Schenk, kad jis viena proga norėjęs vyskupą aplankyti. Turėjo tik vieną valandą ir pranešė apie savo atėjimą. Wittmann'as mandagiais žodžiais (raštu) davė suprasti, kad jis tuo laiku turys religinę valandą ir, kadangi šios svarbios progos negalys praleisti, prašytų atidėti vizitą kitam kartui. „Kitam kartui aš neturėjau laiko“, rašo Schenk'as, „ir išėjau su juo nepasimatęs. Tačiau nepasirodymo priežastis mano akyse padarė jį daug garbinges-

niu, negu kad jis būtų pasirodęs" (Jaunos sielos auklėjimas, Toth, 1935, 39). — Abrucijoje (Azijoje) ant Gransaro kalno viršūnės, kuri turi 2 km. ir 200 metrų aukščio, 1936 m. pašventinta Švč. Dievo Motinos Snieginės garbei koplyčia, tai yra pačioje aukščiausioje vietoje pastatyta šventovė, kurioje metuose kelis kartus bus laikomos pamaldos (Šlt. 1936, 51).

632. Metus baigė mąstydamas.

Jurgis Vašingtonas, Jungtinių Amerikos Valstybių kūrėjas, Naujų Metų išvakarėse nežymiai pasitraukė iš savo linksmų draugų tarpo ir užsirakino darbo kambary. Pasiėmė Šv. Raštą ir jį skaitė dvi valandas. Po to mąstė ilgai, net 4 valandas. Pagaliau parašė savo artimiausiems bendradarbiams sveikinimus, kuriuos baigė žodžiais: „Šiemet mes turime baigti tvarkyti valstybę, dėdami pagrindan meilę ir teisybę“. Ir jis Naujų Metų proga padarytą pasiryžimą įgyvendino (Šlt. 1937,1). — Veikti nepakanka, reikia mąstyti prieš veikiant, — mąstyti tam, kad būtų veikama, ir veikti mąstant (V. Carlhian).

633. Vaikų malda išgelbėjo tėvą.

Poetas Adomas Mickevičius yra parašęs gražią, pamokančią baladę (eilėraštį) „Tėtušis grįžta“. Vaikai laukia grįžtant tėvą iš tolimos kelionės; plėšikai laukia pirklio atsivežant brangių prekių. Jie tyko pamiškeje. Vaikai pasiilgę tėtušio meldžiasi atsiklaupę prie kryžiaus, prašydami sveiką grįžti. Plėšikų vadas klausosi jų maldos, jaudinasi. Jau vežimai bilda. Dvylika plėšikų puola pirklių. Gaujos vadas juos stabdo. „Tėve, vaikų malda išgelbėjo tavo gyvybę ir turta“, tarė jis, „keliauk sveikas" (T. K. Pam. 1936, 170-1). — Sparnuotasis Amerikos lietuvis, Feliksas Vaitkus, 1935 m. rugsėjo 22 dieną laimingai perskrido Atlantą. Tarp kitų iškilmių spalį 5 dieną Kauno Valstybės Teatre buvo jam surengtas ypatingas posėdis su kalbomis, sveikinimais, gėlėmis ir t. t. Savo padėkos kalboje Atlanto nugalėtojas pasakė: „Būdamas dabar toks laimingas, noriu dar kartą padėkoti už viską, ne tik už brangias dovanas ir sveikinimus, bet ir už morališką paramą, pareikštą simpatiją ir nuoširdumą. Noriu dėkoti ir už maldas, nes daugelis už mano skridimą meldėsi!“ O spalį mėn. 12 dieną Kauno Eucharistijos Karžygių atstovams, kurie ypač daug meldėsi už Atlanto drąsuolį, leit. F. Vaitkus pasakė: „Jeigu ne jūsų maldos, tai šiandien ir aš gal jau būčiau ilsejęsis šalia Dariaus ir Girėno" (Žv. 1935, 10). — 1937 m. susirgus Šv. Tėvui Pijui XI, už jo sveikatą ėmė melstis visas katalikiškasis pasaulis ne tik privačiai, bet ir viešai. Pittsburge (Amerikoje) kiekvieną vakarą per radio buvo kalbamas šv. Rožančius (Šlt. 1937, 8).

XLV. DIEVO TARNAI

„Jūs gi būsite vadinami Viešpaties kunigais; jums bus sakoma: Mūsų Dievo tarnai“.

Jz. 61,6.

634. Vargšų tėvas.

Bufaloje (Amerikoje) 1936 m. mirė plačiai žinomas vargšų tėvas kun. Nelsonas H. Baker. Įvertindami jo artimo meilės darbus, jį vadino „XX amžiaus šv. Vincentu a Paulo“. Jo kapą aplankė apie 350.000 žmonių iš visų Jungt. Amerikos Valstybių. Kun. Bakeris—konvertitas, kunigu išvestas turėdamas 35 m. amžiaus. Kai 1926 m. jis šventė 50 kunigystės jubiliejų, į iškilmės atvažiavo vienas kardinolas, 14 vyskupų ir apie 700 kunigų (XX, 1936, 69). — Gražiai rašo prancūzų rašytojas Lamartine: Kunigas „yra vyras, kurs neturi šeimos, bet priklauso kiekvienai šeimai, kurį kaip liudininką, patarėją ir dalyvį būtinai kviečia į visas gyvenimo iškilmes, be kurio niekas negimsta ir nemiršta; tai vyras, kurį vaikai yra papratę mylėti, gerbti ir globoti, kurį net nepažįstantieji tėvu vadina, kuriam tikintieji savo slapčiausius prisipažinimus ir ašaras atidengia; tai vyras, kurs yra pašauktas guosti kiekviename sielos ir kūno varge, kuris yra įpareigotas tarpininkauti tarp turto ir neturto, kuris mato beturtį ir turtuolį pakaitomis į savo duris beldžiantis: turtuolį, nešantį įduoti slaptą išmaldą, neturtėlį—ją neraustant gauti; kuris neturėdamas visuomenėje jokio titulo, vienodai priklauso visoms klasėms: žemosioms klasėms savo paprastu gyvenimu ir dažnai savo žema kilme, aukštesioms klasėms—savo išsiauklėjimu, mokslu ir nusistatymų kilmingumu; žodžiu, tai yra vyras, kurs viską žino, kuris gali viską sakyti ir kurio žodis dieviškos pasiuntinybės svoriu ir atbaigto tikėjimo galia veikia visų žmonių protus ir širdis“ (Mūsų Vadai, Marijonų leid. Nr. 126, 1936).

635. Lietuviai kunigai Rusijoje.

Ne tik misijų kraštuose, bet ir plačiojoje Rusijoje katalikų kunigų buvo labai varginga pastoracija (ganytojavimas). Štai, kaip aprašo M. Yčas Tomsko klebono darbuotę savo „Atsiminimuose“ (1935, I, 8-9 psl.). Tomske klebonavo darbštus, energingas ir tautiškai nusistatęs lietuvis kun. Juozas Demikis.

Jis turėjo parapiją, kuri savo plotu viršijo Prancūziją drauge su Ispanija sudėjus. Tai buvo vienas pirmųjų kunigų, kuris apvažinėjo visą savo parapiją. Jis pirmas suieškojo visus lietuvius, kurie buvo išsisklaidę po platųjį Sibirą. Tolimesnėse nuo centrų vietose dvasiniai jo parapijiečių reikalai pirmiau būdavo visai pamiršti. Jis mums dažnai pasakodavo savo pirmuosius tų kelionių išpūdžius. Nuvažiuos, būdavo, pas savo parapijiečius į tolimą kaimą, atlaikys pamaldas, po kurių sueina žmonės paprašyti, kad jiems sudarytų įvairių aktų. Šit, porai tuokiančiųjų duoda kunigas šliubą, surašo jų metrikas, nagi, žiūri, penki šeši vaikai ir apspitę, o jaunavedžiai sako: „Na, dabar, kunigėli, ir mūsų vaikelius pakrikštyki!“ Aišku, katalikai, neturėdami savo dvasiškių, gyveno moterystėje laisvai ir laukė progos, kada kunigas juos atlankys. Demikiui trejetą dešimtų metų pasidarbavus, šis reikalas buvo žymiai aptvarkytas. Didesnėse vietose pastatyta bažnyčių, mokyklų, parsikviesta kunigų, suorganizuota parapijų, kurios buvo panašiai tvarkomos, kaip ir Lietuvoje. Lietuviai kunigai, greta lenkiškų pamaldų, įvedė bažnyčiose ir lietuvių pamaldas, ir kai kuriose parapijose lietuvių kalba net dominuodavo (viespataudavo). – Kuomet kunigas išrodinėja sakykloje socializmo klaidingumą, jis dirba ne politikos darbą, bet eina savo tiesiogines pareigas (Kun. M. Krupavičius, Šteig. Seimo posėdis 1921. IX. 13 d.).

636. Kunigų smaugiko atsivertimas.

Vienas aršus kunigų ėdikas Didžiosios Prancūzų Revoliucijos metu pasididžiudamas kalbėdavo, kad joks kunigas neišdrįsias įžengti į jo namus; jei kuris įžengtų, gyvas nebeiešytų. Štai, tas kunigų nekenčėjas sunkiai suserga. Užgirdęs apie tai kunigas, kuris gerai žinojo to revoliucionieriaus nusistatymą prieš kunigus, nieko nelaukdamas nusiskubino pas ligonį su paskutiniais sakramentais. Pamatęs kunigą, fanatikas ligonis sušuko: „Ką, čia kunigas? Duokite man ginklą!“ Kunigas švelniai atsiliepė: „Mano brolau, ką tu nori daryti su ginklu? Štai, aš turiu tvirtesnę ginklą: tai mano meilė ir patvarumas!“ Negavęs ginklo, ligonis suspaudė kumštį ir rodydamas jį kunigui tarė: „Žinok, kad aš juo esu nudėjęs dvylika tokių, kaip patsai!“ Kunigas maloniu balsu atsiliepė: „Klysti, mano brolau; dvyliktasis nemirė. Dievas apsaugojo jį nuo mirties, kad jis tave išgelbėtų nuo pragaro. Tas dvyliktasis esu aš!“ Čia kunigas atskleidė rūbus nuo krūtinės ir tarė: „Štai ginklas prieš tavo kumštį!“ Mirštąs ligonis buvo nugalėtas; atgailaudamas mirė ant kunigo rankų (Fat. I, 567). – Maždaug apie 1910 metus laikraščiai pranešė tokį atsitikimą. Kartą Ispanijos karalius Alfonsas XIII važiuodamas Madrido gatve pasitiko ku-

nigą einantį su Švč. Sakramentu pas ligonį. Karalius, ilgai negalvodamas, išlipo iš kariatos ir vienplaukis nulydėjo kunigą ligi ligonio namų (M. L. 1933, 48).

637. Kunigas ir popas.

1934 m. miręs vienas seniausių Lietuvoje kunigų a. a. kan. Petras Legeckas buvo daug patyręs ir savo gyvenime matęs. Prieš Didįjį karą jis turėjo privilegiją (išimtiną teisę) nemokamai važinėti Romno–Liepojos geležinkelio antrąja klase. Šią privilegiją įgijo taip. Romno–Liepojos geležinkelį pastačius, bendrovės direkcija pakvietė šventinimo apeigas atlikti rusų popą ir katalikų kunigą. Po visų apeigų paklausė popą, kiek reikės. Šis pareikalavęs šimto rublių. Užmokėjo. Kai atėjo eilė atsiskaityti su katalikų kunigu, šis atsisakė imti pinigų. Esą, „aš džiaugiuos nauju, kultūriniu paminklu“. Geležinkelio b-vės direktoriui tai labai patiko, ir a. a. kun. P. Legeckas gavo teisę nemokamai važinėti naujai pastatyto geležinkelio antrąja klase (Rt. 1934, 264). — Neigiamybių betkuriame luome gana, tik kunigų neigiamybės ryškesnės, nes jie pašaukti kovoti su neigiamybėmis, o ne pasiduoti joms. Norint tikrąjį gyvenimą pažinti, netenka nieko slėpti, kas ne įžeidžia padorumo (Vaižgantas, XIX, 1933, 116).

638. Bažnyčios šventinimas.

Vyskupas Baranauskas buvo labai pamaldus. Kasdien rytais anksti penktą valandą atsikėlęs eidavo į bažnyčią ir ištisą valandą ar daugiau meldavosi. Būdamas Seinų vyskupu, Kriokialaukyje jis šventino bažnyčią. Šventųjų relikvijos, kurios bažnyčią šventinant įdedamos į altorių, turi būti laikomos koplyčioje, esančioje šventoriuje arba, jei jos ten nesti, tam tyčia prirengtoje palapinėje, ir prie jos ar joje per naktį turi budėti ir melstis žmonės ar kunigai. Vyskupas Baranauskas, dar anksčiau, kaip paprastai (guldamas dvyliktą, o keldavo penktą valandą), atsikėlęs, labai anksti ėjo į bažnyčią ir prie palapinės nerado nei žmonių nei kunigų. Už tą apsileidimą jis pats atgailą darė: puolė kryžium ant žemės ir tokioje padėtyje buvo, kol susirinko būrys žmonių. Paskum savo kape lionui kun. Laukaičiui apie tai liepė pasakyt atitinkamą pamokslą, ir tą dieną bažnyčios nebešventino. Padarė tai kitą dieną, kai žmonės per naktį prie šventųjų relikvijų buvo budėję ir meldęsi (N. R. 1935, 202). — Jau kelinti metai, kaip švenčiama „Kunigo Diena“ lapkričio mėn. 1 d. Pernambuco estadoje (valstybėje), Pesqueira vyskupijoje (P. Amerikoje). Šią „Kunigo Dieną“ įvedė tos vyskupijos vysk. D. Adalberto Sobral (Šviesa, Argentina, 1936, 44).

639. Vysk. Matulionio tvirtas „ne!“

Sovietų Rusijos komunistai, sužinoję, kad Šventasis Tėvas Pijus XI kviečia viso pasaulio tikinčiuosius melstis už persekiojamus Rusijos krikščionis, labai įsiuto. Vos bepakenčiamas gyvenimas pasidarė visai nebeįmanomas. Naktį vysk. Teof. Matulionio kambario durysna beldžiasi. „Kas ten?..“ Vidurnakčio tyloje džeržgėjo geležiniai pančiai; jį varo į kalėjimą. Teismas. Be gynėjų, be liudininkų, be teisiamojo žodžio. Ant stalo, už kurio sėdi teisėjas, guli mauzeris. „Atsisakyk nuo kunigiškojo veikimo, arba prisidėk prie mūsų (būk šnipas), arba štai!“ (teisėjas ranka parodo mauzerį). Areštuotasis nesutinka. Teismo sprendimas: dešimčiai metų sunkiesiems darbams į Solovkas. Solovkose šalta. Sniego iki pusiau. Menki drabužiai, prastas maistas, sunkus darbas miške, žiaurūs, kruvini prižiūrėtojai. Ir čia ne kartą siūlyta: prisidėk prie mūsų — būsi laisvas. „Ne!“ Tik be charakterio žmogus išsižada dėl žmonių Dievo! (Žv. 1934, 12). — Miuncheno arkivyskupas kard. Faulhaberis 1936 m. ganytojiškame rašte tikintiesiems sako: „Visais laikais tiesos ir dorovės apaštalai sutinka kliūčių ir pasipriešinimo. Jų gera intencija būna nepripažįstama, jų mintys iškreipiamos, jų darbai niekinami. Labai dažnai vyskupo lazda atrodo sunki, tarsi kryžius, o mitra slegianti lyg erškėčių vainikas. Taigi ne be reikalo vyskupai nešioja ant krūtinės kryžių su kankinio relikvijomis. Ir jūsų vyskupui per tuos 25 ganytojavimo metus ne kartą teko kartumų taurės ragauti...“ (Ž. Pr. 1936, 47).

640. Vysk. Karevičiaus drąsus žodis didikams.

Pranciškus Karevičius, tapęs Žemaičių vyskupu, atvirą ir griežtą tiesos žodį mokėjo pasakyti ir lenkų magnatams (didikams). Po ingresso (įvedimo į katedrą), vyskupo rūmuose lenkų dvarininkų delegacija, sveikindama naująjį ganytoją, nusiškundė lietuvių tautiniu judėjimu, kuris esą skriaudžias lenkus. Tai užgirdęs vyskupas Pr. Karevičius, lenkams pasakė: „Ir jūs, ponuliai, šiandien ateinate čion, kaip nuskriaustieji, tarsi kalti būtų vieni tik lietuviai. O argi iš lenkų šalies nėra kaltės? Argi nežinote lenkų tautininkų programos, aiškiai pažymincios nepalankius lietuviams ir Bažnyčiai tikslus? O štai kad ir Vilniuje, kada lietuviai jų kunigaikščių statytoje bažnyčioje parnorej turėti gegužės pamaldas, — ir tai 6 val. ryto, — žinote patys, kas pasidarė. Tačiau nė vienas Vilniaus bei Varšuvos laikraštis nepapeikė lenkų riaušininkų, bet kaltę suvertė ant lietuvių, kam jie į tą bažnyčią veržiasi“. Toliau vysk. Karevičius sulenkėjusiems bajorams pažymėjo, kad jie ne tik kad lietuvių tautiniam atgimimui nepadėjo, bet jį visokiais būdais trukdė (L. A. 1936, 227). — 1936 m. gegužės mėn. gale Eli-

ziejaus Rūmų (Prancūzijos prezidento būstynės) laukiamajame salione susitiko du žmonės: Prancūzijos ministerių pirmininkas, socialistas Blumas, kuris grįžo iš respublikos prezidento su įgaliojimu sudaryti naują kabinetą, ir mgr. Maglione, kuris, išbuvęs dešimtį metų nuncijumi Paryžiuje, ėjo atsisveikinti su valstybės galva. Tarp dviejų vyrų užsimezgė nuoširdus pašnekesys, užtrukęs visą dešimtį minučių. Atsisveikinant socialistų vadas atsiprašydamas tarė: „Ekscelencija, aš neprašau iš Jūsų palaiminimo...“ – „Bet aš prašysiu už tamstą palaiminimo iš Aukščiausiojo“, atsakė nuncijus. Blumas nusilenkė (XX 1936, 95).

641. Vaikas ir. kun. K. Širvydas.

Konstantinas Širvydas, pirmasis lietuvių rašytojas – kalbininkas, gimė 1564 m. Žemaitijoje. Būdamas senos bajorų giminės, Širvydas, dar tik 11 metų amžiaus teturėdamas, gavo progos įstoti į jėzuitų mokyklą ir tapo kunigu. Visą savo amžių Širvydas pamokslininkauja Vilniuje ir tampa garsus. Pamokslus Širvydas sakydavo lotyniškai ir lietuviškai. „O kokiam gi kitam geresniam darbui, kad ne brangių tautiečių apšvietai aš galėčiau aukoti savo sveikatą?“ atsakė kartą Širvydas, kai lenkai priminė, jog jis per daug lietuviais rūpinasi. Netrukus po to Širvydas ėmėsi rašyti platų lotynišką – lenkišką – lietuvišką žodyną, kurio 1615–1718 metų laikotarpy išėjo net keli leidiniai. Be to, dar Širvydas išleido lietuviškų pamokslų, maldaknygių. Jis yra pirmasis mūsų kalbininkas. Mirė 1631 metų rugsėjo mėn. 23 d. Vilniuje. Kai Širvydas buvo dar jaunas kunigas ir sakydavo pamokius, jis, grįždamas iš Šv. Jono bažnyčios, prie savo durų kasdien rasdavo lauko gėlių puokštę. Iš pradžių kun. Širvydas į tai nekreipė dėmesio, tačiau vėliau susidomėjo. Įsakė savo tarnams pasaugoti, kas gėles padeda. Bet tarnai nesusaugojo. Kartą, Sekminių išvakarėse, Širvydas grįžo namo iš rekolekčių. Ėjo kita gatve, ir žiūri, kad jo namų durys apkaišytos. „Kas gi čia per stebuklas“, mano sau pamokslininkas ir iš lėto sėlina, kad jo nepastebėtų. Paskutinę šaką prikalęs, staiga nušoka nuo durų kokios 10 metų amžiaus berniukas ir gėrasi savo darbu. Širvydas pamažu, lyg jauną paukščiuką, jį sugriebia. „Ką čia veiki, jaunuoli?“ Berniukas iš karto nusigąsta, bet paskum nurausta ir sako: „Ryt Sekminės. Noriu tamstos duris papuošti...“ – „O kas tavęs prašė tai daryti? – „Aš tamstą labai myliu“. – „Tai tu ir gėles man atneši?“ – „Aš...“ Širvydas įsivedė jaunuolį į vidų ir išklotė. Pasirodė, kad berniukas yra lietuvis, kasdien klauso Širvydo pamokslų ir pats nori tapti kunigu. „Gerai“, tarė Širvydas, „turi skaisčią širdį, būsi žmogus. Aš tau padėsiu“. Po 15 metų suvargęs berniukas

tapo kunigu ir geriausiu Širvydo draugu. Jis taip pat sakydavo lietuviškus pamokslus ir prisidėjo prie žodyno rašymo. To berniuko pavardė buvo Jundzila. Vėliau jis tapo jėzuitu ir išvyko Ispanijon (Rt. 1934, 292). — Prancūzijos kalnuose yra mažas kaimelis, kuris teturi vos 300 žmonių. Bet vis dėlto jis labai garsus. Per 103 metus šitas kaimelis teturėjo tik du kunigu. Pirmasis, daugiau kaip prieš 100 metų pradėjęs eiti kunigo pareigas, per 60 m. jas ištikimai ėjo; dabartinis, kaip čia eina savo pareigas, jau sukako 46 metai (Liurdas, 1936, 4).

642. Profesorius mišioms tarnauja.

Kartą vysk. Būčys iš Petrapilio kunigų akademijos, kur jis ėjo profesoriaus pareigas, atvyko į vieną bažnytelę. Zokristijoj kunigas rengėsi pamaldoms. Kaž kas, pamatęs, profesorių Bučį, pamanė, kad tai klierikas, ir pasiūlė jam patarnaut šventoms Mišioms. Profesorius, nė žodžio nesakęs, patarnavo. (M. L. 1936, 34). — Šanchajuj (Kinijoje) įvykęs katalikų veikimo kongresas nutarė pastatyti paminklą buvusiam Šv. Tėvo atstovui mons. Konstantini, tačiau jis pats tam pasipriešino (M. L. 1936, 20-24).

643. „Tai kodėl nestoji į Telšių seminariją!?“

Tai atsitiko dar nesenai per vienas vaišes kaž kuriam Žemaičių kampe. „Ak tie kunigai, kunigai!“ skundėsi vienas, kuris jau kelinti metai su Bažnyčia jokių reikalų neturi. „Žiūrėkite, kiek jie pinigų surenka, čia jungtuvės, čia krikštas, laidotuvės... Ir vis jiems negana...“ — „Ką čia tiek daug pavydėti!“ linksmi pertraukė jo kalbą vienas svečių. Jeigu matai, kad jų darbas toks pelningas, tai mesk savo tarnybą ir pats stok, štai, į artimiausią kunigų seminariją Telšiuose...“ — „Tik atsimink“, įspėjo jį kitas, jeigu ir visi tamstos parapijiečiai aukos tiek pat bažnyčios reikalams, kaip pats dabar kad darai, tai tada gali ir visai subankrutuoti!“ Šio įspėjimo ir užteko. Būdamas svečiuose, bent savo „patarėjų“ akivaizdoje, tasai „gudruolis“ nebedrįsdavo jau daugiau užsiminti apie pasakiškus kunigų turčius. — Airijos prezidentas E. De Valera, kovojęs už visišką Airijos nepriklausomybę, yra drąsus katalikas, kurs net karo metu nuolat eidavo šv. Sakramentų (Žv. 1935, 11).

654. „Taip, aš sakiau pamokslų!“

Vyskupas Ant. Baranauskas buvo susivaldęs ir nuolančius Lankydamas vieną parapiją bažnyčioje per sumą pats sakė ilgą, kaip paprastai, ir karštą pamokslą. Kleb. kun. Siaurusaitis, būdamas tenai, negirdėjo, kad vyskupas sako pamokslą. Per pietus kunigai ėmė šnekėti apie pamokslus. Kun. Siaurusaitis ėmė daryti priekaištų, kad jaunieji kunigai einą sakyti

pamokslų neprisirengę: „Ot kad ir šiandien kaž koks jaunas kunigėlis neprisirengęs plepėjo pats nežinodamas ką“. Šalia jo buvusieji kunigai pašnabždomis jam sako: „Tylėk, Ekscelencija pats šiandien bažnyčioje kalbėjo“. O jis vis garsiai: „Kur gi Ekscelencija kalbės; jaunas kunigėlis plepėjo“. Vyskupas ramiai jam sako: „Taip, aš sakiau pamokslą. Kun. klebonas, mažiau užimtas, turi laiko prisirengti, aš, neturėdamas kada rengtis, kalbu, ką man širdies jausmas duoda“ (N. Rom. 1935, 9). – Kartą, jau senatvėje, kaž koks dailininkas nupiešė popiežiaus Leono XIII portretą. Portretas buvo ne visiškai vykęs, bet Šventasis Tėvas vis dėlto pasakė autoriui keletą malonių žodžių. Dailininkas įsidrąsino ir ėmė prašyti popiežių papuošti portretą savo autografu (parašu). „Porą žodžių... Ką nors iš Evangelijos, pavyzdžiui“, meldė dailininkas. Popiežius paėmė plunksną ir parašė: „Nebijokite; tai aš“. (Rt. 1933, 4).

645. Netikėtas kunigo klausimas.

Viename Lietuvos mieste nebe pirmą kartą susirinko mažas būrelis katalikų inteligentų tarp savęs pasišnekučiuoti ir pasitarti. Jų tarpe buvo ir vienas jaunas kunigas, dar ką tik sėkmingai baigęs aukštuosius mokslus užsieniuose. Susirinkusiems gerokai įsitarščiavus, jaunas kunigas juos pertraukė: „Gerieji draugai! Dažnai aš turėjau laimės su jumis kalbėtis. Ir, kaip matau, mes visi esame labai gražiai susibičiuliavę. Aš buvau patenkintas jumis, na, ir jūs nepasigailėdavote man savo pagyrimų. Bet dabar man ateina ant liežuvio vienas labai atviras ir tikrai draugiškas klausimas...“ – „Na, sakykit, sakykit!“ drąsino jį visi. „Štai, jau kelintą sykį mes išisnekame apie mūsų kunigus. Žinau, jūs visi esate geri katalikai ir, be abejo, kasdien bent po šiek tiek pasimeldžiate. Bet prašyčiau dabar visai nuoširdžiai jus pasisakyti: ar bent vienam jūsų atėjo kada nors į galvą pasimelsti už mane, arba už kitą jums geriau pažįstamą kunigą?...“ Kunigas nutilo... Liūdnam šypsodamasis jis dairėsi aplinkui. Tyliai nuleido galvas ir visi jo draugai... – (Žv. 1936, 10). – „Šlovės ir garbės yra išmančiojo šnekoje, negudraus gi liežuvis yra jo paties pražūtis (Ekli. 5, 15).

646. Darbininkai užgniauzė burnotojui lūpas.

Iš Vilkaviškio į Marijampolę dundėjo vienas autobusas. Jis buvo pilnas visokių žmonių. Jų tarpe matyti ir du jaunučiai iš kunigų seminarijos važiuojantieji klierikai. Visi keleviai erzėjo ir rėkavo, kaip paprastai. Tik staiga priekyje pasigirsta smarkūs vieno pono plūdimai. Visi į jį sužiuro. Tai būta jau senyvo, bet gražiai apsirengusio inteligento. Kai kas sakė, jog tai buvęs net vienas žymesniųjų Lietuvos advokatų. Ponas,

žiūrėdamas į abu klieriku, pradėjo su visu savo žodžių smarkumu pulti kunigus, juoktis iš tikėjimo tiesų, niekinti Bažnyčią. Juo toliau, juo daugiau žmonių rodėsi jam bepritarią. Tik čia netikėtai iš užpakalio kaž kokia energinga ranka smarkiai paspaudžia elektros varpelį. Autobusas greit sustojo. Visi atsigręžė. Ten stovėjo du tvirtaliemeniai vyrai. Šalia jų rimtu veidu sėdėjo dar vienas darbininkas. Šoferis nustebęs klausia: „Kas atsitiko? Juk čia dar nėra jokios stoties!“ — „Ponas šoferi, jeigu tamsta šito pono tuojau neišmesi iš autobuso, tai mes toliau nevažiuosimi“, prabilo vienas vyriškis tvirtu įsakančiu balsu. „Taip. taip! Mes nenorim, kad jis viešai užgauliotų mūsų tikėjimą!“, pritarė ir kiti du vyrai. Šoferis nežinojo nė ką bedaryti. Ponas, pamatęs, kad su šitokiais vyrais juokų jau nėra, visas nukaito, it ką tik iškeptas vėžys, ir ėmė atsiprašinėti už savo nemandagumą, prisizadėdamas jau niekad daugiau autobuse taip viešai prieš tikėjimą nekalbėti. (Žv. 1936, 9). — „Bet šitie, kaip neprotingi galvijai, prigimtimi pasikirti sugauti ir nugalabyti, piktžodžiaudami tam, ko nežino, pražus savo sugedimu, ir taip jie atsiima savo neteisybės užmokestį“ (2 Petr. 2, 12–13).

647. Kaip katalikai išvadavo ark. Roppą.

Vysk. T. Matulionis, ilgai kentėjęs bolševikų nelaisvėje, grįžo Lietuvon ir čia buvo paskirtas Katalikų Veikimo Centro pirmininku. 1936 m. „Ūkininko“ (Nr. 51) bendradarbiui, kalbėdamas apie Rusijos katalikus, pareiškė: „Sužavėtas lig šiol esu tais katalikais, su kuriais man teko Rusijoje susidurti. Sakysim, 1919 m. Leningrade buvo areštuotas arkivysk. Roppas. Visi Leningrado katalikai, be tautybių skirtumo, suruošė didžiulę demonstraciją. Iš Šv. Kotrynos bažnyčios, išklause šv. Mišių, išėjo milžiniška procesija, su kryžiumi priešakyje, kamžomis apsilvilkę, giedodami lietuvių, lenkų ir latvių kalba „Dievas mūsų gelbėtojas“, ir nutraukė prie G. P. U. įstaigos. Neatsižvelgdami į buvusį karo stovį, demonstrantai savo tikslą pasiekė, o bolševikai vyskupą paleido, matydami tokį, jiems nepripastą tikinčiųjų prisirišimą prie savo ganytojo. Vėliau arkivysk. buvo sukeistas su lenkų valdžia, nes jis buvo laikomas įkaitu. — Kas eina su meile, su širdžia didžia, tam Viešpats patsai bus vadovu (Maironis).

648. Kunigo pasiaukojimas už piktžodžiautoją.

Didžiojo karo metu Vokietijos kariuomenei įsibrovus Prancūzijon, pastebėta, kad viename kaime dingo be žinios vienas vokiečių kareivis. Vokiečių kariuomenės vadas susišaukęs kaimo tarybą tarė: „Tą mūsų kareivį kas nors yra nužudęs. Turite jį man surasti, nes kitaip ryt aštuonis jūsų liepsiu su-

šaudyti“. Visokios pastangos nuėjo veltui. Nutarta sušaudyti aštuonis rimčiausius ūkininkus. Prieš mirties sprendimo įvykdymą jie paprašė kunigo. Septyni priėmė Sakramentus, o aštuntasis – kunigo priešas – įvairiai plūsdamas atsisakė dvasiinių patarnavimų. Kunigas kreipėsi į kariuomenės vadą: „Ar būtinai turite sušaudyti šiuos, ar negali jų pakeisti kas kitas?“ Vadas atsakė, kad kas nori, gali savo noru pakeisti kurį nors aštuonių pasmerktųjų... „Aš“, tarė kunigas, „pakeisiu šį paskutinįjį. Jis piktžodžiauja Dievui, todėl pražudys savo sielą, o aš šiandien atlikau išpažintį, mano sąžinė yra rami, todėl pasiaukosiu už jį, nors jis ir laiko mane savo priešu?“ Ir kreipdamasis į pasmerktąjį, kunigas tarė: „Klausyk, brolau, eik namo – aš mirsiu už tave. Tavęs prašau tik vieno dalyko: pasistenk kuo nors padėti mano neturtingam broliui“. Pasigirdo šūviai, ir kunigas suklupo (T. K. Pam. 1937, 67-8). – Savo meilę žmonėms tuojau versk darbu; ir juo daugiau šviesos versis į tavo protą, juo daugiau meilumo ir krikščioniško gerumo tesklinda iš tavo širdies aplink tave (E. Ožeškienė).

649. Pijaus X motina.

Kun. Juozapas Sarto, vėliau išrinktas popiežium (Pijus X), tapęs Mantuos vyskupu, aplankė savo senutę motiną Risoje. Norėdamas suteikti motinai malonumo, parodė jai savo vyskupišką žiedą, tardamas: „Pažiūrėk, mama, į mano puikų vyskupišką žiedą!“ Motina, rodydama sūnui vyskupui savo paprastą šliūbinį žiedą, atsiliepė: „Nebūtumei turėjęs vyskupiško žiedo, jei nebūčiau turėjusi šliūbinio žiedo!“ (Lapot. III, 172-3). – „Geras darbas meistrą giria, bet palaimą – Dievas skiria“ (Šileris, Giesmė apie varpą, I, 1936).

650. Taip jie gerbia savo kunigus!

Gal niekur kitur taip nėra gerbiami katalikų kunigai, kaip Amerikoje, sako vysk. T. Matulionis. Gatvėje jį visi sveikina. Net kitų tikėjimų žmonės pakelia prieš jį kepurę. Beveik visos geležinkelių linijos kunigams duoda bilietus už pusę kainos. Jį gydo žymiausi gydytojai ir jokio atlyginimo iš jo nepaima. Pav., man pačiam teko užėti pas vieną akių specialistą. Patarnavo, kiek galėdamas. O paklausus, kiek už tai jam būsiu skolingas, jis tik rankas išskėtė ir pasakė: „Kaip gi galima iš dvasiškio imti pinigų. Juk ir jūs dovanai patarnaujate kitiems!“ Negana to, dar išėmė iš stalčiaus 10 dolerių ir prašė už jį atlaikyti šv. Mišias! O Čikagoje yra vienas žymus gydytojas nekatikas, kuris visoms seselėms Kazimierietėms be jokio atlyginimo gydo akis ir, prireikus, kiekvienai net akinius padovanoja. Daugelyje krautuvų kunigams nuo kiekvienos prekės visada duodama 10% nuolaida.

Dar keistesnis dalykas man kartą atsitiko viename puikiai įrengtame viešbutyje. Mes važiovome trys kunigai automobiliu į kitą lietuvių koloniją. Pakeliui sustojome pietauti prie vieno gražaus viešbučio. Pavalgėme, ir norime užsimokėti. Bet kasininkas iš mūsų neima pinigų. Pasikviečiam šeimininkę ir sakom: „Čia pas jus viskas yra labai gražiai įtaisyta, tik vienas dalykas atrodo netvarkoj: už pietus iš mūsų atlyginimo nepriima!“ Šeimininkė vien nusišypsojo ir tarė: „Kunigai visada yra mano garbės svečiai. O gi iš tokių svečių mes atlyginimo negalim imti!“ (Žv. 1937, 19-20). – Karšta artimo meilė – tai didžiausias ir kilniausias daiktas, kurį galėjo padovanoti žmogui Dievo gerumas (Šv. Pranciškus Šalezietis).

651. Kunigų priešų likimas.

Vienas stogų dengėjas labai nemėgo kunigų ir kiekviena proga juos visaip pajuokdavo. Kartą jis vienoje karčiarmoje savo kunigų šmeižimą baigė įnirtusiu balsu: „Visi kunigai reiktų ant baslių suverti!“ Ir žiūrėkite! Netrukus tas kunigų ėdikas dengė naują stogą. Kažin kaip paslydo ir nukrito tiesiai ant spygliuotų vielų. Aštrūs spygliai taip giliai įsmigo į nelaimingojo kūną, kad vos jį nuo vielų nuėmė. Bet jis jau nebeišgijo ir baisyuose skausmuose mirė. – Arso klebonas šv. Vianney sakydavo: „Jeigu aš sutikčiau kunigą ir angelą, aš pirma pasveikinčiau kunigą, paskum angelą, nes angelas yra Dievo draugas, o kunigas – Dievo vietininkas“ (Fat. I, 566-7).

652. Misijos pataisė girtuoklį.

Keli ūkininkai sėdi prie stalo geležinkelio stotyje ir laukia traukinio. Į laukiamąjį kambarį įeina jų jaunas kaimynas, tik ką baigęs užsienyje mokslus. Vos tik įėjo, tuojau pradėjo tyčiotis iš kunigų. Niekas iš klausiusių nenutraukė jo kalbos, bet niekas ir alyvos nepylė į jo pakurtą kunigų neapykantos ugnį. Pagaliau, jaunikaičiumi nutilus, vienas senyvas ūkininkas prabilo: „Mano jaunasis pone! Tamsta kuo mažiausiai turėtum plūsti dvasiškiją, priešingai, turėtum jai širdingai dėkoti. Kad tamsta paveldėjai iš tėvo gražų ūkį, tai. kunigo nuopelnas. Visi žino, kad tamstos tėvas buvo didelis girtuoklis. Jau buvo pragėres pusę ūkio ir būtų baigęs pragerti kitą pusę, jei ne misijos parapijoje. Misijonieriaus pamokslų paveiktas, metė girtuokliavimą ir išgelbėjo iš varžytynių likusią ūkio dalį. Kad ne tai, būtumei šiandieną elgeta“. Sugėdintas jaunikaitis, kaip virtas vėžys, paraudo ir nė žodžio neprataręs pasišalino iš laukiamojo kambario (Lapot, I, 237). – Indijoje kilo smarkus maištas, kur 27 magometonai buvo užmušti, o apie 100 sužeistų. Sąmyšy dalyvavo apie 100.000 žmonių; jie norėjo pasipriešinti ir neleisti sušaudyti vieną magometoną. Policija tik

su kariuomenės pagalba pajėgė numalšinti maištininkus. Viso to maišto pradžia buvo tokia. Vienas indijonas parašė knygą apie magometonų gerbiamąjį pranašą Magometą, bet labai jį pažemindamas už daugpatystę ir panašius nepranašiškus darbus. Už tai tikintieji magometonai labai įniršo ir vienas jų rašytoją indą nužudė. Už tai magometonui teko, žinoma, atsakyti prieš teisną savo gyvybę (Šlt. 1935, 16).

653. Išrišimas ant skęstančio laivo.

1912 m. nuskendusiame vandeny milžine „Titanike“ važiavo ir vienas jaunas lietuvis kunigas Juozas Montvila. Laivui skęstant kun. Montvilai buvo pasiūlyta gelbėjimosi valtis, bet ją jis užleido kitiems, pats pasilikdamas su skęstančiais. Esant didžiulei žmonių panikai (sumišimui), kun. Montvila apsisvilko kamža, užsidėjo biretą, stulą ir didvyriškai ištovėjo ant laivo iki galo. Nemaža žmonių tą tragišką valandą mušdamiesi į krūtinę gailėjosi nuodėmių, o kun. Montvila juos laimino, kalbėdamas išrišimą „Absolvo“... Kryžiaus ženklą daranti jo ranka virš vandens buvo likusi bene pati paskutiniausia (Šlt. 1933, 40). — Tas teįstengia tikrai krikščioniškai mylėti artimą, kas dėl jo moka atsisakyti nuo daugelio daiktų, ir tokią auką, kaip tą našlės skatiką, Dievas įrašo į gyvenimo knygą (M. Pečkauskaitė).

654. Išpažinties paslapties auka.

Prūsų karaliaus Fridricho II laikais vienas kareivis pabėgo iš kariuomenės ir pagautas įskundė kun. Faulhaberį, būk jis per išpažintį paaiškinęs, kad pabėgimas iš kariuomenės ne nuodėmė. Pašauktas teisman nekaltasis kunigas Faulhaberis, laikydamas išpažinties paslaptį, negalėjo nieko pasakyti. Karo teismas nusprendė jį sušaudyti, kas ir buvo įvykdyta 1757 m. gruodžio 30 d. Vėliau, sąžinės graužiamas, kareivis prisipažino įskundęs visai nekaltą kunigą, bet jau buvo per vėlu (Fat. I, 553). — Niekuiomet neatrasta kunigo, kuris būtų sulaužęs išpažinties paslaptį, Niekuiomet, nei apostazijos (atkritimo), herezijos (klaidatikystės) ir schizmos (skilimo) laiku, nei revoliucijų metu, nei pagaliau proto pamišimo metu, niekuomet neatsirado kunigo, kuris išduotų paslaptis, atidengtas jam per išpažintį; ir bedieviai nė vieno tokio kunigo negalėjo nurodyti (Vysk. Bougaud, Išpažintis, 1937, 12).

655. Sugėdinti Kryžiaus priešai.

Per Prancūzų revoliuciją viename miestelyje netoli Paryžiaus sužvėrėjusi minia puolė prie bažnyčios, norėdama nuversti kryžių nuo bokšto. Prie įniršusios minios priėjo klebonas ir tarė: „Ką norite daryti su šituo bokštu?“ — „Norime nu-

imti nuo jo kryžių!“ — „Ar taip? Kam jums tiek vargti ir dar statyti save į pavojų, nes belipdami į bokštą galite nukristi ir susižeisti ar net užsimušti. Eikite su manimi, aš jums parodysiu daug lengviau prieinamus kryžius, nuo kurių iš tikrųjų pirmučiausia reiktų pradėti“. Klebonas minią nuvedė ant kapinių. Čia, parodęs tėvų ir senelių kapus, sušuko: „Štai, pradėkite versti šituos kryžius. Tai bus lengviausias darbas“. Minia susigėdinusi nutilo ir kaip mat išsiskirstė — niekas nedrįso pakelti rankos prieš savo mirusiųjų paminklus (Lapot, II, 88). — Kas duoda laisvę kūnui, tas žudo sielą (M. Gorkis).

656. Galingas pasiaukojimo pavyzdys.

Tai buvo 1789 metais. Tuomet Prancūzijoje siautė didžioji revoliucijos viesulas. Tikintieji nebegalėjo laisvai melstis bažnyčiose, Dievą garbinti. Kunigai buvo išvaromi iš bažnyčių. Lyono apylinkėse gyveno varginga sodiečių šeima, kuri augino sūnų Joną. Per tuos neramus berniukas kartu su tėvais eidavo į kaimyno daržinę, kur pasislėpęs kunigas laikydavo šv. Mišias. Valdžia tokius drąsius kunigus sekdamo, o kuriuos susekdavo, nužudydavo. Mažajam berniukui didžiai patiko šis kunigų drąsumas, ir jis pats vienas galvojo: „Kokie drąsūs šie kunigėliai; juk juos valdžia seka ir gali sugavus nužudyti. Ir aš noriu būti toks drąsuolis, noriu žmonėms padėti“. Tikrai išsipildė to mažojo berniuko troškimas. 1 ai buvo tas pats šventasis Arso klebonas, Jonas Vianney, kuris savo šventumu ir pasiaukojimu tūkstančius žmonių vėl patraukė artyn prie Jėzaus (Žv. 1934, 6). — Kai Ayamonde (Ispanijoje) raudonieji 1936 m. užėmė San Salvadoro bažnyčią ir čia jau surado anksčiau nužudyto dvasiško lavoną. Vienas komunistas apsiliko nužudytojo drabužiais ir, įlipęs į sakyklą, ėmė pasityčiodamas sakyti pamokslą. Tuo tarpu įsiveržė į bažnyčią kitas raudonasis. Pamatęs sakykloje „kunigą“, jį čia pat nušovė, tik šį kartą savąjį (XX, 1936, 43).

657. Argi tik vienoj Airijoje taip gali būti?

Tai buvo Airių sostinėje, Dubline. Būrelis studentų linksmiai klegėdami grįžo iš universiteto. Beeidami viena iš gražiausių Dublino gatvių, prieš save jie pastebėjo ateinant vieną kunigą. Iš jo palto ir ryšulių jau lengva buvo suprasti, kad jis buvo atvažiavęs iš kokio nors tylaus provincijos užkampio. „Vyr!“ tuoj prašnabždėjo vienas linksmiausių fakulteto padaužų. „Antai eina vienas kunigas. Matyt, jis atvykęs iš kurios nors užmirštos Airijos parapijos. Mieste jį, tur būt, ne daug kas tepažįsta. Todėl ir mažai kas tepasveikina. Sakyt, kaip būtų, jeigu mes visi pro jį praeidami mandagiai pakeltume savo studentiškas kepurės?“ — „Gerai, gerai!“ šnabž-

dėjo visi. Netrukus prisiartinio ir kunigas. Studentai visi, kaip vienas, nusiėmė savo uniformines galvos priedangas ir. maloniai nusilenkdami, pratarė: „Garbė Jėzui Kristui!“ Kunigas net stabtelėjo. Jo susirūpinęs veidas greitai nušvito. O akyse pasirodė kažkas panašu į džiaugsmo ašarą... – Gal ir iš mūsų miestų ne vienas kunigas grįžtų su nušvitusiu veidu atgal į savo liūdinį provincijos kampelį, jeigu jis ir mūsų gatvėse sutiktų daugiau tokių pasiryžėlių studentų, drąsių inteligentų ir šiaip jau kilnių katalikų vyrų, kurie mokėtų su tokiu pat krikščioniškos meilės ir pagarbos pareiškimu padrašinti savo dvasios vadus (Žv. 1936, 10). – „Garbė, išaukštinimas ir ramybė kiekvienam darančiam gera" (Rom. 2,10).

658. Argi ponas kaltas dėl tarnaitės pasielgimo?

Vienas pranciškonas nuvažiavo į vieną parapiją misijų laikyti. Penktadienio vakarą misijonierius, pailsęs nuo ilgo išpažinčių klausymo, vaikštinėja sau klebonijos kieme ir kalba rožančių. Štai netikėtai susitinka su jaunu vyru, mokytu advokatu, ir įsikalba. Atsisveikinant pranciškonas tarė: „Sudiev! Iki pasimatymo ši vakarą bažnyčioje“. – „Bažnyčioje? Trisdešimt metų kaip nesu buvęs bažnyčioje“, atsakė advokatas. „Kodėl? Maniau, kad tamsta esi katalikas“. – „Esu krikštytas ir keletą sykių ėjęs prie Komunijos, o kad dabar neinu, tai jūs, kunigai, kalti“. – „Kaip tai? Prašau paaiškinti. Gal aš galėčiau kuo nors pasitarnauti?“ sujaudintas kalbėjo pranciškonas. „Kai buvau studentas, klebonas be reikalo ant manęs užsipuolė ir išvadino kvailiu. Užpykau ir nuo to laiko nebeinu bažnyčion“. – „Ar galiu tamstos ko paklausti“, tęsė vienuolis. „Prašau“ – „Tamsta turi tarnaitę?“ – „Taip“. – „Išsivaizduok sau, kad aš ateičiau į raštinę, ir tamstos tarnaitė man šluota rėžtų per nugarą. Ar tamsta būtum kaltas, jei aš po to niekada nebeičiau tamstos raštinės? Ar aš protingai elgčiaus, kaltindamas šeiminingą dėl netinkamo tarnaitės pasielgimo?“ Užsimezgė įdomus pašnekesys, kuris baigėsi dideliu džiaugsmu. Baigiantis misijoms žmonės džiaugėsi, matydami garsųjį advokatą klaupiantį prie Dievo stalo (Sv. Pr. V. 1934, 10-11). – Filipinuose jėzuitų įkurtas „Bellarmino klubas" ruošti pasauliečius pamokslininkus. Jie platina Kristaus mokslą, kalbėdami viešose aikštėse (Žv. 1936, 11).

659. Pirmasis negrų kilmės kunigas.

Devynioliktam šimtmety, kai negrų vergija dar nebuvo visiškai panaikinta, 16 metų amžiaus negras pabėgo nuo savo pono. Atvykęs į Quiney, Ill., apdriskęs, išalkęs žiopsojo prieš didelę bažnyčią. Klebonas pamatęs jį prisiartinio. Negriukas Toltonas (taip jis vadinosi) tuojau paklausė, ar negalėtų gauti

darbo už maistą. Geras kunigas priėmė, pavalgydino, o paskum davė darbo. Vakare negras klausė: „Ar leisi tamsta man pernaktuoti malkų sandėly?“, – „Ne, tai netinkama vieta“. Klebonas davė negrui šiltą užsiklojimą ir minkštą čiužinį. Negras stebėjosi šio žmogaus gailestingumu. Nuo to laiko negras pasiliko su geru klebonu, dirbdamas įvairius darbelius klebonijoje ir prie seserų mokyklos. Jis nesijautė kaip vergas, nes kunigas elgėsi su juo kaip tikras tėvas. Vieną dieną klebonas paklausė negro, ar nenorėtų jis lankyti mokyklą „O, tėveli, tamsta tyčiojies iš manęs. Aš juk tik paprastas negriukas. Už užlaikymą turiu dirbti“. Kunigas nejuokavo. Joną įstatė į pradžios mokyklą. Kantrus berniukas gerai mokėsi ir dieną iš dienos žengė pirmyn. Prabėgo keletas mėnesių. Jonas, tinkamai prisiruošęs, priėmė šv. Krikštą. Nuo to laiko jo pamaldumas buvo pavyzdys kitiems. Staigus gyvenimo pasikeitimas buvo negrui lyg sapnas. Jis jautėsi be galo patenkintas. Bet Dievas ruošė jam didesnių džiaugsmų. Kartą klebonas paklausė negra, ar jis nenorėtų likti kunigu. „Likti kunigu?“ išpūtė akis. „Aš, būdamas negriukas, galėčiau norėti būti kunigu? Tai negalimas daiktas“. Bet Dievas nepagailėjo jam šitos dovanos. Jonas Toltonas baigė aukštesniąją mokyklą, paskum buvo pasiūstas Romon. Atėjo pagaliau ir laukiamoji šventimų diena. Laikraščių skelbimai, jog negras bus iššventintas į kunigus, sukėlė susidomėjimo visam krašte. Kun. J. Toltonas ilga procesija buvo įlydėtas į Quiney bažnyčią, III., kur atlaikė pirmas iškilmingas šv. Mišias. Linksmas klebonas, kuris Joną privedė prie altoriaus, pasakė pamokslą apie buvusį vergą. Galime įsivaizduoti, koks buvo jų džiaugsmas. Negras kunigas paskum sėkmingai dirbo Čikagos apylinkėje, veddamas savo tautiečius į tikrą tikėjimą. Jis buvo pirmas Amerikos Jungtinių Valstybių negras kunigas (Šlt. 1935, 33).

– Pietinėj Afrikoj su nepaprasta pagarba yra minimas negras vienuolis. Jaunas vyras atvyko į Angliją. Studijavo meną, filosofiją. Jo gabumai buvo nepaprasti. Įsigijo kelis mokslo laipsnius. Paskum įstojo Belgijoje į Oblatų vienuolyną, o 1936 m. iššventintas kunigu. Jis grįžo į savo tėvynę, ir kaip mokslo vyras vis labiau garsėjo (Šlt. 1936, 47).

660. Bedieviai įsivarė baimės.

1933 m. rugpjūčio 26 d. Meksikoje, Canatlano mieste komunistai durtuvo smūgiu nužudė kunigą J. Espino. Jo krauju ant kambario sienos buvo užrašyti žodžiai: „Toks pat likimas laukia visus katalikus, kurie išdrįs pasipriešinti mūsų valdžiai“. Dabar komunistai norėjo tuos žodžius panaikinti ir užtepti, bet jokių būdu nepajėgia to padaryti, nes kraujas, lyg šviežias, vis persisunkia ir yra matomas (Šlt. 1937, 15).

TURINYS

Psl.

Pratartis	V
Svarbesni šaltiniai	VI
Alfabetinė rodyklė	1
1. Pagrindinis Klausimas – Gyvenimo Tikslas	9–16
2. Vetera et Nova – Apreiškimas	17–24
3. Tiesa ir Šviesa – Religija ir Mokslas	25–32
4. Pirmas ir Paskutinis – Dievas	33–40
5. Rūpestingoji Ranka – Dievo Apvaizda	41–48
6. Mažasis Kūrėjas – Žmogus	49–56
7. Meilės Dievas – Išganytojas	57–64
8. Antikristo Tarnystėje – Bedievybė	65–72
9. Lengvoji Našta – Kristaus Sekimas	73–80
10. Kataliko Pasas – Sąmoningumas	81–88
11. Tvirčiausia Dinastija – Apaštališkasis Sostas	89–96
12. Ieškos Šūlas – Bažnyčia	97–104
13. Didžioji Pasiuntinybė – Misijos	105–112
14. Visi Visiems – Apaštalavimas	113–120
15. Dviašmenis Kardas – Spauda	121–128
16. Krikščionių Pagalba – Švč. Marija	129–136
17. Stebuklingoji Grotė – Liurdo Stebuklai	137–144
18. Brangiausieji Karoliai – Rožančius	145–152
19. Neišvengiamoji Viešnia – Mirtis	153–160
20. Amžių Amžiai – Amžinybė	161–168
21. Pirmasis Įsakymas – Dievo Meilė	169–176
22. Didžioji Ištikimybė – Kankiniai	177–184
23. Antrasis Įsakymas – Artimo Meilė	185–192
24. O Aš Sakau – Priešų Meilė	193–200
25. Tamsybės Vergystėje – Stabmeldystė ir Burtai	201–208
26. Švenčiausiasis Vardas – II Dievo Įsakymas	209–216
27. Šventa Diena – Šventės	217–224

28.	Vyras ir Moteris — Moterystė	225—232
29.	Geriausioji Moteriškė — Motina	233—240
30.	Namų Gaiva — Tėvas	241—248
31.	Tėvų Pavaduotoja — Mokykla	249—256
32.	Didysis Laimėjimas — Nepriklausomybės Kovos .	257—264
33.	Didžioji Šeima — Tėvynė	265—272
34.	Dvi Valdžios — Bažnyčia ir Valstybė	273—280
35.	Valstybių Pagrindas — Teisingumas	281—288
36.	Nemirštąs Kirminas — Sąžinės Balsas	289—296
37.	Gyvenimo Balzamas — Gerumas	297—304
38.	Taip! — Ne! — Tiesa ir Melas	305—312
39.	Savęs Vergai — Nedorybės	313—320
40.	Visuotinoji Prieivolė — Darbas	321—328
41.	Pirmyn! — Pašaukimas	329—336
42.	Budėk! — Pareiga	337—344
43.	Tiesiuoju Keliu — Dorybės	345—352
44.	Išganingasis Prašymas — Malda	353—360
45.	Dievo Tarnai — Kunigai	361 — 374

Užbaigta spausdinti 1937. VI. 11.

Iš atsiliepimų apie „KITŲ PĖDOMIS“

„Židinys“ 1933 m. Nr. 11:

„Tai savo rūšies enciklopedija. Joje randame labai daug pavyzdžių iš popiežių, šventųjų, mokslininkų, didelių istorinių asmenybių gyveninio. Autoriui ne tiek rūpėjo istorinis tų pavyzdžių tikrumas, kiek pedagoginė ir moralinė jų prasmė. Dėl to čia randame šalia istorijos faktų ir legendarinių dalykų ir mažų anekdotelių. Visi šie pavyzdžiai ir pamokymai suskirstyti į tris didelius skyrius – amžinosios tiesos, gyvenimo dėsniai ir kelias į šviesą. Čia surinktais pavyzdžiais gerai galės pasinaudoti pirmiausia religijos mokytojai ir šiaip jau pedagoginio darbo darbininkai. Jais galima bus ir apskritai dėstomąjį dalyką gyvenimo pavyzdžiais paįvairinti, pagyvinti ir, progai pasitaikius, pamokinantį pavyzdį papasakoti. Autoriui, žinoma, daugiausia rūpėjo religinio ir moralinio gyvenimo sritys, bet apščiai parinkta ir pasaulinio gyvenimo pavyzdžių. Veikale pridėta alfabetiškai rodyklė labai palengvina juo naudotis...“

„Karys“ 1933 m. Nr. 42:

„Ši knyga skiriama pamokslininkams, mokytojams, katechetams, paskaitininkams ir kit. kalbėtojams, bet ji tinka ir ne šių profesijų žmonėms, ypač jaunimui. Knygoje surinkti visokiausi gyvenimo pavyzdžiai (1000!). Čia bus istoriškai atsitikimai, gražūs padavimai, palyginimai, posakiai ir t. t. Visi jie nėra atsitiktiniai dalykai, bet glaudžiai susieti vienos idėjos, būtent, tikybinis ir moralinis žmogaus gyvenimo pagrindimas. Todėl matome tekstą, sugrupuotą tokiais skyriais: I Amžinosios tiesos, II Gyvenimo dėsniai, III Kelias į šviesą. Šie skyriai padalyti dar smulkiau – į 48 skirsnelius“.

Kaina Lt. 4, –